KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
1048 6998

9235
D5

CATALOGUS

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM.

DEEL V

JAVAANSCHE OUDHEDEN

DOOR

Dr. H. H. JUYNBOLL
Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
VOORHEEN
E. J. BRILL
LEIDEN — 1909.

Namens

Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken

De Directeur
van 's Rijks Ethnographisch Museum

Dr. H. H. JUYNBOLL.

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL V

JAVAANSCHE OUDHEDEN

Stg E7

CATALOGUS

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM.

DEEL V

JAVAANSCHE OUDHEDEN

DOOR

Dr. H. H. JUYNBOLL
Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
voorheen
E. J. BRILL
LEIDEN — 1909.

BOEKDRUKKERIJ voorheen E. J. BRILL. — LEIDEN.

INLEIDING.

De Javaansche oudheden van het Rijks-Museum van Oudheden zijn reeds tweemaal beschreven: eerst in 1842 door dr. C. LEEMANS, in zijne: „Beredeneerde beschrijving der Asiatische en Amerikaansche monumenten van het museum van oudheden te Leyden." Het honderdtal voorwerpen, waaruit de Javaansche afdeeling toenmaals bestond, werd daarin vrij uitvoerig beschreven.

De verzameling vermeerde echter steeds, zoowel door schenkingen, als door aankoopen, zoodat in 1885 een tweede druk noodig geworden was. Deze verscheen in dat jaar, van de hand van denzelfden Directeur, onder den titel: „Beschrijving van de Indische oudheden van het Rijks-Museum van Oudheden te Leiden." Reeds uit den titel blijkt, dat deze tweede catalogus in twee opzichten van den eerste verschilt: dit is geen beredeneerde catalogus, zooals de eerste, doch een korte gids voor de bezoekers. Bovendien worden hierin alleen de Indische oudheden beschreven, terwijl in de eerste editie ook de Perzische, Babylonische, Carthaagsche, Numidische, Liby-Phoenicische, Hebreeuwsche, Arabische en Amerikaansche oudheden opgenomen waren. In de jaren tusschen 1842 en 1885 was de verzameling van ± 100 tot ongeveer 1400 voorwerpen gestegen.

Na 1885 is de afdeeling der Javaansche oudheden, die in 1903 van het Rijks-Museum van Oudheden naar 's Rijks Ethnogr. Museum overgebracht werd, weder aanzienlijk vermeerderd, zoodat zij thans meer dan 2000 voorwerpen bevat, terwijl tevens de Oudheden, die 's Rijks Ethnogr. Museum reeds bezat, bij deze verzameling ingedeeld zijn.

Thans verschijnt de catalogus voor de derde maal, doch als een geheel nieuw boek, meer in overeenstemming met den catalogus der Archeologische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, door GROENEVELDT en BRANDES. In twee opzichten onderscheidt zich echter onze catalogus van de Bataviasche: in den onze zijn niet alleen de voorwerpen beschreven, doch er wordt ook verwezen naar de daarop betrekking hebbende literatuur, terwijl bovendien onze catalogus, evenals drie van de vier vorige deelen, geïllustreerd is.

Bij de indeeling der voorwerpen is over het algemeen het systeem van GROENEVELDT gevolgd; ook bij ons zijn eerst de beelden en andere voorwerpen van *steen*, ten tweede de beelden en andere voorwerpen van *metaal* en ten derde het *aardewerk* beschreven. Als vierde afdeeling volgt echter bij ons de *munten*, als vijfde de *inscripties* en de afgietsels daarvan en ten slotte de *afgietsels* van tempels, beelden, basreliefs en zegelringen.

De volgorde in ieder dezer zes afdeelingen is ook over het algemeen dezelfde als bij GROENEVELDT, doch niet altijd, b.v. de *Trimûrti*-beelden, waarmede GROENEVELDT's catalogus begint, zijn hier eerst na de *Brahmâ*-, *Wiṣṇu*- en *Çiwa*-beelden beschreven. In navolging van GROENEVELDT hebben wij voor iedere godheid eenige korte opmerkingen geplaatst, terwijl voor het Buddhistische pantheon naar de uitvoerige behandeling bij GROENEVELDT [1]) en naar de in bijlage II vermelde literatuur over het Buddhisme verwezen kan worden.

Op de beschrijving der steenen beelden volgt die der wapenen en gereedschappen van steen. Deze zijn door GROENEVELDT niet beschreven, omdat Dr. VAN LIMBURG BROUWER er reeds eene monographie over gepubliceerd had in deel XVIII van *het Tijdschr. Ind. T. L. en Vk.* Om diezelfde reden zouden wij ook de Leidsche verzameling hier hebben kunnen weglaten, daar deze in 1887 door C. M. PLEYTE uitvoerig beschreven is, doch voor de volledigheid hebben wij toch ook deze voorwerpen in onzen catalogus opgenomen. Daarbij hebben wij het systeem van LEEMANS gevolgd, die deze bijlen of beitels in 5 soorten splitst.

De bestemming der bronzen voorwerpen is dikwijls onbekend. De dieren b.v. zijn òf bovenstukken van lampen òf van hangklokken of bidschellen. De bekers voor offerwater werden en worden tegenwoordig nog bij de *Tĕnggĕreezen* gebezigd, om met dit water bij godsdienstplechtigheden verschillende voorwerpen te besprenkelen. Ook de drievoeten zijn vermoedelijk bij den eeredienst gebruikt. De bidschellen werden bij den tempeldienst door de priesters en bij den huisgodsdienst door de biddenden zelf geluid. Die welke den *Nandi* (stier) dragen zijn bij den *Çiwa*-dienst gebezigd, die met het rad (*cakra*) door de *Wiṣṇuïten* en *Buddhisten*, die met den *wajra* door *Çiwaïten* en *Buddhisten*. Zooals men weet, worden deze bidschellen tegenwoordig nog op *Bali* bij den eeredienst geluid. Voor welk doel de hangklokken gediend hebben, is niet met zekerheid op te geven, doch vermoedelijk zijn ook zij bij den eeredienst gebruikt.

De dierklokken werden naar gelang van hunne grootte door olifanten, buffels of kleinere dieren gedragen. Ook tegenwoordig worden zij vooral op *Oost-Java*, in de *Preanger* en op *Bali* voor het vee gebruikt, terwijl ook in de bergstreken van Europa (b.v. de Alpen en den Harz) dit gebruik algemeen bekend is.

De spiegels dienden niet alleen voor het gewone gebruik, doch speelden ook in den Buddhistischen eeredienst een rol, zooals zelfs tegenwoordig nog in *Nepal*. Ook de Romeinen hadden dergelijke metalen spiegels. Dat zij in *China* en *Japan* voorkomen, is bekend.

Het is niet zeker of de ijzeren gereedschappen en wapens, die hier beschreven zijn, werkelijk alle uit den *Hindoe*-tijd afkomstig zijn. Het houtwerk van de greep en scheede kan wel van lateren oorsprong zijn. Ook de oudheid van het aardewerk is niet altijd te bewijzen.

Het is te betreuren, dat de vindplaats der meeste voorwerpen onzer verzameling niet meer uit te maken is. Eerst in later tijd begon men deze nauwkeurig op te geven. Voor zoover uit de inventarisstukken de vindplaats op te maken was, hebben wij deze steeds vermeld.

Als men onzen catalogus met dien van LEEMANS vergelijkt, zal men zien, dat het laatste gedeelte daarvan, de teekeningen, photographieën, kaarten en de voorwerpen uit andere deelen van Oost-Azië (pag. 115—132) bij ons ontbreekt. De reden hiervan

---

1) O. c. pag. 71—84.

is, dat de teekeningen, enz. tegelijk met de overige photographieën, kaarten enz., die 's Rijks Ethn. Mus. bezit, en de voorwerpen uit andere deelen van Oost-Azië in latere deelen van den catalogus zullen beschreven worden.

Bij ieder voorwerp is zooveel mogelijk opgegeven, hoe, van waar en wanneer het verkregen is en waar en of LEEMANS het beschreven heeft. Als bijlage volgt een overzicht van de wijze, waarop de verzameling in het bezit van 's Rijks Ethnogr. Museum gekomen is en een alphabetisch register van de door ons gebruikte literatuur.

Nadat het manuscript van dezen catalogus voltooid was, werden nog eenige voorwerpen door aankoop of schenking verkregen. Deze omstandigheid en de uitgave van de monographie van Dr. BRANDES e. a. over de *Tjandi Singasari*, waarin vele beelden van onze verzameling afgebeeld zijn, maakten het noodig, een lijst van aanvullingen en verbeteringen aan den tekst toe te voegen.

Leiden, April 1908. Dr. H. H. JUYNBOLL.

LIJST DER SERIEËN.

1. Coll. Siebold, in 1837 door de Regeering aangekocht.
16. Leg. Salomon Müller, in 1861 aangekocht.
37. Coll. der voormalige Delftsche Akademie 1864.
283. Aankoop 1881.
300. Aangekocht na afloop van de tentoonstelling te Parijs, in 1878.
360. Overgenomen van het Koninklijk Kabinet van Zeldzaamheden, in 1883.
401. Don. Mr. J. W. van Lansbergen, in 1884.
461. Aankoop 1884.
499. Aankoop 1885.
508. Don. mevrouw Wienecke, 1886.
704. Aankoop 1889.
790. Aankoop 1890.
876. Aankoop 1892.
891. Don. Raedt van Oldenbarneveldt, 1892.
905. Aankoop 1892.
913. Don. dr. I. Groneman, 1890.
924. Aankoop 1893.
952. Aankoop 1893.
983. Don. D. Boer, 1894.
1018. Aankoop 1894.
1050. Coll. Sloet van de Beele, aangekocht in 1895.
1203. Don. N. Ind. Regeering, Dec. 1898.
1239. Coll. Helmkampf, aangekocht in 1899.
1309. Aankoop 1901.
1354. Aankoop 1901.
1401. Overgenomen van 's Rijks Geolog. Museum, 1903.

1403 is de oude verzameling, die in 1903 van het Rijks-Museum van Oudheden overgebracht is naar 's Rijks Ethnogr. Museum. Deze is op de volgende wijze in het bezit van het Rijks-Museum van Oudheden gekomen, waarbij wij beginnen met n°. 1582, daar n°. 1—1581 de *Amerikaansche* oudheden vormt:

1582—1611. Leg. Prof. C. G. C. Reinwardt, Juli 1823.
1612—1614. Leg. Mr. J. P. Hulst van Hoorn, resident van Tĕgal, Aug. 1823.
1615—1616. Don. Prof. C. G. C. Reinwardt, Febr. 1824.
1617—1619. Waarschijnlijk aangekocht van den heer van der Sluys, Juli 1827 (?).
1620—1622. Don. Commissaris Generaal L. du Bus de Ghisignies, 1827.
1623—1626. Ontvangen in April 1828.
1627—1658 [1]). Leg. Smissaert, 1811—1824, aangekocht Juni 1830.
1662—1667 [2]). Don. Gouv. Gen. ad interim J. C. Baud, Jan. 1835.
1670—1671. Don. P. C. G. Guyot, te *Nijmegen*, December 1838.
1672—1679. Don. Jhr. W. A. Gevers, Officier der Ned. Marine, Leiden, Nov. 1839.
1680—1682. Don. Engelhardt, Juni 1841.
1683. Don. schout bij nacht Lucas, Oct. 1841.
1684—1690. Don. Mr. P. Elout, October 1842.
1691—1692. Aangekocht uit de nalatenschap van Luitenant Generaal de Eerens. Dec. 1842.
1693—1758. Aangekocht uit de nalatenschap van den heer Bagman te *Amsterdam*, 1842—43.
1759. Don. Mr. J. F. W. van Nes te *Batavia*, November 1843.
1760. Don. mevrouw de weduwe Elout, December 1843.
1761—1832. Leg. Domis, aangekocht van den heer van Overmeer Fisscher, Jan. 1844.
1833—1834. Don. P. O. G. Guyot, oud-off. v. h. Ned. O. I. leger, Febr. 1844.

1) 1659 behoort niet tot de *Javaansche* oudheden.
2) 1668—1669 behoort niet tot de *Javaansche* oudheden.

1835—1840. Don. Minister van Binnenl. Zaken, Mei 1844.
1841—1843. Don. G. J. Heyligers, oud secr. der res. *Kědoe*, Oct. 1845.
1844—1845. Don. Overijselsche vereeniging tot ontwikkeling van welvaart, Oct. 1846.
1846. Aangekocht van den heer A. van de Poel, te *Bagělen*, Dec. 1846.
1847—1852. Afdrukken van zegelringen, vervaardigd Dec. 1846.
1853—1855. Aangekocht van den heer A. van de Poel, April 1847.
1856—1857. Don. Mr. J. A. A. Leemans, lid v. d. raad v. justitie te *Samarang*, April 1848.
1858—1861. Aangekocht uit de nalatenschap van Baron van der Capellen, Aug. 1848.
1862—1863. Don. dr. F. Epp, offic. v. gezondh. N. O. I. leger, Juni 1849.
1864—1893. Afkomstig uit de nalatenschap van Baron van der Capellen, Juni 1849.
1894—1909. Don. Mr. J. A. A. Leemans, Nov. 1849.
1910—1971. Don. A. de Wilde, Juni 1850.
1972—1973. Overgenomen van den heer W. den Hartog, te *Dordrecht*, Nov. 1850.
1974—1977. Overgenomen van den heer A. van de Poel, Dec. 1850.
1978—2032. Don. dr. C. Swaving, te *Batavia*, Maart 1851.
2033—2050. Don. J. C. L. van der Wijck, Dec. 1851.
2051. Don. A. van de Poel, Dec. 1851.
2052. Don. dr. Tydeman, te *Tiel*, Aug. 1853.
2053 - 2055. Don. dr. C. Swaving, Oct. 1853.
2056—2073. Don. erfgenamen van Koning Willem II, Mei 1854.
2074—2080. Don. dr. C. Swaving, Juni 1854.
2081—2091. Don. Min. van Koloniën, Aug. 1854.
2092—2093. Aangekocht uit den boedel van Prof. Reinwardt, Maart 1855.
2094—2102 [1]). Don. R. A. I. Baron van Ittersum te *Brummen*, Juni 1856.
2104—2120. Aankoop Febr. 1858.
2121—2135. Don. I. A. Krajenbrink, Maart 1858.
2136—2220. Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, te *Amsterdam*, Jan. 1859.
2221—2222. Afgietsels, vervaardigd Dec. 1859.
2223—2228. Don. G. van Beest Holle, Dec. 1859.
2229—2230. Don. Mr. J. A. A. Leemans, Dec. 1859.
2231—2234. Don. Min. van Koloniën, Jan. 1859,
2235. Don. A. M. Moutijn, te *Oudewater*, Febr. 1859.
2236—2237. Don. Pangeran Adipati Arya Mangkoe Nëgoro IV, Nov. 1859.
2238—2240. Afdrukken van zegelringen, vervaardigd Jan. 1860.
2241—2265. Don. E. Netscher, te *Batavia*, Febr. 1860.
2266. Don. Oud-Res. van Olden, te *Leiden*, April 1860.
2267. Don. Mr. F. Th. Pahud, referendaris Alg. Secretarie, *Batavia*, April 1861.
2268—2310. Don. Oud-Res. D. F. Schaap, Oct. 1861.
2311—2339. Don. Gouv. Gen. Mr. L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, Aug. 1862.
2340. Don. Minist. van Koloniën, Maart 1863.
2341—2348. Don. Resid. A. F. H. van de Poel, April 1863.
2349—2357. Don. Minist. van Kol. 1863—1864.
2358—2373. Don. erven van Mr. P. Buyskes, April 1864.
2374—2378. Don. G. J. L. van der Hucht, Juni 1864.
2379—2382. Don. Min. van Koloniën Juli 1864.
2383—2439. Don. Resid. A. W. Kinder de Camarecq, Dec. 1864.
2440—2444. Uit de nalatenschap van Prof. C. Blume, Dec. 1864.
2445—2452. Don. Resid. A. W. Kinder de Camarecq, Maart 1865.
2453—2454. Don. Prof. J. Hoffmann en Dr. L. I. F. Jansen, April 1865.
2455—2501. Overgenomen uit 's Rijks Ethnogr. Mus. 1865.
2502—2542. Don. Minist. van Kol. 1865—1866.
2543—2546. Don. D. Hudig, te *Rotterdam*, Maart 1866.
2547—2564. Don. Resid. A. W. Kinder de Camarecq, Sept. 1866.
2565. Don. Oud-Resid. A. F. H. van de Poel, Juli 1867.
2566—2573. Don. Gouv. Gen. Mr. L. A. J. W. baron Sloet van de Beele, Juli 1867.
2574—2577. Don. dr. G. F. Wienecke, Off. v. Gez. N. O. I. leger, 1867—1868.
2578. Don. Min. v. Koloniën, Oct. 1868.
2579. Don. dr. G. F. Wienecke, Nov. 1868.
2580—2602. Aankoop Mei 1869.
2603. Don. Resid. A. W. Kinder de Camarecq, Juni 1869.

---

1) 2103 behoort niet tot de *Javaansche* oudheden.

2604. Don. Prof. dr. J. Hoffmann, Aug. 1869.
2605—2610. Don. Min. v. Koloniën, 1870.
2611—2613. Don. Mr. N. B. H. F. Arriëns, te *Leiden*, Nov. 1870.
2614—2616. Don. Jhr. Mr. F. L. W. de Kock, te *'s Gravenhage*, Nov. 1870.
2617—2618. Don. Th. H. Eysinger, Off. v. Gez. N. O. I. leger, Dec. 1870.
2619—2622. Don. dr. G. F. Wienecke, Dec. 1870.
2623—2624. Don. Min. v. Kol., Maart 1871.
2625—2630. Don. I. C. F. Baron van Heerdt, Oct. 1871.
2631—2632. Afdruksels van opschriften op zegelringen, vervaardigd in Oct. 1871.
2633—2649. Don. Resid. A. F. G. van de Poel, Dec. 1871.
2650—2652. Don. C. B. H. Baron von Rosenberg, Jan. 1872.
2653—2655. Don. Resid. A. W. Kinder de Camarecq, Maart 1872.
2656—2661. Don. Resid. A. F. H. van de Poel, Oct. 1872.
2662—2666. Afdruksels van voorstellingen op zegelringen vervaardigd, Dec. 1872.
2667. Aankoop Dec. 1872.
2668—2680. Don. Min. v. Koloniën, Febr. 1873.
2681—2684. Don. Oud-Resid. J. A. W. van Ophuysen, Oct. 1874.
2685. Afkomstig uit de nalatenschap van Prof. Millies te *Utrecht*, Dec. 1874.
2686. Afdruksel van een opschrift op een zegelring, vervaardigd Dec. 1874.
2687—2692. Don. Min. v. Koloniën, 1874—1875.
2693—2706. Don. F. S. A. de Clercq, te *Ambon*, Juni 1875.
2707. Don. Min. v. Koloniën, Juli 1875.
2708—2736. Don. Bataviasch Gen. v. Kunsten en Wetenschappen, Juni 1876.
2737—2751. Don. Ministerie v. Koloniën, Dec. 1877.
2752. Aangekocht Oct. 1878.
2753—2756. Overgenomen van het Rijks Mus. v. Natuurl. Historie, 1878—1879.
2757—2759. Don. Min. van Koloniën, Nov. 1879.
2760 [1]). Overgenomen van 's Rijks Ethnogr. Museum, Dec. 1879.
2762—2766. Don. Min. v. Koloniën, 1880.
2767—2777. Don. dr. C. Leemans, Maart 1882.
2778—2779. Don. dr. J. Semmelink, Off. v. Gez. N. O. I. leger, Juni 1882.
2780—2793. Don. Ministerie v. Kol. Juni 1882.
2794—2828. Afkomstig uit de verzameling Scheepmaker, don. N.I. bestuur, Nov. 1882.
2829—2831. Don. Min. v. Koloniën, Febr. 1883.
2832—2910. Overgenomen uit het Koninklijk Kabinet van Zeldzaamheden, Mei 1883.
2911. Don. Indisch bestuur, Juli 1883.
2912. Aankoop Nov. 1883.
2913—2915. Aankoop April 1884.
2916—2923. Don. Oud-Gouv. Gen. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, Juni 1884.
2924—2974. Aankoop December 1884.
2975. Don. Prof. dr. H. Kern, te *Leiden*, April 1885.
2976. Don. dr. C. Leemans, Juni 1884.
2977—3005. Afgietsels in gips van steenen met Oud-Jav. opschriften, vervaardigd in Juli 1884.
3006—3015. Don. Oud-Gouv. Gen. Mr. A. J. Duymaer van Twist, Juli 1884.
3016. Don. I. W. IJzerman, Jan. 1887.
3017. Don. Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, te *Middelburg*, April 1888.
3018—3019. Don. Bat. Genootschap v. Kunsten en Wetenschappen, Januari 1889.
3020—3024. Don. Indisch Bestuur, Nov. 1885.
3025—3030. Op machtiging van H. M. de Koningin aan het Museum geschonken., Febr. 1886.
3031—3039. Don. Indisch bestuur, 1886—1890.
3140—3141. Aankoop Febr. 1889.
3142—3146. Don. Indisch bestuur, 1889—1891.
3147—3161. Aankoop April 1891.
3162—3178. Don. Indisch bestuur, 1891.
3179—3180. Don. Minist. v. Koloniën, Juni 1891.
3181—3189. Don. Indisch bestuur, Sept. 1891.
3190. Don. G. Birnie te *Deventer*, Oct. 1891.
3191. Aangekocht van het Kön. Mus. für Völkerkunde, te *Berlijn*, Maart 1892.
3192. Aankoop Maart 1892.
3193—3242. Don. Indisch bestuur, 1892—1893.
3243—3249. Aankoop April 1893.
3250—3252. Don. Indisch bestuur, 1893.
3253—3254. Lak-afdrukken van twee gouden ringen, vervaardigd in Jan. 1894.
3255—3260. Don. Indisch bestuur, 1894.
3261. Aankoop Sept. 1894.
3262—3267. Aankoop Juni 1895.
3268—3274. Don. Indisch bestuur, Juni 1896.
3275—3276. Overgenomen van de Firma E. J. Brill, te *Leiden* 1896.
3277—3297. Aankoop, April 1897.
3298. Don. Indisch bestuur, April 1897.
3299—3303. Aankoop, Augustus 1897.
3304. Don. Indisch bestuur, Mei 1898.
3305—3307. Aankoop, Juni 1898.

1) 2761 behoort niet tot de *Javaansche* oudheden.

3308. Don. dr. C. L. Reuvens, te *Leiden*, Januari 1899.
3309—3313. Don. Indisch bestuur, 1899.
3314—3321. Aankoop, 1899—1900.
3322—3340. Coll. G. L. Baud, aangekocht Februari 1900.
3341. Afdruk van een gouden ring, vervaardigd in Mei 1900.
3342. Don. Indisch bestuur, September 1900.
3343—3355. Coll. G. L. Baud, aangekocht November 1900.
3356—3369. Don. Indisch bestuur, November 1900.
3370—3382. In bruikleen afgestaan door het Penningkabinet, December 1900.
3383—3410. Aankoop, December 1900.
3411—3427. Aangekocht van de commissie voor de N. Ind. Afd. der Tent. te Parijs. Juni 1901.
3428—3432. Don. Indisch bestuur, 1901.
3433—3434. Aankoop, December 1901.
3435—3448. Aankoop, 1902.
3449—3463. Don. Indisch bestuur, 1902.
3464. Aankoop, September 1902.
3465—3471. Don. Indisch bestuur, October 1902.

Serie 1405. Don. Baron G. W. W. C. van Hoëvell, 1903.
1406. Aankoop, 1903.
1449. Don. mejuffrouw M. Tonnet, 1904.
1451. Don. Baron G. W. W. C. van Hoëvell, 1904.
1463. Don. Indisch bestuur, 1904.
1472. Don. Indisch bestuur, 1905.
1477. Don. H. F. van Os, 1905.
1483. Don. Indisch bestuur, 1904.
1559. Don. Indisch bestuur, 1907.
1565. Don. Ed. Jacobson, 1906.
1583. Don. Indisch bestuur, 1907.
1584. Don. dr. Koumans, 1907.
1599. Leg. Veltman, 1907.
1600. Aankoop, 1907.
1603. Aankoop 1907.
1609. Don. Mej. M. Tonnet, 1907.
1630. Aankoop, November 1907.
1652. Aankoop, April 1908.
1654. Aankoop 1908.
1697. Aankoop, April 1909.
1714. Don. N. Ind. Reg. 1909.

LITERATUUROVERZICHT [1]).

Aalst, J. van, Opgave van basreliefs van den Boro Boedoer, niet afgebeeld bij Wilsen (Not. Bat. Gen. 1897, bijlage III).

Abbott, J., Indo-grecian Sculptures from the N. W. frontier (Proceedings of the Asiat. Soc. of Bombay, 1854, p. 394).

Anderson, Catalogue of the archeol. collections in the Indian Museum of Calcutta, 2 vol. 1883.

Baldaeus, Ph., Naauwkeurige beschrijvinge van Malabar en Choromandel, Amsterdam 1672.

Barth, A., Bulletin des religions de l'Inde, Paris, 1886.

Barth, A., Les religions de l'Inde, Paris, 1879.

Bayley E. C., Notes on some sculptures found in the district of Peshâwar (Journ. As. Soc. Bengal, XXI (1852), 606—621).

Bhagvanlāl Indraji, Bauddha mythology of Nepal (Archeological Survey of Western India, n^{0}. 9, pag. 97).

Blonay, de, Matériaux pour servir à l'histoire de la déesse buddhique Tara, Paris, 1895.

Boro Boedoer = Leemans en Wilsen, De Boro Boedoer op het eiland Java, Leiden, 1872.

Brandes, dr. J. L. A., **Beelden van Tumpang** = Nog eens over de beelden van tjaṇḍi Tumpang (Not. Bat. Gen. XXXIX, bijlage III, pag. VIII—XXXVI).

Brandes, dr. J. L. A., **Gouden godenbeelden** = De verzameling gouden godenbeelden gevonden in het gehucht Gĕmoeroeh, bij Wanasaba, en naar aanleiding daarvan iets over Harihara en de geschiedenis van het uiterlijk van Garûḍa op Java (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVII, pag. 552—577).

Brandes, dr. J. L. A., **Makara** = De makara als oortressieraad (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVIII, pag. 21—36).

Brandes, dr. J. L. A., **Mudrâ's** = Een Buddhistisch monniksbeeld en naar aanleiding daarvan het een en ander over eenige der voornaamste mudrâ's (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVIII, pag. 37—56).

Brandes, dr. J. L. A., **Nâgarî-opschrift** = Een Nâgarî-opschrift, gevonden tusschen Kalasan en Prambanan (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XXXI, pag. 240—261).

Brandes, dr. J. L. A. **Tjandi Djago** = Archaeologisch onderzoek op Java en Madura. I. Beschrijving van de ruïne bij de desa Toempang, genoemd Tjandi Djago. 's Gravenhage en Batavia, 1904.

Brandes, dr. J. L. A., **Tjandi Singasari** = II. Beschrijving van Tjandi Singasari en de wolkentooneelen van Panataran. 's Gravenhage en Batavia, 1909.

Brandes, dr. J. L. A., **Variatie** = Eene fraaie variatie van het olifant-, visch- of makara-ornament (Not. Bat. Gen. 1901, bijlage VI, pag. VIII—XXXVI).

Brouwer, dr. van Limburg, Steenen beitels in het Museum van het Bataviaasch Genootschap (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XVIII, 67 e. v.).

Brumund, J. F. G., Bijdragen tot de kennis van het Hindoeïsme op Java (Verh. Bat. Gen. XXXIII).

---

1) De **vet** gedrukte gedeelten van de titels duiden de in den tekst gebruikte verkortingen aan.

Burnouf, E., Introductîon à l'histoire du Buddhisme Indien, Paris, 1844.

Bijdr. T. L. Vk. = Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië, uitgegeven door het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië.

Casartelli, L. C., Hindu mythology and Literature (Anthropos, II, 128—132).

Cat. Mus. Guimet = de Milloué, L., Petit guide illustré au Musée Guimet, Paris, 1894 en 1900.

Cat. Tent. Parijs = Guide à travers la section des Indes Néerlandaises de l'Exposition Universelle à Paris, 1900 (groupe XVII). La Haye, 1900.

Coleman, Ch., The Mythology of the Hindus, London, 1832.

Crawfurd, J., History of the Indian Archipelago I, Edinburgh, 1820.

Dowson, J., A classical dictionary of Hindu mythology, London, 1879.

Eck, R. van, Eerste proeve van een Balineesch woordenboek, Utrecht, 1876.

Eitel, Handbook of Chinese Buddhism, being a Sanskrit-Chinese dictionary, Hongkong, 1888.

Enc. v. N. I. = Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië.

Fergusson, J., Tree and serpent worship, 2d ed. London, 1873.

Foucher, A., Catalogue des Peintures népalaises et tibétaines de la collection B. H. Hodgson Paris, 1897.

Foucher, A., Étude sur l'iconographie bouddhique, 2 vol. Paris, 1900 et 1905.

Foy, W., Alte Bronzetrommeln aus Süd-ost Asien (Mitt. Anthr. Ges. Wien, XXXIII).

Friederich, R., Cat. zie Hoëvell, Dr. W. R. van.

Friederich, R., Inscriptiën van Java en Sumatra (Verh. Bat. Gen. XXVI).

Friederich, R., Verklaring van inscriptiën op gouden ringen van Java (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. V, pag. 471—483).

Gids Tent. Amst. = Gids voor den bezoeker van de Indische Tentoonstelling in het stedelijk museum te Amsterdam, 1901.

Groeneveldt, W. P. en Brandes, dr. J. L. A., Catalogus der Archaeologische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, Batavia, 1887.

Groneman, dr. I., Tempelwachters (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLI, pag. 13—18).

Groneman, dr. I., Tjandi Parambanan op Midden-Java na de ontgraving, Leiden, 1893.

Groot, dr. J. J. M. de, De antieke keteltrommen in den Oost-Indischen Archipel en op het vasteland van Z. O. Azië (Verh. Med. Kon. Ak. v. W. afd. letterk. 4e r. II, 1898, pag. 330—392).

Grünwedel, A., **B. A.** = Buddhist Art in India, London, 1901.

Grünwedel, A., Bhṛkuṭî (Ethnologisches Notizblatt, II, 1899).

Grünwedel, A., **B. K.** = Buddhistische Kunst in Indien, Berlin, 1900.

Grünwedel, A., **Mythologie** = Mythologie des Buddhismus in Tibet und der Mongolei, Leipzig, 1900.

Hazeu, dr. G. A. J., Iets over koeḍi en tjoendrik (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVII, pag. 398—413).

Heger, F., Alte Metalltrommeln aus Süd-ost Asien. Leipzig, 1902.

Hodgson, B. H., The languages, literature and religion of Nepál and Tibet, London, 1874.

Hoepermans, H., Het Hindoerijk van Doho (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XXI, pag. 146—168).

Hoëvell, dr. W. R. van, en Friederich R., Beredeneerde beschrijving der Javaansche monumenten van het kabinet van oudheden van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. (Verh. Bat. Gen. XXI, pag. 1—131 en XXIII, pag. 10—32).

Hoëvell, G. W. W. C. baron van), Mitteilungen über die Kesseltrommel zu Bonto-Bangun (I. A. f. E. XVI, 155—161).

Holle K. F., De klok of kohkol van Galoeh (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XXIV, pag. 583—584).

Holle K. F., De koperen plaatjes van Kĕbantĕnan. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XVIII, pag. 367).

Holle K. F., Tabel van oude en nieuwe Indische alphabetten. Batavia, 1882.

I. A. f. E. = Internationales Archiv für Ethnographie.

Jacobs, dr. J., Eenigen tijd onder de Baliërs. Batavia, 1883.

Jochim, E. F., Aanteekeningen naar aanleiding van een bezoek aan den Boro-Boedoer. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVIII, pag. 13—20).

Jochim, E. F., Sangka-schelpen. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLIX, pag. 188—202).

Juynboll, dr. H. H., Gids der Tentoonstelling van voorwerpen uit Bali, Leiden, 1907.

Juynboll, dr. H. H., Supplement op den Catalogus der Jav. en Mad. handschriften der Leidsche Universiteitsbibliotheek, I, Leiden, 1907.

Juynboll, dr. H. H., Wajang kĕliṭik oder karutjil. (Intern. Arch. für Ethnogr. XIII).

Kern, dr. H., De wij-inscriptie op het Amoghapâçabeeld van Padang-tjandi. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLIX, pag. 159—170).

Kern, dr. H., Geschiedenis van het Buddhisme in Indië. Haarlem, 1882—1884.

Kern, dr. H., Het opschrift van Batoe Beragong op nieuw onderzocht. (Bijdr. T. L. en Vk. 4e volgr. I, pag. 159—164).

Kern, dr. H., Histoire du Bouddhisme dans l'Inde. Paris, 1901—1903.

Kern, dr. H., Over eene Oudjavaansche oorkonde van Çâka 782. (Versl. Med. Kon. Akad. van Wetenschappen, afd. Letterk. 2e reeks, X, pag. 77—115).

Kern, dr. H., Sanskṛt-inscriptie van Java, van 654 Çâka. (B. T. L. Vk. 4e volgr. X, pag. 123—128).

Kersjes, B., en den Hamer, C., De tjaṇḍi Mĕndoet voor de restauratie. Batavia, 1903.

Kinsbergen, J. van, Oudheden op Java, 1872—1884.

Knebel, J., **asoera** = De asoera in de Doerga-voorstelling van de Hindoe-beeldhouwkunst op Java. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVIII, pag. 514—526).

Knebel, J., **Doergâ-voorstelling** = De Doerga-voorstelling in de beeldhouwkunst en litteratuur der Hindoes. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVI, pag. 213—240).

Knebel, J., **prototype** = Prototype en variant in de Doerga-voorstelling van de Hindoesche beeldhouwkunst op Java. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVIII, pag. 317—338).

Knebel, J., **wâhana's** = De wâhana's van het Brahmaansch en Boeddhistisch pantheon (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLVII, pag. 227—340).

Kohlbrugge, dr. J. H. F., De heilige bekers der Tenggereezen. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XXXIX, 129—142).

Köppen, C. F., Die Religion des Buddha, Berlin, 1857.

Land, dr. J. P. N. und Groneman, dr. J., De gamĕlan te Jogjåkartå. Amsterdam, 1890.

Leemans, dr. C., Beredeneerde beschrijving der Asiatische en Amerikaansche monumenten van het Museum van Oudheden. Leiden, 1842.

Leemans, dr. C., Beschrijving van de Indische oudheden van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. Leiden, 1885.

Leemans, dr. C. en Wilsen, Bôrô-Boedoer op het eiland Java. Leiden, 1873.

Leemans, dr. C., Javaansche tempels bij Prambanan. (Bijdr. T. L. Vk. III, pag. 1—26).

Leemans, dr. C., Over metalen beeldjes uit Java. (Versl. Med. Kon. Ak. v. Wet. Afd. Letterk. III, pag. 187 e. v.).

Levi, S., La science des religions et les religions de l'Inde. Paris, 1892.

Lith, Mr. P. A. van der, Nederlandsch Oost-Indië, beschreven en afgebeeld voor het Nederlandsche volk. Leiden, 1893—1894.

Meyer, A. B., Alterthümer aus dem ostindischen Archipel. Leipzig, 1884.

Meyer, A. B. und Foy, W., Bronzepauken aus Südost Asien. Dresden, 1897.

Millies, H. C., Recherches sur les monnaies des indigènes de l'Archipel indien et de la péninsule malaie. La Haye, 1871.

Millies, H. C. Zodiakbekers. (Versl. en Med. Kon. Akad. v. Wetensch. afd. Letterk. VII).

Milloué, L. de, Petit guide illustré an Musée Guimet, Paris, 1894 en 1900.

Milloué, L. de, Précis d'histoire des religions. I. Religions de l'Inde. Paris, 1890.

Moor, Hindu Pantheon. London, 1810.

Münsterberg, O., Japanische Kunstgeschichte, 3 Bände. Berlin, 1907.

Netscher, E. en Chijs, Mr. J. A. van der. De munten van Nederlandsch-Indië. (Verh. Bat. Gen. XXXI), 1864.

Nieuwenkamp, (W. O. J.), De trom met de hoofden te Pedjeng op Bali. (B. T. L. Vk. 7e volgr. VII, pag. 319—338).

Not. Bat. Gen. = Notulen van de algemeene en directievergaderingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Oldenburg, Buddha, sein Leben und seine Lehre. Berlin, 1881.

Oldenburg, Buddhistische Legenden. Petersburg, 1894.

Oldenburg, Matériaux pour servir à une iconographie du Bouddhisme, 1903.

Oldfield, Sketches from Nipal, 1880.

Pander, E., Das Pantheon des Tschangtscha Hutuktu. Beitrag zur Iconographie des Lamaismus. (Veröffentl. aus dem Königl. Museum für Völkerkunde, I, Berlin, 1890).

Pleyte, C. M., **Bijdrage** = Bijdrage tot de kennis van het Mâhâyana op Java. (Bijdr. T. L. Vk. 6e volgr. VIII, pag. 362—380 en X, pag. 195—202 en Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLIX, pag. 178—180).

Pleyte, C. M., De praehistorische steenen wapenen en werktuigen uit den Oost-Indischen Archipel. (Bijdr. T. L. en Vk. 5e volgr. II, pag. 586—604).

Pleyte, C. M., **Buddhalegende** = Die Buddhalegende in den Sculpturen des Tempels von Boro-Budur. Amsterdam, 1901.

Pleyte, C. M., Een verloren schaap terecht. (Bijdr. T. L. Vk. 6e volgr. VIII, pag. 604—637).

Pleyte, C. M., Indonesian Art. 's Gravenhage, 1901.

Pleyte, C. M., Over een paar Hindoe-beelden van Padang-tjandi. (Tijdschr. Ind. T. L. Vk. XLIX, 171—177).

Raffles, T. S., Antiquarian, architectural, and landscape illustrations of the History of Java. London, MDCCCXLIV.

Raffles, T. S., The history of Java. London, 1817.

Râjendralâlamitra, The Sankṛit Buddhist literature of Nepal. Calcutta, 1882.

Rapp. Comm. Oudh. Onderz. = Rapporten van de commissie in Nederlandsch-Indië voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera, 1901—1906.

Reuvens, C. J. C., Verhandeling over drie groote steenen beelden, in den jare 1819 uit Java naar de Nederlanden overgezonden. Amsterdam, 1826.

Rhys Davids, Het Buddhisme (vertaald door J. P. van der Vegte). Amsterdam, 1879.

Rouffaer, G. P. en Juynboll, dr. H. H., De batikkunst in Nederlandsch-Indië, Haarlem, 1900.

Rouffaer, G. P., Mededeelingen naar aanleiding van „over koedjang en badi" enz. (Not. Bat. Gen. XLIII, bijl. II, pag. IV—VII).

Saher, E. A. von, De versierende kunsten in Nederlandsch Oost-Indië. Haarlem, 1899—1900.

Schlagintweit, E. von, Le Bouddhisme au Tibet, traduit de l'Anglais par L. de Milloué. (Annales du Musée Guimet, III, 1881).

Schröder, L. von, Indiens Literatur und Kultur, Leipzig, 1887.

Serrurier, L., De Wajang Poerwå. Leiden, 1896.

Snouck Hurgronje, dr. C., Iets over koedjang en badi. (Tijdschr. Ind. T. L. Vk. XLVII, pag. 387—397).

Snouck Hurgronje, dr. C., Toelichting bij eenige koedi's, ketopraks (korakans) en goloks uit Poerwokerto. (Not. Bat. Gen. XLVIII, bijl. III, pag. IX—XII).

Stönner, A., Steinskulpturen von der Insel Java. (Zeitschr. für Ethnol. 1904, pag. 519—523).

Stuart, A. B. Cohen, Kawi-oorkonden. Leiden, 1875.

Swaving, dr. C., Berigt en afteekening van eenige steenen wiggen en wapenen. (Verh. Kon. Ned. Inst. 1e klasse).

Târanâtha, Geschichte des Buddhismus, aus dem Tibetischen übersetzt von Schiefner. Leipzig, 1867.

Tijdschr. I. T. L. Vk. = Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde, uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap.

Verbeek, dr. R. D. M., Oudheden van Java. (Verh. Bat. Gen. XLVI).

Verh. Bat. Gen. = Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Versl. Med. Kon. Akad. v. Wet. = Verslagen en mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen.

Vogel, dr. J. Ph., Études de sculpture bouddhique (Bulletin de l'école française d'extrême Orient, VIII, pag. 487—500).

Waddell, The Buddhism of Tibet or Lamaism. London, 1895.

Waddell, The Indian Buddhist cult of Avalokita and Târâ, illustrated from the remains in Magadha. (Journ. Roy. Asiat. Soc. 1894, pag. 51—89).

Warren, S. J., Two basreliefs of the stûpa of Bharhut. Leiden, 1890.

Williams, Monier, Indian wisdom or examples of the religious, philos. and ethical doctrines of the Hindus. London, 1876.

Wilsen, F. C., Eenige opmerkingen omtrent de vele voorkomende zoogenaamde Siwa-beelden (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XX, pag. 59—62).

Wilsen, F. C., Boro-Boedoer. Zie daar en sub Leemans.

INHOUD.

Bladz.

Inleiding V
Lijst der Serieën IX
Literatuuroverzicht XIII

A.

Beelden en andere voorwerpen van steen 1
I. Brahmâ 1
II. Wiṣṇu 3
III. Lakṣmî (Çrî) 4
IV. Çiwa. 1. Als Mahâdewa 5
a. In staande houding met vier armen 5
b. Staande met twee armen 7
c. Zittende met vier armen 8
2. Çiwa als Guru of Mahâyogi 9
3. Çiwa als Kâla of Bhairawa. 12
V. Arddhanârî 14
VI. Dewî 14
a. Als Umâ of Pârwatî 14
b. Als Durgâ 15
c. Als Mahâkâlî of Bhairawî 19
VII. Trimûrti. 20
VIII. Gaṇeça 21
IX. Yama 26
X. Diverse Goden. 27
XI. Tempelwachters (râkṣasa). 27
XII. Buddhistische beelden 31
a. Dhyâni-Buddha's 31
b. Çakti's (Târâ's) 33
c. Bodhisatwa's 34
d. Bodhiçakti's 36
XIII. Onbekende beelden. 36
XIV. Gedeelten van beelden 37
XV. Dieren 38
XVI. Verschillende voorwerpen 40
XVII. Basreliefs en bouwkundige versiersels. 41
XVIII. Polynesische beelden 43
XIX. Gereedschap en wapenen 45

B.

Beelden en andere voorwerpen van metaal (gewoonlijk brons) . . 61
I. Trimûrti 61
II. Saraswatî 61

Bladz.

III. Wiṣṇu 62
IV. Lakṣmî 65
V. Çiwa 66
VI. Dewî als Pârwatî, Kâlî en Durgâ 69
VII. Gaṇeça 71
VIII. Skanda (Kârtikeya) 72
IX. Kâma 72
X. Kuwera 73
XI. Buddhabeelden 77
a. Wairocana 77
b. Akṣobhya 80
c. Ratnasambhawa. 83
d. Amitâbha. 84
e. Amoghasiddha 85
f. Wajrasatwa (Ghaṇṭapâṇi) 86
g. Çâkyamuni 87
h. Maitreya 90
XII. Bodhisatwa's 92
a. Samantabhadra 92
b. Wajrapâṇi. 92
c. Padmapâṇi (Awalokiteçwara, Amoghapâça) 94
d. Wiçwapâṇi 103
e. Andere Bodhisatwa's 103
XIII. Çakti's (Târâ's) 104
XIV. Onbekende beelden. 108
XV. Gedeelten van beelden 115
XVI. Polynesische beelden 116
XVII. Onechte beelden, van hedendaagsch werk, van brons met tin vermengd . . 122
XVIII. Dieren, als ornamenten of handvatten van klokken, schellen, lampen enz. . . 129
XIX. Voorwerpen, op den godsdienst betrekking hebbende of daarbij gebruikt . . 136
a. Voorwerpen afkomstig uit begraafplaatsen 136
b. Bekers voor offerwater (Zodiakbekers) 137
c. Wierookvazen 141
d. Drievoeten 142
e. Verschillende voorwerpen, bij godsdienstoefeningen en processies gebruikt . 142
f. Bidschellen 145
XX. Klokken, bellen, tongtongs en andere muziekinstrumenten 151
a. Hangklokken met ketting 151
b. Hangklokken zonder ketting 153
c. Tongtongs 153
d. Ronde dierklokken 154
e. Ovale (helmvormige) dierklokken. 154
f. Gesloten ronde bellen met een lossen kogel als klepel 155
g. Bekkens 157
h. Gongs 157
XXI. Lampen, spiegels en andere voorwerpen voor huiselijk (?) gebruik. . . . 159
a. Lampen 159
b. Spiegels 165
c. Diverse voorwerpen voor huiselijk en ander gebruik 171
XXII. Lijfsieraden 175
a. Voet- of enkelringen, bovenarmringen en polsringen of armbanden. . . 175
b. Vingerringen 179

Bladz.

c. Oorversierselen en neusringen 185
d. Diverse lijfsieraden 189
e. Sieraden van onzekere of onbekende bestemming 193
XXIII. Gereedschappen en wapens 194
XXIV. Vaatwerk van brons en ander metaal 204

C.

Aardewerk. 217
I. Tĕmpajans 217
II. Kruiken (gĕndi's) 217
III. Potten 217
IV. Kommen 218
V. Schotels en borden 219

D.

Munten 221

E.

Inscripties en afgietsels daarvan 229
I. Op steen 229
II. Op brons 229
III. Op papier 231
IV. Afgietsels van gedenksteenen met Kawi-opschriften 231

F.

Afgietsels van tempels, beelden, basreliefs en zegelringen. . . 236
I. Tempels. 236
II. Beelden 236
III. Reliefs van den Boro-Boedoer 238
IV. Afgietsels van tempelgereedschap en werktuigen. 240
V. Afdrukken van zegelringen 240

Aanvullingen en verbeteringen 244
Register van personen, plaatsen, voorwerpen en inlandsche namen 248
Nummerregister 257

LIJST DER AFBEELDINGEN.

Afbeeldingen in den tekst.

Inv. No.		Bladz.
1403/1624.	Nandîçwara	7
1403/1583.	Çiwa als Guru of Mahâyogî.	9
1403/1763.	Arddhanârî	13
1403/1685.	Umâ of Pârwatî.	14
1403/1672.	Trimûrti	20
1403/2924.	Buddhakop	38
1403/3017.	Deel van een tempelgebouw	44
1403/2035.	Wigvormige bijl.	45
1403/2322.	Wigvormige bijl.	46
1403/2049 *a-c*.	Disselvormige bijl	52
1403/2015.	Disselvormige bijl	53
1403/2053.	Puntbijl	54
1403/2004.	Steen van dioriet	56
1403/2003.	Steen van dioriet	56
1403/2005—2010.	Stukken grauwacke (?) (lava)	57
1403/2011.	Vuursteen	58
1403/2012—2013.	Stukken ijzersteen	58
1403/2701.	Stuk dioriet	59
1630/7.	Saraswatî	62
1652/1.	Wiṣṇu als Kṛṣṇa (?)	63
1403/2459.	Çiwa als Kâla	68
1403/3280.	Çiwa en Pârwatî (?)	69
1403/2842.	Kâlî of Pârwatî.	69
1403/1875.	Durgâ	70
1630/10.	Durgâ	71
1403/3050.	Waiçrawaṇa	75
1630/12.	Tempelwachter (râkṣasa)	76
1404/2614.	Mudrâ van Wairocana	79
1403/2171.	Dharmacakramudrâ	79
1405/2362.	Ratnasambhawa	83
1403/2858.	Wajrasatwa of Ghaṇṭapâṇi	86
1403/1775.	Wajrapâṇi (staande)	92

Inv. No.		Bladz.
1403/3324.	Wajrapâṇi (zittende)	93
1403/3325.	Padmapâṇi of Awalokiteçwara	98
1403/1703.	Wajradhâtwîçwarî	104
1403/1697.	Prajñâpâramitâ	105
1403/2359.	Kurukullâ (?)	107
1403/1722.	Polynesische god (?)	120
1403/1889.	Leeuw of singha	130
1630/37.	Zodiakbeker	139
1630/37.	Wandversiering van denzelfden zodiakbeker	140
1630/17.	Kom voor offerwater	141
1403/3336.	Bovenstuk van een priesterstaf	142
1403/3329.	Nâga	143
1403/3333—3334.	Bovenstukken van ceremonielansen	144
1403/3335.	Bovenstuk van een knots of gadâ.	144
1403/2442.	Bidschel	148
1403/2404.	Bidschel	149
1473/2402.	Hangklok	151
1630/16.	Tongtong	153
1403/3331.	Dierklok	153
1403/2885.	Deksel van een keteltrom	159
1630/34.	Lamp	160
1403/2098.	Lamp	161
1403/3328.	Lamp	163
360/407.	Lamp	164
1403/2413.	Spiegel	165
1630/38.	Spiegel	166
1403/2413.	Spiegelhandvat	167
1403/2492.	Spiegelhandvat, voor- en achterzijde	169
1403/1746.	Spiegelhandvat	169
1403/3307.	Spiegelhandvat	171
1403/2346.	Vaas voor reukwater	172
1403/3169.	Enkelring.	177
1403/3022.	Armband	177
1403/2762.	Zegelring	181
1403/1837.	Vingerring.	182
1403/3167.	Vingerring.	182
1403/1825.	Zegelring	183
1403/3241.	Vingerring.	184
1403/3248.	Oorhanger.	185
1403/2668.	Oorring	186
1403/3194.	Oorring	186
1403/2676.	Oorhanger.	187
1403/3023.	Oorring	187
1403/2784.	Stuk van een diadeem of borstsieraad	190
1403/2829.	Hoofdband of diadeem	191
1403/2786.	Gouden plaat of belegstuk	191
1403/2783.	Bekleeding van eene hoofdbedekking	193
1403/2558.	Bijl	194
499/18.	Kris Madjapahit.	196
499/17.	Kris Madjapahit.	197
499/19.	Kris Madjapahit.	197
913/75.	Kris Madjapahit.	197

Inv. No.		Bladz.
1018/77.	Kris Madjapahit.	197
952/3.	Kris Madjapahit (geheel en lemmet)	199
952/2.	Kris Madjapahit.	199
1403/2559.	Steekwapen (*koeḍi wajang*).	201
401/19.	Schaal of bak	209
1403/1853.	Schotel of bord.	212
1403/1842.	Schotel of bord.	213
1403/3102.	Schotel of bord.	214
1403/2109.	Schotel of bord.	215

Platen.

Plaat I. Fig. 1. Brahmâ staande (Inv. n⁰. 1403/1582, blz. 1). — Fig. 2. Brahmâ zittende (Inv. n⁰. 1403/1858, blz. 3).

Plaat II. Fig. 1. Kṛṣṇa (?) of Harihara (?) (Inv. n⁰. 1403/1859, blz. 4). — Fig. 2. Çiwa als Mahâdewa (Inv. n⁰. 1403/3151, blz. 6).

Plaat III. Fig. 1. Çiwa als Guru (Inv. n⁰. 1403/1625, blz. 11). — Fig. 2. Çiwa als Mahâkâla (Inv. n⁰. 1403/1623, blz. 12).

Plaat IV. Fig. 1. Çiwa als Bhairawa (Inv. n⁰. 1403/1680, blz. 13). — Fig. 2. Durgâ (Inv. n⁰. 1403/1622, blz. 15).

Plaat V. Fig. 1. Bhṛkuṭî (Inv. n⁰. 1403/1589, blz. 36). — Fig. 2. Gaṇeça staande (Inv. n⁰. 1403/1759, blz. 21).

Plaat VI. Fig. 1. Gaṇeça zittende (Inv. n⁰. 1403/1621, blz. 22). — Fig. 2. Vereeniging van vier godenbeelden (Inv. n⁰. 1403/1860, blz. 20).

Plaat VII. Fig. 1. Amitâbha (Inv. n⁰. 1403/3158, blz. 33).— Fig. 2. Nandi (Inv. n⁰. 1403/1682, blz. 39).

Plaat VIII. Fig. 1. Wiṣṇu in Matsyâwatâra (Inv. n⁰. 1630/8, blz. 64). — Fig. 2. Wiṣṇu in Warâhâwatâra (Inv. n⁰. 1630/9, blz. 64).

Plaat IX. Fig. 1. Wiṣṇu in Narasinghâwatâra (Inv. n⁰. 1630/11, blz. 65). — Fig. 2. Wiṣṇu in Râmâwatâra (Inv. n⁰. 1652/3, blz. 65).

Plaat X. Fig. 1. Amitâbha (Inv. n⁰. 1403/2855, blz. 85).— Fig. 2. Gaṇeça (Inv. n⁰. 1403/1876, blz. 71).

Plaat XI. Fig. 1. Yakṣî of Cârwî (Inv. n⁰. 1630/6, blz. 76). — Fig. 2. Wairocana en Wajradhâtwîçwarî (Inv. n⁰. 1403/2862, blz. 80).

Plaat XII. Fig. 1. Wajrasatwa als Ghaṇṭapâṇi (Inv. n⁰. 1630/35, blz. 86). — Fig. 2. Çâkyamuni (Inv. n⁰. 1403/2844, blz. 89).

Plaat XIII. Fig. 1. Wajrapâṇi als Dharmapâla (Inv. n⁰. 1630/5, blz. 94). — Fig. 2. Wiçwapâṇi (Inv. n⁰. 1630/14, blz. 103).

Plaat XIV. Fig. 1. Çakti (?) (Inv. n⁰. 1630/18, blz. 108). — Fig. 2. Târâ (?) (Inv. n⁰. 1630/36, blz. 108).

Plaat XV. Fig. 1 en 2. Wajrapâṇi als Dharmapâla (Inv. n⁰. 1403/1760, blz. 94).

A. Beelden en andere steenen voorwerpen [1]).

I. *Brahmâ.*

Brahmâ [2]) is de eerste persoon der Hindoe-drieëenheid (*trimûrti*), de schepper der wereld. Hij wordt tegenwoordig in *Hindoestân* zelden afzonderlijk vereerd. Dat dit vroeger op *Java* wel het geval was, blijkt o. a. uit de beelden, die hem voorstellen. Zij zijn tot drie typen terug te brengen:

1°. Staande (hier n°. 1582, in *Batavia*, n°. 14 en 15). Zie o. a. RAFFLES, II, 42, fig. 1.

2°. Zittende, op de Oostersche wijze, op een lotuskussen (hier n°. 1762—3284, in *Batavia* n°. 7—13).

3°. Zittende op de schouders eener menschelijke figuur (hier n°. 1858, in *Batavia*, n°. 6).

Hij wordt steeds voorgesteld met vier hoofden [3]) en vier handen. Zijne attributen zijn: het bidsnoer (*akṣamâlâ*), de vliegenwaaier (*câmara*) en de waterkruik (*kuṇḍî*), bovendien in *Hindoestân*, doch niet op *Java*: een boek (*weda*), een boog (*pariwîta*) en een offerlepel.

Zijne versierselen en kleeding zijn de gewone der goden, als in de inleiding beschreven. Als voetstuk heeft hij het lotuskussen (*padmâsana*). Het achterstuk, dat tot aan den hals gaat, heeft geen glorie, omdat het vierde, naar achteren gewende hoofd op dit achterstuk rust.

1. Staande.

1582 [4]). *Brahmâ*, de beenen bij de knieën, de armen van de linkerzijde bij de ellebogen afgebroken. Schuin over de borst een breede *upawîta* en nog een dun snoer, met versierden sluitsteen, dat bijna tot op de knieën afhangt. Zonder halssnoer. Met dubbele versierde bovenarmbanden (*bâhubandha*) en eenvoudige polsringen. In de voorste handen, die vóór het lichaam in elkander liggen, een pyramidevormig voorwerp (lotusknop?), in de achterste linkerhand de afgebroken vliegenwaaier, terwijl de opgeheven rechterarm ontbreekt. Tegen de langwerpig vierkante, naar boven breeder uitloopende achterplaat aan beide zijden van het beeld lotusplanten, de vaas met het heilige water. Bij het rechterbeen is de zwaan (*haṁsa*) uit-

---

1) De talrijke uit het Rijks-Museum van Oudheden ontvangen voorwerpen zijn als Serie 1403 geïnventariseerd. In de hieronder volgende beschrijving wordt steeds slechts het volgnummer genoemd, met weglating van dat Serienummer.

2) DOWSON, *Classical dictionary*, 56—59. — COLEMAN, *Mythology*, 1—3.

3) Zie o. a. *Arjunawiwâha*, I, 8.

4) Overgezonden door REINWARDT in 1819. — Beschreven en afgebeeld door REUVENS, *Verhand. over drie steenen beelden*, 31 en pl. VIII, fig. 1. — Zie ook RAFFLES, pl. 59, fig. 1. — FRIEDERICH, *Jav. Oudheden* (Verh. Bat. Gen. XXI), 103, n°. 117: *Siva*! met plaat V, fig. 2 en Verh. Bat. Gen. XXIII, pg. 13, n°. 144 met plaat VII. — GROENEVELDT, n°. 14—15. — LEEMANS, n°. 1. — Not. Bat. Gen. XXV, bijl. VI, n°. 14*a*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1904, pg. 82, n°. 2; 1905—6, pl. 84.

Brahmá.
gehouwen, het rijdier (*wáhana* [1]) van den god. — Uit de bouwvallen van *Singasari*, resid. *Pasoeroean.*

H. 174 cM.

Zie plaat I, fig. 1.

2. Zittende.

1762 [2]). Op de Oostersche wijze zittende op een lotuskussen [3]), aan welks voorkant een zwaan *en relief* is uitgehouwen. In de achterste rechterhand het bidsnoer, in de linker een lotusbloem, in de voorste rechterhand de steel van den afgebroken vliegenwaaier; in de omhoog gekeerde linker, die op een waterkruik schijnt te rusten, een rond onzeker voorwerp. Deze houding der handen, niet in den schoot of op de knieën, is geheel afwijkend van de gewone. Het bovengedeelte van het achterstuk ontbreekt en de neus van het voorste hoofd is beschadigd. Het kapsel, de kleeding en de versierselen als gewoonlijk, ook het halssnoer.

H. 54 cM.

2056 [4]). *Brahmâ*, als voren, doch zonder zwaan. In de twee voorste, als bij 1582 in den schoot [5]) liggende handen een lotusbloem, in de achterste bidsnoer (*akṣamálâ*) en vliegenwaaier (*câmara*). Zonder *upawîta* [6]), doch met halssnoer en borstband. Bovenarmbanden en polsringen als voren. Fraai afgewerkt.

H. 55,5 cM.

1895 [7]). *Brahmá*, als voren, doch veel minder afgewerkt. De twee voorhanden op de knieën [8]) vooruitgestrekt, naar boven geopend en ledig [9]). Het bidsnoer en de vliegenwaaier in de achterhanden zeer onduidelijk. Zonder *upawîta*. De overige sieraden zeer onduidelijk.

H. 41 cM.

2794 [10]). *Brahmá*, als voren, doch veel meer afgewerkt. De voorhanden in dezelfde houding, doch met den rug naar boven gekeerd [11]). De voeten meer opgetrokken, zoodat de enkelring duidelijk zichtbaar is. Met *upawîta*. De attributen der voorhanden, halssnoer, borstband, bovenarmbanden en polsringen als boven. Fraai exemplaar.

H. 43 cM.

2795 [12]). *Brahmá*, als voren, doch zeer ruw bewerkt. De voorhanden en beenen, het achterste hoofd en de beide zijhoofden onafgewerkt. Alleen het halssnoer duidelijk.

H. 37 cM.

3284 [13]). *Brahmá*, als voren, doch veel beter afgewerkt. De voorhanden voor het

---

1) KNEBEL, *Doergâ-voorstelling*, 225. — KNEBEL, *Vâhana's*, 230. — Rapp. Comm. Oudh. Onderzoek, 1904, 82.
2) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. 2.
3) GROENEVELDT, n⁰. 7—13. — FRIEDERICH, n⁰. 115, 117, 144. 146, 161 en Verh. Bat. Gen. XXI, pl. 12, fig. II. — Not. Bat. Gen. XLIII, bijl. XIII, n⁰. 8*a*—*b*; XXV, bijl. VI, n⁰. 9*a*; XXXVII, bijl. XX, n⁰. 9*b* en 15*a*. — Rapp. Comm. Oudh. onderzoek 1902, n⁰. 50, 53, 54, 66, 116, 139, 13—17, 343; 1904, 24, n⁰. 1—2, en pag. 25, 72, n⁰. 3—4, pag. 101, n⁰. 5; 1905—6, p. 121*a*. — RAFFLES, II, 56.
4) Geschenk uit de nalatenschap van Koning Willem II, 1854. — LEEMANS, n⁰. 3.
5) Dus evenals GROENEVELDT, n⁰. 7.
6) Als GROENEVELDT, n⁰. 8, 10, 11 en 13.
7) Geschenk Mr. J. A. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n⁰. 4.
8) Not. Bat. Gen. XLIII, bijl. XIII, n⁰. 8*a* en 8*b*.
9) GROENEVELDT, n⁰. 8. — FRIEDERICH, n⁰. 161.
10) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 4*a*.
11) Als GROENEVELDT, n⁰. 11. — FRIEDERICH, 146.
12) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 4*b*.
13) Aankoop 1897, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Brahmâ.
lichaam, de rechter in de linker en de duim naar boven gewend [1]). Het bidsnoer in de rechter en de vliegenwaaier in de linker achterhand zeer duidelijk. Met *upawîta*, halssnoer, bovenarmbanden en polsringen.
H. 38 cM.

1858 [2]). *Brahmâ*, zittende op de schouders van een man [3]), op wiens hoofd de hals en kop van een *hamsa* is uitgehouwen. De drager zit met gekruiste beenen op een lotuskussen en is versierd met polsringen, enkelbanden, halssnoer en borstband; om het voorhoofd een versierde band. De handen rusten geopend op de voetzolen der kruiselings over elkander geslagen beenen en op de palm rusten de voeten van *Brahmâ*. Deze heeft in zijne vier handen de gewone attributen: rechts in de achterhand het bidsnoer, links den waaier, in de linker voorhand de waterkruik, die op zijn knie rust, en in de rechter voorhand een lotusknop. Zeer fraai afgewerkt.
H. 115 cM.

Zie plaat I, fig. 2.

II. *Wiṣṇu.*

Wiṣṇu [4]) is de tweede persoon der Hindoe-drieëenheid (*trimûrti*), de onderhouder van het geschapene, de god van de zon en het licht. In *Hindoestán* wordt hij gewoonlijk vereerd in zijne tien verschijningen (*awatâra's*), vooral als *Râma* en *Kṛṣṇa*, doch dit is op *Java* minder het geval, met uitzondering van eenige onlangs aangekochte beelden van *Wiṣṇu* als *Narasiṁha*, *Râma*, *Waráha* en *Matsya* en misschien twee beelden van *Kṛṣṇa* (?) te Leiden (n⁰. 1768 en 1859).

Op *Java* is *Wiṣṇu* zeer weinig vereerd, zooals o. a. blijkt uit de geheele Oud-javaansche literatuur, die behoudens eenige *Wiṣṇu*itische *mantra's* en enkele Buddhistische geschriften geheel *Çiwaïetisch* is, en uit de betrekkelijk zeldzaamheid der *Wiṣṇu*-beelden. Van de 28 *Wiṣṇu*-beelden, die LEEMANS (pag. 2—5) beschrijft, blijken slechts 3 werkelijk dezen god voor te stellen, terwijl alle andere *Çiwa* of *Kṛṣṇa* of een der *Buddha's* of *Bodhisatwa's* voorstellen.

Wiṣṇu wordt òf zittende (n⁰. 1596 en 2544 en *Batavia*, n⁰. 17, 17*a*—*b*, 20) òf staande (n⁰. 1768 en 1595 (?) en *Batavia*, n⁰. 18, 18*a*—*e*, 19) voorgesteld, met 2 en met 4 handen. Zijne 4 attributen zijn: de werpschijf of het zonnerad (*cakra*), de schelp of krijgstrompet (*çangkha*), de bij steenen beelden zeldzaam voorkomende knots (*gadâ*) en de dikwijls ontbrekende lotusknop. De versierselen en kleeding zijn de gewone, doch het kleedje is gewoonlijk tusschen de beenen opgenomen.

1. Zittende [5]).

1596 [6]). *Wiṣṇu*, met gekruiste beenen op een lotuskussen zittende. Met twee armen; in de rechterhand de krijgsschelp (*çangkha*), in de linker, die op den schoot rust, een lotusbloem (of eene vrucht?). De versierselen bestaan uit halssnoer, bovenarmbanden en polsringen. Achter het hoofd de glorie (zonneschijf).
H. 66 cM.

2544 [7]). *Wiṣṇu* (?), als voren, zittend met over elkaar gekruiste beenen, de rechter hand gesloten en de linker geopend met de palm naar voren, ieder op een knie rustend. Achter het hoofd een lichtschijf met vlammenden rand. Diadeem op het hoofd, zwartgeverfde wenkbrauwen, oogen en mond. Lange op de schouders afhangende krullen, oorhangers aan de ooren. Gesloten baadje, bovenarm en polsringen.
H. 50 cM.

---

1) Als GROENEVELDT, n⁰. 12.
2) Nalatenschap VAN DER CAPELLEN, 1848. — LEEMANS, n⁰. 5.
3) GROENEVELDT, n⁰. 6. — FRIEDERICH, 115: *Çiwa*! en pl. 8, n⁰. 1.
4) DOWSON, *Classical dictionary*, 360—362, s. v. *Vishnu.*
5) Als GROENEVELDT, n⁰. 20. — MEYER, *Alterthümer*, n⁰. 1509.
6) Overgezonden door REINWARDT. — LEEMANS, n⁰. 19. — Rapp. Comm. Oudh. Onderzoek, 1902, 64, n⁰. 77.
7) Don. D. HUDIG, 1866. — LEEMANS, n⁰. 24.

Wiṣṇu.

2. Staande [1]).

1595 [2]). *Wiṣṇu*, in staande houding, met achterplaat en glorie. Met vier armen; in de bovenste handen onduidelijke voorwerpen (werpschijf, *cakra* en schelp, *çangkha*?), terwijl de twee voorste benedenarmen ontbreken. Met dubbel halssnoer, bovenarmband en enkelringen, doch zonder *upawîta*.
H. 52 cM.

1768 [3]). *Kṛṣṇa* [4]) (?), de achtste *awatára* van *Wiṣṇu*, in staande houding, met twee armen, zonder ruggestuk, op een rond lotuskussen. Rijk gekleed en versierd. In den rechterarm een langen, over den schouder gebogen rietstaf houdend; met de linkerhand houdt hij een puntig toeloopend voorwerp, waarlangs de wijsvinger is uitgestoken tegen zijn kin. Tegen den rug zijn verscheidene bloemen [5]) en andere versieringen uitgehouwen. Achter het hooge kapsel de lichtschijf. De *bĕbĕd* tot aan den grond afhangend [6]).
H. 63,5 cM.

1859 [7]). *Kṛṣṇa*(?) of *Harihara*(?). In staande houding, op een lotuskussen. Tegen eene, van boven rond bijgewerkte achterplaat en glorie. Met vier armen. De beide voorarmen langs het lichaam uitgestrekt. In de voorste rechterhand een lotusknop en het bidsnoer, in de achterste het boveneinde van een afgebroken knots [8]); in de voorste linkerhand een nap of kom en in de achterste de werpschijf (*cakra* [9]) met vier vlammen. Met halssnoer, *upawîta*, borstband, bovenarm- en polsringen. Links en rechts lotusplanten, waaronder de beide vrouwen *Rukmiṇî* en *Satyabhâmâ* staan; met de beide handen voor het lichaam.
H. 70,5 cM.

Zie plaat II, fig. 1.

III. *Lakṣmî* (*Çrî*).

Lakṣmî [10]) of *Çrî* is de gemalin (*çakti*) van *Wiṣṇu*, de godin van het geluk en de vruchtbaarheid. Zij werd, evenals *Wiṣṇu*, op *Java* weinig vereerd [11]). Van de 9 beelden dezer godin, die LEEMANS beschreef (n⁰. 30—38), stellen slechts twee (n⁰. 30*a* en 31) haar werkelijk voor, terwijl de andere *Umâ* (*Pârwatî*), *Prajñâpâramitâ*, *Bhaiṣajyaguru*, *Locanâ* of eene andere *Bodhiçakti* voorstellen.

De *Lakṣmî*-beelden zijn òf zittend (niet in *Leiden*, doch in *Batavia* n⁰. 108) òf staande (in *Leiden* n⁰. 2064 en 2235, in *Batavia* n⁰. 109—111 en 109*a*), met lotuskussen, achterstuk en glorie, vier armen en de gewone versiering. Haar voornaamste attribuut, eene lotusbloem, deelt zij met *Dewî* en de *Buddhistische Târâ's*, waardoor het moeilijk is, hare identiteit vast te stellen.

---

1) GROENEVELDT, n⁰. 18—19. — FRIEDERICH, n⁰. 112. — Not. Bat. Gen. XXV, bijl. VI, n⁰. 18*a*—*b* en 19*a*; XXXI, bijl. XVIII, n⁰. 18*c*; XXX, bijl. XIX, n⁰. 20*c* en LXIV, bijl. XI, n⁰. 18*e*. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. VI, fig. 4. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1904, 20, n⁰. 3; 1905—6, 16 met plaat 81, 67, n⁰. 6, pag. 95.

2) Overgezonden door REINWARDT. — LEEMANS, n⁰. 12.

3) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. 86.

4) Zie DOWSON, *Classical dictionary*, 160—168, s. v. *Krishna*. — COLEMAN, 34—44.

5) Evenals het *Wiṣṇu*-beeld 19 bij GROENEVELDT, 86.

6) Not. Bat. Gen. XXX, bijl. XIX, n⁰. 20*a*.

7) Nalatenschap VAN DER CAPELLEN. — LEEMANS, 6, geeft ten onrechte *Wiṣṇu* als naam van den god en *Laksmi* en *Satiavana*! als namen der beide vrouwen. In het inventarisstuk staat niet *Satiavana*, maar *Satiawama*, eene verbastering van Skr. *Satyabhâmâ*. — Zie DOWSON, *Classical dictionary*, 287. — GROENEVELDT, n⁰. 256 (?). Vgl. ook Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1901, 28 en pl. I, fig. 3. — RAFFLES, *History of Java*, pl. 69, fig. 5 (?). — BRANDES, *Makara*, pl. IV, fig. 14 (Bat. Gen. 113*a*).

8) De *Kaumodakî* (DOWSON, o. c., 154).

9) De *Sudarçana* of *Wajranâbha* (DOWSON, 306 en 333).

10) DOWSON, *Classical dictionary*, 176 s. v. *Lakshmi*.

11) Zij is echter geïdentificeerd met de Maleisch-Polynesische rijstgodin als *Dewi Sri*.

Lakṣmî.

2235 [1]). *Lakṣmî* [2]), in staande houding; in de voorhanden, met de palmen op elkander onder de borsten, een lotusbloem, in de achterhanden lotus en vliegenwaaier. Het ruggestuk van boven rond bijgewerkt. Het voetstuk in den vorm van een lotustroon en rondom met lotussen versierd. Aan den voorkant hiervan een uitsteeksel met een groeve, die tot het afvoeren van het waschwater dient en tevens op de *yoni* doelt. *Indramajoe*, resid. *Cheribon*.

H. 57 cM.

2064 [3]). *Lakṣmî*, als voren, met vier armen, staande tegen een naar boven puntig bijgewerkt ruggestuk. Hoog kapsel met dubbelen paarlrand. De *sarong* met vele plooien tot de voeten afhangend. Achter het hoofd de lichtschijf. De *upawîta* gevormd door twee rijen kralen [4]). Dubbele bovenarm- en drievoudige polsringen. In de achterhanden rechts een korenaar of vrucht (?), links de vliegenwaaier, die afgebroken is. De voorhanden in elkaar op den buik.

H. 50 cM.

IV. *Çiwa.*

Çiwa [5]) is de derde persoon der Hindoe-drieëenheid (*trimûrti*), de verderver van al het geschapene, maar tevens de vernieuwer. De naam heeft geen ongunstige beteekenis (*çiwa* (Skr.) = heilzaam). Voor zijne, vooral op *Java* zeer talrijke vereerders is hij de hoogste god geworden en heet als zoodanig *Mahâdewa* (de groote god) of *Îçwara* (de Heer). Als voortdurende vernieuwer is zijn symbool de *lingga*.

Als *Mahâdewa* wordt *Çiwa* voorgesteld in goden-ornaat, met een of vijf hoofden, waarvan het vijfde boven de andere vier uitsteekt. De *Mahâdewa*-beelden zijn òf zittende (6 beelden in *Leiden* en in *Batavia* o. a. n⁰. 23—29 en 49—51) òf en wel gewoonlijk staande (14 beelden in *Leiden* en in *Batavia* o. a. n⁰. 30—46 en 52—57) op een voetstuk met of zonder lotuskussen, voorzien van achterstuk en glorie. Gewone versierselen, doch de *upawîta* wordt dikwijls gevormd door een slang, in het hoofdtooisel vaak een halve maan en daarboven een doodshoofd. Vier of twee armen en als attributen de vliegenwaaier, het bidsnoer, de waterkruik en soms de drietand. Zeldzamer zijn de antilope en de zandlooper. Ook de beelden met vijf hoofden zijn op *Java* zeldzaam.

a. In staande houding, met vier armen.

1764 en 1765 [6]). *Çiwa* als *Mahâdewa* [7]), de voorhanden in elkaar voor het lichaam met een lotusknop. In de rechter achterhand het bidsnoer, in de linker de vliegenwaaier. Achter het hoofd een glorie met vlammenrand. Met bovenarmbanden, polsringen, enkelringen en borst- of halssieraad. Beide op voetstuk en rustende tegen een plaat.

H. 44,5 en 48 cM.

1766 [8]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als voren, doch beneden de knieën afgebroken [9]).

---

1) Don. A. M. Montijn, 1859. — Lremans, n⁰. 31.

2) Groeneveldt, n⁰. 109—111. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXIII, n⁰. 109*a*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1904, 26, 38 en 100.

3) Don. nalatensch. Koning Willem II, 1854. — Leemans, n⁰. 30*a*.

4) Dus evenals n⁰. 109 bij Groeneveldt.

5) Dowson, *Classical dictionary*, 206—300, s. v. *Siva*.

6) Verzameling Domis, 1844. — Leemans, 7—8: *Wiṣṇu*!

7) Groeneveldt, n⁰. 30—46. — Not. Bat. Gen. XXV, bijl. VI, n⁰. 22*a*—*b*, 40; XXX, bijl. XIX, n⁰. 33*a*, 41*a*—*b*; XXXVII, bijl. XX, n⁰. 29*c*—*d*, 36*a*; XXXIX, bijl. X, n⁰. 23*a*, 31*a*, 32*a*; XLII, bijl. XX, n⁰. 33*b*—*c*; XLIII, bijl. XIII, n⁰. 40*a*, 41*c*. — Friederich, n⁰. 118, 119, 154, 151, 157, 120 en Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 4. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. VI, fig. 3. — Meyer, *Alterthümer*, n⁰. 1503. — Brandes, *Makara*, pl. V, fig. 18. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 97, n⁰. 154, pag. 269, n⁰. 9, pag. 299, n⁰. 1, pag. 300, n⁰. 2; 1904, pag. 19, n⁰. 4, pag. 21, n⁰. 4—5, pag. 82, n⁰. 1, pag. 94, n⁰. 4, pag. 96, n⁰. 2, pag. 99, n⁰. 6, pag. 121, n⁰. 1.

8) Verzameling Domis, 1884. — Leemans, n⁰. 9: *Wiṣṇu!*

9) Dus evenals Groeneveldt, n⁰. 45 en 40*a* in Not. Bat. Gen. XLIII, pag. XCII, n⁰. 40*a*.

Çiwa.
De duim van de rechtervoorhand naar boven gewend. Zonder vlammenrand om de glorie.
H. 43 cM.

3151 [1]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als voren, met vier armen, staande op een lotuskussen tegen een, van boven eenigszins rond eindigend ruggestuk. In de achterste omhoog geheven handen rechts het bidsnoer, links de vliegenwaaier; in de voorste handen, vóór het lichaam op elkander gelegd, een onzeker voorwerp (lotus?) houdende. De scherp uitkomende versierselen bestaan uit: oorhangers, dubbele arm- en polsringen [2]), enkelbanden met groote platte stukken voor op den voet [2]), halsring, borstsieraad, buikbanden en op zijde van het lichaam tegen het ruggestuk opstijgende uiteinden van een *slendang*. Het geheele beeld is omgeven door stralen (?), tegen het ruggestuk uitgehouwen. Het gezicht en hoofdkapsel eenigszins beschadigd, doch overigens goed bewaard. Vrij goed werk. *Madjapahit-type. Wlingi, Blitar.*
H. 70 cM.

Zie pl. II, fig. 2.

1612 [3]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als 1766, doch de attributen zijn: in de linker achterhand het bidsnoer, in de rechter de vliegenwaaier en in de voorste handen onduidelijke voorwerpen. De voorste rechterhand beschadigd, de voorste linkerhand onder de rechterhand voor het lichaam met de handpalm naar boven gekeerd [4]). Het kleed om de heupen vierkant nederhangende. Een gedeelte van de achterplaat ontbreekt.
H. 70 cM.

2796 [5]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, staande, met vier armen; de twee voorste handen voor het lichaam op elkander rustende; in de achterste rechts de vliegenwaaier, links het bidsnoer met knop. Het voetstuk aan de rechterzijde geschonden. Met hoog hoofddeksel, driedubbele halsketting, bovenarm- en polsringen en tot de enkels afhangend kleed.
H. 62 cM.

2062 [6]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, staande, met vier armen. In de voorste handen het bidsnoer tegen de borst houdende; in de rechter achterhand de drietand (*triçûla*), in de linker de vliegenwaaier. Gekleed in een tot de voeten afhangende *bĕbĕd*. Dit beeld is gekleurd: het vleesch bruinachtig rood, de haren, wenkbrauwen, oogen en het bidsnoer zwart, de *bĕbĕd*, buikband en hoofdband rood, geel en groen gestreept.
H. 50 cM.

3152 [7]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als voren, doch op een lotuskussen, dat op een lage vierkante plaat ligt, op welker voorkant rechts en links een ronde knop; en aan de achterzijde aansluitende tegen een, van boven rond bijgewerkt ruggestuk, waartegen het beeld staat. De vier armen en handen als voren. Achter het hoofd de lichtschijf. De rechts en links tegen het ruggestuk uitgehouwen voorstellingen zijn niet duidelijk, doch rechts schijnt de drietand (*triçûla*) te staan. Het aangezicht en hoofdkapsel zijn

---

1) Coll. DE ROOY, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.
2) Evenals n⁰. 36*a* van het Bat. Gen. van denzelfden verzamelaar. (Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CXXXIV). Zie ook l. c. XLII, bijl. XX, n⁰. 33*b* en 33*c* en XLIII, pag. XCII, n⁰. 41*c*.
3) Don. J. P. HULST VAN DOORN, 1823. — LEEMANS, n⁰. 10: *Wiṣṇu!* (vlg. 1e druk, 6, n⁰. I, A, *a*, 2).
4) Als GROENEVELDT, n⁰. 31 en 32.
5) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 18*a*.
6) Don. nalatensch. Koning WILLEM II. — LEEMANS, n⁰. 44.
7) Coll. DE ROOY, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Çiwa.

eenigszins beschadigd. Met *upawîta* en enkele polsringen. Op het voetstuk een patroon van zeshoeken. Vrij goed werk. *Wlingi (Blitar)*.

H. 70 cM.

b. Staande met twee armen [1]).

1624[2]). *Çiwa* als *Nandîçwara*, met de beide armen vòòr den buik, doch de handen afgebroken. Tegen den achterplaat rechts de drietand *(triçûla)*, achter welks punten lichtstralen uitschieten, terwijl aan weerszijden lotusstengels omhoog schieten. Achter het hoofd een lichtschijf. De neus geschonden. Hoofddeksel met breeden rand en wapperende linten. De versiering bestaat uit oorhangers, bovenarm- en polsringen. De buik met den navel ontbloot. Laag afhangende *bĕbĕd* met een patroon van vierbladige bloemen. Uit de bouwvallen van *Singasari*, distr. *Malang*, resid. *Pasoeroean*. (Zie nevenstaande afb.).

1624. *Çiwa.*

L. 178 cM.

2229[3]). *Çiwa* als *Nandîçwara*, als 1624, doch de afgebroken rechterhand rust op de rechterheup; de linker houdt, links uitgestrekt, den drietand (*triçûla*). Staande tegen een, van boven rond bijgehouwen ruggestuk, op een onversierd vierkant voetstuk. Achter het hoofd de lichtschijf. Kleeding, kapsel en sieraden gewoon.

H. 63,3 cM.

3154[4]). *Çiwa* als *Nandîçwara*, staande, met oorhangers, bovenarm- en polsringen, halsketting, *upawîta* en buikband. De linkerarm leunende op een langwerpig vierkant blok, de rechterhand op de rechter heup rustend, het linkerbeen over het rechter gekruist, zoodat de zool zichtbaar is. Achter de rechterzijde de drietand *((triçûla). Wlingi (Blitar)*.

H. 65 cM.

1686[5]). *Ciwa*, als voren, doch het rechterbeen eenigszins opgetrokken; in de

---

1) Zie GROENEVELDT, n⁰. 52—57. — Not. Bat. Gen. XXV, bijl. VI, n⁰. 54*a*, 55*a*—*b*, 56*a* en 59*a*, XXXI, bijl. XVIII, n⁰. 56*b*; XXXIX, bijl. X, n⁰. 52*a*. — FRIEDERICH, 103 en 106. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, 39, n⁰. 9, pag. 61, n⁰. 70, pag. 97, n⁰. 155, pag. 99, n⁰. 160, pag. 141, n⁰. 289, pag. 170, n⁰. 19, pag. 177, n⁰. 34, pag. 188, n⁰. 60, pag. 194, n⁰. 76, pag. 196, n⁰. 79, pag. 211, n⁰. 120, pag. 214, n⁰. 128, pag. 221, n⁰. 147—148, pag. 228, n⁰. 164, pag. 307, n⁰. 5; 1904, pag. 70, n⁰. 2, pag. 97, n⁰. 6, pag. 99, n⁰. 1, pag. 154, n⁰. 10.

2) Door den Gouverneur van Java's Oosthoek, ENGELHARDT, naar 's Lands plantentuin te *Batavia* en vandaar in 1828 naar Nederland gezonden. — LEEMANS, n⁰. 39 haalt hierbij verkeerd aan REUVENS, n⁰. 1.

3) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1859. — LEEMANS, n⁰. 40.

4) Coll. DE ROOY, 1891, niet bij LEEMANS vermeld.

5) Don. Mr. P. J. ELOUT, 1842. — LEEMANS, n⁰. 41.

Çiwa.
linkerhand de drietand, in de rechter het bidsnoer[1]) Met oorhangers, bovenarm-, pols- en enkelringen en *upawîta*. Achter het hoofd een lichtschijf, waartegen de lange afhangende lokken uitgehouwen zijn. Het gelaat onduidelijk. Hoog hoofddeksel.

H. 73 cM.

3147[2]). *Çiwa*, als voren, doch staande tegen een langwerpig ruggestuk; achter het hoofd een lichtschijf. Eenigszins links wankelende stand. De beide armen uitgestrekt langs de zijden; de handen bij de slippen van het kleed. Links de drietand *(triçûla)*. Rechts, van onderen bij de voeten een weinig beschadigd. *Wlingi* (*Blitar*).

H. 45 cM.

1617[3]) *Çiwa*, als 3147, doch als jongeling voorgesteld, in wankelende, misschien dansende houding. In de beide, langs het lichaam uitgestrekte handen houdt hij de uiteinden van een sjerp[4]). Links de drietand *(triçûla)*. De voeten tot boven de enkels ontbreken. Lichtschijf, lange lokken, oorhangers, halsketting, bovenarm- en polsringen als voren.

H. 50 cM.

c. Zittende met vier armen[5]).

1767[6]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, zittende op een lotuskussen met gekruiste beenen. In de linker achterhand de vliegenwaaier, in de rechter het bidsnoer. De voorste rechterhand met opgeheven wijsvinger vóor de borst op de geopende linkerhand. Met achterplaat en glorie en driedubbele polsringen.

H. 63 cM.

1613[7]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als 1767, doch minder fraai bewerkt. De voorste handen liggen in elkander in den schoot[8]) en dragen een lotus. De attributen der achterhanden als voren. Met slechts een enkelen polsring, *upawîta*, halssnoer en bovenarmbanden.

H. 55 cM.

1618 en 2657[9]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als 1613. De voorste handen in den schoot, met de duimen tegen elkaar (1618) of met omhooggekeerde palmen (2657). In de achterhanden onduidelijke voorwerpen: rechts een rond voorwerp (bidsnoer?), links de vliegenwaaier (2657), bij 1618 een krijgsbijltje (?); 2657 met, doch 1618 zonder *upawîta*; 1618 met, doch 2657 zonder halssnoer. Beide met bovenarm- en polsringen.

H. 49 en 42,5 cM.

2667[10]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als voren. In de beide voorhanden, die op elkaar liggen, een lotus. In de rechter achterhand een duidelijk bidsnoer en in de linker een vliegenwaaier. Hooge hoofdbedekking, halssnoer, bovenarm- en polsringen. Tegen de voorzijde van het voetstuk een zeer ruw uitgehouwen viervoetig (?) dier (*Nandi?*).

H. 29,8 cM.

---

1) Dus als GROENEVELDT, n^0. 55.
2) Coll. DE ROOY, 1891, dus niet bij LEEMANS voorkomende.
3) Ontvangen in Juli 1827 (?) — LEEMANS, n^0. 42.
4) Dus als GROENEVELDT, n^0. 53. — Guide Mus. Guimet, 1894, 24, n^0. 8794: *Çiva taṇḍava.*
5) GROENEVELDT, n^0. 24—29. — Not. Bat. Gen. XXX, bijl. XIX, n^0. 28*a*; XXXI, bijl. XVIII, n^0. 28*b*. — Rapp. Comm. Oudh. Ond. 1902, pag. 60, n^0. 66, pag. 107, n^0. 183, pag. 150, n^0. 13, pag. 176, n^0. 31, pag. 200, n^0. 89, pag. 210, n^0. 117, pag. 213, n^0. 125, pag. 232, n^0. 174—175, pag. 353, n^0. 4; 1904, pag. 72, n^0. 2, pag. 95, n^0. 8; 1905—1906, pag. 73, n^0. 2. — FRIEDERICH, 108, 109 en 107. — VAN KINSBERGEN, 129.
6) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n^0. 13: *Wiṣṇu!*
7) Don. J. P. HULST VAN HOORN, 1823. — LEEMANS, n^0. 14: *Wiṣṇu!*
8) Dus evenals GROENEVELDT n^0. 24—27.
9) Don. J. P. HULST VAN HOORN (1823) en A. F. H. VAN DE POEL (1872) — LEEMANS, n^0. 15 en 16: *Wiṣṇu!*
10) Aankoop 1872. — LEEMANS, 17: *Wiṣṇu!*

Çiwa.

2057 [1]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, als 2667, doch de voorhoofdsband, oogen, lippen, halssnoer, *upawîta*, bovenarmbanden en polsringen roodgekleurd. De beide voorhanden op de knieën rustende met een lotus in de palmen [2]). In de rechter achterhand het bidsnoer en in de linker de vliegenwaaier.

H. 37 cM.

Mahâdewa met *Umâ* (*Pârwatî*).

2832 [3]) *Çiwa* als *Mahâdewa* met zijne vrouw *Umâ* (*Pârwatî*), in staande houding op een lotuskussen tegen een van boven plat rond bijgewerkt ruggestuk. Achter beider hoofd een lichtschijf. Het kapsel en de versieringen Çiwaïetisch. *Çiwa* met *upawîta*. Ieder met vier armen, de achterste handen tot aan de schouders omhoog geheven, de voorste armen met de handen bij elkander voor het lichaam.

H. 30 cM.

3286 [4]). *Çiwa* als *Mahâdewa* en *Umâ* (*Pârwatî*), als 2832. Beiden houden in de achterhanden bidsnoer en vliegenwaaier. Zeer afgesleten.

H. 27 cM.

1583.

2. *Çiwa* als *Guru* of *Mahâyogî*.

Boven (pag. 5) hebben wij gezien, hoe *Çiwa* dikwijls als de Oppergod (*Mahâdewa*), voorgesteld wordt. Eene tweede voorstelling, die niet alleen zelfs nu nog op *Java* in de *wayang* voorkomt, maar vroeger ook o. a. in *Zuid-Borneo* en *Zuid-Celebes* gevonden werd, is die als *Bhaṭâra Guru* (de hoogste leeraar), of *Mahâyogî* (de groote asceet). In deze hoedanigheid wordt hij afgebeeld als een bejaard, zwaarlijvig man, met knevel en baard, in staande houding, met twee armen. Zijne attributen zijn: de drietand, het bidsnoer, de waterkruik en de vliegenwaaier. De kleeding, versierselen enz. zijn eenvoudiger dan die van *Mahâdewa*. LEEMANS noemt deze voorstelling: *Siva Trinawindoe* (n⁰. 49 e. v.), lees: *Çiwa Tṛṇawindu*. Over dezen heilige, die o. a. in het Oudjavaansche gedicht *Sumanasântaka* [5]) een belangrijken rol vervult, zie men GROENEVELDT, pag. 15 en pag. 28, noot 1 (van dr. BRANDES), RAFFLES, pl. 59, fig. 2 en Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1904, pag. 3.

1583 [6]) en 1606. *Çiwa* (1583), als *Guru* of *Mahâyogî* [7]), staande, met puntigen baard en knevels, beide armen langs de zijden uitgestrekt; in de rechterhand het bidbidsnoer, in de linker de waterkruik. Met zeer dikken buik. Tegen de achterplaat

---

1) Uit de nalatenschap van Koning WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n⁰. 18: *Wiṣṇu!*

2) Dus evenals GROENEVELDT, n⁰. 29.

3) Uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. 29*d*: *Wiṣṇu* en *Lakṣmî!*

4) Aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS beschreven.

5) Zie over dit gedicht mijn Supplement op den Cat. der Jav. en Mad. hss., 1907, pag. 144—147 en mijne verhandeling in de *Bijdr. T. L. Vk.* 6e volgr. VI, 391 e. v.

6) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, n⁰. 49. — Eerste editie, p. 10—11, n⁰. 13 en 1, A *a*, 14.

7) GROENEVELDT, n⁰. 58—74. — Not. Bat. Gen. XXV, p. XLV, n⁰. 70*a*; XXXI, p. CXCIV, n⁰. 65*a*; XXXVII, p. CXXXIV—V, n⁰. 59*b*, 62*a*, 66*a*—*b*; XXXIX, p. CXCIII, n⁰. 60*a*; XLIV, bijl. XI, n⁰. 63*b*. — FRIEDERICH, n⁰. 102, 99, 98, 150, 162, 100, 97. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 2, fig. 1. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. pag. 61, n⁰. 69, pag. 67, n⁰. 90, pag. 68, n⁰. 91—93,

Çiwa.
rechts de drietand. Onder het lotuskussen een vierkant uitstek, waarmede het beeld geplaatst is in een vierkanten bak (1606), met uitstek aan den voorkant, waarin een geul, bestemd voor het afvoeren van het water bij de plechtige wasschingen en tevens de zinnebeeldige voorstelling van de *Yoni* (zie boven pag. 5, n^0. 2235).

H. 1583: 107, h. bak (1606): 41, l. 50, br. 50 cM.

Zie afbeelding pag. 9.

2915 [1]). *Çiwa* als *Guru*, als voren, staande tegen een ruggeplaat, die van boven afgerond en van vier insnijdingen voorzien is. Achter het hoofd de lichtschijf; in de rechterhand, die op de heup rust, een lotusstengel, in de langs het lichaam afhangende linkerhand de waterkruik. Links de drietand (*triçûla*). Met oorhangers, bovenarm-, pols- en enkelringen en buikband. Met baard en tamelijk zwaarlijvig voorgesteld.

H. 60 cM.

2063 [2]). *Çiwa* als *Guru*, als 2915, staande tegen een van boven vierkant bijgehouwen ruggestuk, doch in de rechterhand het bidsnoer [3]), in de linker de waterkruik; tegen den linkerschouder de vliegenwaaier en achter den rechterschouder de drietand (*triçûla*) met de buitenste punten binnenwaarts gebogen. Met buitengewoon dikke bovenarm- en polsringen, kralensnoer om den hals en twee buikbanden en lang afhangenden baard. Het geheel is met witsel bedekt geweest.

H. 62 cM.

3444 [4]). *Çiwa* als *Guru*, als 2063, doch de rechter arm afgebroken. Rechts de drietand (*triçûla*). In de afhangende linkerhand de waterkruik. Achter het hoofd de lichtschijf. Hooge hoofdbedekking. Met baard en snor. Een gedeelte van het voetstuk en de teenen afgebroken. Over den linkerschouder de vliegenwaaier [5]).

H. 50 cM.

2914 [6]). *Çiwa* als *Guru*, als voren, de drietand (*triçûla*) achter den linkerarm. Achter het hoofd de lichtschijf. In de rechterhand, die op de heup rust, een lotusstengel; in de linkerhand, langs de zijde uitgestrekt, de waterkruik. Staande tegen een van boven rond bijgewerkte ruggeplaat. Met oorhangers, halsketting, bovenarm- en polsringen en *upawîta*.

H. 61 cM.

2543 [7]). *Çiwa* als *Guru*, als 1583, doch de waterkruik, waarvan de tuit afgebroken is, in de rechter en het bidsnoer in de linkerhand; beide armen langs het lichaam uitgestrekt. Tegen een van boven rond bijgewerkt ruggestuk leunend. Achter

---

pag. 100, n^0. 161, pag. 105, n^0. 178, pag. 122, n^0. 228, pag. 130, n^0. 257, pag. 150, n^0. 12, pag. 151, n^0. 14, pag. 159, n^0. 1, pag. 164, n^0. 7, pag. 165, n^0. 9, pag. 168, n^0. 16—17, pag. 169, n^0. 18, pag. 178, n^0. 36, pag. 179, n^0. 38, pag. 187, n^0. 59, pag. 189, n^0. 64, pag. 190, n^0. 68, pag. 197, n^0. 81, pag. 199, n^0. 86, pag. 204, n^0. 98, pag. 212, n^0. 124, pag. 213, n^0. 126, pag. 216, n^0. 133, pag. 218, n^0. 137, pag. 225, n^0. 156, pag. 227, n^0. 162, pag. 228, n^0. 165, pag. 264, n^0. 2, pag. 271, n^0. 4, pag. 307, n^0. 4, pag. 310, n^0. 2; 1904, pag. 17, n^0. 1, pag. 41, n^0. 3, pag. 47, n^0. 2, pag. 60, n^0. 2, pag. 61, n^0. 6, pag. 65, n^0. 8, pag. 66, n^0. 13, pag. 67, n^0. 17, pag. 68, n^0. 21, pag. 74, n^0. 11, pag. 88, n^0. 5, pag. 95, n^0. 1; 1905—6, pag. 15 met pl. 83, pag. 27, n^0. 2, pag. 28, n^0. 4, pag. 29, n^0. 12, pag. 88*a*. — RAFFLES, II, pl. 59, fig. 2. pl. 67, fig. 4. — VAN KINSBERGEN, n^0. 116. — Verh. Bat. Gen. XXI (1847), pl. 4 I, 13 I, 14 I, 7 1, XXIII (1850), pl. 6.

1) Aankoop 1884. — LEEMANS, n^0. 50*a*.

2) Uit de nalatensch. van Kon. WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n^0. 51.

3) Dus evenals GROENEVELDT, n^0. 60—67, 70, 73—74.

4) Aankoop 1902, dus niet bij LEEMANS vermeld.

5) Bij GROENEVELDT, n^0. 68 en 72 op den rechterschouder doch bij n^0. 63, 65, 67 en 70 op den linker.

6) Aankoop 1884. — LEEMANS, n^0. 40*a*.

7) Don. D. HUDIG, 1866. — LREMANS, n^0. 50.

Çiwa.
het hoofd de lichtschijf. Kleeding en versierselen als gewoonlijk, doch de polsringen buitengewoon dik.

H. 52 cM.

2812 [1]). *Çiwa* als *Guru*, als 3444, staande tegen een van boven rond afgewerkt ruggestuk. De beide armen langs het lichaam afhangend; in de rechter hand het bidsnoer en in de linker de waterkruik. Zonder drietand [2]). Met duidelijke bovenarmringen en dubbelen buikband, waaronder een breed uitloopende schaamgordel zich bevindt.

H. 69,5 cM.

2811 [3]). *Çiwa* als *Guru*, als 2812 staande tegen een van boven afgerond ruggestuk. Met baard. In de langs het lichaam uitgestrekte rechterhand het bidsnoer en in de linker de waterkruik. Achter het hoofd de lichtschijf. Hooge tulbandvormige hoofdbedekking met breeden rand. Over de borst een breede *upawîta*. Zeer dikke bovenarmbanden en oorhangers. Dikke buik.

H. 57 cM.

1625 [4]). *Çiwa* als *Guru*, staande, met langen baard, groote oorhangers en bovenarmbanden. De benedenarmen zijn, evenals een gedeelte van de achterplaat met den, waarschijnlijk vroeger aanwezigen drietand, verloren gegaan. Om den dikken buik twee banden. Over de borst de *upawîta*. Aan weerskanten een kleine, dienende Brahmaan [5]), baardeloos met gevouwen handen, half hurkende; slechts gekleed met een gordel en een van voren afhangend stukje kleed en met halsketting, en met plat gestreken en op het hoofd platgeknoopte haren. Van zwarten steen. *Oengaran.*

H. 135 cM.

Zie plaat III, fig. 1.

3443 [6]). *Çiwa* als *Guru*, staande tegen een van boven rond bijgewerkt ruggestuk. Met de waterkruik in zijne linkerhand en het bidsnoer in zijne rechterhand. Achter zijn rechterarm de drietand (*triçûla*), achter zijn linker een omhoog schietende bloemstengel. De haren van boven door een band samengehouden [7]). Met zware oorhangers, bovenarm- en polsringen. Achter zijn hoofd de lichtschijf. Over zijn borst de *upawîta*. Vrij dikke buik. Op den linkerschouder de vliegenwaaier.

H. 63 cM.

1354/28 [8]). *Çiwa* als *Guru*, tegen een van boven afgeronde ruggeplaat staande. Met tulbandachtig hoofddeksel, knevel en baard. Over den linkerschouder de vliegenwaaier. In de afhangende linkerhand de waterkruik, in de afhangende rechter het bidsnoer. Achter den rechterarm de drietand (*triçûla*).

H. 48 cM.

2813 [9]). *Çiwa* als *Guru*, als voren, staande tegen een vierkant ruggestuk, zonder hoofddeksel, doch met hoofdband [10]). Met knevel en baard, bovenarm- en polsringen, buikband en *upawîta*. De armen afhangend. In de rechterhand de waterkruik, in de linker een onduidelijk voorwerp. Zonder drietand.

H. 30 cM.

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 52 *c*.
2) Evenals n⁰. 73 en 74 bij GROENEVELDT.
3) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 52 *a*.
4) Uit Java overgezonden door den Resident H. J. DOMIS, 1828. — LEEMANS, n⁰. 52; 1e editie, n⁰. 15.
5) Evenals bij GROENEVELDT, n⁰. 60. — Not. Bat. Gen. XXXIX, pag. CXCIII, n⁰. 60 *a*; XLIV, bijl. XI. n⁰. 63 *b*.
6) Aankoop 1902, dus niet bij LEEMANS vermeld.
7) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 63. — FRIEDERICH, 145.
8) Aankoop 1902, niet vermeld bij LEEMANS.
9) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 52 *b*.
10) Dus als n⁰. 63 bij GROENEVELDT met het opschrift: *bhagawân Triṇawiṃdu maharṣiḥ*.

Çiwa.

1831 [1]). *Çiwa* als *Guru*, zittende, op vierkant voetstuk en tegen een, van boven rond bijgewerkt ruggestuk; met twee armen, de rechterhand op de rechterknie met de palm rustend, de linkerhand met den rug op de zool van den rechtervoet. Rechts een lotusbloem, links de *triçûla* tegen het ruggestuk. Achter het hoofd de lichtschijf. Met hoog hoofddeksel, snor en baard, waaraan een knopvormig voorwerp hangt, halsketting, die op de schouders afhangt, bovenarmversiering, pols- en enkelringen, buikband en dubbelen borstband. — Modern. Van gevernist bruin hout, evenals het *Gaṇeça*-beeld 1832. (Zie beneden).

H. 49 cM.

3. *Çiwa* als *Kâla* of *Bhairawa*.

De derde vorm, waaronder *Çiwa* voorgesteld wordt, is die van den alles vernielenden tijd (*Kâla* of *Mahâkâla*) of als de Verschrikkelijke (*Bhairawa*). In deze gedaante heeft hij als attributen een knots, dikwijls ook een kort zwaard, en verder drietand, bidsnoer of vliegenwaaier. Soms is de voorstelling minder vreesaanjagend, o. a. in de beelden onzer verzameling, terwijl die als *Bhairawa* (n^0. 1680) in *Hindoestân* meer voorkomt dan op *Java*. Zie overigens GROENEVELDT, pag. 31—32.

a. Staande.

1585 [2]). *Çiwa* als *Kâla* [3]), links gaande. De linkerhand langs de zijde uitgestrekt; in de rechterhand tegen de heup een kort zwaard [4]) met de punt naar beneden. Rechts de drietand (*triçûla*). Overigens de sieraden en lichtschijf als gewoonlijk.

H. 54 cM.

905/28 [5]). *Çiwa* als *Kâla*, rood, wit en zwart gekleurd. Staande tegen een plaat, die van achteren met schijfvormige vlakken *en relief*, waarin vele onregelmatig ronde verhevenheden en met niervormige vlakken langs den linkerkant is versierd. Het hoofddeksel is kroonvormig en eindigt van voren en achteren in een krom knopvormig uitsteeksel. De knevel zwart gekleurd. Om den hals hangt een dikke spiraalvormig gewoelde, bij de heupen naar den rug toeloopende *upawîta*. Beide armen voorzien van bovenarm- en polsringen. In de rechterhand, die tegen de borst gedrukt is, een lotus, de linker op een knots met ojiefvormige verhevenheden steunende. *Madioen.*

H. 55,8 cM.

1628 [6]). *Mahâkâla*, als voren, doch staande tegen een rond ruggestuk, met lang, dik krullend haar [7]), knevel en baard; vreedzaam gelaat, de linkerhand op de rijk versierde dikke knots, de rechterhand aan het knopvormig gevest van het zwaard, dat onder het gevest versierd is. Gekleed in baadje en tot de knieën reikende *bĕbĕd* met bladpatroon. Met platte oorringen, versierde bovenarmbanden en platte polsringen.

---

1) Coll. DOMIS, 1844.

2) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, n^0. 43.

3) Zie GROENEVELDT, n^0. 76—103. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. XLV, n^0. 88*a* en 94*a*, XLVI, n^0. 97*a* en 100*a*; XXIX, bijl. XII, n^0. 94*b*; XXX, pag. CLXIII, n^0. 89*a*; XXXI, pag. CXCIV, n^0. 76*a*; XXXII, bijl. IX, n^0. 88*b*; XXXIV, bijl. XI, n^0. 103*f*—*h*; XXXIX, pag. CXCIV, n^0. 90*a* en 93*a*; XLI, bijl. XII, n^0. 97*b*; XLIII, pag. XCII, n^0. 97*c*—*d*. — Verh. Bat. Gen. XXI (1847), pl. 13 II. — FRIEDERICH, n^0. 155, 122, 149, 104. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1905—6, p. 122.

4) Dus als GROENEVELDT, n^0. 77—81.

5) Aankoop 1892, niet bij LEEMANS vermeld.

6) Overgezonden door den gouverneur van Java's Oosthoek, ENGELHARDT, eerst geplaatst in den tuin van het gebouw van het voormalig Kon. Nederl. Instituut en van daar in 1841 naar 's Rijks Museum van Oudheden gebracht. — LEEMANS, n^0. 91. — RAFFLES, pl. 34, fig. 2.

7) Als GROENEVELDT, n^0. 223*a*.

Çiwa.
Zonder enkelringen. Dwars over het lichaam een breede band. — Uit de bouwvallen van *Singasari*.
H. 175 cM.

Zie plaat III, fig. 2.

b. Zittende.

1584 [1]). *Çiwa* als *Kâla*, zittende met gekruiste beenen en met twee armen. De linkerhand op de linkerknie, in de rechterhand een zwaard [2]), welks lemmet gedeeltelijk ontbreekt. Met halsketting, bovenarm- en polsringen, hooge hoofdbedekking en lichtschijf achter het hoofd.
H. 47 cM.

1680 [3]). *Çiwa* als *Bhairawa* [4]) (de Vreeselijke), in zijn vernielend karakter, als de alles vernielende tijd (*Kâla*), met vier armen, woest krullend hoofdhaar, half geopenden mond, waaruit twee slagtanden steken, in waggelende houding zittende op of leunende tegen een jakhals (?) [5]), die over eene, met negen menschenschedels omzette vlakte, rechts voortloopt. Om het hoofd een diadeem van menschenschedels, evenals in de oorringen, aan de bovenarmbanden en de halsketting. Geheel naakt, doch om het middel een gordel met zeven bellen en aan den *upawîta* zestien menschenhoofden, waarvan twee met uitgestoken tongen; aan de enkels ringen. In de achterste rechterhand de

1763. (Zie pag. 14).

1) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, 45: *Çiwa* als *Wîrabhadra*.
2) Zie RAFFLES, pl. 69, fig. 4 en 6. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1901, pag. 21—22 pl. I, fig. 1—2.
3) Overgezonden door den gouverneur van Java's Oosthoek, ENGELHARDT, als n°. 39. — LEEMANS, n°. 48. — Afgebeeld en beschreven door REUVENS als n°. 1. Pl. I—II, pag. 35—87.
4) Zie DOWSON, 45, s. v. — GROENEVELDT, pag. 32.
5) Misschien is het een hond, want een van *Çiwa's* bijnamen is *Çwâçwa* = wiens paard (rijdier) een hond is.

Çiwa.

drietand (*triçûla*) met korten steel, in de linker de dubbele handtrommel; in de voorste rechterhand een kris, waarvan de punt den neus van den jakhals aanraakt; in de linker op de hoogte van de borst een omgekeerde menschenschedel. Rechts bij het hoofd tegen de achterplaat de Sanskritkarakters चक्रचक्र d. i. *Cakracakra*, misschien in de beteekenis van wereldheerscher (*cakrawartin*?) — Volgens dr. BRANDES is deze voorstelling Buddhistisch. — Uit de bouwvallen van *Singasari* in *Malang*, resid. *Pasoeroean*.

H. 167 cM.

Zie plaat IV, fig. 1.

V. *Arddhanârî* [1]).

1763 [2]). *Arddhanârî*, vereeniging in één lichaam van *Çiwa* met zijne vrouw *Pârwatî*. De mannelijke helft aan den rechter, de vrouwelijke aan den linkerkant. Staande op een rond lotuskussen, met achterplaat en glorie. Vier armen: in de linker achterhand de vliegenwaaier, in de rechter het bidsnoer [3]). De linker voorhand geopend en afhangend langs het lichaam met de palm naar voren. De rechterarm geschonden. Met twee halssnoeren, *upawîta*, borst, buik-, bovenarm- en enkelringen.

H. 67 cM.

Zie afbeelding pag. 13.

1685.

VI. *Dewî*.

a. Als *Umâ* of *Pârwatî* [4]).

Dewî (de godin) of *Mahâdewî* (de groote godin) is de gemalin van *Çiwa* als *Mahâdewa*. Zij treedt op als *Umâ* of *Pârwatî* [5]) (de berggodin), als *Prakṛti* (de natuur) en als *Durgâ*. De beelden, die *Umâ* voorstellen, zijn staande, met de gewone versiering, doch de *upawîta* en niet het vrouwensnoer, met vier armen, die als attributen het bidsnoer, den vliegenwaaier en den lotus dragen. LEEMANS noemt deze beelden *Lakṣmî!*

1685 [6]). *Umâ* (*Pârwatî*), de vrouw van *Çiwa* als *Mahâdewa*, in staande houding, met vier armen. In de twee voorste handen houdt zij een kegelvormige lotusbloem, onder de borsten, in de beide achterste een lotusbloem (rechts) en den vliegenwaaier (links [7]). Met bovenarm- en polsringen.

H. 59 cM.

Zie nevenstaande afbeelding.

---

1) GROENEVELDT, n⁰. 104—106. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CXCV, n⁰. 104*a*. — Ind. Antiq. VI, 359. — DOWSON, 21, s. v. — COLEMAN, 100—101 (*Viraj*).

2) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. 11: *Wiṣṇu!*

3) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 106.

4) GROENEVELDT, n⁰. 113—125. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. XLVI—XLVII, n⁰. 112, 114*a*—*b*, 116*a*—*b*, 118*a*, 119*a* en 123*a*; XXX, pag. CLXIII, n⁰. 114*a*, 126*a*; XXXI, pag. CXCV—CXCVI, n⁰. 112*a*, 113*a*, 125*a*—*b*, 126*b*; XXXVII, pag. CXXXVI, n⁰. 113*b*; XL, bijl. XX, n⁰. 26*c*; XLII, pag. CLXXXVI, n⁰. 126*d*; XLIII, pag. XCII—XCIII, n⁰. 113*c*, 115*a* en 124*c*. — FRIEDERICH, n⁰. 152. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1905—6, pag. 22, n⁰. 113, pag. 28, n⁰. 8, pag. 31.

5) DOWSON, *Classical Dictionary*, 325 en 233 s. v. v.

6) Don. Mr. P. J. ELOUT, 1842. — LEEMANS, n⁰. 30: *Lakṣmî!*

7) Als GROENEVELDT, n⁰. 119.

Umá.

2798 [1]). *Umá* (*Párwatí*), als 1685. Achter het hoofd een lichtschijf met stralen [2]). Het hoofddeksel met omhoog fladderende linten. De houding der voorste handen als bij 1685, doch de lotus daarin veel kleiner. De attributen der achterhanden: bidsnoer met rozet (rechts) en vliegenwaaier (links [3]) zeer duidelijk.

H. 50 cM.

2797 [4]). *Umá* of *Párwatí*, als 2798, doch de lichtschijf achter het hoofd zonder stralen. Het bidsnoer met rozet in de linker- en de vliegenwaaier in de rechter achterhand [5]). Het voetstuk beschadigd.

H. 45 cM.

2753 [6]). *Umá* (*Párwatí*), met vier armen. Gewone Çiwaietische kleeding en versierselen. Staande tegen een, van boven rond bijgewerkte plaat. Achter het hoofd de lichtschijf. In de twee, voor den buik op elkander liggende voorhanden een lotusbloem. In de omhoog geheven achterhanden rechts het bidsnoer, links de thans grootendeels verdwenen vliegenwaaier. De beneden linker achterzijde sterk beschadigd. Zeer ruw bewerkt. *Diëng.*

H. 21,5 cM.

Als *Pṛthiwî* of *Prakṛti* (?).

1592 [7]). *Dewî* (?) als *Pṛthiwî* [8]) (de Aarde) of *Prakṛti* [8]) (de Natuur), staande op een leeuw, die op een lotuskussen knielt, tegen een achterplaat, op wier zijden potten of vazen met lotusbloemen uitgebeiteld zijn. Het geheel op een voetstuk met een tweede achterplaat. Op de voorzijde van het lotuskussen en het voetstuk een vierkant ledig vak, misschien voor een opschrift bestemd, dat echter ontbreekt. Met vier armen: in de voorste, naar beneden uitgestrekte rechterhand de drietand, in de linker een boog en in de beide omhoog geheven achterhanden een lotusknop. Met lang afhangend snoer en dubbele bovenarm- en polsringen. — Misschien is dit eene voorstelling van eene *Bodhiçakti* (zie beneden).

H. 81 cM.

b. Als *Durgâ.*

Durgâ is de godin, die het kwaad in den vorm van een daemon (*asura*) bestrijdt. Zij is de derde vorm van *Dewî*, de *çakti* van *Çiwa*. In dezen vorm wordt zij voorgesteld met vier tot tien armen, die allerlei wapenen als attributen dragen, staande op den rug van een neerknielenden of liggenden buffel (*mahiṣa*), uit wiens nek de daemon (*Mahiṣâsura*) te voorschijn komt, dien zij gewoonlijk bij de haren grijpt. Daar de *Durgâ*-voorstelling reeds tweemaal monographisch behandeld is door den heer KNEBEL [9]), is het overbodig, hier er uitvoeriger over uit te wijden.

1. Met acht armen [10]).

1622 [11]). *Durgâ*, staande op den knielenden buffel (*mahiṣa*), met haar onderste

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 32*b*: *Lakṣmî.*
2) Als GROENEVELDT, n⁰. 119 en 120 (van dezelfde verzameling).
3) Zie GROENEVELDT, n⁰. 113 en 114.
4) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 32*a*: *Lakṣmî!*
5) Dus evenals n⁰. 117 bij GROENEVELDT, van dezelfde verzameling.
6) Door dr. F. JUNGHUHN in 1878 medegebracht. — LEEMANS, n⁰. 32: *Lakṣmî!*
7) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, n⁰. 57.
8) DOWSON, 243 en 240 s. v. v.
9) KNEBEL, *De Doerga-voorstelling in de beeldhouwkunst en litteratuur der Hindoes* (*T. I. T. L. Vk.* XLVI, pag. 213—240). — Idem, *Prototype en variant in de Doerga-voorstelling van de Hindoesche beeldhouwkunst* (*T. I. T. L. Vk.* XLVIII, pag. 317—338 met plaat).
10) GROENEVELDT, n⁰. 127—148. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. XLVII, n⁰. 137*a*—*b*, 149*a*; XXVIII, bijl. VII, n⁰. 133*a*; XXX, pag. CLXIV, n⁰. 138*a*—*c*; XXXI, pag. CXCVI, n⁰. 153*f*; XXXIV, pag. CI, n⁰. 127*a*; XXXVII, pag. CXXXVI, n⁰. 149*b*; XXXIX, pag. CXCV, n⁰. 133*b*; XLI, bijl. XII, n⁰. 138*d*, 148*a*; XLIII, pag. XCIII, n⁰. 138*e*. — FRIEDERICH, 126, 130, 127, 128,
11) Zie pag. 16.

Durgâ.

rechterhand zijn staart, met haar onderste linkerhand het gekroeste hoofdhaar van den *asura* vasthoudende. In heftige beweging[1]). De achterste hand van den voorsten linkerarm houdt een klein rond schild vast. Het grootste gedeelte van de achterplaat en twee rechter- en twee linker benedenarmen zijn verloren gegaan. In haar hoofddeksel de schedel met de halve maan er onder. Verder draagt zij oorhangers, bovenarm- en polsringen, een slang als gordel, waarvan de kop links en de staart rechts afhangt, een borstband en buikband met twee afhangende slippen, dubbele enkelringen en voetversiering. Het patroon van de *sarong* bestaat uit achtbladige lotusbloemen in ruiten, die ook op de borsten voorkomen. De *asura* is geheel naakt en heeft geen oorhangers, doch wel bovenarm-, pols- en enkelringen en een halsketting. Zijn buik is zeer dik. — Afkomstig uit de bouwvallen van *Singasari.*

H. 175 cM.

Zie plaat IV, fig. 2.

2230[2]). *Durgâ*, als 1622, doch in rustige houding[3]). In de handen rechts, van onderen af beginnend: de staart van den buffel, de drietand (*triçûla*), met de punten naar beneden gekeerd, een zwaard en de werpschijf (*cakra*). Links, van boven af beginnende: een klein schild, een boog, de schelp (*çangkha*) en het hoofdhaar van den *asura*, die een rond schildje in de linker en een zwaard in de rechterhand houdt. De kleeding, het kapsel en de versierselen gewoon, zonder schedels of slang en zonder patroon op de *sarong* en borsten. Met duidelijke bovenarm-, pols-, buik- hals- en enkelringen, doch zonder voetversiering. De *asura* met groote oorhangers en polsringen, zonder bovenarm- en enkelringen. Hij kijkt op zijde omhoog en niet voor zich uit, zooals bij 1622. Achter het hoofd der godin de lichtschijf. Goed geconserveerd; behalve het ruggestuk, dat van boven geschonden is.

H. 54,5 cM.

1769[4]). *Durgâ*, als 2230. In de handen rechts: de staart van den buffel, een spies[5]), een pijl[6]) en de werpschijf; in de linkerhanden drie onherkenbare voorwerpen en het haar van den *Asura*, die van haar afgewend is[7]). Achter het hoofd de lichtschijf. De neus en de achterplaat van boven rechts beschadigd. Niet zeer fraai.

H. 64,5 cM.

1899[8]). *Durgâ*, als 1769. In de handen rechts: de staart van den buffel, die zelf evenals de *asura* en het gedeelte tot aan de knieën der godin ontbreekt. Verder: de drietand (?), het zwaard en de werpschijf (*cakra*); links: de schelp (*çangkha*), de strijdbijl, de boog en in de onderste linkerhand niet de haren van den *asura*, maar

---

131, 133, 129 en pl. n⁰. 17. — RAFFLES, pl. 65, fig. 6, pl. 65, fig. 1 en 3, pl. 69, fig. 1 en 3, pl. 70, fig. 5. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 60, n⁰. 67, pag. 61, n⁰. 68, pag. 62, n⁰. 71, pag. 73, n⁰. 109, pag. 118, n⁰. 216—217, pag. 119, n⁰. 218, pag. 133, n⁰. 265, pag. 139, n⁰. 285, pag. 145, n⁰. 305, pag. 151, n⁰. 16, pag. 152, n⁰. 17, pag. 160, n⁰. 3, pag. 165, n⁰. 8, pag. 170, n⁰. 20, pag. 177, n⁰. 32, pag. 191, n⁰. 69, pag. 192, n⁰. 70, pag. 198, n⁰. 83, pag. 206, n⁰. 105, pag. 209, n⁰. 112, 114, pag. 238, n⁰. 189, pag. 240, n⁰. 191, pag. 246, n⁰. 211, pag. 305, pag. 372, n⁰. 1; 1905—6, pag. 93*c*.

11) Door den gouverneur van Java's Oosthoek, ENGELHARDT, naar Batavia en op last van den commissaris-generaal DU BUS DE GISIGNIES in 1827 naar Nederland overgezonden. — LEEMANS, n⁰. 58.

1) Zie RAFFLES, pl. 65, waar juist dit beeld afgebeeld is.

2) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1859. — LEEMANS, n⁰. 59.

3) Dus als de plaat bij KNEBEL (*Prototype*) en die van RAFFLES, pl. 69, fig. 1 en pl. 70, fig. 5, terwijl pl. 35, fig. 6 en pl. 68, fig. 3 meer op n⁰. 1622 gelijken. — Zie ook PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. VI, fig. 2. — FRIEDERICH, pl. 17. (Verh. Bat. Gen. XXIII). — Verh. Bat. Gen. XXI, pl. 15, I en II.

4) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. 60.

5) Evenals GROENEVELDT, n⁰. 132 en RAFFLES, fig. 6 van plaat 35.

6) Dus evenals GROENEVELDT, n⁰. 128, 129, 130, 134, 135, 137, 138, 141—143. — RAFFLES, pl. 35, fig. 6.

7) Als n⁰. 166 en 217 bij KNEBEL (*T. I. T. L. Vk.* XLVI), pag. 219.

8) Don. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n⁰. 61.

Durgâ.

de kris. Deze hand rust op de linkerdij [1]). Met hals-, bovenarm- en polsringen. Achter het hoofd de lichtschijf. Afwijkende voorstelling.

H. 38 cM.

2066 [2]). *Durgâ*, als 1899, doch met echt Javaansche gelaatstrekken. Dik en plomp beeld. Het hoofd van den *asura* met hare rechter [3]), den staart van den buffel met hare onderste linkerhand vasthoudend. In de overige zes handen, rechts: de kris, de strijdbijl en de werpschijf (*cakra*); links de schelp (*çangkha*), een onduidelijk wapen en een staf, die naar beide uiteinden in een vierzijdige punt uitloopt. Het hoofd bedekt met een kap. Met oorhangers, halsketting, dubbele bovenarm- en polsringen, dubbelen borst- en drievoudigen buikband. De buffel en *asura* zeer onduidelijk. Afwijkende voorstelling.

H. 47 cM.

2065 [4]). *Durgâ*, als 2066. In de handen rechts: de staart van den buffel, een dolk of kris, een speerpunt en de werpschijf (*cakra*). Links: de schelp (*çangkha*), de strijdbijl, een knots [5]) en het hoofd van den *asura*, die naar links gewend is en met gekruiste beenen op den kop van den buffel zit. Het ruggestuk van boven vierkant. Met halsketting, bovenarm- en polsringen, borstband en dubbelen buikband. De *asura* houdt de linkerhand omhoog en draagt eene halsketting. Het gelaat hier en daar met witsel bestreken. Zonder glorie. Zeer dik beeld.

H. 64 cM.

1896 [6]). *Durgâ*, als 2065. In de handen rechts: een dolk of kris, de staart van den buffel, een zwaard en de werpschijf (*cakra*); links: de krijgsschelp, een zwaard, het hoofd van den *asura* en een klein rond schild. Achter het hoofd de lichtschijf. De *asura* met een schild in de opgeheven linkerhand [7]). De kleeding en versierselen als gewoonlijk. Op de bovenzijde van het rond bijgewerkte ruggestuk zijn vijf kleine openingen ingebeiteld. Vrij goed bewerkt beeld, merkwaardig door de goede bewaring, vooral der attributen in de verschillende handen.

H. 97 cM.

2808 [8]). *Durgâ*, als voren. In de rechterhanden: de staart van den buffel en een kort zwaard, terwijl de twee bovenste armen geen handen hebben. Links: de schelp (*çangkha*), de boog, een onduidelijk voorwerp en de rechterarm [9]) van den *asura*, die zit op den kop van den buffel [10]), met de linkerhand op de knie, zonder kleeding of versiersel. De godin met lichtschijf achter het hoofd, halsketting, bovenarm- en polsringen en enkelringen, en met een snoer om de hoofdbedekking. De achterplaat links beschadigd. De buffel met den neus tegen den grond gedrukt.

H. 52 cM.

2809 [11]). *Durgâ*, als 2808. In de rechterhanden: de staart van den buffel, de knots, een kort zwaard en de *cakra*; links: een onduidelijk afgebroken voorwerp (waarschijnlijk niet de schelp), in de beide middelste handen de boog en de onderste rustende op het hoofd van den *asura*, wiens gelaat rechts gewend is en wiens rechter arm langs het lichaam hangt. De buffel en de *asura* zeer onduidelijk. Ook de orna-

---

1) Dus evenals n⁰. 16, op het erf van den heer E. KRAAG (KNEBEL, *Doerga-voorstelling*, 220).
2) Uit de nalatenschap van Koning WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n⁰. 62.
3) Dus als n⁰. 148, 149 en 150 bij GROENEVELDT.
4) Uit de nalatenschap van Koning WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n⁰. 63.
5) Dus als n⁰. 139 bij GROENEVELDT.
6) Don. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n⁰. 64.
7) Als GROENEVELDT, n⁰. 140.
8) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 69 *a*.
9) Dus als KNEBEL, l. c., 222, n⁰. 189.
10) Zie GROENEVELDT. n⁰. 145 uit dezelfde verzameling.
11) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 62 *b*.

menten der godin, behalve de halsketting en buikband, onduidelijk. Achter het hoofd de lichtschijf.

H. 44 cM.

2810 [1]). *Durgâ*, als 2809. In de rechterhanden: een kort zwaard, de staart van den buffel, een pijl (?) en de *cakra*; links: de schelp (*çangkha*), een kort zwaard (?) en de twee onderste handen [2]) in de haren van den *asura*, die staat op den buffel met een zwaard in de hand. Achter het hoofd der godin de lichtschijf. Zij is versierd met halsketting, bovenarm- en polsringen en buikband. Zeer ruw bewerkt.

H. 37 cM.

3148 [3]). *Durgâ*, als 2810. In de rechterhanden: de staart van den buffel, een kort zwaard, met de punt naar onderen gewend, een pijl, met de punt naar boven gewend en de werpschijf (*cakra*). In de linkerhanden: de schelp (*çangkha*), de boog, een onduidelijk voorwerp en de haren van den *asura*, die gehurkt is op den kop van den buffel met de handen in de zijden. De godin versierd met kalsketting, *upawîta*, polsringen eu buikband. Het werk vrij ruw en de buffel bijna onzichtbaar.

H. 44 cM.

3149 [4]). *Durgâ*, als voren, doch zeer beschadigd. Van de rechterarmen zijn alleen de drie onderste gespaard gebleven en hiervan houdt de onderste den staart van den buffel, terwijl de attributen der beide andere verdwenen zijn. Ook van de linkerarmen zijn alleen de derde, die een puntig voorwerp draagt en de onderste, die de haren van den *asura* vasthoudt, gespaard gebleven. De *asura* zit achter den kop van den buffel [5]) met een dikke knots in de rechterhand, terwijl de linkerhand op de linkerdij rust. De sieraden der godin bestaan uit een diadeem, oorhangers, halsketting, bovenarm- en polsringen, buikband en enkelringen. Dit beeld is gedeeltelijk gekleurd: het gelaat, de handen en de *sarong* der godin alsmede de *asura* rood; het diadeem, de halsketting, de oogen en mond van de godin en de haren van den *asura* zwart. De buffel zeer onduidelijk. Het geheel ruw bewerkt.

H. 65 cM.

2. Met zes armen [6]).

1687 [7]). *Durgâ*. In de handen rechts: de staart van den buffel, het zwaard en de werpschijf (*cakra*); links: het schild, het zwaard (?) en het hoofd van den *asura*. In de omhoog geheven linkerhand van den *asura* een schild. Hij heeft het gelaat naar de godin toegekeerd en komt te voorschijn uit den kop van den buffel, die ontbreekt. Ook het benedengedeelte van den *mahiṣa* ontbreekt, doch bevindt zich waarschijnlijk op een thans verdwenen voetstuk. De godin met hooge hoofdbedekking, halsketting, bovenarm- en polsringen, *upawîta*, buikband en enkelringen.

H. 57 cM.

1898 [8]). *Durgâ*, als 1687. In de handen rechts: de staart van den buffel, een onduidelijk wapen en de werpschijf (*cakra*); links: de schelp (*çangkha*) met vleugels,

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 69*c*.
2) Dus evenals het Samarangsche beeld n⁰. 129 bij KNEBEL, l. c. pag. 216.
3) Aankoop 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.
4) Aankoop 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.
5) Dus als n⁰. 32 bij KNEBEL, l. c. pag. 221.
6) GROENEVELDT, n⁰. 149. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. XLVIII, n⁰. 153*c*. — KNEBEL, l. c. 335—337, n⁰. 133, 153, 153*c*, 259, 290, 18, 111, 6. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 96, n⁰. 153, pag. 130, n⁰. 259, pag. 141, n⁰. 290, pag. 154, n⁰. 23, pag. 208, n⁰. 111; 1905—6, pag. 89*b*.
7) Don. Mr. P. J. ELOUT, 1842. — LEEMANS, n⁰. 65.
8) Don. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n⁰. 66.

Durgâ.
een onduidelijk wapen en het hoofd van den *asura*. De middelste handen met gebalde vuisten rechts en links uitgestrekt. De *asura* zit gehurkt [1]) op den nek en kop van den stier. De godin zonder *upawîta*.

H. 48 cM.

1857 [2]). *Durgâ*, als 1898. In de handen rechts: de staart van den buffel, de spies en de werpschijf (*cakra*); links: de schelp (*çangkha*), het zwaard en het hoofd van den *asura*, die uit den kop van den buffel te voorschijn komt [3]). De godin met oorhangers, halsketting, bovenarm- en polsringen, *upawîta* en dubbelen buikband.

H. 72 cM.

1897 [4]). *Durgâ*, als 1857. In de handen rechts: de staart van den buffel, een afgebroken wapen en de werpschijf (*cakra*); links: de schelp (*çangkha*), een afgebroken wapen en het hoofd van den *asura*. De middelste armen geheel of gedeeltelijk afgebroken. Niet zeer goed bewaard.

H. 73 cM.

3. Met tien armen [5]).

1591 [6]). *Durgâ*. In de handen rechts: de staart van den buffel, in de volgende drie handen een bloem, in de vijfde de werpschijf (*cakra*); links de krijgsschelp (*çangkha*), in de volgende drie handen een bloem en in de vijfde het hoofd van den *asura*, die met het hoofd van de godin afgewend zit, met de rechterhand op de borst en de linker op den buik, terwijl hij met oorhangers en dubbelen buikband is versierd. De godin met lichtschijf achter het hoofd en versierd met oorhangers, halsketting, bovenarm- en polsringen, *upawîta* en buikband. De buffel met de pooten onder het lijf gevouwen, in rustige houding, de staart sterk gespannen.

H. 49 cM.

4. Met twee armen.

3446 [7]). *Durgâ*, in rustige houding, met duidelijken *upawîta*. De overige versierselen en kleeding zeer eenvoudig. De *asura* zeer ruw bewerkt. Achter het hoofd de lichtschijf. Afwijkende voorstelling.

H. 40 cM.

c. Als *Mahâkâlî* [8]) of *Bhairawî*.

1588 en 1590 [9]). *Mahâkâlî*, de *çakti* van *Çiwa* als *Kâla*, zittende op een, op den grond uitgestrekt menschenlichaam, met *upawîta* en halsketting van schedels en een krans van schedels in het hoofdtooisel. In de, op de rechterknie rustende hand een plat voorwerp (rozet of schaaltje voor offerbloed), in de naar achter getrokken linkerhand de drietand (*triçûla*), die tegen het achterstuk is uitgebeiteld en waaraan onduidelijke voorwerpen hangen. 1588: Uit het *Malangsche* of *Bĕsoeki*.

H. 54,5 en 55,5 cM.

Zie plaat V, fig. 1.

---

1) Dus als n⁰. 145 bij GROENEVELDT.
2) Don. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1848. — LEEMANS, n⁰. 67.
3) Dus als n⁰. 218 bij KNEBEL (l. c. pag. 219). Zie ook RAFFLES, pl. 69, fig. 3.
4) Don. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n⁰. 68.
5) Zie GROENEVELDT, n⁰. 152 en 153. — KNEBEL, *T. I. T. L. Vk.* XLVI, pag. 221 en XLVIII, pag. 336, n⁰. 5. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 160, n⁰. 5.
6) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, n⁰. 69.
7) Aankoop 1902, dus niet bij LEEMANS vermeld.
8) GROENEVELDT, pag. 52: *Kâlî*, *Mahâkâlî*, *Bhairawî*, n⁰. 154—155 *a*. — COLEMAN, 91—94. — DOWSON, 86, s. v. *devī*. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CXCVI, n⁰. 154 *a* en pag. CXCVII, n⁰. 154 *b*; XXV, pag. XLVIII, n⁰. 155 *b*. — FRIEDERICH, 125 en pl. 16 (Verh. Bat. Gen. XXIII).
9) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, n⁰. 54—55.

VII. *Trimûrti.*

Trimûrti is de Hindoesche Drieëenheid, bestaande uit *Brahmâ*, *Wiṣṇu* en *Çiwa* in één persoon. Het Leidsche Museum bezit hiervan alleen zittende beelden, het Bataviasche ook staande [1]). Van de drie hoofden stelt het rechterhoofd *Brahmâ* (volgens anderen echter *Wiṣṇu*), het linker *Wiṣṇu* (volgens anderen *Çiwa*) en het middelste, dat naar voren gekeerd is, *Çiwa* (volgens anderen *Brahmâ*) voor. De Javaansche Çiwaïeten bedoelen waarschijnlijk met zulke beelden eene voorstelling van *Çiwa* in zijne drie functiën (scheppen, onderhouden en verderven of vernieuwen). De vier armen bebben als attributen het bidsnoer, den vliegenwaaier en de waterkruik. Zie verder GROENEVELDT, pag. 4—5 en DOWSON, pag. 320—321.

1762.

1762 [2]). *Trimûrti* [3]), zittende op een lotuskussen, tegen een achterplaat, die van boven rond bijgewerkt is. In de achterste omhoog geheven rechterhand de vliegenwaaier (*cámara*); de beide voorste handen, waarvan de rechter beschadigd is, houden het bidsnoer (*akṣamâlâ*) over den schoot uitgespreid. De achterste linkerarm is verloren gegaan. De sieraden bestaan uit halssnoer, *upawîta*, buikband, bovenarm- en polsringen.

H. 53 cM.

Zie nevenstaande afbeelding.

1894 [4]). *Trimûrti*, als 1762, doch de achterste rechterarm afgebroken en in de omhoog geheven achterste linkerhand de vliegenwaaier, terwijl de beide voorste handen in elkander geslagen op den schoot rusten, de rechter op de linker.

H. 46 cM.

1860 [5]). Vereeniging van vier goden-beelden, en haut relief, elk met rond bijgehouwen ruggestuk, staande rondom

---

1) Zie o. a. GROENEVELDT, n°. 4 en 5.

2) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n°. 83.

3) Zie GROENEVELDT, n°. 1—3. — FRIEDERICH, n°. 111. — RAFFLES, pl. 67, fig. 1—3 . — Not. Bat. Gen. XXXI, bijl. XVIII, n°. 1 *a*; XLII, bijl. XX, n°. 5 *a*; XLIII, bijl. XIII, n°. 5 *b*. — A. B. MEYER, *Alterthümer*, pl. 1, fig. 1. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 64, n°. 79, pag. 66, n°. 87, pag. 131, n°. 261, pag. 222, n°. 150; 1905—1906, pag. 31, pag. 51, n°. 1, pag. 77, n°. 24.

4) Don. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n°. 84.

5) Aangekocht uit de nalatenschap van baron VAN DER CAPELLEN. — LEEMANS, n°. 85. — Zie: LEEMANS, *Javaansche tempels bij Prambanan* (*Bijdr. T. L. Vk.* 1855, III, pag. 21—23).

Gaṇeça.
een dikke korte zuil, die van bovenin een lotusbloem eindigt en op een vierkant, met bladwerk versierd voetstuk geplaatst is.

De eerste der goden is *Trimûrti*, de Drieëenheid of vereeniging van *Brahmâ*, *Wiṣṇu* en *Çiwa*, met drie hoofden en vier armen; in de voorste rechterhand op de hoogte van de borst een lotusknop, in de voorste linkerhand langs de heup de waterkruik, in de achterste omhoog geheven rechterhand het bidsnoer en in de linker de vliegenwaaier.

Rechts daarnaast staat *Brahmâ*, met één hoofd en vier armen. De voorhanden vóór het lichaam zijn verloren gegaan; in de achterste omhoog geheven rechterhand het bidsnoer en in de linker de vliegenwaaier, dus evenals *Trimûrti*.

Rechts naast hem *Wiṣṇu*, met vier armen. De voorste rechterhand op de borst houdt een lotusbloem (?), de voorste linkerhand rust op de knots; in de omhoog geheven achterste handen rechts de vlammende werpschijf (*cakra*), links de krijgsschelp (*çangkha*).

Rechts naast hem *Çiwa*, met vier armen. In de tweede voorste, voor het benedenlijf gehouden handen het bidsnoer; in de achterste omhoog geheven rechterhand de drietand (*triçûla*) en in de linker een onduidelijk voorwerp.

Alle beelden gekleed en versierd met de gewone Çiwaïetische kleeding en versierselen. Op elk der vier hoeken een lotusbloem. Onder in het voetstuk is een, eerst vierkante, vervolgens rond toeloopende holte uitgehouwen, zoodat het geheel wellicht op een *lingga* is geplaatst geweest. Misschien diende de holte, om een reliek te bewaren. In beide gevallen waren dan de vier goden om de buitenzijden als bewakers of nevengoden rondom het voornaamste voorwerp van vereering geplaatst.

H. 34 cM.

Zie plaat VI, fig. 2.

VIII. *Gaṇeça.*

Gaṇeça[1]) of *Gaṇapati* beteekent: heer der scharen, nl. van de mindere goden, die als dienaren van *Çiwa* beschouwd worden en onder het bevel van *Gaṇeça* staan. Hij is de god der wijsheid, kunsten en wetenschappen, de zoon van *Çiwa* en *Párwatí*. Hij wordt altijd met een olifantskop voorgesteld, bijna altijd in zittende houding, met de voetzolen tegen elkaar gebracht. Zijne versierselen zijn de gewone Çiwaïetische. Zijn verwantschap met *Çiwa* wordt aangeduid door de halve maan, den schedel[2]) in het hoofdtooisel en door het derde oog in het voorhoofd. De attributen zijner vier handen zijn: in de rechter achterhand het bidsnoer, in de linker de olifantshaak[3]) of een bijl, in de rechter voorhand een stuk van een olifantstand en in de linker een etensbakje[4]), waaruit hij met zijn snuit voedsel tot zich neemt. Hij zit meestal op een lotuskussen tegen een ruggestuk.

1. In staande houding.

1759[5]). *Gaṇeça*, in staande houding[6]), met olifantshoofd en vier armen. In de achterste omhoog geheven handen rechts het strijdbijltje en links het bidsnoer; in elk der twee voorste handen een schedel, vooral die in de rechterhand zeer duidelijk. Uit dien in de linkerhand neemt hij met den snuit het voedsel tot zich. Het ruggestuk van boven rond bijgewerkt. Het voetstuk insgelijks van voren rond bijgewerkt en samengesteld uit twee op elkander gelegde deelen. Hoog kapsel, borstgordel, bovenarm-, pols- en enkelringen; de gordel en armbanden met edelgesteenten versierd.

---

1) Dowson, 106—108, s. v. *Ganesa.*
2) *Manda.* Zie Friederich in Verh. Bat. Gen. XXI, pag. XXVI. Lees: *muṇḍa.*
3) *Angkasa.* Friederich, l. c. pag. XXIV. Lees: *angkuça.*
4) *Batasa.* Friederich, l. c.
5) Don. Resident J. F. W. van Nes, 1843. — Leemans, n⁰. 70.
6) Groeneveldt, n⁰. 198 en 199. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 363.

Gaṇeça.
Van de heupen tot aan de knieën bekleed met een langen breeden sluier of sjerp, die eenige malen om het lichaam geslagen is en welks uiteinden langs de beenen afhangen; een smallere band, met edelgesteenden versierd, is ingelijks om het lichaam gewonden; de linten van het diadeem fladderen tegen de lichtschijf omhoog. Het kapsel, de beide ooren en de armbanden zijn van schedels voorzien. Aan weerszijden van den kop een schelp (*Turbinella pyrum*? [1]). Over den linkerschouder en onder den rechterarm door hangt de *upawîta* in de gedaante van een *nâga*, die zijn staart in den bek houdt. — De staande houding is zeer zeldzaam bij *Gaṇeça*-beelden.
H. 161 cM.

Zie plaat VI, fig. 2.

2. In zittende houding met vier armen.

1621 [2]). *Gaṇeça*, in zittende houding [3]); het bidsnoer met knop in de rechter en de bijl in de linker achterhand. De rechter voorhand gesloten, met de palm naar boven gekeerd, op den rechterknie liggende; in de linker voorhand het etensbakje. Het kapsel zeer hoog. Vooraan een schedel met wassende maan, overigens geen schedels. De voetzolen elkaar aanrakend. -- In 1825 gevonden in eene nis, tusschen de bouwvallen van een tempel, niet ver van de *dessa Midjel*, distr. *Oengaran*, resid. *Samarang*.
H. 105 cM.

Zie plaat VI, fig. 1.

1901 [4]). *Gaṇeça*, als 1621, zittend op een vierkant voetstuk tegen een van boven rond bijgewerkt ruggestuk. De voorste rechterhand ontbreekt. Het hoofdkapsel lager en zonder schedel en maansikkel. Met dubbele halsketting, bovenarm-, pols- en enkel-

---

1) Not. Bat. Gen. 1900, pag. 119 en 142, pag. CLX, n⁰. 851 *b*—*c*; 1905, pag. 78—79. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1903, pl. 27, n⁰. 4281 en 4283.

2) Door den resid. H. J. Domis naar Nederland gezonden, op last van den commissaris generaal du Bus de Gisignies in 1827. — Leemans, n⁰. 71. — E. F. Jochim: Sangka-Schelpen [*T. I. T. L.* & *Vk.* Deel XLIX, (1907) pag. 188 e. v.].

3) Dus evenals n⁰. 156—197 bij Groeneveldt. — Zie Raffles, pl. 35, fig. 2, pl. 58, 68, fig. 2 en 4—6. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. VI, fig. 1. — Friederich, n⁰. 136—143 met pl. 3, fig. 1 en 2 en pl. I, 11, fig. 1 en 16, fig. 1 (Verh. Bat. Gen. XXI. (1847), I. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. XLVIII, n⁰. 162 *a*—*g*, pag. XLIX, n⁰. 168 *a*—196 *c*; XXVIII, bijl. VII, n⁰. 180 *a*; XXIX, bijl. XII, n⁰. 177 *b*; XXX, pag. CLXIV, n⁰. 173 *a*; XXXIV, pag. CI, n⁰. 199 *c*—*d*; XXXVI, bijl. XI, n⁰. 163 *a*; XXXVII, pag. CXXXVII, n⁰. 161 *a*, pag. CXXXVIII, n⁰. 163 *b*, 166 *a*—*b*, 169 *b*, 179 *a*; XXXIX, pag. CXCVI, n⁰. 160 *a*—199 *e*, p. CXCVII, n⁰. 199 *f*; XL, bijl. XX, n⁰. 156 *a* en pag. CCXIV, n⁰. 159 *a*; XLI, pag. LXXXIX, n⁰. 191 *b*; XLIII, pag. XCIII, n⁰. 138 *e*, 160 *b*, 186 *a* en XCIV, n⁰. 187 *b*; XLIV, pag. CXXIV, n⁰. 186 *b*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 59, n⁰. 64—65, pag. 93, n⁰. 148, pag. 95, n⁰. 151, pag. 97, n⁰. 156, pag. 98, n⁰. 158, pag. 100, n⁰. 163, pag. 104, n⁰. 177, pag. 106, n⁰. 182, pag. 107, n⁰. 184, pag. 108, n⁰. 185, p. 112, n⁰. 195, pag. 117, n⁰. 213—214, pag. 121, n⁰. 227, pag. 134, n⁰. 269, pag. 138, n⁰. 282—283, pag. 140, n⁰. 286, pag. 141, n⁰. 291, pag. 142, n⁰. 294, pag. 144, n⁰. 300, pag. 145, n⁰. 303, pag. 146, n⁰. 1, pag. 147, n⁰. 4-- 5, pag. 148, n⁰. 7, pag. 149, n⁰. 8, pag. 151, n⁰. 15, pag. 159, n⁰. 2, pag. 161, n⁰. 4, pag. 170, n⁰. 21, pag. 171, n⁰. 22, pag. 173, n⁰. 26, pag. 176, n⁰. 30, pag. 180, n⁰. 40 en 42, pag. 182, n⁰. 45—46, pag. 190, n⁰. 67, pag. 202, n⁰. 94, pag. 222, n⁰. 151, pag. 230, n⁰. 170, pag. 231, n⁰. 172, pag. 233, n⁰. 177, pag. 245, n⁰. 208—209, pag. 246, n⁰. 210, pag. 249, n⁰. 215, pag. 250, n⁰. 217—218, pag. 256, n⁰. 3, pag. 257, n⁰. 8—9, pag. 258, n⁰. 10, pag. 263, n⁰. 28, pag. 264, n⁰. 1, pag. 265, n⁰. 1, pag. 270, n⁰. 1, pag. 303, n⁰. 1, pag. 306, n⁰. 3, pag. 310, n⁰. 3, pag. 311, n⁰. 5, pag. 332, n⁰. 1, pag. 333, n⁰. 2, pag. 354, n⁰. 1, pag. 355, n⁰. 2—3, pag. 356, 358, n⁰. 1, pag. 369, n⁰. 2, pag. 371, n⁰. 3; 1904, pag. 20, n⁰. 1—2, pag. 32, n⁰. 4, pag. 39, 40, n⁰. 2, pag. 47, n⁰. 1, pag. 60, n⁰. 1, pag. 64, n⁰. 4, n⁰. 5, pag. 65, n⁰. 9, pag. 67, n⁰. 15—16, pag. 70, n⁰. 26 en n⁰. 1, pag. 74, n⁰. 1, pag. 75, n⁰. 6, pag. 84, n⁰. 3, pag. 87, n⁰. 1, pag. 88, n⁰. 6, pag. 89, n⁰. 9, pag. 95, 96, n⁰. 1 en 3, pag. 97, n⁰. 5, pag. 111, n⁰. 1, pag. 118, 154, n⁰. 12; 1905—6, pag. 14, pl. 79, pag. 30, 48, n⁰. 5, pag. 51, 55, 66, n⁰. 1, 3, pag. 91 *a*. — van Kinsbergen, 117, 140, 149, 151, 198, 221, 229, 314. — Meyer, *Alterthümer*, pag. 2.

4) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1849. — Leemans, n⁰. 72.

Gaṇeça.
ringen en buikband. Het bidsnoer zonder knop en het etensbakje onduidelijk. Op het voorhoofd het derde oog.

H. 64 cM.

1593 [1]). *Gaṇeça*, als 1901, doch het voorwerp in de voorste rechterhand is verloren gegaan. Vóór het zeer geschonden voetstuk de sporen van een uitgehouwen rat. Zonder derde oog op het voorhoofd. De oogen en wenkbrauwen zwart geverfd. Met *upawîta* en eenvoudige bovenarm- en polsringen. Achter het hoofd de lichtschijf. De rechtervoorhand op de rechterknie [2]).

H. 57 cM.

1688 [3]). *Gaṇeça*, als 1593, doch zonder ruggestuk. Het bovenlijf tot beneden den navel geheel onbedekt. In de achterste rechterhand het bidsnoer met knop, in de linker achter het oor het strijdbijltje; in de voorste rechterhand een thans afgebroken voorwerp [4]), in de linker het etensbakje. Voor in het kapsel een wassende maan.

H. 61 cM.

1844 [5]). *Gaṇeça*, als 1688, doch in de voorste linkerhand een voorwerp, dat thans ontbreekt (de tand?) en in de voorste rechterhand het etensbakje, waaruit hij zich met de snuit voedt. In de linker achterhand het bidsnoer [6]) en in de rechter een onduidelijk voorwerp (de olifantshaak?). Achter het hoofd de lichtschijf en om het geheele beeld een vlammenrand. Het hoofddeksel zeer hoog. Afwijkende voorstelling.

H. 38,5 cM.

1594 [7]). *Gaṇeça*, als 1844, doch zonder achterplaat. In de voorste rechterhand, die op de knie rust, een kort staafje (een tand?). De twee achterste armen gedeeltelijk afgebroken, zoodat de handen ontbreken. In de voorste linkerhand het etensbakje, als gewoonlijk. Achter het hoofd de lichtschijf. Rechts van het hoofd is het bidsnoer nog zichtbaar.

H. 42 cM.

1689 [8]). *Gaṇeça*, als 1594, doch met vierkant ruggestuk met afgeronde hoeken. In de omhoog geheven achterste rechterhand het bidsnoer, in de linker het bijltje, in de voorste linkerhand het etensbakje (zeer onduidelijk), terwijl de rechter voorhand met den rug op de rechterknie rust, zonder eenig voorwerp er in [9]). De voeten elkaar met de zolen rakend [10]). Vierkante lichtschijf en onderstuk. De *upawîta* zeer dik, de andere versierselen onduidelijk.

H. 39 cM.

1770 [11]). *Gaṇeça*, als 1689, doch met rond bijgewerkt ruggestuk en lichtschijf. In de achterste rechterhand de strijdbijl, in de linker het bidsnoer met knop. In de voorste rechterhand, die gesloten op de rechterknie rust, een staafje, als bij 1594; in

---

1) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, n⁰. 73.
2) Zie RAFFLES, pl. 68, fig. 4, waar *Gaṇeça* echter tweearmig voorgesteld is.
3) Don. Mr. P. J. ELOUT, 1842. — LEEMANS, n⁰. 74.
4) Zie RAFFLES, pl. 68, fig. 5 en 6.
5) Medegebracht door den heer TOBIAS. — Don. Overijselsche vereeniging tot ontwikkeling van provinciale welvaart te Zwolle, 1846. — LEEMANS, n⁰. 75.
6) Dus als n⁰. 164—170 bij GROENEVELDT. — Zie ook Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CXCVII, n⁰. 164*a*; XXXVII, pag. CXXXVIII, n⁰. 163*b*, 166*b*.
7) Overgezonden door REINWARDT, 1822—23. — LEEMANS, n⁰. 76.
8) Don. Mr. P. J. ELOUT, 1842. — LEEMANS, n⁰. 77.
9) RAFFLES, pl. 68, fig. 2.
10) Dus als n⁰. 160*b* te Batavia (Not. Bat. Gen. XLII, pag. XCIII).
11) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. 78.

Gaṇeça.
de linker het etensbakje. Met dubbele bovenarm- en polsringen. De voetzolen raken elkaar, als bij 1689. In het voorhoofd het derde oog [1]).

H. 41 cM.

1693 [2]). *Gaṇeça*, als voren, zittende op een rond lotuskussen tegen een van boven rond bijgewerkt ruggestuk. Achter het hoofd de lichtschijf. Kapsel, kleeding en versierselen als gewoonlijk. In de opgeheven achterste rechterhand de strijdbijl, in de linker het bidsnoer met knop, in de voorste rechterhand, die op de rechterknie rust, een afgebroken voorwerp (tand?), in de linker het etensbakje. Met duidelijk doodshoofd op het kapsel en in de ooren [3]). In het voorhoofd het derde oog. De voetzolen tegen elkaar.

H. 20,5 cM.

2802 [4]). *Gaṇeça*, als 1693, doch met afgebroken snuit [5]). In de opgeheven achterste rechterhand het bidsnoer, in de voorste, die op de rechterknie rust, een afgebroken voorwerp. In de achterste linkerhand het bijltje en in de voorste het etensbakje. De voetzolen raken elkaar. Met dubbele arm- en polsringen. Ruggestuk en lichtschijf, waarop de omhoog wapperende linten zijn uitgebeiteld. Zittende op een lotuskussen.

H. 65 cM.

2803 [6]). *Gaṇeça*, als 2802, doch de voorste rechterhand met den rug op de rechterknie rustend en met een onduidelijk voorwerp in de geopende palm. Met een rozet op het midden van den snuit. Dikke dubbele arm- en enkelbanden. Het bidsnoer rechts en de strijdbijl links. — Volgens dr. BRANDES staat op dit beeld het jaartal 1139 *Çáka* = 1217 A. D.

H. 54 cM.

2805 [7]). *Gaṇeça*, als voren, doch de bovenste rechterarm afgebroken, terwijl de onderste grof bewerkt is en op de rechterknie rust. In de opgeheven linker bovenhand een duidelijke strijdbijl en in de onderste hand het etensbakje. Voor in het kapsel een schedel. Achter het hoofd de lichtschijf. De voetzolen raken elkaar.

H. 43 cM.

2806 [8]). *Gaṇeça*, als 2805, doch in de opgeheven achterste rechterhand een duidelijk bidsnoer. Het etensbakje in de voorste linkerhand onduidelijk. De bovenarmbanden zeer breed en dik. Het kapsel minder hoog en zonder schedel. De voorste rechterhand met den rug op de rechterknie rustend. Op een vierkant kussen zittend.

H. 50 cM.

2807 [9]). *Gaṇeça*, als 2806, doch zonder lichtschijf achter het hoofd. Het bidsnoer in de omhoog geheven bovenste rechterhand met een knop. In de onderste een afgebroken voorwerp. De snuit zeer smal. Op een rond lotuskussen zittend.

H. 59 cM.

---

1) Dus als n⁰. 156 bij GROENEVELDT.
2) Aangekocht uit de nalatenschap van den heer BAGMAN in 1842/43. — LEEMANS, n⁰. 80.
3) Als GROENEVELDT, n⁰. 157.
4) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 80*a*. — Zie GROENEVELDT, n⁰. 165—170 van dezelfde verzameling.
5) Zie FRIEDERICH, pl. 11, fig. 2 (Verh. Bat. Gen. XXI). — GROENEVELDT, n⁰. 157, 163, 171, 172, 178, 186, 190. — FRIEDERICH, n⁰. 138, 139, 142, 158. — Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CXXXVIII, n⁰. 163*b* enz.
6) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 80*b*.
7) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 80*d*.
8) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 80*c*.
9) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 80*f*.

Gaṇeça.

3140 [1]). *Gaṇeça*, als 2807, doch de voetzolen elkaar niet rakend [2]). In de achterste rechterhand het bidsnoer, in de linker het strijdbijltje; in de voorste rechterhand op de rechterknie een onduidelijk voorwerp, in de linker het etensbakje. De snuit beschadigd, evenals de achterplaat. Zeer ruw werk.

H. 27 cM.

3150 [3]). *Gaṇeça*, als 3140, doch de snuit is grootendeels verloren gegaan. De omhoog geheven achterhanden achter den rug met onduidelijke voorwerpen (bidsnoer en strijdbijl). In de voorhanden rechts een afgebroken voorwerp en links het etensbakje. De voetzolen elkaar rakend. Laag kapsel. Zonder ruggeplaat.

H. 45 cM.

1616 [4]). *Gaṇeça*, als 3150, doch met zeer hoog ruggestuk en lichtschijf. In de rechter achterhand zeer duidelijk het bijltje, in de linker het bidsnoer met een knop; de voorste rechterhand gebroken en in de linker het etensbakje. Op de voorzijde van het kapsel een schedel boven een wassende maan. Op het voorhoofd duidelijk het derde oog.

H. 65 cM.

1771 [5]). *Gaṇeça*, zittende op een smal vierkant voetstuk tegen een langwerpig vierkant achterstuk. De *upawîta* over den rechterschouder [6]). In de opgeheven achterste rechterhand het bidsnoer met knop, terwijl het voorwerp in de achterste linkerhand, in de voorste rechterhand en in de voorste linkerhand verloren is gegaan. De voetzolen raken elkaar. Met pols- en enkelringen. Om de haren een band.

H. 22 cM.

1681 [7]). *Gaṇeça*, als voren, doch in een meer bloeddorstig karakter, als zoon van *Bhairawa*, zittende met opgetrokken rechterbeen op een troon van menschenschedels [8]), die ook voorkomen in het hoofdkapsel, de arm- en polsringen en de ooren. In elk der beide voorste handen een omgekeerde menschenschedel. Aan de voeten, die elkaar niet raken, versierde ringen. De beenen zijn bedekt met een broek in bloem- en bladpatroon. Afkomstig uit de bouwvallen van *Singasari*.

H. 154 cM.

3. In zittende houding met twee armen [9]).

2804 [10]). *Gaṇeça*, als voren, doch met slechts twee armen en wanstaltig dikken buik; de snuit in de linkerhand (het etensbakje onduidelijk), de rechter tegen den buik met afgebroken voorwerp (tand?). De voetzolen raken elkaar en zijn, evenals de bovenrand

---

1) Aankoop 1889, dus niet bij LEEMANS vermeld.
2) Zie FRIEDERICH (Verh. Bat. Gen. XXI), pl. 11, fig. II, pl. 16, fig. I.
3) Coll. DE ROOIJ, aangekocht in 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.
4) Overgezonden door REINWARDT, 1824. --- LEEMANS, n⁰. 81.
5) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. 79.
6) Dus als n⁰. 161 bij GROENEVELDT.
7) Overgezonden door den gouverneur van Java's Oosthoek, ENGELHARDT, 1819. — LEEMANS, n⁰. 82. — Zie RAFFLES, II, titelplaat en pag. 42 en 55. — REUVENS, n⁰. 1, pl. IV en V en pag. 87—105. — Not. Bat. Gen. XLIII, pag. LXI—LXIV. — CRAWFURD, *Ind. Archip.* II, 208.
8) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXVII, n⁰. 179*a*.
9) Zie GROENEVELDT, n⁰. 200. — Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CXXXVII, n⁰. 161*a*. — RAFFLES, pl. 68, fig. 4. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 98, n⁰. 158, pag. 117, n⁰. 213, pag. 146, n⁰. 1, pag. 182, n⁰. 46, pag. 195, n⁰. 78, pag. 222, n⁰. 151, pag. 246, n⁰. 210; 1904, pag. 32, n⁰. 4, pag. 39 enz.; 1905—6, pag. 48, n⁰. 4, pag. 94*a*.
10) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 80*c*.

Ganeça.
van het voetstuk, de snuit, oogen, wenkbrauwen en hoofdbedekking, zwart gekleurd. Zonder lichtschijf en ruggeplaat. Zeer ruw werk.
H. 68 cM.

1239/1 [1]). *Ganeça*, van zwarten steen, met slechts twee armen. De rechterhand met de palm tegen den dikken buik rustend; in de linker het etensbakje (onduidelijk), waarin de snuit steekt. De voetzolen raken elkaar niet. Het linkeroor ontbreekt, het rechter in den vorm van een menschenoor. Het kapsel laag, opgestreken als menschenhaar, zonder diadeem of hoofdbedekking. Zonder achterplaat of lichtschijf. Afwijkende voorstelling.
H. 34,5 cM.

1832 [2]). *Ganeça*, als voren, doch van hout (modern), met twee armen, zittende op een rond lotuskussen. Zonder achterplaat. De rechterhand rust gesloten met de palm op de rechterknie, terwijl de linker met den pink op de linkerknie rust en de vingers den snuit aanraken. Het etensbakje ontbreekt. Op de voorzijde van het kapsel een schedel. De voetzolen raken elkaar niet. Eenvoudige halsketting, buikband, bovenarm-, pols- en enkelringen. Zonder oog op 't voorhoofd.
H. 22 cM.

IX. *Yama.*

1626 [3]). *Yama* [4]), de god en rechter der dooden. Staande tegen een vierkante achterplaat, met de lichtschijf achter het hoofd. Het haar met kronen getooid. Kleine knevel boven de bovenlip. De rechterhand rust op een knots, de linker op de heupen. Met halsketting, *upawîta*, borst- en buikbanden, bovenarmsieraad en -ring, pols- en enkelringen. Afkomstig uit het *Oengaransche*.
H. 122 cM.

1602 [5]). *Yama* (?), als 1626, doch de linkerhand langs het lichaam afhangende. Het haarkapsel zonder kronen en de kleeding en versierselen eenvoudiger. Driehoekige *tjawat* [6]). Zonder knevel. De *upawîta* ontbreekt.
H. 86 cM.

2658 [7]). *Yama*, als 1602, doch de rechterhand op de knots rustend, terwijl de linker het gevest houdt van het breede zwaard, dat aan de linkerzijde hangt. Met hoog kapsel. Voor in de dubbele halsketting een menschenschedel. Om het hoofd een paarlsnoer. Achter het hoofd de lichtschijf. De ruggeplaat van boven eenigszins puntig bijgewerkt. Met oorhangers, bovenarm-, pols- en enkelringen en doek om de lendenen.
H. 54,4 cM.

1601 [8]). *Yama*, als 2658, doch de rechterhand, evenals de knots, waarop zij rust, ontbrekende. Over den rechterschouder en de borst als *upawîta* een dikke slang, wier kop op zijne linkerhand rust. Met wilde haarlokken. De versierselen bestaan uit oorhangers, halsketting, bovenarmbanden en een gordel met twee afhangende slippen.
H. 102 cM.

---

1) Aankoop Helmkampf, 1899. — Niet bij Leemans vermeld.
2) Coll. Domis, 1844. — Niet bij Leemans vermeld.
3) Overgezonden door den resident H. J. Domis op last van den Commissaris-Generaal du Bus de Gisignies. — Leemans, n°. 87: tempelwachter!
4) Groeneveldt, n°. 208. — Dowson, 373—375 s. v. — Friederich, n°. 171.
5) Overgezonden door Reinwardt, 1823. — Leemans, n°. 88: tempelwachter.
6) Als Groeneveldt, n°. 223*a*.
7) Don. A. F. H. van de Poel, 1872. — Leemans, n°. 89: tempelwachter!
8) Overgezonden door Reinwardt, 1823. — Leemans, n°. 93: tempelwachter!

X. *Diverse goden.*

3288 [1]). Godenbeeld, boven de knieën beschadigd, staande, met hooge, fraai versierde hoofdbedekking en rijk gekleed en versierd, met enkele bovenarmringen en versierde drievoudige polsringen. De linkerhand op de rechter, die gesloten en voor de borst opgeheven is. — Zou van *Bali* afkomstig zijn.

H. 63 cM.

983/1 [2]). *Godin*, in staande houding, van basaltisch gesteente; de rechterarm afgebroken, in de nederhangende linkerhand de waterkruik houdende; om de heupen een koord, welks uiteinden naar voren afhangen. Met oorhangers, bovenarmbanden, halsketting en *sarong*.

H. 43,5 cM.

XI. *Tempelwachters (râkṣasa's?* [3]).

Deze beelden staan aan den ingang van tempels, die zij dus bewaakten. Of zij *râkṣasa's* (booze daemonen) mogen genoemd worden, is onzeker. Dr. GRONEMAN ontkent het beslist [4]). Hun uiterlijk is echter daemonisch, vreesaanjagend: zij worden voorgesteld met uitpuilende oogen, slagtanden, woest hoofdhaar en knevel, soms ook met een baard. Deze beelden hebben geen achterstuk of glorie. Zij worden staande of zittende voorgesteld, doch zij zitten op eene bijzondere manier: het eene been voor het lichaam of met de knie op den grond rustende, terwijl de andere voet op den grond staat. Hun attribuut is de knots. Zie verder BRUMUND, 240.

Ook in *Japan* zijn tempelwachters (*Niō*), groteske daemonenfiguren, die aan het *Indische* pantheon ontleend zijn (MÜNSTERBERG, *Japanische Kunstgeschichte*, II, 42).

1. In staande houding.

1900 [5]). *Tempelwachter*, staande tegen een vierkant ruggestuk, dat van boven links beschadigd is; de linkerhand rust op een knots. In de rechterhand is waarschijnlijk vroeger een opgeheven zwaard geweest. Met dubbele bovenarm- en polsringen, verder halssnoer, buikband, kleedje om de heupen en enkelringen, halsketting en oorhangers.

H. 47,5 cM.

1603 [6]). *Tempelwachter*, als 1900, doch zonder knevel en baard. De knots, waarop de linkerhand rust, niet versierd; de rechterhand, vóór de borst, hield waarschijnlijk een zwaard, dat nu echter verdwenen is. Door de grove bewerking zijn de versierselen en kleeding onduidelijk. Alleen de pols- en enkelringen, de buikband en de korte *bĕbĕd* zijn goed aangegeven.

H. 57 cM.

---

1) Aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.

2) Don. D. BOER. — Niet bij LEEMANS vermeld.

3) GROENEVELDT, pag. 67—71, n^0. 210—223 *a*.— Not. Bat. Gen. XXV, pag. LI, n^0. 211 *a*—*e*, pag. LII, n^0. 211 *f*, 217 *a*—*f*, 219 *a*—*d*, pag. LIII, n^0. 219 *e*; XXVII, pag. LXII, n^0. 220 *a*—*b*, XXXIV, pag. CII, n^0. 223 *b*—*c*; XXXVII, pag. CXXXIX, n^0. 212 *a* en 213 *a*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 58, n^0. 62, pag. 76, n^0. 113, pag. 77, n^0. 114—116, pag. 78, n^0. 118, pag. 93, n^0. 147, pag. 110, n^0. 191, pag. 135, n^0. 271, pag. 140, n^0. 287, pag. 167, n^0. 15, pag. 182, n^0. 47, pag. 183, n^0. 48, pag. 193, n^0. 74, pag. 220, n^0. 142, pag. 238, n^0. 188, pag. 268, n^0. 7—8, pag. 275, n^0. 3, pag. 352, n^0. 1, pag. 353, n^0. 2, pag. 370, n^0. 3, pag. 377, n^0. 3—4, pag. 378, n^0. 5, met pl. 16; 1904, pag. 17, n^0. 2, pag. 30, n^0. 1, pag. 31, n^0. 2, pag. 32, n^0. 3, pag. 45, n^0. 11—12, pag. 62, n^0. 10, pag. 64, n^0. 3 en 6, p. 68, n^0. 20, pag. 69, n^0. 22, pag. 80, n^0. 5—6, pag. 84, n^0. 1—2, pag. 85, n^0. 1, pag. 86, n^0. 2, pag. 97, n^0. 1, pag. 98, n^0. 2, 2—3, pag. 99, n^0. 4—5, pag. 101, n^0. 6—7, pag. 104, n^0. 3, pag. 152, n^0. 1, pag. 153, n^0. 9, pag. 154, n^0. 11. — FRIEDERICH, n^0. 166—170 en pl. 16 II (Verh. Bat. Gen. XXI) en pl. 8 (Verh. Bat. Gen. XXIII).

4) GRONEMAN, *Tempelwachters* (*T. I. T. L. Vk.* XLI), pag. 13—18.

5) Don. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n^0. 90.

6) Overgezonden door REINWARDT, 1823. — LEEMANS, n^0. 92.

Tempelwachter.

2818 [1]). *Tempelwachter*, als 1603. De rechterhand op de knots rustend, de linkerarm naast het lichaam hangend. De ruggeplaat links geschonden. Hoog kapsel met kralensnoer, dikke bovenarmbanden, de *bĕbĕd* of broek tot de enkels afhangend.

H. 45 cM.

1973 [2]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 2818, doch met woest uiterlijk. De rechterhand op de van onder breed uitloopende knots rustend [3]), de linkerarm afhangend tegen de linkerheup. Op een voetstuk, dat van achter met een laag, puntig uitloopend, bloem- en krulvormig ruggestuk verbonden is. Woeste krullende haren, van voren en van achteren oploopend kapsel. Versierde arm-, borst-, pols- en enkelbanden. Om het middel een van voren en achteren afhangende lange sjerp. Om den hals een tot op de knieën afhangende en daar samengeknoopte *upawîta*, gevormd door twee slangen. Met ronde uitpuilende oogen en slagtanden. De neus beschadigd.

H. 47 cM.

2545 [4]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 1973, met woest krullend, op den rug afvallend haar. In de rechterhand de tegen den rechterschouder omhoog geheven knots, de linker, evenals bij 1973, met gesloten vuist tegen de linkerdij uitgestrekt. Zonder ruggestuk, staande op een aantal menschenschedels. Om de haren een diadeem. De oogen en wenkbrauwen door zwarte verf aangegeven [5]). Met dubbele polsringen. De *upawîta* van den linkerschouder over de borst loopend.

H. 45,5 cM.

2546 [6]). *Tempelwachter* of *rakṣasa*, als 2545, doch alleen aan de zijden en den achterkant van het voetstuk zijn menschenschedels [7]). De knots met knopvormig uiteinde tegen den linkerschouder opgeheven, de gesloten vuist van de rechterhand langs de rechterdij uitgestrekt; het aangezicht rechts gewend; de beenen, als zette de wachter zich stevig in afwachting van een aanval. Voor in het voetstuk in Oud-javaansche karakters het jaartal 1293, dus uit het *Madjapahitsche* tijdperk.

H. 47,5 cM.

1772 [8]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 2546, doch het voetstuk zonder schedels en jaartal, staande tegen een ronde ruggeplaat. Met de rechterhand op de knots rustende, de linker met een onherkenbaar voorwerp vóór het middel. Met slagtanden en uitpuilende oogen. De woest krullende haren door een diadeem samengehouden. De *upawîta* tot onder het middel afhangend. Met dikke bovenarm- en dubbele polsringen, oorhangers en versierde halsketting. De *bĕbĕd* hangt tot de voeten af.

H. 43 cM.

2814 [9]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 1772, met woest uitzicht en woest krullend hoofdhaar; in de omhoog geheven rechterhand een kort zwaard [10]) tegen den rechterschouder, de linkerhand langs de linkerzijde uitgestrekt. Het gelaat ruw bewerkt, zonder slagtanden. Met enkele polsringen, doch dubbele bovenarmringen, borstband en voetversiering. De *upawîta* en *bĕbĕd* als bij 1772.

H. 80 cM.

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 93 *a*.
2) Aankoop 1850. — LEEMANS, n⁰. 94.
3) Zie Rapp. Oudh. Comm. 1904, pag. 17, n⁰. 2.
4) Don. D. HUDIG, 1866. — LEEMANS, n⁰. 95.
5) Als GROENEVELDT, n⁰. 212.
6) Don. D. HUDIG, 1866. — LEEMANS, n⁰. 96.
7) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 218.
8) Aangekocht uit de coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. 97.
9) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 97 *a*.
10) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 210.

Tempelwachter.

2815 [1]). *Tempelwachter*, als 2814, doch met de rechterhand, die evenals een stuk van den arm en van de knots verdwenen is, op eene knots steunende. Van den linkerarm is alleen de hand, die op de linkerzijde steunt, overgebleven. Het gelaat en de haren ruw bewerkt. Om de haren een band. Zeer groote ronde oorschijven, enkele bovenarm- en enkelringen. Buikband, die in twee slippen van voren afhangt, en schaambedekking. Broek [2]) met onduidelijk patroon. Zonder *upawîta*.

H. 51 cM.

2816 [3]). *Tempelwachter*, als 2815, doch nog ruwer bewerkt, zoodat van het gelaat niets meer te bespeuren is. Het bovenste deel van den rechterarm, het rechteroor en een stuk van de ruggeplaat beschadigd. De houding is dezelfde als voren, doch het linkerbeen is links gewend. De kleeding en versierselen door de ruwe bewerking niet goed herkenbaar. Om het lichaam is een gordel geslagen, terwijl de beenen door een broek schijnen bedekt te zijn.

H. 52,5 cM.

2817 [4]). *Tempelwachter*, als 2816, doch veel beter bewaard gebleven. Op het ruggestuk in Oudjavaansche karakters het jaartal 1301. Met zeer woeste krullende haren, die door een band bij elkaar wordt gehouden. De knots, waarop de rechterhand rust, zeer dik. De linkerhand rust tegen den buik, die zeer dik is. Laag afhangende *bĕbĕd*. Aan het rechteroor een oorhanger. Met borst- en buikbanden, dubbele bovenarmbanden, polsringen en voetversiering.

H. 71 cM.

1861 [5]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 2817, doch de armen met gebalde vuisten langs het lichaam afhangend. Woest gelaat met uitpuilende oogen, knevels, wier punten spiraalvormig gedraaid zijn en wild, welig krullend hoofdhaar, in twee binnenwaarts omgebogen punten opgemaakt. Boven de ooren twee horens. Om het midden de lange sjerp (Bal. *kasiha*), wier slippen voor en achter het lichaam tot op de voeten nedervallen, doch de ruw uitgedrukte schaamdeelen onbedekt laten. Met breed borstsieraad en dubbele bovenarm-, pols- en enkelringen, de bovenste met dikke driehoekige uitsteeksels. Om den buik is een viervoudige band geslagen. Over den linkerschouder de *upawîta* in den vorm van een *nâga*. De voeten tegen elkander. — Dergelijke beelden van hout worden nu nog op *Bali* gevonden als poortwachters.

H. 148 cM.

1972 [6]). *Tempelwachter*, als 1861, in dezelfde houding, wat de armen en beenen betreft, doch de voeten verder van elkaar. Op het hoofd een bolvormige muts of kapje. De voorvingers uitgestoken en de overige vingers toegebogen. Het hoofdhaar achter den rug en tegen het van boven eenigszins puntige ruggestuk in groote dikke lokken afgolvende. Gekleed in een korten rok of *bĕbĕd*; om het midden een lange geplooide lijfdoek, welks uiteinden voor en achter het lichaam tot op den grond afhangen. Om de bovenarmen banden in den vorm van slangen. Onversierde dubbele pols- en enkelringen, halsketting en oorhangers. Vóór op het puntig bijgewerkte voetstuk een monsterhoofd met vleugels.

H. 58 cM.

3160 [7]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 1972, doch met wanstaltig dikke ledematen, woest haar, uitpuilende oogballen, opengesperden mond en vier uitstekende

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 97 *b*.
2) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 214.
3) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 97 *c*.
4) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 97 *d*.
5) Uit de nalatenschap van Bar. VAN DER CAPELLEN, 1848. — LEEMANS, n⁰. 98.
6) Aankoop 1850. — LEEMANS, n⁰. 99.
7) Coll. DE ROOIJ, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Tempelwachter.

slagtanden. Het benedenlichaam tot aan de voeten met een *bĕbĕd* bekleed, die met een gordel bevestigd is. In de ooren schedels als hangers; versierde halsketen, die op de borst afhangt. Over den linkerschouder en de borst, onder den rechterarm door en over den rug een *nâga*. Om het hoofd een band met een schedel als edelgesteente. De rechterarm langs het lichaam met de hand op de heup; de linkerhand met een krom mes met gevest op de hoogte van de zijde. Het beeld op een lotuskussen staande. Goed werk en uitmuntend bewaard. *Kĕloet* (*Kĕdiri*).

H. 115 cM.

2. In hurkende houding.

1604 [1]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 3160, doch zittende op de hurken [2]). Met uitpuilende oogballen, opgetrokken mond met uitstekende slagtanden en monsterachtig geslachtsdeel. In de rechterhand de knots, die tegen den linkerschouder aanleunt; de naar achteren getrokken linkerarm rust op de linkerheup, met de hand afhangende bij de knie. Met versierde halsketting, bovenarm-, pols- en enkelringen.

H. 88 cM.

2067—2068 [3]). *Tempelwachters*, als 1604, hurkende, doch 2067 met het rechterbeen op den grond [4]), terwijl het linkerbeen niet zichtbaar is. Met dubbele bovenarm- en polsringen, *kasiha* en vele banden om de borst (slang?) en woest krullend, op den rug afdalend hoofdhaar; 2067 houdt de knots in de rechterhand opgeheven tegen den rechterschouder [5]), terwijl de linkerarm langs het lichaam uitgestrekt is; 2068 echter houdt de knots met de rechterhand tegen den linkerschouder [6]), terwijl de linkerarm op de opgetrokken linkerknie rust. Het rechterbeen van 2068 niet zichtbaar; 2068 is ruwer bewerkt dan 2067.

H. 50 en 47 cM.

2760 [7]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 2067—68, doch zittende met het rechterbeen onder het lichaam, het linkerbeen op den grond staande. Woest aangezicht, ruw bewerkte neus en oogen, de half geopende mond met vier uitstekende slagtanden, het ruw krullende hoofdhaar met een hoofdband getooid. Met oorversierselen, dikke polsbanden (geen bovenarmbanden) en om het midden een smalle lijfband met klein schortje ter bedekking van de schaamdeelen. Met beide handen een knots over den linkerschouder houdende. *Pasoeroean.*

H. 41,5 cM.

1865 [8]). *Tempelwachter*, als 2760, hurkende, doch met het rechterbeen op den grond, de rechterknie opgetrokken; de linkerhand op de liggende linkerknie [9]); in de rechterhand een knots, opgeheven tegen den schouder. Woest hangend hoofdhaar. Dubbele bovenarm- en polsringen, halsketting, *kasiha* en borstband.

H. 45 cM.

---

1) Overgezonden door REINWARDT, 1823. — LEEMANS, n⁰. 100.

2) FRIEDERICH, n⁰. 166—170 en pl. 16, II (Verh. Bat. Gen. XXI). — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pl. 16, fig. 3 en 4; 1905—6, pag. 23, n⁰. 220, pag. 24, n⁰. 221—222, pag. 48, n⁰. 6, pag. 77, n⁰. 25—26. — GROENEVELDT, 210—223 enz. — STÖNNER (*Z. f. E.* 1904), 521, fig. 2.

3) Uit de nalatenschap van Koning WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n⁰. 101—102.

4) Zie GROENEVELDT, n⁰. 212, 214 en 216. — FRIEDERICH, pl. 16, n⁰. II.

5) Zie RAFFLES, II, 15 en pl. 35, fig. 7. — FRIEDERICH, l. c.

6) Zie GROENEVELDT, n⁰. 213, 215 en 217.

7) In 1878 naar de wereldtentoonstelling te Parijs gezonden en vermeld in den Catalogue spécial des produits exposés par le royaume des Pays-Bas, pag. 156, n⁰. 342: „Retji de Pasoeroean; exposant Abraas et Cie à Pasoeroean." Na afloop der tentoonstelling afgestaan aan 's Rijks Ethnogr. Museum, vandaar in 1879 overgebracht naar 's Rijks Mus. v. Oudheden en in 1903 met de geheele verzameling weder in het bezit gekomen van 's Rijks Ethnogr. Museum. — LEEMANS, n⁰. 102 *a*.

8) Aangekocht uit de nalatenschap van Baron VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. 103.

9) Als GROENEVELDT, n⁰. 212.

Tempelwachter.

1904—1905 [1]). *Tempelwachters*, als 1865, doch met beide beenen op den grond hurkende, geheel onbekleed, versierd met pols- en enkelringen (geen bovenarmbanden); de linkerarm van 1904 en de rechterarm van 1905 afgebroken. De rechterhand van 1904 op de rechterknie rustende; in de omhoog geheven linkerhand van 1905 is waarschijnlijk een zwaard geweest.

H. 26 en 27 cM.

508/6 [2]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, van lichtgrijzen steen, met de rechterknie op den grond gebogen [3]), terwijl het linkerbeen op den grond rust. Beide handen op de knieën rustende. In de linkerhand de knots, naar beneden gewend [4]). Als *upawîta* een slang over den linkerschouder, borst en rug, waarvan de kop met de linkerzijde van het hoofd vereenigd is. De voorkant van het hoofdtooisel met drie gezichten, gescheiden door ruitvormig ornament. Halsketting met halvemaanvormige afhangels; bovenarm- en polsringen uit slangen bestaande, verder enkelringen. Modern.

H. 25,5 cM.

508/7 [5]). *Tempelwachter* of *râkṣasa*, als 508/6, van tufsteen, in dezelfde houding, doch de knots krom en breed uitloopend. In den mond vier slagtanden (bij 6 slechts twee). De afhangels aan de halsketting tandvormig. De oogen met pupillen, die bij 6 ontbreken. De geheele bewerking veel ruwer dan bij 6. Modern.

H. 28 cM.

XII. *Buddhistische beelden.*

De steenen *Buddha-* of *Bodhisatwa*-beelden worden zittend voorgesteld. Zij zijn nooit wanstaltig en hebben de oogen neergeslagen. Het hoofdhaar is krullend. Op het midden van het hoofd is een halfbolvormige uitwas met drie of vier rijen krullen, die *uṣṇîṣa* heet, en in het midden van het voorhoofd eene kleine wratvormige verhevenheid, de *úrṇṇá*. De oorlellen zijn lang uitgerekt, zonder sieraad. De kleeding bestaat uit een langen mantel, die de rechterborst en arm onbedekt laat. De linkerhand ligt geopend in den schoot, terwijl uit de houding (*mudrá*) der rechterhand kan opgemaakt worden, welke *Dhyáni-Buddha* [6]) voorgesteld is. Overigens vergelijke men voor het Buddhisme de bekende werken van KERN, HODGSON, KÖPPEN, GRÜNWEDEL, FOUCHER, WADDELL enz. en de inleiding van GROENEVELDT, pag. 71—84 en COLEMAN, 184—219.

---

a. Dhyâni-buddha's.

1902 [7]) en 2059 [8]). *Wairvcana* (?) [9]) de eerste van de vijf *Dhyánibuddha's*, of *Saman-*

---

1) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n⁰. 104—104 *a*.

2) Don. Mevrouw WIENECKE. — Ned. St. Crt. van 6 Maart 1886, n⁰. 55. — Niet bij LEEMANS vermeld.

3) Zie Not. Bat. Gen. XXXIV, pag. CII, n⁰. 223 *b*. — GROENEVELDT, n⁰. 210 en 222.

4) Zie RAFFEES, plaat 35, fig. 5.

5) Don. Mevrouw WIENECKE. — Ned. St. Crt. van 6 Maart 1886, n⁰. 55. — Niet bij LEEMANS vermeld.

6) Zie KÖPPEN, II, 26. — HODGSON, 27, 58, 64. — VON SCHLAGINTWEIT, 34—35. — GRÜNWEDEL, *B. A.* 52, 195, 197.

7) Don LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n⁰. 27.

8) Uit de nalatenschap van koning WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n⁰. 28.

9) PLEYTE, *Bijdrage*, 369. — GROENEVELDT, pag. 76. — WADDELL, 14, afb. 72. 131, 349, 358. — GRÜNWEDEL, *B. K.* 169. — Id. *Mythologie*, 98. — Id. *B. A.* 182, 184, 195, — KERN, I, 324, II, 172, 394 (der Nederl. uitgave). — Not. Bat. Gen. XXXIII, pag. LII, n⁰. 558 *b—c*. — KÖPPEN, II, 26. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 280, n⁰. 4. — HODGSON, 27, 59. — FOUCHER, *Etude*, I, 98, n⁰. 1 en 222, II, 41, 86—88, 91—94, 100. — OLDENBURG, *Materiaux*, pag. 9, n⁰ 7, pag. 10, n⁰. 7 met pl. II, fig. 7.

Dhyâni-buddha's.

tabhadra (?) zittende op een lotuskussen. Het ruggestuk ovaal (2059) of vierkant met rond boveneinde (1902). Houding der over elkaar gekruiste beenen de *subactieve pose* [1]), houding der handen (*mudrá*) *dharmacakra* [2]): de linkerhand rust naar boven gekeerd op den rechtervoet, de rechterhand op de hoogte van de borst. Met hals-, bovenarm- en polsringen.

H. 37 en 44 cM.

1684 [3]). *Akṣobhya* [4]), de tweede der vijf *Dhyâni-buddha's*, of *Wajrapâṇi* (?). De linkerhand open op den schoot met de palm naar boven gekeerd, de rechter omgekeerd op de rechterknie (*bhûmisparçamudrá* [5]). Houding der beenen de subactieve pose. Met halsnoer, *upawîta*, bovenarmbanden en polsringen.

H. 45 cM.

1597 [6]). *Akṣobhya*, als 1684, doch met een lotus in de rechterhand. Achter het hoofd, tegen de lichtschijf, de wassende maan [7]).

H. 55 cM.

1598 [8]). *Ratnasambhawa* [9]), de derde der *Dhyâni-buddha's*, of *Ratnapâṇi* (?). De houding der beenen is de subactieve pose, die der handen de *waradâmudrâ* [10]); in de linkerhand, die geopend in den schoot ligt, een lotus, de rechterhand met den rug op de rechterknie rustende. Met hoog hoofddeksel, oorhangers, hals- en borstsnoer, *upawîta*, bovenarmen polsringen.

H. 58 cM.

1864 [11]). *Amitábha* [12]), de vierde der *Dhyâni-buddha's*, zittende met over elkander

---

1) WADDELL, 335, n⁰. 3.

2) GRÜNWEDEL, *B. K.* 159, 163, 165, 166, Note 82, 86. — *B. A.* 185, 187, 188*n*, 189, 193*n*. — *Mythologie*, 50, 118, 124. — FOUCHER, I, 229 s. v.

3) Don. Mr. P. J. ELOUT, 1842. — LEEMANS, n⁰. 23: *Wiṣṇu!*

4) PLEYTE (l.c. 369). De naam beteekent de onbeweeglijke.— Literatuur: GRÜNWEDEL, *Buddhistische Kunst*, 169, s. v. — KERN, I, 323, II, 172 (Ned. uitgave). — GROENEVELDT, pag. 76. — WADDELL, O. c., 585, s. v. — FOUCHER, I, pag. 237, s. v. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CXCVIII, n⁰. 224. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 218, s. v. — Id. *Buddhist Art*, 195 s. v. — OLDENBURG, *Matériaux*, pag. 10, n⁰. 1 en pag. 9, n⁰. 3 met pl. I, n⁰. 3. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 90, n⁰. 138 (?).

5) Zie RAFFLES, pl. 35, fig. 1. — GRÜNWEDEL, *B. A.*, 172. — FOUCHER, I, 233 s. v. — Deze *mudrâ* is die van *Akṣobhya*, doch wegens de sieraden is misschien *Wajrapâṇi*, zijn *Dhyânibodhisatwa*, voorgesteld.

6) Overgezonden door REINWARDT, 1823.— LEEMANS, n⁰. 26: *Wiṣṇu!* — PLEYTE (l. c. 369): *Akṣobhya.*

7) De maansikkel komt ook voor bij *Bodhisatwa*-beelden, beschreven in Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 52, n⁰. 46, pag. 56, n⁰. 57, pag. 84, n⁰. 128. Zie ook WILSEN in *T. I. T. L. Vk.* XX, 60 en beneden n⁰. 2800.

8) Overgezonden door REINWARDT, 1823. — LEEMANS, n⁰. 25: *Wiṣṇu!* — PLEYTE (l. c. 369): *Ratnasambhawa.*

9) Literatuur: GRÜNWEDEL, *B. K.* pag. 169. — WADDELL, 349—350. — GROENEVELDT, pag. 77 en n⁰. 225, 228 en 229. — KERN, I, 323, II, 172 (Ned. uitgave). — GRÜNWEDEL, *Buddhist Art in India*, 184, 195. — Id. *Mythologie*, 98. — Not. Bat. Gen. XXVI, bijl. XIV, n⁰. 225*a*; XXXIII, pag. LII, n⁰. 579*a*. — *Tjandi Djago*, fot. 6. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902,, pag. 52, n⁰. 44—46, pag. 53, n⁰. 48, pag. 70, n⁰. 102, met pl. 17, fig. 2, pag. 89, n⁰. 137, pag. 90, n⁰. 139. pag. 92, n⁰. 143 en vooral pag. 231, n⁰. 171 en 280, n⁰. 1—3 en 1904, pag. 94, n⁰. 5.

10) GROENEVELDT, pag. 77. — RAFFLES, pl. 35, fig. 3. — FOUCHER, I. 237 s. v. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 243 s. v.

11) Uit de nalatenschap Bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. 20: *Wiṣṇu!* — PLEYTE, l. c. 369: *Amitâbha.*

12) De naam beteekent: Onmetelijk Licht. Zie WADDELL, *Lamaism*, 12, 127, 335, 336, 346, 347, 348, 349, 350. — GRÜNWEDEL, *Buddhistische Kunst*, 170, 171, 176—177. — GRÜNWEDEL, *Mythologie, des Buddhismus*, 95, 99, 118. — KERN, *Histoire du Bouddhisme*, II, 188, 189. — *Ann. Mus. Guimet* III, pl. III en pag. 36—54. — GROENEVELDT, pag. 77, n⁰. 226. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 56, n⁰. 56, pag. 57, n⁰. 59, pag. 78, n⁰. 117, pag. 79, n⁰. 119, pag. 83, n⁰. 125, pag. 85, n⁰. 131, pag. 89, n⁰. 136, pag. 91, n⁰. 141, pag. 93, n⁰. 146, pag. 104, n⁰. 176, pag. 121, n⁰. 225, pag. 147, n⁰. 3.

Dhyâni Buddha's.

geslagen beenen [1]) tegen een halfrond ruggestuk. De handen in den schoot op elkaar gelegd, zoodat de toppen der duimen elkaar raken [2]). Daarin een geopende lotusbloem. Met hoofd-, oor-, hals-, arm-, pols- en enkelversiersels en *upawîta*. Achter het hoofd een glorie.

H. 32 cM.

1903 [3]). *Amitâbha*, als 1864, doch zeer ruw afgewerkt, zoodat alleen de omtrekken zichtbaar zijn. De houding is dezelfde.

H. 26 cM.

2058 [4]). *Amitâbha* (?), als 1903, doch het ruggestuk en het kussen grootendeels weggebroken. De handen op den schoot tegen of in elkaar geslagen, doch evenals het geheele beeld zeer ruw bewerkt.

H. 49 cM.

2913 [5]). *Amitâbha*, als 1864, 1903 en 2058, zittende, de handen afhangende over de knieën. De beenen zoo gevouwen, dat de geheele rechter voetzool zichtbaar is. De ruggeplaat van boven rond bijgewerkt. Met hoog kapsel, halsketting, *upawîta* en polsringen.

H. 75 cM.

3158 [6]). *Amitâbha*, zittende op een lotuskussen, tegen een van boven afgerond ruggestuk, met dubbele lichtschijf, in de diamanten pose [7]). De handen, in den schoot liggende, vormen de *dhyânamudrâ*, en houden een rond voorwerp (bedelnap?) vast. Met oorhangers, bovenarmbanden, dubbele polsringen, *upawîta* en buikband.

H. 60 cM.

Zie plaat VII, fig. 1.

1615 [8]). *Bhaiṣajyaguru* [9]) (?), gezeten met gekruiste beenen in de subactieve pose. De achterplaat en lichtschijf als een gezwenkte boog bijgehouwen. De linkerhand met de palm naar boven; de rechter met den wijsvinger tegen den duim, de overige vingers gesloten op de rechterknie. Dit is de predikende houding [10]). Het kapsel fraai uitgewerkt. Over de schouders en de voeten de uiteinden van een bloemfeston. Voor de borst een vierkante plaat. Om de schouders en het lichaam een breede *upawîta*. Rijkelijke armbanden en verder de gewone versiering.

H. 64,5 cM.

b. Çakti's (Târâ's).

1587 [11]). *Prajñâpâramitâ* [12]), de volmaakte wijsheid, de moeder van *Âdi*

---

1) In de subactieve pose: het linker been onder het rechter en de zolen onzichtbaar. Zie WADDELL, *Lamaism*, 335. — PLEYTE, *Bijdrage* (*B. T. L. Vk.* 6e volgr. VIII), pag. 369.

2) Dit is de *dhyânamudrâ*. Zie GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 113. — *Buddhistische Kunst*, 169, 171, 193, noot 80. — BRANDES, *Mudrâ's* (*T. I. T. L. Vk.* XLVIII), 40. — GROENEVELDT, pag. 170.

3) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n0. 21: *Wiṣṇu!*

4) Uit de nalatenschap van Koning WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n0. 22 (?).

5) Aankoop 1884. — LEEMANS, n0. 86*b*: vorst of heilig!

6) Verzam. DE ROOIJ, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

7) WADDELL, 335, n0. 1.

8) Overgezonden door REINWARDT, 1824. — LEEMANS, 35: *Lakṣmî!*

9) PLEYTE, l. c., 369. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 114, pl. 93: der *Medizinbuddha* en pag. 118. — VON SCHLAGINTWEIT, 172. — WADDELL, *Lamaism*, 353. — FOUCHER, *Iconogr. bouddh.* I, 94, n0. 2. — OLDENBURG, *Matériaux*, pag. 2, n0. 8. — MÜNSTERBERG, II, Taf. VI: *Yakushi.*

10) BRANDES, *Mudrâ's*, pl. I, fig. 2.

11) Overgezonden door REINWARDT. — REUVENS, pag. 167, n0. 1. LEEMANS, n0. 33: *Lakṣmî!*

12) PLEYTE, l. c. fig. I en pag. 372—375. — GRÜNWEDEL, *B. A.*, 204. — ROUFFAER en JUYNBOLL, *Batikkunst*, pl. 39 en 40. — VON SAHER, *Beeldende kunsten*, pl. XX. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. XI. — FOUCHER, I, 152—153, II, 82—84.

Cakti's (Târâ's).

Buddha, het schoonste beeld der geheele verzameling, herhaaldelijk afgebeeld. Zittende met gekruiste beenen in de diamanten pose. Houding der handen: *dharmacakramudrâ* [1]). Op den lotus boven den linkerschouder het boek *Prajñâpâramitâ* [2]). Op het voorhoofd de *ûrṇâ* [3]). Zittende op een lotuskussen, op een vierkant voetstuk met plat lijstwerk, tegen eene achterplaat, die als een Saraceensche boog bijgewerkt is. Aan hare linkerzijde schiet een lotusstengel omhoog, die zich om den linkerarm heen slingert. De kleeding en de versierselen van troon en achterplaat met veel kunstgevoel en smaak uitgebeiteld. De top van het kapsel ontbreekt. Resid. *Malang* (datum ± 1350 volgens ROUFFAER).

H. 126 cM.

2061 [4]). *Locanâ* [5]), de *çakti* van *Akṣobhya*, zittende, tegen een van boven puntig bijgewerkt ruggestuk. Met halsring, bovenarm- en polsringen. De linkerhand op den schoot met de palm omhoog en een lotusbloem (?) dragende, de rechterhand met de palm rustende op de rechterknie (*bhûmisparçamudrâ* [6]). De beenen gekruist in de subactieve pose [7]).

H. 40 cM.

3157 [8]). *Pâṇḍarâ* [9]), de *çakti* van *Amitâbha*, op een lotuskussen, tegen een rond ruggestuk gezeten, met lichtschijf achter het hoofd. De twee handen in elkander rustende op den schoot, in de *dhyânamudrâ* [10]), een rond voorwerp (bedelnap?) dragend. De beenen in de diamanten pose. Aan weerszijden tegen het ruggestuk lotusplanten. Tegen de lichtschijf zijn de omhoog wapperende linten van het hooge hoofdsieraad uitgebeiteld. De wenkbrauwen, oogen en mond door zwarte lijnen aangeduid. Met oorhangers, dubbele bovenarmbanden, breede polsringen, *upawîta* en buikband.

H. 80 cM.

3159 [11]). *Pâṇḍarâ* (?), als 3157, doch zonder lichtschijf. Het voorwerp in de handen onduidelijk. Op het ruggestuk links een langwerpig vierkant, rechts een ruit *en relief*. Het hoofdhaar op eene vreemde wijze over het hoofd gespreid en, naar het schijnt, ook tegen het ruggestuk in lange lokken afdalend. Zonder kleeding en versierselen.

H. 48 cM.

c. Bodhisatwa's [12]).

De *Bodhisatwa's* of toekomstige *Buddha's* onderscheiden zich van de *Buddha's*

---

1) GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 50, 118, 124. — *B. A.* 185, 187—189, 193. — GROENEVELDT, pag. 76. — BRANDES, *Mudrâ's*, pl. I, fig. 7—11 en 13—14.

2) KERN, II, 401, 404, 406, 435 (der Holl. uitgave). — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 32, 46, 130.

3) PLEYTE, l. c. 372. — GRÜNWEDEL, *B. A.*, 161—162, 166, 182. — GROENEVELDT, pag. 72. — KERN, *Geschiedenis van het Buddhisme*, I, 268. — GRÜNWEDEL, *B. K.*, 140, 159.

4) Uit de nalatensch. van Kon. WILLEM II. — LEEMANS, n°. 36: *Lakṣmî!*

5) PLEYTE, l. c. 369. — WADDELL, 351. — KERN. II, 188 der Holl. uitgave. — *Tjandi Djago*, fot. 7. — Not. Bat. Gen. XXVI, bijl. XIV, n°. 248*a*. — FOUCHER, II, 41—42.

6) WADDELL, 336—337.

7) WADDELL, 335.

8) Coll. DE ROOIJ, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

9) Zie GROENEVELDT, pag. 81. — PLEYTE, l. c. pag. 369. — WADDELL, 351. — KERN, II, 188 der Fr. vert. II, 173 der Holl. uitg. — *Tjandi Djago*, fot. 8. — Not. Bat. Gen. XXVI, bijl. XIV, n°. 248*b*. — FOUCHER, II, 41—42.

10) GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 113; Id. *B. K.* 169, 171, 193, noot 80. — WADDELL, 335.

11) Coll. DE ROOIJ, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

12) KERN, *Histoire du Bouddhisme dans l'Inde*, I, 336: „Un Bodhisatwa est, en définition générale, un Buddha imparfait." Etymologisch beteekent *Bodhisatwa*: toekomstige *Buddha*. — Zie KERN, I, 19, 299, 324 der Hollandsche uitgave. — VON SCHLAGINTWEIT, 20. — WADDELL, 10, 137, 348, 354. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 220, s. v.; *B. A.*, 220, s. v. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 47, n°. 29—30, pag. 52, n°. 44—46, pag. 53, n°. 48—49, pag. 56, n°. 55 en 57, pag. 70, n°. 101—102 met pl. 17, fig. 2, pag. 73, n°. 108 met pl. 17, fig. 3, pag. 74, n°. 111, pag. 84, n°. 128 (VAN KINSBERGEN, n°. 188 en 190), pag. 89, n°. 137, pag. 90, n°. 138—139, pag. 106,

Bodhisatwa's.

dikwijls daardoor, dat zij het gewone godenornaat dragen. De *Bodhisatwa's* hebben gewoonlijk de *mudrá*, kleur, rijdieren en symbolen der respectievelijke *Dhyánibuddha's*. Volgens HODGSON en OLDFIELD worden de *Bodhisatwa's* meestal staande voorgesteld. 's Rijks Ethn. Museum bezit echter alleen zittende *Bodhisatwa*-beelden, evenals op den *Boro-Boedoer* [1]).

2799 [2]). *Bodhisatwa* (*Padmapáṇi* [3]), zittende met gekruiste beenen. De handen op de knieën rustende met den rug, met een geopenden lotus in de palm. Achter het hoofd een dubbele lichtschijf. Met halssnoer, *upawîta*, buikband, bovenarm- en polsringen.

H. 39 cM.

2801 [4]). *Bodhisatwa* (*Padmapáṇi*), als 2799, de houding van de handen en beenen dezelfde, doch met slechts één lichtschijf. Met hoog hoofddeksel.

H. 41 cM.

2800 [5]). *Padmapâṇi*, als 2801, doch achter het hoofd de maansikkel [6]), die anders een attribuut van *Çiwa* is, tegen den lichtschijf.

H. 40 cM.

3447 [7]). *Bodhisatwa*, in zittende houding, met gekruiste beenen. De linkerhand met de palm naar boven gewend in den schoot [8]), de rechter en de linkerzijde van het hoofd geschonden. Met halssnoer, bovenarm- en polsringen.

H. 31 cM.

1974 [9]). *Mañjuçrî* [10]), zittend met over elkander geslagen beenen in de *bodhisatwa*-pose [11]), op een laag vierkant voetstuk, tegen een, van boven rond bijgewerkt ruggestuk. Achter het hoofd de lichtschijf. Met halsketting, bovenarm- en polsringen.

---

n⁰. 181, pag. 112, n⁰. 200, pag. 114, n⁰. 204, pag. 138, n⁰. 281, pag. 143, n⁰. 299, pag. 144, n⁰. 302, p. 150, n⁰. 11, pag. 172, n⁰. 25, pag. 174, n⁰. 28 met pl. 25, pag. 189, n⁰. 63, pag. 205, n⁰. 99—101, pag. 206, n⁰. 102—103, pag. 208, n⁰. 109, pag. 209, n⁰. 113, pag. 216, n⁰. 134, pag. 218, n⁰. 138, pag. 219, n⁰. 141, pag. 235, n⁰. 181, pag. 280, n⁰. 1—3, pag. 281, n⁰. 5—7 enz. — FOUCHER, II, 22, e. v.

1) De heer PLEYTE, *Bijdrage tot de kennis van het Mahâyâna op Java* (*Bijdr. T. L. Vk.* 6e volgr. pag. 362—380), heeft de verdienste, het eerst aangetoond te hebben, dat de meeste beelden, door LEEMANS als *Wiṣṇu* beschreven, inderdaad Buddhistisch zijn. WILSEN was reeds op den goeden weg, daar hij aangetoond heeft, hoe vele zoogenaamde *Çiwa*-beelden *Bodhisatwa's* zijn. Of zij echter *Çâkyamuni* als *Bodhisatwa* voorstellen, is onzeker (*T. I. T. L.* & *Vk.* XX, pag. 59—62).

2) Leg. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 29*a*: *Wiṣṇu!*

3) WADDELL, 15 en 356—358. GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 65, 124 en 126; Idem *B. A.* 191, 192, 201; Idem *B. K.*, 168, 169, 173, 176—177. — GROENEVELDT, pag. 79 en n⁰. 247—248. — KERN, II, 88. — SCHLAGINTWEIT, *Le Bouddhisme au Tibet* (*Ann. Mus. Guimet*, III), pag. 35 en 56 met pl. IV en X. — RAFFLES, pl. 35, fig. 3. — FOUCHER, I, 97—110. — *TjandiDjago*, 92. — BRANDES, *Nâgarî-opschrift* (*T. I. T. L. Vk.* XXXI), 252.

4) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 29*b*: *Wiṣṇu!*

5) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 29*c*: *Wiṣṇu* of *Çiwa* (?).

6) Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 47, n°. 29.

7) Aankoop 1902, dus niet bij LEEMANS vermeld.

8) Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, 52, n⁰. 46, pag. 112, n⁰. 200. — WILSEN in *T. I. T. L. Vk.* XX, 60. — RAFFLES, pl. 71, fig. 2.

9) Overgenomen van A. F. H. VAN DE POEL in 1850. — LEEMANS, n⁰. 46: *Çiwa!*

10) PLEYTE, l. c. pag. 369. — GROENEVELDT, pag. 84: „Hij wordt beschouwd als de verpersoonlijking der wijsheid en als de bouwheer van het heelal, in welke laatste hoedanigheid hij speciaal als de kunstenaar bij uitnemendheid, door kunstenaars en handwerkers vereerd wordt." Zie ook l. c. n⁰. 246. — WADDELL, 12 (afb.), 355—356, 460, note 1. — KERN, II, 185, 187. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 134; *B. A.* 182—185, 196, noot, 199—201 en afb. 146, pag. 203 en 204; Id. *B. K.* 173—177 en afb. n⁰. 100. — FOUCHER, I, 114—120. — RAFFLES, pl. 69 fig. 4 en 6. — OLDENBURG, *Matériaux*, pag. 2, n⁰. 2, pag. 3, n⁰. 23, 29, pag. 4, n⁰. 40, 45, pag. 9, n⁰. 8 met pl. II, fig. 8, pag. 10, n⁰. 3. — PANDER, pag. 75, n⁰. 145.

11) WADDELL, 335.

Bodhisatwa's.
De linkerhand rust met de palm op de linkerknie (*bhûmisparçamudrâ* [1]), de rechterhand op het rechterdijbeen. Daarin een zwaard, welks lemmet afgebroken is [2]).
H. 41 cM.

1586 [3]). *Mañjuçrî* (?), zittende met het linkerbeen onder het lichaam, het rechter opgetrokken, met den voet op den grond rustende. In de rechterhand een zwaard met de punt naar boven; in de, op het linkerbeen rustende linkerhand een onduidelijk voorwerp. Tegen de voorzijde van het voetstuk een liggende ram. Met lichtschijf achter het hoofd. Hoog hoofddeksel met diadeem, oorhangers, halsketting, bovenarm- en polsringen [4]).
H. 56 cM.

d. Bodhiçakti's.

2656 [5]). *Bodhiçakti* [6]) of vrouw van een *Bodhisatwa*, met lichtschijf achter het hoofd. Hoog kapsel, halsringen, oorhangers, bovenarm- en polsbanden en verder gewone versierselen; de handen op de knieën rustende, de linkerhand met de palm naar boven, de rechter met de palm op de knie. Zittend op een kussen, tegen eene, van boven rond bijgewerkte plaat, die aan een laag voetstuk verbonden is. Onder dit voetstuk een vierkant uitstek, waarmede het geheel waarschijnlijk in een grooter voetstuk geplaatst is geweest. Resid. *Samarang.*
H. 53 cM.

1589 [7]) *Bhṛkuṭî* [8]), de *çakti* van *Amoghapâça*, met acht armen, zittende, in half knielende houding, op twee lijken. Het rechterbeen opgetrokken. Zij zit op een troon, welks achterplaat naar boven in een gezwenkten boog uitloopt. De *upawîta* in de gedaante van een *nâga*. Om het hoofd een diadeem en om den hals een snoer, beide van menschenschedels. De handen dragen de volgende attributen: rechts van boven af aan: een olifantenhaak, op welks punt de *çangkha* staat, een drietand (*triçûla*), een zwaard en een pijl; links: het wurgkoord en een boog, terwijl de derde van boven af het tweede lijk bij de haren vasthoudt en de onderste met den rug op het linkerbeen rust en een schedel draagt. In het voorhoofd een beschadigd derde oog. Achter het hoofd de lichtschijf. De armen met dubbele bovenarm- en enkele polsringen. Ook aan de enkels draagt zij ringen. Uit het *Malangsche* of *Bĕsoeki.*
H. 57 cM.

XIII. *Onbekende beelden* [9]).

3153 [10]). *Onbekend mannenbeeld*, staande op een rond lotuskussen tegen een,

---

1) WADDELL, 336—337. — BRANDES, *Mudrâ's*, 37. — FOUCHER, I, 233, s. v.
2) Vgl. Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1901, pl. I, fig. 1 en 2.
3) Overgezonden door REINWARDT. Zie REUVENS, n⁰. 1, pl. VII, n⁰. 2, pag. 86. — LEEMANS, n⁰. 47: *Çiwa!*
4) Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1901, pl. I, fig. 1—2 en pag. 21—22. — RAFFLES, *History of Java*, 1817, II, 54.
5) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1872. — LEEMANS, n⁰. 38: *Lakṣmî!*
6) GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 24—25. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 81, n⁰. 122, pag. 214, n⁰. 129, pag. 301, n⁰. 1; 1905—6, pag. 94 *b*.
7) Overgezonden door REINWARDT. — LEEMANS, n⁰. 56: *Mahâkâlî!* Zie PLEYTE, l. c. 377.
8) In Batavia n⁰. 112 *a*, zie Not. Bat. Gen. 1893, pag. 61, 162 en CXCV. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 129, rechts en 148. — WADDELL, 20, 23, 359. — De naam beteekent: „vrouw met opgetrokken wenkbrauwen." — GRÜNWEDEL, in Ethn. Notizblatt, II, 6—10. — FOUCHER, *Étude sur l'iconographie bouddhique de l'Inde d'après des documents nouveaux*, 141—142. — BRANDES, *Beelden van Toempang*, pag. XXIV. — *Tjandi Djago*, pag. 93 met fot. 2 en 2 *a-b*.
9) GROENEVELDT, n⁰. 256—320. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LIII—LVII, n⁰. 258 *a-e*—311 *a*; XXX, pag. CLXIV, n⁰. 276 *c*, 281 *b-c*, pag. CLXV, n⁰. 286 *a*, 299 *g*; XXXI, pag. CXCVIII, n⁰. 247 *b*; XXXVII pag. CXL—CXLIII, n⁰. 264 *e*—299 *h*; XXXIX, pag. CXCVIII, n⁰. 258 *g* pag. CXCIX, n⁰. 258 *h*, 277 *b*, 302 *a*; XL, pag. CCXIV, n⁰. 302 *b*; XLI, pag. LXXXIX, n⁰. 265 *a*; XLII, pag. CLXXVII, n⁰. 256 *b*, pag. CLXXVIII, n⁰. 277 *e*, 281 *e*, 306 *a*; XLIII, pag. XCIV, n⁰. 271 *c*, pag. XCV, n⁰. 271 *d-e*, 302 *c*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1905—6, pag. 24, n⁰. 296 en 298.
10) Coll. DE ROOIJ, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Onbekende beelden.

van boven in een puntboog uitloopend ruggestuk. Çiwaïtische kleeding en versierselen: hooge hoofdbedekking, oorhangers, breed halssnoer, bovenarm- en polsringen, breede buikband en tot de knieën afhangende *upawîta*; alles wit of geel gekleurd [1]), terwijl het gelaat, de handen en de afhangende slippen van de *bĕbĕd* rood en het overige lichaam, de wenkbrauwen, haren, oogen en mond zwart gekleurd zijn. Achter het hoofd de lichtschijf, waartegen de omhoog wapperende linten van de hoofdversiering uitgebeiteld zijn. De beide handen met de vingertoppen tegen elkander, een onduidelijk rond voorwerp vóór het lichaam houdende. Het ruggestuk aan beide zijkanten en van boven links zeer beschadigd.

H. 70 cM.

3155 [2]). Groep van twee staande beelden, man en vrouw [3]); god, heilige of vorst en zijne gemalin. De kleeding en versierselen Çiwaïtisch: hooge hoofdbedekking, lange afhangende lokken, oorhangers, hals- en bovenarmsieraden, dubbele polsringen, *upawîta*, *bĕbĕd*, resp. *sarong* en voetringen. Achter het hoofd van beiden de lichtschijf. Tegen een vierkant ruggestuk. Beiden dragen in de voor het lichaam gehouden handen een onduidelijk voorwerp.

H. 50 cM.

XIV. *Gedeelten van beelden.*

1607—1608, 2071—2072 en 1690 [4]). Vijf hoofden [5]) van *Buddha*-beelden, met lange oorlellen, nedergeslagen oogen en zacht lachenden mond. Het haar gekroesd met een halfbolvormig uitwas (*uṣṇîṣa* [6]), omgeven door twee (1608), drie (1690) of vier (1607, 2071 en 2072) rijen gekroesde haarkrullen. In het midden van het voorhoofd van 1607, 1608, 1690 en 2072 eene kleine wratvormige verhevenheid (*ûrṇâ* [7]). Het rechteroog van 1608 beschadigd. — Vermoedelijk alle afkomstig van den *Boro Boedoer*.

H. 32—37 cM.

2820 [8]). *Buddha*-hoofd, als voren, doch de wenkbrauwen door zwarte strepen aangegeven. De neus beschadigd. De *uṣṇîṣa* omgeven door vier rijen krullen. Zonder *ûrṇâ*.

H. 25 cM.

2924 [9]). *Buddha*-hoofd, als 2820, doch de wenkbrauwen niet zwart. De *uṣṇîṣa* omgeven door vier rijen krullen. Met *ûrṇâ*. — Waarschijnlijk van een der zittende beelden bij den *Boro Boedoer*.

H. 30 cM.

Zie afbeelding pag. 38.

1906 [10]). Hoofd van *Awalokiteçwara* of *Padmapâṇi* [11]), zeer versierd, met rijken

---

1) Dus als Not. Bat. Gen. 1899, pag. CXLI—CXLII, n⁰. 277*a*, 281*d* en 285*a*, van dezelfde collectie.

2) Coll. de Rooij, 1891, dus niet bij Leemans vermeld.

3) Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 122, n⁰. 230. — Groeneveldt, n⁰. 250—251.

4) 1607 en 1608 overgezonden door Reinwardt, in 1823, 2071 en 2072 uit de nalatenschap van koning Willem II, 1854, 1690 don. Mr. P. J. Elout, 1842. — Leemans, n⁰. 111—115.

5) Groeneveldt, n⁰. 234—245. — Not. Bat. Gen. XLIII, pag. XCIV, n⁰. 238*a*. — Raffles, pl. 66, fig. 2 en 3. — Grünwedel, *B. A.* 167, fig. 115 en *B. K.* 145, fig. 76.

6) Foucher, I, 37, 38, 71, 73, 94, 158. — Groeneveldt, pag. 72. — Grünwedel, *B. A.*, 161, 162, 164, 211 en 212. — Schlagintweit, 134. — Köppen, I, 433.

7) Grünwedel, *B. A.*, 161, 162, 166 en 182. — *B. K.*, 140 en 159. — Groeneveldt, pag. 72. — Foucher, I, 71, 73, 94, 129, 156, 206. — Köppen, I, 433. — Schlagintweit, 134.

8) Coll. Scheepmaker, 1882. — Leemans, n⁰. 115*a*.

9) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. 115*b*.

10) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1849. — Leemans, n⁰. 53: Hoofd van *Çiwa!*

11) Groeneveldt, n⁰. 248. — Pleyte, l. c. 369. — Grünwedel, *Mythologie*, 127; Id., *B. A.* 193. — Waddell, 356—358. — Raffles, pl. 59, fig. 4.

Gedeelten van beelden.

hoofdband; vóór in het hooge hoofdkapsel in een soort van nis het beeld van *Amitábha*, met in elkander geslagen op den schoot liggende handen, op een lotuskussen zittend.

H. 39 cM.

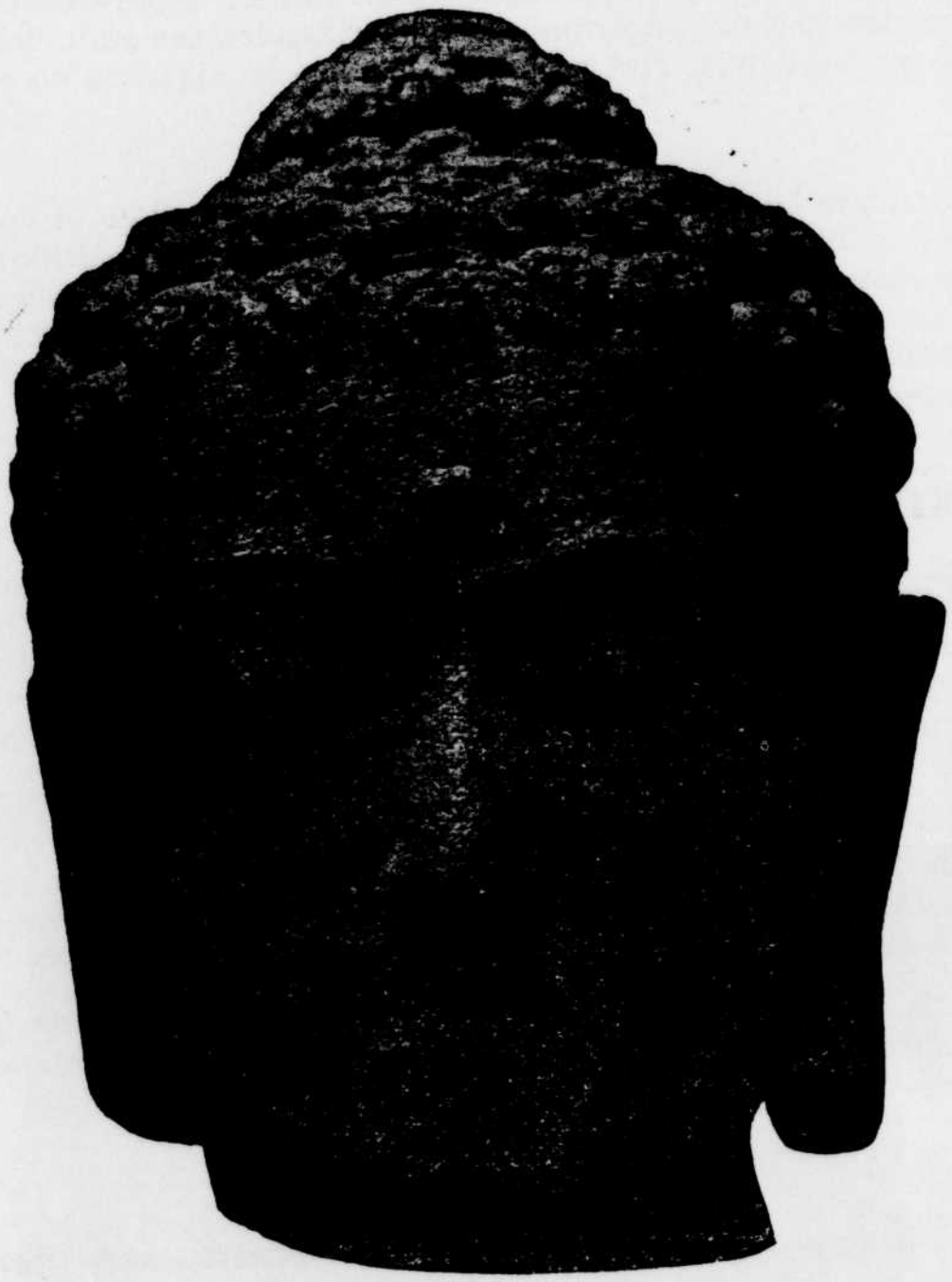

2924. Pag. 37.

1609-1611 [1]). Een linker (1609) en twee rechterhanden (1610 en 1611), levensgroot; van 1611 is de duim afgebroken en alleen de pink, die eenigszins omhoog geheven is, duidelijk; bij 1610 liggen de vingers naast elkaar en bij 1609 ligt de wijsvinger op den derden vinger, terwijl de andere beschadigd zijn. — Van *Boeddha*-beelden, waarschijnlijk van den *Boro-Boedoer*.

L. 15,5, 24 en 18 cM.

2834 [2]). *Rechterhand*, als voren, levensgroot, de wijsvinger over den duim gebogen, de overige drie vingers uitgestrekt.

L. 22, br. 10,9 cM.

3287 [3]). Twee op elkander liggende handen van een beeldje; de bovenste hand met ringen aan den pink, den middelsten vinger en den wijsvinger en met dubbele, in doorsnede driehoekige polsringen. Van de onderste hand zijn slechts de drie middelste vingers gespaard gebleven.— Heeft volgens een etiket toebehoord aan G. BRUMUND.

L. 15,5 cM.

XV. *Dieren.*

1605 [4]). Knielende *olifant* [5]). — De olifant is het rijdier (*wáhana*) van *Akṣobhya* [6]).

H. 32, l. 54 cM.

---

1) Overgezonden door REINWARDT, 1823. — LEEMANS, n⁰. 116—118.
2) Overgenomen uit het Kabinet van Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. 118*a*.
3) Aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
4) Overgezonden door REINWARDT, 1823. — LEEMANS, n⁰. 119.
5) Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CXCIX, n⁰. 337*a*; XXXIII, bijl. X, n⁰. 337*b*.
6) GROENEVELDT, pag. 77.

Dieren.

2825 [1]). Staande *olifant* [2]), met den linkerpoot omhoog geheven. Van zwarten steen.
H. 37, br. 14 cM.

1682 [3]). *Stier* (*Nandi* [4]), het rijdier van *Çiwa*, liggende op een lotuskussen. Op den rug een dekkleed met krulvormig patroon, waarop een lotusbloem staat; tusschen de horens insgelijks een lotus. Aan een keten om den hals een klokje met klepel. Afkomstig uit de bouwvallen van *Singasari*, district *Malang*, residentie *Pasoeroean*.
H. 113, l. 195 cM.

Zie plaat VII, fig. 2.

2619 [5]). *Nandi*, als 1682, doch ruwer bewerkt, op de omgevouwen voorpooten liggende, op langwerpig vierkant voetstuk. Zonder horens, die misschien afgebroken zijn. Om het benedengedeelte van den kop een halster of band met versiersel in het midden. Op het voorhoofd en om de oogen sporen van zwarte beschildering; om het midden van het lichaam een band. De staart over den rechterschenkel omhoog geslagen. — In 1870 bij het graven van de grondslagen van een pakhuis in het *Batoesche*, residentie *Malang*, zeer diep in den grond gevonden.
H. 22,5, l. 33 cM.

2822 [6]). *Nandi*, als 2619, in dezelfde houding liggende, doch de ooren naar achteren gebogen. De bult hooger. Zonder banden om het lichaam en den bek. De kop zeer breed.
H. 25, br. 21 cM.

2823 [7]). *Nandi*, als 2822, doch met de beide voorpooten naar voren, rechts gebogen. De staart over den linkerschenkel omhoog gebogen. De kop smaller. Zonder banden.
H. 23, br. 22 cM.

2824 [8]). *Nandi*, als 2823, doch op de linkerzijde liggende, met om den hals een driemaal gewonden band en om de pooten twee banden.
H. 41, br. van voren 50, op zijde 75 cM.

1866 en 2070 [9]). Twee zittende honden, met halsbanden, die bij 1866 driedubbel. Ruw bewerkt.
H. 53 cM.

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 119*a*.

2) Een pendant is n⁰. 338 bij GROENEVELDT (pag. 112). — Zie ook Not. Bat. Gen. XXV, pag. LVIII, n⁰. 338*a*.

3) Door den gouverneur van Java's Oosthoek ENGELHARDT naar 's Lands Plantentuin te Buitenzorg en vandaar in 1828 naar Nederland overgezonden; tot 1841 in den tuin van het gebouw van het voormalig Kon. Nederlandsch Instituut te Amsterdam bewaard en toen naar het Mus. van Oudheden te Leiden overgebracht, vanwaar het in 1903 aan 's Rijks Ethn. Mus. overgebracht is. — Uitgegeven en beschreven door REUVENS, pag. 105—111 en afgebeeld op plaat VI. — LEEMANS, n⁰. 120. — RAFFLES, pl. 59, fig. 5.

4) GROENEVELDT, 321—327. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LVII, n⁰. 322*a-b*, 323*a-b* en 326*a-b*; XXX, pag. CLXV, n⁰. 326*c-d*; XXXI, pag. CXCVIII, n⁰. 324*c* en CXCIX, 325*a*; XXXVII, pag. CXLIV, n⁰. 326*e* en 326*f*; XXXVIII, bijl. XVII, n⁰. 321*a*, 324*d*, pag. CLIII, n⁰. 326*g*; XXXIX, pag. CC, n⁰. 322*c*, 325*b*, 326*h*, XLIII, pag. XCIV, n⁰. 208*d*, pag. XCV, n⁰. 326*i-k*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 58, n⁰. 61, pag. 72, n⁰. 105, pag. 116, n⁰. 211, pag. 142, n⁰. 293, pag. 153, n⁰. 21, pag. 199, n⁰. 87, pag. 220, n⁰. 143—144, pag. 226, n⁰. 158, pag. 238, n⁰. 187, pag. 242, n⁰. 195—196, pag. 243, n⁰. 199—200, pag. 244, n⁰. 202—204, pag. 273, n⁰. 13, pag. 281, n⁰. 8, pag. 325, n⁰. 12—13, pag. 333, n⁰. 3—4, pag. 336, n⁰. 4, pag. 338, n⁰. 5, pag. 344, n⁰. 4, pag. 346, 351, 356, 357, n⁰. 2 enz.

5) Don. Dr. G. F. WIENECKE, 1870. — LEEMANS, n⁰. 121.

6) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 121*a*.

7) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 121*b*.

8) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 121*c*.

9) 2070 uit de nalatenschap van Koning WILLEM II, in 1854; 1866 uit de nalatenschap van Bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. 122 en 123.

Dieren.

1614 [1]). *Kikvorsch* [2]).
H. 13, l. 54 cM.

2659 [3]). Zittende *singha* [4]), monsterdier, uit tijger, leeuw en stier samengesteld, doch hier met ramshoorns. De voorpooten naar voren uitgestrekt, de achterpooten onder het lichaam, de staart omhoog op den rug uitgestrekt. — De leeuw is *Wairocana's* rijdier [5]).
H. 50, br. 49 bij 22 cM.

3161 [6]). *Monsterdier*, zittende op de achterpooten, die van enkelringen voorzien zijn, met de (menschelijke) armen omhoog aan weerszijden van het hoofd uitgestrekt [7]). Uitpuilende oogballen, opengesperde mond en uitstekende slagtanden. Versierd met oorhangers, halsketting, borstband en polsringen. Om het achterhoofd een van boven concaaf voorwerp, waarop waarschijnlijk iets gestaan heeft. Goed werk.
H. 60 cM.

XVI. *Verschillende voorwerpen.*

2660—2661 [8]). Twee *palen*, voorstellingen van den *lingga* [9]), zuilvormig, van onder vierkant, dan overgaande in achtzijdigen en eindigenden in cylindervorm, bovenop eenigszins afgerond. Van zwarten (2660) of grijzen (2166) steen.
H. 48 cM.

3190 [10]). *Lingga*, als voren, van grijzen steen, als 2661. Afkomstig van het land *Soepit Oerang* op den berg *Smeroe*.
H. 54 cM.

2826 [11]). Model van een *rijstschuur* [12]), met een ingang in de breedste zijde en wijd vooruitstekend dak, terwijl de wanden aan weerszijden schuin naar buiten oplopen. Waarschijnlijk waren dit tempeltjes, gewijd aan *Çrî*, de godin van de rijst, die in de nabijheid der rijstvelden geplaatst werden. Op *Bali* staan kleine huisjes op de *sawah's* of aan den kant der wegen, waarin de voorbijgangers, als zij rijst bij zich hebben, eenige korrels strooien, als offer aan *Çrî* [13]).
H. 38, br. 46 cM.

---

1) Overgezonden door Mr. P. J. HULST VAN HOORN, 1824. — LEEMANS, n⁰. 124: pad!

2) GROENEVELDT, n⁰. 339—340.

3) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1872. — LEEMANS, n⁰. 125.

4) GROENEVELDT, n⁰. 328—334. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LVIII, n⁰. 328*a*—333*c*; XXXVII, pag. CXLIV, n⁰. 331*a* en 333*d*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pl. 18, fig. 3 en 4 en pag. 40, n⁰. 12, pag. 49, n⁰. 38, pag. 92, n⁰. 144—145, pag. 114, n⁰. 203, pag. 116, n⁰. 212, pag. 123, n⁰. 232, pag. 152, n⁰. 19, pag. 166, n⁰. 12, pag. 207, n⁰. 8; 1904, pag. 32, n⁰. 1. — VAN KINSBERGEN, n⁰. 192, links.

5) GROENEVELDT, pag. 76.

6) Coll. DE ROOIJ, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

7) GROENEVELDT, n⁰. 322—323. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1905—6, pag. 24, n⁰. 332, pag. 25, n⁰. 333.

8) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1872. — LEEMANS, n⁰. 109 en 109*a*.

9) GROENEVELDT, pag. 112—116, n⁰. 342—358. — Not. Bat. Gen. XXVIII, bijl. VII, n⁰. 349*a*; XXX, pag. CLXV, n⁰. 350*a*; XXXI, pag. CXCIX, n⁰. 343*a* en 356*a*; XXXIX, pag. CC, n⁰. 354; XLII, pag. CLXXIX, n⁰. 343*b*. — FRIEDERICH, pl. XII. — RAFFLES, pl. 63, fig. 4. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 135, n⁰. 272, pag. 143, n⁰. 296—297, pag. 271, n⁰. 3, pag. 272, n⁰. 6, pag. 306, n⁰. 2, pag. 337, n⁰. 1, pag. 344, n⁰. 2, pag. 349, n⁰. 2, pag. 357, n⁰. 1 en 3; 1904, pag. 17, n⁰. 1, pag. 18, n⁰. 2, pag. 31, n⁰. 6, pag. 36, n⁰. 8 en n⁰. 3, pag. 41, n⁰. 5, pag. 150, pag. 152, n⁰. 3; 1905—6, pag. 121*b*. — De *lingga* of phallus is het symbool van *Çiwa*. (COLEMAN, 174—175).

10) Don. G. BIRNIE, 1891, dus niet bij LEEMANS vermeld.

11) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 133*a*.

12) GROENEVELDT, pag. 118—119, d. n⁰. 369—373. — Not. Bat. Gen. XXXIV, pag. CIII, n⁰. 371*a-b*, XLIII, pag. XCVI, n⁰. 370*a* en 371*c*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1905—6, pag. 25, n⁰. 369—370, pag. 26, n⁰. 372, pag. 31, n⁰. 2, pag. 41, pag. 74, n⁰. 7, pag. 75, n⁰. 9, 13, pag. 76, n⁰. 19, pag. 77, n⁰. 22, pag. 78, n⁰. 28—31. — HOEPERMANS, in *T. I. T. L. Vk.* XXI, 151—164.

13) WILKEN, *Hand. Verg. Volk.* pag. 541. — De Bal. naam is *bĕḍoegoel* (JACOBS, *Eenigen tijd onder de Baliërs*, 94. — VAN ECK, *Bal. Wdb.* 202, s. v.).

Verschillende voorwerpen.

1449/1—6 [1]). *Fragmenten van urnen* (?) [2]), n⁰. 1 cylindervormig met vier gekartelde randen, n⁰. 2 met twee dergelijke randen, n⁰. 3 tolvormig, n⁰. 4 langwerpig achthoekig, n⁰. 5 een terrasgewijze oploopend hoekstuk en n⁰. 6 evenals n⁰. 1 en 2 eenigszins cylindervormig, doch met 2 ringvormige ruggen. — Gevonden op het erf der suikerfabriek *Maritjan*, bij het graven van het *Waroedjajeng*-kanaal. *Kĕdiri.*

1: h. 16, dm. 11,8; 2: h. 8, dm. 11; 3: h. 7, dm. 6; 4: l. 5,5, br. 4,5; 5: h. 11, l. 8,8, br. 8,3; 6: h. 7, dm. 12,5 cM.

401/1 [3]). *Fragmenten van een urn* (?), als voren, van roodachtige gebakken aarde, bestaande uit een eenigszins cylindervormig stuk met vooruitspringenden bovenen onderrand en drie ringvormige ruggen en een langwerpig achthoekig stuk, den voet (?) als 1449/4, doch aan eene zijde met ingegrifte lijnen: twee evenwijdige dwarslijnen aan de beide smalle zijden en twee lijnen langs de lange zijden, die door samenkomende booglijnen met elkaar verbonden zijn. *Modjokĕrto.*

H. *a*: 10,5, dm. 11; l. *b*: 24,5, br. 3,1 cM.

2073 [4]). *Gebakken steen* [5]), langwerpig vierkante, van onderen naar boven dunner toeloopende plaat, op wier voorzijde in verheven werk een vaasvormig onderstuk, dat eene menigte pyramidaal opgestapelde vruchten en bloemen draagt. Aan de beide bovenhoeken van de plaat insgelijks bloemversiersels; aan de benedenhoeken twee vruchten (?), wellicht klappernoten.

H. 46 cM.

1862 [6]). *Baksteen*, van een gebouw, aan een der breede kanten met opkomende palmetten *en relief*. — Gebruikt bij den bouw van den thans vervallen *Tjaṇḍi Bimo* van *Matjan poetih* in *Banjoewangi.*

L. 28 × 18 × 7,5 cM.

XVII. *Basreliefs en bouwkunstige versiersels* [7]).

1600 [8]). Vijf *fragmenten* (126—130), van de reliefreeks van het derde terras van *Tjaṇḍi Djago*, 126—127 uit den Noordelijken voorsprong (vak 6), die eens een grooten veldslag liet zien; 126*a* en 127*a* op de plaat stellen het rechtervlak van dezen hoeksteen voor. Het is de hoeksteen, in twee stukken verdeeld, die de Oostelijke korte zijde van dien voorsprong vormde (vak 7), met een klein gedeelte van het voorvlak (vak 6); n⁰. 128—130 behooren met het stuk op foto 181 der commissie voor oudh. onderzoek tusschen die beide hoeksteenen en het gedeelte, dat men op foto 180 vindt.

---

1) Don. Mej. M. TONNET, 1904, dus niet bij LEEMANS vermeld.

2) GROENEVELDT, n⁰. 375—380*a*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXII, n⁰. 379*b*; XXVIII, bijl. VII, n⁰. 374*a*, pag. LXVIII, n⁰. 379*c*; XXXIV, pag. CIII, n⁰. 377*a-d*; XXXVI, bijl. XI, n⁰. 377*e*, pag. LXXXII, n⁰. 380*a*; XL, pag. CCXIV, n⁰. 374*b*.

3) Don. Mr. Jhr. J. W. VAN LANSBERGE, 1884, niet vermeld bij LEEMANS. — Zie Ned. St. Crt. van 1884, n⁰. 184.

4) Uit de nalatenschap van WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n⁰. G, 19.

5) GROENEVELDT, n⁰. 463—464*b*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXII, n⁰. 464*c*; XXVIII, pag. LXVIII, n⁰. 464*e*; XXX, pag. CLXVI, n⁰. 464*f*.

6) Don. Dr. F. EPP, 1849. — LEEMANS, n⁰. G, 120. — Het nummer 3500 is verkeerd.

7) GROENEVELDT, pag. 123—133, n⁰. 393—464*b*. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LIX, n⁰. 396*a*—416*a-b*; XXVI, pag. CXXII, n⁰. 464*c*; XXVIII, pag. LXVIII, n⁰. 443*a* en 464*e*; XXX, pag. CLXV, n⁰. 397*a*, pag. CLXVI, n⁰. 434*a-d*, 461*a-b*, 464*f*; XXXI, pag. CC, n⁰. 402*a*, 422*a*, 422; XXXII, bijl. IX, n⁰. 461*c-d*; XXXIV, pag. CIII, n⁰. 464*e*; XXXVI, pag. LXXXII, n⁰. 393*a*, pag. LXXXIII, n⁰. 422*a*, 449*a*, 450*a*, pag. LXXXIV, n⁰. 451*a*; XXXVII, pag. CXLV, n⁰. 415*a*, 461*e*; XXXVIII, pag. CLIII, n⁰. 402*b*; XXXIX, pag. CCIII, n⁰. 416*c-d*, 449*b*, 459*a*, pag. CCIV, n⁰. 461*f-g*; XL, pag. CCXV, n⁰. 402*c-e*, 446*a*, 459*b*, pag. CCXVI, n⁰. 459*c-e*; XLI, pag. XC, n⁰. 416*e-f*, 461*h*; XLII, pag. CLXXIX, n⁰. 412*c*, 443*b*, 444*a*, 449*c*, pag. CLXXX, n⁰. 464*h*; XLIII, pag. XCVII, n⁰. 433, 436*e*, 449*d*, pag. XCVIII, n⁰. 449*e*, 464*i-l*.

8) Overgezonden door REINWARDT. — LEEMANS, n⁰. 126—130. BRANDES, *Tjaṇḍi Djago*, 104—105 en 113 met plaat 3 achter 235 (zonder nummer).

Basreliefs en bouwkunstige versiersels.

Op 126 en 127 zijn op zijde twee *râkṣasa's* of booze geesten uitgehouwen, in dansende houding boven *lingga's*, op de voorzijde een aanzienlijk persoon op een olifant.

Op 128 en 129 een wagen, met een paard bespannen, voorafgegaan door drie krijgslieden met uitgetrokken zwaarden.

Op 130, waaraan het onderste gedeelte ontbreekt, in de lucht zwevende geesten. De lijst met arabesken versierd. *Tjaṇḍi Djago*, residentie *Pasoeroean*.

Afmetingen: 36 br. 47 × 54 cM.

1908 [1]). Gedeelte van een *bas-relief*, waarop twee armen, met een polsring versierd, uitgehouwen zijn, van een, naar het schijnt, achter een tafel of bank staand of daarop met de armen rustend beeld. — Afkomstig, volgens opgaaf, van den *Boro Boedoer*.

H. 19,5, br. 23 cM.

1907 [2]). Gedeelte van een *basrelief*, waarop een struik of een boom en eene bloem uitgehouwen is. — Afkomstig, volgens opgaaf, van den *Boro Boedoer*.

H. 19,5 br. 23 cM.

2833 [3]). Brokstuk van een *basrelief*, met een hoofd met Çiwaïetisch kapsel [4]).

H. 12, br. 9,5 × 6,9 cM.

3261 [5]). *Hoofd* van een beeld, zeer verweerd, met krullend haar, gedeelte van een basrelief. — Afkomstig van een der beelden van den *Boro Boedoer*.

H. 8 cM.

3264 [6]) Gedeelte van een *basrelief*, met het hoofd eener vrouw met tiara; het linkeroor geschonden, in het rechter een oorhanger.

H. 20, br. 12,8 cM.

3265 [7]). Gedeelte van een *basrelief*, met hoofd van eene godheid, getooid met kroon en gladde ronde hoofdbedekking. Het linkeroor beschadigd, in het rechter een oorhanger. Op den rechterschouder de vliegenwaaier (*cámara*).

H. 22 cM.

1977 [8]). *Topstuk* [9]) van een bouwkunstig versiersel, vierkant, met twee sterk en drie flauw vooruitstekende lijsten, van boven rond (?). — Beschadigd.

H. 25,5 cM.

3262 [10]). Vierzijdig pyramidaalvormig *topstuk*, versiering van een *pĕṇḍopo*. Op de vier zijden een versierde nis; in twee der nissen een buste van *Buddha*, gekroond met een tiara. Onderaan een uitstek, om het ergens op te bevestigen.

H. 37,5, br. a/d voet 29 cM.

---

1) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1849. — Leemans, n⁰. 131.
2) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1849. — Leemans, n⁰. 132.
3) Uit het Kon. Kab. van Zeldzaamheden, 1883. — Leemans, n⁰. 132*a*.
4) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 417—418.
5) Aankoop 1894, dus niet bij Leemans vermeld.
6) Aankoop 1895, dus niet bij Leemans vermeld.
7) Aankoop 1895, dus niet bij Leemans vermeld.
8) Don. A. F. H. van de Poel, 1850. — Leemans, n⁰. 133.
9) Not. Bat. Gen. XLII, pag. CLXXIX, n⁰. 449*c*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 38, n⁰. 6, pag. 48, n⁰. 33—35 met pl. 19, fig. 5, pag. 49, n⁰. 36, pag. 70, n⁰. 100, pag. 102, n⁰. 169—170, pag. 103, n⁰. 171, pag 112, n⁰. 197—199, pag. 116, n⁰. 210, pag. 121, n⁰. 226, pag. 128, n⁰. 251, pag. 137, n⁰ 278, pag. 142, n⁰. 292, pag. 336.
10) Aankoop 1895, dus niet bij Leemans vermeld.

Basreliefs en bouwkunstige versiersels.

2828 [1]). *Uiteinde van een goot* of *spuier* [2]), in den vorm van een *makara*-kop [3]), met naar achter omhoog gekrulden snuit en andere versiering.
H. 35, br. 21 cM.

3285 [4]). *Uiteinde van een goot* of *spuier*, in den vorm van een gedrochtelijk steenen beeld [5]), dat gehurkt zit op het opgetrokken rechterbeen. De rechterhand om het rechterbeen onder de knie, de linkerhand op den linkervoet. Zonder hoofdbedekking of versierselen. Met dikken hals (krop?). Polynesische godheid?
H. 23,5 cM.

2827 [6]). *Kop*, van een *singha* [7]) (leeuw), zonder benedenkaak. Met krullende manen en uitpuilende oogen. Op een voetstuk, waarin aan iederen kant twee vierkanten zijn, met gootvormig uitsteeksel. — Bouwkunstig versiersel van het bovengedeelte van poorten, enz.
H. 35, br. 21 cM.

3305 [8]). *Nágakop*, van wit trachiet, met opengesperde kaken en slagtanden en fraai bewerkte kroon. In het haartressieraad een *makara* [9]). De hals met schubben.
H. 40 cM.

3017 [10]). Gedeelte van een oud *tempelgebouw* [11]), aan de voorzijde met een *en haut relief* uitgehouwen *Baṇaspati*-hoofd, met twee driezijdige horens, uitpuilende oogen, grooten half geopenden mond met twee uitstekende slagtanden. De achterzijde van den steen is behouwen in den vorm van drie ruw bewerkte traptreden, om het daardoor op de Javaansche bouwwijze met de overige groote steenbrokken van het gebouw in stevig verband te brengen. Afkomstig van *Padjarakan*, residentie *Probolingo*. — Zie de afbeelding pag. 44.
H. 97, br. 88, d. 77, 102 en 40 cM.

3499 [12]). Langwerpig vierkant stuk steen, zonder versiering.
L. 20, br. 6,5, d. 4 cM.

XVIII. *Polynesische beelden* [13]).

1976 [14]). *Hurkend beeld*, van een man, zeer ruw bewerkt, de armen over

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 133*b*.
2) GROENEVELDT, n⁰. 413—416. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LIX, n⁰. 416*a-b*, XXXVII, pag. CXLV, n⁰. 415*a*, XLI, pag. XC, n⁰. 416*e* en 416*f*. — Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 37, n⁰. 4, pag. 49, n⁰. 37, pag. 50, n⁰. 39 met pl. 14, fig. 1, pag. 69, n⁰. 98, pag. 123, n⁰. 231 met plaat 14, fig. 1, pag. 125, n⁰. 242 enz.
3) Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1902, pag. 34, n⁰. 1, pag. 57, n⁰. 60, pag. 80, n⁰. 121, pag. 82, n⁰. 124, pag. 83, n⁰. 127, pag. 85, n⁰. 130, pag. 87, n⁰. 134, p. 100, n⁰. 164, pag. 103, n⁰. 175, pag. 120, n⁰. 221 enz.
4) Aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
5) STÖNNER in *Z. f. E.* 1904, pag. 522—523 met fig. 3—5. — GROENEVELDT, n⁰. 415 (?).
6) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 133*c*.
7) GROENEVELDT, n⁰. 412*a-b*. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CLXXIX, n⁰. 412*c* en pag. XLVII, plaat, fig. V.
8) Aankoop 1898, dus niet bij LEEMANS vermeld.
9) BRANDES, *De makara als haartresssieraad* (*T. I. T. L. Vk.* XLVIII, 21—36).
10) Door het Zeeuwsch Genootschap der Wetensch. in Middelburg in 1888 in bruikleen afgestaan, dus niet bij LEEMANS vermeld.
11) Zie PLEYTE in *Bijdr. T. L. Vk.* 6e volgr. VIII (1901), pag. 634 e. v. — VAN GENNEP, l. c. IX (1901), pag. 544 e. v. bestrijdt de meening van den heer PLEYTE, dat dit stuk tot de *Tjaṇḍi Djaboeng* behoort.
12) Niet in den inventaris of bij LEEMANS vermeld.
13) GROENEVELDT, n⁰. 465—480. — Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. LXXXIV, n⁰. 474*a*; XXXVIII, pag. CLIII, n⁰. 480*a*, pag. CLIV, n⁰. 480*b*, pag. CLV, n⁰. 480*c-d*, pag. CLVI, n⁰. 480*e-g*, pag. CLVII, n⁰. 480*h-l*, pag. CLVIII, n⁰. 480*m*, XXXIX, pag. CCV, n⁰. 480*n*; XLI, pag. XCI, n⁰. 479*i*.
14) Overgenomen van den heer A. F. H. VAN DE POEL, in 1850. — LEEMANS, n⁰. 106. — Een dergelijk beeld, uit de middendistricten van Java afkomstig, is afgebeeld bij RAFFLES, *The history of Java*, plaat 35, fig. 8.

elkander geslagen en de handen op de schouders rustende. Het kapsel zeer eenvoudig, uit op elkaar liggende ringen bestaande. — Wellicht de voorstelling van een der, als goddelijk vereerde voorouders van de oorspronkelijke inwoners van Java.
H. 63 cM.

N⁰. 3017. Deel van een tempelgebouw. Zie pag. 43.

2069 [1]). *Javaan*, zittende, alleen met den *bĕbĕd* bekleed, het hoofd onbedekt. De rechterarm vóór de linkerborst, de linkerarm langs de linkerzijde uitgestrekt. Achter in den gordel rechts de kris. — Latere Javaansche kunst. (*Polynesisch*).
H. 48 cM.

1845 [2]). *Meisje*, zittende, gekleed in een baadje, dat van voren open is; om den hals een kraag; op het hoofd een laag, rond hoedje met smallen rand, dat met een bandje onder de kin bevestigd is. Op de rechterhand een vogel en in de linker een waaier. — Zeer laat werk.
H. 46 cM.

3141 [3]). *Mannenbeeld*, staande tegen een ovale achterplaat. Het bovenlijf naakt, het benedenlijf met tot op de voeten afhangenden *bĕbĕd* bedekt. De rechterarm

---

1) Uit de nalatenschap van Koning WILLEM II, 1854. — LEEMANS, n⁰. 107.
2) Medegebracht door den heer TOBIAS; aan 's Rijks Mus. van Oudheden geschonken door het bestuur van de Overijsselsche vereeniging tot ontwikkeling van provinciale welvaart te Zwolle, in 1846. — LEEMANS, n⁰. 108.
3) Aankoop 1889, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Polynesische beelden.

langs de rechterzijde uitgestrekt, met een onduidelijk rond voorwerp in de hand, de linkerhand en benedenarm vóór het lichaam. Het hoofdkapsel beschadigd. Met dubbelen buikband. Zeer ruw werk.

H. 37 cM.

2821 [1]). *Polynesische godheid* (?), *en relief* tegen een van boven ruw rond bijgewerkt, schuin kegelvormig stuk steen uitgehouwen, Ruwe voorstelling van een hurkend (?) persoon met onbedekt hoofd.

H. 35 cM.

XIX. *Gereedschap en wapenen* [2]).

Tot de Javaansche oudheden behooren steenen voorwerpen, die gebruikt werden als gereedschap, beitels, bijlen of dissels en als wapenen. Later werden zij, evenals ook in andere landen, met godsdienstigen eerbied beschouwd en bij plechtigheden en als waardigheidsteekens van vorsten gebruikt. Dit laatste zal vooral het geval geweest zijn met de voorwerpen van chalcedon en agaat. In den Indischen Archipel (zij worden nl. behalve op *Java* ook op *Borneo*, *Sumatra*, *Celebes* en de *Molukken* aangetroffen) noemt de bevolking deze steenen bliksemtanden (*gigi goentoer*), of dondersteenen (*batoe gĕlap* of *batoe kilat*), omdat men ze dikwijls in of nabij boomen vond, waarin de bliksem, naar men meende, geslagen was. Overigens vergelijke men over deze steenen vooral de monographie van PLEYTE en de beschrijvingen van VAN LIMBURG BROUWER en LEEMANS (o. c. 31—36), waar men tevens afbeeldingen ervan vindt. Bij de classificatie volgen wij het systeem van LEEMANS, die de Javaansche bijlen in 5 groepen verdeelt.

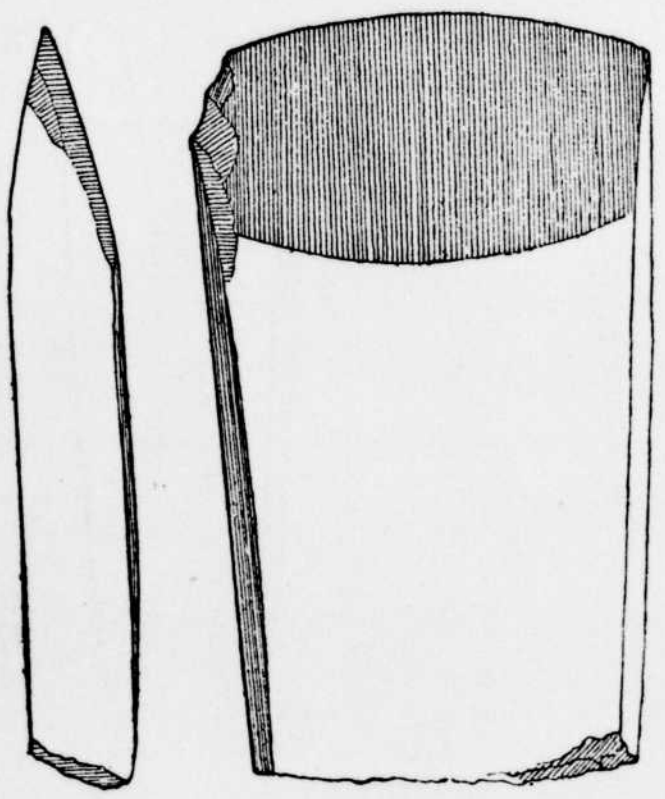

2035. 2/3 n. g. Zie p. 46.

Java.

1. Eerste groep [3]).

1997 [4]). *Wigvormige bijl* van dioriet, aan de binnenzijde links en van boven rechts beschadigd. Geslepen aan twee vlakken, de snede aan de beide zijden bijgeslepen. *Batavia.*

L. 9, br. van onderen 5,5 cM.

1996, 2074 en 2077 [5]). Als 1997, doch van groen plasma. Het binnenvlak van 2077 zeer smal, de snede schuins, overigens vlak bewerkt; 2074 op het eene breede vlak

---

1) Coll. SCHEEPMAKER, 1882. — LEEMANS, n⁰. 105.

2) Zie VAN LIMBURG BROUWER, *Steenen beitels in 't Mus. van 't Bat. Genootschap* (*T. I. T. L. Vk.* XVIII, 67 e. v.). — PLEYTE, *De praehistorische steenen wapenen en werktuigen uit den Oost-Indischen Archipel* (*B. T. L. Vk.* 5e volgr. II, 586 e. v. met 7 platen). — BRUMUND, *Indiana*, II, 108. — LEEMANS, *Over steenen bijlen op Java en eenige steenen op Borneo gevonden* (Tijdschr. Wis- en Natuurk. Wetensch. uitgegeven door de 1e kl. van het Kon. Ned. Inst. V, 106).— YATES, *On the stone wedges of Java and similar ancient objects of stone discovered in Borneo* (Archeol. Journ. n⁰. 42). — VROLIK, *Bericht over zes steenen wiggen op Java gevonden* (Tijdschr. Wis- en Natuurk. Wetensch. III, afl. 2). — DAUBRÉE, *Sur une collection d'instruments en pierre découverts dans l'île de Java* (Inst. Imp. de France. Comptes Rendus des séances de l'Acad. des sciences, LXVII. Séance du 28 décembre 1886). — MEYER en RICHTER, *Steinzeit in Celebes* (Ethnographische Miscellen, n⁰. 6, II, 1903), pag. 92—102 en de literatuur in noot 1 van 92. — Dr. C. SWAVING, *Berigt en afteekening van eenige steenen wiggen en wapenen.*

3) Zie LEEMANS, pl. 1 en pag. 33—34. — PLEYTE, l. c. 590, type 1 met pl. 1, type 1.

4) Don. dr. C. SWAVING, 1851. — LEEMANS, n⁰. A, 1.

5) Don. dr. C. SWAVING, 1854. — LEEMANS, n⁰. A, 2 en A, 7—8.

Gereedschap en wapenen.

zeer glad gepolijst, op het binnenvlak en langs de sneden minder zorgvuldig bewerkt, de smalle zijden naar binnen schuins bijgewerkt; 1996 van binnen aan de bovenzijde beschadigd en de smalle zijden rond bijgeslepen. *Batavia.*

L. 4,7—8,1, br. 3,3 en 4,5, d. 1,8 cM.

2126 [1]) en 2636 [2]). Als voren, doch van kwarts. — 2126 gevonden in 1855 bij *Pangkalan* in de *Tĕgal waroe*-landen, *Krawang*, 2636: *Samarang.*

L. 9,5—12,5, br. 3,5—4,3, d. 2 cM.

2124 [3]), 2314, 2325, 2327—2328 [4]). Als voren, doch van vuursteen. — 2124 gevonden in 1853 in de *sawah's* bij *Tĕgal Waroe*, *Krawang*; 2314—2328 gevonden in 1860 en 1861 bij het graven eener waterleiding bij het landgoed *Tjiboer*, dicht bij *Batavia.*

L. 8,3—12, br. 4, d. 2 cM.

2125 [5]). Als voren, doch van chalcedoonachtigen vuursteen. — Gevonden in 1854 bij *Tĕgal Waroe*, *Krawang.*

L. 7, br. 3,2, d. 1,5 cM.

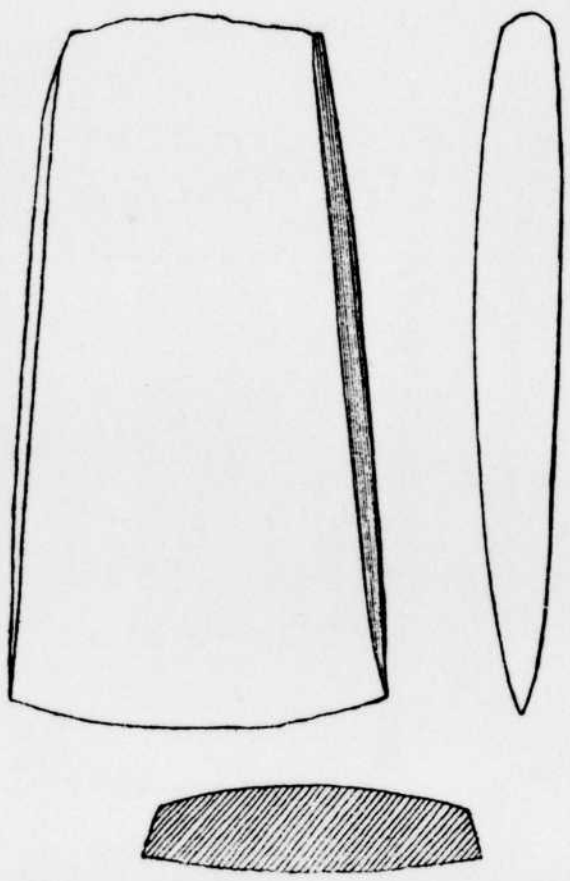

2322. 2/3 n. gr. Zie p. 47.

2055 [6]). Als 2125, doch van serpentijn. Zeer fraai gepolijst, op de breede zijden convex. *Batavia.*

L. 10, br. 4 en 2,5, d. in het midden 1,8 cM.

2035 [7]). *Wigvormige bijl*, als 2055, doch van kiezelkalk. Zeer fraai, breed en van onderen dik. (Zie afb. p. 45). *Buitenzorg.*

L. 9,5, br. van onderen 5,6, d. 1,5 cM.

1600/6 [8]). *Wigvormige bijl*, als voren, van lichtgroenen steen; de snede aan beide kanten bijgeslepen en beschadigd. *Cheribon.*

L. 5,2, br. van onderen 3,8 cM.

2. Tweede klasse [9]).

1914, 1916, 1918, 1920, 1922, 1924, 1934—35, 1943, 1952—53, 1955, 1958—60 [10]), 1979, 1986 [11]). *Wigvormige bijlen* van vuursteen, met twee platte vlakken, de snede aan eene zijde bijgeslepen; 1986 op de snede eenigszins ruw geworden, 1914 en 1916 alleen geslepen, 1922, 1924, 1934—35, 1943, 1955 en 1959—60 bovendien gepolijst; 1935 bestaat bijna alleen uit een, vermoedelijk tertiairen koralenstok [12]); 1918 geslepen en aan het smalle einde van een gaatje voorzien, dat echter oorspronkelijk in den vuursteen geweest en slechts door een riempje of iets dergelijks, waardoor men den steen gedragen of bevestigd had, een weinig uitgesleten is; 1920 geschonden; 1958 ruw behakt en daarna een weinig

---

1) Don. I. A. Krajenbrink, 1858. — Leemans, n°. A, 3.
2) Don. A. F. G. van de Poel, 1871. — Leemans, n°. A, 10.
3) Don. I. A. Krajenbrink, 1858. — Leemans, n°. A, 4.
4) Don. Mr. A. L. J. W. Sloet van de Beele. — Leemans, n°. A, 5, 9, 11 en 14.
5) Don. I. A. Krajenbrink, 1858. — Leemans, n°. A, 6.
6) Don. C. Swaving, 1853. — Leemans, n°. A, 12.
7) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n°. A, 13.
8) Aankoop 1907, dus niet vermeld bij Leemans.
9) Leemans, pl. 2 en 2*a* en pag. 34. — Pleyte, l. c. 590, type II en pl. I, type II.
10) 1914—60 don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 38, 46, 53, 67, 69, 72, 82, 84, 108, 110, 111, 126, 127, 137, 140.
11) Don. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. A, 18 en 21.
12) Sec. Prof. K. Martin.

Gereedschap en wapenen.

bijgeslepen; 1952 en 1953 een weinig geschonden, 1953 aan het smalle einde ronder dan 1952. — 1914—1960 gevonden in de *Preanger-Regentschappen*, tusschen de jaren 1808—1820; 1979 en 1986: *Batavia*.

L. 4,4—9, br. van onderen 3,3—5, d. 1—3 cM.

2000, 2020, 2022—26, 2028—31 [1]). Als voren, 2024 van onderen geschonden, 2020 aan de buitenzijde een weinig convex, aan de binnenzijde vlak, naar het scherpere benedeneinde breed uitloopend, het boveneinde plat; de rechter binnenzijde van 2000 beschadigd; 2028 zeer plat en vlak, op de vier zijden bewerkt; 2031 plat bewerkt; 2030 op de eene, de voorzijde plat, op de andere een weinig convex, de smalle zijden schuins en plat bijgewerkt, van onderen van de convexe naar de platte zijde scherp bijgeslepen, van boven geschonden; de beide breede zijden van 2026 convex bijgewerkt en naar beneden bijgeslepen, de bovenzijde plat, van onderen aan de scherpe zijde een weinig beschadigd; 2023 geschonden; 2025 aan beide breede zijden convex en aan de scherpe zijden geschonden; 2029 is de bovenhelft van een zeer plat bewerkte wigvormige bijl. *Batavia*.

L. 3,8—12,3 br. 3,3—5,7 cM.

2315—2318, 2320—2324, 2326, 2329—2330, 2332, 2335, 2338—2339 [2]). Als voren, 2324 en 2335 geschonden; het waaiervormige deel van 2315, 2320 en 2338 geschonden, 2339 bij dat gedeelte afgebroken, 2321 van boven eenigszins rond bijgehouwen. — Gevonden in 1860 en 1861, bij het graven eener waterleiding op het landgoed *Tjiboer*, dicht bij *Batavia*. Zie afb. p. 46 (2322).

L. 5,5—12 cM.

2498 [3]) en 2645—2646 [4]). Als voren, 2645 alleen aan het benedengedeelte glad gepolijst; van 2646 ontbreekt de benedenhelft. 2645 en 2646: *Samarang*.

L. 6—7,6, br. 3,5—4,2 cM.

1982 [5]). *Wigvormige bijl*, als voren, doch van geelbruinen vuursteen. *Batavia*.

L. 7,5, d. 0,5 cM.

2642 [6]). Als voren, doch van zwarten vuursteen. *Samarang*.

L. 4,5, br. 3,2 cM.

1941 [7]), 2121 [8]), 2634—2635, 2637—2638, 2640—2641 en 2647 [9]). Als voren, doch van kwarts. De beide breede zijden van 2638 eenigszins convex; 2641 fijn gepolijst en vrij goed bewerkt; 2121 langwerpig en smal; 2634 bijna langwerpig vierkant, op de bovenste breede zijde slechts zeer weinig convex, de snede ruw en beschadigd; 2635 aan snede en bovenzijde geschonden; het bovengedeelte van 2640 ontbreekt en de snede is sterk beschadigd; 2647 is een brokstuk van de benedenhelft van een bijl; 1941 geslepen en gepolijst. — 1941: *Preanger-Regentschappen*, 2121: *Pangkalan*, *Tĕgal Waroe*-landen (*Krawang*), 2634—2647: *Samarang*.

L. 4,8—13,8, br. 2,1—6,3 d. 0,8—1,6 cM.

1928 [10]). *Wigvormige bijl*, als voren, doch van grauw kwarts, geslepen en gepolijst. *Preanger-Regentschappen*.

L. 8,5, br. 3,5, d. 0,8 cM.

---

1) Don. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. 27, 30, 35, 45, 60, 68, 88, 93, 98, 118, 128.
2) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1862. — Leemans, n°. A, 15, 22, 37—39, 78, 83, 85, 90, 107, 113, 120, 122—125.
3) Leg. Sal. Müller, in 1865 overgebracht uit 's Rijks Ethn. Mus. naar het Mus. van Oudh. in 1903 naar het eerste teruggekeerd. — Leemans, n°. A, 92.
4) Don. A. F. G. van de Poel, 1871. — Leemans, n°. A, 100 en 116.
5) Don. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. A, 28.
6) Don. A. F. G. van de Poel, 1871. — Leemans, n°. A, 61.
7) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 130.
8) Don. I. A. Krajenbrink, 1858. — Leemans, n°. A, 36.
9) Don. A. F. G. van de Poel, 1871. — Leemans, n°. A, 24—26, 42, 48, 56 en 101.
10) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, A. 18.

Gereedschap en wapenen.

1957 [1]). Als voren, doch van geelachtig dicht kwarts, geslepen en gepolijst, plat. *Preanger-Regentschappen.*
L. 6,3, br. 4,4. d. 0,7 cM.

1962 [2]). Als voren, doch van kwartsiet, geslepen en gepolijst, geschonden aan het breede einde. *Preanger-Regentschappen.*
L. 7,5, br. 0,5, d. 0,3 cM.

1993 [3]). Als voren, doch van feldspath. Boven aan de rechter binnenzijde beschadigd. *Batavia.*
L. 7, br. van onderen 3,8 cM.

2034, 2040 en 2042 [4]). Als voren, doch van versteend hout. De smalle zijden van 2034 naar de binnenvlakte schuins bijgeslepen; 2042 naar onderen breed uitloopend. *Buitenzorg.*
L. 7—9,1, br. van onderen 3,8—4,4 cM.

2036 en 2045 [5]). *Wigvormige bijlen*, als voren, doch van kiezelthoon. *Buitenzorg.*
L. 7,5—7,8, br. van onderen 4,5—4,6 cM.

1966 [6]), 2078, 2080 [7]), 2337 [8]), 2625 [9]), 2633 en 2639 [10]). Als voren, doch van kiezelschiefer, 2080 zeer dik, de beide breede vlakken op gelijke wijze op elkander toeloopende; de breede zijden van 2625 eenigszins convex, alle zijden glad bewerkt en gepolijst, het boveneinde ruw behouwen, het ondereinde of de snede aan beide zijden schuins en scherp bijgewerkt; 2633 onafgewerkt of beschadigd aan de snede en bij eene poging tot herstel onafgewerkt gebleven. De bovenste breedere zijde convex, de onderste plat, aan de boven- en benedeneinden smaller toeloopend, de zijvlakken plat, aan de snede zoowel aan de boven- als de platte breede benedenzijde bijgeslepen. Rondom boven de beschadigde snede is eene insnijding gevormd met het doel, om dit beschadigde gedeelte weg te nemen en eene nieuwe snede te slijpen. Het binnenvlak van 2078 convex bewerkt, de snede vlak; 2639 is slechts eene benedenhelft, van de platte breedere zijde naar de convexe zijde bijgeslepen; 1966 geslepen en gepolijst, aan het breedste einde geschonden. 1966: *Preanger Regentschappen*, 2078 en 2080: *Batavia*, 2337 gevonden bij het graven eener waterleiding op het landgoed *Tjiboer*, dicht bij *Batavia*, 2625: *Buitenzorg*, 2633 en 2639: *Samarang.*
L. 3,5—17, br. 3,5—5,6, d. 0,8—2,2 cM.

2038—2039 en 2048 [11]). Als voren, doch van kiezelkalk, langwerpig, 2038 met versteeningen uit de klasse der *korallineen*. *Buitenzorg.*
L. 8—9,8, br. van onderen 4,3—4,5, d. 1,5 cM.

1951, 1970 [12]), 1980—1981, 1989—1990 [13]), 2037, 2044, 2046 [14]) en 2628 [15]). Als voren, doch van chalcedoon; 1970 en 2044 zijn bovengedeelten; 1951 is geslepen en gepolijst, een weinig geschonden; het bovengedeelte van 1989 afgebroken en weder plat bijgewerkt. 1951 en 1970: *Preanger Regentschappen*, 1980, 1981, 1989 en 1990: *Batavia*, 2037, 2044, 2046 en 2628: *Buitenzorg.*
L. 3,5—8,2, br. van onderen 2,3—4,5, d. 0,8—1,2 cM.

---

1) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 94.
2) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 97.
3) Don. dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. 109.
4) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n°. A, 16, 59 en 86.
5) Don. J. C. L. vae der Wijck. 1851. — Leemans, n°. A, 17 en 54.
6) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 89.
7) Don. dr. C. Swaving, 1854. — Leemans, n°. A, 34 en 65.
8) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1862. — Leemans, n°. A, 47.
9) Don. I. C. F. Bn van Heerdt, 1871. — Leemans, n°. A, 40.
10) Don. A. F. G. van de Poel, 1871. — Leemans, n°. A, 43 en 66.
11) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n°. A, 49, 106 en 121.
12) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 102 en 115.
13) Don. dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. A, 99, 119, 136 en 146.
14) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n°. A, 20, 70 en 95.
15) Don. I. C. F. Bn. van Heerdt, 1871. — Leemans, n°. A, 55.

Gereedschap en wapenen.

2122 [1]). *Wigvormige bijl*, als voren, doch van chalcedoonagaat. In 1855 te *Soeba* in de *Tĕgal-Waroe*-landen (*Krawang*) gevonden.

L. 4,5, br. 3,3, d. 0,8 cM.

1999 [2]). Als voren, doch van dioriet met zwavelijzer. Scherp bijgewerkt, het bovengedeelte afgebroken. *Batavia.*

L. 5,9, br. van onderen 4,6 cM.

2336 [3]). Als voren, doch van kalksteen (?). Geschonden. — Bij het graven van eene waterleiding op het landgoed *Tjiboer*, dicht bij *Batavia* gevonden.

L. 6,5 cM.

1937, 1942, 1944, 1947, 1949—1950, 1956, 1965, 1967—1969 [4]), 1991, 1995 [5]). Als voren, doch van bruinen jaspis, geslepen en gepolijst, behalve 1969, 1991 en 1995; 1937, 1947 en 1950 geschonden; 1965 en 1968 aan het breede einde geschonden; het benedengedeelte van 1969 afgebroken; de binnenzijde van 1995 niet concaaf bijgewerkt, naar onderen plat bijgeslepen, aan de rechterzijde beneden beschadigd, van boven rond bijgewerkt. — 1942—1969: *Preanger-Regentschappen*, 1991 en 1995: *Batavia.*

L. 3,5—7, br. 2,6—5,5, d. 0,5—1,4 cM.

2016 en 2018—2019 [6]). Als voren, het benedeneinde van 2016 en 2018 afgebroken, zoodat omtrent de wijze der bijslijping niets blijkt; de binnenzijde van 2019 minder zorgvuldig en meer vlak bewerkt. *Batavia.*

L. 5,3—13, br. van onderen 2,4—5,3 cM.

1927 [7]). *Wigvormige bijl*, als voren, doch van lichtgelen jaspis; geslepen en gepolijst. *Preanger-Regentschappen.*

L. 5,8, br. 3, d. 0,8 cM.

1945 en 1954 [8]). Als voren, doch van geelbruinen jaspis; geslepen en gepolijst; 1954 een weinig geschonden. *Preanger-Regentschappen.*

L. 5,8—6, br. 2,8—3,5, d. 0,8 cM.

1929 [9]). Als voren, doch van witten jaspis; geslepen en gepolijst, van onderen convex. *Preanger-Regentschappen.*

L. 10,5, br. 3,4, d. 0,8 cM.

1938 [10]). Als voren, doch van geelwitten jaspis; geslepen en gepolijst, een weinig geschonden. *Preanger-Regentschappen.*

L. 4,5, br. 2,2, d. 0,8 cM.

1925—26 en 1936 [11]). Als voren, doch van gelen jaspis, geslepen en gepolijst. *Preanger-Regentschappen*; 1936 is gevonden door den *kabajan* van het district *Tjikeulang*, *Soera di raksa*, op het landgoed *Soekaboemi*, in 1816, in een zeer hoogen klapperboom, die op den *aloen-aloen* stond en door den bliksem getroffen was [12]).

L. 6,5—7,5, br. 3,5—4, d. 0,8—1 cM.

---

1) D. I. A. Krajenbrink, 1858. — Leemans, n⁰. A, 147.
2) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. A, 23.
3) Don. Mr. L. A. J. W. Bar. Sloet van de Beele, 1862. — Leemans, n⁰. A, 29.
4) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 31, 57, 62—63, 77, 80—81, 87, 103, 112, 138 en 141.
5) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. A, 44 en 75.
6) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. n⁰. A, 76, 96 en 114.
7) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 74.
8) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 73 en 133.
9) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 105.
10) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 131.
11) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 134, 143 en 145.
12) Deze voorwerpen heeten in de Indonesische talen donder- of bliksemsteenen (Pleyte, o. c. 600).

Gereedschap en wapenen.

1940, 1946, 1971 [1]), 1994 [2]), 2334 [3]), 2626 [4]) en 2644 [5]). Als voren, doch van agaat; 2644 gaaf bewaard en glad gepolijst, 1940 en 1946 geslepen en gepolijst, 1946 een weinig geschonden; 1971 is slechts een fragment, 2334 fraai gepolijst, 2626 van onderen breed uitloopend. — 1940, 1946 en 1971: *Preanger-Regentschappen*, 1994: *Batavia*, 2334 gevonden bij het graven eener waterleiding op het landgoet *Tjiboer*, nabij *Batavia*, 2626: *Buitenzorg*, 2644: *Samarang*.

L. 2,5—7,8, br. 1,8—4,8, d. 0,8—1,8 cM.

1931 [6]). *Wigvormige bijl*, als voren, doch van gelen agaat. *Preanger-Regentschappen*.

L. 7,5, br. 2,7, d. 0,8 cM.

2027 [7]). Als voren, doch van jaspisachtigen agaat, licht olijfgroen met bruine aderen. De beide breede zijden eenigszins bol, de smalle zijden naar binnen schuins toeloopend, bovenzijde plat. *Batavia*.

L. 6,2, br. 4 cM.

2648 [8]). Als voren, doch van kwarts-agaat, grenzende aan vuursteen; het benedengedeelte met de snede is verloren gegaan. *Samarang*.

L. 5,4, br. 4, d. 1,5 cM.

2130 [9]). Als voren, doch van lava, plat, langwerpig, zeer zuiver en glad bewerkt en geslepen; waarschijnlijk nooit gebruikt. — Gevonden in 1851 bij de *dessa Tjigobang*, distrikt *Tjilĕdoek*, nabij de rivier *Losari*, resid. *Cheribon*.

L. 16, br. 6,5, d. 1 cM.

1998 [10]). Als voren, doch van dioriet (phonolieth), aan de vier zijden vlak bewerkt, van onderen stomp, aan de boven binnenzijde beschadigd. *Batavia*.

L. 9,5, br. van onderen 4,5 cM.

2076 [11]). Als voren, doch van groen plasma. Het bovenste gedeelte ontbreekt. Zeer fraai en glad bewerkt, de snede vlak bijgeslepen. *Batavia*.

L. 6,9, br. 4,5 cM.

1939 [12]), 2033 en 2043 [13]). Als voren, doch van toetssteen; de smalle vlakken van 2033 naar de breedere bol bijgewerkt; de snede van het binnen- naar het buitenvlak insgelijks bol bijgeslepen; 1939 geslepen en gepolijst, een weinig geschonden. 1939: *Preanger-Regentschappen*, 2033 en 2043: *Batavia*.

L. 6,5—8,5, br. van onderen 4,3—4,8, d. 1 cM.

1983 [14]). Als voren, doch van gelen thonsteen; de waaier is, naar het schijnt door latere schending, stomp. *Batavia*.

L. 8,5, d. 1,3 cM.

---

1) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. 64, 104 en 135.
2) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. A, 132.
3) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1862. — Leemans, n°. A, 142.
4) Don. I. C. F. Bn. van Heerdt, 1871. — Leemans, n°. A, 144.
5) Don. A. F. G. van de Poel, 1871. — Leemans, n°. A, 33.
6) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 71.
7) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. A, 32.
8) Don. A. F. G. van de Poel, 1871. — Leemans, n°. A, 91.
9) Don. I. A. Krajenbrink, 1858. — Leemans, n°. A, 41.
10) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. A, 50.
11) Don. Dr. C. Swaving, 1854. — Leemans, n°. A, 51.
12) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 139.
13) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n°. A, 58 en 117.
14) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n°. A, 79.

Gereedschap en wapenen.

2754 [1]). *Bijl* of *wig* van thonschiefer, langwerpig vierkant. De beide smalle zijden gepolijst, de snede eenigszins beschadigd; ook aan de eene breede zijde gepolijst.

L. 8,5, br. 3,6 en 4,4, d. 1,4 cM.

2755 [2]). Als voren, van thonschiefer, ongepolijst, drie zijden recht oploopend en de snede geslepen, doch beschadigd. — Zou afkomstig zijn uit *Drenthe* (?) doch is uit *Java*.

L. 5,2, br. 5, d. 1,4 cM.

1050/10—11 [3]). Als voren, van grijsbruinen steen, van boven en onderen vlak, de zijkanten recht afgesneden, de sneden beschadigd.

L. 9,5, br. 5,5 en 4 cM.

1050/12 [4]). Als voren, doch van zwarten steen, korter en dikker, de snede meer geslepen.

L. 5,5, br. 4 cM.

1401/1 [5]). *Wigvormige bijl*, aan den onderkant breeder uitloopend, de zijkanten recht oploopend [6]). Grijsbruin.

L. 13,5, br. 4,5, d. 0,7 cM.

1401/2 [7]). Als voren, van onderen geslepen, het breedst en afgesleten. De zijkanten schuin afloopend. Grijs.

L. 9, br. 4,5, d. 0,9 cM.

1401/3 [8]). Als voren, van gepolijsten, geelbruinen steen, van onderen geslepen en beschadigd, de zijkanten recht oploopend, van boven bol.

L. 9,7, br. 3,8, d. 1 cM.

1477/1 [9]). Als voren, wigvormig, van doorschijnend geelachtig gesteente, de snede slechts aan één kant geslepen. *Tji-kertek. Buitenzorg.*

L. 8,5, br. 3,5—4,5 cM.

1600/3 [10]). Als voren, doch van groenen steen, met twee platte vlakken, de snede aan eene zijde bijgeslepen en convex. *Cheribon.*

L. 9,4, br. 3,3—5,1 cM.

1600/4 [11]). Als voren, van doorschijnenden geelbruinen steen, de snede aan een kant geslepen, met twee platte vlakken. *Cheribon.*

L. 6,6, br. 2,8—3,5 cM.

3. Derde groep [12]).

1912—1913, 1915, 1919, 1923, 1963 [13]), 2127 [14]), 2313, 2319, 2331 en 2333 [15]).

---

1) Overgenomen van 's Rijks Mus. van Nat. Historie in 1879. LEEMANS, n⁰. A, 26*c*. — Door dr. JANSEN, in „*De Germ. en Noordsche Monumenten van het Museum te Leiden*" ten onrechte onder die afdeeling opgenomen en beschreven onder B, 9, *afkomst Drenthe* (?). — Zie LEEMANS, plaat n⁰. 2.

2) In 1879 overgenomen van 's Rijks Mus. v. Nat. Historie. — LEEMANS, n⁰. A, 26*a*.

3) Aankoop Bar. SLOET VAN DE BEELE, 1895. — Niet bij LEEMANS vermeld.

4) Aankoop Bar. SLOET VAN DE BEELE, 1895. — Niet bij LEEMANS vermeld.

5) Overgenomen uit 's Rijks Geol. Mus. in 1903. — Niet vermeld bij LEEMANS.

6) Zie LEEMANS, fig. 2.

7) Overgenomen uit 's Rijks Geol. Mus. in 1903. — Niet vermeld bij LEEMANS.

8) Overgenomen uit 's Rijks Geol. Mus. in 1903. — Niet vermeld bij LEEMANS.

9) Don. H. T. VAN OS, 1905. — Niet vermeld bij LEEMANS.

10) Aankoop 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Leg. Contr. F. A. A. RUITENBACH, 1862—1870.

11) Aankoop 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. Zie boven.

12) LEEMANS, pag. 34 en fig. 3.

13) Don. A. DE WILDE, 1850. — LEEMANS, n⁰. A, 148—149, 153, 158—159 en 166.

14) Don. I. A. KRAJENBRINK, 1858. — LEEMANS, n⁰. A, 151.

15) Don. Mr. L. A. J. W. SLOET VAN DE BEELE, 1862. — LEEMANS, n⁰. A, 150, 152, 168 en 170.

Gereedschap en wapenen.

Disselvormige bijlen, aan het achtervlak convex, aan het voorvlak eenigszins concaaf; van vuursteen; 1912 aan alle zijden ruw behakt; de bovenzijde een weinig gebogen, doch aan de beide smalle einden stomp; 1913 van boven en onderen geslepen; 2127 glad bijgeslepen; 1923 geslepen en gepolijst, aan het smalle einde geschonden; 1963 bestaat uit twee fragmenten en is, evenals 1915, geslepen; 1919 aan het breedste einde scherp toegeslepen en gepolijst; 2319 fraai geslepen. Zie de afb. hiernaast. — 1912—1963: *Preanger-Regentschappen*, 2127: *Pangkalan, Tĕgal Waroe*-landen, (*Krawang*), 2313—2333: *Tjiboer*, nabij *Batavia*.

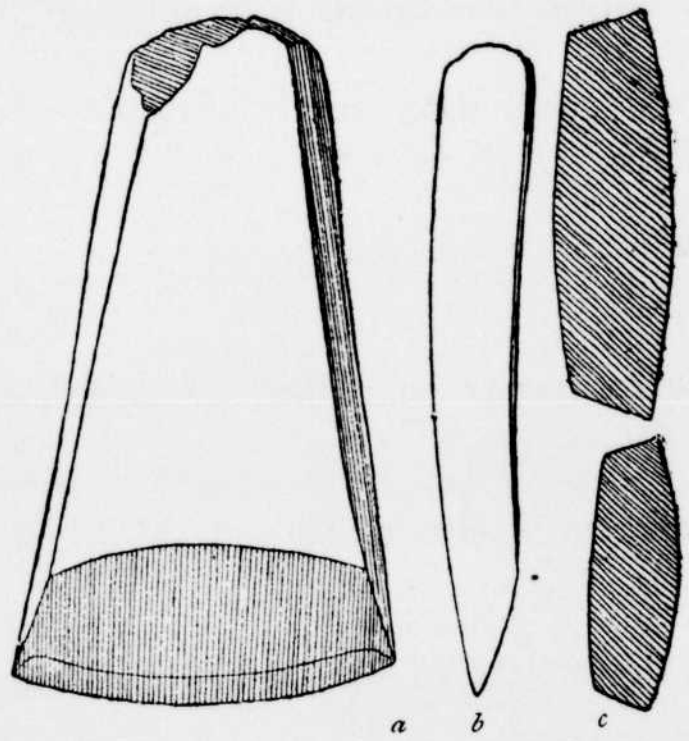

2035. Zie blz. 45.

2049 *a-c*. 2/3 w. G. Zie hieronder.

L. 7,8—15,5, br. 3,5—7, d. 1—2 cM.

1933 [1]). *Disselvormige bijl*, als voren, doch van geelbruinen kwarts; geslepen en gepolijst. *Preanger-Regentschappen*.

L. 6, br. 2,3, d. 0,7 cM.

2017 [2]) en 2128 [3]). Als voren, doch van bruinen jaspis, 2128 zeer glad bewerkt en bijgeslepen; het scherpe boveneinde van 2017 vlak bijgeslepen, van boven plat. — 2128 gevonden in 1855 te *Tjilaksana* in de *Tĕgal Waroe*-landen (*Krawang*), 2017: *Batavia*.

L. 10—10,5, br. 4,8—6, d. 1 cM.

1917 [4]). Als voren, doch van rooden jaspis, geslepen en gepolijst. *Preanger-Regentschappen*.

L. 6,5, br. 3, d. 0,8 cM.

1921, 1932 [5]) en 2627 [6]). Als voren, doch van geelbruinen agaat; geslepen en gepolijst, 1921 zeer fraai. 1921 en 1932: *Preanger-Regentschappen*, 2627: *Buitenzorg*.

L. 7,1—12,4, br. 4,1—5,4, d. 0,8—1,4 cM.

1930 [7]) en 1988 [8]). Als voren, doch van bruinen agaat, fraai geslepen en gepolijst, 1988 doorschijnend en witgevlamd. 1930: *Preanger-Regentschappen*, 1988: *Batavia*.

L. 9, br. 3,3—3,5, d. 0,5 cM.

1987 [9]) en 2041 [10]). Als voren, doch van chalcedon, zeer glad geslepen, behalve op de bovenzijde van 1987, die plat bijgewerkt is; 2041 met cornalijn gevlakt. 1987: *Batavia*, 2041: *Buitenzorg*.

L. 6,8—8, br. van onderen 3,2—4,2 cM.

2049 [11]). *Disselvormige bijl*, als voren, doch van ijzerkiezel, bruin. *Buitenzorg*.

L. 8,8, br. van onderen 4,7 cM.

---

1) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 164.
2) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. A, 156.
3) Don. I. A. Krajenbrink, 1858. — Leemans, A, 154.
4) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 165.
5) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 155 en 157.
6) Don. J. C. F. Bn. van Heerdt, 1871. — Leemans, n⁰. A, 167.
7) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n⁰. A, 161.
8) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. A, 162.
9) Don. Dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. A, 160.
10) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n⁰. A, 163.
11) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n⁰. 169.

Gereedschap en wapenen.

1600/5 [1]). Als voren, van onderen sterk concaaf, van boven convex; de snede aan een kant geslepen en beschadigd; van bruinen steen, alleen dicht bij de snede aan weerskanten gepolijst. *Cheribon.*

L. 14, br. 4,2—8 cM.

4. Vierde groep [2]).

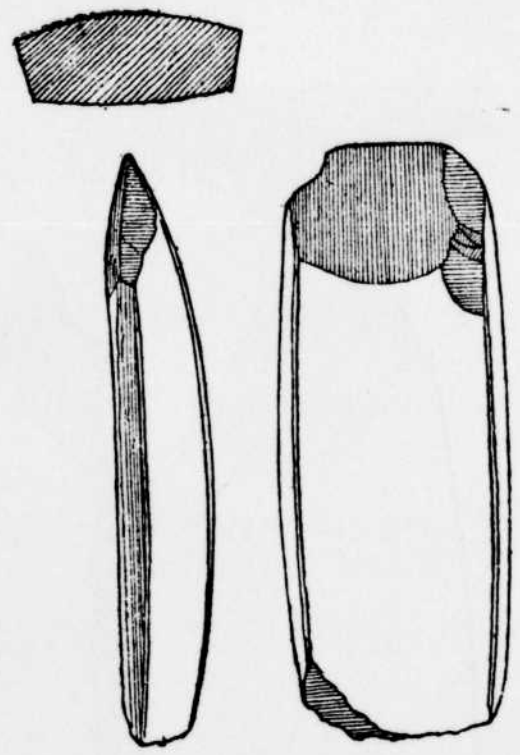

2015, 1/3 w. G. Zie hierboven.

1961 [3]) en 2015 [4]). *Gutsvormige bijlen*, van jaspis, de breede buitenzijde eenigszins bol, de binnenzijde een weinig hol, de smallere zijde van 2015 naar binnen schuins bijgewerkt, van boven en onderen eenigszins smaller toeloopende dan in het midden; de bovenzijde plat bijgehouwen, het beneden- of scherpe uiteinde gevelsgewijze bijgeslepen; 1961 geslepen en gepolijst, geschonden. 1961: *Preanger-Regentschappen*, 2015: *Batavia.*

L. 4,5—15, br. van onderen 4,8—5,5, d. 1,3 cM.

2123 [5]). Als voren, doch van groenen jaspis; bol bewerkt. Gevonden in 1853 in een suikerrietveld te *Tĕloek Djambi* in de *Tĕgal Waroe*-landen (*Krawang*).

L. 7,5, br. 4, d. 2,5 cM.

2643 [6]). Als voren, doch van gelen jaspis; fraai gepolijst. *Samarang.*

L. 6, br. 4,8 cM.

1978, 1984—1985, 1992 [7]), 2129 [8]), 2312 [9]) en 2497 [10]). Als voren, doch van vuursteen, 1984 op de buitenzijde convex, op de binnenzijde eenigszins concaaf bijgewerkt; de beide smalle zijden naar den binnenkant schuins bijgewerkt, de onderzijde of snede van binnen eenigszins concaaf bijgeslepen, de bovenzijde rond bijgehouwen; 1985 gladder bewerkt dan 1984 en de snede na de eerste bewerking met een scherperen hoek bijgeslepen; 2497 aan de snede van binnen naar buiten bijgeslepen; de snede van 1992 eenigszins beschadigd. — 1978—1992: *Batavia*; 2129 gevonden in 1856 in een suikerrietveld te *Oelakan*, in de *Tĕgal Waroe*-landen (*Krawang*); 2312: landgoed *Tjiboer* dicht bij *Batavia.*

L. 5,5—19, br. van onderen 2,5—6, d. 2—3 cM.

2054 [11]). Als voren, doch van versteend hout. *Batavia.*

L. 15,5, br. 4—5,5 cM.

2079 [12]) en 2579 [13]). Als voren, doch van kiezelschiefer, het buitenvlak bol, de snede eenigszins uitgehold; 2079 geschonden; 2579 aan de binnenzijde en het bovenein de plat. — 2079: *Batavia*, 2579: *Malang*, gevonden in een *ficus lucescens* op een *sawah.*

L. 5,4—17,3, br. 4—4,8, d. 2,3 cM.

---

1) Aankoop 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Zie blz. 51.
2) LEEMANS, pag. 34—35 met plaat n⁰. 4. — PLEYTE, o. c. 590, type V—VI en pl. II, type V—VI.
3) Don. A. DE WILDE, 1850. — LEEMANS, n⁰. A, 180.
4) Don. Dr. C. SWAVING, 1851. — LEEMANS, n⁰. 171.
5) Don. I. A. KRAJENBRINK, 1858. — LEEMANS, n⁰. A, 176.
6) Don. A. F. G. VAN DE POEL, 1871. — LEEMANS, n⁰. A, 183.
7) Don. Dr. C. SWAVING, 1851. — LEEMANS, n⁰. A, 172, 177, 178 en 182.
8) Don. I. A. KRAJENBRINK, 1858. — LEEMANS, n⁰. A, 174.
9) Don. Mr. Bar. L. A. J. W. SLOET VAN DE BEELE, 1862. — LEEMANS, n⁰. A, 186.
10) Leg. Dr. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. A, 181.
11) Don. Dr. C. SWAVING, 1853. — LEEMANS, n⁰. A, 173.
12) Don. dr. C. SWAVING, 1854. — LEEMANS, n⁰. A, 184.
13) Don. dr. G. F. WIENECKE, 1868. — LEEMANS, n⁰. A, 185.

Gereedschap en wapenen.

2047 [1]). Als voren, doch van kiezelkalk, eenigszins waaiervormig. *Buitenzorg.*

L. 13, br. van onderen 7 cM.

2075 [2]). Als voren, doch van serpentijn, zeer zuiver gepolijst en scherp geslepen, de snede aan de binnenzijde eenigszins hol. *Batavia.*

L. 8,4, br. 3,8 cM.

5. Vijfde groep [3]).

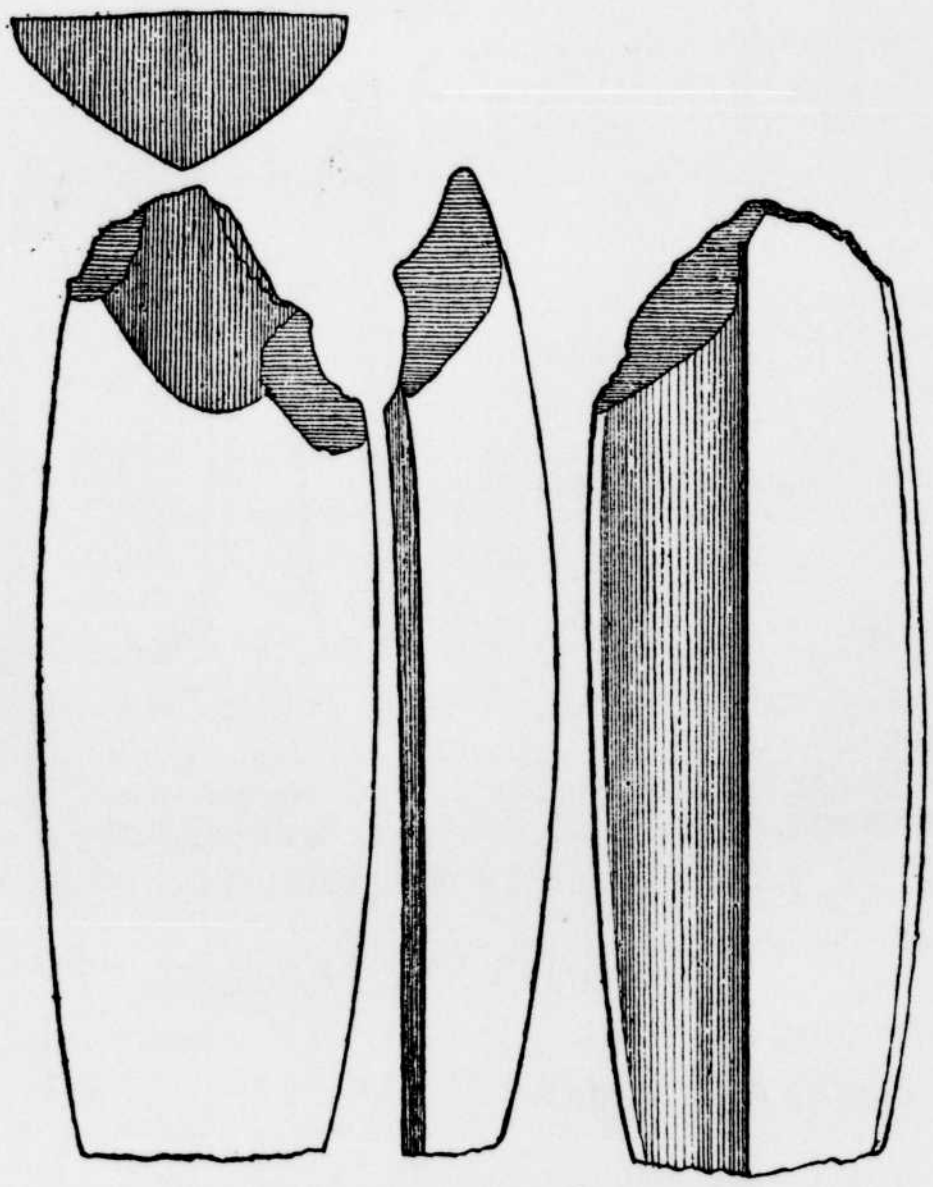

2053. 1/3 w. Gr. Zie hiernevens.

1910—1911 [4]), 2032, 2053 [5]), 2311 [6]) en 2496 [7]). *Puntbijlen*, van vuursteen, van boven en onder bol; 2053 en 2496 beitelvormig, 2053 aan de punt geschonden, 2496 aan het eene einde een weinig geschonden, van onderen puntig bijgewerkt; 1910 fraai bewerkt en gepolijst; 2311 op de onderzijde plat en bij de snede een weinig concaaf; 2032 aan de binnenzijde plat, aan de buitenzijde zeer convex bewerkt, het scherpe benedeneinde van binnen naar buiten in één vlak, aan de buitenzijde met twee vlakken puntig bijgeslepen; 1911 als 1910, doch van boven en onderen meer convex en in het algemeen minder zorgvuldig bewerkt en gepolijst.—1910,1911 en 2032: *Preanger-Regentschappen*, 2053: *Batavia*, 2311: landgoed *Tjiboer*, nabij *Batavia*, 2496: *Buitenzorg.*

L. 12—24, br. 4,5—8, d. 2,5—3,5 cM.

2050 [8]). Als voren, doch van kiezelthoon. *Buitenzorg.*

L. 13,7, br. van boven 4,2, in het midden 5,2, d. ± 2,2 cM.

2603 [9]). Als voren, doch van serpentijn, aan de binnenzijde plat geslepen, aan de buitenzijde kepervormig, naar de punt schuins afloopende aan de buiten- en binnenzijden, het bovenplat ruw behouwen. — In 1866 vijf voet onder den grond in alluvialen bodem in de residentie *Bagëlen* gevonden.

L. 30, br. 6,2—7,2, d. 2,8 cM.

---

1) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n°. A, 175.
2) Don. Dr. C. Swaving, 1854. — Leemans, n°. A, 179.
3) Leemans, pag. 35 en fig. 5. — Pleyte, l. c. 590, type VII en VIII met pl. II (type VII) en pl. III (type VIII).
4) Don. A. de Wilde, 1850. — Leemans, n°. A, 187 en 191.
5) Don. Dr. C. Swaving, 1851 en 1853. — Leemans, n°. A, 189 en 197.
6) Don. Mr. Bar. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1862. — Leemans, n°. A, 196.
7) Leg. Dr. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n°. A, 190.
8) Don. J. C. L. van der Wijck, 1851. — Leemans, n°. A, 188.
9) Don. A. W. Kinder de Camarecq, 1869. — Leemans, n°. A, 194.

Gereedschap en wapenen.

2131 [1]). Als voren, doch van lava, beitelvormig, van buiten bol, van binnen hol bijgeslepen; zeer zuiver, glad en scherp bewerkt, waarschijnlijk nog niet gebruikt. — Gevonden in 1851 bij de desa *Tjigobang*, district *Tjilĕdoek*, dicht bij de rivier *Losari*-resid. *Cheribon*.

L. 22, br. 5,5, d. 4 cM.

2629 [2]). Als voren, doch van chalcedoon, hol- of gutsvormig, driezijdig aan het benedeneinde, zoowel aan de platte breedere als aan de beide smallere zijden bijgeslepen. *Buitenzorg*.

L. 15,3, br. 3,8—4,7, d. 2,4 cM.

1600/1—2 [3]). Als voren, van bruinen steen, van boven in doorsnede dakvormig, van onderen vlak; de snede convex, bij 1 van onderen uitgehold, bij 2 beschadigd. *Cheribon*,

L. 11,5—16,4, br. 4,7—5,8 en 5—5,9 cM.

2630 [4]). Als voren, doch van jaspis, gutsvormig, zeer fijn bewerkt en aan het benedeneinde scherp aangepunt. *Buitenzorg*.

L. 10,2, br. 1,9—2,1, d. 0,8 cM.

2001 [5]). Facsimilé in hout van een puntbijl van jaspis, door den heer TEYSMAN in *Buitenzorg* gevonden. Met drie vlakke zijden bewerkt, die in doorsnede een driehoek vormen, waarvan de basis door de binnenzijde, de twee andere schuins en eenigszins bol op elkander toeloopende lijnen door de buitenzijden worden gevormd. Van boven plat, van onderen puntig en van de binnen- naar de buitenzijde met een gleuf bijgewerkt.

L. 13,2, br. van onderen 6,5, d. 2,4 cM.

1600/7 [6]). *Steenen bijl*(?) in vorm geheel afwijkend van alle vorige, eenigszins kegelvormig, met zes diep ingesneden ringen; van boven convex, van onderen concaaf, van voren in een stompe punt uitloopend. Van geelachtig bruinen steen met witte strepen. *Cheribon*.

L. 15,6, br. 1,8—2,6 cM.

2499 [7]). *Beitel* of *slijpsteen* van toetssteen. — Van het *Ganeça*-beeld te *Kampoeng Gadjah* bij *Bandoeng*.

L. 18,5, br. 4—4,5 cM.

2134—2135 [8]). Twee stukken *lava*, eenigszins op zeer ruw gevormde menschenbeelden gelijkende, doch hoogst waarschijnlijk door de natuur voortgebracht, zonder eenige nadere bewerking. — De kern is trachitische lava, om welke de stof, waardoor die lava heenvloeide, samengesmolten en tot een geheel vereenigd is. Gevonden nabij de *desa Tjigobang*, district *Tjilĕdoek*, niet ver van de rivier *Losari*, resid. *Cheribon*.

H. 20 en 26 cM.

Sumatra.

1584/1 [9]). *Wigvormige steenen beitel*, donkergrijs, met een tintje in het vaalgroen; de snede sterk convex, schuin van rechts naar links oploopend en dik, het bovenste gedeelte afgebroken; de eene zijde met eene grijze laag van kalk(?)-deelen bedekt, tengevolge van langdurig in het water liggen, de andere, waar die laag verwijderd is, convex. — Gevonden te *Oeloe Limau Manis* bij *Padang*.

L. 13, br. 6 cM.

---

1) Don. I. A. KRAJENBRINK, 1858. — LEEMANS, n⁰. A, 195.
2) Don. I. C. F. Bn. VAN HEERDT, 1871. — LEEMANS, n⁰. A, 198.
3) Aankoop 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Zie blz. 51.
4) Don. I. C. F. Bn. VAN HEERDT, 1871. — LEEMANS, n⁰. A, 192.
5) Don. Dr. C. SWAVING, 1851. — LEEMANS, n⁰. A, 193. — Dr. C. SWAVING, *Berigt en afteekening van eenige steenen wiggen en wapenen*, pag. 4 met fig. 1*b*.
6) Aankoop 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Zie blz. 51.
7) Coll. dr. S. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. A, 199.
8) Don. I. A. KRAJENBRINK, 1858. — LEEMANS, n⁰. A, 200—201.
9) Don. dr. KOUMANS, 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Gereedschap en wapenen.

891/3 [1]). *Steenen beitel* (Mal. *batoe kilat* of *gigi goentoer*), wigvormig, doorschijnend, roodbruin, gepolijst, de snede wijd uitloopend en geslepen, de drie andere zijden recht afloopend. — Opgegraven uit een diepte van 2 M. bij den aanleg van een weg nabij de *doesoen Sĕblat*, *marga* (district) *Sĕblat*, op 22 Aug. 1885. — Aan deze steenen, wapenen of gereedschappen, afkomstig uit den tijd, toen het gebruik van het ijzer nog onbekend was, kent de bevolking een bovennatuurlijke macht toe en zij worden door den inlander met bijgeloovigen eerbied beschouwd en als fetisen aangewend tot bescherming van personen, woningen en gemeenschappen. Afdeeling *Moko-Moko*, res. *Bengkoelen*.

L. 7, br. 2—3, d. 1 cM.

891/2 [2]). *Puntbijl* (Mal. *batoe kilat* of *gigi goentoer*), in doorsnede dakvormig [3]), lichtbruin, gemarmerd, een smalle zijde recht afloopend, de drie andere beschadigd, de snede aan den kant geslepen. — Gevonden bij de *doesoen Sĕblat*, afd. *Moko-Moko*, resid. *Bengkoelen*.

L. 13, br. 5 cM.

Borneo.

2004. 1/2 w. Gr.

2004 [4]). Ruw bewerkte sikkelvormige *steen* van *dioriet*, misschien bestemd, om, in een steel gevat, als wapen te dienen. Zie afb. hiernaast.

L. 16,5, br. 5,5, d. 2,5 cM.

2002 [5]). Langwerpige smalle *steen* van *dioriet*, aan de beide uiteinden afgebroken, eenigszins in den vorm van een meslemmet.

L. 12,7, br. 3, d. 1,6 cM.

2003 [6]). *Steen* van *dioriet* in den vorm van een meslemmet, op verschillende plaatsen met een koord omwonden. Zie afb. hieronder.

L. 11,4, br. 3,3, d. 0,9 cM.

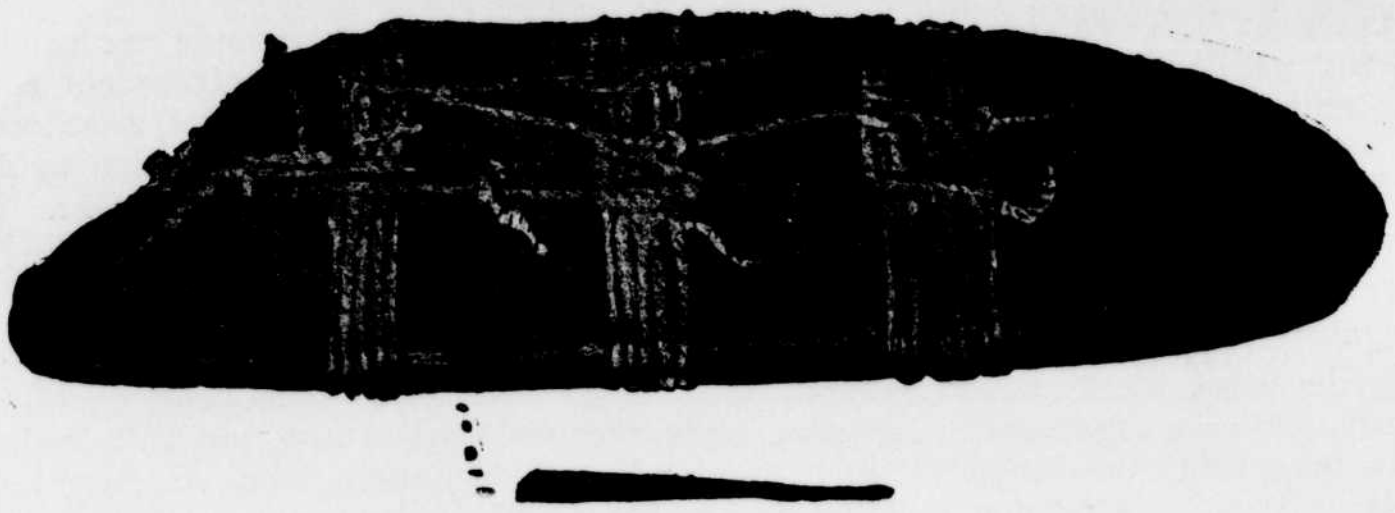

2003. 1/1 w. Gr.

2005—2010 [7]). Zes stukken *grauwwacke*(?) (*lava*), van verschillende, maar toch

---

1) Don. Raedt van Oldenbarneveldt, 1892. — Niet vermeld bij Leemans.
2) Don. Raedt van Oldenbarneveldt, 1892. — Niet vermeld bij Leemans.
3) Zie Leemans, fig. 5. — J. Erb beschrijft een dergelijke puntbijl uit de *Lampongsche distrikten* (*I. A. f. E.* XVI, 173—175). Deze vorm is dus niet alleen aan *Java* eigen, zooals Leemans (o. c. 35) meent.
4) Don. dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. B, 1.
5) Don. dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. B, 2.
6) Don. dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. B, 4. — Pleyte, l. c. pl. III, fig. 1.
7) Don. dr. C. Swaving, 1851. — Leemans, n⁰. B, 5—10.

Gereedschap en wapenen.

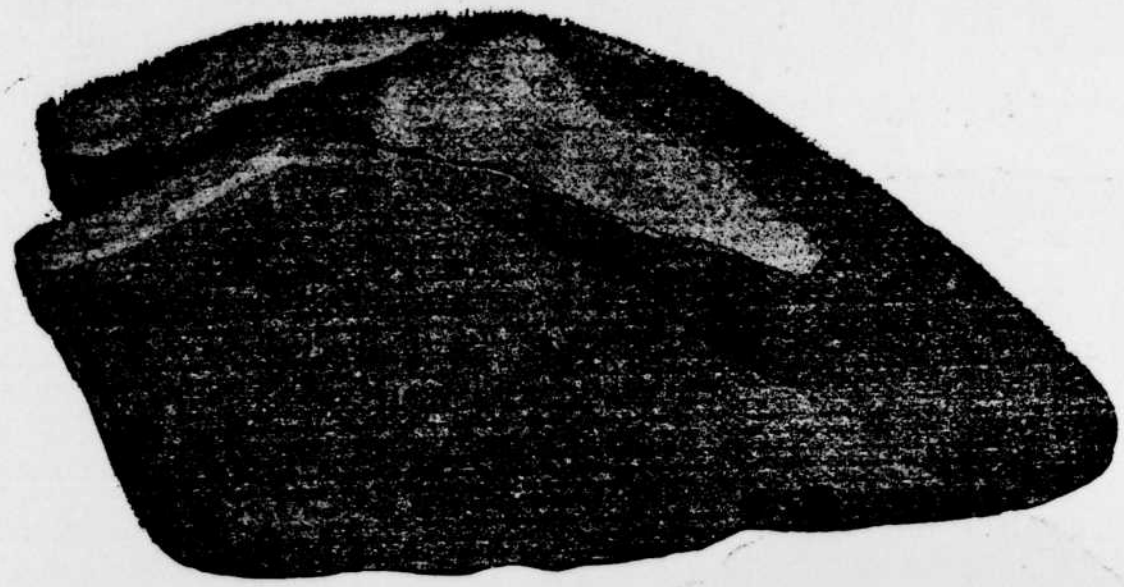

2005. 1/1. w. g.

2006. 1/1. w. g.

2008. 1/1. w. g.

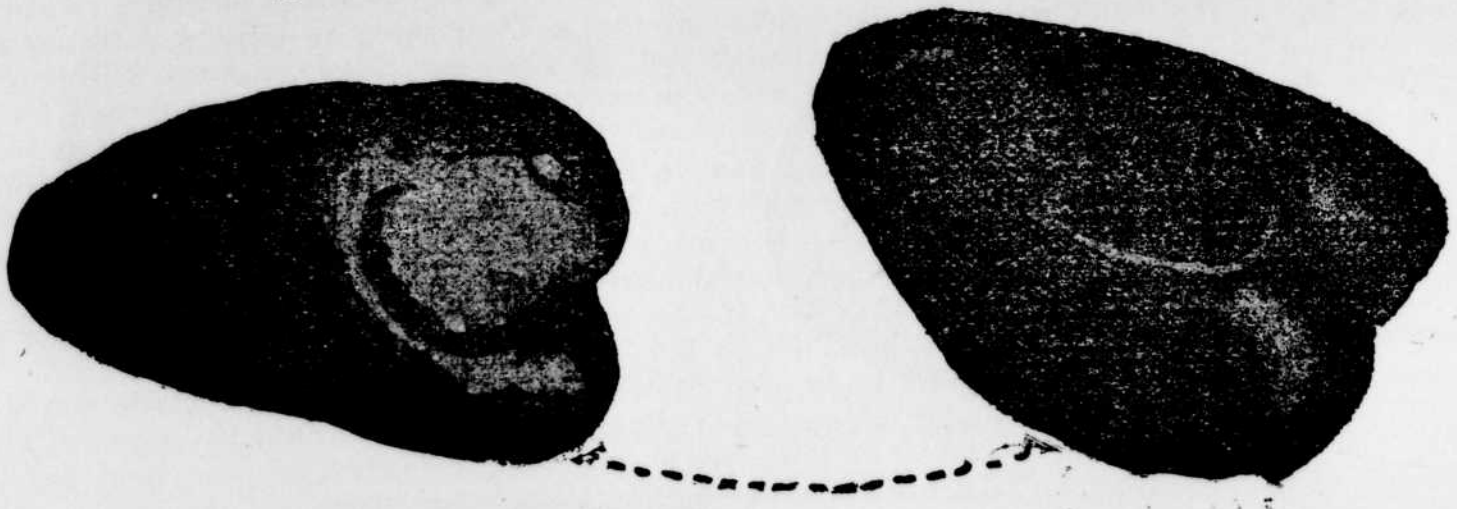

2007. w. g.

2009. 1/1. w. g.

Zie p. 56—57.

2010. 1/1. w. g.

Gereedschap en wapenen.

met elkander in vele opzichten overeenkomende vormen, die er uitzien, als waren zij overdwars afgeslagen brokken of schijven van geheel of gedeeltelijk over de lengte doorboorde pijpen, naderhand glad geslepen. Zie afb. p. 57 [1]).

L. 3—9,5, br. 2,5, d. 1,5—3,7 cM.

2011. $^1/_1$. w. g.

2011 [2]). Langwerpig platte *vuursteen*, in het midden eene opening.

L. 5, br. 1,7, d. 0,7 cM.

2013 [3]). Plat, langwerpig rond stuk *ijzersteen*, in het midden doorboord, op de breuken roodachtig geel.

L. 5, br. 4, d. 1—2,5 cM.

2013. $^1/_1$. w. g.

2012. $^1/_1$. w. g.

---

1) [De steenen n^0. 2002—2014 werden door dr. SWAVING van den Gouverneur Generaal van Nederl. Indië, Mr. ROCHUSSEN ten geschenke ontvangen. Deze kreeg ze van dr. SCHWANER, die ze van een *Dajak*, SONGA DJANKING, hoofd van de *kampong Soenja Lemma* aan de *Barito* gekregen had. In de vergaderingen van het voormalige Kon. Instituut te Amsterdam leverden deze steenen dikwijls het onderwerp tot een discussie (zie I kl. 18 Maart 1851, p. 298 vlg. en I kl. 1851, p. 310). Volgens de meening van dr. SCHWANER zouden de steenen hun vorm aan de bewerking door menschen te danken hebben. Dit werd echter in eene latere vergadering tegengesproken en men onderstelde, dat het rolsteenen waren, wier zachte kern door lang in stroomend water te liggen opgelost werd, zoodat alleen het hardere buitenste gedeelte overbleef. De boven genoemde *Dajak* verhaalde, dat de steenen van de voorvaderen afkomstig waren en zorgvuldig met toovermiddelen enz. in zakjes in huis bewaard werden.

Het laatste schenkt ons de overtuiging, dat dit voorwerpen zijn, die tot de klasse van de, in Europa op vele plaatsen gevonden „Trudensteine" behooren, die overal als afweermiddelen, amuletten enz. dienen en waarover wij de eerste volledige verhandeling aan prof. dr. RICH. ANDREE te danken hebben (Zeitschrift des Vereins für Volkskunde, 1903, p. 295 vlg.).

Het voorkomen van dergelijke steenen, eveneens met bovennatuurlijke meeningen verbonden, buiten *Europa* was aan ANDREE onbekend gebleven en eerst veel later werd hij door prof. TH. ZACHARIAE o. m. op het voorkomen van een dergelijken steen, *Sālagrāma* genaamd, in *Britsch-Indië* gewezen (hetzelfde tijdschrift, 1905, p. 92—93).

Voor den Indischen Archipel zal het voorkomen op *Borneo* wel het eerste voorbeeld zijn, waarop zeker spoedig andere van de overige eilanden zullen volgen. Wij vermeldden het voorkomen van dergelijke steenen in zakjes aan een zwaard in den Katalogus van *Borneo*, II, 236. Prof. NIEUWENHUIS deelde ons (1 December 1904) op onze vraag mede, dat men zich voorstelt, dat deze steenen, wegens hun eigenaardigen vorm, door een bijzonder machtige ziel bewoond zijn; zij worden als gelukbrengend beschouwd en dienen als amuletten.

In de bezinksels der rolsteenen aan de *Mĕndalam* vond prof. NIEUWENHUIS vele dergelijke steenen, dikwijls van de zonderlingste vormen; als reden van het ontstaan onderstelt ook prof. NIEUWENHUIS lang verblijf in stroomend water en daardoor ontstane erosie. SCHMELTZ].

2) Don. dr. C. SWAVING, 1851. — LEEMANS, n^0. B, 11.

3) Don. dr. C. SWAVING, 1851. — LEEMANS, n^0. B, 12.

Gereedschap en wapenen.

2012 [1]). Stuk *ijzersteen*, als voren, doch meer langwerpig.
L. 4,5, br. 2,7, d. 1,8 cM.

Timor.

2696 [2]). *Bijl*, van lichtbruinen *talksteen*, van boven geschonden; plat, dun, naar onderen breeder toeloopende en bijgeslepen aan het eene breede vlak. — Op *Timor batoe goentoer* (dondersteen) genoemd.
L. 6,8, br. 4, d. 7 cM.

2697 [3]). Benedenhelft van een *bijl*, als voren, doch aan de beide breede vlakken van onderen bijgeslepen. Van witten *talksteen*.
L. 5, br. 4,5, d. 1,2 cM.

2698 [4]). *Bijl*, van fossiel been, het breedere benedengedeelte zeer geschonden; de breede vlakken in het midden dikker, maar de zijden dun uitloopende, over de geheele oppervlakte zeer glad.
L. 5,5, br. 4, d. 1 cM.

2699 [5]). *Bijl* van grijsachtig rooden vulkanischen steen, aan de snede zeer beschadigd; het breede bovenvlak bol met beitelvormig bijgewerkte snede, het breede ondervlak geheel plat bewerkt.
L. 5,9, br. 3,7, d. 1,5 cM.

2700 [6]). *Bijl* van *Dioriet*, aan de benedenzijde of snede beschadigd; plat, naar beneden weinig breeder uitloopende, de breede vlakken eenigszins bol, de zijvlakken plat, de snede aan beide zijden bijgeslepen.
L. 6,3, br. 4,9, d. 1,5 cM.

2701—2702 [7]). Twee plat-bolvormige ronde stukken *Dioriet*; om den rand eene ingroeving.
Dm. 4,2 en 2,4, d. 2,3 en 1,2 cM.

2701. 1/1. w. g.

2703 [8]). Stukje *Dioriet*, als voren, doch aan de eene breede zijde platter.
Dm. 1,5, d. 0,8 cM.

2704—2705 [9]). Twee stukjes *Dioriet*, als voren, doch zonder ingroeving om den rand, daarentegen eene ronde ingroeving op elk der vlakken; in het midden van het eene vlak eene ondiepe uitholling met eenigszins verheven rand.
Dm. 2,6 en 1,7, d. 0,8 en 0,6 cM.

2706 [10]). Bolvormig stukje *Dioriet*.
Dm. 2 cM.

Molukken.

2693 [11]). Smalle *bijl* van olijfkleurigen *Talksteen*, naar onderen eenigszins breeder uitloopend, zonder snede. — Op *Ambon bidji goentoer* (donderpit) genoemd en wegens den langen en smallen vorm met de toevoeging *laki-laki* (mannelijk). Gevallen te *Waiheroe* op een *kalapa*-boom, waardoor er een stuk is afgesprongen.
L. 10,5, br. 2,6—3,8, d. 1,1 cM.

---

1) Don. dr. C. SWAVING, 1851. — LEEMANS, n°. B, 13.
2) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 14. — PLEYTE, l. c. pl. IV, fig. 3.
3) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 15. — PLEYTE, l. c. pl. IV, fig. 4.
4) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 16. — PLEYTE, l. c. pl. IV, fig. 7.
5) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 17. — PLEYTE, l. c. pl. IV, fig. 6.
6) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 18. — PLEYTE, l. c. pl. IV, fig. 5.
7) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 19—20.
8) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 21.
9) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 22—23.
10) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 24.
11) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n°. B, 25. — PLEYTE, l. c. pl. IV, fig. 1.

Gereedschap en wapenen.

2694 [1]). Gutsvormige *bijl* van *Plasma*, aan beide naar de kanten toeloopende vlakken bol bijgewerkt; de snede van het voorste naar het achterste vlak bijgeslepen. — Deze vorm van *bidji goentoer* heet op *Ambon pĕrampoewan* (vrouwelijk). *Saparoea*, *Honimoa*.

L. 8, br. 4,4, d. 2,4 cM.

3290 [2]). *Beitel* van groene *Serpentijn*, het ondervlak boogvormig, de zijkanten schuin oploopende naar het smalle bovenvlak; in doorsnede trapeziumvormig. *Ceram*.

L. 13,5 cM.

3295—3296 [3]). Als voren, doch van grijze *Serpentijn*, wigvormig, 3295 bol, doch 3296 plat en met beschadigde snede. *Ceram*.

L. 5 en 4 cM.

3291 [4]). *Beiteltje*, als 3290, doch van groene *Jaspis*, aan beide kanten bol, in doorsnede ovaal. Fraai bewerkt. *Ceram*.

L. 9,5 cM.

3292 [5]). Als 3291, doch van toetssteen (*Kiezelschiefer*), met scherp geslepen waaiervormige snede. *Ceram*.

L. 8 cM.

3293—3294 [6]). Als 3292, doch van *Kalksteen*, 3293 van boven puntig, doch 3294 stomp uitloopend. De snede minder waaiervormig. *Ceram*.

L. 7,5 en 6 cM.

2778 [7]). Driezijdige *bijl* van toetssteen (*Kiezelschiefer*), de kanten rond bijgewerkt, eene der twee grootere oppervlakten beschadigd. — Waarschijnlijk een natuurlijke steen of kei, door slijping bijgewerkt. Gevonden in een boom op *Ceram* in 1880.

L. der zijden 14—18, d. 6—7,5 cM.

2779 [8]). Kleine wigvormige *bijl* van groen *Plasma*; de snede zeer scherp, het geheel glad geslepen. — Volgens opgaaf bij of in een boom gevonden op *Ai*, een der *Banda*-eilanden, in 1880.

L. 5, br. 3—5,8, d. 1,5 cM.

Celebes.

2695 [9]). Ruwe wigvormige *bijl* van *Jaspis*, de beide breede vlakken glad gepolijst, de snede van het eene naar het andere vlak bijgeslepen; van boven en op zijde weinig bijgewerkt; aan het bovengedeelte op zijde inkepingen tot het bevestigen aan een steel. *Menado* [10]).

L. 9,5, br. 5—6,2, d. 2,1 cM.

1050/13 [11]). *Wigvormige bijl*, van lichtgroenen steen, geslepen en gepolijst. De snede beschadigd. — Volgens eene mondelinge mededeeling van den verzamelaar aan dr. SCHMELTZ afkomstig uit *Celebes*.

L. 4,5, br. 4 cM.

---

1) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n⁰ B, 26.
2) Coll. HEYTING, aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
3) Coll. HEYTING, aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
4) Coll. HEYTING, aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
5) Coll. HEYTING, aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
6) Coll. HEYTING, aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
7) Don. J. SEMMELINK, 1882. — LEEMANS, n⁰. B, 28.
8) Don. J. SEMMELINK, 1882. — LEEMANS, n⁰. B, 29. — PLEYTE, l. c. pl. IV, fig. 2.
9) Don. F. S. A. DE CLERCQ, 1875. — LEEMANS, n⁰. B, 27. — PLEYTE, l. c. pl. III, fig. 2.
10) *Ethnogr. Miszellen*, II, 92 en pl. IV, fig. 4. — P. en F. SARASIN, *Die Toála-Höhlen von Lamontjong*, 25. — *Reisen in Celebes*, II, 283, fig. 95.
11) Aankoop bar. SLOET VAN DE BEELE, 1895. — Niet bij LEEMANS vermeld.

B. Beelden en andere voorwerpen van metaal (gewoonlijk brons).

I. *Trimûrti.*

2835 [1]). *Trimûrti* [2]), vereeniging van *Brahmâ*, *Wiṣṇu* en *Çiwa* in één persoon, staande op een lotuskussen met Çiwaïetische kleeding en versierselen: hoog, knopvormig uitloopend en van voren driehoekig hoofddeksel, oorringen, breed halssnoer, bloemknoppen op de bovenarmen, breede polsringen, *upawîta*, drie buikbanden en *bĕbĕd*. Drie hoofden en vier armen; in de achterste rechterhand een onduidelijk, gedeeltelijk verdwenen voorwerp (rozenkrans?), in de omhoog geheven achter linkerhand de vliegenwaaier; in de voorste rechterhand een stengel met lotusbloem, de voorste linkerhand geopend met de palm naar voren uitgestrekt.

H. 21,5 cM.

II. *Saraswatî* [3]).

2580 [4]). *Saraswatî*, met vier hoofden en vier armen, knielende op den rug van een vogel, waarschijnlijk een pauw [5]). De godin is om het middel slechts bekleed met een korten *sarong* of een lendendoek om het middel, doch versierd met bovenarm- en pols- ringen, oorhangers, halsketting, buikbanden, borstband, hoofdband met voorhoofdsieraad en boven op het midden der vier hoofden een top, omzet met pyramidale versierselen. Geheel boven op dien top een niet herkenbaar voorwerp, waarschijnlijk een brok uitgeloopen metaal, dat men na de gieting bij het afwerken verzuimd heeft weg te nemen. Op het midden van het voorhoofd het cirkelvormig sektemerk. De voorste rechterarm met de hand boven het voorhoofd; in die hand een van boven afgebroken voorwerp, dat naar onderen eenigszins puntig uitloopt; de achterste rechterarm langs de zijde, doch de benedenarm omhoog zijdwaarts uitgestoken; de hand ontbreekt. De voorste linkerarm langs de zijde, doch de voorarm, welks hand insgelijks ontbreekt, vooruitgestoken; de achterste linker bovenarm tegen den voorste, doch de benedenarm links af omhoog; in de hand een steel of staafje [6]), welks beide uiteinden schijnen te ontbreken. De vogel, op zijne pooten nederhurkende, heeft zijn kop en naar het schijnt breede opstaande staart verloren en draagt om den hals een keten met borstversiersel.

H. 14,5 cM.

---

1) Uit het Konink. Kab. van Zeldzaamheden overgenomen in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 1. — PLEYTE, *Ind. Art*, pl. XXI, fig. 1.

2) GROENEVELDT, n⁰. 481 (afwijkend). — BRUMUND, 42.

3) De *çakti* van *Brahmâ*. Zie DOWSON, 284. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 24. — FOUCHER, II, 89—90.

4) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 24: *Lakṣmî* op *Garuḍa!*

5) KNEBEL, *Wâhana's*, 230. Dit dier is het rijdier van *Saraswatî*.

6) De luit (*wîṇâ*)? Zie FOUCHER, l. c. 89.

Saraswatî.

1630/7 [1]). *Saraswatî*, als voren, doch met een hoofd en twee armen, schrijlings zittende op den rug van een geheel bewaardgebleven pauw, doch zoo, dat hare beenen den grond raken. De bovenarmbanden versierd. Zonder secteteeken op het voorhoofd. De beide handen opgeheven, de linker naar voren geopend. De staart van de pauw, die breed opstaat, vormt het achterstuk. Op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. *Bagĕlen*. Zie nevenstaande afbeelding.

H. 20,5 cM.

1630/7. ½ w. g.

III. *Wiṣṇu* [2]).

1867 [3]). *Wiṣṇu*, met vier armen, staande op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust; de voorzijde van het voetstuk versierd met een zwevenden *Garuḍa* [4]), die in de gedaante van een gevleugelden man met vogelsnavel den god door het luchtruim schijnt te dragen. Kleeding en versierselen *Çiwaïetisch*: puntig oploopende hoofdbedekking, oorhangers, halsketting, versierde bovenarm- en eenvoudige polsringen, *upawîta*, borst- en buikbanden. In de achterste omhooggeheven rechterhand een gedeelte van den werpschijf (*cakra*), in de achterste omhooggeheven linkerhand de schelp (*çangkha*); de voorste rechterhand vooruit gestoken met een onduidelijk voorwerp, terwijl de linker op eene knots steunt.

H. 17 cM.

2836 [5]). *Wiṣṇu*, als voren, doch staande tegen eene *à jour* bewerkte en versierde ruggeplaat, waarop de ovale lichtschijf met parelrand en vlammenden rand en daarboven het zonnescherm. In de achterste linkerhand zeer duidelijk de werpschijf (*cakra*), met vier gaten, in de rechter even duidelijk de krijgsschelp (*çangkha*). In de voorste linkerhand eene driehoekige vrucht, terwijl de linker op eene lange knots rust. Vóór het voetstuk een zittende *Garuḍa*, zijn *wâhana* of rijdier, in aanbiddende houding [6]), met de opgeheven handpalmen tegen elkaar, in menschelijke gedaante, doch met uitgespreide vleugels en vogelbek met bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Op de vier hoeken van het voetstuk een

---

1) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Zie Cat. SCHULMAN, pag. 73, n⁰. 796: *Kârttikeya*! De vorm der borsten bewijst, dat de voorgestelde persoon een vrouw is. Vgl. de afbeelding.

2) GROENEVELDT, n⁰. 484—490. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXVIII, n⁰. 485 *a*; XXXIX, pag. CCV, n⁰. 488 *a*; XLI, pag. XCI—XCII, n⁰. 486 *a*. — BRANDES, *Gouden godenbeelden*, 569—570 en pl. 4. — BRUMUND, 42—43.

3) Coll. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 4.

4) Zie GROENEVELDT, n⁰. 484, pag. 142 bovenaan.

5) Uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamh. in 1883 overgenomen. — LEEMANS, n⁰. M, 13 *a*.

6) Evenals n⁰. 485 *a* in Batavia.

Wiṣṇu.

op de achterpooten zittende leeuw (*singha*). Aan weerszijden van de ruggeplaat een *singha*, die met de achterpooten op den kop van een olifant staat. Boven de leeuwen een *makara*-kop [1]). De lendengordel over de linkerknie afhangend. — Zeer fraai bewerkt beeld.

H. 31 cM.

3322 [2]). *Wiṣṇu*, als voren, doch veel minder fraai bewerkt; de ruggeplaat zonder olifanten en leeuwen, de *makara's* zeer gestileerd, met lijstwerk in den vorm van een poort. De zonneschijf rond met parelrand. Het zonnescherm afgebroken. Op het hoofd, evenals bij 2836, een kroon met driehoekige uitsteeksels langs den rand. Op de borst een kruisvormig sieraad, dat bij de andere beelden ontbreekt. De *cakra* niet naar voren, evenals bij 2836, doch op zijde in de opgeheven achter rechterhand; in de naar voren uitgestrekte voorste rechterhand een ovale lotusknop, in de zeer fraai bewerkte opgeheven achterste linkerhand de *çangkha*, terwijl de knots, waarop de voorste linkerhand steunt, van een strik voorzien is. Om den buik een gordel met tusschen de beenen afhangende slippen. Zonder *upawîta* en borstband. Midden op den voorkant van het voetstuk *Garuḍa*, staande in menschelijke gedaante met vleugels. Op het hoofd [3]) een slang, evenals in de vooruitgestoken handen. De leeuwen op de hoeken van het voetstuk ontbreken hier.

H. 31, br. 13,5 cM.

2837 [4]). *Wiṣṇu*, als voren, doch zonder *Garuḍa* voor het voetstuk. De ruggeplaat zonder *makara's* doorzichtig bewerkt. De bovenhelft van de lichtschijf is verloren gegaan. De achterste armen in plaats van naar boven naar beneden uitgestrekt, de rechterhand op de werpschijf (*cakra*), die op een lotus ligt, de linker op de korte knots, die eveneens op een lotus steunt, rustende. De hand van den voorsten vooruitgestoken rechterarm en de geheele voorste linkerarm zijn verloren gegaan.

H. 18,7 cM.

2392 [5]). *Wiṣṇu*, als voren, schijnbaar met twee armen, omdat de beide andere armen geheel afgebroken zijn; staande op een rond voetstuk, geen lotuskussen. Met gewone kleeding, versierselen en kapsel; boven de halsketting drie geluksrimpels; met borstband en gordel, zonder *upawîta*. De *bĕbĕd* met ruit- en krulvormig patroon. Achter het hoofd de thans afgebroken lichtschijf. De beide gespaarde armen omhoog geheven, zonder handen. De benedenhelft der beenen en het voetstuk ontbraken, doch zijn in zilver bijgewerkt. — Zeer fraai bewerkt. Gevonden in het distrikt *Karta Nĕgara*, *Probolinggo*, resid. *Banjoemas*.

H. 12 cM.

1652/1 [6]). *Wiṣṇu* als *Kṛṣṇa* (?), staande, met vier armen. Zijn rechtervoet rust op den kop en zijn linker op het lichaam van den slang *Çeṣa* of *Ananta*, wiens staart zich om *Wiṣṇu's* linkerarmen slingert. In zijn omhoog geheven bovenste rechterhand een lotus, terwijl zijne onderste rechterhand op zijn knie rust. *Wiṣṇu* is versierd met een diadeem, oorhangers, eene laag afhangende halsketting, bovenarmbanden en polsringen. Aan weerskanten van hem eene staande godin, *Lakṣmí* en *Satyabhámá*, die ieder uit den muil van een slang te voorschijn komen. Hare versiering is de gewone. Op een ovaal lotuskussen met langwerpig vierkant voetstuk. Zie afbeelding p. 64.

H. 23, br. 11 cM.

---

1) Zie BRANDES, *Makara's*, pl. 1 en 2. — RÂJENDRALÂLAMITRA, *Buddhagayâ*, pl. XXVI en XXVII. — FERGUSSON, *Tree and serpent worship*, pl. LXXI. — *Boro Boedoer*, n°. 158, 199, 225, 239.

2) Aankoop coll. BAUD, 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catalogus SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 54, n°. 657: *Brahmâ!*

3) Evenals n°. 485 *a* in Batavia.

4) Uit het Kon. Kab. van Zeldzaamheden overgenomen in 1883. — LEEMANS, n°. M, 13 *b*.

5) Don. A. W. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n°. M, 7.

6) Aankoop April 1908, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 161, n°. 1659.

Wiṣṇu.

1630/8 [1]). *Matsyâwatâra*; *Wiṣṇu* in zijne eerste incarnatie, als visch (*matsyâwatâra* [2]), zooals blijkt uit den vischstaart. Het bovenlijf menschelijk: hooge, knopvormig uitloopende hoofdbedekking met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers en buik- en borstband. Met kinbaard en knevel. De beide handen rusten gesloten met de zijden tegen de heupen. Op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk staat.

1652/1. ± ½ w. g.

H. 16 cM.

Zie plaat VIII, fig. 1.

1630/9 [3]). *Warâhâwatâra*; *Wiṣṇu* in zijne derde incarnatie, als everzwijn (*warâhâwatâra* [4]), zooals blijkt uit den kop van een wild zwijn met slagtanden. Om het hoofd een diadeem met puntige uitsteeksels. Met 4 armen; in de omhoog geheven bovenste linkerhand de schelp (*çangkha*), in de vooruitgestrekte onderste een lotus. De beide rechterarmen omhoog geheven; in de onderste hand een knots en in de bovenste de *cakra*, die echter beschadigd is. Met dubbele halsketting, bovenarmbanden, pols- en enkelringen en gordel. Hij staat met zijn linkervoet op de borst en met zijn rechter op de buik van *Hiraṇyâkṣa* [5]). Deze ligt op den rug op een ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk rust. Zijn linkerbeen hangt af van het kussen, zijn rechter is tegen de heup van *Wiṣṇu* omhoog geheven. Zijn linkerarm, gewapend met een lang krom zwaard, hangt af van het kussen, terwijl de rechter, met een rond schild gewapend, omhoog geheven is. *Hiraṇyâkṣa* heeft geen hoofdbedekking, doch wel bovenarmbanden, polsen enkelringen en een buikband. — De vorm van het zwaard en het schild van *Hiraṇyâkṣa* is Voorindisch.

H. 16 cM.

Zie plaat VIII, fig. 2.

---

1) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, pag. 73, n⁰. 797. Zie pl. IV.

2) COLEMAN, pl. 5, fig. 2 en pag. 14—15. — BALDAEUS, III, pag. 44—45 met pl. — DOWSON, 35—36, s.v. *avatāra*: 1. *matsya*. — CASARTELLI, *Hindu Mythology and Literature* (Anthropos, II), 130, ch. XI. — VON SCHRÖDER, 338.

3) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, pag. 73, n⁰. 798, zie pl. IV.

4) BALDAEUS, pag. 52—53 met plaat. — COLEMAN, 16—17 met pl. 7, fig. 1. — DOWSON, 37, s. v. *avatāra*: 3. *varāha*. — Not. Bat. Gen. XXX, bijl. XIX, n⁰. 21 *a*: vermoedelijk modern, maar dan toch naar een antiek voorbeeld gemaakt. — CASARTELLI, l. c. 131, ch. XIII. — VON SCHRÖDER, 339.

5) DOWSON, 121, s. v. Deze daemon wilde de aarde naar den bodem der zee trekken.

Wiṣṇu.

1630/11 [1]). *Narasinghâwatâra*; *Wiṣṇu* in zijne vierde incarnatie, als manleeuw (*narasinghâwatâra* [2]), zooals blijkt uit den leeuwenkop met korte horens en groote ooren. Overigens in menschelijke gedaante: met dubbele halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen. Met vier armen: de beide bovenste opgeheven met gesloten vingers, de beide onderste met de nagels de borst en buik van *Hiraṇyakaçipu* [3]) openscheurende. Deze ligt op den rug, op *Wiṣṇu's* schoot, met afhangend hoofd, handen en rechterbeen, terwijl het linker tegen *Wiṣṇu's* linker zijde opgeheven is. *Hiraṇyakaçipu* draagt eene halsketting en pols- en enkelringen. *Wiṣṇu* zit op Europeesche wijze (in *Maitreya*-pose) op een ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk rust, tegen een van boven afgerond ruggestuk. *Jogyakarta.*

H. 14,5 cM.

Zie plaat IX, fig. 1.

1652/3 [4]). *Wiṣṇu* in zijn zevende *awatâra*, als *Râma* [5]), strijdende tegen *Râwaṇa*. *Râma* staat, met zijn linkerbeen vooruit, met vier armen: in zijne beide bovenste handen een knots, in zijne voorste linkerhand een boog en in zijne voorste rechterhand een pijl, die hij op zijn boog legt. Voor hem op den grond liggen vele pijlen en andere vernielde wapens. Tegenover hem staat *Râwaṇa*, met tien hoofden en twintig armen, die alle een wapen dragen, behalve de onderste linkerhand, die op zijn heup rust en den *upawîta* vasthoudt. Onder zijne negentien wapens valt vooral een lange speer in zijne onderste rechterhand en de halvemaanvormige *candrahâsa* op, terwijl de overige uit knotsen, zwaarden, speren enz. bestaan. De tien hoofden hebben slechts ééne hoofdbedekking met diadeem. Op een ovaal lotuskussen, dat op een eenvoudig langwerpig vierkant voetstuk rust.

H. 17,5, br. 11 cM.

Zie plaat IX, fig. 2.

IV. *Lakṣmî.*

1870 [6]). *Lakṣmî*, de *çakti* van *Wiṣṇu*, staande, vierarmig, het bovenlijf naakt, het benedenlijf van den buik tot de ontbrekende voeten met den *sarong* bekleed; de middelste vinger en duim van de omhoog geheven achterste rechterhand tot elkander gebogen; de voorste rechterhand vooruitgestoken en opgeheven, met de palm naar voren en gebogen wijsvinger; de achterste linkerarm geheel afgebroken, de voorste linkerhand in dezelfde houding als de voorste rechterhand, doch de vierde vinger op de derde en deze op de wijsvinger. Het haar hoog opgebonden, met diadeem. Achter het hoofd de overblijfselen van den lichtschijf of aureool; verder de gewone versierselen: oorhangers, halsketting, bovenarm- en polsringen en buikband.

H. 17,2 cM.

2358 [7]). *Lakṣmî*, zittende op een ovaal lotuskussen, dat rust op een vierkant voetstuk, met plat achterstuk in den vorm van een Saraceenschen boog, op welks top een zonnescherm bevestigd is. Langs den rand van het achterstuk eene versiering

---

1) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, pag. 73, n⁰. 800. Zie pl. IV.

2) DOWSON, 37, s. v. *avatāra*: 4. *Narasinha* or *Nṛsinha*. — GROENEVELDT, n⁰. 21. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXVIII, n⁰. 491 *a*; XXXI, bijl. XVIII, n⁰. 21 *a*. — BALDAEUS, 56—59 met plaat. — COLEMAN, 17, met pl. 8, fig. 1. — Guide Musée Guimet, 1894, pag. 17: *Vishṇou Nara-Siṃha*.

3) Deze *daitya* had van *Çiwa* de heerschappij over de drie werelden voor millioen jaren gekregen en vervolgde zijn zoon *Prahlâda*, omdat deze *Wiṣṇu* vereerde (DOWSON, 122, s. v. *Hiraṇyakaçipu*). — CASARTELLI, l. c. 131—132, ch. XIV.

4) Aankoop April 1908, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 161, n⁰. 1660.

5) Vgl. COLEMAN, 22—33 met pl. 9, fig. 2.

6) Coll. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 15.

7) Don. Mr. P. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 16.

Lakṣmî.

van bloemen of vederen, spiraalvormig ineengekruld. Achter het hoofd een ovale lichtschijf, van boven in een punt uitloopend, met parelrand en daaromheen een dergelijke versiering als op den rand van het achterstuk. Het bovenlijf naakt, het midden met een lendendoek of een gordel omgeven. Hoog kapsel, diadeem met vijf driehoekige punten, oorhangers, versierde bovenarmbanden, eenvoudige polsringen, dubbele halsketting, *upawîta* en enkelringen. De twee voorste armen vóór de borst gehouden met over elkander geslagen vingers; de beide andere armen veel te lang, de handen vooruitgestrekt en op de knieën rustende, de rechterhand met den rug naar boven; de linkerhand, waarop de schelp rust, met de palm naar boven gekeerd. Rondom drie zijden van het voetstuk loopt een tweeregelig opschrift in *Nâgarî*-typen.

H. 20 cM.

2458 [1]). *Lakṣmî*, als voren, met over elkander geslagen beenen op een rond lotuskussen gezeten. De gewone vorstelijke kleeding: oorhangers, enkele halsketting, waarboven twee geluksrimpels, vrouwen-*upawîta*, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen, buikband en dubbele enkelringen. Het hooge hoofdkapsel ontbreekt. De achterste handen omhoog geheven, de beide voorste vooruitgestoken. In de beide achterhanden en in de rechter voorhand een onduidelijk voorwerp. De linkerhand, waarin een lang voorwerp (lotusstengel?) boven de linkerknie. De *sarong* tot de voeten afhangend.

H. 8 cM.

1779 [2]). *Lakṣmî*, met zes armen, met over elkander geslagen beenen zittende op een ovaal lotuskussen, dat evenals de beenen van voren beschadigd is, tegen een van boven rond toeloopend ruggestuk, waaraan het zonnescherm ontbreekt. Kapsel, kleeding en versierselen als gewoonlijk, doch onduidelijk door de grove bewerking. De rechter voorhand ligt op de rechterknie. In de opgeheven linkerhand een lotus (?) terwijl een stengel tot boven den schouder omhoog schiet; in de beide voorste, op den schoot in elkander liggende handen eene bloem of vrucht (?). De achterste rechterarm omhoog geheven naar den rechter schouder.

H. 14 cM.

V. *Çiwa.*

1. Als *Mahâdewa*, staande, vierarmig [3]).

2383 [4]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, staande op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust, met vier armen. De gewone kleeding en sieraden. Hooge hoofdbedekking met halve maan en schedel [5]), knopvormig uitloopende tegen een ovale *à jour* gewerkte glorie met vlammen om den rand. In het voorhoofd het staande derde oog [6]). De twee achterste handen omhoog geheven; in de rechterhand het bidsnoer met knop, terwijl het voorwerp in de linkerhand (vliegenwaaier?) is afgebroken. In de naar voren uitgestrekte linker voorhand de waterkruik. Het voorwerp in de vooruitgestrekte rechter voorhand afgebroken. Met oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen, een slang als *upawîta* [7]), gordel en *bĕbĕd*. — Gevonden in *Kĕdoe*.

H. 23,5 cM.

---

1) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 21.

2) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 17.

3) Groeneveldt, n⁰. 495—511. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXIX, n⁰. 493—494; XXXI, pag. CC, n⁰. 508*a*; XLI, pag. XCII, n⁰. 497*a*, pag. XCIV, n⁰. 498*a*, 517*b*, pag XCV, n⁰. 517*c*. — Friederich, n⁰. 17—19, 29, 63. — Brandes. *Gouden godenbeelden*, 553—556, 564, 566—567, 570, 573—574 en pl. 1—2, 6, fig. 6. 7, fig. 8. — von Saher, pl. IV.

4) Don. A. W. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 3: *Wiṣṇu!* — Pleyte, *Indon. Art.* pl. XXI, fig. 3.

5) Dus als in Batavia n⁰. 493—495, 498*a*, 499, 502, 507, 508*a*, 517*b*.

6) Als in Batavia, n⁰. 493, 494, 496, 498*a*, 502, 504, 505, 508, 508*a*, 509, 511.

7) Als in Batavia, n⁰. 493—495, 499, 502, 504, 505, 507, 508*a*.

Çiwa.

1872 [1]). *Çiwa*, als *Mahádewa*, als voren, doch zonder lotuskussen en voetstuk. In de achterste linkerhand de vliegenwaaier, in de vooruitgestoken voorste linkerhand de waterkruik, in de rechter voorhand een drietand met korten steel [2]) en in de omhoog geheven achterste rechterhand een onduidelijk voorwerp. Achter het hoofd de lichtschijf (aureool), waarboven een zonnescherm [3]). Op het hoofdtooisel de halve maan en schedel. Kleeding en versierselen als voren, doch dubbele halsketting; boven den schouder de kop van den slang, die als *upawíta* dient.

H. 12,5 cM.

2385 [4]). *Çiwa* als *Mahádewa*, als voren, doch op een rond lotuskussen staande. Kleeding en versierselen als voren: op de hoofdbedekking de halve maan met schedel; eenvoudige halsketting, waarboven twee geluksrimpels, drievoudige gordel. Om de omhoog geheven achterste rechterhand het bidsnoer met knop, in de linker de vliegenwaaier, in de voorste rechterhand de drietand (*triçúla*) met langeren steel, in de vooruitgestrekte linker de waterkruik. Ovale, niet *à jour* gewerkte glorie met vlammenrand achter het hoofd. Zonder zonnescherm. — Gevonden in *Bagĕlen*.

H. 12,8 cM.

2581 [5]). *Çiwa* als *Mahâdewa* [6]), als voren, doch zonder lotuskussen en veel minder fraai bewerkt. Gewone kleeding, versierselen en haarkapsel: met halsketting, gordel en *bĕbĕd*, overigens onduidelijk. In de omhoog geheven achterste rechterhand een onduidelijk voorwerp, de voorste rechterarm met de geopende hand naar beneden, eenigszins voorwaarts gestrekt. In de achterste omhoog geheven linkerhand een onduidelijk voorwerp en in de vooruitgestoken linker voorhand de waterkruik. Achter het hoofd een gedeelte van den lichtkrans.

H. 9 cM.

3323 [7]). *Çiwa* als *Mahádewa*, als voren, staande op een rond lotuskussen, dat rust op een, van voren beschadigd vierkant voetstuk, zonder ruggeplaat, met een ovalen ring als lichtschijf. In de omhoog geheven achterste rechterhand het bidsnoer, in de linker de vliegenwaaier, in de voorste linkerhand de waterkruik en in de rechter een lange lotusstengel, die uit het kussen te voorschijn komt. Diadeem met rozet, halvemaan en schedel voor op de hoofdbedekking, het staande derde oog in het voorhoofd, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen, *upawíta*, versierde buikband en tot de voeten afhangend lendenkleed.

H. 18,5 cM.

2839 [8]). *Çiwa* als *Mahádewa*, als voren, staande op een rond lotuskussen op vierkant voetstuk met langwerpig vierkante ruggeplaat, waarop gestileerde *makara's* en de ronde lichtschijf [9]) met parelrand. Het zonnescherm is verloren gegaan. In de achterste rechterhand het bidsnoer, in de linker de vliegenwaaier; de voorste rechterhand geopend naar voren uitgestrekt in de *waradâmudrá* [10]), in de linker de drietand (*triçûla*) met langen steel. Vóór het lotuskussen de knielende stier (*Nandi*), zijn rijdier (*wâhana* [11]). In het voorhoofd het staande derde oog. Om de lendenen zeer duidelijk het tijgervel, waarvan de kop, pooten en staart van voren zichtbaar zijn [12]).

H. 31,2 cM.

---

1) Coll. van der Capellen, 1849. — Leemans, n⁰. M, 8: *Wiṣṇu!*
2) Zie Groeneveldt, n⁰. 495. 3) Als in Batavia, n⁰. 493.
4) Don. A. W. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 9: *Wiṣṇu!*
5) Aankoop 1869. — Leemans, n⁰. M, 12: *Wiṣṇu!*
6) Pleyte, (*Bijdr. T. L. Vk.* 6e volgr. VIII, 371) houdt dit beeld voor *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*). Evenwel draagt de linker voorhand een vast attribuut van *Çiwa*.
7) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
8) Overgenomen uit het Kon. Kab. van Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. M, 24*a*. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XXI, fig. 2.
9) Ten onrechte zegt Leemans (l. c.), dat deze verloren is gegaan.
10) Zie Foucher, *Iconographie bouddhique*, I, 69.— Grünwedel, *Mythologie*, 143.— Waddell, 337.
11) Zie Knebel, *Wâhana's*, 232. — Evenals n⁰. 493 en 513 in Batavia.
12) Dus evenals n⁰. 497 en 498 in Batavia. (Groeneveldt, pag. 145—146). — Zie ook Knebel, *Wâhana's*, 233.

Çiwa.

2. Als *Mahâdewa*, zittend, vierarmig [1]).

1783 [2]). *Çiwa* als *Mahâdewa*, zonder voetstuk en lotuskussen, zittende met over elkander geslagen beenen. Het kapsel van voren met de maansikkel en een schedel versierd. Eene slang als *upawîta*. Om de achterste rechterhand het bidsnoer, in de de linker zeer duidelijk de vliegenwaaier; in de voorste rechterhand een onduidelijk voorwerp, misschien een drietand met korten steel, in de linker voorhand duidelijk de waterkruik. In het voorhoofd het derde oog. Gewone versiering en kleeding.

H. 9 cM.

2459. 1/2 w. g.

2841 [3]). *Çiwa*, als voren, doch zittende op een rond lotuskussen; achter het hoofd de lichtschijf. In de achterste handen rechts het bidsnoer, links de vliegenwaaier (zeer duidelijk); de voorste rechterhand geopend vooruitgestoken met de palm naar boven [4]); in de linker de waterkruik (zeer duidelijk). Vóór het kapsel de maansikkel en daarboven een zeer duidelijke schedel. Slang als *upawîta*.

H. 15 cM.

3. *Çiwa* als *Guru* [5]).

2268 [6]). *Çiwa* als *Guru*, staande zonder voetstuk of lotuskussen; in de vooruitgestoken linkerhand de waterkruik, in de rechter de overblijfsels van een bidsnoer. Achter het hoofd een lichtschijf in den vorm van een rad, welks spaken de gedaante van een *wajra* hebben, terwijl uit den omtrek vlammen uitschieten. Met puntige kinbaard en dikken buik. De haartooi (*jaṭâ* [7]) hoog oploopend met rozet bovenop en met driehoekige uitsteeksels langs den rand; oorhangers, halsketting, *upawîta*, band onder de borst, buikband, versierde bovenarmringen, eenvoudige polsringen, enkelringen en in plooien afhangende *bĕbĕd*. Op het voorhoofd het derde oog. — Uitmuntend werk.

H. 23 cM.

4. *Çiwa* als *Kâla*.

1725 [8]). *Çiwa* als *Kâla*, staande op eene ronde verhevenheid op een vierkant voetstuk; de rechterhand eenigszins naar voren uitgestrekt en met de linker op een knots leunende. Hoog hoofddeksel met diadeem, oorhangers, halsketting, recht naar beneden loopende *upawîta*, versierde bovenarmbanden en dubbele buikband.

H. 16 cM.

2459 [9]). *Çiwa* als *Kâla*, in sterk bewogen houding staande, met twee armen. Gewone kleeding en versierselen: halsketting, dubbele versierde bovenarm- en eenvoudige polsringen, borstband en buikband, de lendengordel in een slip naar voren afhangend.

---

1) Zie n⁰. 513 en 514 bij GROENEVELDT. — Not. Bat. Gen. XXXII, bijl. IX, n⁰. 514*a*.
2) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 27*a*.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. van Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 27*b*.
4) Dus als n⁰. 2581 en 2839 (zie boven).
5) Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXIX, n⁰. 517*a*.
6) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰, M, 119: tempelwachter of priester!
7) Zie FRIEDERICH in Verh. Bat. Gen. XXI, pag. XXV.
8) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 120: tempelwachter.
9) Coll. SAL MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 26.

Çiwa.
De op zijde omhoog geheven rechterhand en beide voeten ontbreken; in de voor de borst gehouden linkerhand een slang. Achter het hooge kapsel de ovale lichtschijf en op het voorhoofd het derde oog. — Zie afbeelding p. 68.
H. 16,8 cM.

5. *Çiwa* en *Pârwatî* [1]).

3280 [2]). *Çiwa* en *Pârwatî* (?), de god gezeten op een ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk stuk, met het rechterbeen naar beneden hangende en het linker dwars voor het lichaam, met vier armen. In de opgeheven rechter achterhand een bijl of hamer, in de linker achterhand een dier (ree?). De rechter voorhand naar voren geopend en vooruit gestoken. Met den voorsten linkerarm houdt hij *Pârwatî* omvat, die op zijn linkerbeen rust en in hare linkerhand een langwerpig voorwerp vasthoudt. — Zie nevenst. afb.
H. 9,7 cM.

3280. 2/3 w. g.

VI. *Dewî.*

2842 [3]). *Kâlî* of *Pârwatî* [4]), met over elkander geslagen beenen zittende op een vierkant voetstuk, welks voorste hoeken door op de achterpooten staande *singha's* gedragen worden. Çiwaïetisch kapsel en versierselen. Het eerste met drie rijen driehoekige uitsteeksels, die evenals de punt, de oorhangers en de halsketting verguld zijn. Zonder bovenarmbanden, doch met eenvoudige polsringen. Achter het hoofd een ovale ring als lichtschijf. Met a c h t armen [5]), waarvan de derde rechterhand een zwaard schijnt gehouden te hebben, terwijl de voorste achterhand geopend met den rug op het rechterbeen rust. In de tweede rechter bovenhand het bidsnoer. De voorste linkerhand ligt, met de palm, op den rechtervoet. In de overige drie opgeheven linkerhanden en de bovenste rechterhand onherkenbare voorwerpen. — Zie nevenstaande afbeelding.
H. 11,9 cM.

2842. 2/3 w. g.

---

1) Zie GROENEVELDT, n⁰. 518 en 518*a* (afwijkend). — J. SEELY, *The wonders of Elora*, pl. tegenover pag. 180. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CCI, n⁰. 518*a* (afwijkend).
2) Aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. van Zeldzaamh. in 1883.— LEEMANS, n⁰. M, 27*c*.
3) Zie GROENEVELDT, n⁰. 519—521 en 523—526. — Not. Bat. Gen. XLI, pag. XCVII, n⁰. 519*a*, pag. XCVIII, n⁰. 519*b*.
5) Als n⁰. 524 en 525 bij GROENEVELDT.

Dewí.

1632 [1]). *Mahákálí*, *çakti* of vrouw van *Çiwa* als *Mahákála*, in eene woeste gedaante, half zittende, half staande tegen een ruggeplaat en een met bladeren omringden langwerpig vierkanten troon, met de beenen over elkander. Gekleed van onder den boezem tot aan de knieën, naar het schijnt met een ruwe huid; het gelaat heeft zeer groote uitpuilende oogen, een wijd opengesperden mond met lange uitstekende tanden en slagtanden. De rechterhand rust tegen het kleed op de dij, terwijl de linkerhand afgebroken is. Een of meer slangen omgeven het lichaam. Het kapsel met een getanden kroon is Çiwaïetisch, doch niet hoog. Het beeldje is geheel massief, alleen het onderste gedeelte van den troon is hol. — Ruw werk.

H. 19 cM.

1875. ½ w. g.

1875 [2]). *Durgâ* [3]), *çakti* van *Çiwa*, *Mahiṣâsura* bestrijdende; met tien armen, staande op den buffel, met de onderste linkerhand diens staart vasthoudende. De *asura* komt hier niet, als bij de steenen beelden, uit den kop van den buffel te voorschijn, maar deze laatste heeft het achterste gedeelte van een dier, vereenigd met het bovenste gedeelte van een vierarmig menschelijk wezen, dat in zijne twee voorste handen een knots houdt. De onderste rechter en de twee bovenste linkerarmen der godin zijn afgebroken; de attributen in hare handen, voor zoover die nog aanwezig zijn, zijn niet meer te herkennen. Met haar linkerbeen staat zij achter het lichaam van den buffel, met de rechtervoet op den schouder van den *asura*. Kleeding en versierselen als gewoonlijk, doch moeilijk te herkennen door de sterke oxydeering van het geheel. Alleen het dubbele vrouwensnoer, de halsketting en vier geluksrimpels zijn duidelijk herkenbaar. De *asura* draagt oorhangers en eene halsketting. — Zie bovenstaande afbeelding.

H. 15,6 cM.

1630/10 [4]). *Durgâ*, als voren, doch met acht armen. De *asura* zit hier op den nek van den buffel, met omhoog geheven handen, waarvan de linker een rond schild ophoudt. Hij draagt eene halsketting en pols- en enkelringen. De acht handen der godin dragen de volgende attributen, beginnende van boven links: de *çangkha* met vleugels [5]), de strik (*páça* [6]), de boog en het haar van den *asura*; rechts: een afgebroken voorwerp (de *cakra* of *akṣamálâ*?), een zwaard, een pijl en de staart van den buffel. De godin draagt het gewone Çiwaïetische ornaat: hoog, knopvormig uitloopend

---

1) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 28.
2) Coll. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 29.
3) GROENEVELDT, n⁰. 522 en 522*a*. — FRIEDERICH, n⁰. 45 (afwijkend).
4) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, pag. 73, n⁰. 799 met pl. IV.
5) KNEBEL, *Prototype*, 325.
6) Als twee beelden te *Goenoeng Sari* (KNEBEL, l. c. 335), drie te *Jogyakarta* (KNEBEL, 336) en vier te *Malang* (KNEBEL, 336—337). — FRIEDERICH, n⁰. 45 noemt het een „oorlogstoorts". — Zie GROENEVELDT, n⁰. 522.

Gaṇeça.

hoofddeksel, oorhangers, halsketting, *upawîta*, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen en gordel met afhangende slippen. De buffel ligt op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. *Sĕmarang*. — Zie nevenstaande afbeelding.

H. 27 cM.

1630/10. 1/3 w. g.

VII. *Gaṇeça* [1]).

1876 [2]). *Gaṇeça*, met olifantskop en vier armen, op een ovaal kussen gezeten, het rechterbeen opgetrokken. In de omhoog geheven achterste rechterhand het bidsnoer, in de linker de strijdbijl met twee lemmeten; in de voorste rechterhand een slagtand met zijne wortels en in de linker een bakje, waaruit hij met zijn snuit voedsel neemt. Het lichaam onbekleed, de versierselen aan kapsel, hoofd, armen, polsen, hals, borst en enkels Çiwaïetisch; behalve den *upawîta* nog een brilslang, die het geheele lichaam omringt. Vóór het kussen een tafeltje op drie pooten, waarop eenige *pisang* en andere offergaven. Het geheel is op een langwerpig vierkanten troon geplaatst, waarachter een vierkant ruggestuk omhoog rijst. Achter het hoofd de ronde lichtschijf met paarlrand, waarboven een troonhemel met afhangende linten. De troon rust aan de voorzijde rechts en links op een leeuw, die op den rug van een olifant gesprongen is. Boven op elken stijl van de ruggeleuning een *makara*. Het geheel op een vierkant voetstuk in twee verhoogingen; op de bovenste vooraan een rat [3]). De god heeft slechts één slagtand (*ekadanta*), hetgeen op Java anders zeer zelden voorkomt [4]) en ook in *Engelsch Indië* zeldzaam is. — Zeer fraai werk.

H. 28 cM.

Zie plaat X, fig. 2.

1770 en 1788 [5]). *Gaṇeça*, als voren, op een ovaal (1788) of rond (1770) lotuskussen gezeten, dat bij 1788 op een vierkant voetstuk geplaatst is. Kapsel, kleeding en houding als gewoonlijk. In de achterste rechterhand het bidsnoer (bij 1788 meer beschadigd dan bij 1770), en in de linker de olifantshaak (1788) of de strijdbijl (1770); de rechter voorhand bij 1788 afgebroken, bij 1770 met de pols op de rechterknie

---

1) Groeneveldt, pag. 153, VI, n^0. 527—534. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CCI, n^0. 533*a*; XXXIX, pag. CCV, n^0. 532*a* en pag. CCVI, n^0. 533*b*; XLIV, pag. CXXIV, n^0. 534*a*. — Friederich, n^0. 55—57.

2) Coll. van der Capellen, 1849. — Leemans, n^0. M, 31. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XII, fig. 1.

3) Het symbool van slimheid, het rijdier van den god. (Knebel, *Wâhana's*, 243).

4) Zie Not. Bat. Gen. XLIV, pag. CXXIV, n^0. 186*b*.

5) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n^0. M, 32 en 33.

Skanda.

rustend; in de linker voorhand bij beide het etensbakje, waarin het einde van de snuit steekt. Bij 1788 is een gedeelte van de lichtschijf en een der voorhoeken van het voetstuk beschadigd, terwijl 1770 een ovalen ring als lichtschijf heeft. Bij beide raken de voetzolen elkaar en beide hebben de halve maan en schedel voor in de haartooi.

H. 11,5 en 8,6 cM.

VIII. *Skanda* of *Kârtikeya* [1]).

Skanda of *Kârtikeya* is de zoon van *Çiwa* en *Pârwatî*, of volgens eene andere legende van *Çiwa* alleen. Zijn rijdier is de pauw [2]). Hij wordt met een of met zes hoofden voorgesteld, en met twee of met twaalf armen. De beelden in ons museum wijken af van die in Batavia. Ook de voorstelling der Hindoes is anders: bij COLEMAN wordt hij afgebeeld met vier armen, die met pijl, boog en drietand gewapend zijn. Overigens vergelijke men COLEMAN, pag. 74—78.

1696 [3]). *Skanda* [4]) of *Kârtikeya*, de god van den oorlog en de aanvoerder der hemelsche heerscharen. Met een klein rond schild in de linker en een speer in de rechterhand, zittende op een eenigszins monsterachtig gewerkten pauw met opengesperden bek. Het geheel staande op rond kussen, dat op een vierkant voetstuk rust. De god is met de gewone Çiwaïetische versierselen versierd: oorhangers, bovenarmringen, polsringen, borstsieraad, enkelringen en vrouwensnoeren [5]).

H. 36 cM.

2843 [6]). *Kârtikeya*, als voren, op den pauw gezeten, doch met opgetrokken linkerbeen. Met zes hoofden en twaalf armen. In de handen, van achteren naar voren rekenende, rechts in de derde een dolk, in de vierde de werpschijf (*cakra*) en in de vijfde een kleine knots, terwijl de zesde of onderste met de palm naar voren opgeheven is. Links is de bovenste afgebroken, de tweede onduidelijk, de derde draagt een klein rond schild, de vierde een vogel (?), de vijfde eene kleine knots en de zesde hand is met de palm schuin naar voren uitgestrekt. Op een ovaal kussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk rust. In plaats van den *upawîta* gaan van uit het midden van de halsketting twee dunne snoeren naar beneden en langs de rechterzijde naar achteren [7]). Het rechterbeen met een band, waaraan een belletje hangt. De pauw wordt hier van op zij gezien [8]). De god met een kort kleedje bekleed, dat boven de knieën eindigt [9]).

H. 14 cM.

IX. *Kâma* [10]).

3281 [11]). *Kâma* [12]), de god der liefde, met een ovalen lichtring achter het hoofd en fraai bewerkte versierselen: hooge, puntig oploopende hoofdbedekking met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers, halssnoer, versierde bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen. Staande in de houding van een boogschutter met gebogen knieën, op een lotusknop, die uit een vierkant voetstuk oprijst. In de handen is waarschijnlijk een boog geweest.

H. 12,8 cM.

---

1) COLEMAN, 74—78 en pl. 17, fig. 1—2. — GROENEVELDT, pag. 63.— DOWSON, 152, s.v. *Kārttikeya.*

2) KNEBEL, *Wâhana's*, 242—243. Deze pauw heet *Parawâṇî* (MOOR, *Hindu Pantheon*, 211). Vandaar zijn *Tamil*-naam *Mayiteriwêlan* (de lancier, die een pauw berijdt).

3) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 30. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. XII, fig. 2.

4) Zie Not. Bat. Gen. XXV, pag. L, n⁰. 200*a*; XXXIX, pag. CXCVII, n⁰. 202*a* en GROENEVELDT, n⁰. 201—202. — FRIEDERICH. 124 (alle steenen beelden).

5) GROENEVELDT, pag. 2 en 63.

6) Uit het Kon. Kab. van Zeldzaamheden overgenomen in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 30*a*.

7) Dus als n⁰. 201 bij GROENEVELDT.

8) Als n⁰. 202 bij GROENEVELDT.

9) Als n⁰. 200*a* in Batavia.

10) COLEMAN, 46—48 met pl. 21, fig. 2. — DOWSON, 145—147, s. v.

11) Aankoop 1897, dus niet vermeld bij LEEMANS. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. XXI, fig. 4.

12) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 206 (afwijkend).

X. *Kuwera* [1]).

Koewera is de god van den rijkdom, die zoowel tot het Çiwaïetische als tot het Buddhistische pantheon behoort. Bij de Buddhisten heet hij *Waiçrawaṇa*. Als tempelgod, in steen, komt hij hoogst zelden voor (in onze verzameling in het geheel niet), doch als huisgod, in metaal, zeer dikwijls, bij ons in 13, in Batavia in 25 exemplaren. Hij wordt voorgesteld als een zwaarlijvig persoon (evenals *Çiwa* als *Guru*), met twee armen, zittende op een kussen, dat op een vierkant voetstuk ligt, meestal met achterstuk en glorie (bij ons materiaal in 11 gevallen van de 13). Het kleine kringetje op het voorhoofd, waarvan GROENEVELDT (pag. 155) spreekt, komt bij slechts één beeld (n⁰. 3065) onzer verzameling voor. Het linkerbeen ligt op het kussen, terwijl het rechter rust op een omgevallen of staanden pot aan den voorkant van het voetstuk. De gewone houding, met over elkaar geslagen beenen, komt slechts tweemaal voor (n⁰. 1670 en 3050). De rechterhand rust op de knie, met een langwerpig of rond knopvormig voorwerp (citroen [2]) in de palm, terwijl de linkerhand den hals van een marterachtig dier (krokodil of slang) of van een zak van dierenhuid [3]) omklemt. Uit den bek van het dier of de opening van den zak hangt eene lange lus naar beneden, die waarschijnlijk het sluitkoord voorstelt. Gewoonlijk (bij ons in 7 gevallen van de 13) staan voor op het voetstuk eenige potten.

2466 [4]). *Kuwera*, zittende op een ovaal kussen, dat op een vierkant voetstuk rust met rugleuning, ronde lichtschijf met opengewerkten vlammenrand en zonnescherm. Het linkerbeen voor het lichaam, het rechterbeen opgetrokken en rustende op een omgevallen pot. De handen op de knieën naar voren uitgestrekt. De linkerhand het slangvormig snoer van een zak omvattend. Voor het voetstuk zeven geldpotten [5]), evenzoo staan aan de vier hoeken van het voetstuk potten [6]). In de rechterhand een vrucht. Hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand. Met halsketting, bovenarm- en polsringen en borstband. De buik zeer dik.

H. 15,5 cM.

2364 [7]) en 2584 [8]). *Kuwera*, als voren, zittende op een dun (2364) of dik (2584) ovaal kussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk rust, tegen een vierkante rugleuning, met ronde (2364) of ovale (2584) lichtschijf, bij 2584 met vlammenrand, bij 2364 met *pajoeng*. Aan den voorkant van het voetstuk twee groepen van drie potten, waarvan de beide buitenste van hooge bloemvormige deksels zijn voorzien. De afhangende rechtervoet rust op een omgevallen pot. In de rechterhand, die op de rechterknie rust, een ovale vrucht, terwijl de op de linkerknie rustende linkerhand een buidel (2584) of den hals van een dier (2364) omklemt. Hoog oploopend hoofddeksel, halssnoer, bovenarm-, pols- en enkelringen en *upawîta*. De buik wanstaltig dik, vooral bij 2584.

H. 10 en 8,7 cM.

---

1) COLEMAN, 111 en 387 s. v. — GROENEVELDT, pag. 156—161, n⁰. 536—552 *a*. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXX, n⁰. 551 *b*; XXXI, pag. CCI, n⁰. 538 *a*, 551 *c*; XXXII, bijl. IX, n⁰. 545 *b*; XXXIII, bijl. X, n⁰. 538 *b*; XXXVI, pag. LXXXV, n⁰. 542 *a*; XXXIX, pag. CCVI, n⁰. 538 *c*. — DOWSON, 173, s. v. — FOUCHER, *I. B.*, I, 126, fig. 21. — RAFFLES, pl. 75, fig. 1 en 6. — *Het Leven*, jaarg. 1, n⁰. 28, pag. 883, afb. *Kuwera*.

2) Naar den Skr. naam dezer vrucht (*jambhara*) heet hij in *Nepal* en *Tibet*: *Jambhala* (FOUCHER, I, 125).

3) Dit voorwerp heet volgens OLDENBURG (*Matériaux*, 13—15), en FOUCHER, I, 125, *nakula*. Zie ook l. c. pl. V, fig. 1 en 2.

4) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 97: *Buddha!*

5) Als in Batavia n⁰. 551 *b*.

6) Als in Batavia n⁰. 538 *b*—*c*.

7) Don. Mr. P. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 102: *Buddha!*

8) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 101: *Buddha!*

Kuwera.

1777 [1]). *Kuwera*, als voren, doch zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. Vierkante ruggeleuning en ovale lichtschijf beide met vlammenrand. Voor op het voetstuk drie potten met deksels, terwijl het opgetrokken rechterbeen op een vierde staande pot met deksel rust met nederhangende lus of snoer [2]). In de rechterhand, die op de rechterknie rust, een puntige vrucht, terwijl de linker een op de linkerknie liggenden buidel omvat. Puntig hoofddeksel, oorhangers, versierde halsketting en buikband en bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen.

H. 8,5 cM.

2583 en 2585 [3]). *Kuwera*, als voren, zittend tegen een achterstuk, bij 2583 vierkant en onversierd, met ruggeleuning, bij 2585 open gewerkt. De glorie rond, met parelrand (2583) of in den vorm van een Saraceenschen boog, met vlammenrand (2585). Het rechterbeen rust op een omgevallen pot. Voor op het voetstuk vier potten en aan weerskanten één pot [4]), bij 2585 met afhangende lus of snoer. In de linkerhand bij 2583 een zeer duidelijke visch, uit welks bek een kralensnoer in een der potten afhangt [5]), bij 2585 een viervoetig dier (muis? [6]), ook met afhangend snoer. Op het hoofdsieraad bij 2583 een vierbladige rozet, bij 2585 driehoekige uitsteeksels langs den rand. Dwars over den buik, die bij 2585 wanstaltig dik is, de buikband. Het voorwerp in de rechterhand bij 2585 onduidelijk.

H. 8 cM.

3053 [7]). *Kuwera*, als voren, zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk ligt; de rechtervoet rust op een omgevallen pot, die op twee staande potten met afhangende lussen rust. Het bovengedeelte van de boogvormige ruggeplaat ontbreekt; de rechterhand rust op de knie met een vrucht op de palm, terwijl de linker een buidel op de linkerknie houdt. Knopvormig uitloopend hoofddeksel, halsketting, bovenarm- en polsringen, borstband, *upawîta* en enkelringen.

H. 8 cM.

3065 [8]). *Kuwera*, als voren, doch zittende op een eenvoudig ovaal kussen, zonder ruggestuk, doch met een hartvormige, in een punt uitloopende lichtschijf met ingesneden rand achter het hoofd. Op het voorhoofd een verguld kringetje. Het rechterbeen afhangend en rustend op een omgevallen pot, het linker voor het lichaam (*lalita*-pose). De rechterhand op de rechterknie rustende, met een onduidelijke knop, terwijl de linkerhand op de linkerknie een dier (muis?) omvat houdt, uit wiens bek lussen naar beneden hangen [9]). Hoog hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels, versierde halsketting en bovenarmbanden en band over den dikken buik, eenvoudige pols- en enkelringen en *upawîta*, die recht naar beneden loopt. Zonder voetstuk en potten.

H. 8 cM.

1778 [10]). *Kuwera*, als voren, doch zittend op een opengewerkt langwerpig vierkant voetstuk, zonder ruggeleuning. Achter het hoofd een ovale beschadigde lichtschijf. Aan den achterkant van het voetstuk twee potten en een krokodil (?) aan den linkerkant van den god. Het opgetrokken rechterbeen rust op een staande pot, terwijl een langwerpig ronde zak tegen de rechterknie rust. De rechterhand afgebroken, terwijl

---

1) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 100: *Buddha!*
2) Als n⁰. 538*c* in Batavia.
3) Aankoop 1869. — Leemans, n⁰. M, 104—105: *Buddha!*
4) Als 538*c* in Batavia.
5) Als n⁰. 536 in Batavia.
6) Als n⁰. 542*a* in Batavia.
7) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij Leemans vermeld.
8) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij Leemans vermeld.
9) Als n⁰. 536 bij Groeneveldt.
10) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 106: *Buddha!*

Kuwera.
de linker ledig rust op de linkerknie. Hoog puntig oploopend hoofdkapsel, de sieraden behalve de hals- en borstketting, en de bovenarmbanden en enkelringen, zeer onduidelijk, evenals het gelaat.

H. 6,7 cM.

2390 [1]). *Kuwera*, als voren, doch zittende op een beschadigd ovaal lotuskussen en voetstuk, zonder ruggestuk. Achter het hoofd de thans afgebroken lichtschijf. Het linkerbeen dwars voor het lichaam, het rechter naar voren afhangend en rustend op een omgevallen pot aan den benedenkant van het voetstuk. De armen naar voren uitgestoken en op de knieën rustende. In de rechterhand een puntige vrucht, terwijl de linker een buidel omklemt. Puntig oploopend hoofddeksel, oorhangers, halssnoer, bovenarmbanden, pols- en enkelringen. — Gevonden te *Soekapoera*, *Preanger Regentschappen*.

H. 10,5 cM.

2391 [2]). *Kuwera*, als voren, doch geheel verguld, zittend op een langwerpig vierkant voetstuk, zonder ruggeleuning. De rechtervoet afhangend en rustend op een omgevallen pot, het linkerbeen voor het lichaam (*lalita*-pose). De rechterhand op de rechterknie met een onduidelijke knop (?). De linkerhand houdt een zak vast. Met dikken buik, hoog hoofddeksel, halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, recht naar beneden loopende *upawîta* en buikgordel met aan drie kanten afhangende slippen.

H. 9 cM.

1670 [3]). *Waiçrawaṇa*, de Buddhistische *Kuwera*, zittende met over elkaar geslagen beenen op een langwerpig vierkant *à jour* bewerkt voetstuk, met *à jour* gewerkte hartvormige ruggeleuning, die in een punt uitloopt. In de rechterhand, die op de rechterknie rust, een slang [4]), in de linker, die op de linkerknie rust, een bolvormig voorwerp (vrucht?). Hoog, puntig oploopend kapsel, halsketting, bovenarm-, pols- en enkelringen, *upawîta*, koorden over de schouders, die elkander op de borst kruisen en gordel om het onderlijf. *Soerakarta*.

H. 9,6 cM.

3050. w. g.

3050 [5]). *Waiçrawaṇa* [6]), als voren, zittende in diamanten pose op een ovaal lotuskussen, gelegen op een vierkant voetstuk. Vierkante ruggeplaat met aan weerszijden der bovenzijde een puntig uitsteeksel en vlammenrand. Hierop zijn een ovale lichtschijf met vlammenrand en de *pajong* bevestigd. Aan den voorkant van het voetstuk staan drie groepen van twee potten met hooge bloemvormige deksels. Tegen het kussen rechts een dikke omgevallen pot, waaruit lussen naar beneden hangen, die

---

1) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 103: *Buddha!*
2) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 107: *Buddha!*
3) Don. P. O. G. GUYOT, 1838. — LEEMANS, n⁰. M, 94: *Buddha!*
4) Als GROENEVELDT, n⁰. 550 en 552.
5) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
6) GRÜNWEDEL, *B. K.*, 127.

Kuwera.

uit groote korrels of knoppen gevormd zijn. De rechterhand in *waradâmudrâ*, de linkerhand in predikende houding. Met hoog Çiwaïetisch kapsel en *upawîta*. In beide ooren een lange hanger. Zie afbeelding pag. 75.

H. 14 cM.

1630/6 [1]). *Yakṣî* (*Câṛwî*), de gemalin van *Kuwera*, zittende op een rond lotuskussen, dat op een vierkant, aan drie kanten opengewerkt voetstuk rust; vierkante ruggeplaat met portico, waarop drie buikige potten staan [2]), met aan weerskanten een gestileerden *makara*. Daarboven een halfronde lichtschijf en het zonnescherm. De rechtervoet afhangend en op een omgevallen pot rustend, het linkerbeen voor het lichaam *lalita*-pose). De rechterhand rust met de palm op de rechterknie [3]). De linkerhand houdt een touw vast, dat gebonden is om den hals van den ichneumon (*nakula*), die voor haar staat. De buik zeer dik. De versierselen als voren, doch de bovenarmbanden niet versierd en in plaats van den recht naar beneden loopenden *upawîta* de vrouwen-*upawîta*. *Kĕdoe*.

1630/12. ½ w. g.

H. 39, br. 15,5 cM.

Zie plaat XI, fig. 1.

1630/12—13 [4]). *Tempelwachters* (*râkṣasa's* [5]), een paar, 12 liggende op de rechter, 13 op de linkerknie, terwijl het linkerbeen van 12 en het rechter van 13 op den grond staan, die door een vierkant voetstuk met vooruitstekende randen gevormd wordt. In de rechterhand van 12 en de linker van 13 een effen knots, die op den grond rust. De linkerhand van 12 en de rechter van 13 houdt op de knie een zware slang, wiens kop boven de hand uitsteekt en wiens lichaam naar achteren afhangt. De versiering bestaat uit ronde oorschijven, halsketting, versierde borstband en bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen. Zonder hoofdbedekking en *upawîta*. Het haar naar achteren afhangend. Op den rug een kort mes. — Zeer zeldzaam. *Jogyakarta*. Zie bovenstaande afb.

H. 18, br. 10 cM.

---

1) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 73, n⁰. 795. Zie plaat IV.

2) FOUCHER, I, pag. 124, fig. 20.

3) Als n⁰. 552*b* bij GROENEVELDT: *Yakṣî* of *Câṛwî*, de vrouw van *Kuwera*.

4) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 74, n⁰. 803 met pl. IV.

5) Zie Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXVI, n⁰. 553*a*.

XI. *Buddha-beelden.*

a. Wairocana.

Wairocana is de eerste der vijf *Dhyânibuddha's*. Hij wordt voorgesteld zittende op een lotuskussen, met over elkaar geslagen beenen, de beide handen voor de borst opgeheven in *dharmacakramudrâ*. Zie verder GROENEVELDT, pag. 76 en 163, WADDELL, 336, middelste figuur en 349, GRÜNWEDEL, *Buddhistische Kunst*, 169, *Mythologie*, 242, s. v., RHYS DAVIDS, 252, FOUCHER, II, 41, 86—88, 91—94, 100, KÖPPEN, II, 26, HODGSON, 28, KERN, I, 323, II, 172.

2780—2782 [1]). *Wairocana* [2]), van goud, zittende op een verzilverd [3]) bronzen rond lotuskussen met vierkant voetstuk. Aan de achterzijde een verzilverd bronzen ruggeplaat, met vlammenrand, bij 2780 en 2781 ook met gestileerde *makara's*, waarop bij alle een zonnescherm. Achter het hoofd behalve de ronde (2781) of ovale lichtschijf een kleine lichtschijf van bladgoud, aan het beeld zelf bevestigd. Hij houdt de handen vóór het lichaam, de linker tot bij de borst omhoog geheven, de rechter daar over heen gebogen, in de *dharmacakramudrâ* [4]), de beenen in de diamanten pose [5]). 2782 heeft op het voorhoofd de *ûrṇâ*. Het beeld zelf is met goudblad overkleed. Met *Buddha*-kapsel en met mantel over den linkerschouder. Het voetstuk van 2782 zeer geschonden. — Geschatte waarde *f* 15.

H. 10 en 9,4 cM.

3031 [6]). *Wairocana*, als voren, van goud, zittende op een zilveren ovaal lotuskussen, met langwerpig rond achterstuk, rondom met een versierden rand omboord en op den top met een *pajoeng* gedekt. In gewone *Buddha*-kleeding. De handen vóór de borst met de vingers in elkander geslagen, in *dharmacakramudrâ* [7]). Achter het hoofd een gouden lichtschijf, naar het schijnt van later werk. Behalve het beeld en de lichtschijf, die van een sterk met zilver vermengd goud vervaardigd zijn, is al het overige van zilver. Het voetstuk en lotuskussen beschadigd. Op het voorhoofd de *ûrṇâ*, evenals bij n°. 2782.

H. 7,5 cM.

3032 [8]). *Wairocana*, als 3031 van goud, zittend op een rond zilveren lotuskussen, dat op een vierkanten troon geplaatst is. Aan de achterzijde van den troon een langwerpig rond zilveren achterstuk met versierden rand en op den top een zilveren *pajoeng*. Hij houdt de beide handen met gesloten vingers boven elkander vóór de borst. Achter het hoofd geen lichtschijf. Het achterstuk gebroken. Op het hoofd eene verhoogde spitse punt; met *ûrṇâ*. Aan de kanten en in het midden van het voetstuk bloemversiersels [9]).

H. 8 cM.

1629 [10]) en 1711 [11]). *Wairocana*, als voren, doch van brons, zittende op een

---

1) Don. Min. v. Kol. 1882. — LEEMANS, n°. M, 47—49: *Buddha*.

2) GROENEVELDT, 554—562. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LIX, n°. 560*a*; XXVI, pag. CXXII, n°. 562*a*; XXXI, pag. CCII, n°. 558*a*; XXXIII, pag. LII, o°. 558*b*—*c*. — FRIEDERICH, in Verh. Bat. Gen. XXI, n°. 67, 68, 74, 81, 84, 89 en XXIII, pl. 1 en 2. — RAFFLES, pl. 2 achter pag. 56, fig. 2. — BRANDES, *Mudrâ's*, pl. 2 (B. G. n°. 556 en 558).

3) Als GROENEVELDT, n°. 557—557*a*.

4) GRÜNWEDEL, *B. K.*, 159, 163, 165, 193, note 82 en 86. — WADDELL, 134 (pl.), 337, n°. 4 en 349. — FOUCHER, I, 68, 98, n. 2, 113, 165. — BRANDES, l. c. 38 en pl. 1, fig. 7—14. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, pl. 38 en 91 en pag. 112 en 124. — *B. A.* 185, 187, 188*n*, 189, 193*n*.

5) WADDELL, 335, n°. 1. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370.

6) Don. Min. v. Kol. 1886, dus niet bij LEEMANS vermeld.

7) Zie BRANDES, *Mudrâ's*, pl. 2, fig. 2 (B. G. n°. 558). — GROENEVELDT, 558. — FRIEDERICH, n°. 84.

8) Don. Min. v. Kol. 1886, dus niet bij LEEMANS vermeld.

9) Zie BRANDES, *Mudrâ's*, pl. 2, fig. 1 (B. G. n°. 556). — GROENEVELDT, n°. 556. — FRIEDERICH, n°. 67.

10) Aankoop 1830. — LEEMANS, n°. M, 65.

11) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 64.

Buddha-beelden.

lotuskussen, dat rust op een eenvoudig (1629) of *à jour* bewerkt en met bloemversiersels als 3032 versierd vierkant voetstuk, in de diamanten pose. Het ruggestuk van onderen met vleugelvormige uitsteeksels. bij 1711 aan een kant beschadigd, van boven ovaal (1711) of rond (1629) met vlammenrand. Daarboven een zonnescherm met scherpe punt. Achter het hoofd de lichtschijf. De handen in *dharmacakramudrâ*, de rechter boven de linker. Over de voeten een slip van het kleed. Het kapsel met *uṣṇîṣa*, bij 1629 puntig oploopend, als bij 3082.

H. 17 en 20 cM.

2847 [1]). *Wairocana*, als voren, in diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, dat op een eenvoudig vierkant voetstuk rust. Het ruggestuk met *makara*-orament aan weerszijden en daarboven een ovale lichtschijf met vlammenrand. Het zonnescherm afgebroken. De handen in *dharmacakramudrâ* voor de borst opgeheven, met de wijsvinger der rechterhand bovenaan. Met *úrṇâ* en *uṣṇîṣa* en daarboven een knop. — Zeer fraai werk.

H. 20 cM.

3277 [2]). *Wairocana*, als voren, zittende in de gewone houding op een ovaal lotuskussen, op een vierkant, langs den rand met bloemen versierd voetstuk. Ruggeleuning met een uitsteeksel (gestileerde *makara's*) aan weerszijden, van boven in een puntboog uitloopend. Het zonnescherm afgebroken. De rechterhand boven de linkerhand voor de borst houdende. Krullende haren met *uṣṇîṣa*. Zonder versierselen; zooals gewoonlijk, en ook zonder *úrṇâ*. Het voetstuk beschadigd.

H. 12 cM.

3043 en 3046 [3]). *Wairocana*, als voren, zittende in de diamanten pose op een ovaal lotuskussen, dat rust op een eenvoudig vierkant voetstuk, bij 3043 met vooruitstekenden bovenrand. Het ruggestuk van 3043 boogvormig, met vlammenrand, bij 3046 vierkant en onversierd, met glorie met vlammenrand. De *pajung* van 3046 is verloren gegaan. De rechterhand boven de linkerhand voor de borst; bij 3043 raken de beide ringvingers elkaar; bij 3046 raakt de linkerduim en wijsvinger de pols van de rechter en de 3e en 4e vinger van de linkerhand den rechterduim. Het kapsel bij 3046 puntiger uitloopend dan bij 3043; 3043 met, 3046 zonder *úrṇâ*. Bij beide valt een slip van het kleed over de voeten. Het lotuskussen bij 3043 van boven met vijfhoeken versierd, bij 3046 effen.

H. 17,4 en 12,5 cM.

1712 [4]). *Wairocana*, als voren, in diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, dat op een opengewerkt vierkant voetstuk met vooruitstekenden bovenrand rust. Het ruggestuk van onderen met twee vleugelvormige uitsteeksels(gestileerde *makara's*) van boven ovaal met afgebroken zonnescherm. De rechterhand boven de linkerhand in *dharmacakramudrâ* voor de borst, waarschijnlijk een *wajra* houdend. Een slip van het kleed valt over de beenen. Het kapsel puntig oploopend. Op het voorhoofd de *úrṇâ*. Het gelaat zeer afgesleten.

H. 13,1 cM.

3044 en 3045 [5]). *Wairocana* [6]), als voren, zittende in de diamanten pose op een ovaal lotuskussen, dat rust op een eenvoudig vierkant voetstuk. Het ruggestuk van onderen

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n°. M, 74*d*. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. VIII, fig. 2.

2) Aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld.

3) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS. — PLEYTE (*Bijdrage tot de kennis van het Mahâyâna*, 370) noemt n°. 3043 (oud nummer 63*f*) *Çâkyamuni*, doch het is *Wairocana*, zooals blijkt uit de vergelijking met de andere beelden.

4) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 68: *Buddha*.

5) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

6) NIPPON, pag. 52 en pl. VIII, fig. 2. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370, waar XVIII, tekst II een drukfout is.

Buddha-beelden.

vierkant, van boven boogvormig, bij 3045 geschonden, met vlammenrand. De *pajung* is verloren gegaan. De rechterhand boven de linkerhand [1]) in *dharmacakramudrâ* voor de borst. Met *uṣṇîṣa*, doch zonder *úrṇá*. 3045 met puntig oploopend kapsel, beiden zonder slip over de voeten.

H. 11,1 en 9,5 cM.

3047 [2]). *Wairocana*, als voren, in de diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, dat op een eenvoudig vierkant voetstuk rust. Het ruggestuk in den vorm van een Saraceenschen boog, met vlammenrand. De handen in *dharmacakramudrâ*, de rechter geheel boven de linker, met den *wajra* (?). Op het kapsel de *uṣṇîṣâ*. Zonder *úrṇá*. Het gelaat zeer versleten, zoodat de gezichtsuitdrukking onduidelijk is.

H. 8,2 cM.

2848 [3]). *Wairocana*, als voren, doch zittende tegen eene vierkante ruggeleuning met vlammenrand en gestileerde *makara's* op de beide bovenhoeken. Zonder glorie en zonnescherm. Op den *uṣṇîṣa*, die hier zeer duidelijk is, een knopvormig uitsteeksel. De mantel, die de linkerborst bedekt, sterker geplooid dan gewoonlijk. De vingers van de linkerhand met den rug tegen de pols der rechterhand. De slip, die over de voeten valt, hier zeer duïdelijk en geplooid. — Zeer fraai werk, vooral de voeten en haren goed afgewerkt.

2614.

H. 11,5 cM.

2849 en 2850 [4]). *Wairocana*, als voren, in diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, dat op een vierkant eenvoudig (2850) of met drie bloemvormige rozetten versierd (2849) voetstuk rust. De ruggeplaat ontbreekt grootendeels (2849) of geheel (2850) en ook de ovale lichtschijf achter het hoofd is bij 2849 zeer beschadigd. De rechterhand boven de linkerhand [5]) in *dharmacakramudrâ* voor de borst. 2849 met *úrṇâ*, *uṣṇîṣa* en knop op het hoofd. Een slip van het kleed valt over de voeten; 2850 zonder *úrṇâ* en met minder puntig oploopend kapsel. 2849 fraai werk; 2850 minder goed.

2171.

H. 13,5 en 8,9 cM.

2614 [6]). *Wairocana*, als voren, zittende in de diamanten pose, met de pinken der handen in elkaar [7]) (zie bovenst. afb.) op de hoogte van de borst; over den linker schouder een mantel met drie slippen; op het voorhoofd de *úrṇá*; achter het hoofd een peervormige, van boven beschadigde lichtschijf. Het ovale lotuskussen rust op een eenvoudig vierkant, aan den linker voorhoek eenigszins beschadigd voetstuk. Van een versierd ruggestuk, dat achter op dit voetstuk bevestigd is geweest, is slechts het vooruitstekende onderste gedeelte gespaard gebleven.

H. 10,3 cM.

2171 [8]). *Wairocana*, als voren, met over elkander geslagen beenen in diamanten pose, op een rond lotuskussen zittende, dat op een eenvoudig vierkant voetstuk ligt. De handen voor de borst in *dharmacakramudrâ*, doch zoo, dat de wijsvinger van de

---

1) BRANDES, *Mudrâ's*, pl. 2, fig. 1. — GROENEVELDT, n⁰. 556. — FRIEDERICH, 67.
2) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 74 *e* *Buddha*.
4) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 74 *f-g*: *Buddha*.
5) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 556 en FRIEDERICH, 67. — BRANDES, *Mudrâ's* pl. 2, fig. 1.
6) Don. F. L. W. bn DE KOCK, 1870. — LEEMANS, n⁰. M, 62.
7) Dus afwijkende van de verschillende types, die BRANDES (*Mudrâ's*, pl. 1) van de *dharmacakramudrâ* geeft. — Zie bovenstaande afbeelding.
8) Aankoop 1859. — LEEMANS, n⁰. M, 60.

linkerhand gestoken is onder de derde en vierde vinger van de rechter [1]). Op het voorhoofd de *úrṇá* [2]) en op het hoofd een knop.

H. 11 cM.

2862 [3]). *Wairocana* en *Wajradhâtwîçwarî* [4]), naast elkander, ieder op een rond lotuskussen zittende in subactieve pose, op één langwerpig vierkant voetstuk met 6 groeven van 4 ronde gaatjes aan den voorkant en 2 aan de zijden, met 7 uitsteeksels langs den rand. Met ruggeleuning, in den vorm van gestileerde *makara's* uitloopend. Achter ieder een ovale lichtschijf met vlammenrand en zonnescherm. Beiden houden op dezelfde wijze de handen met de vingers boven elkander gebogen, in *dharmacakramudrâ*, op de hoogte van de borst. Beiden met *úrṇá* op het voorhoofd, hoog puntig uitloopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, versierde halsketting en dubbele bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en buikband. *Wairocana* met een lang snoer, dat over de voeten afhangt. *Wajradhâtwîçwarî* met *sarong*.

H. 16 cM.

Zie plaat XI, fig. 2.

b. Akṣobhya.

Akṣobhya is de tweede der vijf *Dhyânibuddha's*. Hij wordt voorgesteld zittende op een lotuskussen, met over elkaar geslagen beenen, met de linkerhand geopend in den schoot en de rechter met de palm op de rechterknie, zoodat de vingers naar beneden afhangen en als 't ware den grond raken. Vandaar de naam *bhûmisparçamudrá* [5]). Zie verder GROENEVELDT, pag. 76—77 en 166, WADDELL, 336, de afb. rechts, en pag. 349—350, GRÜNWEDEL, *Buddhistische Kunst*, 169, *Mythologie*, 98 en afb. 81, pag. 218, s. v., RHYS DAVIDS, 252, FOUCHER, I, 98, n. 1, pag. 121, II, 40—41, 46, 53, 54—55, 56, 76—77, 82, 85, n. 4, KÖPPEN, II, 26, HODGSON, 28, KERN, I, 323, II, 172.

2846 [6]). *Akṣobhya* [7]), in diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, op eenvoudig vierkant voetstuk; ruggeplaat met *makara*-ornament, ovale lichtschijf en zonnescherm. De rechterhand met de palm op de rechterknie rustende in *bhûmisparçamudrâ*, de linkerhand met de palm naar boven gewend in den schoot. Met *úrṇâ* en *uṣṇîṣa*. Van den linkerschouder gaat een snoer omlaag. — Zeer fraai bewerkt.

H. 22,5 cM.

1709 [8]). *Akṣobhya*, als voren, in de diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. Het ruggestuk puntig oploopend in den vorm van een Saraceenschen boog met vlammenrand. Op den top is het zonnescherm bevestigd. De rechterhand met de palm op de linkerknie rustend in *bhûmispaçamudrâ*, de linkerhand met de palm naar boven gekeerd op den schoot. Op het voorhoofd de *úrṇâ*. Het kapsel puntig oploopend,

H. 14 cM.

---

1) Zie afbeelding pag. 79.

2) GRÜNWEDEL, *B. A.*, 161, 162, 166, 182. — *B. K.*, 140 en 159. — GROENEVELDT, pag. 72. — FOUCHER, I, 71, 73, 94, 129, 156, 206.

3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 107 *a*: *Buddha's*. — Vgl. BRANDES, *Mudrâ's*. pl. 4. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXVI, n⁰. 602 *a*; XXXVIII, pag. CLVIII, n⁰. 602 *a* 2.

4) KERN, *Histoire du Bouddhisme dans l'Inde*, II, 188. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370, houdt hen voor *Wairocana* en *Wajradhâtwîçwarî*; de sieraden wijzen eerder op een *Bodhisatwa* met zijne *çakti*. Het Oud-Jav. opschrift: *Werocanâ*, dat zich aan den binnenkant van het voetstuk bevindt lost echter allen twijfel op.

5) WADDELL, 336—337 en 350. — BRANDES, *Mudrâ's*, 37. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370. — FOUCHER, I, 69, 92, 165.

6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, n⁰. 74 *c*. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. VIII, fig. 3.

7) GROENEVELDT, n⁰. 563—577. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXII, n⁰. 564 *a*, XL, pag. CCXVI, n⁰. 570 *b*, XLII, pag. CLXXX, n⁰. 575 *a* (goud). — FRIEDERICH, pag. 70—72, 76, 78, 83, 91. — RAFFLES, pl. 3 achter pag. 56, fig. 3 (rechts), pl. 6 achter pag. 56, fig. 1 (boven).

8) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 69: *Buddha*.

Buddha-beelden.

1790 [1]). *Akṣobhya*, als voren, in diamanten pose zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk met vooruitstekenden rand rust, tegen een van boven puntig bijgewerkt ruggestuk met twee vleugelvormige uitsteeksels in het midden, vlammenrand en zonnescherm. De rechterhand met de palm op de rechterknie in *bhûmisparçamudrâ*, de linker met de palm naar boven gekeerd in den schoot. Het kapsel puntig oploopend. Zonder *ûrṇâ* op het voorhoofd.

H. 14 cM.

3343 [2]). *Akṣobhya*, als voren, zittende op een ovaal lotuskussen, met eenvoudig vierkant voetstuk. De rechterhand in *bhûmisparçamudrâ* op de linkerzool, de linkerhand in den schoot, naar boven geopend. Achter het hoofd een hartvormige glorie met vlammenrand en achter den rug een ovaal ruggestuk met gevlamden en met bolletjes versierden rand. Het zonnescherm afgebroken. Over den linkerschouder een mantel, zooals gewoonlijk. Zonder *ûrṇâ* en *uṣṇîṣa*.

H. 11,4 cM.

1878 [3]). *Akṣobhya*, als voren, in diamanten pose zittende op een zeer dik ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk met drie vooruitstekende benedenranden rust. Het ruggestuk van boven met pyramidale verhooging, met duidelijken vlammenrand, doch beschadigd, terwijl aan weerszijden der ruggeleuning een uitsteeksel in den vorm van een gestileerden *makara* is; daarop de ovale lichtschijf. De rechterhand met de palm op de rechterknie in *bhûmisparçamudrâ*, de linkerhand met de palm naar boven op den schoot. Met *uṣṇîṣa*, doch zonder *ûrṇâ*. — Oorspronkelijk zeer fraai beeld.

H. 13,8 cM.

1707 [4]). *Akṣobhya*, als voren, zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een beschadigd langwerpig vierkant voetstuk rust, in diamanten pose. Het ruggestuk cirkelvormig met paarlrand en vlamvormige uitsteeksels. Van boven een bladvormig oplegsel met vijf pijlen (?) in het midden. Daarboven het beschadigde zonnescherm. De rechterhand met de palm op de rechterknie rustende, in *bhûmisparçamudrâ*; in de geopend op den schoot liggende linkerhand een slip van het kleed [5]). Op het hoofd de *uṣṇîṣa* en de *ûrṇâ* in het voorhoofd. De oogen zeer gerekt, zoodat de gelaatsuitdrukking verschilt van die van alle andere *Akṣobhya*-beelden.

H. 14 cM.

2851 [6]). *Akṣobhya*, als voren, in diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk met twee vooruitstekende onderranden rust. Zonder ruggeplaat, doch met appelvormigen lichtschijf. Het zonnescherm is verloren gegaan. Met *ûrṇâ* en *uṣṇîṣa*, die eindigt in een knop. De rechterhand met de palm op de rechterknie rustende in *bhûmisparçamudrâ*, de linkerhand geopend in den schoot. Van den linkerschouder gaat een snoer omlaag.

H. 9,5 cM.

3344 [7]). *Akṣobhya*, als voren, zittende, doch zonder lotuskussen en voetstuk, het linkerbeen beschadigd; de rechterhand met de palm op de rechterknie, de linker met de palm naar boven in den schoot rustende. Met *uṣṇîṣa*. De glorie is bijna geheel afgebroken. Zonder achterstuk.

H. 12 cM.

3040 [8]). *Akṣobhya*, als voren, doch zittende op een ovaal lotuskussen, in diamanten

---

1) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 71: *Buddha.*
2) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Coll. Bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 74: *Buddha.*
4) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 67: *Buddha.*
5) Als n⁰. 575 bij GROENEVELDT.
6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 74*h*.
7) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Buddha-beelden.

pose. De rechterhand op de rechterknie met den rug naar boven, in *bhûmisparça-mudrâ*, de linkerhand met de palm omhoog gekeerd in den schoot. Zonder voetstuk, ruggeplaat en lichtschijf [1]).

H. 10,2 cM.

1718 [2]). *Akṣobhya*, als voren, doch zittende op een ovaal kussen in diamanten pose, de rechterhand op de linker voetzool afhangende, met den rug naar voren, in *bhûmisparçamudrâ*, de linkerhand geopend op den schoot, met de palm naar boven gewend. Zonder achterstuk, glorie en voetstuk. Krullende haardos, zonder *uṣṇîṣa*.

H. 10,5 cM.

2852 [3]). *Akṣobhya*, als voren, doch fraaier bewerkt, op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk ligt. Met *uṣṇîṣa* en *ûrṇâ* en twee geluksrimpels. Op den linkerschouder een slip van den mantel, terwijl ook over de linkerhand een slip van den mantel hangt. De rechterhand op de rechterknie, doch met opgeheven pink en wijsvinger. — Zeer fraai werk.

H. 12,5 cM.

1713 [4]). *Akṣobhya*, als voren, op een ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk met vooruitstekenden bovenrand rust, in subactieve pose [5]). De rechterhand hangt over de rechterknie af, in *bhûmisparçamudrâ*; op de in den schoot liggende linkerhand een knopje. Over den linkerschouder de *upawîta* [6]) Het hoofdhaar loopt geleidelijk in een punt uit [7]). Voorin een nisvormig versiersel.

H. 10,7 cM.

2854 [8]). *Akṣobhya*, als voren, in diamanten pose zittende op een ovaal lotuskussen met zeshoekig ornament van boven, zonder voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. De rechterhand over de rechterknie afhangende en met de vingertoppen het kussen aanrakend (*bhûmisparçamudrâ*). In de linkerhand de slippen van het kleed vasthoudende. De *uṣṇîṣa* puntig oploopend. Met *ûrṇâ*. Losse doek op den linkerschouder [9]). — Fraai afgewerkt.

H. 9 cM.

1717 [10]). *Akṣobhya* (?), als voren, in diamanten pose, zonder lotuskussen, voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. De rechter benedenarm afgebroken, de linkerhand met de palm naar boven in den schoot. Over den linkerschouder en het onderlijf een mantel met vele plooien. Met *ûrṇâ*. Het krullende hoofdkapsel in een punt oploopend. — Grof werk.

H. 13,5 cM.

1463/5 [11]). *Akṣobhya*, als voren, doch van zeer onzuiver goud (?) [12]), op teerling-vormig gouden voetstuk, omgeven door 3 rijen versierselen; met *uṣṇîṣa*. De rechter-hand in *bhûmisparçamudrâ*, de linkerhand met de palm naar boven gekeerd in den schoot. Aan den onderkant een uitsteeksel ter bevestiging in het voetstuk. — *Desa Tjoembree* bij het *Wilis*-gebergte [13]). *Kĕdiri.*

H. 5,5 cM.

2856 [14]). *Akṣobhya*, in subactieve pose op een beschadigd ovaal lotuskussen

---

1) Zie RAFFLES, pl. 6 achter pag. 56, fig. 3 (rechts).
2) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. 51: *Buddha.*
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. 74*i*: *Buddha.*
4) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 59: *Buddha.*
5) WADDELL, pag. 335, n⁰. 3. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370.
6) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 563. 7) Als GROENEVELDT, n⁰. 571.
8) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 74*l*: *Buddha.*
9) Als GROENEVELDT, n⁰. 570. — FRIEDERICH, n⁰. 71.
10) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 50: *Buddha.*
11) Don. Ned. Ind. Reg. 1904, dus niet bij LEEMANS vermeld.
12) Als in Batavia n⁰. 574—576 en 575*a* (Not. Bat. Gen. XLII, pag. CLXXX).
13) Zie Not. Bat. Gen. 1904, pag. 23 en 35.
14) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 106*b*: *Buddha.*

Buddha-beelden.
met ingekraste zeshoeken, zonder voetstuk en ruggestuk, doch met een *à jour* bewerkte ovale lichtschijf met vlammenrand en zonnescherm. De rechterhand in *bhûmisparçamudrâ* op de rechterknie, de linker geopend en met de palm op de zool van de rechtervoet rustend. Rijk versierde, knopvormig oploopende tiara met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers, versierde bovenarmbanden, dubbele enkelringen, eenvoudige polsringen, halsketting, buikgordel en *upawîta*. — Fraaie voorstelling.
H. 20 cM.

c. Ratnasambhawa.

Ratnasambhawa, de derde der *Dhyânibuddha's*, wordt bijna evenzoo als *Akṣobhya* voorgesteld, doch zijne rechterhand rust met den rug op de rechterknie, met de palm naar boven gekeerd. Deze houding heet *waradâmudrâ* [1]). Waar de rechterarm gedeeltelijk afgebroken is, zooals bij n⁰. 1717 (zie boven) en n⁰. 2586 (zie beneden), is het niet uit te maken, of *Akṣobhya* of *Ratnasambhawa* voorgesteld is. Zie overigens GROENEVELDT, pag. 77 en 169, WADDELL, 336, de afb. onderaan en pag. 349—350, GRÜNWEDEL, *Buddhistische Kunst*, 169 en *Buddhist Art*, 184 en 195, *Mythologie*, 95, 98 RHYS DAVIDS, 252, FOUCHER, I, 98, n. 1, II, 41, 51, 53, n. 6, 85, KÖPPEN, II, 26, HODGSON, 28, KERN, I, 323, II, 172.

2362 [2]). *Ratnasambhawa* [3]), zittende op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk met drie vooruitspringende benedenlijsten rust, in diamanten pose. De rechterhand met de palm naar boven gekeerd, in *waradâmudrâ*, op de rechterknie, de linkerhand met de palm naar boven in den schoot rustende. Het hoofd loopt naar boven in een spitsen knop uit. Versierd met *upawîta* en doekslippen op den linkerschouder. Zonder lichtschijf, achterstuk en *ûrṇâ*. — Zie nevenstaande afbeelding.
H. 11,8 cM.

2362. ½ w. g.

3041 [4]). *Ratnasambhawa*, als voren, doch zonder lotuskussen, op een achtzijdig voetstuk, in diamanten pose. De rechterhand geopend, met den rug op de rechterknie rustend, in *waradâmudrâ*, de linkerhand geopend op den schoot met de palm naar boven gewend. Op den rug de sporen van een lichtring. Zonder *upawîta* en doekslippen op den schouder.
H. 8,5 cM.

2387 [5]). *Ratnasambhawa*, als voren, in diamanten pose zittende, doch op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. Het ruggestuk in een punt uitloopend, langs den rand met vlammen versierd, met twee vleugelvormige uitsteeksels van onderen. Op den top de *pajung*. De rechterhand met de palm naar boven gekeerd op de rechterknie, in *waradâmudrâ*, de linker met de palm naar boven, waarop een rond voorwerp ligt, in den schoot. Op het kapsel een knop. Met *upawîta* en doekslippen op den linkerschouder, als n⁰. 2362. — Gevonden in *Bagĕlen*.
H. 6 cM.

---

1) WADDELL, 349. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 143, 148, 149, 152. — FOUCHER, I, 69. — BRANDES, *Mudrâ's*, 37.
2) Don. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 58. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. VIII, fig. 4.
3) GROENEVELDT, n⁰. 577*a*—579. — Not. Bat. Gen. XXXIII, pag. LII, n⁰. 579*a*. — FRIEDERICH, n⁰. 85. — RAFFLES, pl. 1, naast pag. 56, fig. 3 rechts.
4) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
5) Don. A. W. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 72: *Buddha*.

Buddha-beelden.

2586 [1]). *Ratnasambhawa* (?), als voren, in diamanten pose op een rond lotuskussen gezeten, dat op een vierkant voetstuk met twee uitstekende onderranden is geplaatst; de linkerhand met de palm naar boven op de over elkander gekruiste voeten gelegen. De rechter benedenarm vooruitgestoken; de hand ontbreekt. Het ruggestuk van onderen met twee vleugelvormige uitsteeksels, van boven boogsgewijs toeloopende en om den rand met vlamfiguren versierd; bovenin is een *pajung* gestoken. Het kapsel loopt naar boven in een puntigen knop uit. Versierd met *upawîta* en twee koorden op den linkerschouder. Met *ûrṇá* en *uṣṇîṣa*.

H. 17 cM.

d. Amitâbha.

Amitâbha is de vierde *Dhyánibuddha*. Zijne kenmerkende houding is de *dhyánamudrá* [2]): de beide handen in den schoot op elkaar met de palmen naar boven, zoodat de toppen der duimen elkaar raken. Zie GROENEVELDT, pag. 77 en 170, WADDELL, 336, de afb. links en pag. 585 s. v., GRÜNWEDEL, *Buddhistische Kunst*, 169 en 202, s. v., *Buddhist Art*, 219, s. v., *Mythologie*, pag. 112 en 113, afb. 91 en 92 en 218, s. v., RHYS DAVIDS, 252, FOUCHER, I, 219, s. v., II, 108, s. v., KÖPPEN, II, 390, s. v., HODGSON, 28, KERN, I, 323, II, 172.

3035 [3]). *Amitâbha* [4]), in de gewone houding, met over elkander geslagen beenen in diamanten pose zittende op een ovaal lotuskussen, op een vierkant voetstuk met vooruitstekenden onderrand tegen een ruggestuk met uitsteeksels van onderen en vlammenrand, dat in een puntboog uitloopt. De handen op elkander met de palmen opwaarts, in *dhyânamudrâ*, op den schoot. Met *uṣṇîṣa* [5]). Op den linkerschouder een doek [6]).

H. 13,3 cM.

3036 [7]). *Amitâbha*, als 3035, op een lotuskussen gezeten, dat rust op een vierkant voetstuk met vooruitstekenden boven- en onderrand, tegen een ruggestuk als 3035, doch van boven niet puntig uitloopend, rondom den rand met vlamversiersels. Achter zijn hoofd een ovale lichtschijf. De *pajung* is verloren gegaan. Het hoofdkapsel puntig oploopend. Met *ûrṇâ*.

H. 12,2 cM.

2388 [8]). *Amitâbha*, als voren, op een rond lotuskussen, zonder voetstuk, in diamanten pose; de handen tegen elkander met de palmen opwaarts, in *dhyânamudrâ*, op de over elkander geslagen beenen. Op den rug sporen van een lichtkring. Gevonden in *Soerakarta*.

H. 6,6 cM.

3037 [9]). *Amitâbha*, als voren, op een, gedeeltelijk verloren gegaan lotuskussen zittend in diamanten pose. Zonder ruggeplaat, doch met sporen van een lichtring op den rug. De handen in elkander op den schoot in *dhyânamudrâ*. Zonder *ûrṇâ* en *uṣṇîṣa*. De armen verder van het lichaam afstaand dan bij 2388.

H. 8,5 cM.

---

1) Aankoop 1869. — LEEMANS, n°. M, 66: *Buddha*.
2) WADDELL, 349. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 113. — BRANDES, *Mudrâ's*, 37. — GRÜNWEDEL, *B. K.*, 169, 171, 193, noot 80. — FOUCHER, I, 69, 76, n. 3, 92, 94, 144.
3) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
4) GROENEVELDT, 580—584*a*. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXVI, n°. 584*b*. — FRIEDERICH, 73, 75, 77 en 82. — RAFFLES, pl. 1, naast pag. 56, fig. 1 (bovenaan). — MEYER, *Alterthümer*, pl. 3, fig. 1.
5) FOUCHER, I, 37, 38, 71, 73, 94, 158. — GRÜNWEDEL, *B. A.*, 161, 162, 164, 211.
6) Als n°. 580 en 584*a* bij GROENEVELDT.
7) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
8) Don. A. W. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n°. M, 55.
9) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Buddha-beelden.

3038 [1]). *Amitâbha*, als voren, niet zeer fraai bewerkt, zonder achterstuk, met sporen van een lichtkrans achter het hoofd. Het gelaat en de handen zeer versleten. De houding der beenen is de subactieve en die der handen de *dhyânamudrâ*.

H. 8,3 cM.

2855 [2]). *Amitâbha*, als voren, zittende in diamanten pose op een ovaal lotuskussen, dat rust op een vierkant voetstuk; aan iederen kant met twee Andreaskruisvormige openingen. Achter het hoofd een ovale opengewerkte lichtschijf met vlammenrand en zonnescherm. Beide handen in *dhyânamudrâ* op den schoot liggende. Rijk versierde puntig uitloopende tiara met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oortressieraden, halsketting, dubbele bovenarmbanden en enkelringen, eenvoudige polsringen, buikband en recht naar beneden loopende *upawîta*. Op het voorhoofd de *ûrṇâ*. — Zeer fraai afgewerkt.

H. 26,5 cM.

Zie pl. X, fig. 1.

1630 [3]). *Amitâbha*, als voren, naakt, zittende met de beenen onder het lichaam in subactieve pose [4]), de handen daarop en in elkander gelegd, in *dhyânamudrâ*. De zeer lange ooren hangen tot op de schouders. Hij heeft een breeden band over den linker schouder en rug. Op het hoofd een kapje met knop. Zonder voet- en achterstuk. — Misschien *Siameesch* (?) [5]).

H. 7 cM.

e. Amoghasiddha.

Amoghasiddha, de vijfde *Dhyânibuddha*, wordt voorgesteld met de rechterhand opgeheven in *abhayamudrâ* [6]): met de palm naar voren, om aan te duiden, dat men niets te vreezen heeft. De houding der vingers, die GROENEVELDT (pag. 171) aangeeft en RAFFLES (plaat 6 achter pag. 56, fig. 2, links) afbeeldt: de toppen van wijsvinger en duim tegen elkaar en de andere vingers naar boven, is de predikende houding, die *Çâkyamuni* heeft. Onze bronzen *Amoghasiddha*-beelden hebben, evenals de steenen (in Batavia n⁰. 227) alle vingers recht naar boven. Zie verder WADDELL, 336, afb. bovenaan, 349, 352, GRÜNWEDEL, *Buddhistische Kunst*, 169, *Buddhist Art*, 52, 195, *Mythologie*, 99 en 218 s. v., FOUCHER, I, 175, n. 1 en II, 41, 65, RHYS DAVIDS, 252, HODGSON, 28, KÖPPEN, II, 26, KERN, I, 117, 323, II, 172.

1719—20 [7]). *Amoghasiddha* [8]), in diamanten pose. De rechterhand in de *abhayamudrâ*, de linkerhand in den schoot met de palm naar voren; 1719 met puntig hoofdkapsel, op een naar boven puntig uitloopend voetstuk, wellicht op eenig ander voorwerp vastgehaakt geweest; 1720 op een rond lotuskussen en met sporen van een lichtkring in den nek.

H. 5—5,6 cM.

2361 [9]). *Amoghasiddha*, als voren, doch veel beter bewerkt, zittende in diamanten pose op een rond lotuskussen. De rechterhand goed afgewerkt met de palm naar voren gekeerd, in *abhayamudrâ*, de linkerhand met de palm naar boven gekeerd in den schoot. Op den rug sporen van een lichtkring. Met *uṣṇîṣa*. — Mooi bewerkt.

H. 7,4 cM.

---

1) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
2) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 106 *a*: *Buddha*. — Zie PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. VIII, fig. 1.
3) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 52.
4) WADDELL, 335, n⁰. 3. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370.
5) Zie GROENEVELDT, n⁰. 584 *a*.
6) BRANDES, *Mudrâ's*, 37 en pl. I, fig. 1. — FOUCHER, I, 68—69. — WADDELL, 337.
7) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 53 en 56: *Buddha*.
8) GROENEVELDT, n⁰. 585—587. — FRIEDERICH, n⁰. 86 en 93. — PLEYTE, *Bijdrage*, 371.
9) Don. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 54: *Buddha*.

Buddha-beelden.

2225 [1]). *Amoghasiddha*, als voren, in diamanten pose, zittende op een ovaal lotuskussen, dat rust op een vierkant voetstuk met vooruitstekenden onderrand. Het ruggestuk van boven spitsboogsgewijs toeloopend met vlammenrand en het zonnescherm op den top. De rechterhand met de pols op de rechterknie rustend met de palm naar voren, in *abhayamudrâ*; de linkerhand met de palm naar boven in den schoot. Het kapsel puntig uitloopend. — Gevonden in de *dessa Bringin*, distr. *Tjangkreb*, afd. *Poerworĕdjo*.

H. 12 cM.

2858. 2/3 w. g.

f. Wajrasatwa (Ghaṇṭapâṇi [2]).

2858 [3]). *Wajrasatwa* (*Ghaṇṭapâṇi*), de *wajra* in de rechterhand voor de borst horizontaal liggend; de linkerhand op de knie houdt een tempelschel (*ghaṇṭâ*) met *wajra* vast, vanwaar zijn bijnaam *Ghaṇṭapâṇi* afgeleid is. Het hoofd eenigszins rechts gebogen, met *úrṇá* en de gewone vorstelijke sieraden: oorhangers, halsketting, bo venarmbanden, polsringen en *upawîta*. — Zie nevenstaande afbeelding.

H. 13,5 cM.

1630/35 [4]). *Wajrasatwa* (*Ghaṇṭapâṇi*), als voren, doch de *wajra* in de rechterhand voor de borst verticaal houdende [5]); de tempelschel met *wajra* in de linkerhand als voren. Het hoofd niet gebogen. De sieraden zeer rijk: bovenaan op het hoofddeksel een zittend *Buddha*-beeld [6]); verder rijkversierde oorhangers, halsketting, bovenarmbanden, pols- en enkelringen en borstband. De *upawîta* over de beenen afhangende. Zittende op een ovaal lotuskussen, zonder voetstuk en achterstuk. — Zeer schoon bewerkt.

H. 26 cM.

Zie plaat XII, fig. 1.

1652/2 [7]). *Wajrasatwa* (*Ghaṇṭapâni*), als voren, doch met vier armen en met *úrṇâ*: in de bovenste rechterhand een drietand, in de onderste, die op de rechterknie rust, een verticale dubbele *wajra*, in de bovenste linkerhand de olifantenhaak en in de onderste, die op de linkerknie rust, de bidschel met *wajra*.

---

1) Don. G. VAN BEEST HOLLE, 1859. — LEEMANS, n⁰. M, 73: *Buddha*. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. VIII, fig. 5. — Id. *Bijdrage*, 371.

2) De zoogenaamde zesde *Dhyânibuddha*. — Zie FOUCHER, I, 70, n. 1, 111, 122—123 met fig. 19 en pl. VI, 6. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 98. — GROENEVELDT, 175—176. — SCHLAGINTWEIT, 34 en pl. II. — WADDELL, 352. — HODGSON, 30: „*Vajra Satva* is seldom represented in statuary form." 136: „An image of *Vajra Satva*, (with) one head, two hands, in the right hand a *vajra*, and in the left a bell."

3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldz. in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 106*d*: *Buddha*. — GROENEVELDT, n⁰. 602 *a-c*. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXX, n⁰. 602 *d*; XXXIX, pag. CCVII, n⁰. 602*f*; XLIV, pag. CXXV, n⁰. 602*g*.

4) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 833.

5) Als n⁰. 602*c* bij GROENEVELDT en fig. 19 en pl. VI, fig. 6 bij FOUCHER.

6) Waarschijnlijk *Akṣobhya* (zie Not. Bat. Gen. XXXIX, pag. CCVII, n⁰. 602*f*).

7) Aankoop April 1908, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 162, n⁰. 1662.

Buddha-beelden.
Boven op het hoofddeksel een *Akṣobhya*-beeldje. De versiering bestaat uit een diadeem, oorhangers, halsketting, bovenarmbanden, polsringen, borstband en tot over de beenen afhangende *upawîta*. Zittende op een ovaal lotuskussen, dat rust op een langwerpig vierkant, rijk met *triçûla*-ornament versierd voetstuk, tegen een opengewerkt boogvormig achterstuk met vlammenrand. — Zeer fraai werk. *Prambanan*-stijl.
H. 21, br. 16 cM.

g. Çâkyamuni.

1. Staande.

Çákyamuni wordt meestal in staande houding voorgesteld met de rechterhand in *abhayamudrá*, terwijl de linkerhand insgelijks vooruitgestoken is en de slip van het kleed vasthoudt. Bij de staande beelden is duidelijk het dubbele kleed waar te nemen. Zie verder GROENEVELDT, pag. 173 vlg. n⁰. 594—602, Not. Bat. Gen. XXV, pag. LIX, n⁰. 596*a*. XXXI, pag. CCII, n⁰. 596*b*, XLII, pag. CLXXX, n⁰. 596*c*, 597*a-b*, pag. CLXXXI, n⁰. 597*c-d*, 600*a*.

a. Van goud.

2687—2689 [1]). *Çákyamuni*, met den dunnen mantel [2]) bekleed, die de rechterborst en arm geheel onbedekt laat [3]) en over den linkerarm in plooien afhangt. De rechter voorarm naar voren uitgestrekt met de hand in *abhayamudrá* [4]); bij 2688 de duim gebogen, de insgelijks vooruitgestoken linkerhand houdt een slip van het gewaad vast. Achter het hoofd de door een ronde (2687), hartvormige (2689) of ovale (2688) ring voorgestelde lichtschijf. Onder de voeten van 2687 twee pennen, om het beeldje in een voetstuk te bevestigen. Bij 2688 en 2689 ontbreken de voeten; 2688 en 2689 hebben een puntige knop op het hoofd; 2687 den *uṣṇîṣa* en geluksrimpels in den hals.
H. 6,7—8,5 cM.

2690 [5]). *Çákyamuni*, als voren, doch in zijn geheel bewaard, staande tegen een ijzeren ruggeplaat, die van boven in een Oostersche puntboog uitloopt, wier buitenrand met vlamvormige versierselen bezet is en op wier top vroeger een, thans ontbrekend zonnescherm bevestigd is geweest. De lichtring peervormig. De pink afgebroken.
H. 8,5 cM.

3168 [6]). *Çákyamuni*, van massief goud, staande op een rond voetstuk van lotusbladeren. Gekleed in een onderkleed [7]) van de lendenen tot de voeten, waarover een wijde mantel (*uttarîya*), die over den linkerschouder en arm geslagen, tot bij de voeten afhangt en het geheele beeld, met uitzondering van de geheel onbedekt gebleven rechterhelft van het bovenlijf en den rechterarm en hand en de beide voeten en een gedeelte van de benedenbeenen, bedekt. Het haar gekroest, de ooren zeer lang uitgerekt, op het voorhoofd boven de neus de *úrṇá* [8]). De rechterhand in predikende [9]) houding naar voren opgeheven, in de linker een slip van den mantel houdende. Op den rug onder den nek een uitstek met een gaatje. — Aan goudswaarde geschat op *f* 800. Prachtig exemplaar.
H. 15,9, dm. voetstuk 4,6 cM., gewicht 576 gram.

---

1) Don. Min. van Kolon. 1874. — LEEMANS, n⁰. M, 34—36.
2) Deze heet in het Sanskṛt *uttarîya* (FOUCHER, I, 71).
3) GRÜNWEDEL, *B. K.*, 151—152: Buddhafigur mit entblösster rechter Schulter.
4) Met de palm naar voren opgeheven. Zie BRANDES, *Mudrâ's* (*T. I. T. L. Vk.* XLVIII), 37 en pl. I, fig. 1. — FOUCHER, I, 68—69. — WADDELL, 337. — PLEYTE, *Bijdr.*, 369.
5) Don. Min. van Kolon. 1874. — LEEMANS, n⁰. M, 37.
6) Don. Ind. bestuur, 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. III, fig. 3.
7) Dit heet in het Sanskṛt *paridhâna* (FOUCHER, I, 71).
8) GRÜNWEDEL, *B. A.*, 161, 162, 166, 182. — *B. K.*, 140 en 159. — GROENEVELDT, 72. — FOUCHER, I, 70, 73, 94, 129, 156, 206.
9) WADDELL, 337, n⁰. 8. — BRANDES, *Mudrâ's*, pl. I, fig. 2.

Buddha-beelden.

1463/1—4 [1]). *Çâkyamuni*, van minder zuiver goud, vooral n⁰. 1, zonder (3) of met een klokvormig (4) of een lotus (1 en 2) voetstuk. De rechterhand bij 3 en 4 opgeheven in *abhayamudrâ*, bij 1 en 2 afhangend, terwijl de linker een slip van het gewaad vasthoudt. Op het hoofd de *uṣṇîṣa*, bij 2 een puntig uitsteeksel. Achter den nek een uitsteeksel met een gat, als voren [2]). — Gevonden bij de *dessa Tjoembree* bij het *Wilis*-gebergte. *Kĕdiri.*

H. 8—9,5 cM.

b. Van zilver.

3326 [3]). *Çakyamuni*(?), staande, de linkerarm onder den armband afgebroken, de rechterhand naar voren opwaarts geheven in *abhayamudrâ*. Met versierd hoofddeksel, oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden, polsringen, buikgordel en onderkleed. Het bovenlijf onbedekt. — Nieuwe voorstelling.

H. 13 cM.

2691 [4]). *Çâkyamuni*(?), staande, met een kleed, dat in wijde plooien het middel en de beenen bedekt; *uṣṇîṣa* met knop, met over de schouders afhangende lokken en een op den rug afhangende lange vlecht. Versierselen in de ooren, halsketen met borstversiersel, versierde bovenarmbanden, om het midden een gordel, waarin achter het lichaam een kris gestoken is. De voeten ontbreken. De beide benedenarmen naar voren uitgestrekt. Het geheel is slecht afgegoten en over de oppervlakte korrelig. — Nieuwe voorstelling.

H. 5,9 cM.

c. Van brons.

3278 [5]). *Çâkyamuni*, als voren, staande op een rond lotuskussen met dubbelen parelrand. Achter het geheele lichaam een open nisvormige boog met vlammenrand. Het kapsel met *uṣṇîṣa*. De rechterhand naar voren uitgestrekt in predikende houding, terwijl de linkerhand horizontaal ligt en een slip van het kleed eenmaal om de pols geslagen is [6]). Met *ûrṇâ* en geluksrimpels.

H. 20,3 cM.

2360 [7]). *Çâkyamuni*, als voren, doch het lotuskussen zonder parelranden. De boog met vlammenrand ontbreekt hier, doch achter het hoofd is hier een eenvoudige, uit twee stukken bestaande lichtkring, die met het puntig oploopende haarkapsel verbonden is. Zonder *ûrṇâ*. De rechterhand in *abhayamudrâ* opgeheven. De mantel over den linkerarm hooger opgenomen.

H. 16,1 cM.

2441 [8]). *Çâkyamuni*, als voren, doch zonder voeten. Met gewoon *Buddha*-kapsel en kleeding; de rechterhand met de palm naar voren voor den schouder omhoog geheven, in *abhayamudrâ*; de linkerhand ontbreekt. Het beeld is op een wel Oudjavaansch, doch waarschijnlijk niet hiertoe behoorend bronzen voetstuk gehecht, bestaande uit een rond lotuskussen op een vierkant onderstuk. De mantel hangt zeer laag af. Zonder *ûrṇâ*.

H. 18,5, met voetstuk 23 cM.

---

1) Not. Bat. Gen. XLII, pag. 23, 25 en CLXXX—CLXXXI. — Don. Ind. Reg. 1904, dus niet bij LEEMANS vermeld.
2) Als in Batavia n⁰. 597*c*.
3) Aankoop BAUD, 1900, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Catalogus SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 55, n⁰. 664.
4) Ontvangen van het Min. v. Kolon. in 1874. — LEEMANS, n⁰. M, 157*a*.
5) Aankoop 1897, dus niet bij LEEMANS vermeld. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. III, fig. 2.
6) Evenals n⁰. 594 bij GROENEVELDT.
7) Coll. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 41.
8) Coll. BLUME, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 39.

Buddha-beelden.

2463 [1]). *Çâkyamuni*, als voren, doch staande op een vierkant ijzeren voetstuk; de handen vooruitgestrekt, de rechter ontbreekt Met kroeshaar en zeer lang uitgerekte ooren. Op den rug twee ringen, om het beeld ergens aan te bevestigen.

H. 19,4, met voetstuk 24 cM.

1631 [2]). *Çâkyamuni*, als voren, doch zonder voetstuk, op een pen, om het beeld ergens in te hechten, gekleed als voren in een, tot dicht bij de voeten afhangend kleed. De rechter benedenarm en hand zijn afgebroken. Met de uitgestoken linkerhand houdt hij een slip van het kleed vast. Boven het kapsel bevindt zich een afgebroken stuk, dat waarschijnlijk samengehangen heeft met twee andere afgebroken stukken op den rug en daarmede de lichtschijf gevormd heeft.

H. 17,5 cM.

2464 [3]) en 2587 [4]). *Çâkyamuni*, als voren, doch de beide schouders met een wijden mantel bekleed [5]); de beide benedenarmen, waaraan de handen ontbreken, vooruitgestrekt (2464) of omhoog geheven (2587). De voeten van 2587 ontbreken. Zonder *ûrṇâ*. Het krullend hoofdhaar gelijkmatig in een punt oploopend. 2587 zonder voetstuk, achterstuk en lichtschijf, 2464 op een rond lotuskussen en met sporen van een lichtring op den rug.

H. 14,2 en 10 cM.

2589 [6]). *Çâkyamuni*, als voren, doch op een klokvormig voetstuk en de rechterarm met geopende hand naar beneden uitgestrekt in *waradâmudrâ* [7]), de beneden linkerarm opgeheven en naar voren uitgestrekt. Zonder lichtschijf; de mantel alleen over den linkerschouder.

H. 8 cM.

2465 [8]). *Çâkyamuni* (?), als voren, doch op een rond lotuskussen. De beide handen voor het lichaam uitgestrekt, de linker meer opgeheven dan de rechter. Door afslijting is de gelaatsuitdrukking en de kleeding (mantel) geheel onkenbaar geworden.

H. 9,5 cM.

2. Zittende.

In deze houding wordt *Çâkyamuni* voorgesteld als zittende met de beide beenen afhangend in de *Maitreya*-pose en met de handen voor het lichaam, gewoonlijk in de *dharmacakramudrâ*. Zie verder GROENEVELDT, pag. 172—173, n⁰. 588—593, FRIEDERICH, n⁰. 69, 79, 87 en 88, Not. Bat. Gen. XXXIX, pag. CCVI, n⁰. 588*a*.

2844 [9]) *Çâkyamuni*, in *Maitreya*-pose [10]) op een ovaal lotuskussen (*padmâsana*), op den leeuwentroon (*singhâsana*), tegen eene vierkante ruggeplaat, waarop eene ronde lichtschijf bevestigd is. Gekleed in een dun wijd gewaad, dat de rechterborst en arm bloot laat en het lotuskussen grootendeels overdekt. De handen vòòr het lichaam bij elkander gebracht in *dharmacakramudrâ*, de voeten op een geopenden lotuskelk rustende. De troon wordt gevormd door een vierkant voetstuk met twee zijdelingsche, insgelijks vierkante uitsprongen en lijstwerk. Op dit voetstuk aan de

---

1) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 38.
2) Aankoop 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 40.
3) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 42: *Buddha*.
4) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 43: *Buddha*.
5) Als n⁰. 601 in Batavia. — Vgl. GRÜNWEDEL, *Mythologie*, pag. 108.
6) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 44.
7) FOUCHER, *Iconographie bouddhique*, I, 69. — WADDELL, 337, n⁰. 5. — BRANDES, *Mudrâ's*, 37.
8) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 46: *Buddha*.
9) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 74*a*. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. III, fig. 2. — Id. *Bijdrage*, 370. — GRÜNWEDEL, *B. A.*, 144: Buddha's first sermon.
10) WADDELL, 336, n⁰. 5: sedent in the European style with both legs pendant.

Buddha-beelden.

voorzijde rechts en links een olifant, waarop een *singha*, en op de beide uitstekken een zittende leeuw of *singha*; de olifanten dragen eene plaat, waarop het lotuskussen ligt. Vóór het voetstuk rechts en links eene liggende gazelle. De lotuskelk, waarop *Çâkyamuni's* voeten rusten, verrijst met zijn stengel boven het rad der wet (*dharmacakra*), dat midden vóór het voetstuk aangebracht is. Aan weerszijden van de ruggeplaat of de leuning van den troon een olifant, waarop eene staande *ḍâkiṇî*, daarnaast links een lotusblad en op de *ḍâkiṇî* een op de achterpooten staande *singha*, die een achterpoot op het hoofd van de *ḍâkiṇî* heeft gezet. De rugleuning aan de beide zijkanten beschadigd. Op de lichtschijf een bloem- en bladornament met afgebroken *pajung*. Het kapsel met *uṣṇîṣa*. — Prachtexemplaar. Voorstelling van de eerste prediking in het Gazellenwoud bij *Benares*.

H. 37,2 cM.

Zie plaat XII, fig. 2.

2845 [1]). *Çâkyamuni*, als 2844, doch op een eenvoudig vierkant voetstuk zonder ruggeplaat, lichtschijf of dieren. Op het voorhoofd een vergulde *ûrṇâ*. De voeten rusten op een lotuskelk, welks stengel vóór den troon op het lijstwerk bevestigd is. De houding van beenen en handen als voren, doch de vingers beter bewaard.

H. 11,5 cM.

3060 [2]). *Çâkyamuni*, als voren op een vierkant voetstuk met vier pooten, in *Maitreya*-pose, met de voeten op een lotus-voetenbankje met drie pooten; de handen in *dharmacakramudrâ* voor het lichaam, doch de rechterhand boven de linker eenigszins opgeheven [3]). Met den mantel (*uttarîya* [4]) over den linkerschouder; zonder *ûrṇâ* en zonder ruggestuk.

H. 11,7 cM.

1716 [5]). *Çâkyamuni* (?), op een rond lotuskussen, dat rust op een vierkant voetstuk met vier pooten, in de diamanten pose; de linkerhand geopend op den schoot, met de palm naar boven gekeerd, de rechterhand opgeheven in predikende houding. Zonder lichtschijf en *ûrṇâ*, doch met *uṣnîṣa*. — Wegens de houding der beenen is de identificatie onzeker.

H. 13,1 cM.

1715 [6]). *Çâkyamuni* (?) als voren in de diamanten pose op een ovaal lotuskussen, op een langwerpig vierkant voetstuk zonder pooten; de linkerhand ligt met de palm op de linkerknie in *bhûmisparçamudrâ*, terwijl de rechterhand in predikende houding opgeheven is. Achter het hoofd eene met parelrand versierde lichtschijf. Op het hoofd de *uṣnîṣa*. In den hals twee geluksrimpels.

H. 10,5 cM.

h. Maitreya.

1. Staande.

Maitreya, de laatste der *Mânuṣibuddha's*, de toekomstige *Buddha* en als zoodanig *Bodhisatwa*, de *Messias* der Buddhisten, wordt staande voorgesteld met de rechterhand in *waradâmudrâ* en met een lotusstengel in de linkerhand. Hij draagt alle versierselen, waardoor de *Bodhisatwa's* zich van de *Buddha's* onderscheiden. Zie verder GRÜNWEDEL, *Mythologie*, afb, 99—100 en pag. 17, 22, 46, 72, 95, 112, 119—126. *Buddhistische Kunst*, 158—170, *Buddhist Art*, 5, 61, 79, 81, 146—147, 181—182, 185—193, 195—198, WADDELL, 122, 320, 355, FOUCHER, I, pag. 42, n. 1, 102, GROENEVELDT, p. 83, KÖPPEN, *Religion des Buddha*, II, 26.

---

1) Overgenommen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 74 *b*.
2) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
3) Als n⁰. 589 in Batavia (FRIEDERICH, n⁰. 79).
4) FOUCHER, I, 71.
5) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS. n⁰. M, 57.
6) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 61.

Buddha-beelden.

1868 [1]). *Maitreya* [2]), op een rond voetstuk van twee verdiepingen, Achter het hoofd een ovale opengewerkte lichtschijf met vlammenrand. De rechterhand voor de borst opgeheven in *waradâmudrâ*; in de vooruitgestoken linkerhand een lotusstengel, die om den arm omhoog schiet tot boven den schouder. Hoog oploopend hoofddeksel met driehoekige versierselen, oorhangers, halssnoer, versierde bovenarmbanden, polsringen, *upawîta*, buikband en onderkleed (*paridhâna* [3]).

H. 24,3 cM.

2972 [4]). *Maitreya*, als voren, doch zonder voetstuk en ruggestuk, met sporen van een lichtschijf. De rechterhand naar beneden uitgestrekt [5]) in *waradâmudrâ*, met de palm naar voren; in de linkerhand de stengel van een zeer ontwikkelde lotusbloem, die tegen den linkerschouder rust [5]). Het linker onderbeen en de rechtervoet ontbreken. Met hoofdversiering, halsketting, versierde bovenarm- en eenvoudige polsringen, borstband, buikband en onderkleed (*paridhâna*).

H. 13 cM.

3061 [6]). *Maitreya*, als voren, doch de rechterheup vooruitstekend [7]); de rechterhand geopend naast de rechterheup afhangend, in *waradâmudrâ*, terwijl de vooruitgestrekte linkerhand vóór de borst een lotusstengel met bloem houdt. Hoogere hoofdbedekking dan 2972, oorhangers, halsketting, polsringen, gordel en over den linkerschouder afhangende lange mantel. Op den rug de sporen van een lichtschijf. Zonder voetstuk en ruggestuk.

H. 11 cM.

2. Zittende [8]).

2389 [9]). *Maitreya* (?) op een rond lotuskussen, in diamanten pose, zonder ruggestuk en lichtschijf. De rechterhand in *waradâmudrâ* met den rug op de rechterknie. In de linkerhand een zeer lange lotusstengel, waarvan de geopende bloem naast het hoofd uitsteekt. Op het voorhoofd de *ûrṇâ*. Zeer rijk gekleed en versierd: hooge, knopvormig uitloopende hoofdversiering met vele puntige uitsteeksels, dubbele versierde halsketting en polsringen, versierde bovenarmbanden, *upawîta* en borstband, en enkelringen. Gevonden in *Bagĕlen*.

H. 14,6 cM.

2863 [10]). *Maitreya* (?) als voren, doch op een langwerpig vierkant voetstuk, zonder lotuskussen, met afhangend rechterbeen, terwijl het linker vóór het lichaam ligt (betooveringpose [11]). Achter het hoofd een onversierde ovale lichtschijf, waarvan het zonnescherm verloren is gegaan. De rechterhand vooruitgestoken, de middelste vinger den duim aanrakend, in predikende houding [12]); de linkerhand in dezelfde houding op de linkerknie. Hoog, knopvormig uitloopend hoofddeksel, oorhangers, versierde halsketting, bovenarmbanden, pols- en enkelringen en buikband. Geen *upawîta* en borstband.

H. 13,5 cM.

---

1) Coll. Bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 75: *Buddha.*
2) Vgl. GRÜNWEDEL, *Mythologie*, p. 123, afb. 100 en *B. K.*, p. 163, n⁰. 92.
3) FOUCHER, I, pag. 71.
4) Leg. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 79*a*: *Buddha.*
5) Als afb. 99 bij GRÜNWEDEL, *Mythologie*, p. 122.
6) Don. Min. v. Kolon. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Zie GRÜNWEDEL, *Mythologie*, afb. 99. — PLEYTE, *Bijdrage*, l. c. 371.
8) Vgl. GRÜNWEDEL, *Mythologie*, afb. 97 en 98, waar echter de houding der handen en beenen afwijkt, zoodat onze identificatie onzeker is. — SCHLAGINTWEIT, pl. IX (afwijkend). — GRÜNWEDEL, *B. A.* afb. 140 (afwijkend).
9) Don. KINDER DE CAMARCQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 79*b*: *Buddha.*
10) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 106*h*: *Buddha.*
11) Skr. *lalita* (WADDELL, 336).
12) WADDELL, 337, n⁰. 8. — BRANDES, *Mudrâ's*, pl. 1, n⁰. 5: *pointing.*

XII. *Bodhisatwa's.*

a. Samantabhadra [1]).

2853 [2]). *Samantabhadra* (?), zittende in diamanten pose op een ovaal lotuskussen zonder voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. De handen in *dharmacakramudrâ* voor de borst opgeheven, met de wijsvinger der rechterhand bovenaan [3]). Het haarkapsel puntig oploopend met versierselen langs den rand. Met halsketting, versierde bovenarmbanden en polsringen.

H. 9,5 cM.

1775. ± 2/3 w. g.

3006 [4]). *Samantabhadra* (?), als voren in de diamanten pose zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een opengewerkt vierkant voetstuk met een leeuw [5]) aan de beide hoeken van de voorzijde rust. De rechterhand boven de linker in *dharmacakramudrâ*, voor de borst. Op het voorhoofd een vergulde *úrṇâ*. Opengewerkte ruggeleuning met *makara*-ornament, ovale lichtschijf met vlammenrand en zonnescherm. Hoog puntig oploopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en *bĕbĕd*.

H. 10 cM.

b. Wajrapâṇi [6]).

Wajrapâṇi is de *Dhyânibodhisatwa* van *Akṣobhya*. Hij wordt op 3 verschillende wijzen voorgesteld:

1°. staande, met de rechterhand in predikende houding. Op den bloemkelk van den lotus, die langs zijn linkerarm omhoog stijgt, de *wajra*, waaraan hij zijn naam ontleent.

2°. zittende, meestal in de *lalita* pose, doch ook wel in de subactieve pose, met de rechterhand in *waradâmudrâ* of in de predikende houding. Op den lotuskelk boven zijn linkerschouder de liggende of staande *wajra*.

3°. als *Dharmapâla*, staande, met 4 hoofden en 8 handen. Zie verder: WADDELL, 13, 356 enz.

1. Staande.

1775 [7]). *Wajrapâṇi*, op een rond lotuskussen, zonder voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. De rechterhand voor het lichaam vooruitgestoken in predikende houding; in de linkerhand een lotusstengel, die van het lotuskussen langs de linkerzijde en den

---

1) De eerste van de vijf *Dhyânibodhisatwa's*. Zie GROENEVELDT, pag. 79, n°. 1. — WADDELL, pag. 14, afb. pag. 72, 131, 349, 358. — GRÜNWEDEL, *B. K.* 169. — Idem, *Mythologie*, 96, 141, afb. 114. — Idem, *B. A.* 182, 184, 195. — KERN, I, 324, II, 172, 394 (der Ned. uitgave). — KÖPPEN, II, 27. — HODGSON, 28. — FOUCHER, I, 111, 120—121, 175, n. 1. — OLDENBURG, *Matériaux*, pag. 9, n°. 7, pag. 10, n°. 7 met pl. II, fig. 7. — RAFFLES, pl. 71, fig. 1 (bovenaan).

2) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n°. M, 74*k*: *Buddha*.

3) BRANDES, *Mudrâ's*, pl. 2.

4) Don. Mr. A. J. DUYMAER VAN TWIST, 1884. — LEEMANS, n°. M, 106*j*: *Buddha*. — PLEYTE, *Bijdrage*, 370 houdt dit beeld voor *Wairocana*, doch de sieraden duiden aan, dat het een *Bodhisatwa* voorstelt.

5) Dus als n°. 554 bij GROENEVELDT. — Vgl. FRIEDERICH (Verh. Bat. Gen. XXIII), pl. I.

6) WADDELL, 13, 356. — FOUCHER I, pl. II, fig. 3, 70 n. 1, 121—122. — GRÜNWEDEL, *B. K.* 89—93, 168—169, 171, 189, n. 48, 195, n. 51. — *B. A.* 38, 90—91, 93—95, 106, 108, 118 n., 120—121, 125, 184—185, 195, 197, 203. — *Mythologie*, 22—24, 140, 179. — GROENEVELDT, pag. 79. — PANDER, pag. 75, n°. 146. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 27. — LEEMANS, *Bôrô-Boedoer*, pl. CCCLVII, n°. 3. — HODGSON, 17, 28.

7) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n°. M, 76: *Buddha*.

Bodhisatwa's.

linkerarm tot aan den linkerschouder slingert, en op welks bloemkelk de *wajra* omhoog rijst. Hoog oploopend hoofddeksel met driehoekige versierselen, halsketen, versierde bovenarmbanden, polsringen, *upawîta*, gordel en onderkleed [1]). — Zie afb. pag. 92.

H. 20,5 cM.

2. Zittende [2]).

1698 [3]). *Wajrapâṇi*, in betooveringpose [4]) op een ovaal lotuskussen, dat op een beschadigd vierkant voetstuk rust, tegen een ovaal ruggestuk, met vlammenrand en zonnescherm. De rechtervoet, die afhangt, rust op een lotusblad. De rechterhand geopend, in *waradâmudrâ*, op de rechterknie liggende; in de naar achter getrokken linkerhand een omhoog stijgende lotusstengel, op welke bloem, die naast den schouder uitsteekt, de *wajra* rust. Met dubbelen *upawîta* [5]), halsketting, bovenarm-, pols- en enkelringen, oorhangers en onderkleed. Het hoofddeksel laag.

H. 13,4 cM.

1909 [6]). *Wajrapâṇi*, als voren in betooveringpose op een ovaal lotuskussen, op een vierkant voetstuk, tegen een ovaal ruggestuk met vlammenrand. Bovenop een driehoekig uitsteeksel. De afhangende rechtervoet op een lotusblad rustend. De rechterhand in *waradâmudrâ* op de rechterknie; de linker, naar achteren getrokken, houdt een lotusstengel vast, op welks bloem, die boven den schouder uitsteekt, de *wajra* ligt. Hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen en enkele *upawîta*.

H. 11,2 cM.

3324 [7]). *Wajrapâṇi*, als voren, op een hoog ovaal lotuskussen, op een vierkant voetstuk, in *lalita*-pose. Het afhangende rechterbeen steunt op een lotuskelk, die met een lotusknop aan een stengel uit het voetstuk omhoog rijst. Achter den rug de zonneschijf met vlamvormige uitsteeksels, waarboven een klein zonnescherm. De ooren, de hals en de armen met ringen getooid. De rechterhand geopend, met den rug op de rechterknie rustende, de linker naar achteren getrokken, met een lotusstengel, waarvan de bloem zich naast den linkerschouder op het ruggestuk vertoont. Op de bloem ligt de *wajra*. Om de heupen een licht gewaad. Ronde hoofdbedekking met driehoekige uitsteeksels. — Zie bovenst. afb.

3324. ± 1/3 w. g.

H. 23, br. 11 cM.

---

1) De *Bodhisatwa's* worden in koninklijke dracht en sieraden voorgesteld (GRÜNWEDEL, *B. K.* 159).

2) Zie Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXX, n°. 602 *c*. — RAFFLES, pl. 72, fig. 4 (rechts). — FOUCHER, I, pl. VI, fig. 5.

3) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n°. M, 98: *Buddha*.

4) *Lalitâsana*, FOUCHER, I, 67, n. 5.

5) Als RAFFLES, pl. 72, fig. 2 (rechts).

6) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1849. — LEEMANS, n°. M, 99: *Buddha*.

7) Aankoop BAUD 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Vgl. Tijdschr. Aardr. Gen. XVI, 3, pag. 328. — Catalogus SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 54, n°. 658 met afbeelding. — RAFFLES, pl. 72, fig. 4.

Bodhisatwa's.

2857 [1]). *Wajrapâṇi*, als voren, doch in subactieve pose op een ovaal lotuskussen, met een vierkant voetstuk, tegen een ruggestuk, met vlammenrand en met zonnescherm. De rechterhand vooruitgestoken met toegevouwen vingers, in predikende houding, de linker rust op de linkerknie en houdt den stengel met lotusbloem, die langs den linkerarm tot boven den schouder omhoog rijst [2]) met rechtop staanden *wajra*. Hoog, puntig oploopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden, pols- en enkelringen, borstband en *upawîta*.

H. 16 cM.

3. Wajrapâṇi als Dharmapâla.

1760 [3]). *Wajrapâṇi* als *Dharmapâla*, in staande, hevig bewogen houding. De voeten afgebroken; met vier hoofden; boven het voorste een vijfde hoofd, alle voorzien van een staand oog in het voorhoofd. Met dämonengelaat, woest van uitdrukking, met opgetrokken bovenlip en slagtanden. Met acht armen, waarvan de zes achterste zonder attributen, de tweede, van boven af gerekend, uitgestrekt; de derde hand met een zwaardgreep en de andere gebogen. De beide voorste handen voor de borst met tegen elkander gelegde ruggen, de wijsvingers omhoog stekend en de pinken in elkaar hakend. De duimen zijn binnenwaarts gebogen, tegen de handpalmen aangelegd en worden door de naar beneden omgevouwen middelste en ringvingers bedekt. Over de schouders, op borst en rug afhangend, een keten van *Amitâbha*-beeldjes. De slagtanden, de oogen en het derde oog in het voorhoofd met zilver ingelegd. Met dubbele polsringen en versierde bovenarmbanden. — Uitmuntend fraai werk.

H. 17 cM.

Zie plaat XIV, fig. 1 en 2.

1630/5 [4]). Als voren, doch ongeschonden, sterk geoxydeerd. Het bovenste vijfde hoofd ontbreekt. Zonder *ûrṇâ* en slagtanden. De attributen der 8 armen zijn, van boven rechts beginnend: 1) een knots, 2) de *cakra* en 3 een pijl, links 4) een stuk van een boog, 5) een olifantshaak en 6) een haak met langen steel; de beide voorhanden houden voor de borst een tempelschel. De rechtervoet staat op eene vrouw, de linker op een man. De laatste houdt in de linkerhand een dubbelen *wajra*. Beide personen in gewoon godenornaat: hooge hoofdbedekking met diadeem, oorhangers, *upawîta*, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen. Het geheel op een ovaal lotuskussen met vier pootjes. De halsketting met *Amitâbha*-beeldjes ontbreekt hier. — Dit beeld komt overeen met het Bataviasche [5]), terwijl n°. 1760 meer gelijkt op het Londensche. De bewerking is minder fraai dan die van n°. 1760. *Jogyakarta.*

H. 23. br. 11,5 cM.

Zie plaat XIII, fig. 1.

c. Padmapâṇi (Awalokiteçwara).

Van alle *Bodhisatwa's* is *Padmapâṇi* of *Awalokiteçwara* als de beschermer der kerk en verlosser de meest vereerde. Daar hij de *Bodhisatwa* van *Amitâbha* is, vindt men

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n°. M, 106*c*: *Buddha*. — Zie PLEYTE, *Bijdrage* (*B. T. L. Vk.* 6e volgr. VIII), fig. II.

2) Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXX, n°. 602*e*.

3) Don. Wed. Gen. ELOUT, 1843. — LEEMANS, n°. M, 25: *Çiwa!* — PLEYTE, *Bijdrage* (*B. T. L. Vk.* 6e volgr. VIII), pl. III en IV en pag. 379—381. — Id. *B. T. L. Vk.* 6e volgr. X, pl. I en pag. 195—196. — De overeenkomstige beelden in *Londen* zijn afgebeeld l. c. pl. II en RAFFLES, *History of Java*, pl. 77, fig. 1 en beschreven door PLEYTE, l. c. pag. 196—197. — Dat te *Batavia* afgebeeld bij VAN KINSBERGEN, *Oudheden van Java*. phot. 186—187 en bij PLEYTE, l. c. pl. III en beschreven door GROENEVELDT in Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXI, n°. 655*a* en PLEYTE, l. c. — Dat van *Buddha Gayâ* door PLEYTE, l. c. p. 199, fig. 4 en RÂJENDRALÂLA MITRA, *Buddha Gayâ*, 139, pl. XXVI, fig. 2.

4) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, pag. 72. n°. 792.

5) Zie Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXI, n°. 655*a*. — PLEYTE, *Bijdrage*, l. c. 197—198 met fig. II—III.

dezen *Dhyânibuddha* gewoonlijk voor in zijn haartooi. Waar dit niet het geval is, zooals bij vele beelden onzer verzameling, is het onzeker, of de voorgestelde *Bodhisatwa* werkelijk *Padmapâṇi* is. Wegens den overeenkomst in de houding der handen en beenen hebben wij deze beelden toch onder de *Padmapâṇi*-beelden ingedeeld, doch met een vraagteeken. *Padmapâṇi* wordt op de volgende wijzen in onze verzameling voorgesteld.

1. Staande, met vier armen, o. a. tweemaal met *çangkha*, waarom LEEMANS hem *Wiṣṇu* noemt.
2. Staande, met twee armen, o. a. tweemaal met het lontarhandschrift *Prajñâpâramitâ*.
3. Zittende, met vier armen, „ „ „ „ „ „ „
4. Zittende, met twee armen, òf in subactieve, òf in *lalita*-pose.
5. Als *Amoghapâça* (?), staande, met tien armen.
6. Als *Amoghapâça* (?), staande, met acht armen.

De beide laatste vormen zijn door den heer PLEYTE (*Bijdrage*, 371) ook *Padmapâṇi* genoemd. Er bestaan dan ook inderdaad *Padmapâṇi*-beelden met acht en tien armen. Onze benaming is gegrond op vergelijking met afbeelding 106 bij GRÜNWEDEL (*Mythologie*), waar een dergelijk beeld, dat ook het boek *Prajñâpâramitâ* draagt, *Amoghapâça* genoemd wordt. Overigens zie men over *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*) vooral FOUCHER I, pag. 220—221, s. v. *Avalokiteçwara*, waar een dertigtal vormen, waaronder deze *Bodhisatwa* voorgesteld wordt, opgesomd zijn. HODGSON (88, noot 2) bericht over hem: „*Padma-páni* is the *praesens Divus* and creator of the *existing* system of worlds. He is figured as a graceful youth, erect, and bearing in either hand a *lotos* and a jewel."

1. Staande, met vier armen [1]).

2456 [2]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), de beide achterste armen omhoog geheven en de voorste vooruitgestoken. In de linker voorhand een lotusstengel met bloem, in de linker achterhand een korte staf; de rechter voorhand naar voren uitgestrekt en geopend, in de rechter achterhand het bidsnoer. Kapsel, kleeding en versierselen als gewoonlijk bij de *Bodhisatwa's*. Voor in het hoofdtooisel *Amitâbha* [3]). Met oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen, *upawîta*, gordel en onderkleed met cirkelvormig patroon. Staande tegen een, naar boven rond uitloopende plaat met parelrand, waarboven een cylindervormig uitsteeksel is. Het voetstuk en het onderste zijstuk van het ruggestuk ontbreken. — Zeer fraai bewerkt.

H. 14,5 cM.

2840 [4]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwaca*), staande op een rond lotuskussen op een vierkant voetstuk, tegen eene platte, van boven spitsboogvormig uitloopende ruggeplaat zonder parelrand en uitsteeksel. Met vier armen; in de achterste rechterhand het bidsnoer (beschadigd), in de linker een korte staf, die den schouder raakt; de voorste rechterhand gesloten naar voren uitgestrekt, in de linker een stengel met lotusknop [5]). Vóór het kapsel de maansikkel en schedel. De kleeding als voren, doch zonder *upawîta* en bovenarmbanden.

H. 23,1 cM.

---

1) GROENEVELDT, n⁰. 626*c*—627. — WADDELL, 356—358. — GRÜNWEDEL, *B. K.*, 176—177 en 193—194. — HODGSON, 28. — SCHLAGINTWEIT, 35, 40, 56 met pl. IV en X. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 219, s. v. met afb. 51 (afwijkend). — Id. *B. A.*, 220, s. v. — FOUCHER, I, 220 s. v. met pl. IV en pag. 99—106 met fig. 12—13. — FRIEDERICH, n⁰. 27. — RHYS DAVIDS, 247—250, 254, 303. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LX, n⁰. 626*d*. — PANDER, pag. 75, n⁰. 147.

2) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 13: *Wiṣṇu!* — PLEYTE, *Bijdrage*, l. c. 371.

3) Dit is een bewijs, dat de afgebeelde *Bodhisatwa* inderdaad *Padmapâṇi* is. (GROENEVELDT, pag. 177).

4) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 24*b*: *Çiwa!*

5) Deze loopt van het voetstuk langs den linkerarm tot boven den schouder, evenals bij n⁰. 627 en 628 van GROENEVELDT.

Bodhisatwa's.

1841 [1]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch zonder lotuskussen, voetstuk en achterstuk; het benedenlijf gekleed in het tot op de voeten afhangende en om het middel boven de heupen met een sjerp vastgebonden, wijde onderkleed. Over den linkerschouder de *upawîta*. Hoog Çiwaïtisch kapsel met *Amitâbha* van voren; in de voorste, naar beneden uitgestrekte rechterhand het hengsel van een afgebroken voorwerp; in de voorste vooruitgestoken linkerhand een lotusbloem, wier stengel langs de linkerzijde omhoog rijst; in de beide omhoog geheven achterste handen hebben zich twee, nu niet meer herkenbare voorwerpen bevonden. Achter op den rug twee oogjes, waarin waarschijnlijk de lichtschijf (aureool) achter het hoofd bevestigd is geweest.

H. 15,4 cM.

2838 [2]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch de voeten zijn verloren gegaan. In de achterste linkerhand, die omhoog geheven is, de krijgsschelp (*çangkha*), in de rechter het gedeeltelijk ontbrekende bidsnoer. De voorste rechterhand naar beneden uitgestrekt met de palm naar voren, de linker voorhand in betoogende houding [3]) naar voren uitgestoken. In het hoofdtooisel *Amitâbha* Met halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen, *upawîta*, gordel en onderkleed.— Zeer fraai bewerkt.

H. 12,5 cM.

2440 [4]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren. De voorste linkerarm ontbreekt grootendeels en de beide voeten geheel. Hoog haarkapsel, met *Amitâbha* voorin, doch zeer onduidelijk. De kleeding en versierselen als voren, doch bovendien een borstband; de *upawîta* recht naar beneden loopende. De achterste armen tot op de hoogte der schouders opgeheven; in de linkerhand de schelp (*çangkha*). De rechter voorarm vooruitgestoken. Het voorwerp in de rechter bovenhand niet te herkennen.

H. 9,6 cM.

2460 [5]). *Padmapaṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, de twee achterste armen omhoog geheven, terwijl de twee voorste, die naar voren uitgestrekt waren, grootendeels ontbreken. Zeer ruw bewerkt, zoodat van de versierselen alleen de halsketting, de bovenarmbanden, de *upawîta* en de gordel nog te herkennen zijn. De haardos wordt door een band samengehouden. Op den rug sporen van een lichtring. De attributen in de handen onduidelijk.

H. 13 cM.

2384 [6]). *Padmapaṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, op een rond lotuskussen, zonder voetstuk en ruggestuk. De kleeding, kapsel en versierselen als voren, doch rijker; bovendien een borstband en *upawîta* en versierde bovenarmbanden. Tegen het hoofdtooisel op een lotuskussen zittend *Amitâbha* [7]). Op het voorhoofd de *ûrṇâ*. Achter het hoofd de lichtschijf. De handen van de beide omhoog geheven achterste armen houden, de rechter een gedeelte van het bidsnoer, de linker een langwerpig smal plat voorwerp (lontarhandschrift: *Prajñâpâramitâ* [8]); aan den benedenarm twee uitstekken, wier doel onzeker is. In de handen der twee voorste, naar voren uitgestrekte armen, in de rechter een ronde vrucht, in de linker een lotusknop (?). — Gevonden in *Bagĕlen*.

H. 15,5 cM.

1871 [9]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch van sterk met tin vermengd koper, zonder lotuskussen, voetstuk en achterstuk; achter het hoofd een ovale

---

1) Don. A. G. J. Heyligers, 1845. — Leemans, n⁰. M, 5: *Wiṣṇu!*
2) Uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden overgenomen in 1883. — Leemans, n⁰. M, 13*c*: *Wiṣṇu!*
3) *Witarkamudrâ* (Brandes, *Mudrâ's*, pl. I, fig. 4).
4) Coll. Blume, 1864. — Leemans, n⁰. M, 11: *Wiṣṇu!*
5) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 10: *Wiṣṇu!*
6) Don. A. W. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 6: *Wiṣṇu!*
7) Dus als Groeneveldt, n⁰. 626*c*, 628, 628*a*, 630, 631 en 633.
8) Als afb. 106 bij Grünwedel (*Mythologie*).
9) Coll. van der Capellen, 1849. — Leemans, n⁰. M, 27: *Çiwa!*

Bodhisatwa's.

ring als aureool. De twee achterste armen omhoog geheven, de voorste linker vooruitgestrekt; de voorwerpen in de handen, behalve de *Prajñápáramitá* in de bovenste linkerhand en het bidsnoer in de rechterhand, moeielijk te onderscheiden. De rechter voorhand met de palm naar voren geopend, afhangend, de linker gesloten. De kleeding en versierselen als voren, doch zonder halsketting en borstband, met dubbelen *upawíta*, gordel en onderkleed, dat langer afhangt. Voor in het hoofdsieraad *Amitábha* en op het diadeem de schedel.

H. 15 cM.

2. Staande, met twee armen [1]).

2971 [2]). *Padmapáṇi* (*Awalokiteçwara*), staande op een rond lotuskussen; de beneden rechterarm is verloren gegaan, in de linkerhand het overblijfsel van een thans ontbrekendenden lotusstengel (?) Met *Amitábha* in het kapsel. Achter het hoofd een geschonden ovale lichtschijf. De beenen zijn bedekt door het onderkleed. Over borst en linkerschouder een breede doek.

H. 10 cM.

3039 [3]). *Padmapáṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch staande op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust, met boogsgewijs uitloopend ruggestuk. Met twee armen [4]). De rechter benedenarm en linkerhand ontbreken. In het kapsel *Amitábha*. Zeer versleten.

H. 14,5 cM.

3. Zittende, met vier armen [5]).

1873 [6]). *Padmapáṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch zittende met over elkander geslagen beenen, in de subactieve pose [7]), op een rond lotuskussen. In de achterste rechterhand de waterkruik (?), de voorste met den rug op de rechterknie uitgestrekt in de *waradámudrá* [8]); in de voorste linkerhand, die de *abhayamudrá* heeft, een lotus (?) stengel en in de omhoog geheven rechterhand een onduidelijk voorwerp. Op het hoofd tegen het kapsel *Amitábha*. Zeer breede halsketting en *upawíta*, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen.

H. 14,4 cM.

1773—1774 [9]). *Padmapáṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch het rechterbeen eenigszins (1773) of geheel (1774) opgetrokken, zittende op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk geplaatst is; aan dit voetstuk is een bij 1773 doorzichtig gewerkt ruggestuk met parelrand gehecht, waarboven een zonnescherm is aangebracht. Hoog kapsel met *Amitábha* voorin. De kleeding en versierselen als gewoonlijk bij de *Bodhisatwa's*: halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen, dubbele *upawíta* en enkelringen. In de achterste omhoog geheven rechterhand bij 1773 het bidsnoer; in de linker op de hoogte van den schouder bij 1773 een langwerpig plat voorwerp (de *Prajñápáramitá*); de voorste rechterarm met den elleboog op de rechterknie rustende; in de linkerhand voor het lichaam een lotusknop (?). Het hoofd eenigszins rechts gebogen, zoodat de bovenste rechterhand het hoofdtooisel raakt [10]); bij 1774 ontbreken het bidsnoer, het zonnescherm, de achterste linker- en de voorste rechterhand.

H. 18 en 13,6 cM.

---

1) Als GROENEVELDT, n⁰. 628—633. — FRIEDERICH, n⁰. 12, 13 en 27.
2) Leg. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 79: *Buddha.*
3) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
4) GROENEVELDT, n⁰. 628—633. — FRIEDERICH, n⁰. 12, 13 en 27. — Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CXLVI, n⁰. 628 *b*.
5) GROENEVELDT, n⁰. 603 *a-b*, 604 en 605. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXI, n⁰. 603 *c*. — FRIEDERICH, n⁰. 7 en 62.
6) Coll. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 14: *Wiṣṇu!*
7) Zie PLEYTE, *Bijdrage* (*B. T. L. Vk.* 6e volgr. VIII), 371. — WADDELL, *Lamaism*, 335.
8) PLEYTE, l. c. — WADDELL, 337.
9) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 18 en 20: *Lakṣmî!*
10) Zie GROENEVELDT, n⁰. 604 en RAFFLES, pl. 74, fig. 3.

Bodhisatwa's.

2457 [1]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, met vier armen, doch het hoofd en de beide rechterhanden ontbreken; de achterste linkerarm omhoog geheven, de voorste voor de borst, de bovenste hand met een langwerpig plat voorwerp (de *Prajñápâramitâ*), de onderste met een rond voorwerp (lotus?). Het linkerbeen vóór het lichaam, het rechter geheel opgetrokken. Het beeld zit op een ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk is geplaatst en tegen een, van boven rond bijgewerkt ruggestuk met ronde gaten langs den omtrek, aan dien troon bevestigd. Het voetstuk aan de achterzijde geschonden. Met *upawîta*, polsringen, versierde bovenarmbanden en eenvoudige enkelringen.

H. 13,2 cM.

3325. 2/3 n. g.

4. Zittende, met twee armen.

1776 [2]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), in subactieve pose [3]) zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. Het ruggestuk met vlammenrand, van onderen verdikt, de *pajung* afgebroken. De rechterhand met de palm naar voren, in *waradámudrâ*, op de rechterknie liggende; in de *naar achteren getrokken linkerhand* een lotusstengel, die langs den linkerarm omhoog rijst, zoodat de bloem boven den linkerschouder uitsteekt. In het hooge haarkapsel, met driehoekige uitsteeksels langs den rand, *Amitábha*. Met halsketting, dubbel borstsnoer in plaats van *upawîta* [4]), versierde bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen.

H. 10 cM.

3325 [5]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch van zilver, zittende in subactieve pose op een ovaal bronzen lotuskussen met vierkant bronzen voetstuk. In de rechterhand, die geopend op de rechterknie ligt, een lotusbloem; in de naar achteren getrokken linkerhand een lotusstengel met kelk, die boven den linkerschouder uitsteekt. Voor in het hooge kapsel een *Amitábha*-beeld in een nisje. De ooren, hals, armen en beenen met ringen versierd. De bronzen ruggeplaat met vlammenrand, in een puntboog uitloopend. Het zonnescherm afgebroken. — Zeer goed bewaard. — Zie bovenstaande afbeelding.

H. 9,2 cM.

2470 [6]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*) (?), als voren, doch van brons, in subactieve pose zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een beschadigd vierkant voetstuk rust. Het ruggestuk en de lichtschijf zijn verloren gegaan. De rechterhand in *waradamudrâ* geopend op de rechterknie. De linkerhand achter het lichaam uitgestrekt en een lotusstengel vasthoudende, waarvan de bloem boven den linkerschouder uitsteekt. Hoofdkapsel met stompe punt, halssnoer, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols-

---

1) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 19: *Lakṣmî!*

2) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 88: *Buddha.*

3) GROENEVELDT, n⁰. 606—612. — FRIEDERICH, n⁰. 1, 3 en 9. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CLXXXI, n⁰. 606*a*.

4) Als n⁰. 608 bij GROENEVELDT.

5) Aankoop BAUD 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catalogus SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 55, n⁰. 666 met afb.

6) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 83: *Buddha.*

Bodhisatwa's.

en enkelringen en dubbele *upawîta* [1]). Het hoofd eenigszins naar den linkerkant gebogen. Zonder *Amitábha*-beeld.

H. 9,5 cM.

3058 [2]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, in subactieve pose zittende op een ovaal lotnskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. Het ruggestuk en de lichtschijf zijn verloren gegaan. De rechterhand geopend in *waradâmudrâ* langs de rechterknie afhangend, terwijl de naar achter gebrachte linker benedenarm verloren is gegaan. Diadeem met driehoekige uitsteeksels, halssnoer, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen en dubbel borstsnoer [3]) in plaats van *upawîta*. Voor in het kapsel *Amitábha*, doch onduidelijk.

H. 9,5 cM.

1869 [4]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*) (?), als voren in subactieve pose zittende op een ovaal lotuskussen, tegen een ovaal oploopend, rondom met vlammen versierd, doch eenigszins beschadigd ruggestuk. De rechterhand op de rechterknie, naar voren uitgestrekt in *waradâmudrâ*; de linker naar achteren getrokken. Met hoog, knopvormig oploopend hoofddeksel, ronde oorschijven, halsketting, *upawîta*, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen. Zonder *Amitábha*-beeld voor in het haarkapsel, zoodat de identificatie onzeker is.

H. 14 cM.

3057 [5]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*) (?), als voren, doch zittende in diamanten pose op een ovaal voetstuk. De rechterhand open op de rechterknie, in *waradâmudrâ*; de linker, naar achteren gedraaid, rust met de palm op een uitstek achter het voetstuk. Achter het hoofd de maansikkel [6]), waarop de beschadigde ovale lichtschijf rust. Zonder achterstuk. Hoog, puntig oploopend hoofdsieraad met op de schouders afhangende kettingen, halssnoer, *upawîta*, gordel, versierde bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen. Op het voorhoofd de *ûrṇâ*. Zonder *Amitábha*-beeld in het kapsel.

H. 10,5 cM.

1699 [7]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), in subactieve pose zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk rust, tegen een ruggestuk met vlammenrand, waarop een zonnescherm bevestigd is. De rechterhand ligt geopend in *waradâmudrâ* op de rechterknie; in de naar voren uitgestoken linkerhand [8]) een lotusstengel, die langs den linkerarm omhoog rijst, zoodat de bloem boven den linkerschouder uitsteekt. Diadeem met driehoekige uitsteeksels langs den rand; daarboven *Amitábha*; versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en *upawîta*.

H. 11,3 cM.

2859 [9]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*) (?), zittende als voren, doch op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust, tegen een beschadigd ruggestuk met vlammenrand en zonnescherm. De rechterhand geopend in *waradâmudrâ* over de rechterknie afhangend, de linkerhand vooruitgestoken met lotusstengel, waarvan de bloem boven den linkerschouder uitsteekt. Hoog, knopvormig oploopend hoofdkapsel, diadeem met driehoekige uitsteeksels langs den rand, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, en *upawîta*. Zonder *Amitábha*-beeld in het kapsel.

H. 12 cM.

---

1) Als n⁰. 1776 in onze verzameling en n⁰. 608 in *Batavia*.
2) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
3) Evenals GROENEVELDT, n⁰. 608 en n⁰. 1776 en 2470 in onze verzameling.
4) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. 85: *Buddha*.
5) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
6) Als GROENEVELDT, n⁰. 609 en 624 *a*.
7) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 90: *Buddha*.
8) Als n⁰. 606 bij GROENEVELDT. — FRIEDERICH, n⁰. 9. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CLXXXI, n⁰. 606 *a*.
9) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 106 *e*: *Buddha*.

Bodhisatwa's.

2469 [1]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, in subactieve pose op een beschadigd rond lotuskussen, tegen een, naar boven in een spitsboog uitloopend ruggestuk met vlammenrand, op welks top de *pajung* gestoken is. De rechterhand gesloten en vooruit gestoken; in de linker, die op de linkerknie rust, een lotusstengel, die langs den linkerarm naar boven loopt, zoodat de bloem boven den linkerschouder uitsteekt. Hoog hoofddeksel met stompe punt en diadeem met driehoekige uitsteeksels, halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, borstband en recht naar beneden loopende *upawîta*. Ook hier ontbreekt *Amitâbha* voor in het haarkapsel.

H. 11,2 cM.

2365 [2]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, doch op een ovaal lotuskussen, dat rust op een vierkant voetstuk met vooruitspringende voetlijsten. Het ruggestuk boogsgewijs uitloopend met vlammenrand. De *pajung* afgebroken. De rechterhand half geopend voor de borst, een weinig naar voren uitgestrekt; in de linkerhand, die op de linkerknie rust, een lotusstengel, die langs den linkerarm omhoog stijgt, zoodat de bloem boven de linkerschouder uitsteekt. Hoog hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, *upawîta* en borstband. Zonder *Amitâbha* voor in het haarkapsel.

H. 11 cM.

2860 [3]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, in subactieve houding op een ovaal lotuskussen. Aan drie zijden van het vierkante voetstuk twee ovale gaten. De rechterhand in *waradâmudrâ* op de rechterknie, de linker met lotusstengel, doch de bloem tegen het hartvormige ruggestuk, waarvan de vlammenrand eenigszins beschadigd is. Het zonnenscherm is verloren gegaan. Sieraden als voren, evenals 2365 ook een borstband en over de beenen afhangende slippen. Voor op het haarkapsel een rond voorwerp (schedel?), geen *Amitâbha*-beeld.

H. 10,4 cM.

1700 [4]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, doch in diamanten pose op een ovaal lotuskussen. De rechterhand geopend voor de borst, terwijl de linkerhand met de palm op het linkerbeen rust. Langs den linkerarm een lotusstengel, waarvan de bloem langs den linkerschouder uitsteekt. De lichtschijf beschadigd. Zonder ruggestuk. Hoog, knopvormig uitloopend hoofddeksel, dikke halsketting en bovenarmbanden. Alleen om den linkerpols een ring. De *upawîta* over de voeten afhangend. Zonder *Amitâbha*-beeld voor in het hoofdkapsel.

H. 10 cM.

1701 [5]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, in diamanten pose, doch op een rond lotuskussen. De rechterhand geopend op de rechterknie, in *waradâmudrâ*, met een rond voorwerp er in. In de opgeheven linkerhand een korte lotusstengel en -bloem [6]). Zonder ruggestuk. Achter het hoofd een ovale lichtkring. Hoog, puntig oploopend hoofddeksel, versierde armbanden, halssnoer, dubbele *upawîta* en eenvoudige polsringen. Voor in het haarkapsel een halve maan en schedel.

H. 9,2 cM.

1702 [7]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch in subactieve pose op een rond lotuskussen. De rechterhand geopend in *waradâmudrâ* op de rechterknie (de duim gebroken); in de opgeheven linkerhand een lotus met korten stengel. Zonder

---

1) Leg. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 87: *Buddhâ.*
2) Don. Mr. P. Buyskes, 1864. — Leemans, n⁰. M, 91: *Buddha.*
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. M, 106*f*: *Buddha.*
4) Coll. Bagman, 1842—43. — Leemans, n⁰. M, 81: *Buddha.*
5) Coll. Bagman, 1842—43. — Leemans, n⁰. M, 80: *Buddha.*
6) Als Groeneveldt, n⁰. 611. — Friederich, n⁰. 1.
7) Coll. Bagman, 1842—43. — Leemans, n⁰. M, 82: *Buddha.*

Bodhisatwa's.

ruggestuk, doch met sporen van een lichtschijf op den rug. Hoog, puntig oploopend hoofddeksel, halssnoer, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen en dubbele *upawîta*. Voor in het haarkapsel *Amitâbha*, doch zeer onduidelijk.

H. 9 cM.

2468 [1]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, op een rond lotuskussen, doch tegen een, in een puntboog uitloopend onversierd ruggestuk. De rechterhand open in *waradâmudrâ* op de rechterknie, de linker in *witarkamudrâ* voor de borst omhoog geheven. Met hoog, puntig oploopend hoofdkapsel, halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen. Zonder *Amitâbha* in het kapsel.

H. 11,2 cM.

2861 [2]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, doch op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust, tegen een rond ruggestuk met acht vlamvormige uitsteeksels en een klein zonnescherm. Het rechterbeen afhangend en op een lotusblad rustend, het linker voor het lichaam (*lalita*-pose [3]); in de rechterhand, die in *waradâmudrâ* tegen de knie rust, een kleine ronde vrucht (?); de linker, naar achter getrokken, houdt den langen lotusstengel met bloem tegen het ruggestuk. Hoog hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen en dubbel borstsnoer [4]). — Zonder *Amitâbha*-beeld in het kapsel.

H. 13,8 cM.

1714 [5]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, op een langwerpig lotuskussen, de rechtervoet op een rond kussen rustende, het linkerbeen dwars voor het lichaam in *lalita*-pose. De geopende rechterhand ligt in *waradâmudrâ* op de knie, terwijl de linkerhand naar achteren is getrokken en op het kussen steunt. Ovaal, van boven in een punt uitloopend ruggestuk zonder vlammenrand. In het lage hoofdkapsel een duidelijk *Amitâbha*-beeld *en relief*. Zonder sieraden, doch met mantel en onderkleed [6]). — Oude voorstelling.

H. 14,7 cM.

3059 [7]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, op een beschadigd ovaal voetstuk, het rechterbeen opgetrokken, naar beneden afhangende in *lalita*-pose, het linker dwars voor het lichaam. Het grootste gedeelte van het ruggestuk en de rechterhand en voet zijn verloren gegaan [8]). Met hoog hoofdkapsel, oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige enkelringen. De linkerhand, op zijde op het voetstuk liggende, houdt een lotusstengel vast. Voor in het haarkapsel *Amitâbha*.

H. 8 cM.

3048 [9]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, op een ovaal lotuskussen, het rechterbeen afhangend en met den voet op een lotusblad rustend, het linkerbeen dwars voor het lichaam liggende, in de betooveringpose [10]); de rechterhand geopend op de rechterknie in *waradâmudrâ*, met de palm naar voren; de linkerarm met de omgebogen hand, waarin een lotusstengel, achter het lichaam uitgestrekt. Zonder sieraden, voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. Met tulbandvormige hoofdbedekking.

H. 11,5 cM.

---

1) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n°. M, 86: *Buddha.*

2) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n°. M, 106*g*: *Buddha.*

3) Als GROENEVELDT, n°. 613—625. — FRIEDERICH, 2, 5, 6, 10—11, 15, 24—25, 64. — RAFFLES, pl. 72, fig. 2, 4, pl. 75, fig. 2, 4, 5, pl. 78, fig. 1 en 2. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXI, n°. 603*c*; XL, pag. CCXVII, n°. 617*a*. — FOUCHER, I, pl. V, fig. 2—4.

4) Dus als n°. 608 bij GROENEVELDT.

5) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 96: *Buddha.*

6) Als RAFFLES, pl. 72, fig. 2.

7) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

8) Als MEYER, *Alterthümer*, pl. 3, fig. 5.

9) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

10) WADDELL, 336, n°. 4: The Enchanter's pose (Skr. *lalita*). — PLEYTE, *Bijdrage*, 371.

Bodhisatwa's.

3055 [1]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara* (?), als voren, met afhangend rechterbeen; hier is de rechterenkel met een ring versierd; het lotuskussen en voetstuk verloren gegaan. Zonder ruggestuk, doch met sporen van een lichtring. Het linkerbeen dwars voor het lichaam. De rechterhand opgeheven vooruitgestrekt [2]), de linker langs de linkerzijde afhangende. Zonder hoofddeksel, doch met halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen. Zonder *Amitâbha* in het kapsel.

H. 7,5 cM.

2386 [3]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch op een hoog rond lotuskussen, het linkerbeen dwars voor het lichaam, het rechter schuin naar voren afhangende, in *lalita*-pose. De rechterhand geopend met de palm naar voren, in *waradâmudrâ*, tegen de rechterknie, de linker in *witarkamudrâ* [4]) vooruitgestoken. In het hooge haartooisel *Amitâbha*. Met dubbele halsketting, versierde bovenarmbanden, pols- en enkelringen en *upawîta*. Zonder voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. Van het hoofdsieraad hangen kettingen naar beneden op den rug.

H. 19,5 cM.

3054 [5]). *Padmapâṇi* (*Awalokiteçwara*), als voren, doch het lotuskussen (het voetstuk) en de rechtervoet zijn verloren gegaan. Zonder achterstuk, doch met sporen van een lichtring op den rug. Voor in het kapsel *Amitâbha*. Het rechterbeen recht afhangend, het linker vóór het lichaam (*lalita*-pose). De rechterhand geopend op de rechterknie, de linker in *witarkamudrâ* opgeheven. Met versierde bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en lange kettingen op de schouders [6]).

H. 10,5 cM.

5. Amoghapâça [7]).

1782 [8]). *Amoghapâça* (?), met tien armen, staande op een rond lotuskussen. Kapsel, kleeding en versierselen als de gewoonlijke der *Bodhisatwa's*, met oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, *upawîta*, buikgordels en versierd onderkleed. De acht achterste armen met de vingers in verschillende houdingen, de meeste met vooruitgestoken middelste vinger, waaiervormig zijdwaarts uitgestrekt, de twee voorste armen naar voren uitgestrekt; in de omhoog geheven voorste linkerhand een lotusstengel, die langs de linkerzijde omhoog stijgt, in de achterste linkerhand het boek *Prajñâpâramitâ* [9]). De voorste rechterhand in *waradâmudrâ*. In het diadeem *Amitâbha*. — Uitmuntend fraai bewerkt.

H. 20 cM.

1874 [10]). *Amoghapâça* (?), als voren, doch zonder lotuskussen en met acht armen, waarvan drie linker en een rechter voorarm ontbreken. De beide achterste handen omhoog geheven tot boven aan de schouders, de attributen afgebroken; de overige zes vooruitgestoken, doch de voorste rechterarm naar beneden uitgestrekt met de geopende palm naar voren gewend. Kleeding en versierselen als voren, doch eenvoudiger,

---

1) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
2) RAFFLES, pl. 75, fig. 3, pl. 78, fig. 6.
3) Don. A. W. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 95: *Buddha.*
4) RAFFLES, pl. 72, fig. 3.
5) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.
6) Als b. v. RAFFLES, pl. 72 en 73, fig. 1.
7) WADDELL, 352. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, afb. 106, pag. 132. — Not. Bat. Gen. XLIII, pag. XCVIII, n⁰. 626*e* (afwijkend). — *Tjaṇḍi Djago*, 112—113 met plaat. — GROENEVELDT, n⁰. 626—626*b* (afwijkend). — PLEYTE, *Bijdrage*, 371: *Padmapâṇi.* — RAFFLES, pl. 74, fig. 1 (afwijkend).
8) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 1*: *Wiṣṇu!*
9) Als afb. 106 bij GRÜNWEDEL (*Mythologie*).
10) Coll. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 2: *Wiṣṇu!* — PLEYTE, *Bijdrage*, 371: *Padmapâṇi.*

Bodhisatwa's.

voor in het hoofdtooisel *Amitábha* [1]). Met oorringen, halsketting, polsringen, *upawîta*, gordel en eenvoudig afhangend onderkleed. Geen bovenarmbanden en enkelringen.

H. 20,6 cM.

d. Wiçwapâṇi [2]).

1630/14 [3]). *Wiçwapâṇi*, op de gewone wijze met gekruiste beenen, zittende op een ovaal lotuskussen, dat rust op een vierkant voetstuk, met groote uitsnijdingen aan drie kanten, tegen een opengewerkt boogvormig ruggestuk met vlammenrand. De rechterhand geopend in *waradâmudrâ* op de rechterknie (de duim afgebroken). De linkerhand naar voren uitgestrekt met een lotusstengel, waarvan de bloem boven zijn linkerschouder uitsteekt. Op de bloem een ontbloot staand zwaard. Hoog, knopvormig uitloopend hoofddeksel, oorhangers, halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, recht naar beneden loopende *upawîta* en gordel. Met *úrṇâ* op het voorhoofd, die evenals de vlammenrand, de sieraden, de lotusstengel en de lotusbladeren van het voetstuk verguld is. — Zeer fraai. *Sĕmarang.*

H. 16,5, br. 8 cM.

Zie plaat XIII, fig. 2.

e. Andere Bodhisatwa's.

1. Staande.

2461 [4]). *Bodhisatwa* (?), op een rond lotuskussen, zonder voetstuk en ruggestuk, met van boven puntig uitloopenden lichtring. Beide handen vooruitgestrekt met onduidelijke onderwerpen er in. Hoog hoofddeksel met driehoekige versierselen, halssnoer, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, *upawîta* en gordel met korte kleedje [5]).

H. 12 cM.

1628 [6]). *Bodhisatwa* (?), op een rond lotuskussen als 2461, zonder voetstuk en ruggestuk, doch met een beschadigde lichtschijf. De rechterhand naar beneden met de palm naar voren, in *çaraṇamudrâ* [7]), de linkerhand vooruitgestrekt met de palm naar voren in *abhayamudrâ*. Hoofdsieraad met lotus en driehoekige versierselen, halssnoer, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen, *upawîta*, gordel en kort afhangend kleedje.

H. 12,8 cM.

2224 [8]). *Bodhisatwa* (?), van zilver [9]), zonder lotuskussen, voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. Met versierd hoofdkapsel, halsketting, bovenarmbanden en eenvoudige polsringen, *upawîta*, dubbelen gordel en onderkleed. Op het voorhoofd de *úrṇâ*. De handen met toegeknepen duimen en vingers op de hoogte van de ellebogen vooruitgestoken.

H. 7,3 cM.

2. Zittende [10]).

3042 [11]). *Bodhisatwa* (?), op een rond lotuskussen, met opgetrokken linkerbeen.

---

1) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 626*a*—*b* en Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXI, n⁰. 626*b* I. — RAFFLES, pl. 74, fig. 1.

2) Zie over dezen vijfden *Dhyânibodhisatwa*: GROENEVELDT, pag. 79, n⁰.. 5. — GRÜNWEDEL, *B. A.* 184, 185. — WADDELL, 351.

3) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catalogus SCHULMAN, pag. 74, n⁰. 806.

4) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 78: *Buddha.*

5) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 632. — FRIEDERICH, n⁰. 27. — Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 632*a*.

6) Aankoop 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 77: *Buddha.*

7) WADDELL, 337, n⁰. 6. — PLEYTE, *Bijdrage*, 369.

8) Don. G. VAN BEEST HOLLE, 1859. — LEEMANS, n⁰. M, 78*a*: *Buddha.*

9) Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 632*a*.

10) GROENEVELDT, n⁰. 613—615. — FRIEDERICH, n⁰. 6, 11 en 24. — Not. Bat. Gen. XXX. pag. CLXVII, n⁰. 613*a*; XXXI, pag. CCII, n⁰. 610*a*.

11) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Bodhisatwa's.
De rechterhand geopend op het rechterbeen, de linker met de palm op de linkerknie rustende. Zonder voetstuk, ruggeplaat of lichtschijf. Met versierde bovenarmbanden. Overigens onduidelijk door afslijting.

H. 5,5 cM.

2864 [1]). *Bodhisatwa* (?), in diamanten pose op een ovaal lotuskussen, zonder voetstuk, ruggestuk, lichtschijf en zonnescherm. De rechter benedenarm onder den armband en de linkerhand zijn verloren gegaan. Hoog, knopvormig oploopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, versierde bovenarmbanden, oorhangers, eenvoudige enkelringen, halssnoer, borstband, buikgordel en *upawîta*, die over den rug en over de borst recht naar beneden loopt.

H. 11 cM.

3049 [2]). *Bodhisatwa* (?), op een beschadigd lotuskussen, dat rust op een hoog vierkant voetstuk, rondom met antefixen versierd, in de diamanten pose. Ovaal, opengewerkt, doch beschadigd ruggestuk, met *pajung*. De rechterhand in *witarkamudrâ* voor de borst, de linkerhand op de linkerheup. Met knopvormig oploopend kapsel, halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en op de beenen afhangenden *upawîta*. Op het voorhoofd de *ûrṇâ*.

H. 18,5 cM.

1703. 2/3 n. g.

XIII. *Çakti's (Târâ's)* [3]).

1703 [4]). *Wajradhâtwîçwarî* [5]), in subactieve pose op een rond lotuskussen, zonder voetstuk, ruggestuk en lichtschijf. De handen voor de borst met den *wajra* (?). Hoog, puntig oploopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, halsketting, bovenarmbanden, dubbele pols- en enkelringen en *sarong*. Op het voorhoofd de *úrṇâ*. — Zie nevenstaande afbeelding.

H. 9,5 cM.

1704 [6]). *Locanâ* [7]), zittende in subactieve pose op een ovaal lotuskussen, zonder voetstuk en ruggestuk, doch met een versierde ovale lichtschijf. De armen over de borst gekruist, het hoofd eenigszins rechts gebogen. Hoog, puntig oploopend hoofddeksel, in het linkeroor een ronde schijf, halsketting, versierde bovenarmbanden, polsring en *sarong*.

H. 8,6 cM.

1869 [8]). *L'ocanâ* [9]), *çakti* van *Akṣobhya*, in subactieve pose op een ovaal lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant voetstuk met twee vooruitstekende boven- en

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. van Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 106*i*: *Buddha*.
2) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Zie RAFFLES, pl. 78, fig. 3.
3) GROENEVELDT, pag. 186—189, n⁰. 635—643, — FRIEDERICH, n⁰. 46—50. — FOUCHER, I, 129—153 II, 63—102. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, 142—158. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXVII, n⁰. 640*a-b*, XXXII, p. XCI, n⁰. 643*a*, XXXVI, pag. LXXXV, n⁰. 640*c*.
4) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 111: vrouwelijke *Buddha*.
5) De *çakti* van *Wairocana*.
6) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 110: vrouwelijke *Buddha*.
7) De *çakti* van *Akṣobhya*. — WADDELL, 351. — KERN, II, 188. — *Tjaṇḍi Djago*, fot. 7. — Not. Bat. Gen. XXVI, bijl. XIV, n⁰. 248*a*. — FOUCHER I, 176 en pl. IX, 6. — GROENEVELDT, p. 78, n⁰. 2.
8) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. 70: *Buddha!* — PLEYTE, l. c.: *Akṣobhya!*
9) WADDELL, 351. — FOUCHER, I, 176 en pl. IX, fig. 6, II, 41—42. — KERN, II, 188. — *Tjaṇḍi Djago*, fot. 7. — Not. Bat. Gen. XXVI, bijl. XIV, n⁰. 248*a*.

Çakti's (Târâ's).

benedenranden rust. Het ruggestuk puntig toeloopend, met vlammenrand en daarbinnen een vederrand en relief. De *pajung* met twee verdikte ruggen onder de punt. De houding der handen als de *bhûmisparçamudrâ*. Op het voorhoofd de *ûrṇâ* en op het hoofd de *uṣṇîṣa*. — Dat dit beeld eene vrouw voorstelt blijkt uit den vorm der borsten.

H. 12,5 cM.

3025 [1]). *Pâṇḍarâ* [2]), *Amitâbha's çakti*, in subactieve pose zittende op een rond lotuskussen. Achter het hoofd een onversierde hartvormige lichtschijf. Zonder voetstuk en ruggestuk. De beide handen op elkander met de palm naar boven, in *dhyânamudrâ*, op het rechterbeen rustende; op de handen een vrucht (?). In het voorhoofd de *ûrṇâ*. Hoog, knopvormig uitloopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, versierde halsketting en bovenarmbanden, dubbele polsringen, borstband en *sarong*. Zonder vrouwensnoer. — Fraaie voorstelling.

H. 9 cM.

2467 [3]). *Prajñâpâramitâ* [4]), in diamanten pose zittende op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust, tegen een ruggestuk, dat van boven van een vlammenrand voorzien is. Achter het hoofd een ovale lichtschijf. De rechterhand geopend, in *waradâmudrâ*, op de rechterknie uitgestrekt; in de linker een lotusstengel, die uit het voetstuk tot aan den linkerschouder oprijst en waarop het lontarhandschrift *Prajñâpâramitâ* ligt. Met puntig oploopend hoofddeksel, halsketting, versierde bovenarmbanden en vrouwen-*upawîta*.

H. 12,9 cM.

1697. ± ½ w. g.

1697 [5]). *Prajñâpâramitâ*, als voren zittende in diamanten pose op een rond lotuskussen, dat op een onversierd vierkant voetstuk rust, tegen een ruggestuk met vlamvormige uitsteeksels aan weerszijden (gestileerde *makara's*); beschadigde lichtschijf met vlammenrand. De handen voor het lichaam, de ringvinger van de rechterhand op dien der linkerhand rustende, in *dharmacakramudrâ*. Met *ûrṇâ* op het voorhoofd. Hoog puntig oploopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, afhangende haarlokken, versierde halsketting en dubbele bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en over de voeten afhangende *sarong*. Om den linkerarm slingert een lotusstengel omhoog, waarop het boek de *Prajñâpâramitâ* [6]) ligt. — Zie de bovenstaande afbeelding.

H. 16,6 cM.

---

1) Op machtiging van H. M. de Koningin aan het Rijks Mus. v. Oudh. gezonden in 1886, dus niet bij LEEMANS vermeld.

2) GROENEVELDT, p. 81. — PLEYTE, *Bijdrage*, 369. — WADDELL, 351. — KERN, II, 188. — *Tjaṇḍi Djago*, fot. 8. — Not. Bat. Gen. XXVI, bijl. XIV, n°. 248 *b*.

3) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n°. M, 89: *Buddha*.

4) GRÜNWEDEL, *B. A.* 204. — GROENEVELDT, n°. 639 en 639 *a*. — FOUCHER, I, 152—153, II, 82—84. — Het Sted. Mus. v. Land- en Volkenk. te Rotterdam bezit ook een bronzen beeld van deze godin.

5) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 108: vrouwelijke *Buddha*.

6) Dus als n°. 639 en 639 *a* bij GROENEVELDT. — FRIEDERICH, 49. — Zie boven n°. 1587.

Çakti's (Târâ's).

XIII*a*. Niet te bepalen *çakti's* [1]).

1627 [2]). *Çakti* (?), in subactieve pose zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant onversierd voetstuk ligt, zonder ruggeplaat en lichtschijf. De rechterhand rust in *waradámudrá* op de rechterknie (de duim is afgebroken). De linkerhand achter de linkerdij [3]) met opstijgenden, doch afgebroken lotusstengel. Hoog hoofddeksel, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen, *upawîta*, buikgordel en *sarong*.

H. 13 cM.

3027 [4]). *Çakti* (?) als voren, zittende in snbactieve pose op een ovaal lotuskussen, dat rust op een vierkant, van voren met *wajra's en relief* versierd voetstuk. De ruggeplaat van onderen verdikt, met vlammenrand. Het zonnescherm is verloren gegaan. De rechterhand met de palm naar boven gekeerd, in *waradámudrá*, over het rechterbeen vooruitstekende; in de vooruitgestoken linkerhand een lotusstengel, die langs den arm omhoog stijgt en bij den linkerschouder in een trosvormige bloem eindigt [5]). Hoog, puntig oploopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en *upawîta*.

H. 9,2 cM.

3007 [6]). *Çakti* (?), in subactieve pose zittende op een ovaal lotuskussen, dat op een eenvoudig vierkant voetstuk rust, tegen een, in een spitsboog uitloopend ruggestuk met vlammenrand en zonnescherm. De rechterhand ligt geopend, in *waradámudrá*, op de rechterknie; in de linker de stengel van een, langs den linkerarm tot aan den linkerschouder oprijzende trosvormige lotusbloem. Hoog, puntig oploopend hoofddeksel als voren, oorhangers, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en vrouwensnoer.

H. 13,5 cM.

3056 [7]). *Çakti* (?), zittende in subactieve pose, als voren, op een ovaal lotuskussen, dat op een beschadigd vierkant voetstuk rust. Het achterstuk spitsboogvormig met vlammenrand; op den top de *pajung*. De rechterhand met de palm naar buiten, in *waradámudrá*, op de rechterknie; de linker, naar voren uitgestrekt, houdt den stengel eener tegen den linkerschouder rustende trosvormige lotusbloem vast [8]). Met halsketting, *upawîta*, versierde bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen en hoog, puntig uitloopend hoofddeksel.

H. 11 cM.

1780 [9]). *Çakti* (?), als voren, in subactieve pose zittende op een ovaal lotuskussen, dat rust op een vierkant voetstuk, met laag, van boven rond toeloopend, onversierd ruggestuk. De rechterhand met de palm omhoog, in *waradámudrá*, op de rechterknie rustende; in de vooruitgestoken linkerhand een lotusstengel, die langs den linkerarm omhoog stijgt, zoodat de trosvormige bloem boven den linkerschouder uitsteekt. Hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige pols- en enkelringen en *upawîta*.

H. 7,9 cM.

---

1) GROENEVELDT, n⁰. 635—643. — FRIEDERICH, n⁰. 46—50. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXVII, n⁰. 640*a-b*.

2) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 109: vrouwelijke *Buddha*.

3) Dus als n⁰. 635 bij GROENEVELDT.

4) Op machtiging van H. M. de Koningin aan het Rijks Mus. v. Oudh. gezonden in 1886, dus niet bij LEEMANS vermeld.

5) Dus als n⁰. 636 e. v. bij GROENEVELDT. — FRIEDERICH, 46—48.

6) Don. Mr. A. J. DUYMAER VAN TWIST, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 108*a*: vrouwelijke *Buddha*.

7) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

8) Zie GROENEVELDT, n⁰. 636. — FRIEDERICH, 46—48.

9) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 92: *Buddha!*

Çakti's (Târâ's).

3026 [1]). *Çakti* (?), in de gewone houding zittende, doch zonder lotuskussen, voetstuk en ruggestuk; achter het hoofd een ovale lichtschijf met vlammenrand. De beide handen voor het lichaam met de palmen tegen elkander, in biddende houding. Hoog, puntig oploopend hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels langs den rand, oorhangers, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen, *upawîta* en *sarong*.

H. 7 cM.

3052 [2]). *Çakti* [3]). (*Çyâmatârâ*?), op een ovaal lotuskussen zittende, dat op een vierkant voetstuk met lijstwerk rust. Achter den rug een groote lichtschijf met vlamversierselen. De rechtervoet, vóór het lotuskussen afhangende, rust op een lotusbloem en -stengel vóór het voetstuk; de linkervoet ligt dwars voor het lichaam; de rechterhand met de palm buitenwaarts, in *waradâmudrâ*, op de rechterknie; de linkerarm achter het lichaam houdt een tegen de lichtschijf zich verheffenden lotusstengel met bloem vast. Hoofddeksel met driehoekige uitsteeksels, halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen. Boven de lichtschijf het zonnescherm.

H. 18 cM.

2359 [4]). *Kurukullâ* [5]) (?), in subactieve pose op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk is geplaatst; tegen de drie zijden van dit laatste juist in het midden twee naast elkander staande vazen [6]). Versierselen en haardos als gewoonlijk: halsketting, versierde bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en borstband. De twee achterste der vier armen omhoog geheven, met de handen op de hoogte der schouders; in de linker een vangstrik, in de rechter een haak (*angkuça* [7]). De twee voorste armen met de handen op elkander in den schoot, in *dhyânamudrâ*. — Zie nevenst. afb.

H. 9,2 cM.

2359. ± ½ w. g.

2471 [8]). *Çakti* (?), van zeer onzuiver zilver (?) in subactieve pose, met vier armen [9]). Gewone *Bodhiçakti*-kleeding en versierselen, doch bijna onkenbaar door de ruwe bewerking. De achterste armen omhoog geheven, de rechter ontbreekt; de rechter voorste arm met de hand open op de rechterknie, in *waradâmudrâ*; in de voorste linkerhand een bloem met stengel.

H. 5 cM.

3034 [10]). *Çakti* (?), op de gewone wijze, op een ovaal lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust, tegen een, in een puntboog uitloopend ruggestuk met beschadigden vlammenrand. Het zonnescherm is verloren gegaan. Met vier armen: de beide achterste omhoog geheven tot aan de schouders en de beide voorste met de handen op de knieën; in de rechter voorhand een onduidelijk langwerpig voorwerp. Hoog, puntig oploopend hoofddeksel, versierde halsketting en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen, vrouwensnoer in plaats van *upawîta* en *sarong*.

H. 9 cM.

---

1) Op machtiging van H. M. de Koningin aan het Rijks Mus. van Oudh. gezonden in 1886, dus niet bij LEEMANS, vermeld. 2) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

3) Overeenkomend met GROENEVELDT, n⁰. 640—641. — FRIEDERICH, n⁰. 50. — GRÜNWEDEL, *Mythologie*, afb. 116. — WADDELL, 359, afb. — FOUCHER, II, 64.

4) Don. Mr. P. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 22: *Lakṣmî*.

5) GRÜNWEDEL, *Mythologie des Buddhismus*, 152 en afb. 127 en 128. — FOUCHER, *Iconographie bouddhique*, I, 113 en 142, II, 72—74. — PLEYTE, *Bijdrage* (*B. T. L. Vk.* 6e volgr. VIII), 371.

6) Zij is eene godin van den rijkdom (GRÜNWEDEL, o. c. 152). — FOUCHER (II, 72—74) noemt haar de *roode Târâ*. — Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. LXXXV, n⁰. 640*c*.

7) Zie GRÜNWEDEL, o. c. afb. 128.

8) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 23: *Lakṣmî*.

9) Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. LXXXV, n⁰. 640*c*.

10) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Çakti's (Târâ's).

1630/18 [1]). *Çakti* (?), van zilver, met over elkaar geslagen beenen, op een ovaal bronzen lotuskussen, dat op een langwerpig vierkant bronzen voetstuk met uitstekende randen rust. Achter den rug een groot rond ruggestuk met vlammenrand *en relief* en afgebroken zonnescherm. Op de keerzijde hiervan staat in *Nâgarî*-karakters de bekende Buddhistische geloofsbelijdenis: *ye dharmmâ hetuprabhawâ* enz. [2]). Met acht armen, die de volgende attributen dragen, van boven rechts te beginnen: een opgeheven kort zwaard (*khaḍga*), de vangstrik (*pâça*), de bijl (*paraçu*) en de *wajra* (in de vooruitgestoken, op de rechterknie liggende voorste hand); links van boven af: de *cakra*, een korte lotusstengel (?), een vlamvormig voorwerp (?) en een uit het voetstuk opstijgende lange lotusstengel met bloem in de voorste vooruitgestoken hand. In het voorhoofd de *úrṇâ*; rijk versierde hoofdtooi met uitsteeksels op het diadeem, oorhangers, halsketting, vrouwen-*upawîta*, dubbele borstband, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen.

H. 7,5, br. 8,5, h. bronzen ruggestuk en voetstuk 18, br. 11 cM.

Zie plaat XIV, fig. 1.

1630/36 [3]). *Târâ* (?) [4]), van brons, als voren, doch tegen een opengewerkt ruggestuk met ovale lichtschijf en vlammenrand. De attributen der acht handen zijn, van boven rechts te beginnen: de *wajra* op een langen dikken stok, een omhoog geheven zwaard (*khaḍga*), de zeer lange olifantenhaak (*angkuça*) en de dubbele *wajra*. Links, van boven af beginnend: drietand (*triçûla*) met langen steel, de opengewerkte *cakra*, de knots (*gadâ*) en de vangstrik (*pâça*). De versiering en kleeding als voren, doch in plaats van den dubbelen vrouwen-*upawîta* een breede mannen-*upawîta* en zonder borstbanden.

H. 21 cM.

Zie plaat XIV, fig. 2.

XIV. *Onbekende beelden* [5]).

1735 [6]). *Çiwaïetische god* (?) met vier armen, wier handen opgeheven en met uitgespreide vingers naar de schouders gekeerd zijn; zittende tegen een pyramidevormig voorwerp met een uitstekend ovaal voetstuk, waarop de voeten rusten. Met hoofddoek, halsketting, recht naar beneden loopenden *upawîta*, versierde bovenarmbanden, buikgordel en nauwsluitenden rok.

H. 7,5 cM.

1781 [7]) en 2462 [8]). *Goden* of *heiligen* (?), staande tegen een *sĕmboja*-boom [9]), 1781 op eene kleine verhevenheid, beide op een zeskantig voetstuk en met vier armen, waarvan bij 2462 de achterste rechterarm afgebroken is. Bij 1781 zijn de vier handen met uitgespreide vingers tot op de hoogte der schouders opgeheven. Bij 2462 houden de beide voorste handen voor de borst een onduidelijk voorwerp vast, terwijl de opgeheven rechter linkerarm een gebroken bidsnoer (?) vasthoudt. Beide met knopvormig

---

1) Aankoop November 1907, dus niet bij Leemans vermeld. — Catalogus Schulman, pag. 75, n⁰. 816: *Durgâ!*

2) Friederich, Verh. Bat. Gen. XXIII. *Twee Sanskrit-inscriptien*, 1—8 en pl. II. — Groeneveldt, p. 163, n. 1.

3) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Schulman, pag. 76, n⁰. 834.

4) Waarschijnlijk de *blauwe Târâ* of *Ekajaṭâ* (Foucher, II, 75—79. — Grünwedel, *Mythologie*, afb. 119).

5) Groeneveldt, n⁰. 644—682. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LX, n⁰. 659*a*; XXVI, pag. CXXII, n⁰. 647*a*; XXVIII, pag. LXXI, n⁰. 655*a*; pag. LXXII, n⁰. 670*a*; XXXI, pag. CCII, n⁰. 647*b-c*, 650*a*, 655*b*, pag. CCIII, n⁰. 673*a*; XXXII, pag. LIII, n⁰. 644*b*; XXXIV, pag. CIII, n⁰. 661*b*; XXXV, pag. LXII, n⁰. 649*b*, 653*a*; XXXVI, pag. LXXXVII, n⁰. 655*c-d*.

6) Coll. Bagman, 1842—43. — Leemans, n⁰. M, 118.

7) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 114.

8) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 113.

9) Als Groeneveldt, n⁰. 671 en een dergelijk beeld in het Ethn. Mus. van *Natura Artis Magistra* te *Amsterdam*.

Onbekende beelden.

uitloopend kapje op het hoofd, met halsketting, recht naar beneden loopenden *upawîta* en rok met vele plooien; 2462 met versierde bovenambanden, beide met eenvoudige polsringen.

H. 15,5 cM.

1705—1706 [1]). Als voren, doch 1705 op een bolrond en 1706 op een zeskantig voetstuk, 1706 op eene verhevenheid staande. Met twee armen, onder en tegen een *Sĕmboja*-boom staande; 1705 met een lange speer of staf in de rechterhand en de linkerhand op de linkerheup; 1706 met beide handen op de heupen en eenigszins voorover gebogen; 1705 met drie, 1706 met twee armbanden. Beide met halsketting, rok en buikgordel; 1706 met hooger hoofddeksel dan 1705; beide met wanstaltig groote handen met uitgespreide vingers, waaruit blijkt, dat deze beelden van later tijd zijn.

H. 18 en 14,6 cM.

1726 [2]). *Vorst*(?), staande op een dubbel vierkant voetstuk met slangvormige versierselen, tegen een opengewerkte slangvormige ruggeplaat. In de rechterhand een lange pijp of scepter, terwijl de linkerhand op de linkerheup rust. Lang krullend hoofdhaar, door een spiraaldraad met het achterstuk vereenigd en overladen sieraden: drie paar dubbele armbanden, dubbele enkelringen, dubbele knieringen, tot de knieën reikend onderkleed, halsketting, borstsieraad, enz.

H. 26 cM.

1638 [3]). *Vorst*(?), als voren, op een fraai opengewerkt, doch beschadigd rond voetstuk op vier pootjes; onder den nek verbonden met een gedraaid opengewerkt ruggestuk, dat aan het voetstuk is gehecht en welks opstaande middelste staak tot aan het hoofd reikt. In de vooruitgestoken rechterhand een staf of pijp, de linkerhand afgebroken. Het kleed hangt van de heupen tot aan de knieën. Knopvormig oploopend kapsel, halsketting, bovenarmbanden, pols-, enkel- en dubbele knieringen. — Waarschijnlijk wel echt, doch van later tijd (niet voor de 16e eeuw A. D.),

H. 16 cM.

1800 [4]). *Vorst*(?) of *priester*(?), op een plat voetstuk, met opengewerkt vooruitspringend voorstuk; op een matje, lezende uit een boek, dat hij met beide handen voor het lichaam houdt. Hoofddeksel met vijf uitsteeksels, oorringen, bovenarmbanden, pols- en enkelringen en tot de knieën reikend kleedje. — Wel echt, doch van later tijd.

H. 11,5 cM.

1803 [5]). *Vorst*(?) of *priester*(?), als voren, op een leuningstoel, de voeten op den grond rustende. Het kapsel zeer plat met een knop in het midden. Met bovenarmbanden, pols- en enkelringen, halsketting, gordel om den dikken buik en tot de knieën reikend kleedje. De handen voor het lichaam bij elkander gebracht en met de pinken in elkander geslagen. Het voetstuk beschadigd.

H. 8,2 cM.

1683 [6]). *Vorst*(?) of *priester*(?), als voren, gedeeltelijk gegoten, gedeeltelijk geboetseerd, op een stoel met boogvormige opengewerkte rugleuning. Met ringen om de polsen, bovenarmen en enkels, op de borst afhangend halssieraad en een kort kleedje, van de heupen tot aan de knieën. In de beide handen houdt hij een opengeslagen boek, waarin hij leest. Voor hem, gedeeltelijk tusschen zijne beenen, ligt een hond,

---

1) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 115 en 116.
2) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 121.
3) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 122.
4) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 126.
5) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 135.
6) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1841. — LEEMANS, n⁰. M, 130.

Onbekende beelden.

met de voorpooten kruiselings over elkander geslagen. Het geheel op een zeskantig voetstuk met vier pooten en rondom langs de zijden met slangvormige versiersels. — Van later tijd, zooals blijkt uit den vorm der handen en van den hond.

H. 11 cM.

1784 [1]). *Vorst* (?), zittende op een bankje, met de wanstaltig groote handen op de heupen, met puntig, achterover hangend kapsel; het bovenlijf naakt, zonder andere versierselen dan bovenarmbanden en polsringen. Het onderlijf door een tot de voeten afhangend kleedje bedekt. Achter hem loopt een gezadeld paard. Het geheel op een langwerpig vierkant voetstuk, welks zijden boogsgewijze uitgesneden zijn, op vier kolommen. — Ruw werk, gedeeltelijk gegoten, gedeeltelijk geboetseerd, van later tijd.

H. 12, br. 8 en 5,5 cM.

1802 [2]). *Vorst* (?), zittende met over elkander geslagen beenen, op een stoel met opengewerkte ruggeleuning. Het kapsel en de versierselen Çiwaïetisch. De buitengewoon groote rechterhand op de borst, de linker op de linkerknie. — Van later tijd.

H. 8,7 cM

1882 [3]). *Vorst* (?) of *aanzienlijke* (?), op een leuningstoel gezeten op de wijze der Europeanen met afhangende beenen. Het lichaam en de beenen tot op de voeten bedekt, de magere armen bloot; het hoofd met een, van boven in een punt uitloopend, nauwsluitend rond kapje bedekt; om de armen en polsen drie onversierde ringen. Op zijn schoot houdt hij met zijne beide wanstaltig groote handen een hond vast. De zijleuningen van den stoel zijn met een vogel, de benedengedeelten en de ruggeleuning met *wajang-figuren en relief* versierd. Op den voorkant van het voetstuk staat in Oud-Javaansche cijfers tweemaal van onderen naar boven het jaartal 1460 (*Çâka*) = 1538 A. D. — Gedeeltelijk geboetseerd.

H. 14,5 cM.

2474 [4]). *Vorst* (?) of *aanzienlijke* (?), op een leuningstoel gezeten. De wanstaltige linkerhand op den schoot met uitgespreide vingers; de rechterhand uitgespreid op de hoogte van het aangezicht (twee vingers gebroken), de rechter elleboog op de leuning steunende. Op de zijden en het ruggestuk van den stoel *wajang-poppen en relief*. Op de zijleuningen vogels, als voren, doch duidelijker. Op de borst drie halvemaanvormige sieraden, overeenkomende met de *Ngadju-Dajaksche santagi* [5]) Aan de magere armen drie ringen. Met tot de voeten afhangend geplooid onderkleed. Op het hoofd een geribd kapje. — Zeer ruw bewerkt.

H. 13,3 cM.

1723 [6]). *Priester* (?), op een laag vierkant voetstuk, zonder lotuskussen, met laag, driehoekig oploopend ruggestuk. Het linkerbeen achter het rechterbeen; de handen op de knieën rustende, met den rug naar boven. Zonder mantel, doch met *upawîta*, die over den rechterschouder naar beneden loopt. Met bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Het kapsel puntig oploopend. — Zeer ruw werk, doch toch vrij oud, zooals uit den vorm der handen blijkt.

H. 10 cM.

1732 [7]). *Vrouw*, de rechterhand op den schoot; de linkerarm, waarvan de hand ontbreekt, omhooggeheven. Zittende op de Europeesche wijze op een bolvormig

---

1) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 131.
2) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 140.
3) Coll. van der Capellen, 1849. — Leemans, n⁰. M, 132.
4) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 134.
5) Cat. Borneo, plaat IV, fig. 4.
6) Coll. Bagman, 1842—43. — Leemans, n⁰. M, 63: *Buddha*.
7) Coll. Bagman, 1842—1843. — Leemans, n⁰. M, 147.

Onbekende beelden.

voetstuk of steel, die tot handvat eener schel kan gediend hebben. De beenen onnatuurlijk kort, in verhouding tot de armen. Met bovenarmbanden, polsringen, gordel, halsketting en diadeem om het lange, naar achteren afhangende haar.

H. 6 cM.

1807 [1]). *Vrouw*, staande, met uitzondering van een kort kleedje om het midden en heupen, geheel naakt. Kapsel met drie puntige uitsteeksels van boven, schouder-, elleboog- en kniebanden. Met de rechterhand de rechterborst vasthoudende, terwijl de linkerhand tegen de linkerdij rust. — Ruw werk, van later tijd.

H. 11,7 cM.

2367 [2]). *Vrouw*, met een *kind* op haar schoot, op een voetstukje met lotusbloem zittende. Met de linkerhand houdt zij het kind vast, terwijl de rechter op de lotusbloem steunt. Om den hals eene ketting. — Waarschijnlijk vormde het geheel den steel van een schel of eenig ander huisraad of gereedschap [3]).

H. 7 cM.

2445 [4]). *Vrouw*, van verguld koper, zeer ruw bewerkt, monsterachtig hoofd, het hoofdhaar in een dubbelen knoop naar achteren gekapt; de armen langs het lichaam uitgestrekt; de onderhelft van het lichaam overgaande in een voetstuk, zoodat de beenen ontbreken. Denkelijk handvat of knop van eenig werktuig. — Gevonden te *Bandjar Nĕgara*, resid. *Banjoemas*.

H. 5,3 cM.

2479 [5]). *Vrouw*, van brons, knielende, met aanzienlijke kleeding; de linkerhand langs de linkerdij uitgestrekt, de rechter aan de rechterwang gebracht. De haren op den rug afhangend.

H. 6,4 cM.

2393 [6]). Bovenhelft eener *vorstin* of aanzienlijke *vrouw*, met zeer hoog opgewerkt haarkapsel, rijk versierd diadeem, oorhangers, halsketting en bovenarmbanden; twee banden, tusschen de borsten elkander kruisende, (vrouwen-*upawîta*) en over de schouders tot onder de armen nederhangende. Boven het hoofd wellicht een thans afgebroken *pajong*. — Gevonden op den *Diëng*, in 1848.

H. 25,2 cM.

1727 [7]). *Krijgsman*, op een naar onderen breeder wordend vierkant voetstuk staande, met versierde hoofdbedekking, halsketting, borstsieraad, bovenarmbanden, pols- en enkelringen, gordel en onderkleedje. In de vooruitgestoken handen houdt hij een rechte kris, wier greep door de rechterhand omklemd wordt, terwijl het lemmet op de linkerhand rust. Op het voetstuk aan weerszijden een hond, met den kop omhoog geheven. — Betrekkelijk oud, zooals blijkt uit de goedgevormde handen.

H. 23 cM.

1728 [8]). *Krijgsman*, met een puntig oploopend kapje op het hoofd, bovenarmbanden, pols-, knie- en enkelringen en kort onderkleed; staande op een plat vierkant voetstuk. De linkerhand vooruitgestoken, onder den linkerarm een rechte kris in de scheede, die hij met de rechterhand vasthoudt. De duim van de rechterhand raakt een der hoeken van het huis der scheede aan.

H. 13,1 cM.

---

1) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 145.
2) Don. Buyskes, 1864. — Leemans, n⁰. M, 146.
3) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 674. — Friederich, n⁰. 52.
4) Don. Kinder de Camarecq, 1865. — Leemans, n⁰. M, 180.
5) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 148,
6) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 143.
7) Coll. Bagman, 1842—1843. — Leemans, n⁰. M, 153.
8) Coll. Bagman, 1842—1843. — Leemans, n⁰. M, 154.

Onbekende beelden.

1729 [1]). *Krijgsman* (?), op een plat vierkant voetstuk, met beide handen vóór het lichaam een ovalen schotel of schild vasthoudende, waarop een afgehouwen menschenhoofd ligt. Met pols-, knie- en enkelringen. Op het hoofd een kapje met knopvormige punt. Kort rokje.

H. 13,9 cM.

1799 [2]). *Krijgsman*, met diadeem en knop op het hoofd, borstsieraad, bovenarmbanden, pols- en enkelringen, gekleed in lendengordel en lange broek; op de rechterknie, de linkervoet vooruitgestoken. Rechts vóór hem ligt een menschenhoofd, in de omhoog geheven handen houdt hij voor den linkerschouder een knots met bolvormige uitsteeksels. Het platte vierkante voetstuk van achteren, de rechterknie en voet beschadigd.

H. 8,5 cM.

2477 [3]). *Soldaat* (?), zeer ruw bewerkt, staande op een vierkant plaatje; met een patroontasch op den rug en de sabel aan de linkerzijde. Op het hoofd een soort van politiemuts; de linkerhand op de sabel; in de rechter een soort van muziekinstrument, waarop hij blaast. Op de schouders epauletten.

H. 9,8 cM.

2366 [4]). *Potsenmaker* of *goochelaar*, het bovenlichaam met een van voren openhangend wambuis met zeer wijde mouwen, het benedenlijf met een onderkleed bedekt, dat met een gordel om het midden vastgebonden is, welks einden naar beneden afslingeren. Ook is het onderkleed bovenaan met een driehoeksrand versierd; onder het onderkleed een broek met wijde pijpen. De mond wijd geopend, als lachende; op het hoofd een plat mutsje met vier afhangende punten; het haar in twee hoornvormige knoopen, rechts en links op het achterhoofd. De rechterarm, welks hand afgebroken is, op zijde naar boven, in de vooruitgestoken linkerhand een platte knots, wier breed benedeneinde op het linker bovenbeen rust. Het rechterbeen is omhoog geheven en rust met den voet op den kop van een zich oprichtende slang. Het beeld staat op een vierkant opengewerkt voetstuk met vier pooten. Tegen den voorkant van het voetstuk kruipt een zeedier (?) opwaarts met een platte schaal of schijf in den mond. Op den rug van het beeld een *gĕndi*. Om den linkerpols een ring.

H. 15 cM.

1637 [5]). *Man*, op een smal voetstukje staande. Met een soort van helm op het hoofd; het bovenlijf is naakt, doch het onderlijf met een korte wijde broek bedekt. In den gordel een kris. De handen langs het lichaam afhangend. Op het voetstuk, dat op het kapiteel van een kolom gelijkt en waarschijnlijk het handvat van eenig werktuig of huisraad is, staat aan den voorkant het Javaansche opschrift ꦮꦸꦏꦶꦂ (*woekir*) in Nieuwjav. karakters, terwijl op de achterzijde ꦩꦭ (13) gestaan heeft.

H. 7 cM.

1880 [6]). *Man*, geheel naakt, staande op een rond lotuskussen tegen een ruggeplaat met vlammenrand, waarvan alleen het onderste gedeelte bewaard is gebleven. Hij houdt de rechterhand voor den mond, in de linker een onduidelijk voorwerp (vogel) tegen zijn schaamdeel. De gelaatsuitdrukking niet meer te herkennen.

H. 7,5 cM.

1724 [7]). *Man*, op een vierkant voetstuk gezeten, het linkerbeen opgetrokken, met

---

1) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 155.
2) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 156.
3) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 123: vorst!
4) Don. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 171.
5) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 158.
6) Coll. Bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 117: goddelijk persoon
7) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 149.

Onbekende beelden.

de rechterhand op de rechterknie steunende, de linkerhand en het hoofd eenigszins omhoog geheven, de hand in *witarkamudrâ*. Met halsketting, gordel, borstband, onderkleed en een band om de haarwrong. — Echt en tamelijk oud, zooals uit den goeden vorm der handen blijkt.

H. 10,1 cM.

1734 [1]). *Man*, met diadeem, bovenarmbanden, polsringen, halsketting, recht naar beneden loopenden *upawîta* en lang, tot de voeten afhangend, geplooid onderkleed, zittende op de Europeesche wijze. In elke hand op de hoogte van den mond een bolvormige vrucht houdende. Met halfbolvormig voetstuk en achterstuk, waarop hij zit.

H. 12 cM.

1805 [2]). *Man*, zittende op de Oostersche wijze, het hoofd met een doek omwonden, het bovenlichaam en de beenen naakt; om de heupen een kort kleedje, met een gordel om het middel bevestigd; in de rechterhand een staf (?) voor de borst, terwijl de linkerhand op de linkerknie ligt. Achter zijn rug steekt in den gordel een kris.

H. 3,7 cM.

2096 [3]). *Man*, op een afgeknot pyramidaalvormig, doorzichtig gewerkt voetstuk gezeten, het rechterbeen vóór het lichaam, het linkerbeen opgetrokken. Het hoofdhaar over den nek op den rug afhangende, met een klein, puntig toeloopend mutsje bedekt. Om het middel een onderkleed, dat tot aan de knieën reikt. Ringen om de bovenarmen, polsen en enkels. Om den hals eene ketting, met een rond versiersel, dat op de borst afhangt. De rechterhand rustende op de rechterknie; in de vooruitgestoken linkerhand eene vrucht.

H. 8,5 cM.

2139 [4]). *Man*, ruw bewerkt, zittende op een stoel met ruggeleuning, de handen voor het lichaam, op een stok of zwaard (?) steunende. De rechterarm beschadigd. Met baard, hoog hoofdkapsel en buikband.

H. 5,3 cM.

2269 [5]). *Man*, staande, met een baard, de onderbeenen zijn verloren gegaan. Om het hoofd een diadeem met driehoekige uitsteeksels, gekleed in een lendengordel met lange afhangende slippen, versierd met bovenarmbanden en polsringen. In de langs het lichaam uitgestrekte rechterhand een kris (?), in de linker een rond aalmoezenbakje. In den gordel op den rug steekt een kris. — Het beeldje, dat, ofschoon vrij goed bewerkt, tot een later tijdperk behoort, is geheel blank, zonder eenigen groenen roest. *Kĕdoe* of *Bagĕlen*,

H. 4,6 cM.

2394 [6]). *Javaan*, te paard, alleen met den lendendoek en lijfband bekleed. Het paard zonder zadel, doch om den hals een band met bellen; op het voorhoofd een versiersel, in den bek een dubbele trens of toom, welks einde de ruiter in de linkerhand tegen zijn borst houdt, terwijl de rechterhand, langs het lichaam uitgestrekt, het andere einde vasthoudt. Het paard staat op een geopende lotusbloem, die op een ijzeren (?) steel bevestigd was en waarvoor nog een ringetje is geplaatst. Wellicht het handvat van een gereedschap of eenig huisraad. — In 1861 in een theeplantage onder *Lĕdok* nabij den *Diëng* opgedolven.

H. 9 cM.

---

1) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 157.
2) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n°. M, 167.
3) Don. R. A. J. Bar. VAN ITTERSUM, 1856. — LEEMANS, n°. M, 150.
4) Aankoop 1859. — LEEMANS, n°. M, 167*a*. Dit beeldje is niet van koper, zooals LEEMANS zegt, doch van brons, en er is geen reden, om aan te nemen, dat het van het vasteland afkomstig is.
5) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n°. M, 165.
6) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n°. M, 174.

Onbekende beelden.

2478 [1]). *Man*, knielende, de samengevouwen handen vóór de borst uitstrekkende. Met oorringen, halsketting, versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen en onderkleed. Op een dubbel rond voetstuk.

H. 7,5 cM.

2480 [2]). *Man*, zeer ruw bewerkt, staande, de handen boven elkander vóór het lichaam, een vogel (?) vasthoudende. Met baard, halsketting en gordel.

H. 4,2 cM.

3327 [3]). *Man*, met halsketting, overigens naakt, de linkerhand afgebroken, de rechter aan de kin. Met gekruiste beenen zittende op een plat vierkant voetstuk. — Zeer ruw.

H. 8 cM.

2591 [4]). *Man*, staande, de handen in eerbiedige houding voor de borst opgeheven, de haren plat over het hoofd, in den nek nederhangende. Met halsketting, bovenarmbanden, polsringen, gordel en *bĕbĕd*.

H. 8,1 cM.

2592 [5]). *Man*, staande, de handen als voren voor de borst, doch boven elkander houdende. Puntig kapsel, de lokken en krullen achter het hoofd afhangende. Alleen met een schaamgordel bekleed, waarvan de slippen naar voren afhangen.

H. 6,1 cM.

2593 [6]). *Man*, zittende, met de beide handen op de knieën vooruitgestoken; in de rechterhand een bidsnoer; het bovenlichaam in een wijd baadje gekleed, het haar gekapt, met een dubbelen band van boven. De beenen over elkaar geslagen.

H. 4,2 cM.

2973 [7]). *Man*, staande op een rond met bloemen *en relief* versierd voetstuk, geheel naakt, met uitzondering van den onderbuik, die door een schaamgordel bedekt is. Om den hals eene ketting met afhangend sieraad; om het voorhoofd een band en op het achterhoofd een opstaand sieraad; ringen om bovenarmen, polsen en enkels; in de vooruitgestoken handen een korte staf (?).

H. 16 cM.

3030 [8]). *Man*, van tin, versierd met bovenarmbanden, pols- en enkelringen, halsketting, diadeem en recht naar beneden loopenden *upawîta*, zittende met de beenen vóór het lichaam (niet over elkaar gekruist) op een opengewerkten vierkanten troon met rugleuning. De rechterhand rust op een doek op de rechterdij; in de linkerhand richt zich een slang opwaarts. Voor op de hoeken van den troon rechts een duif en links een aap; op de voorzijde van den troon een hond, van links gezien.

H. 11,2 cM.

3064 [9]). *Man*, staande op een rond matje met gedraaiden rand. Op het hoofd een hoofddeksel met knop; de armen langs het lichaam, de rechterhand op een staf rustende. Met borstsieraad, pols- en enkelringen en korte *bĕbĕd*.

H. 11,9 cM.

---

1) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 162.
2) SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 164.
3) Aankoop BAUD 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catalogus SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 56, n⁰. 674: *Hanumân!*
4) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 161.
5) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 163.
6) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 166.
7) Leg. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 159*a*.
8) Op machtiging van H. M. de Koningin aan 's Rijks Mus. v. Oudh. gezonden in 1886, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Don. Min. v. Kolon. 1890, dus niet bij LEEMANS vermeld.

Onbekende beelden. — Gedeelten van beelden.

3067 [1]). *Man*, wanstaltig dik, naakt, staande op een rond voetstuk; de rechterhand vooruitgestrekt, de linkerhand tegen de zijde gedrukt. Op het hoofd een ring. Met oorhangers, halsketting en buikgordel versierd. Het gelaat afgesleten.

H. 9,7 cM.

3066 [2]). *Knaap*, staande, het lichaam gedeeltelijk met een langen, om de bovenarmen, den rug en het benedenlichaam geslagen mantel bedekt, het haar in lange lokken tot op den rug afhangend, de rechterhand gesloten tegen de rechterheup, de linkerhand evenzoo gesloten vóór het lichaam op de hoogte van den buik. Op een voetstuk van leisteen. *Niet javaansch.*

H. 9 cM., met het voetstuk 10,2 cM.

1630/40 [3]). *Matrijs*, met aan den binnenkant *en creux* eene *Bodhiçakti* of *Târâ*, waarschijnlijk de groene *Târâ* (*Çyâmâtârâ*), met een ovalen lichtkrans, vier armen, waarvan de bovenste onduidelijke attributen in de handen hebben, terwijl de onderste linkerhand in den schoot en de onderste rechter met de palm op de rechterknie rust. Het rechterbeen afhangend (*lalita*-pose). De godin zit op een ovaal lotuskussen. Van buiten is de matrijs ovaal en convex met rond handvat. — Om afdrukken van *Buddha*-beedjes te vervaardigen [4]). *Samarang.*

Dm. 5,2 × 4,6 cM.

XV. *Gedeelten van beelden* [5]).

2272 [6]). *Voetstuk*, van brons, vierkant, slechts gedeeltelijk bewaard gebleven, met een klein gedeelte van het lotuskussen en het ruggestuk. Van een godenbeeld.

H. 8 cM.

2483 [7]). *Voetstuk*, vierkant, als voren, doch met een ovaal lotuskussen en het onderste gedeelte van den lichtkrans. Het voetstuk met dubbelen onderrand.

H. 8 cM.

3069 [8]). *Voetstuk*, als voren, doch langwerpig vierkant, met een langwerpig rond lotuskussen. Boven op het kussen de uitgediepte openingen van de voeten van twee staande beelden, die verloren zijn gegaan. In het bovenvlak van het lotuskussen zijn ruitvormige figuren ingekrast.

H. 7,1, br. 15,3 en 8,3 cM.

1877 [9]). *Ruggestuk*, van brons, waarschijnlijk van een *Buddha* of *Gaṇeça*-beeld, aan weerszijden versierd met een leeuw (*singha*), die met zijne achterpooten op den rug van een olifant staat en met den eenen achterpoot over het hoofd van den olifant een vaas met een dubbel zaadsnoer uitstort. Boven op het midden van den rand het benedengedeelte van een lichtschijf en aan het linker uiteinde een gestileerde *makara* met opgekrulden snuit en uit den bek hangend zaadsnoer.

H. 13,5 cM.

2865 [10]). *Lichtschijf*, met vlammenrand en met zonnescherm, van een *Buddha*- of godenbeeld.

H. 11,6 cM.

---

1) Don. Min. v. Kolon. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Don. Min. v. Kolon. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catalogus SCHULMAN, 77, n⁰. 841.
4) Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CCIII, n⁰. 682 *a-c*; XXXIX, pag. CCVII, n⁰. 682 *f*.
5) Zie GROENEVELDT, n⁰. 683—687. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIII, n⁰. 683 *b*; XXXI, pag. CCIV, n⁰. 683 *c*.
6) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 181.
7) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 182.
8) Don. Min. v. Kolon. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Coll. Bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 183.
10) Overgenommen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 183 *a*.

XVI. *Polynesische beelden* [1]).

1643 [2]). *Tempelwachter*, van ijzer, staande op een ineengekronkelde slang. Om het bovenlichaam een dikke slang, die den staart in den opengesperden muil houdt en welke hals op de linkerhand van den tempelwachter rust. De afgebroken rechterhand op een dikke knots. Hoog puntig oploopend hoofddeksel met uitsteeksels, drie armbanden, enkelringen, uitsteeksels op de schouders en krulvormige versiersels *en relief* op het lichaam [3]).

H. 22 cM.

1642 [4]). Bovenlijf van een *priester* of *tempelwachter* (?), van ijzer, op een plat, laag voetstuk; met de linkerhand op een knots rustende; in de rechter een zeer groot bidsnoer. Om het lichaam slangen. Hoog knopvormig uitloopend kapsel met dubbelen rand, gestileerde oorhangers en halsketting, bovenarmbanden en polsringen.

H. 9,8, br. 5,5 cM.

2097 [5]). Bovenlijf eener *vrouw*, van ijzer, zittend op een laag, langwerpig vierkant tafeltje met vier pooten, een kind zoogende [6]), dat in haar rechterarm ligt uitgestrekt. Beiden zijn naakt, doch dragen bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Het kind heeft een puntig haarkapsel en grijpt met de linkerhand de rechterborst der vrouw, die hare rechterhand naar voren uitstrekt en wier haar aan weerszijden om het hoofd is gevlochten.

H. 10 cM.

3028 [7]). Bovenlijf van een *aanzienlijk persoon* (?), van ijzer, op een troon of stoel, welks voorpooten den vorm van menschenbeenen hebben. Het geheel op eene opengewerkte langwerpige verhooging op zes pooten en met leuningen. Op het hoofd een kroon. Het zonnescherm afgebroken. In de rechterhand een groote olifantshaak, in de linker een groot bidsnoer.

H. 18,3 cM.

2095 [8]). Bovenlijf van een *vorst* (?) of *priester* (?), van ijzer, bevestigd op een langwerpig tafeltje met vier pooten. Hoog kapsel, bovenarmbanden en polsringen, spiraalvormig gebogen versiersels op de schouders, in den nek en vóór den borst [9]). Vóór den buik en op den rug festoenen. In de vooruitgestoken handen houdt hij een opengeslagen boek, waarin hij leest. In de linkerhand een stift, waarmede hij op het boek wijst. Rechts voor hem staat een waterflesch met deksel.

H. 12, br. 6 cM.

1644 [10]). *Man*, van ijzer, geheel plat, in eene dansende houding, met een puntig hoofdtooisel, de armen op de dijen rustende. Aan den linkerschouder een vleugelvormig sieraad. De gelaatsuitdrukking door afslijting niet meer te herkennen.

H. 6,5 cM.

2094 [11]). *Vorst* (?), of *priester* (?), van ijzer, op een stoel gezeten, welks ruggeleuning en achterpooten als van kromme stukken hout vervaardigd zijn. Het hoofd

---

1) Groeneveldt, n⁰. 688—713 *a*. — Not. Bat. Gen. XXXVIII, pag. CLXIX, n⁰. 688*a*. — Friederich in Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 23 en 24.

2) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. M, 120 *a*.

3) Zie Leemans, *Metalen beeldjes uit Java*, plaat, fig. 7, 10 en 11. — Groeneveldt, pag. 200.

4) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. M, 120 *b*.

5) Don. R. A. J. bar. van Ittersum, 1856. — Leemans, n⁰. M, 144 *a*.

6) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 674 en Friederich, n⁰. 52.

7) Op machtiging van H. M. de Koningin aan 's Rijks Mus. van Oudh. gezonden in 1886, dus niet bij Leemans vermeld.

8) Don. R. A. J. bar. van Ittersum, 1856. — Leemans, n⁰. M, 141 *b*.

9) Zie Leemans, *Over metalen beeldjes uit Java*, 24. — Groeneveldt, p. 200.

10) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. 173 *a*: de opgave verzam. S. Müller is verkeerd.

11) Don. R. A. J. bar. van Ittersum, 1856. — Leemans, n⁰. M, 141 *a*.

met een hoog kapsel bedekt; het bovenlichaam, de armen en beenen naakt; het onderlijf met een kort kleedje bedekt, met de uiteinden van den gordel rechts en links van den schoot afhangende; over den linkerschouder, vóór langs de borst en onder den rechterarm doorloopende de *upawîta*. Om de bovenarmen, polsen en enkels ringen of banden. Op de vooruitgestoken handen houdt hij een opengeslagen boek, waarin hij leest. De linkervoet en een gedeelte van het voetstuk ontbreken.

H. 12,3 cM.

1881 [1]). *Vorst* (?), van tin (of lood?), met over elkander geslagen beenen op een soort van stoel met opengewerkte ruggeleuning zittende; het benedenlichaam bekleed. Met versierde bovenarmbanden, polsringen, halsketting, *upawîta* en puntig oploopend kapsel. Op zijn rechterarm een leguaan; naast zijn rechterknie een hurkende aap, naast zijn linkerknie een staande duif; voor hem en tegen zijn schoot opspringend een hond. De linkerhand rust op het linkerbeen.

H. 11 cM.

1641 [2]). *Vorst* (?), van brons, zittende met de beenen onder het lichaam op een stoel met boogvormige opengewerkte ruggeleuning. De handen op de knieën rustende. Het kapsel eene navolging van het Buddhistische. Met bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Op de borst krul- en spiraalvormige figuren [3]). — Zeer ruw werk.

H. 11 cM.

2363 [4]). *Bodhisatwa* (?), zittende met over elkaar geslagen beenen, zoodat beide zolen zichtbaar zijn, op een afgeknot pyramidevormig voetstuk, dat aan alle vier zijden *à jour* bewerkt is. In de rechterhand, die op het rechterbeen rust, een lotus, waarvan de stengel zich om den rechterarm slingert. In de linkerhand, die op den rechterhiel rust, een dergelijk voorwerp. Smal langwerpig vierkant achterstuk, waaraan een zonnescherm bevestigd is, terwijl aan de andere zijde een pijpje of steel schuin naar achteren omhoog steekt. Versierde bovenarmbanden, eenvoudige enkel- en polsringen en borstband. De armen en beenen mager en de gelaatsuitdrukking zeer ruw.

H. 14,6 cM.

1731 [5]). *Bodhisatwa* (?), zittende op een rond kussen, dat op een opengewerkt vierkant voetstuk geplaatst is. De armen en beenen zeer mager. De rechterhand rust met de palm op het rechterbeen. In de linkerhand, die op den hiel van het rechterbeen rust, een lotus. Zonder ruggestuk en lichtschijf. Met laag afhangend halssnoer, bovenarmbanden, pols- en enkelringen en borstband.

H. 11,5 cM.

1730 [6]). *Vorst* (?), zittende met over elkaar geslagen beenen op een platte schijf, welke op een vierkant, van boven pyramidaal toeloopend voetstuk is geplaatst. Met twee hoofden, versierde bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen. De groote rechterhand ligt op het rechterbeen, terwijl de linkerhand op den rechterschouder geslagen is. De armen en beenen zeer lang en mager [7]).

H. 15 cM.

1639 [8]). *Vorst* (?), zittende op een stoel met leuningen op een langs de kanten slangvormig bewerkt voetstuk; in de rechterhand een plat voorwerp (boek?) en met de

---

1) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 133*a*.
2) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 139.
3) Zie LEEMANS, *Over metalen beeldjes uit Java*, pag. 24 en plaat, fig. 7—11. — GROENEVELDT, pag. 200.
4) Don. Mr. P. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 93.
5) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 84.
6) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 138.
7) Zie LEEMANS, *Over metalen beeldjes uit Java*, pag. 23. — GROENEVELDT, pag. 200.
8) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 124.

linker waarschijnlijk een lange tabakspijp [1]) aan den mond houdende; onder den stoel een hond. Met bovenarmbanden, pols- en enkelringen en kleedje, dat tot de knieën reikt.

H. 10 cM.

1883 [2]). *Vorst* (?), op een leuningstoel gezeten. Vóór hem staat een hond met gekrulden staart. Alleen het benedenlichaam is tot aan de knieën met een kort kleed bedekt. Met puntig uitloopend hoofddeksel, oorringen, versierde bovenarmbanden en eenvoudige pols- en enkelringen. De rechterarm rust dwars op den schoot; in de linkerhand houdt hij een fluit of pijp (?),[3]) aan den mond. Het geheel op een langwerpig zeskantig voetstuk. Gedeeltelijk geboetseerd werk.

H. 10,5 cM.

1801 [4]). *Vorst* (?) of *priester* (?), zittende op een bankje, dat op een, van onder opengewerkt voetstuk geplaatst is, tegen een hoog opengewerkt ruggestuk met op zijde schuins afloopende leuningen. Het voetstuk is van voren van eene lagere opengewerkte leuning voorzien. Lezende in een boek, dat hij met beide handen voor zich houdt. Met diadeem, bovenarmbanden, pols- en enkelringen, gordel en tot de knieën reikend kleedje.

H. 11,5 cM.

2475—76 [5]). *Vorsten* (?) of *aanzienlijke personen* (?) van brons, op een stoel gezeten, met opengewerkte leuning en laag (2475) of hooger (2476) ruggestuk, op een langwerpig vierkant (2475) of ovaal (2476) voetstuk, van voren met eene lage opengewerkte leuning, waarop bij 2476 twee vogels en een kikvorsch (?) staan; van onderen geheel (2476) of aan de zijkanten (2475) opengewerkt. Lezende in een vierkant blad, dat hij met beide handen voor zich houdt. 2475 zonder, 2476 met bovenarmbanden. — Zeer ruw werk.

H. 10,4 en 11,2 cM.

1733 [6]). *Vorst* (?) of *aanzienlijke* (?), zittende op de Europeesche wijze op een uitstek, dat aan het ruggestuk van een ovaal voetstuk is vastgehecht. De handen wanstaltig groot en de armen en beenen te mager. In de rechterhand een vogel en in de op de knie rustende linkerhand een voedselbakje. Alleen met bovenarmbanden en polsringen versierd.

H. 9,4 cM.

3029 [7]). *Man*, zittende op een opengewerkten leuningstoel, met afhangende beenen; de wanstaltige rechterhand met uitgespreide vingers op de borst houdende, de linkerhand op de linkerdij. Met halsketting, bovenarmbanden en polsringen en opgelegde versierselen.

H. 9,5 cM.

1640 [8]). Groep van *twee personen* op een voetstuk. Een aanzienlijke, zittende op een stoel zonder leuning, die zeer achterover helt, met de rechterhand wijzende naar een boek, dat hij in de linkerhand heeft. Met bovenarmbanden en pols- en enkelringen. Op het hoofd een kapje, met een knop in het midden. Tegenover hem zit een Javaan met de beenen onder het lichaam gekruist en een kwispedoor in beide handen houdende, het bovenlichaam naakt (in hofkostuum), met bovenarmbanden en een

---

1) Evenals n⁰. 707 bij GROENEVELDT.
2) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 125.
3) Zie GROENEVELDT, n⁰. 707.
4) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 127.
5) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 128 en 129.
6) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 133.
7) Op machtiging van H. M. de Koningin aan 's Rijks Mus. van Oudh. gezonden in 1886, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 141.

Polynesische beelden.

hooge tulband met puntje in het midden, op het hoofd. Het voetstuk met opgelegde versiering, langs de kanten.

H. 8, br. 9,3 en 6 cM.

2752 [1]). *Man, van hoogeren rang*, van brons, zeer ruw gegoten, staande met diadeem om het hoofd, het bovenlichaam geheel naakt, het benedenlichaam in een wijd kleedje met langs de zijden en voor het midden afhangende slippen bekleed. Om den hals eene ketting met aanhangend versiersel; om de magere bovenarmen, polsen en enkels ringen. De voeten ontbreken; in de vóór het middel uitgestoken gesloten rechterhand houdt hij boven op de vlak uitgestrekte linker een onduidelijk voorwerp. Openingen achter het hoofd en onder het midden en uitstekken achter de knieën geven aanleiding tot het vermoeden, dat het beeld voor een ander voorwerp is bevestigd geweest. — Blijkbaar een voortbrengsel van lateren tijd. Gevonden in de *Waal* bij *Nijmegen* (?).

H. 27,5 cM.

1806 [2]). Groep van *twee personen*, staande op den rug van een knielenden steenbok, op wiens linkerzijde het Javaansche cijferteeken ꦮ (8) staat, hetgeen dr. Brandes in verband brengt met *kawwalu* = de achtste (maand). De langste houdt een opengeslagen boek met de binnenzijde naar voren gekeerd vóór het lichaam, de kleinere (eene vrouw (?) aan zijne rechterzijde draagt op den rug een kind en onder den rechterarm een muziekinstrument met staafjes (*gambang kaju*).

H. 7 cM.

2594 [3]). Groep van *twee personen*, naast elkaar op den rug van een nedergeknielden steenbok staande, op wiens rechterzijde in Oudjavaansche karakters het opschrift ꦮꦤ꧀ (*kalima*), d. i. de vijfde (maand, volgens dr. Brandes) staat. De langste met een, voor zijne bovenbeenen in de uitgestrekte handen gedragen dik geopend boek, de priester aan zijn linkerhand een geopend boek in de vooruitgestoken handen houdende. Over den rug van den steenbok kronkelt zich een slang.

H. 6,5 cM.

1722 [4]). *God* (?), zeer ruw bewerkt en wanstaltig, met zeer lang lichaam en te korte magere beenen, die over elkaar gekruist zijn; zonder voetstuk, ruggestuk of lichtschijf. In elk der vooruitstekende handen een lotusbloem, waarvan de stengel zich om de polsringen slingert. Op het hoofd een kapje, dat in een punt uitloopt. Halsketting met afhangend borstsieraad, versierde bovenarmbanden, eenvoudige enkelringen en gordel om het middel. Eenige uitstekende punten aan het achtergedeelte toonen aan, dat het beeld op of aan eenig ander voorwerp is vastgehecht geweest. — Zie afbeeldingen pag. 120.

H. 37 cM.

1808 [5]). Aanzienlijke *vrouw*, zittende op een leuningstoel, met in een knop uitloopend hoofdtooisel, bovenarmbanden, pols- en enkelringen. In de rechterhand, die op de knie rust, houdt zij een flesch of etensbakje, terwijl zij de linkerhand voor de rechterborst houdt. Op hare linkerknie staat een duif [6]). Het geheel op een, naar onderen breeder uitloopend vierkant voetstuk. — Ruw werk.

H. 8,4 cM.

1736 [7]). *Vrouw*, met onder het lichaam naar achteren gevouwen rechterbeen en

---

1) Aankoop 1878. — Leemans, n⁰. M, 159.
2) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 172.
3) Aankoop 1869. — Leemans, n⁰. M, 173, waar men in plaats van „matje, vrouw" en „karbouw" moet lezen: „slang, priester" en „steenbok".
4) Coll. Bagman, 1842—43. — Leemans, n⁰. M, 112*a*.
5) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 144.
6) Groeneveldt, n⁰. 699—701.
7) Coll. Bagman, 1842—1843. — Leemans, n⁰. M, 178.

naar voren uitgestrekt linkerbeen op den grond gezeten; met de rechterhand de kruk van een katoenmolen [1]) in beweging brengende. Met halsketting en gordel. De handen wanstaltig.

H. 8,4 cM.

± 1/3 w. g.

1722. Voorzijde. Zie pag. 119. 1722. Van ter zijde. Zie pag. 119.

1887 [2]). *Javaansche vrouw*, het midden met een lendengordel bedekt, met lange hangende borsten; zij staat voorover gebukt op een langwerpig vierkant voetstuk en houdt zich bezig met het planten of poten van veldvruchten.

H. 5,2 cM.

1884 [3]). *Javaan*, zittende, het benedenlichaam en de beenen, die kruiselings over elkander gelegd zijn, geheel met de *bĕbĕd* bedekt; een kris aan de linkerzijde in den

---

1) Zie Cat. Borneo, II, 42, n⁰. 51/29 en 370/3473 en de daarbij aangehaalde literatuur en afbeeldingen, vooral in noot 4. — De Javaansche naam is *gilingan*. Zie VREEDE, Jav. Wdb. s. v ꦒꦶꦭꦶꦁ en Cat. Ethn. Verz. Bat. Gen. 4e druk, pag. 80, n⁰. 1457.

2) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 179.

3) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 160.

Polynesische beelden.

gordel; het bovenlichaam geheel naakt, het hoofd met een afgeknot kegelvormig kapje bedekt. De linkerarm ligt dwars op den schoot; de elleboog van den vóór het gelaat omhoog geheven rechterarm steunt in de linkerhand. Het hoofd een weinig voorovergebogen. In hofcostuum.

H. 8,9 cM.

1885 [1]). *Javaan*, geheel naakt, met uitzondering van de heupen, die met een lendendoek bedekt zijn, staande; met een houweel (*patjoel*) in de linkerhand en met de rechterhand aan een draagboom (*pikoelan*) dwars over den rechterschouder bamboereepen (?) dragende. Staande op een plat rond voetstuk.

H. 13,1 cM.

1886 [2]). *Javaan*, als n⁰. 1885, doch zich met veldarbeid bezig houdende; hij ligt op de linkerknie en houdt in beide handen een zwaar houweel (*patjoel*), waarmede hij den grond bewerkt. De linkeram buitengewoon gebogen en mager. Op een plat ovaal voetstuk.

H. 8,4 cM.

2481 [3]). *Javaan*, op een karbouw rijdende, de voeten naar achter getrokken, blootshoofds.

H. 7,1 cM.

2472 [4]). *Man*, ruw bewerkt, geheel naakt en met kegelvormig mutsje op het hoofd; op een stoel met ronde leuning gezeten, de wanstaltige handen vooruitgestrekt.

H. 13,5 cM.

2473 [5]). *Man*, als 2472, doch de leuning van de stoel zeer geschonden. De rechterhand voor het lichaam, de linker op de linkerknie, het mutsje van boven plat.

H. 10 cM.

2866 [6]). *Man*, zeer ruw bewerkt, staande, naakt, met langs het lichaam uitgestrekte bovenarmen en vooruitgestoken benedenarmen. De rechter benedenarm ontbreekt. Op een hedendaagsch geelkoperen knopvormig voetstuk.

H. 6,4 cM.

2482 [7]). *Kind*, van geelkoper, zeer ruw bewerkt, geheel naakt, staande; de linkerhand een weinig vooruit, de rechter naar achteren gebogen. Het hoofd wanstaltig.

H. 10,5 cM.

2650 [8]). *Man*, van geelkoper slecht en ruw gegoten, op de Oostersche wijze zittende, het onderlijf met een *bĕbĕd* bedekt, om het hoofd een doek; de linkerhand op de rechterborst, de rechterarm in zeer onnatuurlijke houding naar beneden met de hand tegen de zool van de linkervoet. Achter tegen den rechterschouder en aan het rechteroor een bloemversiersel (?). De oogen door openingen aangeduid.

H. 5,8 cM.

2557 [9]). *Man*, als voren, zeer ruw bewerkt, plat op den grond zittende, met de handen op de knieën rustende. Misschien zijn de benedenbeenen verloren gegaan en zat het beeld op een bankje. Het ronde hoofd zonder ooren, met gaten voor de oogen en den mond; zeer wanstaltig.

H. 4,3 cM.

---

1) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 176.
2) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 177.
3) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 175.
4) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 151.
5) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 152.
6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 165*a*.
7) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 168.
8) Don. bar. VON ROSENBERG, 1872. — LEEMANS, n⁰. M, 169.
9) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 170.

Polynesische beelden.

3062—3063 [1]). *Mannen*, als voren, zittende met over elkander geslagen beenen, geheel naakt, met bovenarmbanden en polsringen en halvemaanvormig borstsieraad. Om het hoofd een doek. De handen bij elkander op de hoogte van de borst.

H. 5 en 4,5 cM.

XVII. *Onechte beelden* [2]), *van hedendaagsch werk; van brons met tin vermengd.*

2136—37 [3]). Twee staande *mannen*, 2136 met een *kris* achter op den rug. Beiden met overdreven lange magere armen en te groote handen en voeten, met bovenarmbanden, enkel- en polsringen; 2137 met een plat, 2136 met een knopvormig hoofddeksel. Hun schaamgordel met een slanglijn versierd [4]). Op een ovaal voetstuk met parelrand. *Kĕdoe.*

H. 9 en 9,5 cM.

2138 [5]). *Man*, staande op een vierkant voetstuk met hekwerk. Achter hem een speer met vlammend lemmet, die hij met beide handen vasthoudt. Hoofdband met driehoekige uitsteeksels, pols-, enkel- en bovenarmringen. De versierselen op de borst overeenkomende met fig. 7 bij LEEMANS (l. c.). Met een korten broek. De wenkbrauwen en knevel *en relief*. De armen onnatuurlijk lang en mager. *Kĕdoe.*

H. 18 cM.

2141 [6]). *Man*, met een staf in de rechterhand, met over elkaar geslagen beenen op een vierkant voetstuk zittende. Om den hoofd- en buikband krulvormige versierselen [7]). Met bovenarm-, pols- en kniebanden. De linkerhand met de palm op de linkerknie rustende. De wenkbrauwen zeer lang en breed, de ooren lang uitgerekt. Achter het voetstuk een boog tusschen de uitsteeksels op de hoeken. *Kĕdoe.*

H. 16 cM.

2142 [8]). *Man*, met gekruiste handen en over elkaar geslagen beenen zittende op een matje, op een rond voetstuk met leuningen, wier bovenstuk waaiervormig boven zijn hoofd uitsteekt. Met kegelvormige hoofdbedekking, bovenarmbanden en polsringen. De rand van het voetstuk met driehoeken versierd, beschadigd. De handen met uitgestoken duim en pink. *Kĕdoe.*

H. 12,5 cM.

2143—44 [9]). Twee *mannen*, als voren, met over elkaar geslagen beenen zittende, op een rond voetstuk; 2143 met een korten staf in de gekruiste handen, 2144 met een krom zwaard in de rechterhand, terwijl de linker op de linkerknie rust; beide met een boog aan de voorzijde van den troon; 2143 zonder, 2144 met knopvormig hoofddeksel. Beiden met bovenarmbanden en polsringen versierd. De armen onnatuurlijk lang en mager. *Kĕdoe.*

H. 12 en 12,4 cM.

2145—46 [10]). Twee *mannen*, als voren, met over elkaar geslagen beenen op een

---

1) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) LEEMANS, *Over metalen beeldjes op Java* (Versl. Med. Kon. Akad. v. Wet. Afd. Letterk. III, pag. 187, sq.).
3) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 1—2.
4) Zie LEEMANS, l. c. fig. 10.
5) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 3.
6) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 4.
7) LEEMANS, l. c. fig. 11.
8) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 5.
9) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 6—7. — Idem, *Over metalen beeldjes uit Java*, 8.
10) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 8—9.

Onechte beelden.

matje op een rond voetstuk gezeten, doch zonder leuning en boog; 2145 met gekruiste handen, waarvan de duim en de pink uitgestoken zijn; 2146 met een staf, als 2143. Beiden met bovenarmbanden, polsringen en *upawîta*, 2145 met hooger oploopend kapsel dan 2146. *Kĕdoe.*

H. 9 en 8,5 cM.

2147—48 [1]). Twee *mannen*, als voren, doch op Europeesche wijze zittende op stoelen met hooge leuningen, op wier top een menschenhoofd staat. Beiden met lange baarden, 2147 ook met een knevel en met dikke wenkbrauwen [2]); 2147 zonder, 2148 met een knopvormig hoofddeksel. Beiden met de rechterhand op de rechterknie en de linkerhand op de zitting van de stoel rustende, met bovenarmbanden, pols- en enkelringen versierd; 2147 met een halve maan op de achterzijde der ruggeleuning. *Kĕdoe.*

H. 19,5 en 17,5 cM.

2149—50 [3]). Twee *mannen*, als voren, op dezelfde wijze zittende, doch zonder menschenhoofd op de ruggeleuningen; 2149 met een staf in de rechterhand, terwijl de linkerhand op de linkerknie rust, 2150 met de rechterhand op de linkerknie en de linkerhand op de zitting van den stoel rustende; 2150 zonder baard en knevel, doch met een ronde uitwas boven de neus [4]). Beiden met een knopvormig hoofddeksel, dat bij 2149 door driehoekige punten omgeven is; 2149 heeft op de borst de versiering van fig. 7 bij LEEMANS (l. c.), 2150 op den buik die van fig. 11, l. c.; bij 2150 is de ruggeleuning van voren en achteren met krulvormige figuren *en relief* versierd, bei 2149 alleen de voorkant. *Kĕdoe.*

H. 19 en 18 cM.

2151 [5]). *Man*, met baard en knevels, zittende met over elkaar geslagen beenen onder een poort of nis met schijnbaar gevlochten rand. Voor hem een korte waaiervormige staf. De rechterhand met de palm naar voren op de rechterknie, de linkerhand met de palm op de rechtervoet rustende. Om het hoofd een diadeem met driehoekige uitsteeksels. Versierd met bovenarmbanden en polsringen. *Kĕdoe.*

H. 14, diepte nis 2,7 cM.

2152—54 [6]). Drie *mannen*, op stoelen met leuningen, met over elkander gekruiste handen met vooruitgestoken duim en pink, op Europeesche wijze zittende. 2152 met knopvormig, 2153 en 2154 met plat hoofddeksel. Allen met bovenarmbanden en knie-, pols- en enkelringen versierd, 2152 met *upawîta*. Allen met korte broek, 2152 met rond voetstuk. *Kĕdoe.*

H. 15,5, 12 en 10,5 cM.

2155 [7]). *Man*, als voren, doch zittende op een stoel zonder ruggeleuning. De rechterhand een staf vasthoudende, wiens beide tanden op den grond rusten, de linkerhand op de linkerknie. Met knopvormig kapsel, diadeem, knevel, halsketting, bovenarmbanden, pols- en enkelringen. De voeten en de handen veel te groot. *Kĕdoe.*

H. 18,5 cM.

2156—59 [8]). Vier *mannen*, als voren, op een stoel zonder leuning zittende, doch met een bloemstengel in de rechterhand. Allen met een plat hoofddeksel, dat van achteren (behalve bij 2159) een hoogen rand heeft, en versierd met bovenarmbanden, pols-, knie- en enkelringen. De linkerhand op de linkerknie rustende en veel te groot. *Kĕdoe.*

H. 10,5, 11 en 9,5 cM.

---

1) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 10—11.
2) Zie LEEMANS, l. c. fig. 4.
3) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 12—13.
4) Zie LEEMANS, o. c. fig. 2 *a*.
5) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 14.
6) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 15—17.
7) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 18.
8) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 19—22.

Onechte beelden.

2160—61 [1]). Twee *mannen*, als voren, op Europeesche wijze op een stoel zonder leuning gezeten, doch met een min (2161) of meer (2160) lange pijp in de rechterhand, terwijl de linkerhand op de linkerknie rust. Met een knopvormig kapsel, diadeem, bovenarmbanden, pols- en enkelringen. De armen te mager en de handen en voeten te groot. Op den rug heeft 2160 onderaan een slanglijn als versiering [2]). *Kědoe.*

H. 13,5 en 12,5 cM.

2162—63 [3]). Twee *mannen*, als voren, doch 2162 met eene lange zeis-speer [4]) in beide handen en 2163 met een korte sabel in de rechterhand. Beiden op een stoel zonder rugleuning zittende, met knopvormig kapsel en diadeem, 2162 bovendien met drie puntige uitsteeksels achter op het hoofd. Beiden met bovenarmbanden, pols- en enkelringen, korte *bĕbĕd*, halsketting en borstsieraden, gelijkende op fig. 7 bij LEEMANS, l. c. *Kědoe.*

H. 13 en 11 cM.

2164—66 [5]). Drie *mannen*, als voren, doch met de beide handen op de zijleuningen uitstrekt, 2166 met drie punten achter op het kapsel, evenals 2162, en met dubbele polsringen. Overigens komt de kleeding en versiering overeen met die van 2161—2162. *Kědoe.*

H. 11,3 en 10,5 cM.

2167—70 [6]). Vier *mannen*, als voren, doch de linkerhand op de zitting (2167 en 2169), op de leuning (2168) of op de linkerknie (2170), de rechter op de knieën (2167—2169) of rustende op een staf (2170). Het kapsel van 2167 en 2169 met een achterstuk, evenals bij fig. 1 van LEEMANS (o. c.), dat van 2168 plat en die van 2170 knopvormig; 2167 en 2169 met een uitwas op het voorhoofd [7]). De kleeding en sieraden als voren, doch 2168 met een dubbele slanglijn op den buik [8]). *Kědoe.*

H. 10,5, 11 en 10 cM.

2437 [9]). *Vorst* (?) of *aanzienlijke* (?), op een stoel zittende met slangvormig uitloopende pooten. De wanstaltig groote linkerhand op de linkerknie, de rechter op een stok leunende. De armen en beenen zeer mager. Met bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Om het hoofd een diadeem. — Zeer ruw gegoten. Van hedendaagsch maaksel, in *Solo* vervaardigd.

H. 9,1 cM.

2438 [10]). *Vorst* (?), zittende op een stoel met van onderen omgekrulde pooten. De armen en beenen te lang en te mager, de beide handen op de knieën rustende. Op het hoofd een kroon. Met dikke bovenarmbanden en polsringen. — Van hedendaagsch maaksel, in *Solo* vervaardigd.

H. 10,2 cM.

2172—75 [11]). Vier *wachthuisjes* (*pĕṇḍapa* [12]) met een daarin zittenden man. Deze heeft in de rechterhand den steel van een lans, waarvan de scherpe punt vooruit steekt, terwijl het andere uiteinde zich slangvormig om den hals van den man kronkelt

---

1) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 23—24.
2) Zie LEEMANS, o. c. fig. 10.
3) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 25—26.
4) Zie LEEMANS, o. c. fig. 14.
5) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 27—29.
6) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 30—33.
7) Zie LEEMANS, o. c. fig. 2 en 3.
8) LEEMANS, fig. 10.
9) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 137.
10) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 136.
11) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 34—37.
12) LEEMANS, *Over metalen beeldjes uit Java*, 10.

Onechte beelden.

(2172—73). Bij 2174 is alleen het ondereinde van den steel bewaard gebleven; 2172—74 zitten op Europeesche wijze op een stoel, terwijl 2175 op Indische wijze met over elkaar geslagen beenen zit. De achterwand van den *pĕṇḍapa* opengewerkt (2172—74) of dicht (2175); 2175 heeft in de rechterhand den steel van een ringvormig uitloopend voorwerp, terwijl de linkerhand het been omvat (de houding der voeten is onnatuurlijk). Bij 2172—74 rust de plompe linkerhand op de knie. De kleeding en sieraden als voren; 2172 en 2174 met knopvormig, 2173 en 2175 met plat kapsel, 2175 met een diadeem om het hoofd. *Kĕdoe.*

H. 13,5—16, br. 7—8, d. 5—6 cM.

2178—79 [1]). Twee groepen van *twee mannen* op platte ovale voetstukken, beiden op een stoel zonder rugleuning gezeten, de achterste den *pajoeng* of het zonnescherm boven het hoofd van den voorste houdende. De voorste houdt de rechterhand op den linkerschouder en de linkerhand op de knieën (2178) of de rechterhand op de linkerknie en de linkerhand op den rechterschouder (2179); met enkele (2178) of dubbele (2179) bovenarmbanden en polsringen. Het kapsel plat (2178) of knopvormig (2179). *Kĕdoe.*

H. 9,2 en 10,1 cM.

2180 en 2191 [2]). Twee groepen van *twee mannen*, als voren, doch vooraan op de beide hoeken van het voetstuk twee bloemvormige uitsteeksels, die door een boogje met elkaar verbonden zijn. De voorste persoon heeft in de rechterhand een platte, eenigszins waaiervormige (2191) of een in vier ringen uitloopende (2180) staf, terwijl de monsterachtige linkerhand op de knieën rust. De *pajoeng* van 2191 gebroken. Kleeding en sieraden als voren. *Kĕdoe.*

H. 10,5 cM.

2181 en 2196 [3]). Twee groepen van *twee mannen*, als voren, doch de voorzijde van het voetstuk onversierd (2181) of met een vierledige bloem, overeenkomende met het uiteinde van den scepter, aan ieder der hoeken (2196). In de rechterhand een vierledige scepter, bij 2181 meer samengesteld dan bij 2196 [4]), terwijl de monsterachtige linkerhand op de knieën rust. Het hoofdkapsel van den voorsten persoon bij 2181 met drie opstaande, bij 2196 met drie achterover liggende uitsteeksels; dat van den achtersten persoon bij 2181 knopvormig, bij 2196 evenals dat van den voorste. De *pajoeng* van 2196 van boven met twee elkaar kruisende lijnen. *Kĕdoe.*

H. 10,5 en 10 cM.

2182 en 2192 [5]). Twee groepen van *twee mannen*, als voren, doch het voetstuk vierkant, met van voren schuin afgesneden hoeken (2182) of van achteren afgerond (2192). De voorste persoon houdt in de rechterhand een eenvoudige staf, die bij 2192 lang is en op den grond rust, bij 2182 echter kort en voor het lichaam gehouden. De linkerhand van beiden op de linkerknie; 2182 met *upawîta*. De *pajoeng* van 2192 met cirkels *en relief* van boven versierd. De achterste persoon bij 2182 met knopvormig, bij 2192 met plat kapsel. *Kĕdoe.*

H. 10,5 en 9 cM.

2176, 2190 en 2195 [6]). Drie groepen van *twee mannen*, als voren, doch de voorzijde van het voetstuk met een hoogen boog tusschen de beide hoeken (2176), de hoeken met cylinders (2190) of door een lagen boog verbonden (2195). De voorste persoon houdt in de rechterhand een platten *nâga*-vormigen (2176) of waaiervormigen (2195) scepter, terwijl de veel te grooter linkerhand bij allen op de knieën rust. De

---

1) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 38—39.
2) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 43—44.
3) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 45 en 47.
4) Vgl. Leemans, o. c. fig. 1.
5) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 51—52.
6) Overgenomen van den heer H G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 42, 46 en 48.

Onechte beelden.

hoofdbedekking van den voorsten persoon plat (2176 en 2190) of knopvormig (2195), die van den achterste bij alle 3 knopvormig. De *pajoeng* van boven onversierd (2176 en 2195) of met twee elkaar kruisende lijnen (2190). Bij 2190 heeft de voorste persoon vier armen en zijn de achterste armen over de borst gekruist. Bij 2195 heeft de voorste persoon een *upawíta*. Overigens is de kleeding en versiering de gewone. *Kĕdoe.*

H. 9—10 cM.

2187—88 en 2193 [1]). Drie groepen van *twee mannen* als voren, met langwerpig vierkant (2187) of ovaal (2188 en 2193) voetstuk, in den vorm van een mat. In de rechterhand van den voorsten persoon een vierledige staf, die op den grond rust (2187) of een waaiervormige, naar boven (2188) of naar onderen (2193) gekeerd. Bij 2187 hebben beide personen een knopvormig, bij 2188 en 2193 een plat kapsel. De *pajoeng* van 2193 gebroken, van 2187 met twee elkaar kruisende lijnen. De achterste persoon heeft bij alle 3 een dubbelen *upawíta*. *Kĕdoe.*

H. 10—13 cM.

2177, 2189 en 2194 [2]). Drie groepen van *twee mannen*, als voren, doch voor aan het voetstuk een min (2189 en 2194) of meer (2177) hooge boog, bij 2177 met gekartelden rand; 2177 en 2194 met een staf, die op den grond rust, en 2177 met een omhoog geheven staf in de rechterhand, terwijl de linker bij allen op de knieën rust. De voorste persoon bij 2189 en de achterste bij 2177 en 2189 hebben een dubbelen *upawíta*. De voorste persoon bij 2177 en de achterste bij allen heeft een knopvormig, de voorste bij 2189 en 2194 een plat kapsel. De *pajoeng* van 2194 is versierd met vier V-vormige figuren, die van het midden uitstralen. *Kĕdoe.*

H. 11—12,5 cM.

2183—86 [3]). Vier groepen van *twee mannen*, als voren, doch met een hond voor op het voetstuk, dat bij 2183—2186 smal, doch bij 2184 en 2185 breed uitloopt. De voorste persoon houdt in de rechterhand een zeis-speer (2183), een vierledigen scepter (2184), een zeer samengestelden scepter (2185) of een zonderling gevormde lans (2186), terwijl de linkerhand op de leuning (2183) of op de knieën (2184—2186) rust. De achterste persoon zit (2183—2185) of staat (2186) en heeft bij allen een knopvormig hoofddeksel, evenals de voorste persoon (2183—2184), die echter bij 2185 en 2186 een plat kapsel heeft. De *pajoeng* van 2183 zonder knop in het midden; 2184—2186 met *upawíta*; 2185 met dubbele versierde, 2184 met enkele versierde en 2183 en 2186 met enkele eenvoudige bovenarmbanden. Overigens is de kleeding en versiering als voren. Bij 2186 heeft de achterste staande persoon een *kris* aan zijn rechterzijde. *Kĕdoe.*

H. 15—19 cM.

2197—98 [4]). Twee groepen, van *twee mannen* als voren, doch zonder hond en beide mannen met over elkaar geslagen beenen zittende, de voorste op een rond lotuskussen, de achterste met den *pajoeng* in de beide handen, dien hij boven den voorsten man houdt. De *pajoeng* van 2198 met haakvormige uitsteeksels rondom den knop. Het kapsel der beide voorste personen en ook van den achtersten man bij 2198 plat met een vleugelvormig uitsteeksel van achteren, dat van den achtersten man bij 2197 knopvormig. De voorste personen met over elkaar gekruiste handen met uitgestoken duim en pink. *Kĕdoe.*

H. 16,5 en 19 cM.

2199—2201 [5]). Drie groepen, van *twee mannen*, als voren, doch de voorste man op Europeesche wijze op een stoel gezeten met een stok in de rechterhand, met

---

1) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n⁰. G, 53—54 en 57.
2) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n⁰. O, 55—56 en 58.
3) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n⁰. O, 40—41 en 49—50.
4) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n⁰. O, 59—60.
5) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n⁰. O, 61—63.

Onechte beelden.

omgebogen (2199) of dikken (2200 en 2201) knop. De linkerhand rust op de knieën (2199) of op de leuning (2200 en 2201). Het kapsel plat (2201), met een vleugelvormig uitsteeksel van achteren (2199) of aan de kanten (2200). De achterste persoon staat en houdt den *pajoeng* schuin (2199) of recht (2200 en 2201) boven den voorsten man. Zijn kapsel is knopvormig. Bij 2200 steekt een *kris* achter in zijn gordel en staat hij op een rond matje. De kleeding en sieraden als voren. De *pajoeng* van 2199 met vijfbladige bloem. *Kědoe.*

H. 19,5, 23,5 en 23 cM.

2202—03 [1]). Twee groepen, als voren, van *twee mannen*, doch beiden staande, de voorste met een staf met ronden knop in de rechterhand, terwijl de linker langs het lichaam hangt, de achterste met den *pajoeng* in beide handen, wiens knop bij 2203 opengewerkt is. Bij 2203 staan voor op het voetstuk drie bloemvormige voorwerpen. Het hoofdkapsel bij de beide voorste personen en bij de achtersten man van 2202 plat, bij den achtersten man van 2203 knopvormig. Bij 2202 heeft de voorste drie puntige uitsteeksels van achteren, bij 2203 vleugelvormige uitsteeksels op zijde. Alle vier de personen dragen lange broeken. De achterste van 2202 een *kris* achter in den gordel. *Kědoe.*

H. 20,5 en 18,5 cM.

2204—05 [2]). Twee groepen, van *twee mannen*, als voren, doch beiden met over elkaar geslagen beenen, zittende op een ovaal voetstuk met leuning. Achter het achterste beeld, dat het grootste is, aan de leuning een *pajoeng* bevestigd. Hij houdt in de rechterhand een staf met ronden knop. Zijn kapsel is plat, met een parelrand (2204) of een vleugelvormig uitsteeksel (2205) van achteren. Vóór hem en als op zijn schoot een kleinere persoon, met plat kapsel, bij 2205 met twee uitsteeksels van achteren, die met zijne rechterhand den rechterpoot van een voor hem staanden vogel vasthoudt. *Kědoe.*

H. 10 en 16 cM.

2206 [3]). Groep van *twee personen* als voren, doch zonder vogel, de achterste man met een zeis-speer [4]) in de rechterhand, met een getand diadeem om het hoofd, zittende op een rond lotuskussen; vóór hem zit tusschen zijne voeten een jonge man, met de handen over elkander gekruist en op de knieën hangende. De achterste man heeft een knevel. *Kědoe.*

H. 18 cM.

2207 [5]). Groep van *twee personen*, als voren, beide met over elkaar geslagen beenen zittende, doch zonder *pajoeng*, en zonder lotuskussen, de achterste met een diadeem achter op het hoofd, met een staf met ronden knop in de rechterhand, de voorste met een plat kapsel, de monsterachtige rechterhand op de linkerknie en de linkerhand bedekkende. Aan weerszijden van het ovale voetstuk vooraan een boom, achteraan eene leuning. *Kědoe.*

H. 8 cM.

2208 [6]). Groep van *twee personen*, op stoelen tegenover elkaar zittende aan eene ronde tafel [7]), waarop gebak of andere spijs staat. De eene heeft een onduidelijk voorwerp (lepel?) in de rechterhand, terwijl de linker op de knieën rust; de ander houdt de rechterhand op de knieën en de linker op de leuning. De laatste heeft een knopvormig hoofddeksel, de eerste een plat kapsel met uitsteeksels van achteren. Die met het knopvormige hoofddeksel heeft den *upawîta*. Overigens zijn de kleeding en versierselen als voren. *Kědoe.*

H. 12 cM.

---

1) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 64—65.
2) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 66—67.
3) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 68.
4) Leemans, o. c. 27.
5) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 69.
6) Overgenomen van den heer H. G. F. Crone, 1859. — Leemans, n°. O, 70.
7) Zie Leemans, o. c. 26.

Onechte beelden.

2209 [1]). Groep van *twee personen* als voren, doch zonder tafel, tegenover elkander gezeten, de een met over elkaar geslagen beenen op een rond lotuskussen met hooge rugleuning, de rechterhand leunende op een staf of scepter, de linker op de rechtervoet; de andere lager gezeten, in eerbiedige houding, met de handen tot een *sĕmbah* opgeheven [2]). Beiden met een laag kapsel, van achteren met een uitsteeksel. *Kĕdoe.*

H. 9 cM.

2210—11 [3]). Twee groepen van *drie personen*: een, de hoofdpersoon, op Europeesche wijze op een stoel zittende, met een lange pijp (2210) of een krom zwaard (2211) in de rechterhand, terwijl de linker op de knieën rust, met knopvormig (2210) of plat kapsel (2211) met uitsteeksels van achteren; achter hem, insgelijks op een stoel zittende, een dienaar met knopvormig kapsel, die zijn heer den *pajoeng*, welke bij 2211 met een staanden vogel versierd is, boven het hoofd houdt. Voor den hoofdpersoon zit in eene eerbiedige houding, met over elkaar geslagen beenen, een jongen, die zijn heer een lont (*tali-api* [4]) aanbiedt (2210) of een langwerpig vierkante sirihdoos (2211). *Kĕdoe.*

H. 18 en 21 cM.

2212—14 [5]). Drie groepen van *drie personen* als voren, doch de persoon, die voor den hoofdpersoon zit, houdt de handen tot een *sĕmbah* opgeheven, als bij n⁰. 2209, en heeft een knopvormig (2212 en 2213) of een plat (2214) kapsel. De hoofdpersoon heeft in de rechterhand een staf (2212 en 2213) of een rechte kris met vooruitstekend huis (2214) en een plat (2212 en 2214) of een knopvormig (2213) kapsel, bij 2214 een *upawîta*, bij 2212 en 2213 de versiering van fig. 1 bij LEEMANS (l. c.). De achterste persoon heeft een plat (2212 en 2213) of een knopvormig (2214) kapsel. Bij 2212 is de *pajoeng* verloren gegaan, bij 2213 gebroken, zonder versiering, bij 2214 echter versierd met een gestileerd dier [6]). *Kĕdoe.*

H. 9,5 en 18,5 cM.

2215 [7]). Groep als voren, doch van *vier personen*, n. l. eene vrouw met een kind op den schoot, dat de beide handen over de knieën gekruist houdt, beiden met een plat kapsel met uitsteeksels van achteren. Achter haar zit een dienaar met plat kapsel, die een eenvoudigen *pajoeng* boven haar hoofd houdt en vóór haar, met over elkaar geslagen beenen een dienaar, met een knopvormig kapsel, die de handen tot een *sĕmbah* samenvoegt. *Kĕdoe.*

H. 17 cM.

2216—17 [8]). Twee groepen van *drie personen*, twee naast elkaar op een bank of stoel, waarvan de eene (de man) met een min (2216) of meer (2217) versierden staf in de rechterhand en met een min (2216) of meer (2217) hoog diadeem op het hoofd; de andere (de vrouw) met haar rechterhand op de knieën van den man, terwijl haar linkerhand op hare eigen knieën rust. Haar kapsel met een uitsteeksel van achteren. Achter hen staat (2216) of zit (2217) een dienaar met knopvormig kapsel, die den *pajoeng* boven hen houdt. *Kĕdoe.*

H. 17 en 20,5 cM.

2052 [9]). *Twee aanzienlijken*, in een *bendi* gezeten; achter hen een *dienaar*, het zonnescherm boven hunne hoofden houdende. Het benedengedeelte van het rijtuig

---

1) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 71.
2) Zie GROENEVELDT, n⁰. 708.
3) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 73 en 76.
4) LEEMANS, o. c. 27.
5) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, n⁰. 72, 74 en 75.
6) Zie LEEMANS, o. c. fig. 13.
7) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 77.
8) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 78—79.
9) Don. dr. G. H. TYDEMAN, 1853. — LEEMANS, n⁰. M, 142.

en het zonnescherm ontbreekt. De twee aanzienlijken houden de binnenwaarts gekeerde handen in rust op hun knie, de buitenwaarts gekeerde op de zijleuning. Zij zijn bekleed met een breeden lijfgordel, die tot aan de knieën reikt en versierd met een halssieraad, dat tot op de borst afhangt, en met ringen om de bovenarmen, ellebogen, polsen, knieën en enkels, terwijl het hoofd een soort van diadeem draagt. De persoon rechts onderscheidt zich van de naast hem zittende door epauletten op de schouders en door een haarknoop op de kruin; de andere draagt oorringen. De achterste persoon is gekleed als de voorste, doch de haarknoop op de kruin is afgebroken. — Ruw bewerkt en de steel der parasol en het voetstuk met geelkoper gerestaureerd. Hedendaagsch werk (?). *Jogyakarta.*

H. 14,5 br. 6 cM.

2218—19 [1]). Twee groepen, ieder van een *man*, die in zijn rechterhand een eenvoudigen *pajoeng* boven zijn hoofd houdt, en met over elkaar geslagen beenen op een kikvorsch zit, die bij 2218 meer uitgewerkt is dan bij 2219. Het kapsel plat (2218) of met een uitstekenden rand van achteren (2219). — Volgens LEEMANS [2]) is dit eene navolging van een Chineesch of Japansch voorbeeld. *Kĕdoe.*

H. 15,5 en 14,5 cM.

2220 [3]). *Man*, op de Europeesche wijze zittende op een stoel, vóór een tafeltje of lessenaar, waarop in gewone Europeesche cijfers het jaartal 1854 [4]) staat. Onder den lessenaar een hond. In de rechterhand van den man een staf, terwijl de linker op de knieën rust. Achter in zijn kapsel eenige uitsteeksels. *Kĕdoe.*

H. 10 cM.

2231 [5]). *Man*, met over elkaar geslagen beenen zittende op een rond voetstuk met lotuskussen; de rechterhand, die een rond voorwerp omvat, op de rechterknie, in de linker een speer met zeisvormig lemmet. Knopvormig kapsel, met diadeem om het voorhoofd en puntige uitsteeksels van achteren, dubbele halsketting en buikgordel, eenvoudige bovenarmbanden, pols- en knieringen. *Kĕdoe.*

H. 9 cM.

2232 [6]). *Man*, als voren, met over elkaar geslagen beenen op een rond lotuskussen zittende; met de rechterhand op de rechterknie en met de linker op de linker voetzool. Achter op het hoofd een hooge vooruitstekende rand [7]). *Kĕdoe.*

H. 8 cM.

XVIII. *Dieren als ornamenten of handvatten van klokken, schellen, lampen* [8]) *enz.*

1737 [9]). *Leeuw* (*singha* [10]), van brons, op een rond voetstuk, zittende als een hond [11]). De *singha* is het rijdier van *Mahákálí*, *Dewî*, *Wairocana*, *Mañjuçrî*, *Târâ*, *Saraswatí* en *Awalokiteçwara* [12]).

H. 7,4 cM.

---

1) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰, O, 80—81.
2) *Over metalen beeldjes uit Java*, 27.
3) Overgenomen van den heer H. G. F. CRONE, 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 82.
4) Dit is het jaar, waarin deze onechte beeldjes bij *Parahan*, eene Chineesche vestiging gemaakt zijn. Zie LEEMANS, Cat. pag. 107. — *Over metalen beeldjes uit Java*, 17.
5) Don. Min. v. Kol. 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 83.
6) Don. Min. v. Kol. 1859. — LEEMANS, n⁰. O, 84.
7) Vgl. LEEMANS, o. c. fig. 1.
8) GROENEVELDT, n⁰. 714—779.
9) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 184.
10) GROENEVELDT, n⁰. 718, 761—766 en 770—779. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIV, n⁰. 743*a*; XXXIII, pag. LIII, n⁰. 957*c*.
11) Als n⁰. 718 en 766 bij GROENEVELDT. — KNEBEL, *wâhana's*, 264: Die Chinesen und Mongolen bilden Löwen hundeähnlich ab.
12) KNEBEL, *wâhana's*, 235—236, 254—256, 261, 265.

Dieren, als ornamenten enz.

1812 [1]). *Leeuw*, als voren, zittende op een rond voetstuk, met een oogje aan het uiteinde van den omhooggeheven staart, ringen om de voorpooten en om het lijf en horens op den kop [2]). Langs den rand van het voetstuk uitsteeksels. De muil geopend. — Zeer fraai bewerkt.

H. 15 cM.

1815 [3]). *Leeuw*, als voren, zittende, met opengesperden muil, waaruit de tong hangt, op een vierkant voetstuk, zonder versierselen; tusschen de ooren een hoorn en daarachter een oogje [4]). De staart afgebroken.

H. 8,1 cM.

2596 [5]). *Leeuw* (*singha*), als voren, doch zittende op een rond voetstuk, met wijd opengesperden bek. Het lichaam met eene schubvormige versiering. De staart tot den kop langs den rug omhoog geheven. Boven op den kop een ring voor een kettinkje [6]). — Bovenstuk van een klok of iets dergelijks.

H. 8,5 cM.

1889. 1/2 w. gr.

2396 [7]). *Leeuw* (*singha*), als voren, doch zittende op een vierkante, eenigszins bolle plaat, de voorpooten omhoog geheven [8]). Op den kop een kleine dikke ring, in de richting van de ruggegraat geplaatst. De staart naar boven gekruld. Om de achterpooten banden. De tong uit den bek hangend. — Gevonden op den *Diëng*.

H. 11 cM.

1889 [9]). *Leeuw* (*singha*), als voren, doch staande met de achterpooten [10]) op een bol voetstuk, gevormd door vier lotusbladeren, de voorpooten opgeheven; de lange tong, die met paarlen(?) bezet is, uit den opengesperden muil nederhangend. Op den rug een ring met bolvormige versiersels, waarom zich de staart kronkelt. Met een hoorn op den kop en een band om den hals. — Zeer fraai bewerkt. Zie nevenstaande afbeelding.

H. 13 cM.

1814 [11]). *Leeuw* (*singha*), als voren, doch met tijgerkop, met de achterpooten zittende op een rond voetstuk, de voorpooten opgeheven, de muil opengesperd, met horens op den kop, tusschen de ooren een oogje. Met hals- en buikband, de staart beschadigd.

H. 9,5 cM.

401/21 [12]). *Leeuw* (*singha*), als 1814, doch staande met de achterpooten op een

---

1) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 203.
2) Als GROENEVELDT, n⁰. 761.
3) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 204.
4) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 761—764.
5) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 205.
6) MEYER, *Alterthümer*, pl. V, fig. 13.
7) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 210.
8) Als GROENEVELDT, n⁰. 762 en 762*a*.
9) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 214.
10) Als GROENEVELDT, n⁰. 763 en 763*a*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. V, fig. 12.
11) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 212.
12) Serie 401 don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, niet vermeld bij LEEMANS.

Dieren, als ornamenten enz.

rond voetstuk met een puntig uitsteeksel aan vier kanten (evenals n⁰. 1813), met opgeheven voorpooten. Om den kop een diadeem. Tusschen de horens een ring. De rug zeer beschadigd, zoodat de staart verdwenen is.

H. 13,6 cM.

2487 [1]). *Leeuw* (*singha*), als voren, doch met buffelkop, met de achterpooten staande op een rond voetstuk met uitsteeksels langs den rand; de voorpooten dreigend omhoog geheven, de staart naar boven tot aan den kop toe uitgestrekt; achter tegen den kop een ringetje. Om den hals en den buik een band. — Waarschijnlijk op een klok bevestigd geweest.

H. 9,2 cM.

1634 [2]). *Leeuw*, zittende op een vierkante, eenigszins bolle plaat, met een grooten ronden ring op den kop [3]), een band met belletjes om den hals en de staart tegen den rug omhoog gekruld. De tong hangt uit den geopenden bek [4]). Om de pooten ringen.

H. 17,4 cM.

2395 [5]). *Leeuw* (*singha*), als voren, doch geschubd, zittende op een bolle vierkante plaat, op de voorpooten steunende; opengesperde muil, waaruit de tong hangt; de staart achter tegen den rug opgekruld. In den nek een vierkant voetstuk [6]), waarop dwars over den rug een groote ring bevestigd is. Klaarblijkelijk op een bolvormig voorwerp gehecht geweest. — Gevonden op den *Diëng*.

H. 17,6 cM.

2485—86 [7]). *Leeuwen* (*singha*), zittende op een vierkant, bij 2485 beschadigd voetstuk, de rechter voorpoot dreigend opgeheven [8]); boven op het hoofd een rechtop staande groote ring, de manen op de borst door krulvormige figuren weergegeven. Zonder horens, de bek weinig geopend en de tong niet uitgestoken.

H. 17,2 en 17 cM.

2867—68 [9]). *Leeuwen* (*singha*), als voren, doch staande met de achterpooten op een eenigszins bol, bij 2868 geschonden vierkant plaatje, met opgeheven lichaam en voorpooten [10]). Boven op den kop is een groote ring als handvat bevestigd. De bek wijd geopend, de manen door rechte evenwijdige verticale strepen aangeduid. De staart van 2868 beschadigd.

H. 17,3—17,4 cM.

1813 [11]). *Leeuw* (*singha*), met tijgerkop, staande met de achterpooten op een rond voetstuk met een driehoekig uitsteeksel aan vier kanten; de zeer kleine voorpooten opgeheven achter de ooren, met horens op den kop [12]). Tusschen de horens een oogje, waaraan een kettinkje van tien schakels bevestigd is.

H. 12,1, l. ketting 21 cM.

1888 [13]). *Singha* of *tijger* (?), monsterachtig, met horens en geopenden bek, om den hals een band met belletjes; staande op een soort van wagen, die uit een plat

---

1) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 211.
2) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. M, 206.
3) Dus als Groeneveldt, n⁰. 770—779.
4) Raffles, pl. 80 (onderaan) en Groeneveldt, n⁰. 775.
5) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 207.
6) Dus als Groeneveldt, n⁰. 776—779. — Raffles, pl. 80, fig. 2 van onderen.
7) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 208—209.
8) Zie Friederich (Verh. Bat. Gen. XXIII), pl. 22, fig. 1 (links).
9) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. M, 209*a-b*.
10) Dus als Groeneveldt, n⁰. 763 en 763*a* en Not. Bat. Gen. XXXIII, pag. LIII, n⁰. 957*c*.
11) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 213.
12) Als n⁰. 761 bij Groeneveldt.
13) Coll. bar. van der Capellen, 1849. — Leemans, n⁰. M, 219.

Dieren, als ornamenten enz.

langwerpig vierkant op vier wielen bestaat. — Waarschijnlijk aan *Durgâ* gewijd of tot haar dienst behoorende.

H. *singha* 15, geheele h. 21,5 cM.

2595 [1]). *Singhakop* op het lichaam van een *slang* [2]), die zich opricht, met opengesperden muil. Boven op het hoofd een ring, waaraan nog drie schakels van een kettinkje verbonden zijn. Het geheel rustende op een rond voetstuk, waarschijnlijk het bovengedeelte van een klok.

H. 11,8, l. ketting 6,5 cM.

2429 [3]). *Singhakop* op een *slangenlichaam*, als voren, doch de muil veel langer, met omgekrulde tong en met krulvormige manen. Op den kop een kroon. Onder aan den hals twee oogjes, als ware het geheel met een scharnier op een ander voorwerp bevestigd geweest.

H. 8,9 cM.

1810 [4]). *Monsterdier* [5]), met de achterpooten van een leeuw (met gekloofde hoeven) en de armen van een mensch. Monsterhoofd met achter, over hoofd en nek loopenden kam, het achterste gedeelte dat van een stier met omhoog gekrulden staart; in de rechterhand het gevest van een zwaard, dat afgebroken is, evenals de linkerhand. Om den hals eene ketting met borstsieraad en om den buik een band. Met menschengelaat en geopenden mond. Staande op een rond plaatje, met krulvormig uitsteeksel van voren, dat op eenig ander voorwerp bevestigd geweest is.

H. 14,5 cM.

1742 [6]). *Monsterdier* (*tijger?*), zittende, met den kop achterover, met dubbele banden om de voorpooten, op een, van voren in een punt uitloopend voetstuk. Met dubbelen staart.

H. 4,5 cM.

1741 [7]). *Monsterdier* (*tijger?*), als 1742, doch met een staart in den vorm van zes vlammen, zonder banden aan de voorpooten, zittende op een achtkantige plaat.

H. 4,7 cM.

2446 [8]). *Tijger* [9]), zittende op een ring als voetstuk, zeer ruw bewerkt. — Gevonden te *Lědok*.

H. 5,3 cM.

3008 [10]). *Tijger*, zittende, als voren. De rechterklauw en de voorkant van het voetstuk zijn verloren gegaan. — Beter bewerkt, doch zeer afgesleten.

H. 7,2 cM.

1636 [11]). *Olifant* [12]), het rijdier van *Samantabhadra* [13]), staande met opstaande ooren en tegen het lijf geslagen staart; de slagtanden komen tegen den snuit; op de rechterzijde in Oudjavaansche karakters het opschrift: ꦏꦠꦶꦒ (*katiga* = de derde (maand).

H. 4, l. 6 cM.

---

1) Aankoop 1869. — LEEMANS, n°. M, 217.
2) Vgl. GROENEVELDT, n°. 740. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIV, n°. 740*a-b*.
3) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n°. M, 218.
4) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n°. M, 215.
5) Vgl. GROENEVELDT, n°. 715.
6) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 220.
7) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 221.
8) Den KINDER DE CAMARECQ, 1865. — LEEMANS, n°. M, 185. — GROENEVELDT, n°. 719.
9) De tijger is o. a. het rijdier van *Çiwa*, *Pârwatî*, *Durgâ* en *Kâlî* (KNEBEL, *Wâhana's*, 329—330).
10) Don. Mr. A. J. DUYMAER VAN TWIST, 1884. — LEEMANS, n°. M. 185*a*.
11) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n°. M, 186.
12) Vgl. GROENEVELDT, n°. 720—721. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXII, n°. 720*a*.
13) KNEBEL, *Wâhana's*, 325.

Dieren, als ornamanten enz.

1740 [1]). *Hond* of *wolf*, uit zittende houding zich oprichtend. Zeer ruw bewerkt en wanstaltig.

H. 6 cM.

2399 [2]). *Zwijn* [3]), klein, de pooten afgebroken. — Gevonden in *Banjoemas*.

H. 1,5, l. 4 cM.

1819 [4]). Drie *schildpadden* [5]), achter elkander voortkruipende. Zeer natuurlijk en fraai bewerkt.

L. 15 cM.

1890 [6]). *Krokodil*, met rechts gekromden staart en opengesperden muil. — Fraai bewerkt.

H. 2,2, l. 16,3 cM.

2488 [7]). *Stier* [8]) (*Nandi*), staande op een rond voetstuk, met een vlamvormig uitsteeksel aan vier kanten [9]), dat waarschijnlijk op een klok bevestigd is geweest. Van achteren beschadigd. Om den hals en buik een band.

H. 11 cM.

2597 [10]). *Stier* (*Nandi*), als voren, op een rond voetstuk staande, waarop een boven den stier omhoog loopend handvat is bevestigd geweest, dat thans slechts aan de rechterzijde gedeeltelijk nog bewaard is gebleven, terwijl de linkerzijde geheel afgebroken is. Met bult en halsband met belletjes [11]), banden om de horens en om den geopenden bek. De staart afgebroken. Voor en achter het voetstuk een puntig uitsteeksel. — Waarschijnlijk tot bovengedeelte van een klok gediend hebbende.

H. 10,6 cM.

1816 [12]). *Stier* (*Nandi*), als voren, staande op een rond voetstuk, dat hangt aan een, door twee bogen gevormd handvat met vlamvormige versiersels, bovenaan door een oogje vereenigd [13]). Met bult en halsband.

H. 7,8 cM.

2598 [14]). *Stier*, als voren, doch staande op een hoog vierkant [15]) voetstuk, zonder handvat en uitsteeksels. De rug beschadigd. Onversierd.

H. 6,2 cM.

3009—10 [16]). *Stieren*, als voren, doch op de voorpooten knielende [17]); op een langwerpig vierkant (3010) of naar onderen schuins toeloopend vierzijdig (3009)

---

1) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 187.

2) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 188.

3) Vgl. GROENEVELOT, n⁰. 723—724. — Zwijnen zijn het rijdier van *Bhawânî* of *Wajrawarâhî*, de gemalin van *Hayagrîwa*. (KNEBEL, *Wâhana's*, 331).

4) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 189.

5) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CCIV, n⁰. 721 *b*. — Waarschijnlijk gewijd aan *Wiṣṇu*, daar deze god in zijne tweede incarnatie als schildpad verscheen (*kûrmâwatâra*). — Vgl. COLEMAN, 15—16. — DOWSON, 36, s. v. *avatāra*, 2. *kūrma*.

6) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 190.

7) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 191.

8) Zie GROENEVELDT, n⁰. 746—754. — Not. Bat. Gen. XLII, n⁰. 749*a*. — De *Nandi* is *Çiwa's* rijdier.

9) Als GROENEVELDT, n⁰. 746.

10) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 199.

11) Als n⁰. 748 bij GROENEVELDT.

12) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 200.

13) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 746.

14) Aankoop 1869. — LEEMANS, n⁰. M, 193.

15) Als n⁰. 748 bij GROENEVELDT.

16) Don. Mr. A. J. DUYMAER VAN TWIST, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 202 *a-b*.

17) Als GROENEVELDT, n⁰. 747 en 749—754 en Not. Bat. Gen. XLII, n⁰. 749*a*. — Verh. Bat. Gen. XXIII (1850), pl. 22, fig. 2 (bovenaan). — MEYER, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 1 en 2.

Dieren, als ornamenten enz.

voetstuk. Boven op den rug een groot (3009) of klein (3010) handvat met opening, bestemd om de klok of ander voorwerp, waarop de stier als topstuk diende, op te hangen. Onversierd.

H. 8 en 4,6 cM.

1738—39 [1]) en 2553 [2]). *Stieren*, als voren liggende, op een hoog, vierkant, bij 1739 van onderen rond voetstuk, met een ring op den rug, zonder bult en halsband. De staart aan den rechterkant. — Waarschijnlijk bovenstukken van een klok of lamp. 2553: *Galoeh.*

H. 4,7—6 cM.

2270 [3]). *Stier*, knielende, als voren, op een vierkant voetstuk, met een oogje op den nek tot het aanhechten van een kettingkje. Met halsband, doch zonder bult. — Waarschijnlijk op een schel, een lampje of ander tempelgereedschap bevestigd geweest.

H. 4,2 cM.

2398 [4]). *Stier*, als voren, knielende, doch de staart naar links. Met bult. Om den hals een snoer met belletjes. Waarschijnlijk versiering van een schel, klok of lamp. — Gevonden in *Bagĕlen.*

H. 5 cM.

3070 [5]). *Stier*, als voren, knielende, met een ring op den rug, op een vierkant voetstuk; om den hals een op de borst afhangende band. De staart naar rechts. Zonder bult. — Waarschijnlijk het bovengedeelte van een steel of een handvat van eenig gereedschap.

H. 5,4 cM.

1635 [6]). *Stier*, liggende, als voren, doch met een bult, op een hoog langwerpig vierkant voetstuk, met een band om den hals en een ring boven op den rug. De testikels zeer duidelijk uitgedrukt.

H. 7,2 cM.

1817 [7]). *Stier*, als voren, doch staande op een rond voetstuk, dat hangt aan een, uit twee bogen gevormd handvat, bovenaan door een oogje vereenigd, aan eene ketting van tien schakels en twee ringetjes [8]). Met bult, halsband en band om het lichaam. De horens lang. — Stuk van een beugel van een lamp uit de oudste periode van *Midden-Java*, voor huiselijk gebruik. *Preanger-Regentschappen* (?).

H. tot den top van den beugel 9, l. ketting 33,8 cM.

2101 [9]). *Stier*, als 1817, op een rond, van boven lotusvormig voetstuk staande, waarop aan weerszijden van den stier versierde stijlen oprijzen, die boven den rug tot elkander komen en over het dier als het ware een boog vormen, die eenigszins met eene Gothische versiering overeenkomt. Aan den top van dezen boog is met een ring een kettingkje bevestigd, aan welks uiteinde een haak, om het geheel op te hangen. — Waarschijnlijk het bovenste gedeelte eener tempelklok.

H. tot den top van den beugel 9,5, l. ketting en haak 30,5 cM.

2397 [10]). *Monster* [11]) (*rākṣasa*), met uitgespreide vleugels, slagtanden, uitpuilende oogen, nederhurkende op een hol rond voetstuk, dat aan de voor- en achterzijde van

---

1) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 195 en 197.
2) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 196.
3) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 198.
4) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 192.
5) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
6) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 194.
7) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 201.
8) Als GROENEVELDT, n⁰. 746. — MEYER, *Alterthümer*, pl. III, fig. 2.
9) Coll. DOMIS, 1856. — LEEMANS, n⁰. M, 202.
10) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 216.
11) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 755 en 755*a*.

een vlamachtig uitsteeksel is voorzien. De rechterhand tegen den rechtervleugel omhoog geheven; de linkerhand, tegen de linkerknie, houdt een groot sikkelvormig mes. Aan de achterzijde van het voetstuk is een beugel bevestigd, waarop een ringetje, om het geheel, dat waarschijnlijk het bovengedeelte van een lamp, klok of iets dergelijks geweest is, aan eene ketting op te hangen. — Gevonden in *Soerabaja*.

H. 14,7 cM.

2869 [1]). *Garuḍa* [2]), hurkende, met menschenlichaam, vogelsnavel en wijd uitgespreide vleugels, op zijne schouders een naakt persoon (*Wiṣṇu?*) dragende. In *Garuḍa's* opgeheven rechterhand een kort zwaard, in de linker een klein rond schild (of werpschijf?). Het geheel op een rond hol voetstuk, waaraan een hengsel bevestigd is, in den vorm van twee slangen, die boven het hoofd van *Garuḍa* tot elkander komen. — Wellicht het bovengedeelte van een groote tempel (?) lamp uit de oudste periode van *Oost-Java*.

H. 18,5 cM.

1743 [3]). *Zwaan*, met uitgespreide vogels en een ring op den rug. De staart vierkant uitloopend en opstaand. — Het rijdier van *Brahmâ* [4]).

H. 4,9 cM.

1818 [5]). *Papegaai* [6]), op een tak zittende. De snavel zeer natuurlijk nagebootst. De staartvederen afhangend in een punt. Afgesleten en van onderen aan de rechterzijde beschadigd. — *Kâma's* rijdier [7]).

H. 10 cM.

2400—2401 [8]). *Papegaaien*, als voren, doch kleiner, op vierkant (2400) of rond voetstuk (2401); 2401 met uitgespreide vleugels [9]). Op den hals (2400) of kop (2401) een ring [10]). — Gevonden in de *Preanger Regentschappen*.

H. 6 en 5,4 cM.

3071 [11]). *Papegaai*, met uitgespreide vogels, staande op een ronde concave basis, van onderen met pen [12]). Achter den kop een ring, waarin eene ketting van vier schakels bevestigd is. — Wellicht het bovenstuk van een lamp of ander huisraad.

H. 6,4, l. ketting 11 cM.

2870 [13]). *Haan* [14]), staande op een, van onderen beschadigd, rond voetstuk [15]). Met vier staartvederen, waarvan drie half afgebroken zijn.

H. 7,5 cM.

1811 [16]). *Hemelsche zangeres* (*gandharwa* [17]), in den vorm van een vogel met groote klauwen en langen staart met vrouwenhoofd en -borsten, Çiwaïetisch kapsel,

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 221 *a*.
2) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 714. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIV, n⁰. 714 *a-b*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. III, fig. 8 en 9 (afwijkend).
3) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 222.
4) KNEBEL, *Wâhana's*, 230.
5) Coll. DOMIS, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 223.
6) GROENEVELDT, n⁰. 735—736 en 768—769.
7) KNEBEL, *Wâhana's*, 240.
8) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 224—225.
9) Als GROENEVELDT, n⁰. 735.
10) RAFFLES, pl. 80, fig. 1. — MEYER, *Alterthümer*, pl. III, fig. 11.
11) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) Als GROENEVELDT, n⁰. 736.
13) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 225 *a*.
14) GROENEVELDT, n⁰. 730 en 732—734 en Not. Bat. Gen. XXXV, pag. LXIII, n⁰. 730 *a*.
15) Als n⁰. 732 bij GROENEVELDT.
16) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 226.
17) GROENEVELDT, n⁰. 717, 767 en 767 *a*. — Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIII, n⁰. 767 *b*.

Dieren, als ornamenten enz.

halssnoer en oorringen [1]) en beschadigde uitgespreide vleugels. Op den rug tusschen de vleugels een ring, om het op te hangen. Op een plat rond voetstuk staande [2]).

H. 6,6 cM.

1744 [3]). *Brilslang* [4]) (*uraeus*), zich oprichtende en zich kronkelende op een lotuskelk als voetstuk.

H. 4,5 cM.

2271 [5]). Bovengedeelte van een *brilslang*, zich oprichtende. Boven op den kop een ring [6]), waardoor eene ketting van vijf schakels geregen is. De slang rijst omhoog uit een kelk van vier lotusbladeren, die geplaatst is op een tweeden omgekeerden kelk van zes zich vlak uitspreidende bladeren, waarmede het geheel op eenig gereedschap, b. v. een klok of iets dergelijks bevestigd is geweest.

H. 8,4, l. ketting 8 cM.

XIX. *Voorwerpen, op den godsdienst betrekking hebbende of daarbij gebruikt.*

a. Voorwerpen, afkomstig uit begraafplaatsen [7]).

3200—3205 [8]). Zes *schildpadden* [9]), geknipt uit *goudblad.*

Deze gouden plaatjes worden gewoonlijk gevonden tusschen de beenderen der verbrande lijken, bijgezet in putten onder de groote godenbeelden in de tempels. Zij zijn symbolen der hoofdgoden, de schildpad speciaal van *Wiṣṇu.*

L. 4,6 cM.

3206—11 [10]). Zes *slangen* [11]), geknipt uit goudblad. — Zie boven wat het gebruik betreft.

L. 8 cM.

3212—17 [12]). Zes *altaartjes*, geknipt uit goudblad. — Zie boven wat het gebruik betreft.

H. 2,4 cM.

3218—22 [13]). Vijf *vierkante plaatjes*, geknipt uit goudblad. Een der hoeken van 3222 beschadigd. — Zij zijn kostbaarheden, aan den overledene medegegeven. [14]); zie verder boven.

L. en br. 2,7 cM.

---

1) Als GROENEVELDT, n⁰. 767.
2) Als GROENEVELDT, n⁰. 767 *a*.
3) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 227.
4) GROENEVELDT, n⁰. 740, 756 en 757. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIV, n⁰. 740 *a-b*.
5) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 228.
6) MEYER, *Alterthümer*, pl. III, fig. 10 (afwijkend).
7) GROENEVELDT, n⁰. 783—793. — Not. Bat. Gen. XXIV, pag. 101—105; XXV, pag. LX, n⁰. 790 *a*; XXVI, pag. CXXIV, n⁰. 792 *a*; XXVIII, pag. LXXIII, n⁰. 784 *a* en 789 *a*; XXX, pag. CLXVIII, n⁰. 784 *b-c*; XXXII, pag. XCI, n⁰. 784 *d*; XXXIII, pag. LIV, n⁰. 792 *b*; XXXVI, pag. LXXXVIII, n⁰. 783 *e* en 792 *c*, pag. XXXIX, n⁰. 792 *d*; XXXVII, pag. CXLVI, n⁰. 784 *e-f* en 788 *a*; XLII, pag. CLXXXV, n⁰. 792 *g*.
8) Don. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Zie GROENEVELDT, blz. 217, n⁰. 783 *c*, blz. 220, n⁰. *b*, blz. 222, n⁰. *b*, blz. 225, n⁰. 786 *b*.
10) Don. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
11) Zie GROENEVELDT, pag. 217, n⁰. 783 *b*, pag. 220, n⁰. *b*.
12) Don. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
13) Don. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) Vgl. GROENEVELDT, pag. 215, *b*: de *sapta ratna* der *Hindoes* (BHAGVANLÂL INDRAJI, Journ. Bomb. br. R. A. S. XV, 273).

Voorwerpen, gebruikt bij den godsdienst.

3223—27 [1]). Vijf *vierkante plaatjes* [2]), geknipt uit bladgoud, als voren, doch kleiner. Twee hoeken van 3223 en 3224 afgesleten.

L. en br. 1,6 cM.

b. Bekers voor offerwater (*zodiakbekers* [3]).

1691 [4]) en 2615*a* [5]). *Bekers voor offerwater* of *zodiakbekers*, met platten bodem, die naar boven eenigszins breeder toeloopen. Op den bodem van binnen in het midden een vierbladige bloem (2615*a*) of een achtstralige ster (1691). Onder den bovenrand een ringvormige rug; 2615*a* is voorzien van een deksel met knop, 1691 niet. Om den buitenkant twee rijen boven elkander, elk van twaalf figuren. De onderste stelt de Oudjavaansche teekens van den dierenriem voor: 1°. een geit met gebogen horens en baard (*aries*), 2°. een stier (*taurus*), bij 2615*a* met halsband, 3°. de koningskrab (*limulus moluccanus*), die, omdat mannetje en wijfje onafscheidelijk zijn, de tweelingen (*gemini*) voorstelt, 4°. een platte krab (*cancer*), 5°. een gedrochtelijke leeuw (*leo*), staande op de achterpooten, 6°. eene zittende vrouw (*virgo*), 7°. een balans met twee schalen (*libra*), 8°. een schorpioen (*scorpio*), 9°. een gespannen boog met pijl er op (*sagittarius*), 10°. een garnaal, met de twee groote voelhorens vooruitgestoken (*capricornus*), 11°. een wijdbuikige pot (*aquarius*), 12°. een visch met olifantssnuit, *makara* (*pisces*). De figuren der bovenste rij stellen min of meer gedrochtelijke personen voor, behalve die boven den *sagittarius*, die een op een kip gelijkenden vogel voorstelt. Hierboven staat bij 1691 in Oudjavaansche cijfers het jaartal 1260.

H. 11 en 14,8, dm. 13,2 en 12,5 cM.

1647 [6]) en 2112 [7]). *Zodiakbekers*, als voren, doch beide beschadigd, zoodat een gedeelte van de bovenrij ontbreekt. Beide zonder deksel; 1647 met het jaartal 1260 en 2112 met het jaartal 1281. Beide met een achtstralige ster midden in den bodem aan den binnenkant.

H. 10,6 en 10,2, dm. 13 en 12,4 cM.

2427 [8]) en 2548 [9]). *Zodiakbekers*, als voren, 2427 met het jaartal 1252, doch 2548 zonder jaartal en aan den bovenrand geschonden; bij 2548 worden de beide rijen figuren door een dubbelen ringvormigen rug gescheiden en bovenaan is een parelrand. De figuren boven de koningskrab, die bij de meeste zodiakbekers (ook bij 2548) op de *Wayang*-pop *Togog* gelijkt [10]), heeft bij 2427 eene menschelijke gedaante [11]). De achtstralige ster binnen in het midden van den bodem bij 2548 grooter dan bij 2427. — 2427 gevonden in *Kědoe*.

H. 11,5 en 12,5, dm. 14,1 en 16 cM.

---

1) Don. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CXLVI, n°. 784*e*.
3) GROENEVELDT, pag. 229*c*—231, n°. 795—816. — Enc.v. Ned. Ind. IV, 838—840 s.v. *zodiakbekers* en de daar geciteerde literatur. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LX, n°. 806*a*, pag. LXI, n°. 814*b*; XXVIII, pag. LXXIII, n°. 797*b* en 802*a*; XXXVI, pag. LXXXIX, n°. 801*a*, pag. XC, n°. 805*a* en 811*a*; XXXVII, pag. CXLVII, n°. 800*a*, 802*a*, 813*a*, pag. CXLVIII, n°. 815*a*; XLI, pag. C, n°. 808*a*, 816*b-c*; XLII, pag. CLXXXV, n°. 796*a*, 807*a-b*, 816*d*. — FRIEDERICH, Verh. Bat. Gen. XXIII, 31 en pl. 19. — RAFFLES, pl. 79, fig. 1 en 2. — BRANDES in Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. 126—135. — MILLIES, Versl. en Med. Kon. Akad. v. W. afd. Letterk. VII. — KOHLBRUGGE, *De heilige bekers der Tenggereezen* (Tijdschr. Ind. T. L. Vk. XXXIX). — CRAWFURD, *Hist. Indian Archip.* I, 297 enz. — PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 10—12. — Enc. v. N. Indië, IV, 293, s. v. *Tenggereezen*.
4) Aankoop 1842. — LEEMANS, n°. M, 301.
5) Don. F. bar. DE KOCK, 1870. — LEEMANS, n°. M, 300.
6) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n°. M, 302.
7) Aankoop 1858. — LEEMANS, n°. M, 303.
8) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n°. M, 304.
9) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n°. M, 305.
10) Zie RAFFLES, plaat 79, fig. 2. — CRAWFURD, I, 303 en pl. 8. — Not. Bat. Gen. XXXVII, 127.
11) Zie FRIEDERICH, Verh. Bat. Gen. XXIII, 31 en pl. 19.

Zodiakbekers.

2111 [1]) en 2370 [2]). *Zodiakbekers*, als voren, doch 2111 met slechts 11 figuren aan boven- en onderrand, daar de krab (*cancer*) en de figuren daarboven ontbreken. Beide rijen zijn bij 2111, evenals bij 2548, door een verheven band gescheiden. Beide hebben in het midden van den bodem een achtstralige ster en geen jaartal. Boven de koningskrab de monsterfiguur; 2111 eenigszins beschadigd.

H. 11 en 10,5, dm. 15,5 en 12 cM.

1692 [3]) en 2444 [4]). *Zodiakbekers*, als voren, beide zonder jaartal en gelijkende op 2370, doch 1692 aan den bovenrand gescheurd. Zonder band tusschen de beide rijen figuren.

H. 10,7 en 10,1, dm. 12,4 en 11,4 cM.

1751 [5]) en 2881 [6]). *Zodiakbekers*, als voren, doch 2881 met vooruitstekenden bovenrand en daaronder 4 ringvormige ruggen, terwijl langs den onderrand 3 dergelijke ruggen zijn; 1751 zonder jaartal, 2881 met het jaartal 1249. Beide met monsterfiguur.

H. 10 en 11,1, dm. 11 en 15,2 cM.

2882—83 [7]). *Zodiakbekers*, als voren, doch zonder vooruitstekenden bovenrand en ringvormige ruggen; zonder jaartal, doch 2882 met een halve ster of zon [8]) boven den vogel. De wand en bodem van 2883 eenigszins beschadigd.

H. 9,8 en 10, dm. 11,8 cM.

2884 [9]) en 3013 [10]). *Zodiakbekers*, als voren, 2884 gelijkende op 2883, doch zonder zon boven den vogel en de bodem meer beschadigd; 3013 met uitstekenden bovenrand en daaronder drie ringvormige ruggen; 3013 draagt het jaartal 1248 en de vogel en de boog zijn in een van de gewone afwijkende richting geplaatst. Bovendien staat bij 3013 boven de koningskrab geen monster, maar een menschenfiguur. — 3013 is afkomstig van den *Panĕmbahan* van *Kĕmiri*, distr. *Djĕmbĕr*, afd. *Bondowoso*, res. *Bĕsoeki*.

H. 9,2 en 11, dm. 12 en 14,5 cM.

2952 [11]) en 3080 [12]). *Zodiakbekers*, als voren, doch 2952 met een parelband onder den bovenrand. Beide zonder jaartal, doch 2952 met een ster boven den vogel. De monsterfiguur bij 2952 eenigszins afwijkend, meer springend; 2952 zonder, doch 3080 met achtstralige ster in het midden van den bodem. De wand van 3080 beschadigd van boven.

H. 10,7 en 10, dm. 12,1 en 12,2 cM.

3081—82 [13]). *Zodiakbekers*, als voren, beide zonder jaartal, doch met ster boven den vogel; 3081 zonder, doch 3082 met achtstralige ster in het midden van den bodem. De stier bij 3082 met, bij 3081 zonder halsband; 3081 meer versleten, 3082 aan den bovenrand gescheurd.

H. 10,4 en 10,2, dm. van boven 11,9, van onder 9,1 en 9,5 cM.

---

1) Aankoop 1858. — LEEMANS, n⁰. M, 306.
2) Don. Mr. P. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 307.
3) Aankoop 1842. — LEEMANS, n⁰. M, 308.
4) Coll. C. BLUME, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 309.
5) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 310.
6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 311 *a*.
7) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 311 *b-c*.
8) Als GROENEVELDT, n⁰. 1797 *a*, 800 en 801. — Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CXLVII, n⁰. 800 *a*.
9) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. 311 *d*.
10) Don. Mr. J. A. DUYMAER VAN TWIST, 1884. — LEEMANS, n⁰. 311 *e*. Zie Cat. pag. 80—81 en Cat. Kol. Tent. Amst. gr. II, 12e kl. pag. 331, n⁰. 31 *h*, waar men opgaven vindt betreffende den herkomst, de beteekenis der bovenste rij figuren en het gebruik, dat de priesters der *Tĕnggèreezen* van den beker maken.
11) Leg. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 311 *f*.
12) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
13) Don Min. v. Kol. 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Zodiakbekers.

2953 [1]) en 3464 [2]). *Zodiakbekers*, als voren, doch 2953 met het jaartal 1274, 3464 met het jaartal 1253. Bij 3464 zijn de vogel en de boog daaronder in een van de gewone afwijkende richting voorgesteld [3]); 3464 heeft een liggenden bovenrand.

H. 10,3 en 11, dm. 12,3 en 14 cM.

876/9 [4]). *Zodiakbekers*, als voren, de bovenrand vooruitstekend, daaronder drie en boven den onderrand twee lijnbanden. Met het jaartal 1253 [5]). Boven de koningskrab de menschenfiguur. In het midden van den bodem de achtstralige ster. *Tĕnggĕr*-gebergte.

H. 11,5, dm. 14,5 cM.

1619 [6]). *Zodiakbeker*, als voren, doch de bovenrand niet vooruitstekend; daaronder en boven den onderrand een eenvoudige lijnband. Zonder jaartal, doch met de ster boven den vogel. Boven de koningskrab de monsterfiguur. De achtstralige ster op den bodem niet aan den binnen-, doch aan den buitenkant.

H. 10, dm. 11 cM.

370/3967 [7]). *Zodiakbeker*, als voren, doch in een zigzagvormig gevlochten rotanmandje met een lus aan een der zijden. Zonder jaartal, doch met de halve zon of ster boven den vogel.

H. 10, dm. 10,5 cM.

3330 [8]). *Zodiakbeker*, met figuren, die zeer afwijken van de gewone: een man te paard en daarachter eene vrouw, daarvoor een ram en een stier, waarboven een zeemonster; dan een schildpad, waarboven een schijf met twee onduidelijke personen er in; een krab en een schorpioen, waarboven twee onduidelijke personen in een zon; een *singha*, op de achterpooten staande, daarboven een pijl en boog; een dikbuikige watervaas, daarboven een onduidelijk voorwerp (balans?); een garnaal en daarboven een zeer duidelijke *makara* met olifantsnuit. Onder den bovenrand twee lijnbanden. De bodem en een stuk van den wand ontbreekt.

H. 11, dm. 15 cM.

1630/37. ± 1/3 w. g.

1630/37 [9]). *Zodiakbeker*, met slechts één rij figuren, die eenigszins overeenkomen met die, afgebeeld bij RAFFLES [10]): 1°. de stier, waarboven een onduidelijk figuur, 2°. een palmboom, waarin een man klimt, 3°. een man met draagstok (*pikoelan*) op de schouders, met een klein kind achter hem en een maansikkel boven hem, 4°. een rijstschuur, door een gekroonden *nâga* gedragen, 5°. een gans, waarboven een *singha* (?), 6°. een hurkende

---

1) Leg. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1884. — LEEMANS, n°. M, 311*g*.
2) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) BRANDES in Not. Bat. Gen. XXXVII, 129.
4) Serie 876 aankoop 1892.
5) Als n°. 796*a* in Batavia (Not. Bat. Gen. XLII, pag. CLXXXV, n°. 796*a*) en n°. 3464 van onze verzameling. (Zie boven).
6) Verkregen in 1827 (?), zeker vóór 1834. — LEEMANS, n°. M, 311.
7) Afkomstig van de Kol. Tent. Amst. 1883, niet vermeld bij LEEMANS.
8) Aankoop BAUD 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catalogus SCHULMAN 13—14 Febr. 1900, n°. 687.
9) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Catalogus SCHULMAN, pag. 76, n°. 836.
10) Plaat 79, fig. 3 en 4.

Kommen voor offerwater.
man met *pajoeng*, 7°. een omkijkende gehurkte man met een kris in zijn gordel, 8°. eene omkijkende staande vrouw, 9°. een tegenover haar staande man, die dreigend

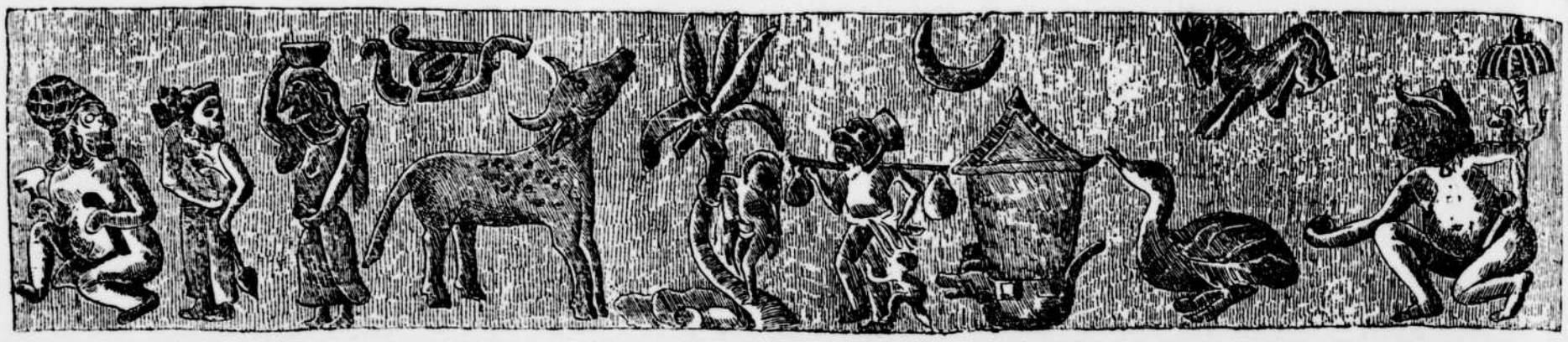

1630/37.

een wapen tegen haar opheft. Onder den omgebogen bovenrand een dubbele lijnband. Als tuit dient een *nâga*-kop met geopenden bek [1]). *Jogyakarta.* — Zie het figuur op bldz. 139 en de bovenstaande afbeelding der figuren van den wand.

H. 11, dm. 15 cM.

b. 2. Kommen voor offerwater.

2118 [2]) en 2547 [3]). *Kommen voor offerwater* [4]) met zeer breeden platten rand, omgeven door een parellijst, en versierd met een (2118) of twee (2547) rijen driehoekige tanden tusschen concentrische cirkels. Om de opening een staande rand, de bodem plat. Bij 2547 is de wand versierd met een band pijlpuntvormige figuren en een band bloemvormige figuren. 2547: *Galoeh.*

H. 8,5 en 11, dm. 15,8 en 19 cM.

3346 [5]). *Kom voor offerwater*, als voren, met breeden, vooruitstekenden rand, versierd met een parellijst en banden driehoekige, halve maanvormige en bolvormige figuren. Ook aan de buitenzijde is de wand onderaan versierd met een ringvormigen rug, een band halvemaanvormige figuren en daaronder een breede band met boomvormige ornamenten. — Zeer fraai werk.

Don. 18,3, h. 8,5 cM.

401/7 [6]) en 1403/3077 [7]). *Kommen voor offerwater*, als voren, doch met smalleren vooruitstekenden, met een parellijst versierden rand. Daarnaast bij 7 een touwvormige band, bij 3077 ingesneden concentrische cirkels, Van onderen versierd met opkomende bollen (3077) of met onregelmatige, V- en dubbelboogvormige figuren (7). De bodem plat. 7: *Modjokĕrto.*

H. 9,4 en 9,3, dm. opening 8,2 en 9,2, met den rand 13 en 17, buik 9 en 12 cM.

1630/17 [8]). Als voren, doch de parelrand meer cirkelvormig en daarnaast een band driehoekige tanden. De rand hooger en meer opstaand en door meer concentrische

---

1) Raffles, pl. 79, fig. 3. — Groeneveldt, n°. 804, 805. — Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. CX, n°. 805 *a*. — Nat. Art. Mag. Ser. O, n°. 51. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 12.
2) Aankoop 1858. — Leemans, n°. M, 353.
3) Don. Kinder de Camarecq, 1866. — Leemans, n°. M, 352.
4) Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 9.
5) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
6) Don. Dr. jur. J. W. van Lansberge. (Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n°. 184).
7) Don. Min. v. Kol. 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
8) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij Leemans. — Catalogus Schulman, pag. 75, n°. 815 met pl. III.

Kommen voor offerwater. Wierookvazen.

cirkels omgeven. Onder aan den beschadigden wand een band X-vormige figuren en daarboven een band verticale evenwijdige streepjes. *Pasoeroean.* Zie nevenstaande afbeelding.

H. 8, dm. 20 cM.

1630/17. ± 1/5 w. g.

2893 [1]). *Kom voor offerwater*, als voren, doch met beschadigden platten bodem en verder vooruitstekenden platten rand, die met opkomende figuren (driehoeken en bolletjes) op rondloopende banden en met vele concentrische cirkels versierd is, zonder parelrand. Om de opening een laag, smal opstaand randje. De wand met twee rijen bolletjes en daaronder een rondgaanden rug versierd.

H. 8,3, dm. 17,5 cM.

c. Wierookvazen [2]).

2378 [3]). *Wierookvaas*, bekervormig, op een hoog rond voetstuk. De bovenrand vooruitstekend en in het midden versierd met een band tandvormige figuren. Even onder den rand een band van cirkels tusschen twee banden kogeltjes. Onderaan, waar de voet begint, met lotusbladeren versierd. Ook het onderste gedeelte van den voet is voorzien van bladversiersels in opkomend werk. Onder den bovenrand een korte, holle steel, waarin een houten handvat kan geplaatst worden. — Gevonden in *Kědoe*.

H. 13,5, dm. 9,5 cM.

401/10 [4]). *Wieroookvaas*, als 2378, doch boven den rand een rechtopstaande wand. De vooruitstekende rand met ingesneden driehoeken en met vier spits toeloopende bloemvormige versierselen [5]) *en relief*, op gelijke afstanden, waarvan een, boven den steel, afgebroken is. Onder den rand een band, bestaande uit rechthoeken, die gevormd worden door paren verticale en horizontale lijnen, met vier afhangende bloemfiguren, op gelijke afstanden. Het smalle gedeelte van den voet versierd met twee banden lotusbladeren in opkomend werk. Het onderste deel onversierd. *Modjokĕrto*.

H. 11, dm. 10 cM.

3348 [6]). *Wierookvaas*, als 10, doch in plaats van een vooruitstekenden versierden rand een eenvoudige geparelde rand [7]), terwijl ook de versiering aan het dunste deel van den voet ontbreekt. De steel veel lager geplaatst en geschonden.

H. 13,5, dm. 11,5 cM.

3075 [8]). *Wierookvaas*, als voren, doch met langen steel [9]) en vooruitstekenden voet. Om het dikste gedeelte van den buik een parelrand, als voren. De bovenrand beschadigd.

H. 16,5, dm. opening 12,4, buik 17,4, voet 13,5 cM.

2878 en 2902 [10]). *Wierookvaasje*, 2878 rond, met bolrond deksel, waarin op drie

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 353 *a*.

2) GROENEVELDT, pag. 231 *d*, n⁰. 817—829. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXV, n⁰. 819 *a*; XXXI, pag. CCIV, n⁰. 825 *a*; XXXIII, pag. LIV, n⁰. 824 *a*; XXXIV, p. CIV, n⁰. 818 *a*; XXXVII, pag. CXLVIII, n⁰. 818 *b* en 825 *b*; XXXVIII, pag. CLX, n⁰. 818 *c*; XLII, pag. CLXXXVI, n⁰. 824 *b*; XLV, bijl. IX n⁰. 829 *c*. — Vgl. PLEYTE, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 8 (uit *Bali*).

3) Don. G. J. L. VAN DER HUCHT, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 360: beker.

4) Don. Dr. jur. J. W. VAN LANSBERGE. (Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n⁰. 184).

5) Als GROENEVELDT, n⁰. 817 en 820.

6) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.

7) Als n⁰. 818 *c* te Batavia (Not. Bat. Gen. XXXVIII, pag. CLX).

8) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.

9) Als GROENEVELDT, n⁰. 828 en 829. — BELNOS, *The daily prayers of the Brahmins*, pl. 13 en 14

10) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M,243 *a* en 419 *a*

Wierookvazen, drievoeten, enz.

plaatsen zich drie openingen bevinden; op drie, thans gedeeltelijk ontbrekende voetjes. Om den rand vier uitsteeksels met openingen voor vier bronzen kettingkjes (2902), waarvan thans een ontbreekt. Het deksel was eenmaal met een scharnier aan den rand bevestigd.

H. 8, dm. 9,7 cM.

d. Drievoeten [1]).

2410 [2]). *Drievoet*, sierlijk bewerkt, met drie aan een ring gehechte kettinkjes, om het geheel op te hangen. De voeten versierd met een olifantvisch (*makara*) kop tusschen bladwerk, terwijl het ringvormige bovengedeelte van een vlammenrand voorzien is. — Vermoedelijk gebruikt bij den eeredienst, om potten op te zetten.

H. drievoet 6, met de kettinkjes 36,5 cM.

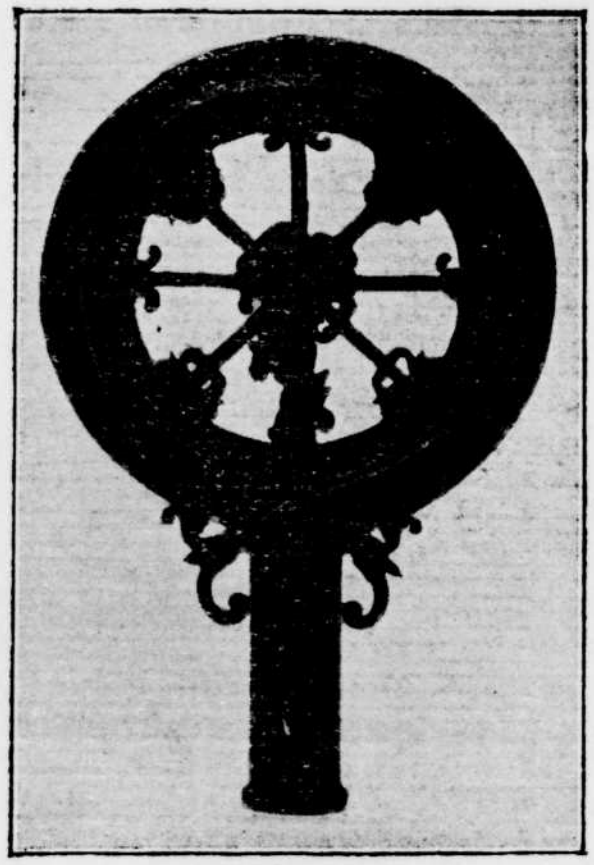

3336. ± 1/4 w. g.

401/8 [3]). Als voren, doch hooger en zonder ketting. Het ringvormige deel zonder vlammenrand, doch met krulvormige uitsteeksels van onderen. De drie pooten met bladvormig ondereinde en met twee puntige uitsteeksels daarboven. *Modjokĕrto.*

H. 6,8, dm. 8,4 cM.

401/9 [4]). Als voren, doch veel lager. Het ringvormige deel onversierd. De drie pooten uitloopende in vogelklauwen [5]), van boven met eene onduidelijke bloemversiering. *Modjokĕrto.*

H. 3,5, dm. 7 cM.

e. Verschillende voorwerpen, bij godsdienstoefeningen en processies gebruikt [6]).

3336 [7]). *Bovengedeelte* van een *priesterstaf* [8]) bestaande uit een cylinder met driehoekige gaten, van boven uitloopende in twee tegenover elkaar staande vlamvormige uitsteeksels. Daartusschen een rad (*cakra*) van acht spaken, met slingers versierd. De cylinder van onderen hol, ter opname van een stok. — Bij processies gedragen. Zie nevenstaande afbeelding.

H. 23, dm. 15 cM.

2443 [9]). *Priesterstaf*, in den vorm van een dubbelen vijfpuntigen *Wajra* [10]),

---

1) Groeneveldt, pag. 233, *e*: n⁰. 830 en 832—838. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXIV, n⁰. 836*a*; XXXI, pag. CCIV, n⁰. 838*a*; XXXIII, pag. LIV, n⁰. 834*a*; XXXVI, pag. XC, n⁰. 838*b*; XXXVIII, pag. CLX, n⁰. 837*a*; XLI, pag. C, n⁰. 832*a*; XLII, pag. CLXXXVI, n⁰. 836*b*. — Raffles, pl. 80, fig. 2 der middelste rij.

2) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 285*b*.

3) Don. Mr. J. W. van Lansberge. Zie N. St. Crt. v. 7 Aug. 1884, n⁰. 184

4) Don. Mr. J. W. van Lansberge. Zie N. St. Crt. v. 7 Aug. 1884, n⁰. 184.

5) Als n⁰. 832 bij Groeneveldt en plaat 80 bij Raffles.

6) Groeneveldt, pag. 234: *f*, n⁰. 839—855*b*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXV—CXXVI, n⁰. 839*c-l*; XXVIII, pag. LXXIV, n⁰. 839*m*; XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 848*a* en 853*a*; XXX, pag. CLXVIII, n⁰. 839*m*; XXXI, pag. CCIV, n⁰. 839*o*; XXXIV, pag. CIV, n⁰. 853*b*; XXXVI, pag. XCI, n⁰. 839*p*, 852*a* en 852*c*; XXXVII, pag. CXLVIII, n⁰. 839*q*; XXXVIII, pag. CLX, n⁰. 851*b-c*; XL, pag. CCXVIII, n⁰. 852*b*.

7) Aankoop Baud, 1900, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Schulman, 13—14 Febr 1900, pag. 60, n⁰. 702 met afb. — Pleyte, *Buddhalegende*, 182, afb. n⁰. 5.

8) Zie Groeneveldt, n⁰. 839*b*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXV, n⁰. 839*c*.

9) Coll. C. Blume, 1864. — Leemans, n⁰. M, 285*g*.

10) Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXV, n⁰. 839*d-e*; XXVIII, pag. LXXIV, n⁰. 839*m*; XXX, pag. CLXVIII, n⁰. 839*n*; XXXI, pag. CCIV, n⁰. 839*o*. — Dergelijke *wajra's* gebruiken ook de priesters in *Tibet* (Pander, 109, afb. 4) en in *Japan*, waar zij *Go-kô heeten* (*Cat. Mus. Guimet*, 1883, pag. 194).

Voorwerpen bij godsdienstoefeningen en processies gebruikt.

terwijl het middelste gedeelte bolvormig is. Aan een der *wajra's* ontbreekt een der vier sikkelvormige punten, die de middelste punt omgeven.
L. 17 cM.

1891 [1]). *Bovengedeelte* van een *priesterstaf* in den vorm van een driepuntige speer of drietand (*triçûla* [2]), een attribuut van *Çiwa*, bestaande uit drie speerpunten, die op gelijke afstanden, de middelste hooger dan de twee op zijde, op een slingerenden met uitsteeksels versierden band staande, met geringden steel. Een der lanspunten en het afhangend versiersel er onder zijn afgebroken.
L. 31,7 cM.

1892 [3]). *Bovengedeelte* van een *priesterstaf* (*rinkelaar* [4]), in den vorm van een rond stuk op geringden steel, die spiraalvormig in het voetstuk uitloopt. Op het voetstuk drie driehoekige uitsteeksels. Drie versierde bogen verbinden het voetstuk met een kleiner rond voetstuk daarboven. Hierop zitten drie hurkende *Buddha*-beeldjes, gescheiden door bloemvormige versiersels. Bovenop een spiraalvormige punt, met drie driehoekige uitsteeksels van onderen. Aan een der drie versierde bogen hangt een ring.
L. 24 cM.

1893 [5]). *Bovengedeelte* van een *priesterstaf* in den vorm van vier ronde vertakkingen, die twee elkaar loodrecht kruisende cirkels vormen; met krulvormige uitsteeksels, op een geringden steel.
L. 16,7 cM.

3329 [6]) *Nâga*, met wijd opengesperden hek, waaruit de tong hangt, en gekroonden

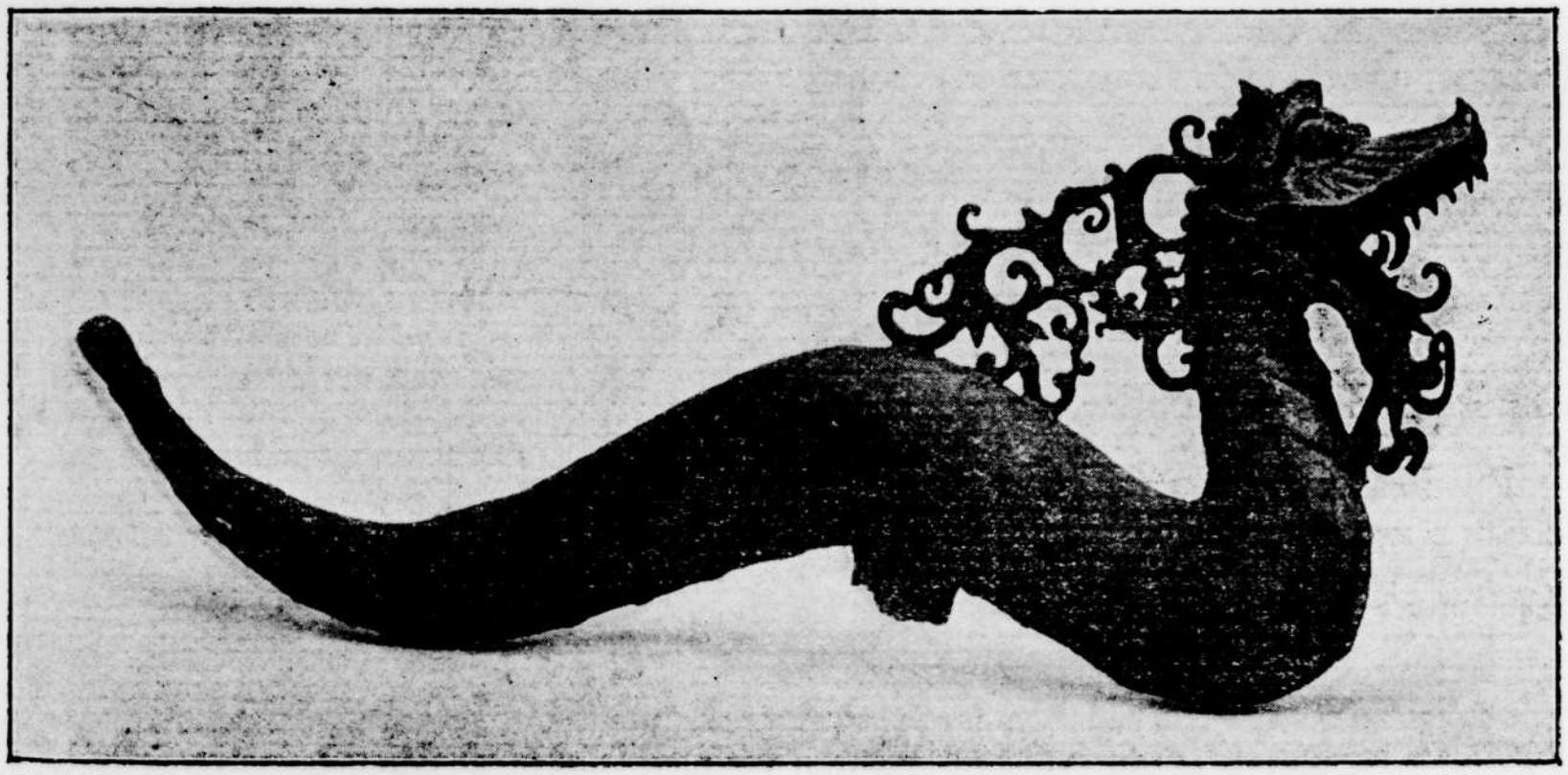

3329. ± 1/3 w. g.

1) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 285 *d*.
2) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 850. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXV—CXXVI, n⁰. 839*f*-g.
3) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 285 *e*.
4) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 846—849. — PLEYTE, *Buddha-legende*, 182, afb. n⁰. 7. — Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 848 *a*. — MÜNSTERBERG, pag. 148, n⁰. 134: Indischer Rasselstab (Chin. oder Jap. Arbeit 9tes Jahrhundert). — De *Japansche* naam van dergelijke rinkelaars is *shakujō* (HEPBURN, *Japanese-English dictionary*, 555, s. v.). 's Rijks Ethn. Mus. bezit een dergelijk voorwerp (Serie 1632/42), versierd met drie *Buddha*-beeldjes en met zes ringen. De *Indische* naam ervan is *khakkhara*. Dat het ook in *Tibet* gebruikt wordt, blijkt uit PANDER (pag. 109, afb. 8).
5) Coll. bar. VAN DER CAPELLEN, 1849. — LEEMANS, n⁰. M, 285 *f*.
6) Coll. BAUD. Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, n⁰. 706.

Voorwerpen bij godsdienstoefeningen en processies gebruikt.

kop, het lichaam kronkelend, met schubben versierd. Tusschen den rug en den kop een opengewerkt tusschenstuk, ook aan den borst een uitsteeksel. Aan den buik een cylinder, om het voorwerp op eene stang te zetten. — Zie afbeelding, pag. 143.

L. 39, h. 15 cM.

3332 [1]). *Vaanhouder* (?), langwerpig, in den vorm van een schild. Aan de beide uiteinden drie tanden, door twee insnijdingen gevormd en aan de keerzijde twee ringen. Gevat in een cylinder met driehoekige gaten en van boven eindigende in twee bloemvormige versiersels, waartusschen het schild steekt. — Van zeer oud brons.

Br. 35,5 cM.

3333. ± 1/4 w. g.

3334. ± 1/5 w. g.

3335. ± 1/5 w. g.

3333 [2]). *Bovengedeelte* van een *ceremonielans*, bestaande uit een hollen cylinder en daarop een platte dubbele groep punten met een speervormig uitsteeksel aan weerszijden, als van den *triçûla* (de eene punt afgebroken), een dergelijke groep van drie grootere en kleinere punten op het boveneinde en daartusschen aan weerszijden twee groote gebogen punten. Uit de 15e of 16e eeuw. — Zie nevenstaande afbeelding.

L. 31,5 cM.

3334 [3]). *Bovengedeelte* van een *ceremonielans* [4]) in den vorm van een zwaard met voorovergebogen lemmet [5]), waarvan de greep bestaat uit een hollen cylinder met driehoekige gaten. De punt van het zwaard in den vorm van een vlam met drie punten. Aan weerszijden van het ondergedeelte een bloemvormig uitsteeksel en takvormige figuren *en relief*. Uit de 14e—16e eeuw. — Zie nevenstaande afbeelding.

L. 35,2 cM.

3335 [6]). *Bovengedeelte* van een *knots* (*gada* [7]), uit een hollen geringden cylinder bestaande, waaruit zeven gegolfde bladeren omhoog stijgen die eindigen in evenzoovele

---

1) Aankoop BAUD, 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 58, n0. 694.

2) Aankoop BAUD, 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — PLEYTE, *Buddhalegende*, 181, afb. n0. 3. — Cat. SCHULMAN, 13—14 Februari 1900, pag. 58, n0. 691.

3) Aankoop BAUD, 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Zie SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, n0. 693.

4) Zie PLEYTE, *Buddhalegende*, 181, afb. 3.

5) Evenals de zwaarden der *Westerafdeeling* van *Borneo*. Zie Cat. Borneo, II.

6) Aankoop BAUD 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, n0. 695.

7) PLEYTE, *Buddhalegende*, 182, afb. 6.

Bidschellen.

tanden (een afgebroken). In het midden een in doorsnede vierzijdige lanspunt. Vermoedelijk eene voorstelling van vlammen, die in bliksemflitsen eindigen. — Wordt tegenwoordig nog in hout bij de *wajang wong*-voorstellingen gebruikt. — Zie afb. pag. 144.
L. 34,5 cM.

f. Bidschellen [2]).

aa. Met den stier (*Nandi*) als handvat [3]).

2407 [4]). *Bidschel*, aan de buitenzijde versierd met slingers en afhangende koorden, van onderen met parelrand. Boven op den steel staat de stier. De klepel ontbreekt. — Bij den *Çiwa*-dienst gebruikt. *Diëng.*
H. 10,4 cM.

3125 [5]). *Steel* [6]) van een *bidschel*, waarop een op de achterpooten hurkende stier, wiens omhoog gekrulde staart den bult aanraakt. Voor hem een puntig driehoekig uitsteeksel (*triçúla* [7]).
H. 7,7 cM.

bb. Met een drietand op het handvat [8]).

2343 [9]). Als voren. Boven op den steel twee sikkelvormige versiersels, aan weerszijden van de in doorsnede vierzijdige punt, waardoor een drietand (*triçúla*) gevormd wordt. Op de twee andere zijden een pyramidaalvormig bladversiersel. De klepel geeft de klank $\overline{\overline{\text{f}}}$. — Deze schellen heeten op Bali *bajra* en worden zoowel door Buddhisten als Çiwaïeten gebruikt. In Japan heeft men ook bidschellen met handvat in den vorm van een bliksem met drie punten (*san-kô* [10]). — Gevonden in het regentschap *Trĕnggalek*, residentie *Kĕdiri.*
H. 16,7 cM.

cc. Met vijf punten op het handvat, waarvan de vier buitenste eenigszins naar buiten gebogen zijn [11]).

2342 [12]). Als voren, glad bewerkt om de buitenzijde, bovenop met lotusbladen; de uit eenvoudig lijstwerk samengestelde steel rust op een lotuskussen en draagt aan het boveneinde de vier sikkelvormige versiersels rondom eene in doorsnede vierzijdige vijfde punt, doch niet daar naar toe gebogen. De klepel geeft als toon $\overline{\overline{\text{g}}}$. — Gevonden in het regentschap *Trĕnggalek*, residentie *Kĕdiri.*
H. 18 cM.

---

1) Raffles, pl. 14, fig. 9. — Serrurier, *Wajang poerwâ*, plaat, „*ritjikkan*" naast pag. 183, fig. 27.
2) Groeneveldt, pag. 237—244, n°. 856—943. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVI, n°. 857 *a-b*, 866, 866 *a-c*, 872 *a*, 892 *a-m*, pag. CXXVII, n°. 892 *n-o*, 896 *a*, 918 *a*, 919 *a-c*, 935 *a*, 940 *a*, 942 *a*; XXVIII, pag. LXXIV, n°. 872 *b*, 892 *p-r*, 933 *a*; XXIX. pag. LXXXI, n°. 939 *a*; XXXI, pag. CCV, n°. 859 *a*, 874 *a*, 875 *a*, 886 *a*, 892 *s-t*, 901 *a*, 908 *a*, 921 *a*; XXXII, pag. XCI, n°. 875 *b-c*; XXXIII, pag. LIV, n°. 919 *d*, 942 *b*; XXXVIII, pag. CLXI, n°. 898 *a*, 899 *a*, 904 *a*; XXXIX, pag. CCVIII, n°. 904 *b*-c; XL, pag. CCXVIII, n°. 904 *d*, pag. CCXIX, n°. 904 *e*; XLI, pag. CI, n°. 942 *c*; XLII, pag. CLXXXVI, n°. 874 *b*, 892 *u*, 936 *a*, 942 *d*; pag. CLXXXVII, n°. 943 *c*. — Raffles, pl. 80, fig. 1 en 3 der middelste rij. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 3, fig. 7 en pl. 5, fig. 4 en 7. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 3—5. — T. Ind. T. L. Vk. IV, pl. II, fig. 1—5. — Van Kinsbergen, 44 en 53.
3) Groeneveldt, pag. 237, 1e, n°. 856—871. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVI, n°. 857 *a-b*, 866, 866 *a-c*; XXXI, pag. CCV, n°. 859 *a*.
4) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Lemans, n°. M, 261.
5) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
6) Groeneveldt, n°. 867—871. 7) Als Groeneveldt, n°. 868.
8) Groeneveldt, n°. 872—876. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVI, n°. 872 *a*; XXVIII, pag. LXXIV, n°. 872 *b*; XXXI, pag. CCV, n°. 874 *a* en 875 *a*; XXXII, pag. XCI, n°. 875 *b-c*; XLII, pag. CLXXXVI, n°. 874 *b*. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 6.
9) Don. A. F. H. van de Poel, 1863. — Leemans, n°. M, 278.
10) Cat. Mus. Guimet, 1883, pag. 194.
11) Groeneveldt, n°. 877—896. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVI, n°. 892 *a-m*, pag. CXXVII, n°. 892 *n-o*, 896 *a*; XXVIII, pag. LXXIV, n°. 892 *p-r*; XXXI, pag. CCV, n°. 886 *a* en 892 *s-t*; XLII, pag. CLXXXVI, n°. 892 *u*. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 5.
12) Don. A. F. H. van de Poel, 1863. — Leemans, n°. M, 277.

Bidschellen

2344 [1]). Als voren, op den steel vier naar buiten gebogen bloemkelkvormige uitsteeksels rondom een peervormige punt. Het ondergedeelte onversierd, de steel met vele ringvormige verhevenheden. Zonder klepel. — Gevonden in het regentschap *Trĕnggalek*, residentie *Kĕdiri*.

H. 11,5 cM.

3123 [2]). Als voren, van onderen onversierd, de steel met eene verdikking van onderen en vele ringen. Bovenop een in doorsnede vierzijdige punt, omgeven door vier naar buiten gewende uitsteeksels met kromme punten. De klepel ontbreekt. De steel zit los in de schel.

H. 13,5, dm. 6 cM.

dd. Met vijf punten op het handvat, waarvan de buitenste naar de middelste toegebogen zijn [3]).

2653 [4]). *Bidschel*, even boven den voet met een band van lotusbloemen, bovenop met een groote geopende lotusbloem gedekt, uit wier hart de met verschillend lijstwerk versierde steel oprijst, die aan het boveneinde wederom in een geopenden bloemkelk uitloopt; daarop rondom een in doorsnede vierzijdige speervormige punt vier sikkelvormige figuren, waarvan een afgebroken is; aan het boveneinde van de punt is met een ringetje eene ketting van zeven schakels bevestigd. Het lichaam van de schel op gelijke afstanden met zes bloemen of edelgesteenten en doekslingeringen versierd. De peervormige klepel geeft de klank $\overline{\overline{\text{a}}}$.

H. 13,7 cM.

2227 [5]). Als voren, doch zonder lotuskussen; op de helft van de hoogte rondom met een band van acht edelgesteenten versierd. Van de vier sikkelvormige punten op den steel is een geheel afgebroken, terwijl van een ander alleen het boveneinde verloren is gegaan. Zonder ketting.

H. 15,1 cM.

1821 [6]). Als voren, doch ook met lotusrand van onderen, evenals n°. 2654; twee der sikkelvormige punten aan den top van den steel afgebroken. Met klepel.

H. 14,5 cM.

2284 [7]). Als voren, het benedengedeelte in den gewonen koepelvorm, rustende op lotuskussen en voet. Op den koepel een kleiner lotuskussen, waaruit de steel oprijst, die van boven wederom in een bloemkelk uitloopt, waarop vroeger, rondom een middelstijl, vier gebogen versiersels rustten, die met den stijl van boven zich vereenigden tot den top. Het koepelvormige lichaam van de schel is door een band omgeven, op geregelde afstanden om en om met vier grootere en vier kleinere bloem- en andere versierselen versierd, waarvan slingers afhangen.

H. 10,8 cM.

2406 [8]). Als voren, met slingers en lotusranden versierd, de steel met velerlei lijstwerk;

---

1) Don. A. F. H. van de Poel. — Leemans, n°. M, 281.
2) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
3) Dit is de vijfpuntige *wajra*. Zie boven pag. 142, n°. 2243 en noot 10. Zie Groeneveldt, pag. 239—241, n°. 897—918. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVII, n°. 918 *a-c*; XXXI, pag. CCV, n°. 901 *a*, 908 *a*; XXXVIII, pag. CLXI, n°. 898 *a*, 899 *a*, 904 *a*; XXXIX, pag. CCVIII, n°. 904 *b-c*; XL, pag. CCXVIII, n°. 904 *d*, pag. CCXIX, n°. 904 *e*. — Raffles, pl. 30, fig. 1 en 3 der middelste rij. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 3 en 4. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 7.
4) Don. Kinder de Camarecq, 1872. — Leemans, n°. M, 269.
5) Don. G. van Beest Holle, 1859. — Leemans, n°. M, 270.
6) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n°. M, 272.
7) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n°. M, 273.
8) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n°. M, 274.

Bidschellen.

de knop van den steel met de vijf punten is verloren gegaan [1]). De klepel geeft de klank fis aan. *Diëng.*

H. 12 cM.

2405 [2]). Als voren, met slingers en hangende koorden, waarin een *wajra* en bloemfiguren, versierd; boven op den steel vier sikkelvormige uitsteeksels, naar eene in doorsnede vierzijdige punt in het midden toegebogen. De klepel geeft den klank fis aan. *Diëng.*

H. 16,7 cM.

2226 [3]). Als voren, met lossen klepel, in den vorm van een *dagoba* op lotuskussen. De steel als een pinakel, ook op lotuskussen, van boven eindigende in een, zich openenden lotuskelk, waaruit een speerpuntvormig topstuk oprijst, door vier sikkelvormige uitsteeksels omringd, die naar het midden toegekeerd zijn en op den bloemkelk rusten. Twee dezer uitsteeksels zijn afgebroken. De schel is aan de bovenzijde met acht festoenen van doek of iets dergelijks versierd; daarboven acht antefixen van driepuntigen vorm; het midden van het rechtstandige gedeelte van elk dezer antefixen bevat succ. een langwerpig voorwerp, spiraalsgewijze als met een koord omwikkeld, een kort zwaard, een werpschijf, een olifantshaak, een boog en pijl, een *wajra*, een vlag en een strik. Onder de bovengenoemde festoenen een zich om het geheel slingerende slang met een edelgesteente of kam op den kop. — Gevonden in *Poerwarĕdja.*

H. 24,7 cM.

1820 [4]). Als voren, op den steel vier sikkelvormige, naar elkander toeloopende punten, waarvan een is afgebroken, rondom een in doorsnede vierzijdige punt. Het ornament van het onderste deel bestaat uit vier door krullen omgeven ovalen tusschen twee horizontale parelranden. Bovenop een lotuskussen, waaruit de steel oprijst. Met klepel.

H. 20 cM.

2877 [5]). Als voren, doch met festoenen in opkomend werk versierd. Boven het klokvormig gedeelte een ring [6]), waarop een lotuskussen rust. Hieruit rijzen vier sikkelvormige uitsteeksels rondom eene in doorsnede vierzijdige punt op. Met klepel. — Goed geconserveerd.

H. 19,3 cM.

2409*a-b* [7]). *Bidschel* (*a*), als voren, sierlijk bewerkt, met lijstwerk, parelbanden, doekslingers, hangers, een band met edelgesteenten enz. versierd; op den rijk samengestelden steel de vier sikkelvormige uitsteeksels om een in doorsnede vierzijdige punt, als voren. De klepel geeft den klank a aan; op een drievoet (*b*) met bloemvormig uitloopende pooten. — Gevonden in *Bagĕlen.*

H. schel 13,8, h. drievoet 4,5 cM.

2408 [8]). Als voren, doch zeer klein, eenvoudig en zonder andere versiersels dan ringvormige ruggen. De vier sikkelvormige uitsteeksels afgebroken, doch de in doorsnede vierzijdige punt bewaard gebleven. De klepel geeft den klank d aan. — Gevonden op den *Diëng.*

H. 6,5 cM.

---

1) Vgl. MEYER, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 4.
2) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 275.
3) Don. G. VAN BEEST HOLLE, 1859. — LEEMANS, n⁰. M, 271.
4) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 276.
5) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 279*c*.
6) Als GROENEVELDT, n⁰. 917.
7) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 279*a-b*.
8) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 280.

Bidschellen.

3121 [1]). Als voren, doch met acht pyramidale uitsteeksels, waartusschen zich slingers bevinden op het klokvormige gedeelte. De vijf punten van den *wajra* zijn verloren gegaan [2]). Met klepel.
H. 10,5, dm. 5,6 cM.

3122 [3]). Als voren, doch zonder klepel en kleiner; de top van den steel is verloren gegaan [4]). Onder en boven aan den wand een uitstekende lotusrand, en daartusschen een band met acht bloemvormige versiersels. De steel geringd en uitloopende in een vooruitstekenden parelrand.
H. 7,5, dm. 4,6 cM.

2442. ± 1/2 w. gr.

2442 [5]). Als voren, met sierlijke randen in verheven werk en een band met doekslingeringen om het midden; boven het lotuskussen, waaruit de steel verrijst, vier menschenhoofden, evenals die van *Brahmâ* [6]). Het bovengedeelte van den steel loopt uit in een pyramidale punt, omgeven door vier sikkelvormige uitsteeksels. Zonder klepel. — Zie nevenstaande afb.
H. 17,2 cM.

1671 [7]). Als voren, fraai bewerkt, door verschillende, scherp en kunstig gegoten sierlijke randen omgeven; bovenaan een band met acht lotusbloemen. Aan den steel, die insgelijks versierd is, vier hoofden rondom een pyramidaal uitloopende punt, omgeven door vier sikkelvormig gekromde uitsteeksels, eindigend. De bronzen klepel aanwezig; de klank der schel door een barst verloren gegaan.
H. 14,4 cM.

1630/15 [8]). Als voren, met de volgende ornamenten op het klokvormige gedeelte: onderaan een lotuskussen, daarboven een smalle band met afwisselend *wajra's* en vierbladige bloemen *en relief*, daarna een breedere band met bloemfiguren en afhangende bloemfestoenen *en relief*, bovenaan een lotuskussen. Daarboven vier menschenhoofden met *ûrṇâ* en versierd diadeem, daarboven een vooruitstekende rand met bloemfiguren *en relief*, dan twee ringvormige ruggen en eindelijk een lotuskelk, waaruit de vijf punten van den *wajra* omhoog stijgen. De vier buitenste punten sterker gebogen dan bij de vorige exemplaren en de punt van een der uitsteeksels afgebroken. Met klepel. — Zeer fraai.
H. 15 cM.

2375 [9]). Als voren, doch alleen het bovengedeelte met den steel aanwezig. Om het midden bloemsieraden en slingers; bovenop een lotuskussen, waarop vier menschenhoofden, boven welke de steel. Het uiteinde versierd met vier sikkelvormige uitsteeksels, waarvan een geheel afgebroken en een geschonden is, rondom een cylindervormigen steel. De klepel ontbreekt. — Gevonden in *Kědoe*.
H. 10,3 cM.

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Als GROENEVELDT, n⁰. 913.
3) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
4) Als GROENEVELDT, n⁰. 914. — Vgl. MEYER, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 4.
5) Coll. C. BLUME, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 265.
6) Als GROENEVELDT, n⁰. 912—915. — Zie RAFFLES, pl. 80, fig. 1 der middelste rij. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 7. — *Het Leven*, Jaarg. 1, n⁰. 29, pag. 914, afb. bronzen tempel- of gebedschel. — VAN KINSBERGEN, 44 en 53. — Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 20, fig. 3 (in het midden). — TIMMERMAN (*Elsevier*, jaarg. 11, n⁰. 2, pag. 96, n⁰. 602).
7) Don. P. O. G. GUYOT, 1838. — LEEMANS, n⁰. M, 268.
8) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catal. SCHULMAN, pag. 74, n⁰. 807.
9) Don. G. J. L. VAN DER HUCHT, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 267.

Bidschellen.

1648 [1]) Als voren, sierlijk bewerkt, met vier hoofden aan den steel, tusschen welke een rond gat; de uitsteeksels op den steel alle afgebroken [2]). De ijzeren klepel is misschien van latere dagteekening.

H. 10,8 cM.

ee. Met een staand rad op het handvat [3]).

2403 [4]). *Bidschel*, eenvoudig, in den vorm eener afgeknotte pyramide; op den geringden steel een rad met vier spaken [5]), waarvan de horizontale eindigen in bloemornamenten. Uit het bovenvlak van den steel verrijzen twee lange gebogen uitsteeksels, die tot boven de as van het rad omhoog gaan [6]). De klepel geeft den toon a aan. — Zoowel bij den *Buddha-* als bij den *Wiṣṇu*dienst gebruikt.

H. 22,4 cM.

2404. ± ½ w. gr.

1649 [7]). Als voren, doch klokvormig, van onderen slechts met ringvormige ruggen versierd en beschadigd. De steel sierlijk gedraaid. Bovenop een rad, waarvan de vier spaken links en rechts van een uitsteeksel voorzien zijn. Met bronzen klepel.

H. 13,2 cM.

1822 [8]). *Steel* van een *bidschel*; bovenop een vierspakig rad [9]), met drietandige vlamvormige uitsteeksels aan drie kanten, rustende op een onderstel, dat gevormd wordt door twee elkaar rechthoekig kruisende bogen met omhoog gekrulde ondereinden.

H. 10,5 cM.

2484 [10]). Als voren, doch de steel heeft in het midden eene eivormige verdikking; bovenop een rad met acht spaken [11]), aan drie kanten door drietandige vlammen omgeven. De klepel geeft den klank ais.

H. 14,6 cM.

2601 [12]). *Rad* van een steel van een *bidschel*, waarvan de spaken geheel in krullen zijn opgelost [13]), met een groot uitsteeksel van boven en twee kleinere aan de beide kanten.

H. 6 cM.

ff. Met versierselen, wier beteekenis onbekend is, op het handvat [14]).

2404 [15]). *Bidschel*, uit zes naar boven omkrullende lotusbladeren samengesteld;

---

1) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. M, 266.
2) Als Groeneveldt, n⁰. 913—914. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 4.
3) Zie Groeneveldt, n⁰. 919—933. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVII, n⁰. 919 *a-c*; XXXI, pag. CCV, n⁰. 921 *a*; XXXIII, pag. LIV, n⁰. 919 *d*. — *T. I. T. L. Vk.* IV, pl. II, fig. 2. — Pleyte, *Indonesian Art*, pl. XVII, fig. 2. — Timmerman (*Elsevier*, 11e jaarg. n⁰. 2, pag. 96, n⁰. 605).
4) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 282.
5) Als Groeneveldt, n⁰. 919—928.
6) Als Groeneveldt, n⁰. 924.
7) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. M, 284.
8) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 285.
9) Als Groeneveldt, n⁰. 926—927.
10) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 283.
11) Dus als Groeneveldt, n⁰. 931—933.
12) Aankoop 1869. — Leemans, n⁰. 285 *a*.
13) Als Groeneveldt, n⁰. 933.
14) Groeneveldt, n⁰. 934—943. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVIII, n⁰. 935 *a*, 940 *a*, 942 *a*; XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 939 *a*; XXXIII, pag. LIV, n⁰. 942 *b*; XLI, pag. CI, n⁰. 942 *c* XLII, pag. CLXXXVI, n⁰. 936 *a*, 942 *d*, pag. CLXXXVII, n⁰. 943 *c*.
15) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 263.

Bidschellen.

op den steel een met de voorpooten zich oprichtende *singha* [1]) met geopenden bek en uitgestoken tong, staande tusschen twee groote en twee kleine puntige bloemversierselen (een der kleine afgebroken). Zonder klepel. *Diëng.* — Zie af beelding pag. 149.
H. 18 cM.

3124 [2]). *Steel* [3]) van een *bidschel*, bovenop een steigerend monsterdier (*singha*), waarvoor een driehoekig uitsteeksel zich bevindt.
H. 11,5 cM.

2345 [4]). *Bidschel*, als voren, doch onversierd; het dier bovenop meer op een stier gelijkend, die op de achterpooten staat tusschen twee groote puntige bloemversierselen (*triçúla*). Met klepel, die den klank $\overline{\overline{\text{d}}}$ voortbrengt. — Gevonden in *Kĕdiri*.
H. 14 cM.

2371 [5]). Als voren, de steel schuins en in bogen vooruitstekend, in den vorm van een slangenlichaam [6]) met vogelsneb. Het klokvormige gedeelte glad, zonder ander versiersel dan een lijstje aan den benedenrand en een rij figuren *en relief* bovenop; zonder versiering. De klepel geeft den klank $\overline{\overline{\text{f}}}$.
H. 13 cM.

3347*a* [7]). Als voren, doch met een *Bodhisatwa*-beeldje [8]) als handvat, zittende met het rechterbeen afhangend (*lalita*-pose), de rechterhand vooruitgestrekt en de linker achter het lichaam rustende, versierd met halsketting, pols- en enkelringen. De rechtervoet afgebroken.
H. 16 cM.

1650 [9]). Als voren, zonder klepel, slechts met enkele ringvormige ruggen versierd, de steel met drie verdikkingen; boven op deze zit een ruw bewerkte *Gaṇeça* [10]), met de voetzolen tegen elkaar, de snuit in het bakje in de linkerhand, terwijl ook de rechter een kommetje of schedel draagt. Het beeldje zonder andere attributen. — Bij den *Gaṇeça*-dienst gebruikt.
H. 13,5 cM.

2959 [11]). Als voren, doch de wand met doekslingeringen enz. versierd en eindigende in een lotuskussen, waaruit de uit verschillend lijstwerk samengestelde steel oprijst. Bovenop een vierzijdige speervormige punt [12]), waaronder een vooruitstekende parelrand zich bevindt.
H. 14,2, dm. van onderen 5,6 cM.

3347 [13]). Als voren, van onderen effen, met eenige ingesneden ringen, de steel met vele verdikkingen en van boven versierd met een gevleugelden *Garuḍa* [14]), die aan weerskanten door een *triçúla* omgeven is. — Zeer fraai. — Bij den *Wiṣṇoe*-dienst gebruikt.
H. 21 cM.

---

1) Als Groeneveldt, n⁰. 934—936. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVII, n⁰. 935*a*.
2) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
3) Als n⁰. 936 bij Groeneveldt.
4) Don. A. F. H. van de Poel, 1863. — Leemans, n⁰. M, 264.
5) Don. Buyskes, 1864. — Leemans, n⁰. M, 285*c*.
6) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 938.
7) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
8) Groeneveldt, n⁰. 939. — Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 939*a*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 3, fig. 7.
9) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. M, 262.
10) Meyer, *Alterthümer*, pl. V, fig. 11.
11) Leg. Mr. J. A. A. Leemans, 1884. — Leemans, n⁰. M, 284*a*.
12) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 942. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVII, n⁰. 942*a*; XXXIII, pag. LIV, n⁰. 942*b*; XLI, pag. CI, n⁰. 942*c*; XLII, pag. CLXXXVI, n⁰. 942*d*.
13) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans. — Zie de afbeelding in den catalogus van J. Schulman, 12/13 Februari 1900, pag. 57, n⁰. 685.
14) Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1904, pag. 25.

Bidschellen. — Hangklokken.

1630/42 [1]). Onderstuk van een *bidschel*, zeer fraai versierd met laag afhangende bloemguirlandes tusschen drie ringvormige ruggen van boven en van onderen. In ieder der vier vakken, die door de guirlandes gevormd worden, gefigureerde Oudjav.-letters *en relief*, overeenkomende met die op de handvatten van spiegels [2]). *Jogyakarta.*

H. 9,5 cM.

1630/39 [3]). *Matrijs* van een *bidschel*, van binnen met drie paren ringvormige ruggen en daartusschen een rij bidschellen, alles *en creux*, van buiten met acht ingekraste boogvormige figuren. Bovenop een ringvormig rug; de steel cylindervormig. — Gebruikt om bidschellen te vervaardigen. *Samarang.*

Dm. 9, h. 11,5 cM.

XX. *Klokken, tongtongs, bekkens en andere muziekinstrumenten.*

a. Hangklokken met ketting [4]).

2341 [5]). *Hangklok*, waarboven een *singha*, op zijne achterpooten staande, met omhoog geheven voorpooten en geopenden bek. Voor hem een vlamvormig uitsteeksel, waarvan de punt zijn buik aanraakt. De *singha* versierd met hals- en borstband. Op zijn kop een oog, waarin door middel van een ring een kettingkje van 16 schalmen en een haak bevestigd is, bestemd om de klok in den tempel op te hangen. — Gevonden in het regentschap *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri.*

H. 33,2, l. ketting en haak 47 cM.

2402 [6]). *Hangklok*, als voren, doch met fraai bewerkten lotusband om het benedengedeelte en sierlijke hoog opkomende bloemversieringen op het bovengedeelte. Op de klok een hurkende *singha* met omhooggeheven voorpooten, geopenden bek en uitgestoken tong, met een band om den buik. Op zijn kop een ringetje, waarin eene ketting met haak. De klepel geeft den toon $\bar{g}$.

Volgens de overlevering onbeschadigd gevonden bij het openen van den grooten middelkoepel van den *Boro Boedoer* door den resident HARTMAN. — Zie nevenstaande afb.

H. 80,5, l. ketting en haak 37 cM.

2402. 1/4 w. gr.

2051 [7]). *Hangklok*, zeer fraai en uitmuntend bewaard. De klok is gedekt met een naar beneden zich verbreedend bladversiersel; daaronder rondom den bovenrand van

---

1) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Catal. SCHULMAN, pag. 77, n^0. 844.

2) HOLLE, *Tabel v. oud- en nieuw-Ind. alphabetten*, pag. 48: inscr. op bronzen voorwerpen. Zie ook l. c. pag. 41: inscriptie bronzen klok v. GALOEH, 1111 *Çâka.*

3) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Catal. SCHULMAN, pag. 76, n^0. 840.

4) Vgl. GROENEVELDT, n^0. 944—958*a*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVII, n^0. 958*b*, pag. CXXVIII, n^0. 958*c-e*; XXVIII, pag. LXXIV, n^0. 947*a*, 952*a*, 958*a* 1; XXX, pag. CLXVIII, n^0. 957*a*; XXXIV, pag. CIV, n^0. 958*b*; XXXVII, pag. CXLIX, n^0. 952*b*; XXXIX, pag. CCVIII, n^0. 958*g*; XLII, pag. CLXXXVII, n^0. 944*a*, 952*c*, pag. CLXXXVIII, n^0. 956*a*, 958*h*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. V, fig. 5, 8, 9 (met het jaartal 1133, zooals uit de afbeelding blijkt) en 10.

5) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1863. — LEEMANS, n^0. M, 254.

6) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n^0. M, 255.

7) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1851. — LEEMANS, n^0. M, 256.

Hangklokken.

het vlakke gedeelte of veld, op gelijke afstanden, vier hoofden met puntige haarkapsels in zeer verheven werk; onder deze hoofden en op het veld, in plat verheven werk, vier bloembanden of kransen, boogsgewijze tot aan den benedenrand afhangende. Midden in elk der hierdoor gevormde deelen een lotusblad met steel; tusschen die festoenen naar beneden afhangende drie stengels met lotusknoppen. De benedenrand der klok loopt, eerst zich bol verbreedende, wederom geheel onderaan eenigszins nauwer toe. Het onmiddellijk op de klok geplaatste stuk van het handvat heeft den vorm van een zoutvat of twee hol bewerkte schijfjes, in tegenovergestelde richting boven en onder aan een veel dunneren cylinder verbonden. Het daaraan bevestigde hengsel of handvat heeft den vorm van een puntboog, aan welks top een oogje, om het geheel aan eene ketting op te hangen. Onder den boog staat op het voetstuk een *Nandi* [1]) of stier, van wiens rug een slang naar de punt van den boog omhoog kronkelt. Het hengsel is aan de twee beneden- en twee bovenhoeken van vlamachtige versieringen voorzien, waarvan echter thans één (aan den rechter bovenhoek) gedeeltelijk ontbreekt. *Bagelĕn.*

H. 32,7 cM.

2374 [2]). *Hangklok*, met ketting en haak. De klok in den gewonen vorm; aan den voet eenvoudig plat lijstwerk, aan de bovenhelft een met rozetten versierde band; bovenop lotusbladversiering. Op de klok een rond voetstuk, waarop een knielende *Nandi* of zebu met bult in een, aan het voetstuk bevestigden beugel, met zes vlamvormige versieringen aan de buitenzijde [3]) en een *wajra* op den rug van den stier. Boven in het midden van den beugel is de ketting vastgehecht, aan welks ander uiteinde de spiraalvormig gedraaide haak bevestigd is. — Gevonden in *Kĕdoe.*

H. 25,6, l. ketting en haak 26 cM.

2104 [4]). *Hangklok*, als voren, doch langs den onderrand lotusbladeren, dicht bij het bovenstuk een breede band van vierbladige bloemen, door dubbele *wajra's* gescheiden en bovenop een rond lotuskussen, waarop een stier of *Nandi* ligt [5]), achter wiens bult een ring is, om de klok op te hangen. Zonder ketting en haak, als n^0. 2051.

H. 17,5 cM.

2876 [6]). *Hangklok*, in den vorm van een *dagoba*, als voren, doch van onderen en dicht bij het bovengedeelte met eenvoudig lijstwerk, bovenop met lotuskussen, waarop een ringvormig handvat met een driehoekig uitsteeksel van boven. Zonder ketting en haak.

H. 17,8 cM.

1856 [7]). *Hangklok*, als voren, eveneens in den vorm van een *dagoba* gegoten, rondom met uitkomend werk versierd: lotusbladeren boven en beneden, slingers [8]) en parelranden. Rondom het lichaam van de klok acht vlamvormige versiersels, waarvan twee van boven afgebroken zijn. — In *Djapara* bij het aanleggen eener suikerfabriek ettelijke voeten diep onder den grond gevonden.

H. 23,5 cM.

1652 [9]) en 2599 [10]). *Kettingen* van *hangklokken*, uit acht dubbel omgebogene schakels bestaande, 1652 zonder, 2599 echter met haak.

L. 21 en 27 cM.

---

1) Vgl. GROENEVELDT, n^0. 958*a*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVII, n^0. 958*b*, pag. CXXVIII, n^0. 958*d-e*; XXVIII, pag. LXXIV, n^0. 958*a* I; XXXIX, pag. CCVIII, n^0. 958*g*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 3, fig. 2.

2) Don. G. J. L. VAN DER HUCHT, 1864. — LEEMANS, n^0. M, 257.

3) Als GROENEVELDT, n^0. 958*a*.

4) Aankoop 1858. — LEEMANS, n^0. M, 258.

5) Als GROENEVELDT, n^0. 958*a*.

6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n^0. M, 258*a*.

7) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1848. — LEEMANS, n^0. M, 253.

8) Vgl. MEYER, *Alterthümer*, pl. V, fig. 8 en 10.

9) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n^0. M, 260.

10) Aankoop 1869. — LEEMANS, n^0. M, 259.

Hangklokken, tongtongs.

b. Hangklokken zonder ketting [1]).

1662—64 [2]) en 3354 [3]). *Hangklokken*, 1662 en 1663 van boven, 1664 van onder en boven beschadigd. Zonder versiering. Van onderen breed, van boven stomppuntig met uit het midden voortkomend pijpje. — 1662—1664 gevonden bij de *dessa Waroe Dojong* aan den voet van den *Mĕrapi*.

H. 30—47, dm. aan de opening 35—39 cM.

3115—16 [4]). *Hangklokken*, als voren, 3116 kleiner dan 3115 en het bovenste gedeelte van beide bijna geheel afgebroken.

H. 34,8 en 29, dm. opening 41,5 en 30,8 cM.

3011 [5]). *Hangklok*, als voren, doch in den vorm van een lagen afgeplatten kegel of *dagoba* [6]).

H. 9,8, dm. 18,6 cM.

3117 [7]). *Bovengedeelte* van een *hangklok*, cylindervormig [8]), van boven iets oploopend en doorboord.

H. 10,3, dm. 6 cM.

c. Tongtongs.

1630/16 [10]). *Tongtong*, bestaande uit een achtkantigen cylinder, die over de geheele lengte van een breede sleuf voorzien is. Aan het boveneinde een ring of oog, om het voorwerp op te hangen. Het boveneinde versierd met bladvormige ornamenten en het boveneinde van de sleuf met een monsterkop *en relief*. Langs beide randen van de sleuf een aan Koreaansche motieven [11]) herinnerend ornament en concentrische vierhoeken, maeanders enz., omgeven door een parelrand. Aan het midden der gleuf is aan weerskanten het *Yin-* en *Yang*-teeken [12]) op eene ronde verhevenheid ingekrast. Het achtkantige ondervlak beschadigd. *Modjokĕrto*. — Zie bovenstaande afbeelding.

L. 28,5 cM.

1630/16. 1/4 w. gr.

3331. 1/4 w. gr.

---

1) Groeneveldt, pag. 246, XVI, n^0. 959—967. — Not. Bat. Gen. XXXIV, pag. CV, n^0. 959*a*; XXXVI, pag. XCI, n^0. 959*b*; XXXVII, pag. CXLIX, n^0. 959*c*.

2) Don. bar. J. C. Baud, 1835. — Leemans, n^0. M, 244—246.

3) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans.

4) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

5) Don. Mr. A. J. Duymaer van Twist, 1884. — Leemans, n^0. M, 246*a*.

6) Als Groeneveldt, n^0. 964 of 966 (?).

7) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

8) Als Groeneveldt, n^0. 967 (?).

9) Groeneveldt, n^0. 968—972. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVIII, n^0. 972*a-b*.

10) Aankoop November 1907, dus niet bij Leemans vermeld. — Catal. Schulman, pag. 75, n^0. 814 met afb. op plaat IV.

11) Schmeltz, *Die Sammlungen aus Korea* (*I. A. f. E.* IV), pag. 130 en 131, afbeeldingen.

12) Dumoutier, *Les symboles*, 13—18 en de mededeelingen over dit symbool in het, in de voorgaande noot genoemde opstel van Schmeltz pag. 130.

Dierklokken.

d. Ronde veeklokken [1]).

3331 [2]). *Veeklok*, vermoedelijk om aan den hals van een stier te hangen. Bolvormig, met eene insnijding van onderen. Van boven een uitstekende rand tusschen twee ringvormige ruggen. Dan volgt een lotuskussen, waarop een *Nandi* [3]) ligt. Op zijn rug een knop met een gat, waarin de schalm van eene ketting bevestigd is. — Uit de 14e of 15e eeuw. Zie afbeelding pag. 153.

H. 20,5 cM.

2376 [4]). Als voren, voor den hals van een rund. Bolvormig, zonder versiering dan eenige ringvormige ruggen van boven. De knop eindigt in een punt. In het dikste gedeelte van den knop is een thans geschonden ring. Van onderen slechts eene insnijding voor het geluid. De klepel geeft den klank gis. — Gevonden in *Kědoe*.

H. 14,3 cM.

2957—58 [5]) en 3120 [6]). Als voren, schelvormig, met ringetjes (2957—2958) of liggenden cylinder (3120) van boven; 2957 met, 2958 en 3120 zonder klepel. Onversierd, behalve eenige ruggen van onderen en van boven.

H. 9—15, dm. 6—11 cM.

e. Ovale (helmvormige) veeklokken [7]).

2692 [8]) en 2421 [9]). Ovale *veeklokken*, met klepel, bestemd om aan een koord aan den hals van een olifant gedragen te worden. Bovenop is een liggende cylinder bevestigd; de benedenrand met een breederen en twee evenwijdig loopende smalle bandjes, waartusschen bij 2421 een touwvormige band *en relief* zich bevindt. De rand loopt aan de beide zijden eenigszins opwaarts gebogen en puntig uit. De bronzen klepel is met een zeer dik omgebogen ijzerdraad (2692) of met een touw (2421) in den bronzen binnenring opgehangen en geeft den klank cis, e (2692) of d, f (2421). — 2421: *Bagělen*.

H. 17,8 en 17 cM.

401/20 [10]) en 913/44 [11]). Als voren, met touwvormigen rand van boven en onderen (44) of alleen van boven en met ringvormigen rug van onderen (20). De uiteinden van den onderrand puntig uitloopend (44) of vlak (20). De horizontale cylinder bij 20 beschadigd; 44 met en 20 zonder klepel. — 20: *Modjokěrto*.

H. 19 en 10 cM.

---

1) Groeneveldt, n⁰. 973—985. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVIII, n⁰. 985 *a-t*; XXX, pag. CLXIX, n⁰. 985 *u*; XXXII, pag. XCI, n⁰. 976 *a*; XXXIV, pag. CV, n⁰. 980 *a*; XXXVII, pag. CXLIX, n⁰. 976 *b*, pag. CL, n⁰. 976 *c*; XXXVIII, pag. CLXII, n⁰. 976 *d-e*; XL, pag. CCXIX, n⁰. 984 *a*; XLI, pag. CI, n⁰. 981 *a*.

2) Aankoop Baud 1900, dus niet vermeld bij Leemans. — Zie Catal. Schulman, 13—14 Februari 1900, pag. 58, n⁰. 692 met afbeelding.

3) Als Groeneveldt, n⁰. 973 en 974.

4) Don. G. J. L. van der Hucht, 1864. — Leemans, n⁰. M, 288.

5) Leg. Mr. J. A. A. Leemans, 1884. — Leemans, n⁰. M, 260 *a-b*.

6) Don. Min. v. Koloniën, 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

7) Zie Groeneveldt, pag. 249, *e*, n⁰. 986—1013 *b*. — Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIII, n⁰. 986 *b-c*; XXXIII, pag. XCI, n⁰. 1007 *a-b*; XXXIV, pag. CV, n⁰. 990 en 1013 *a*; XXXVI, pag. XCI, n⁰. 1007 *c*, pag. XCII, n⁰. 1010 *a*; XXXVIII, pag. CLXII, n⁰. 986 *d*, pag. CLXIII, n⁰. 986 *e-f*; XL, pag. CCXIX, n⁰. 1003 *a* en 1007 *d*. — Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 21, fig. 1—3. — Raffles, pl. 80, fig. 3 der bovenste rij. — In *Oost-Java* wordt deze vorm van hout of brons onder den naam *klonțang*, in *West-Java* van hout, op *Bali* van hout en metaal nog tegenwoordig gebruikt. (*Gids Tent. Bali*, pag. 13, n⁰. 87—88.— Vreede, *Jav. Wdb.* I, 481, s. v. ꦤꦫꦶꦁ). — Timmerman, n⁰. 565.

8) Don. Min. v. Koloniën 1875. — Leemans, n⁰. M, 293.

9) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 294.

10) Serie 401 don. Mr. J. W. van Lansberge, 1884.

11) Serie 913 don. dr. J. Groneman, 1890.

Dierklokken en -bellen.

2283 [1]) en 2355 [2]). Als voren, met klepel, die bij 2355 den klank *la* geeft. Van boven en van onderen met een opkomend parelrandje versierd. Bovenaan een liggende cylinder; de uiteinden van den onderrand bij 2283 puntig naar boven gewend, bij 2355 echter niet opwaarts gebogen [3]). 2355: *Bagĕlen.*

H. 13 cM.

2356 [4]) en 2422 [5]). Als voren, doch 2422 allen van boven met een parelrand, van onderen met twee ringvormige ruggen. De uiteinden van den onderrand bij 2356 vlak, bij 2422 naar boven puntig oploopend. De liggende cylinder bij 2422 dwars geplaatst. Bij 2422 is alleen het bovendeel van den klepel aanwezig. Deze geeft bij 2356 den klank $\bar{\bar{b}}$ of $\bar{\bar{a}}$is, bij 2422 den klank $\bar{\bar{g}}$is. *Bagĕlen.*

H. 12,8 en 11 cM.

2105 [6]) en 3449 [7]). Als voren, met een parelrand van onderen en van boven. De onderrand bij 2105 puntig uitloopend, bij 3449 stomp. De horizontale cylinder met een (3449) of drie (2105) ringvormige ruggen in het midden; beide zonder klepel. — 3449 gevonden in de *dessa Sidorĕdjo*, district *Bandongan*, afd. *Magĕlang*, resid. *Kĕdoe.*

H. 12 en 15 cM.

3118 [8]). Als voren, doch aan den onderrand beschadigd; zonder klepel. Onder den liggenden ring, met een dwarsring in het midden, een band van bladvormige versiering [9]) in plaats van parelrand; de onderrand onversierd, met twee dwarsruggen.

H. 14, dm. 15,5 × 10,5 cM.

3119 [10]). Als voren, doch de uiteinden spiraalvormig omgekruld. Boven den onderrand een breede band met opkomende spiraal- en krulvormige en driehoekige versiering *en relief*. Op de twee zijden van het bovengedeelte een ∩-vormig uitsteeksel. Het bovengedeelte onversierd. Bovenop in plaats van een liggenden cylinder een dwars geplaatste ring [11]). — Sterk afwijkend exemplaar.

H. 11,5, dm. 12,5 × 5,5 cM.

3450 *a-b* [12]). *Klepel* (*a* [13]) en *oogje* (*b*) van een *dierklok*. De klepel bestaat uit een bronzen staaf met een oog van boven, evenals *b*, en een ronden knop van onderen, waarop een puntig uitsteeksel volgt. — Gevonden in de *dessa Sidorĕdjo*, district *Bandongan*, afd. *Magĕlang*, resid. *Kĕdoe.*

L. klepel 10,5, l. oogje 3,3 cM.

f. Gesloten ronde bellen met een lossen kogel als klepel [14]).

2551 [15]). *Bel*, voor den hals van een olifant, aan een band, waarvan nog een stuk over is; bolvormig, doch van boven oploopend in een punt, omgeven door lotus-

---

1) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. M, 295.
2) Don. Min. v. Koloniën 1864. — Leemans, n⁰. M, 296.
3) Als n⁰. 1010 en 1011 bij Groeneveldt.
4) Don. Min. v. Koloniën 1864. — Leemans, n⁰. M, 297.
5) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 298.
6) Aankoop 1858. — Leemans, n⁰. M, 299.
7) Don. Ned. Ind. Bestuur, 1902, dus niet vermeld bij Leemans.
8) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
9) Als n⁰. 1008 en 1009 bij Groeneveldt.
10) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
11) Vgl. Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 21, fig. 1.
12) Don. Ned. Ind. Bestuur, 1902, dus niet vermeld bij Leemans.
13) Zie Groeneveldt, n⁰. 1013*a*.
14) Zie Groeneveldt, pag. 250, *f*, n⁰. 1014—1036*a*. — Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 1014*a*; XXXIV, pag. CV, n⁰. 1019*a*; XXXVI, pag. XCII, n⁰. 1024*a*; XXXVII, pag. CL, n⁰. 1036*b*; XXXVIII, pag. CLXIV, n⁰. 1017*a*; XLIII, pag. XCIX, n⁰. 1017*b* en 1033*b*. — Raffles, pl. 80, fig. 5 (der bovenste rij.).
15) Don. Kinder de Camarecq, 1866. — Leemans, n⁰. M, 286.

Dierbellen.

bladeren. De platte voet driekantig [1]); tot de halve hoogte van den bol zijn, overeenkomende met het midden van elke zijde van den voet en van daar beginnende, opwaarts drie langwerpige smalle insnijdingen aangebracht. De wand van den bol, die rondom met kogeltjes *en relief* versierd is, beschadigd. Binnenin een ijzeren kogel, om den klank teweeg te brengen.

H. 16,5 cM.

2102 [2]). Als voren, kogelvormig, op een driehoekigen platten voet rustende; van onderen naar boven tot een weinig boven het midden van de geheele hoogte met drie, eenigszins breeder opwaarts uitloopende platte banden in drie gelijke deelen verdeeld; de ruimte tusschen en boven deze banden met kleine uitkomende bolletjes bedekt. Bovenop den kogel een versiersel van zes bladeren, waartusschen zes kleinere bladeren zichtbaar zijn, die zoo een open lotuskelk vormen, uit welks midden een klokvormige knop omhoog rijst. In dezen knop een gat, waarmede het geheel aan een ring bevestigd is geweest, terwijl door een in de binnenruimte aan de bovenzijde opgehangen kogel de klank werd voortgebracht. Eene insnijding midden door elken der drie platte banden naar beneden en door het midden van de zijden van het driehoekige voetje, tot in het midden van dat voetje samenloopende, bevorderde de trilling en versterkte den klank. Slechts een der drie zijden en het bovengedeelte van het geheel zijn bewaard gebleven; het grootste gedeelte van de tweede en een gedeelte van de derde zijde, alsmede een gedeelte van het platte voetje ontbreken.

H. 13,7 cM.

2956 [3]). Als voren, voor een buffel, doch veel kleiner en van buiten effen, zonder uitsteeksels als voet, doch met drie insnijdingen [4]). Met kogel als klepel. De knop heeft den vorm van een ring of oog.

H. 14, dm. 7,5 cM.

3129 [5]). Als voren, met ring, doch veel kleiner en met eene bladvormige versiering onder den ring. Van onderen drie insnijdingen [6]).

H. 4, dm. 2,5 cM.

2424 [7]). Als voren, doch veel kleiner; bovenop een ring [8]) op een ronde schijf; in het midden een vischgraatvormige horizontale band en van onderen in het midden eene lange insnijding met dikke opstaande randen [9]). De oppervlakte verticaal geribd. De kogel geeft den klank $\bar{f}$. — Gevonden in *Bagĕlen*.

H. 5,5 cM.

2423 [10]). Als voren, voor den hals van rundvee, rond, doch de oppervlakte effen. Onder den knop een cirkel met door strepen versierden rand, terwijl ook langs de opstaande randen om de insnijding een evenzoo versierde band met krulvormige uiteinden loopt. De kogel geeft de klank $\bar{d}$. — Gevonden in *Bagĕlen*.

H. 6 cM.

3128 [11]). Als voren, doch het bovengedeelte schuins oploopende. Op den top een staande ring. In het midden eene ringvormige horizontale verdikking. Aan een der zijden daaronder een versiersel *en relief* (gestileerd masker?). Zonder versiering langs de opstaande randen.

H. 5,3, dm. 4,4 cM.

---

1) Als GROENEVELDT, n⁰. 1014—1021. — VAN KINSBERGEN, 52 (rechts). — Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 21, fig. 4—5 (onderaan).
2) Don. R. A. J. bar. VAN ITTERSUM, 1856. — LEEMANS, n⁰. M, 287.
3) Leg. Mr. J. J. A. LEEMANS, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 287*a*.
4) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 1026*a*.
5) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
6) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1026*a*.
7) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 289.
8) Dus als n⁰. 1024 bij GROENEVELDT.
9) Als GROENEVELDT, n⁰. 1027.
10) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 290.
11) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Dierbellen, bekkens, gongs.

3127 [1]). Als voren, bolvormig, met liggenden ronden ring, waaronder een rij concentrische halfcirkelvormige figuren *en relief*. Aan den onderkant eene lange insnijding met dikke opstaande randen, die in het midden puntig uitloopen. Zonder ringvormige verdikking in het midden.
H. 5, dm. 5,2 cM.

3012 [2]). Als voren, in den vorm van een doorzichtig bewerkten bol, met een oogje aan boven- en onderkant; binnenin een kogeltje. Het bovengedeelte beschadigd.
L. 6, dm. 3,5 cM.

2552 [3]). Als voren, om aan den hals van kleinere dieren te hangen, de vorm als voren, doch kleiner en met sikkelvormige insnijdingen. De ringen van boven en van onderen als voren. Binnenin een ijzeren(?) kogeltje voor den klank.
H. 5,5 cM.

2372 [4]). Als voren, doch langwerpig, en van onderen plat [5]). Aan elk der uiteinden een dubbele ring. De buitenzijde doorzichtig bewerkt en met drie ronde versieringen. Binnenin twee bolle ronde plaatjes en een kogeltje.
H. 5,7 cM.

1630/41 [6]). Als voren, doch ovaal, *à jour* bewerkt. De vier uitsteeksels elk het midden van een blad vormend. Van onderen in plaats van een ring een drakenkop met wijd opengesperden bek en daarnaast een plat, *à jour* bewerkt uitsteeksel. *Jogyakarta.*
H. 9 cM.

2879 [7]). Als voren, van geelkoper, in den vorm van twee ovale geribde holle belletjes, die aan een ring met touwvormig ornament bevestigd zijn en waarin rinkelende kogeltjes zijn.
H. 3,5, br. 6,3 cM.

g. Bekkens [8]).

2541—2542 [9]). *Bekkens*, slechts weinig bol, het eene bij het midden beschadigd; hier en daar sporen van herstelling door soldeering. Bij beide in het midden eene opening, ter doorlating van het koord. — Gevonden in de districten *Pandakan* en *Gondanglĕgi*, regentschappen *Bangil* en *Malang*, resid. *Pasoeroean.*
Dm. 38,5 cM.

h. Gongs [10]).

2540 [11]). *Gong*, met eene bolronde verhevenheid in het midden; rondom het open benedengedeelte langs den rand vier gaten [12]); een vijfde dicht bij den kant van het slagvlak, dit laatste wellicht, om den gong op te hangen, wanneer hij niet vlak en op kruiselings gespannen touwen werd geplaatst. *Pasoeroean.*
Dm. 46 cM.

2114 [13]) en 2279—80 [14]). Als voren, bestaande uit bakken met naar buiten zich

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Don. Mr. A. J. DUYMAER VAN TWIST, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 292*a*. — RAFFLES, pl. 80, fig. 5 der bovenste rij. — GROENEVELDT, n⁰. 1036.
3) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 292.
4) Don. Mr. P. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 291.
5) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 1036*a*.
6) Aankoop November 1907, dus niet hij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 77, n⁰. 843.
7) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 292*b*.
8) GROENEVELDT, pag. 252, *g*; n⁰. 1037—1050. — Not. Bat. Gen. XXXIII, pag. LV, n⁰. 1045*c-d*.
9) Don. Min. v. Koloniën 1866. — LEEMANS, n⁰. 251—252.
10) GROENEVELDT, pag. 253, *h*, n⁰. 1052—1069. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXIX, n⁰. 1061*a-b*, 1068*a*; XXXIII, pag. LV, n⁰. 1059*a*, 1068*b-e*; XXXIV, pag. CV, n⁰. 1064*a*, 1067*a*, XXXVIII, pag. CLXIV, n⁰. 1052*a-b*, 1068*f*, pag. CLXV, n⁰. 1068*g-h*, n⁰. 1069*b*. — RAFFLES, pl. 25, fig. 9. — EDW. JACOBSON & Mr. J. H. VAN HASSELT, *De Gong-Fabricatie te Semarang*.
11) Don. Min. v. Koloniën 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 247.
12) Als GROENEVELDT, n⁰. 1057—1065 en Not. Bat. Gen. XXXVIII, n⁰. 1068*f-g*.
13) Aankoop 1858. — LEEMANS, n⁰. M, 250.
14) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 248—249.

Gongs, gamĕlan, keteltrom.

eenigszins verwijdenden rand. Midden in den bodem een bolvormige knop, die bij 2280 een weinig beschadigd is. Boven aan den rand op gelijke afstanden vier gaatjes voor het inhaken der kettingen. De rand van 2280 beschadigd.
Dm. 22,5—29 cM.

3180 [1]). *Gong*, als voren, doch zeer beschadigd. — Afkomstig van de *dessa Kragan*, resid. *Rĕmbang*.
Dm. 74, h. 15 cM.

3228—29 [2]). Twee *gongs*, overeenkomende met de tegenwoordige *kĕmpoel's* [3]).
Dm. 40 en 38,5 cM.

3230—35 [4]). *Gongs*, overkomende met de tegenwoordige *bonang's* [5]).
Dm. 14,5—24,5 cM.

1827—29 [6]). Drie modellen van *muziekinstrumenten*, behoorende tot de *gamĕlan*; 1827 is de *gambang gangsa* [7]), bestaande uit elf naast elkander op een schuitvormigen bak liggende staafjes; 1828 is de *gĕndèr* [8]) en bestaat uit 10 horizontale staafjes, die op tien verticale staafjes liggen; 1829 is de *bonang* [9]), bestaande uit acht gongs of bolvormige bekkens, in twee rijen bevestigd in een bak met vier pootjes.
1827: h. 3, l. 11; 1828: h. 3,3, l. 8,5; 1829: h. 3, l. 14, br. 5 cM.

2285—86 [10]). Twee bekkenvormige *klokjes* van een muziekinstrument, gevende de tonen $\bar{\bar{e}}$ (2285) en $\bar{\bar{d}}$is (2286).
H. 2, dm. 7 cM.

2885 [11]). *Deksel van een keteltrom* [12]), zeer beschadigd, met een ornament, dat afwijkt van dat van alle tot nu toe bekend geworden exemplaren: In het midden een

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.

2) Don. Ind. bestuur, 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.

3) Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXIX, n°. 1061*a*-b. — RAFFLES, pl. 25, fig. 12. — GRONEMAN en LAND, *De gamĕlan te Jogjåkartå*, 39—40, § 813. — VREEDE, *Jav.Wbd.* I, 539, s.v. »

4) Don. Ind. bestuur, 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.

5) Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXIX, n°. 1068*a*; XXXIII, pag. LV, n°. 1059*a-b*; XXXVIII, pag. CLXIV, n°. 1068*f*, pag. CLXV, n°. 1068*g*, 1069*b*. — RAFFLES, pl. 25, fig. 3. — VAN DER LITH, *Ned. O. Indië*, II, pl. muziekinstrumenten (*gamĕlan*), fig. 9 en pag. 290. — CRAWFURD, I, 336 en pl. 9, fig. 3. — GRONEMAN en LAND, o. c. 33—35, § 8. — VREEDE, *Jav. Wbd.* II, 646, s.v. »

6) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n°. M, 499—501.

7) Zie VAN DER LITH, *Ned. O. Indië*, II, pl. muziekinstrumenten (*gamĕlan*), fig. 3 en pag. 291. — RAFFLES, pl. 25, fig. 1. — CRAWFURD, I, pl. 9, fig. 1. — GRONEMAN en LAND, o. c. 36—38, § 10.

8) VAN DER LITH, o. c. fig. 1 en pag. 290—291. — RAFFLES, pl. 25, fig. 4. — CRAWFULD, I, 337 en pl. 9, fig. onderaan links. — GRONEMAN en LAND, 38—39, § 11. — VREEDE, *Jav. Wdb.* II, 58, s.v. »

9) VAN DER LITH, fig. 9 en pag. 290. — RAFFLES, pl. 25, fig. 3. — CRAWPURD, I, 336 en pl. 9, fig. 3. — GRONEMAN en LAND, o. c. 33—35, § 8.

10) Don. D. J. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n°. M, 502—503.

11) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden 1883. — LEEMANS, n°. M, 299*a*: deksel van eene zeer groote kom of ketel!

12) GROENEVELDT, n°. 1070—1071*a*. — MEYER en FOY, *Bronzepauken aus Südost-Asien*, 1897. — SCHMELTZ, *Brouze-pauken im Indischen Archipel* (*I. A. f. E.* IX Suppl. 41—54 met pl. IV). — ROUFFAER, *Een paar aanvullingen over bronzen keteltrommen in Ned.-Indië* (*B. T. L. Vk.* volgr. VII). — HEGER, *Alte Metalltrommeln aus Südost-Asien*, 1902. — MEYER, *Alterthümer*, pag. 15*b* en plaat 16, fig. 1—7. — VAN HOËVELL, *Mittheilungen über die Kesseltrommel zu Bonto-Bangun* (*I. A. f. E.* XVI, 155—161 met plaat XX—XXI). — FOY, *Alte Bronzetrommeln aus Süd-ost Asien* (Mitt. Anthr. Ges. Wien, 390 vlg.; vooral pag. 409 over het bovengenoemde exemplaar). — FOY, *Zu den Bronzepauken aus Südost Asien* (Abh. und Ber. des K. Zool. und Anthr. Ethn. Mus. zu Dresden, Bd. IX, n°. 7), 12 Juli 1901. — DE GROOT, Verh. Med. Kon. Ak. v. W. 4e r, II (1898). — HIRTH, *Chinesische Ansichten über Bronzetrommeln* (Mitt. des Seminars für or. Sprachen, VII, 1904). — NIEUWENKAMP, *De trom met de hoofden te Pedjeng op Bali* (*B. T. L. Vk.* 7e volgr. VII, 319—338). — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LXI, n°. 1071*a*; XXXVII, pag. CL, n°. 1071*c*; XXXIX, pag. CCVIII, n°. 1071*d*; XLII, pag. CLXXXVIII—CXCII, n°. 1071*e*.

achtstralige ster, met vier kegelvormige verhevenheden op gelijke afstanden tusschen de stralen, die ieder door twee concentrische cirkels, de buitenste met een gekartelden rand, omringd zijn. De ster is omgeven door drie paren concentrische cirkels. Tusschen ieder paar een rij liggende S-vormige figuren. Dicht bij den buitenrand drie dergelijke paren concentrische cirkels, doch met staande S-vormige figuren daartusschen. De geheele ruimte is gevuld met een aantal drievoudige kromme lijnen, die in het midden lussen vormen en die naar binnen toe getand zijn. Hetzelfde ornament komt voor op de trom te *Pedjeng* [1]). In vier dier lussen eene kegelvormige verhevenheid, waarvan een door beschadiging ontbreekt. — Zie nevenstaande afbeelding.

Dm. ± 55, h. 5 cM.

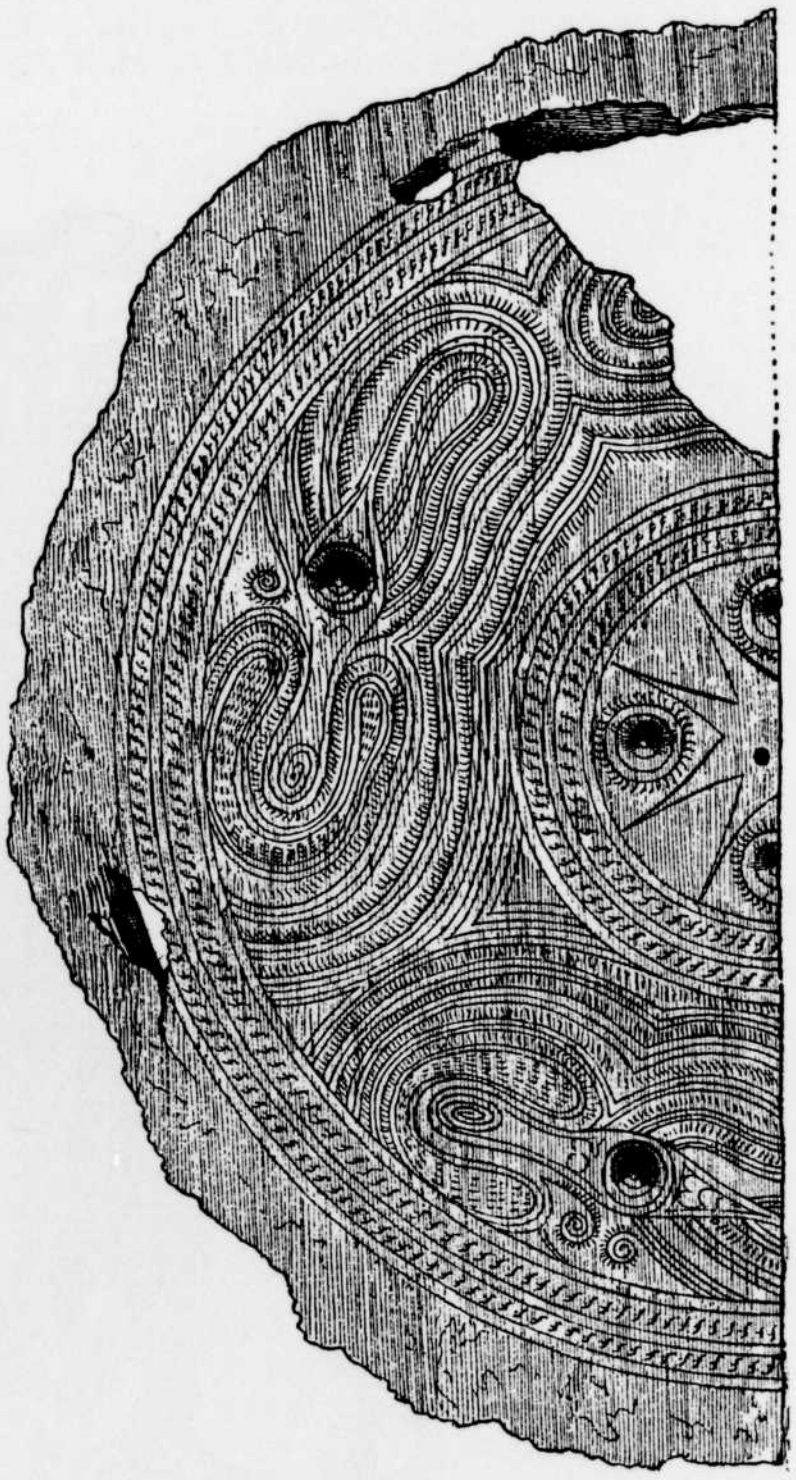

2885. ± 3½ w. gr.

XXI. *Lampen, spiegels en andere voorwerpen voor huiselijk (?) gebruik.*

a. Lampen [2]).

1645 [3]). *Lamp*, voor vier pitten [4]); de randen van het voetstuk beschadigd. Op het afgeknot pyramidevormige beschadigde middenschot staat een vogel met uitgespreide vlerken en zeer langen omhoog gekrulden bek; de beugel met een derden stijl aan de achterzijde aan den rand van het bakje verbonden. In den beugel en den derden stijl krulvormige figuren, die gedeeltelijk beschadigd zijn. Bovenop een ring, die op een knop draait, om het geheel op te hangen. — Uit de jongere periode van *Midden-Java*, overgangsvorm naar *Oost-Java* (?).

H. 21,5 cM.

1630/34 [5]). Als voren, doch fraaier versierd en geheel onbeschadigd. Het middenstuk

---

1) Zie NIEUWENKAMP, l. c. plaat III.

2) GROENEVELDT, n⁰. 1072—1106*a*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVIII, n⁰. 1085*a*, 1096*a*, 1106*a*; XXVIII, pag. LXXIV, n⁰. 1101*a*, pag. LXXV, n⁰. 1106*a* 1; XXIX, pag. LXXXI, n⁰. 1083*a*, pag. LXXXII, n⁰. 1098*a*; XXX, pag. CLXIX, n⁰. 1073*a*, pag. CLXX, n⁰. 1076*a*; XXXI, pag. CCV, n⁰. 1079*a*, pag. CCVI, n⁰. 1095*a*, 1096*a*, 1103*a*, 1103*b*; XXXII, pag. XCI, n⁰. 1073*b*; XXXVI, pag. XCII, n⁰. 1082*a*, pag. XCIII, n⁰. 1085*b*, 1106*c*; XXXVII, pag. CL, n⁰. 1093*a*; XL, pag. CCXIX, n⁰. 1094*a*; XLI, pag. CI, n⁰. 1073*c*, pag. CII, n⁰. 1076*b*, 1104*a*; XLII, pag. XCII, n⁰. 1078*b*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 4, fig. 5 en 6. — VAN KINSBERGEN, 45. — Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 22, fig. 3.

3) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS,, n⁰. M, 235. 4) Als GROENEVELDT, n⁰. 1072—1083.

5) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS, vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 832.

Lampen.

cylindervormig, met een ringvormigen rug in het midden. De vogel een pauw, met langen, vooruitstekenden hals, oogen *en relief*, ineengekrulde spiralen *en relief* op de vierledige uitgespreide vleugels, schubpatroon op het achterlijf en omhoog staanden staart met ovale vlekken *en relief* op den achterkant. Aan vier kanten een uitsteeksel

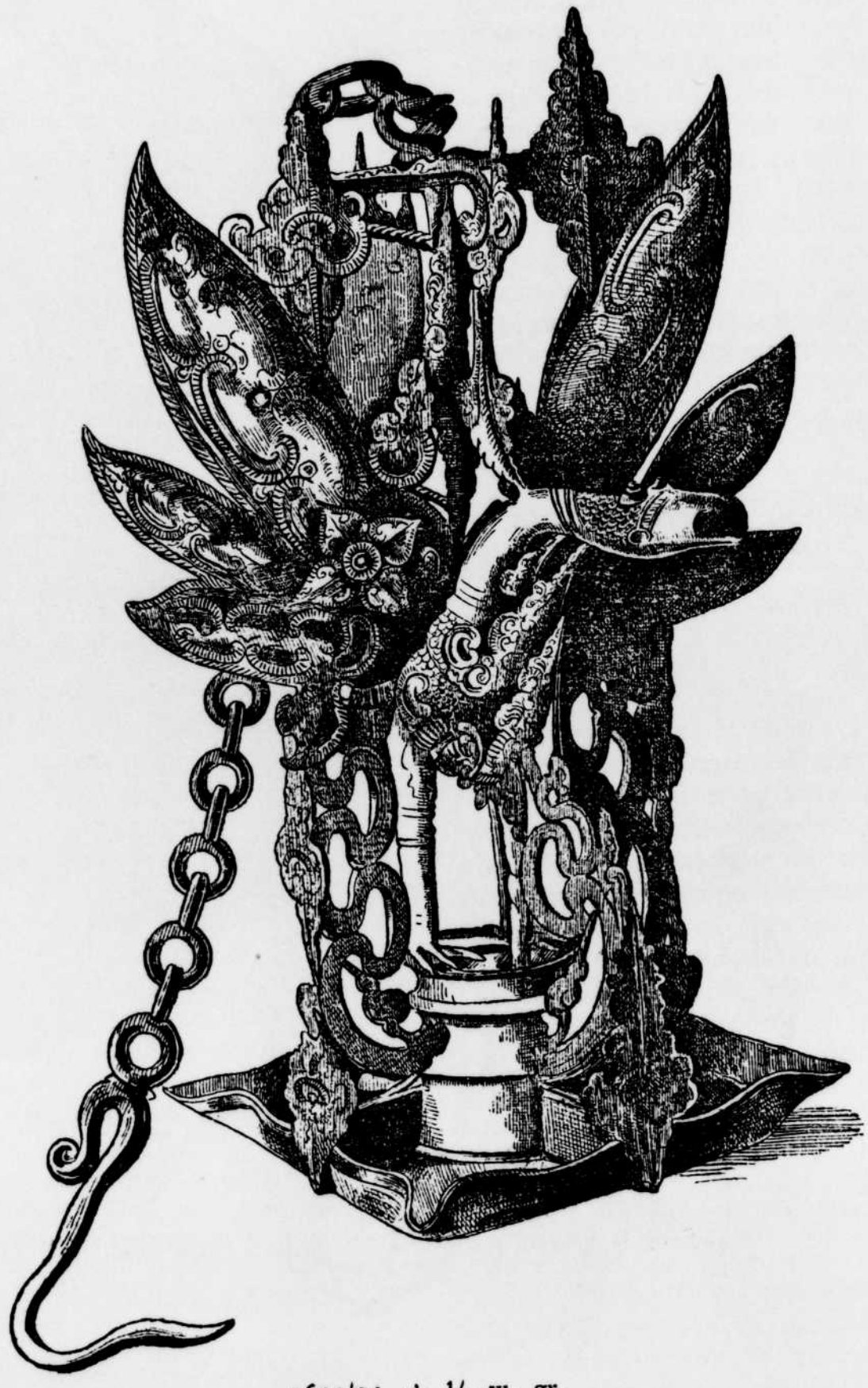

1630/34. ± ½ w. gr.

met *triçûla*-ornament, het laatste ook boven op den beugel aan weerskanten van het bladvormige middenstuk. Op den top is aan een ring eene ketting van tien schakels bevestigd, die uitloopt in een haak, bestemd om de lamp op te hangen. Het middenschot krulvormig *à jour* bewerkt. *Pasoeroean.* — Zie bovenstaande afbeelding.

H. 28, h. met de ketting 63, br. 19 cM.

Lampen.

2098 [1]). Als voren, voor vier pitten, door twee schotten en beugels in vier afzonderlijke oliebakjes van vierkanten vorm verdeeld, waarvan drie min of meer beschadigd zijn. De eenige goed bewaarde hoek eenigszins puntig uitloopende, als in een tuitje voor de pit. In het midden een vierkant voetstuk, met *triçûla*-ornament aan de hoeken, evenals aan het midden der buitenzijden van het bakje [2]). De beugels van bladversiersels voorzien. In het best gespaarde bakje eene vrouw, met *sarong* gekleed, zittende op het voetstuk, de linkerhand met polsring op de linkerheup rustende, terwijl de rechterarm beschadigd is. In het bakje daarnaast staat een man op het voetstuk, slechts met een schort bekleed, met vooruitgestoken linkerhand, terwijl de rechterhand omhoog geheven is en met duim en wijsvinger het haar aanraakt. Het bovengedeelte beschadigd. — Zie nevenstaande afbeelding.

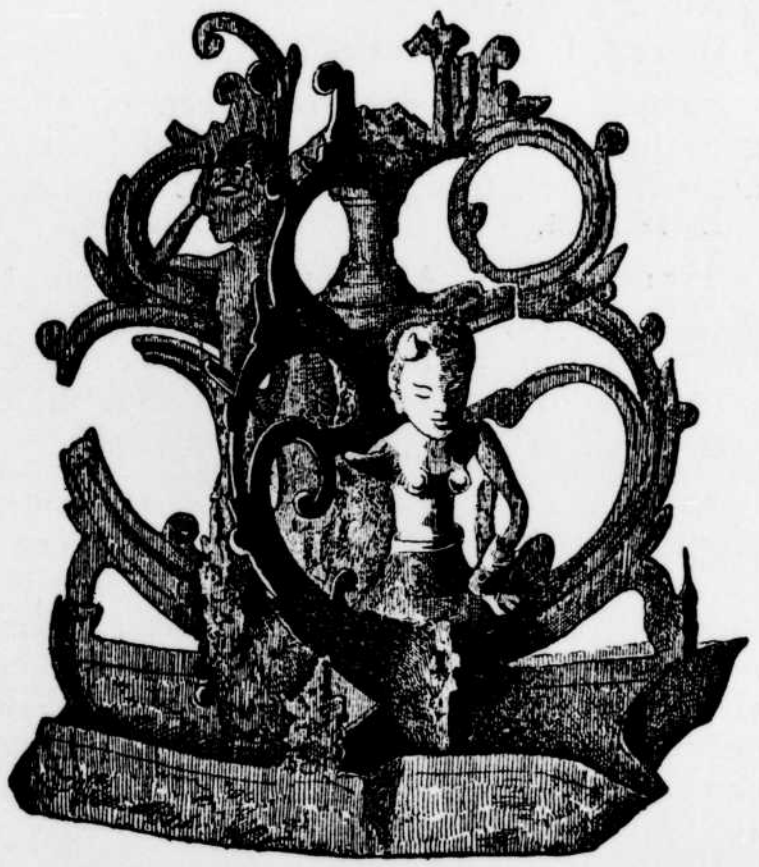

2098. 1/2 w. gr.

H. 14 cM.

1667 [3]). *Bakje* van een *lamp* voor vier pitten, zooals blijkt uit de vier tuitvormig uitloopende hoeken. In het midden van ieder der zijden eene kleine inkeping. De bodem beschadigd. — Gevonden bij de *dessa Waroe Dojong* aan den voet van den *Mĕrapi*.

H. 2,25 cM.

2100 [4]). *Bakje* van een staande *lamp* voor vier pitten, als voren, doch in den vorm van een vierbladige bloem, waarop een ring van brons geplaatst is. Tusschen de vier tuiten kleinere bladvormige uitsteeksels. In het midden een stijltje, waaraan het kettinkje, om het lampje op te hangen, is bevestigd geweest. — Uit de 14e en 15e eeuw.

H. 3,3 cM.

2539 [5]). *Lamp* (*tĕlĕmpik*) voor twee pitten [6]), geschonden, in den vorm van een, naar beide uiteinden puntig uitloopend en door een middenschot in twee gelijke deelen verdeeld schoteltje, met een, in drie bogen gevormden beugel, midden op de beide buitenzijden bevestigd; de twee afdeelingen hebben door eene opening in het middenschotje gemeenschap. Op den beugel aan twee kanten een spiraalvormige punt en op het middenschot eene beschadigde versiering. — Uit de jongere periode van *Oost-Java. Malang*.

H. 14,8 cM.

1646 [7]). Als voren, voor twee pitten, doch veel beter bewaard. Op het middenschot een, alleen aan de voorzijde *en bas relief* bewerkt paard, waarvan de ruiter half afgebroken is; daarachter staat een man, waaraan het hoofd ontbreekt. Boven

---

1) Don. R. A. J. bar. VAN ITTERSUM, 1856. — LEEMANS, n0. M, 236.
2) Dus als n0. 1078 bij GROENEVELDT.
3) Don. J. C. bar. BAUD, 1835. — LEEMANS, n0. M, 237.
4) Don. R. A. J. bar. VAN ITTERSUM, 1856. — LEEMANS, n0. M, 238.
5) Don. Min. v. Koloniën in 1866. — LEEMANS, n0. M, 233.
6) GROENEVELDT, n0. 1084—1093. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVIII, n0. 1085*a*; XXXVI, pag. XCIII, n0. 1085*b*; XXXVII, pag. CL, n0. 1093*a*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 4, fig. 6.
7) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n0. M, 234.

Lampen.

dit basrelief de beugel in den vorm van drie bogen. Aan den top, die in een ronde schijf uitloopt, eene ketting van zeven schakels. — Uit de jongere periode van *Oost-Java*. *Pasoeroean* (?).

H. 14,8, l. ketting 20 cM.

3279 [1]). Als voren, voor twee pitten, de vorm als voren, doch de bengel in de gedaante eener slang (*nâga*), met puntige uitsteeksels. Op het middenschot staat een *wajang*-pop [2]), terwijl het beeldje daar tegenover verdwenen is.

L. 18,2 cM.

2871—2872 [3]). Als voren, doch voor twee pitten, de beugel is grootendeels (2871) of geheel (2872) verloren gegaan [4]); het middenschot loopt bij 2171 aan weerskanten trapvormig op [5]) met twee driehoekige openingen boven elkaar, terwijl het bij 2872 geheel verloren is gegaan [6]). — 2871 uit de jongere periode van *Oost-Java*.

H. 2, br. 14,4 × 8,6 en 17 × 8,6 cM.

2099 [7]). *Lamp*, in den vorm van eene *Kinnarî* [8]) met uitgespreide vlerken en opstaanden staart; het bovenlijf dat eener vrouw met groote borsten, de vogelklauwen geklemd om een boogvormigen tak, die aan weerszijden breeder uitloopende, de tuiten voor de twee pitten vormt [9]) Het hoofdhaar op drie plaatsen met bloemen, de hals met eene ketting en edelgesteenten versierd, het haarkapsel in een naar boven gekrulde vlecht uitloopende, waaraan een ringetje voor de ketting, om het geheel op te hangen, bevestigd is. In de handen houdt zij voor de borst en beschouwt met alle aandacht een lotusbloem. De armen als die van een mensch, met polsringen. — Uit de 9e à 10e eeuw. *Wajang-bèbèr*-lamp (?). *Midden-Java*.

H. 13 cM.

2873 [10]). Als voren, in den vorm van eene *Kinnarî* of vogel met vrouwenhoofd en borsten, staande, zonder tak, doch met rechts en links een uitstekende pijp; voor twee pitten. De linkerklauw, vleugels en staart beschadigd. Diadeem met *triçûla*-ornament. Zonder armen.

H. 11 cM.

2426 [11]). Als voren, in de gedaante van eene *Kinnarî* of vogel met vrouwenhoofd en borsten, zonder armen. Sierlijk, puntig oploopend kapsel, diadeem, oorhangers en halsketting; achter het hoofd een vijfbladige bloem. De vlerken, aan beide zijden uitgespreid, vormen rechts en links de bekken voor de vier pitten, die met de binnenruimte in gemeenschap staan. Het lichaam van boven open. Boven die opening aan een, van den nek achterwaarts uitstekend versiersel met bladvormig uiteinde een ring, om de lamp op te hangen. In de, tegen het benedenlichaam gedrukte pooten een bloemstengel, scepter of iets dergelijks. Uit de 9e à 10e eeuw. *Wajang-bèbèr*-lamp (?).— Gevonden in de *Preanger Regentschappen*.

H. 10,5 cM.

1826 [12]). Als voren, in den vorm eener *Kinnarî* of vogel met vrouwengelaat en opstaande vleugels; boven op de haarvlecht een handvat met oog, staande op een

---

1) Aankoop 1897, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Vgl. Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXVIII, n0. 1085 *a*.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n0. M, 234 *a-b*.
4) Als GROENEVELDT, n0. 1091.
5) Dus als GROENEVELDT, n0. 1088.
6) Als GROENEVELDT, n0. 1093.
7) Don. R. A. J. bar. v. ITTERSUM, 1856. — LEEMANS, n0. M, 231.
8) Hemelsche zangeres.— GROENEVELDT, n0. 1097—1101. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXIV, n0. 1101 *a*; XXIX, pag. LXXXII, n0. 1098 *a*.
9) GROENEVELDT, n0. 1097—1099. — Verh. Bat. Gen. XXIII (1850), pl. 22 (rechts).
10) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n0. M, 232 *a*.
11) Don. KINDER DE CAMARECQ. 1864. — LEEMANS, n0. M, 232.
12) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n0. M, 230.

Lampen.

plat, van onderen spits toeloopend voetstuk; de pijp van de eenige pit aan de borst aangebracht [1]). — Uit de 9e à 10e eeuw. (*Wajang-bèbèr*-lamp (?). *Kadoe.*

H. 14,6 cM.

3328 [2]). Als voren, in den vorm van eene *Kinnarî* met vleugels, twee boezems, en twee armen met polsringen; de beenen in de gedaante van vogelklauwen, het achterlijf uitloopende in een opstaande vogelstaart. De beide handen aan den rand van het in een tuit uitloopende bakje. Aan de half uitgespreide vlerken is de drieledige beugel bevestigd. Aan een knop op den beugel hangt een ketting van 11 schakels met een haak, om de lamp op te hangen. — Uit de 9e à 10e eeuw (?). — Zie nevenstaande afbeelding.

3328. 1/4 w. gr.

L. 29, br. 11 cM.

1630/19 [3]). Als voren, voor een pit, doch eenvoudig in den vorm van een rond bakje, met vooruitstekend tuitvormig vooreinde en bladvormig *à jour* bewerkt handvat aan het achtereinde. *Modjokĕrto.*

H. 6,7, dm. 9,2 × 11 cM.

1630/20—22 [4]). Als voren, doch voor drie pitten, zooals blijkt uit de tuitvormige uitsteeksels aan beide zijden en van voren. Tusschen deze tuiten, die bij 21 in een spiraal aan weerskanten eindigen, bij 20 telkens zes inkervingen, die ook aan weerskanten van het handvat gevonden worden. Het handvat *à jour* bewerkt, bij 21 in den vorm van een vogelkop met duidelijk oog en geopenden bek, bij 22 in den vorm van een gestileerd menschenhoofd. *Modjokĕrto.*

H. 6,4—7,8, dm. 12,2 × 10,2, 12,1 × 10,9 en 14,6 × 12,4 cM.

2445 [5]). Als voren, voor zes pitten [6]), bestaande uit een zeshoekige schaal, in welks

---

1) Groeneveldt, n0. 1100 en 1101. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXIV, n0. 1101*a*. — Timmerman, l. c. n0. 657.

2) Aankoop Baud 1900, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Schulman, 13—14 Febr. 1900, pag. 59, n0. 696 met afbeelding. — Augusta de Wit, *Java*, 14.

3) Aankoop November 1907, dus niet bij Leemans vermeld. — Cat. Schulman, pag. 75, n0. 818.

4) Aankoop November 1907, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Schulman, pag. 75, n0. 818.

5) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n0. M, 239.

6) Vgl. Groeneveldt, n0. 1094.

Lampen.

midden eene cylindervormige verhooging oprijst, waarop een lotuskussen met daarop hurkenden, zich oprichtenden *singha*, die den rechter voorpoot opgeheven en den linker voorpoot op zijn linker achterpoot houdt, met opengesperden muil, waaruit de tong hangt. Op zijn kop een ringetje met ketting, om het geheel op te hangen. Uit de oudste periode van *Midden-Java*, voor huiselijk gebruik. — Gevonden in *Bagĕlen*.

H. 21,9 cM.

360/407. 1/5 w. gr.

360/407 [1]). Als voren, in den vorm van een kreeft [2]), met vier pooten, gehoornden kop, kreeftscharen, uitsteeksels op den rug en omhoog geheven staart. De tuit wordt gevormd door den vooruitstekenden bek. Het gedeelte van den kop, waar de drie horens staan, gaat met een scharnier open, tot het ingieten van de olie. Achter den staart een stang met beschadigde versierselen van boven. — Zie nevenstaande afbeelding.

H. 14,9, l. 16,5, br. 6,5 cM.

2875 [3]). *Staande lamp* [4]), voor vijf pitten, in den vorm van een tienstralige ster. Het omhoogrijzende midden van het oliebakje eindigt in een draaiend cylindertje, waarop het benedenlijf en de voeten van een zittend mensch. Het geheel rust op een ronden schotel met bladvormigen vooruitstekenden rand en doorzichtig gewerkt rond voetstuk. De lamp zelf is van onderen van insnijdingen en een ringvormigen rug voorzien en met poortvormige figuren versierd, terwijl een *à jour* bewerkt ornament van het bovendeel naar de vijf tuiten van het bakje loopt. — Uit de 14e à 15e eeuw.

H. 37,2, dm. voetstuk 18 cM.

401/4 [5]). Als voren, doch voor zes pitten, in den vorm van een twaalfstralige ster. Een der zes tuiten beschadigd. Het beeld op het draaiende cylindertje afgebroken. De ronde schotel met vooruitstekenden vlammenrand. De lamp schijnt voort te komen uit een vierbladige bloem. Daarboven een ringvormige rug en poortvormige figuren. — Uit de 14e à 15e eeuw. *Modjokĕrto*.

H. 45, dm. voetstuk 17 cM.

2347 *a-b* [6]). *Ceremonielampje* in den vorm van een rond bakje (*a*) met dekseltje (*b*). In het bakje een pijp voor de pit van katoen of kokosvezels. Het dekseltje los, van boven van eene opening voorzien en met lotusbladeren versierd. Het geheel op een cylinder gehecht, die op een stok of ander voorwerp bevestigd kan worden [7]). *Kĕdiri*.

H. 12,5 cM.

2550 [8]). Bovengedeelte eener *processielamp*, in den vorm van een vogel, op een rond voetstuk slaande, op welke voorzijde de tuit voor de katoenpit bevestigd is. De vogel houdt een hagedis, die langs zijn hals naar beneden kruipt, bij den staart in zijn bek vast. *Galoeh*.

H. 20 cM.

---

1) Uit het Kon. Kab. van Zeldzaamhedcn, niet bij LEEMANS vermeld.
2) Vgl. GROENEVELDT, n0. 1102.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n0. M, 238 *a*.
4) GROENEVELDT, n0. 1104—1106. — Not. Bat. Gen. XLI, pag. CII, n0. 1104 *a*.
5) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1884. — Niet vermeld bij LEEMANS.
6) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1863. — LEEMANS, n0. M, 240 *a-b*.
7) Vgl. GROENEVELDT, n0. 1104—1106.
8) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS. n0. M, 229.

Lampen. — Spiegels.

2611 [1]). *Beugel*[2]) van een *lamp*; op den top een vierkant voetstuk, waarop een *singha* op zijne achterpooten staat met opgeheven voorpooten en opengesperden muil, waaruit de tong hangt. Op zijn hoofd is eene ketting met haak bevestigd. Onder aan den beugel eene verbreeding met een uit vier bloembladeren samengestelde knop. — Uit de oudste periode van *Midden-Java*, voor huiselijk gebruik. *Diëng* (?).

H. zonder ketting 42, l. ketting met haak 23 cM.

2874 [3]). Gedeelte van den *beugel* van een *lamp*, met beweegbaar oogje, om de lamp aan een kettinkje op te hangen. Met kettingvormige versiering en hoorn- of halvemaanvormige uitsteeksels.

H. 8, br. 7,5 cM.

b. Spiegels [4]).

2414—2415 en 2419—2420 [5]). *Spiegels* (2414—2415) met hunne handvatten (2419—2420); de spiegels bestaande uit ronde bronzen schijven, gepolijst (2415), de spiegelkant flauw convex, de keerzijde flauw concaaf, met eene kleine verhevenheid in het midden, omgeven door drie concentrische cirkels (2415); 2414 sterk beschadigd. De handvatsels van boven concaaf. Daaronder volgt een lotuskussen en dan bij 2419 een staand naakt (?) beeld met de rechterhand op de hoogte van de borst en de linkerhand langs het linkerbeen; bij 2420 een met over elkander geslagen beenen zittend beeld met een langen, van voren opengeslagen sluier, aan den eenen kant, en blad- en bloemversieringen aan den anderen kant. De onderrand loopt bij 2419 breeder uit dan bij 2420. 2414—2415 gevonden in *Kědoe*, 2419—2420 in *Çheribon*.

Dm. spiegel 10—10,5, l. handvat 7,3 en 6,2 cM.

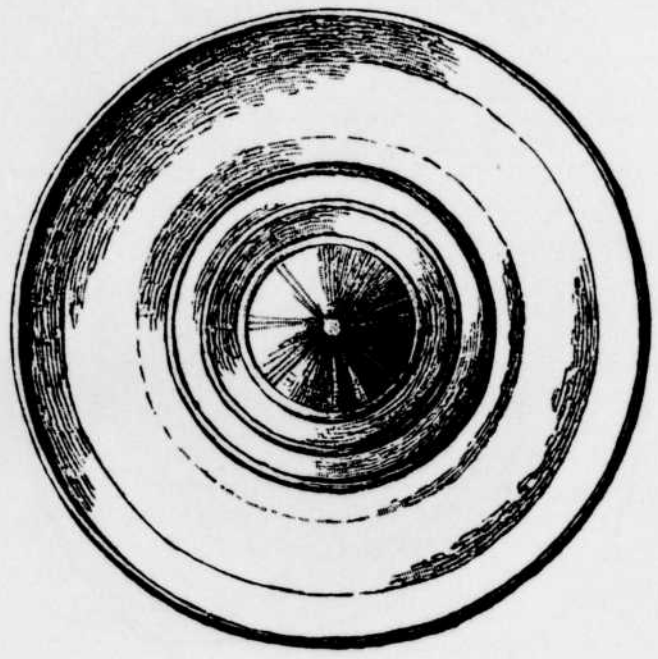

2413. ± 1/2 w. gr.

2276, 2294 [6]), 2413 en 2418 [7]). *Spiegels* (2276 en 2413) met hunne handvatten (2294 en 2418); 2276 als voren, doch zonder verhevenheid in het midden, 2413 aan beide kanten fraai gepolijst en met eene hooge kegelvormige verhevenheid [8]). Het handvat 2418 geheel effen en onbewerkt, van boven sterk concaaf en breed, dan smaller wordende, doch van onderen weder breeder en recht. Het handvat 2294 met een zittend *Buddha*-beeldje (?) aan den eenen kant en onduidelijke versierselen aan den anderen kant, eenigszins T-vormig. — 2413 gevonden in *Kědoe*, 2418 in *Cheribon*. 2413: Zie bovenstaande afbeelding.

Dm. spiegel 9,5—12,5, l. handvat 6,5—9,5 cM.

---

1) Don. N. B. H. F. Arriëns, 1870. — Leemans, n°. M, 241.
2) Vgl. Groeneveldt, n°. 1106*a*.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n°. M, 241*a*.
4) Groeneveldt, pag. 263—271, n°. 1107—1209. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXV, n°. 1128*a*; XXXI, pag. CCVI, n°. 1125*c-f* en 1143*a*; XXXIV, pag. CVI, n°. 1108*e*; XXXVI, pag. XCIII, n°. 1108*e-f*, pag. XCIV, n°. 1108*g-k*, pag. XCV, n°. 1108*l-o*, 1109*a-b* en 1112*a*, pag. XCVI, n°. 1128*b* en 1161*a*; XXXVII, pag. CLI, n°. 1125*g* en 1143*b-c*; XLI, pag. CII, n°. 1177*a*; XLIII, pag. XCIX, n°. 1119*a*, 1140*a*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. IV, Fig. 7—9. — Raffles, pl. 80, fig. 2, 4, 9 en 12.
5) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n°. M, 365, 365*a*, 366 en 366*a*.
6) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n°. M, 367 en 367*a*.
7) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n°. M, 368 en 368*a*.
8) Als n°. 1107 bij Groeneveldt. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 4, fig. 7.

Spiegels.

2416 [1]). *Spiegel*, als 2276, zonder verhevenheid in het midden en zonder handvat [2]). In het midden der keerzijde drie en aan den rand twee concentrische cirkels. — Gevonden in *Kědoe*.

Dm. 9 cM.

2897—99 [3]). Als voren, met lagen opstaanden rand, zonder verhevenheid in het midden; 2897 sterk geschonden. Langs den rand een vierde paar concentrische cirkels.

Dm. 10,5—11 cM.

3093—97 [4]). Als voren, met eene min of meer kleine kegelvormige verhooging in het midden, door drie concentrische cirkels omgeven; 3094 en 3095 zeer beschadigd. Bij 3097 is de kegelvormige verhooging aan de keerzijde het hoogst.

H. 0,5, dm. 10,5—11,8 cM.

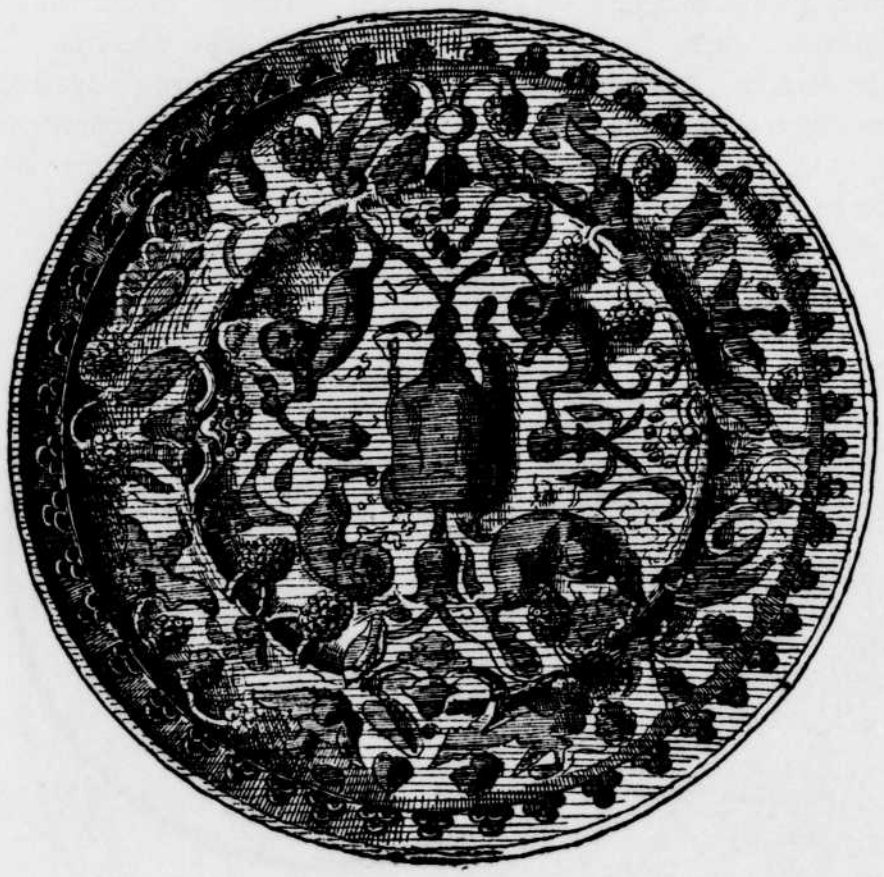

1630/38. 2/3 w. gr.

2412 [5]). Als voren, op 2413 gelijkend, met opstaanden rand; op de keerzijde vier ringen *en relief* en een ingesneden cirkel, die eene kegelvormige verhooging, als eene vrouwenborst, in het midden omgeven. Zonder handvat [6]). — Gevonden in *Kědoe*.

Dm. 14,5 cM.

2792 [7]). Als voren, doch de keerzijde met goudblad bekleed [8]) en met eene puntige verhevenheid, omringd door drie cirkels; beschadigd en zonder rand. De goudbladbekleeding dun, fraai gedreven met gestileerde bloem- en bladkrulversiering tusschen de verhevenheid en de drie cirkels. — Geschatte waarde *f* 55.

Dm. goudblad-bekleeding 13 cM.

1630/38 [9]). Als voren, de keerzijde geheel afwijkend van alle tot nu toe beschrevene: in het midden een doorboorde ronde knop, om er een touw door te rijgen. Daarom heen vier leeuwen en verder bladeren en vruchten, alles *en relief*, omgeven door een ringvormigen rug. In het gedeelte tusschen dien rug en den opstaanden rand bloemfiguren en langs den rand een bladornament *en relief* [10]). *Pasoeroean*. — Zie bovenstaande afbeelding.

Dm. 10,5 cM.

---

1) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n°. M, 370.
2) Dus als Groeneveldt, n°. 1128—1143. — Not. Bat. Gen. XXVIII, n°. 1128*a*, XXXI, n°. 1143*a*, XXXVI, n°. 1128*b*, XXXVII, n°. 1143*b-c*, XLIII, n°. 1140*a*.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n°. M, 370*a-c*.
4) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
5) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n°. M, 369.
6) Als Groeneveldt, n°. 1109—1125*b*. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CCVI, n°. 1125*c-f*; XXXVI, pag. XCIII, n°. 1109*a-b*, 1112*a*; XXXVII, n°. 1125*g*; XLIII, n°. 1119*a*.
7) Don. Min. v. Koloniën 1882. — Leemans, n°. M, 370*d*.
8) Als Groeneveldt, n°. 1126.
9) Aankoop November 1907. — Catal. Schulman, pag. 76, n°. 838.
10) Vgl. Groeneveldt, n°. 1144, waarschijnlijk van Chineeschen oorsprong.

Spiegelhandvatten.

1653 [1]). *Handvat* [2]) van een *spiegel*, aan den voorkant met twee staande en een hurkende, met de handen op den grond leunende, zittende of liggende menschenfiguur. Aan den achterkant een olifant, waarop een leeuw zit, en een vogel. Onder den concaven bovenrand aan weerszijden een vogeltje [3])

H. 9,7 cM.

1655 *a* [4]). Als voren, doch op de eene zijde eene vrouwelijke figuur, met afhangende armen, staande [5]) op een lotusbloem en op de andere zijde een beeld met een olifantshaak in de rechterhand, zittende op een olifant, waarschijnlijk *Indra* op zijn rijdier *Airâwaṇa* of *Samantabhadra*, wiens rijdier ook een olifant is [6]). Bovenop een lotuskussen.

H. 7,6 cM.

2490 [7]). Als voren, met een staand vrouwenbeeld [8]) op beide zijden, met de rechterhand opgeheven voor de borst en de linkerhand neerhangende. Van onderen vier ringvormigen ruggen. — Zie nevenstaande afbeelding.

H. 8 cM.

2490. ± 2/3 w. gr.

3352 [9]). Als voren; aan de voorzijde eene staande vrouw *en haut relief*, met loshangende haren, halsketting, borstband, polsringen en *sarong*, met een waterkruik in de afhangende linkerhand. Daarboven een lotuskussen. De achterzijde onversierd.

H. 6,6 cM.

1823 [10]). Als voren, op de voorzijde tusschen twee boomen een staand menschenbeeld [11]) met de armen langs het lichaam neerhangend, *en relief*. Aan den achterkant een lotusstengel met kussen tusschen twee boomen.

H. 7,5 cM.

2369 [12]). Als voren, slechts aan de voorzijde met een beeldje *en bas relief* versierd; staande, met de armen langs het lichaam afhangend, als 1823, doch minder goed bewerkt en platter. Het ornament aan de achterzijde afgesleten.

H. 7 cM.

1855 [13]). Als voren, op de eene zijde *en relief* een staand menschenbeeld, met de armen langs het lichaam afhangend, als 1823 en 2369, op de andere zijde een boom, waarom zich een slang kronkelt [14]). — Gevonden op den *Diëng*, in *Pĕkalongan*.

H. 5,2 cM.

2600 [15]). Als voren; aan de voorzijde tusschen bloemversieringen een staand beeld;

---

1) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. M, 371.
2) Zie Groeneveldt, pag. 267—271, n⁰. 1150—1209. — Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. XCVI, n⁰. 1161 *a*; XLI, pag. CII, n⁰. 1177 *a*. — Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 20, fig. 1, 2, 4 en 5, enz.
3) Eenigszins overeenkomende met n⁰. 1183 bij Groeneveldt (?).
4) Coll. Smissaert, 1830. — Leemans, n⁰. 372.
5) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1182 *a* en 1184. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 4, fig. 8.
6) Foucher, *Étude*, I, 98, n. 1 en 121.
7) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 374.
8) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1182 *a* en 1184. — Verh. Bat. Gen. XXIII, pl. 20, fig. 5.
9) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
10) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 377.
11) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1181.
12) Don. Buyskes, 1864. — Leemans, n⁰. M, 378.
13) Don. A. F. H. van de Poel, 1847. — Leemans, n⁰. M, 379.
14) Zie Groeneveldt, n⁰. 1192.
15) Aankoop 1869. — Leemans, n⁰. M, 375.

Spiegelhandvatten.

de rechterarm langs het lichaam afhangend en de linkerhand op de heup; aan de achterzijde een paard tusschen bloemversieringen. Bovenop een lotuskussen met concaven rand.
H. 7,5 cM.

2368 [1]). Als voren; op een rond lotuskussen tusschen bladversiersels, *en haut relief*, aan de eene zijde een staand mannen- [2]), op de andere zijde een staand vrouwenbeeldje; de man met neerhangende armen, de vrouw met omhoog geheven linkerarm.
H. 8 cM.

2228 [3]). Als voren; aan de voorzijde een staand monsterachtig vrouwenbeeld [4]) met de armen langs het lichaam nederhangend; aan de keerzijde een versiersel, bestaande uit drie boomen en daarboven een lotuskussen. — Opgegraven te *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*.
H. 7,9 cM.

3130 [5]). Als voren; op de eene zijde eene staande vrouw [6]), aan weerskanten door een boom omringd; op de andere zijde drie boomen. Bovenaan een lotuskussen.
H. 7,6, br. 4,5 cM.

3283 [7]). Als voren; aan de voorzijde een staand figuur, met nederhangende armen, aan de keerzijde drie boomvormige figuren, waarvan een der buitenste beschadigd is. Bovenaan een lotuskussen met concaven bovenrand.
H. 7,4 cM.

1834 [8]). Als voren, met lofwerk *en relief* versierd. Aan beide kanten een gestileerd menschenbeeld met omhoog geheven armen (?). Aan beide zijranden een parelband. Van boven concaaf.
H. 5,8 cM.

2491 [9]). Als voren, met een vrouwenbeeld *en relief*, op een lotuskussen staande [10]), aan den eenen kant en bloemversiersels aan den anderen kant.
H. 7,2 cM.

1745 [11]). Als voren, aan weerszijden met een onkenbaar geworden gestileerd godenbeeld versierd. Daaronder een parelrand. De bovenrand sterk concaaf, in den vorm van een lotuskussen.
H. 7 cM.

3351 [12]). Als voren, met aan weerskanten een boom, staande op een lotuskussen, ongeveer door een parelrand aan beide zijden en van boven. Een der hoeken van den concaven bovenrand beschadigd.
H. 6,6 cM.

1824 [13]). Als voren, doch op de voorzijde een zittend beeld [14]), met halsketting, bovenarmbanden en een *wajra* (?) in de op den schoot liggende handen, waarschijnlijk een *Bodhisatwa* (*Wajrapâṇi*?). Op de achterzijde een plantenmotief.
H. 7,5 cM.

---

1) Don. Buyskes, 1864. — Leemans, n⁰. M, 373.
2) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1181.
3) Don. G. van Beest Holle, 1859. — Leemans, n⁰. M, 385.
4) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1182 *a*.
5) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
6) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1182 *a*.
7) Aankoop 1897, dus niet vermeld bij Leemans.
8) Don. P. O. G. Guyot, 1844. — Leemans, n⁰. 383 of 390 (?).
9) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. M, 386.
10) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1182 *a* (?). — Raffles, pl. 80, fig. 1 der onderste rij.
11) Coll. Bagman, 1842—1843. — Leemans, n⁰. M, 389.
12) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
13) Coll. Domis, 1844. — Leemans, n⁰. M, 381.
14) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1186 (?). — Raffles, pl. 80, fig. 2 en 4 der bovenste rij.

Spiegelhandvatten.

1825 [1]), 1833 [2]) en 2492 [3]). Als voren; aan de voorzijde een *Buddha*-beeld *en relief*, met gekruiste beenen op een lotustroon (*padmásana*) zittende; met oorringen versierd, omgeven door bladranken; aan de achterzijde een gestileerde boom [4]). — Zie benedenstaande afbeeldingen.

H. 6,4—7 cM.

2492. Voorzijde. 2/3 w. gr.

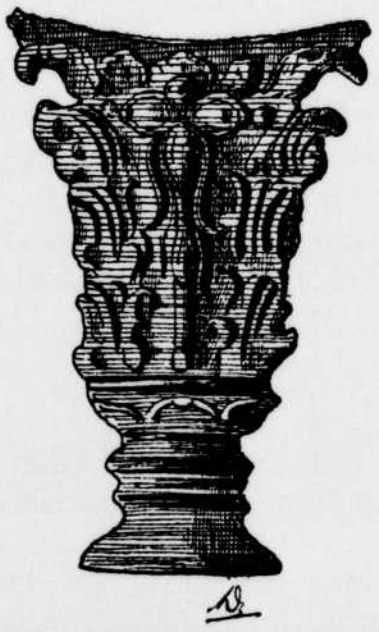

2492. Achterzijde.

1746. 2/3 w. gr.

3131 [5]). Als voren; op de eene zijde een met gekruiste beenen op een lotuskussen zittende persoon, op de andere bloem- en bladversiersels. Van boven concaaf.

H. 6,5, br. 3,9 cM.

3282 [6]) en 3350 [7]). Als voren; op de voorzijde de met gekruiste beenen op een lotuskussen zittende *Dhyáni Buddha Wairocana* [8]), op de keerzijde met lofwerk versierd. Van boven een lotuskussen. Daaronder bij 3350 een parelrand.

H. 7,6 cM.

2357 [9]). Als voren, met lotuskussen aan den bovenrand. Aan de eene zijde *en relief* een asceet (*tapa*), op zijn linkerbeen staande, het rechterbeen opgetrokken en met den rechtervoet op de hoogte van de linkerknie; de beide handen tegen elkander op de hoogte van de borst. Aan de andere zijde een zittende *Buddha* of *Bodhisatwa*, met de handen, die een *wajra* houden (?), in den schoot liggende. — Gevonden in *Bagĕlen*.

H. 7 cM.

1746 [10]). Als voren, doch veel breeder en de bovenkant sterker concaaf; *à jour* bewerkt [11]). Aan weerszijden een onherkenbaar godenbeeld, door een parelrand omgeven. — Zie bovenstaande afbeelding.

H. 7,5, gr. br. 6,5 cM.

---

1) Coll. DOMIS, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 382.
2) Don. P. O. G. GUYOT, 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 383.
3) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 380.
4) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1185 (?). — RAFFLES, pl. 80, fig. 2 en 4 van boven.
5) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
6) Aankoop 1897, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1186. — RAFFLES, pl. 80, fig. 2 en 4 van boven.
9) Don. Min. v. Koloniën 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 375.
10) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. 388.
11) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1180.

Spiegelhandvatten.

1854 [1]). Als voren, van boven concaaf, met bloem- en bladversiersels *en relief* aan weerskanten. In het midden een gestileerd zittend beeld (?) of een schildpad (?). — Gevonden bij de bouwvallen van een tempel op den *Diëng*, resid. *Pĕkalongan*.

H. 5,2 cM.

1654 [2]). Als voren, van boven concaaf, een der hoeken afgebroken, aan weerszijden in het midden een gestileerd zittend beeld,door bloemen of boomachtige sieraden omgeven.

H. 4,5 cM.

2962 [3]). Als voren, cylindervormig. Aan de eene zijde *Kuwera* [4]), als boven beschreven, met versierde bovenarmbanden, dubbelen borstband en *upawîta*; in de rechterhand een vrucht (citroen [5]), de linker op een zak, die op een pot rust. Ook aan den anderen kant een pot met deksel en in het midden een ichneumon (*nakula*). Naast de beide potten met deksels een kleinere. Aan de andere zijde eene staande vrouw (misschien *Hârîtî* (?) [6]) met den linkerarm langs het lichaam afhangend en de rechterhand voor de borst opgeheven. Het geheel rustende op een lotuskussen en omgeven door lotusstengelversiering.

H. 8,6, br. 4,4 en 2,2 cM.

1655 *b* [7]). Als voren, doch op de eene zijde een man met baard, die met gekruiste beenen op een lotusbloem (?) zit en op de andere zijde eene geheel uitgesleten versiering [8]).

H. 5,8 cM.

2960 [9]). Als voren, de spiegel moet een middellijn van 15 cM. gehad hebben, *à jour* bewerkt [10]), met eene vierbladige bloem in het midden en daarboven en onder trapsgewijs oploopende figuren. De bovenrand sterk concaaf, de onderrand iets breeder uitloopend.

H. 9,5 cM.

2961 [11]). Als voren, van een spiegel (?) of ander huisraad. Op een vijfzijdig voetstuk rust een lotuskussen, waarop een groep van een aantal *en relief* uitgewerkte figuren: aan de eene zijde een krijgsman te paard, met bovenarmbanden en polsringen, met een zwaard in de rechterhand, daarachter een aap; aan de keerzijde eene staande tusschen twee knielende vrouwen.

H. 11, br. 5 en 3 cM.

1658 [12]). Als voren, plat, van boven concaaf, van onderen T-vormig [13]), met naar boven gewende puntige uiteinden. Aan den eenen kant een bloemversiersel *en haut relief*.

H. 5,5 cM.

1656 [14]). Als voren, plat, van boven concaaf, van onderen T-vormig met naar boven gekeerde puntige uiteinden. De eene kant onversierd, de andere met uitgewischte bloemversiersels *en relief*.

H. 9 cM.

---

1) Aankoop 1847. — LEEMANS, n⁰. M, 387.
2) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 391.
3) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 391 *c*.
4) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1184. De beide beenen rusten op het kussen, als bij GROENEVELDT, n⁰. 548—552 *a*.
5) Zie BHAGVANLÂL, n⁰. 29. — GROENEVELDT, pag. 156.
6) VOGEL, *Études de sculpture bouddhique* (*Bull. de l'École franç. d'Extrême-Orient*, VIII, 487—490).
7) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 374.
8) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 391 *a*.
9) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1185 (?).
10) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1175—1177. — Not. Bat. Gen. XLI, pag. CII, n⁰. 1177 *a*.
11) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 391 *b*.
12) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 392.
13) GROENEVELDT, n⁰. 1170—73.
14) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 393.

Spiegelhandvatten. — Vazen.

1657 [1]). Als voren, de vorm als 1656. De eene kant onversierd; op den anderen kant de met oxijde gevulde inleggaten voor drie gefigureerde Oudjavaansche letterteekens [2]).
H. 9,9 cM.

1747 [3]). Als voren, de vorm als 1656; plat, van onderen breed met twee naar boven gekrulde punten. De eene kant onversierd, de andere met vier O.Jav. gefigureerde letters *en relief* [4]).
H. 9,5 cM.

1748—1749 [5]). Als voren, van boven sterk concaaf, van onderen aan weerskanten T-vormig verbreed, met naar boven gekeerde uiteinden. De eene kant onversierd, de andere met gefigureerde Oudjavaansche letters *en relief* [6]).
H. 8,5 en 5,4 cM.

3307 [7]). Als voren, van boven concaaf, van onderen T-vormig, met naar boven gerichte puntige uiteinden. De eene kant onversierd. Op den anderen kant *en relief* 4 gefigureerde Oudjavaansche karakters, overeenkomende met die, afgebeeld bij RAFFLES, pl. 80, fig. 4 der onderste rij [8]). — Zie nevenstaande afbeelding.
H. 8 cM.

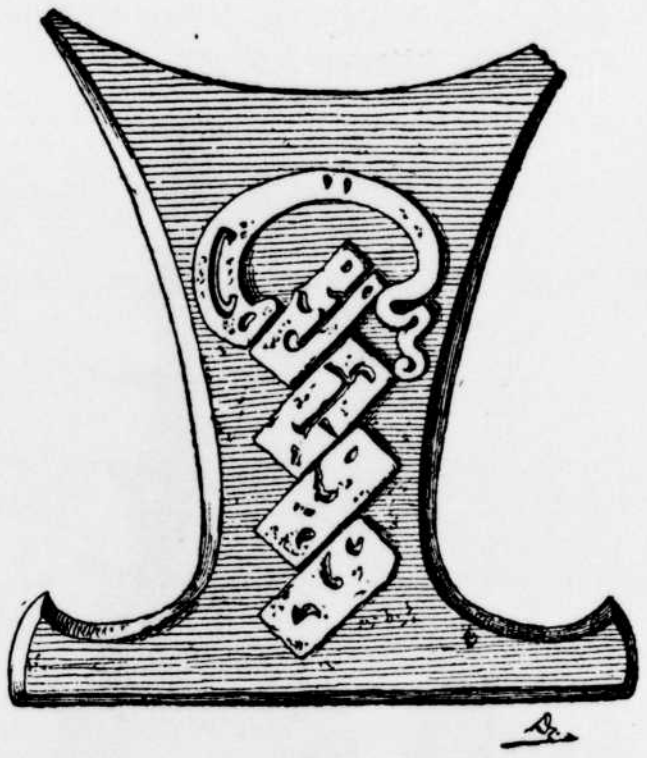

3307. 2/3 w. gr.

c. Verschillende voorwerpen voor huiselijk en ander gebruik [9]).

3072 [10]). *Vaas* [11]), groot, met wijde opening. De binnenwand aan de opening en den hals met ingedrukte figuren. De bodem bol.
H. 35, dm. 30, buik 30 cM.

3073 [12]). *Vaas* met twee ooren [13]), waarin loshangende ringen. Ronde bodem.
H. 25, dm. opening 17,5, buik 32,5 cM.

3074 [14]). *Vaas* of *pot*, met bollen bodem en dikken buik, onversierd. De rand vooruitstekend.
H. 19,2, dm. opening 14,6, buik 21,6 cM.

---

1) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 395.
2) Als RAFFLES, pl. 80, fig. 4 der onderste rij, doch met 3 in plaats van 4 teekens. — HOLLE, *Tabel van Oud- en Nieuw-Indische alphabetten*, 48. — GROENEVELDT, n⁰. 1150—60 en pag. 267—268, n. 1 van dr. BRANDES.
3) Coll. BAGMAN, 1842—43. — LEEMANS, n⁰. M, 394.
4) Zie voor de beteekenis dezer letters: GROENEVELDT, pag. 267, noot 1. — HOLLE, o. c., 48: Inscr. op bronzen voorwerpen Bat Gen. — HOLLE, *De klok of kohkol van Galoeh* (*T. I. T. L. Vk.* XXIV, 583—584).
5) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 396—397.
6) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1150—1160. — RAFFLES, *Hist. of Java*, II, pl. 80, onderaan rechts.
7) Aankoop 1898, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Zie *T. I. T. L. Vk.* 1877, pag. 584, fig. 5. — HOLLE, *Tabel*, 48, fig. 3.
9) GROENEVELDT, n⁰. 1210—1250. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIX, n⁰. 1214 *a-b*, 1217 *a-c*, 1250 *a*; XXVIII, pag. LXXV, n⁰. 1238 *a-f*, pag. LXXVI, n⁰. 1238 *g*, 1248 *a*, 1249 *a*; XXIX, pag. LXXXII, n⁰. 1214 *c*, 1215 *b*, 1246 *b-c*; XXXI, pag. CCVI, n⁰. 1216 *a*, pag. CCVII, n⁰. 1218 *b*, 1243 *a-b*; XXXII, pag. XCI, n⁰. 1227 *a*; XXXVII, pag. CLI, n⁰. 1215 *c*, pag. CLII, n⁰. 1221 *a*, 1223 *a*; XLII, pag. XCII, n⁰. 1241, pag. XCIII, n⁰. 1241 *b*, 1248 *b-d*; XLIV, pag. CXXVI, n⁰. 1246 *e*.
10) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
11) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1210—1218 (?). — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIX, n⁰. 1214 *a-b*, 1217 *a-c*; XXIX, pag. LXXXII, n⁰. 1214 *c*, 1215 *b*; XXXI, pag. CCVI, n⁰. 1216 *a*.
12) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
13) Als GROENEVELDT, n⁰. 1210—1211 en Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CLI, n⁰. 1215 *c*.
14) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Vazen, gewicht, enz.

2949 [1]). Benedengedeelte van eene kalebasvormige *vaas* of *pot*, zonder hals. Eenigszins geschonden.

H. 15,5, dm. 19,8, opening 9,4 cM.

3100 [2]). Opening en gedeelte van den rand van een *vaas*, de laatste met driehoekornament.

H. 1, dm. opening 9,6 cM.

2346. 1/3 w. gr.

2346 [3]). *Vaas* voor *reukwater*, met tuit in den vorm van een *nâga*-kop [4]) met gekromden hals, kroon en uitgestoken tong. Het hooge pyramidaal oploopende pijpvormige deksel met zes uitsteeksels. De buik met lotusbladeren enz. versierd; de voet door lijstwerk in verschillende geledingen verdeeld. Behalve met het inwendige van de vaas, staat de opening van de tuit in verbinding met eene andere opening, die uitkomt boven op den *nâga*-kop. — Gevonden in *Trĕnggalek*, residentie *Kĕdiri*.— Zie nevenstaande afbeelding.

H. 30 cM.

2377 [5]). *Vaas* als voren, de tuit eveneens in den vorm van een *nâga*-kop, doch zonder kroon. Langs den bovenrand met lotusbloemen versierd. Het deksel ontbreekt. Behalve met het inwendige staat de opening van de tuit in verbinding met eene andere opening, die boven op den *nâga*-kop uitkomt. Ook de bodem der vaas is doorboord en staat daardoor in gemeenschap met den bodemloozen voet. Van onderen een vooruitstekende schijf, waarboven bladvormige figuren *en relief*. — Gevonden in *Kĕdoe*.

H. 15,5 cM.

2106 [6]). *Gewicht* (?) [7]) van *lood*, een ronde schijf, langs de kanten bol bijgewerkt. Op de bovenzijde in opkomend werk een aap (*Hanumân* (?), op een lotuskelk gezeten.

Dm. 7,8, d. 2 cM., zwaarte 700 gr.

1651 *a-e* [8]). *Bakje*, van brons, cylindervormig, met gekartelden rand. Daaronder een rij cirkelronde en nog lager vier ruitvormige gaten op gelijkmatige afstanden in den zijwand. In het bakje vijf peervormige doorboorde gewichtjes (*a-e*) als paslooden.

H. bakje 4,4, dm. 4,7, h. gewichtjes 1—1,8, dm. 1,5—2,2 cM.

2432 [9]). *Mesje* met *stift*, geheel van ijzer, rechte rug en convexe snede; uitloopend in een, naar den rug van het lemmet gebogen puntige stift, met eene verdikking en daarboven in een in doorsnede vierkante steel uitloopend, die voor het inkrassen

---

1) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 336 *b*.
2) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1863. — LEEMANS, n⁰. M, 242: wierookvaas.
4) Als n⁰. 1212—1218 bij GROENEVELDT. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIX, n⁰. 1214 *a-b*, 1217 *a-c*; XXIX, pag. LXXXII, n⁰. 1214 *c*, 1215 *b*; XXXI, pag. CCVI, n⁰. 1216 *a*, pag. CCVII, n⁰. 1218 *b*.
5) Don. G. J. L. VAN DER HUCHT, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 243: wierookvaas.
6) Aankoop 1858. — LEEMANS, n⁰. M, 534.
7) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1222 *b* (afwijkend).
8) Coll. SMISSAERT, 1830. — LEEMANS, n⁰. M, 399.
9) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 400.

van teksten op lontarbladeren diende, terwijl het mesje gebruikt werd voor het snijden en gladmaken der bladeren. Ontvangen van den regent van *Banjoewangi* en wellicht afkomstig van *Bali* [1]).

H. 23 cM., grootste br. 1,5 cM.

2901 [2]). *Mesje*, als voren, doch het lemmet breeder, de steelring ojiefvormig en de doorn vierkant in doorsnede; het uiteinde van den doorn verloren gegaan.

L. 14, grootste br. 1,5 cM.

2373 [3]) en 2430 [4]). *Kloppers* voor boombast, voor het vervaardigen van papier of andere stoffen [5]). Langwerpig vierkant, met tien (2373) of negen (2430) geulen in de onderzijde, evenwijdig aan de lange zijden. Dwars over het bovenvlak en over de lange zijden eenige ruggen, die elkaar in het midden rechthoekig snijden; over de lengte met een vierkant gat. — 2430 gevonden in de *Preanger Regentschappen*.

L. 11 en 10,5, br. 3,9 en 3,3 cM.

2904 [6]). *Bit* van een paardentuig, bestaande uit twee, in doorsnede ruitvormige ijzeren staven; aan de uiteinden, waarvan het eene plat rechthoekig en het andere lusvormig is, opengewerkt en aan het bolle uiteinde met ringen. Zij zijn onderling verbonden door een rechten smallen en een krommen dikken ijzeren staaf. De laatste sluit in eene wijde boogvormige opening aan weerszijden.

L. 33, br. 15 cM.

2905 [7]). *Paardenbit*, als voren, doch van meer samengestelden vorm en meer versierd; ijzeren stang, die in het midden een bocht vormt, met twee opengewerkte ijzeren cirkels aan de uiteinden. De laatste aan een ijzeren stang als as, aan een van de uiteinden een ijzeren ring met een schakel verbonden, terwijl het andere uiteinde opengewerkt en oorvormig is.

Br. 15 cM.

2970 [8]). *Bit* als voren; twee stangen, door schakels met elkaar vereenigd, ieder met drie groepen van vier scherpe uitsteeksels [9]). Aan ieder der holle, in doorsnede klokvormige uiteinden der stangen zijn twee ijzeren ringen bevestigd.

L. 27,5 cM.

401/2 [10]). *Bit* voor een buffel, van denzelfden vorm als 2970, doch de stangen en de ringen veel zwaarder en dikker en op ieder der stangen aan vier kanten een groep van vijf groote en dikke uitsteeksels. — Opgegraven te *Modjokĕrto*.

L. 17 cM.

2349—53 [11]). *Kettingen* van ijzer, met langwerpig ronde schakels; 2349 en 2352 met een S-vormigen haak [12]) aan het eene uiteinde, 2353 met eene dubbele versiering van ineengekrulde spiralen, 2351 van dunne schakels. — In den grond in *Djapara* gevonden.

L. 16,6—183,5 cM.

---

1) Van *Lombok* bezit 's Rijks Ethn. Mus. een dergelijk voorwerp, doch met greep in den vorm van een *wayang*-pop (Serie 1130/63), dat bij NIEUWENKAMP (*Bali en Lombok*, 108) afgebeeld is en in mijn Cat. van *Bali* en *Lombok* (deel VII) zal beschreven worden.

2) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 400*a*.

3) Don. BUYSKES, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 498.

4) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 497.

5) Vgl. ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors als kleedingstof op Midden-Celebes*, *I. A. f. E.* XIV, 179—180 (41—42 der afzonderlijke uitgave), fig. 13—15: koperen gereedschappen uit *Tĕgal* en *Madura*. — GROENEVELDT, n⁰. 1226. — BRUMUND, 100.

6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 508.

7) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 509.

8) Leg. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 510.

9) GROENEVELDT, n⁰. 1228 (?).

10) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE. — Zie Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n⁰. 184. — Niet vermeld bij LEEMANS.

11) Don. Min. v. Koloniën 1863. — LEEMANS, n⁰. M, 415—419.

12) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1230.

Kettingen, doozen.

2093 [1]). *Ketting*, van brons, met Ɛ- en S-vormige schakels.
L. 34,5 cM.

2554—2555 [2]). *Kettinghaken*, zeer groot, dubbel; S-vormig, in het midden tonvormig. *Galoeh.*
L. 10, d. 3,5 cM.

2556 [3]). Idem, in den vorm van eene zich oprichtende slang met spiraalvormig omgekrulden staart; op den kop een dubbel ringetje voor het aanhechten van de ketting. *Galoeh.*
H. 6, d. 1,5 cM.

1846 [4]). *Ronde doos* [5]) met deksel, waarop, *en bas relief*, een paard, voortloopende tusschen struikgewas en door boomtakken omringd. — Gevonden bij de bouwvallen van een tempel op den *Diëng*, resid. *Pĕkalongan.*
H. 3,5, dm. 7,5 cM.

3112 [6]). Idem, als voren, met plat deksel; de bovenzijde versierd met een olifant [7]) met omhoog geheven snuit, *en bas relief*, tusschen bladstruiken.
H. 3, dm. 7,7 cM.

3113 [8]). Idem, als voren, met plat beschadigd deksel, van boven met bloem- en bladfiguren [9]) *en bas relief* versierd. In het midden een vierbladige bloem.
H. 2,6, dm. 7,5 cM.

3110 [10]). Idem, als voren, met deksel, welks bovenvlak versierd is met opkomend lofwerk en met een achtstralige ster in het midden [11]). Van boven en onder wat breeder toeloopend.
H. 5,5, dm. 10,4 cM.

3266 [12]). Idem, als voren, met overschuivend deksel, onversierd.
Dm. 13, h. 6 cM.

3111 [13]). Idem, als voren, met bol deksel, in het midden daarvan een rond schijfje, op eenigen afstand van den rand twee paar concentrische cirkels.
H. 6,5, dm. 9 cM.

1630/23 [14]). Idem, als voren, rond, met bol deksel, welks bovenvlak verdeeld is in acht vakken, waarvan ieder gevuld is met een blad- en bloemenornament. Aan de zijkanten van doos en deksel een bladmotief. *Jogyakarta.*
H. 9,5, dm. 18 cM.

3114 [15]). *Doos* van *tin*, rond, zonder deksel, van boven iets smaller dan van onderen.
H. 8, dm. 8,5 cM.

2605 *a-d* [16]). *Gouden doosje* [17]) (*a*), rond, met deksel (*b*); bodem en oppervlak van

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 419 *b*.
2) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 420—421.
3) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 422.
4) Aankoop 1846. — LEEMANS, n⁰. M, 398.
5) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1238.
6) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXV, n⁰. 1238 *a*.
8) Don. Min. v. Kolonien 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXV, n⁰. 1238 *c*.
10) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
11) Not. Bat. Gen. XXVIII, n⁰. 1238 *d*.
12) Aankoop 1895, dus niet vermeld bij LEEMANS.
13) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) Aankoop November 1907. — Cat. SCHULMAN, pag. 75, n⁰. 822.
15) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
16) Don. Min. v. Koloniën, 1870. — LEEMANS, n⁰. 397 *a-d*.
17) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1241.

Doozen, handvatten. — Armsieraden.

het deksel zeer fraai *à jour* bewerkt, in bloem- en bladpatroon. Daarin twee dunne ronde gouden plaatjes (*c* en *d*) van gelijke middellijn als die der binnenruimte van het doosje. — Gevonden in de *dessa Boengoer*, distr. *Kalangbret*, regentsch. *Ngrowo*, resid. *Kĕdiri*.

H. 1,3, dm. 5,1 cM.

3297 [1]). *Doos* van *verguld ijzer*, op drie pootjes, cylindervormig, bol oploopend deksel met knop. De wand *à jour* bewerkt, door verticale lijnen in vijf vakken verdeeld, elk met bloemen- en bladerentakken, overeenkomende met Japansch en Chineesch snijwerk. — Opgegraven in de ruïne van *Lali Sĕndjaga*, 3 palen van *Salatiga*.

H. met deksel 15, dm. 12 cM.

3337 [2]). *Doos* van *brons*, langwerpig vierkant; het deksel en de opstaande zijden, waarvan een zeer beschadigd is, *à jour* bewerkt met achtstralige sterren, omgeven door bladranken en ineengekrulde spiralen. — Ter bewaring van bronzen oorkonden (?).

L. 31, br. 10, h. 8 cM.

2489 [3]). *Voet* of onderstuk van eenig huisraad, van onderen en van boven rond, van onderen met bladvormigen rand. Het middenstuk sierlijk hoornvormig gebogen en met bladwerk *en relief* versierd. Van onderen hol, van boven plat.

H. 6,5 cM.

2651 [4]). *Handvat* of *steel* van eenig gereedschap of werktuig, geheel mislukt gietsel van *geelkoper* uit twee staven bestaande. — Door RADEN SALEH aan baron VON ROSENBERG geschonken.

L. 8 cM.

1757 [5]). *Hecht* of *steel*, als voren, van *brons*, in den vorm van een zuil, die ontspringt uit een lotus, waarboven twee reeksen, ieder van vier bladeren. Van boven hol en rond; onder den lotus een vooruitstekende ring.

L. 7,8 cM.

XXII. *Lijfsieraden.*

a. Voet- of enkelringen, bovenarm- en polsringen of armbanden [6]).

3451—62 [7]). *Arm-* en *polsringen*, ronde bronzen staaf, waarvan de dikke uiteinden langs en naar elkaar toe gebogen zijn [8]). — Gevonden in de *dessa Sidorĕdjo*, distr. *Bandongan*, afd. *Magĕlang*, resid. *Kĕdoe*.

Dm. 5—9 cM.

---

1) Aankoop 1897, dus niet vermeld hij LEEMANS.
2) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, pag. 61, n°. 709.
3) Coll. SAL. MÜLLER, 1865. — LEEMANS, n°. M, 361.
4) Don. C. B. H. bar. VON ROSENBERG, 1872. — LEEMANS, n°. M, 424.
5) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n°. M, 425.
6) GROENEVELDT, n°. 1251—1293. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LXI, n°. 1272 *a*; XXVI, pag. CXXIX, n°. 1261 *a*, 1277 *a*; XXVII, pag. LXIII, n°. 1281 *a*; XXVIII, pag. LXXVI, n°. 1266 *c-d*, 1272 *b*, 1281 *b*, 1285 *b-c*; XXIX pag. LXXXII, n°. 1283 *a*, 1284 *a*; XXX, pag. CLXX, n°. 1259 *a*, 1263 *c*; XXXI, pag. CCVII, n°. 1284 *b-c*; XXXIII, pag. LV, n°. 1272 *c*; XXXIV, pag. CVI, n°. 1266 *g*, 1272 *b*; XXXVI, pag. XCVI, n°. 1264 *c*, 1269 *a*, 1276 *a*; XXXVIII, pag. CLXVI, n°. 1271 *a-b*, 1273 *a-b*, pag. CLXVII, n°. 1274 *c*, 1282 *c-e*; XXXIX, pag. CCIX, n°. 1259 *b-c*, 1284, 1284 *e*; XL, pag. CCXX, n°. 1257 *a*, 1273 *c-d*; XLII, pag. CXCIII, n°. 1268 *a*, pag. CXCIX, n°. 1274 *d-e*, 1288 *a*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. IV, fig. 10—11.
7) Don. Ned. Ind. Reg. 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Zie GROENEVELDT, n°. 1269—1273. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LXI, n°. 1272 *a*; XXVIII, pag. LXXVI, n°. 1272 *b*; XXXIII, pag. LV, n°. 1272 *c*; XXXIV, pag. CVI, n°. 1272 *b*; XXXVI, pag. XCVI, n°. 1269 *a*; XXXVIII, pag. CLXVI, n°. 1271 *a-b* en 1273 *a-b*; XL, pag. CCXX, n°. 1273 *c-d*. — MEYER, o. c. fig. 10 en 11.

Arm- en beensieraden.

3133—37 [1]). *Arm-* of *beenringen*, als voren; de uiteinden langs elkander liggend.

Dm. 4,5—8, d. 0,7—2,5 cM.

2900 [2]). *Been-* of *enkelring* van dik koperdraad, de uiteinden als voren.

Dm. 6 × 6,5, d. 4,5 cM.

2963—67 [3]). *Arm-*, *pols-* of *enkelringen*, van brons (2963—65 en 2967) of tin (2966), wier uiteinden een eind ver langs elkander loopen; 2966 een weinig beschadigd.

Dm. 4,5—7,5, d. 0,7—1,5 cM.

2289—93 [4]). *Polsringen*, de uiteinden eenigszins dikker, langs elkander gebogen en recht afgesneden.

Dm. 4,8—5,4, d. 0,4—1,1 cM.

2287 [5]) en 2431 *a-b* [6]). Idem, als voren, doch de uiteinden eenigszins kegelvormig. — 2431: *Bagĕlen.*

Dm. 5,1—7, d. 1,1 cM

3181—82 [7]). Idem, twee paren van bladzilver; in doorsnede halfcirkelvormig, met naast elkander gebogen dikke (3181) of platgeslagen (3182) uiteinden [8]).

Dm. 4,5—5 cM.

1472/1 [9]). Idem van goud (een paar). De uiteinden langs elkander heen gebogen. Van binnen gevuld met leem. Versierd met filigraanwerk in den vorm van koordvormig gedraaide draden, waardoor op een aantal plaatsen vierbladerige bloemen zijn gevormd [10]). *Malang*, resid. *Pasoeroean.*

Dm. 5,5, d. 0,9 cM.

3143 [11]). Idem, van goud, een stuk; dun, veerkrachtig, eenvoudig effen, met langs elkaar loopende uiteinden. — Geschatte goudswaarde *f* 24.

L. in omtrek 17,3, d. 0,3, wijd ± 5,3, gew. 13,9 gr.

3145 [12]). Idem, van goud, als voren, veerkrachtig, plat, vierhoekig in doorsnede; de uiteinden in elkaar gedraaid en over elkander schuivend. — Geschatte goudswaarde. *f* 16.

L. in omtrek 16,5, br. 4, wijd 5 en 3,8 cM., gewicht 7,5 gr.

3432 [13]). Idem, als voren, de uiteinden omvlochten met gouddraad; het eene in een oogje, het andere in een haakje eindigende, om het te sluiten [14]). Onderdistrict *Wagir*, afd. *Malang*, residentie *Pasoeroean.*

Dm. 6,5, d. 1 cM.

3144 [15]). Idem, als voren; rondom spiraalsgewijs gedraaid, aan het eene uiteinde met een oog, aan het andere met een haak. — Geschatte goudswaarde *f* 21.50.

L. in omtrek 21,5, d. 2, wijd 6,5 en 5,6 cM., gew. 8,1 gr.

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
2) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden, 1883. — Leemans, n⁰. M, 409 *a*.
3) Leg. Mr. J. J. A. Leemans 1884. — Leemans, n⁰. M, 409 *b-f*.
4) Don. D. F. J. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. M, 405—409.
5) Don. D. F. J. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. M, 403.
6) Don. Kinder de Camarecq, 1864. — Leemans, n⁰. M, 401—402.
7) Don. Ned. Ind. Reg. 1891, dus niet vermeld bij Leemans.
8) Vgl. Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIII, n⁰. 1281 *a*.
9) Don. Ned. Ind. Reg. 1905.
10) Vgl. Not. Bat. Gen. XLII, pag. CXCIV, n⁰. 1274 *e*.
11) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij Leemans.
12) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij Leemans.
13) Don. Ned. Ind. bestuur 1901, dus niet vermeld bij Leemans.
14) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXIX, pag. CCIX, n⁰. 1284 en 1284 *e*.
15) Don. Ned. Ind. Reg. 1891, dus niet vermeld bij Leemans.

Arm- en beensieraden.

1583/1—2 [1]). Een paar *polsringen* (?) van massief goud. De uiteinden naar elkaar toegebogen, doch elkaar niet rakend; van binnen effen, van buiten met bladkrulvormige versiering *en relief*. — Geschatte waarde *f* 132. — *Wonosobo*, resid. *Kědoe*.
Dm. 5,5, d. 0,9 cM.

3163—64 [2]). Twee gouden *enkelringen*, met rammelende kogeltjes van binnen en met eene opening in den omtrek als voren; de buitenzijde fraai versierd met opkomende gedreven krulvormige figuren (gestileerde bladranken), de binnenzijde geheel effen. — Goudswaarde elk *f* 50.
Dm. 6,8, wijd 3,1 cM.

3169 w. gr.
3169 doorsnede.

3022 2/3 w. gr.
3022 doorsnede.

3169—70 [3]). Idem, als voren, op 3163—64 gelijkend, de buitenzijde fraai versierd met gedreven evenwijdige palm (?) bladeren tusschen twee banden van bloembladeren *en relief*. De binnenzijde als voren. Goudswaarde ieder *f* 53. — Opgegraven in de *dessa Sadang*, afdeeling *Kěboemen*, resid. *Bagělen*. Zie bovenstaande afbeelding.
Dm. 5,2, d. 1,5 cM.

3250 [4]). *Gouden armband* [5]), met haaksluiting en beschadigd rolschanier. De ring hol en van buiten versierd met vijftandige ribben. *Dessa Onggopaten*, afd. *Poeworědjo*, resid. *Bagělen*.
Dm. 7, br. 2,2 cM.

3022 [6]). Idem, als voren, met scharniersluiting en gedreven bloem- en bladversiering. Gevuld met leem. Langs het midden een rug. Geschat op *f* 112. District *Kalialang*, afd. *Lědok*, resid. *Bagělen*. — Zie bovenstaande afbeelding.
Dm. 8,5 en 7,5, br. 2,6 cM.

2288 [7]) en 3132 *a-b* [8]). *Enkel-* of *polsringen* van gebogen dik brons, de uiteinden aan elkander sluitend.
Dm. 5,3—7 cM.

2789 [9]). *Bovenarmband*, van geslagen goud, geheel gesloten, de concave binnenkant met leem of klei gevuld. Rondom den convexen buitenkant een reeks ovale verhevenheden [10]). Geschatte waarde *f* 60. *Dessa Moetěran*, afd. *Modjokěrto* (*Soerabaja*).
Dm. van buiten 11,2, van binnen 9,2, br. 1,7 cM.

---

1) Don. Ned. Ind. Regeering 1907.
2) Don. Ned. Ind. Regeering 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Don. Ned. Ind. Regeering, 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
4) Don. Ned. Ind. Regeering, 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) Zie Not. Bat. Gen. XXX, pag. 64.
6) Don. Min. v. Koloniën 1885, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 404.
8) Don. Ned. Ind. Regeering 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Don. Min. v. Koloniën 1882. — LEEMANS, n⁰. M, 490.
10) Als GROENEVELDT, n⁰. 1262.

Arm- en polssieraden.

2790 [1]). *Gouden armband*, oorspronkelijk omzet met een rij grootere tusschen twee rijen kleinere edelsteentjes, die verloren zijn gegaan [2]). — Geschatte waarde *f* 30. *Dessa Moetĕran*, afd. *Modjokĕrto* (*Soerabaja*).

Dm. van buiten 9,5, van binnen 7,7, br. 2 cM.

2654—55 [3]). *Armbanden* of *polsringen* van agaat [4]), zeer goed en effen bewerkt, vooral 2655, die bovendien bruinachtig gevlamd is.

Dm. 5,3 en 5,2, d. 0,5 en 0,6 cM.

1600/8—13 [5]). Idem, als voren, van agaat, licht (8—11) of donker (12—13), met zwarte (12) of roodbruine (13) vlekken. *Cheribon.*

Dm. 4,9—5,7, d. 0,7—3,3 cM.

2565 [6]). Idem, als voren, van chalcedoon, zeer effen, goed en fraai bewerkt. — Voor een meisje. — Gevonden in de afdeeling *Galoeh*, residentie *Tjeribon*, in de onmiddellijke nabijheid van eene menigte steenen werktuigen van verschillende vormen, grootte en steensoorten.

Dm. 6,7, d. 1,6 cM.

16/708 [7]). *Armring* (*mamakoer*) van lichtgroen doorschijnend glas [8]). *Ceram.*

Dm. 8, d. 0,5 cM.

1451/1 [9]). Idem, (*mamakoer* [10]), als boven, doch donkergroen, dakvormig in doorsnede. — Waarschijnlijk oud-Chin. import. *Ceram.*

Dm. 8, d. 0,8 cM.

300/1710 [11]). Idem, als boven, doch donkerblauw, dakvormig in doorsnede. *Groot Ceram.*

Dm. 10, d. 1 cM.

1666/1—3 [12]). Als voren, doch van steen(?), dakvormig in doorsnede, n⁰. 1 zwart, met zes gele en drie rood gemarmerde vlekken, door de *Marna*-kaste gedragen; n⁰. 2 donkerblauw, met gele en roode vlekken, door de *Boer*-kaste gedragen; n⁰. 3 donkerbruin, met chocoladekleurige vlekken langs den rand, door de *Stam*-kaste gedragen. — Deze ringen werden gebruikt als armbanden op de *porka*-feesten. Iedere stand of kaste heeft zijn eigen ring, die alleen door die kaste gedragen mag worden [13]). Door wie en hoe deze ringen vervaardigd werden, is onbekend. Zij zijn zeer zeldzaam; het is niet bekend, of nog andere exemplaren op *Letti* aanwezig zijn, vooral na den orkaan, die daar onlangs gewoed heeft. *Letti.*

Dm. 10,5—11, d. 1,6—2,5 cM.

2649 [14]). *Stuk chalcedoon*, zeer fraai gepolijst, bovengedeelte van een langwerpig rond sieraad. *Samarang.*

L. 4,3, dm. 2,7 cM.

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1882. — LEEMANS, n⁰. M, 489.
2) Als GROENEVELDT, n⁰. 1263.
3) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1872. — LEEMANS, n⁰. M, 1*—2*.
4) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1286—1290. — *T. I. T. L. Vk.* IV, 459—460. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CXCIV, n⁰. 1288*a*.
5) Aankoop Mei 1907; verworven door den controleur F. A. A. RUITENBACH 1862—1870.
6) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1867. — LEEMANS, n⁰. 3*.
7) Leg. SAL. MÜLLER, 1865. — Niet vermeld bij LEEMANS.
8) Zie MEYER, *Alterthümer*, 15. — VALENTIJN, II, 73. — SACHSE, *Seran*, p. 96.
9) Don. G. W. W. C. bar. VAN HOËVELL, 1904. — N. St. Crt. v. 21/22 Aug. 1904, n⁰. 196. — Niet bij LEEMANS vermeld. — Verslag Rijks Ethn. Mus. 1903/4, pag. 13.
10) VALENTIJN, II, 6. — MEYER, *Alterthümer*, 15. — RIEDEL, *Sluik- en kroesharige rassen*, pag. 121.
11) Serie 300 Parijsche tentoonstelling van 1878. — Niet bij LEEMANS vermeld.
12) Don. M. C. SCHADEE, 1908. Volgens de meening van prof. K. MARTIN een glasvloed en geen steen.
13) RIEDEL, *Sluik- en kroesharige rassen*, 373—375 en 384.
14) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1871. — LEEMANS, n⁰. 4*.

Kralen, vingerringen.

3299—3303 [1]). *Kralen* van rood agaat, 3299 bolvormig, 3300 cirkelvormig, 3301 achtzijdig met pyramidaal toeloopende uiteinden, 3302 zeszijdig, in den vorm van twee met het grondvlak aan elkaar verbonden pyramiden, 3303 achtzijdig en langwerpig. — Deze kralen worden door de inlanders beschouwd als stukken van waarde uit de oudheid, waarvan de afkomst onbekend is [2]). *Tenimber-eilanden.*

Dm. 1,19, 2,5, 2 en 3 cM.

b. Vingerringen [3]).

2449—51 [4]). *Vingerringen*, 2449 met drie bolvormige verhoogingen aan den rand, van roodkoper, de beide andere van geelkoper, 2450 met een bloemvormigen knop, die rondom met acht kogeltjes omzet is [5]), 2451 van koperdraad, welks uiteinden, in en om elkander geslingerd, den knop vormen [6]). — Gevonden te *Lĕdok*.

Dm. 1,6—2,2 cM.

2652 [7]). Idem, van geelkoper, naar de eene zijde zeer dik uitloopend [8]) en op de plaats, die anders voor een steen etc. bestemd is, met een ingegroefd gekarteld randje versierd, dat een ovaal omsluit. — Aan den heer VON ROSENBERG door RADEN SALEH geschonken.

Dm. 1,7 cM.

2617 [9]). Idem, van goud, naar het midden breeder wordende en daar met een ingegrift schelpvormig versiersel [10]).

Dm. 2,6 × 2,5 cM.

3199 [11]). Idem, breeder in het midden, waarin eene schelpvormige versiering is ingekrast [12]). *Dessa Tjatjaban Kidoel*, district *Loano*, afd. *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*.

Dm. 2,3 × 1,8 cM.

2623 [13]). Idem, de eene helft zeer breed en dik uitloopend en daar versierd met

---

1) Aankoop 1897, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Not. Bat. Gen. XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1558*c*.

2) ROUFFAER, *Aggrikalen* (*Bijdr.. T. L. Vk.* 6e volgr. (1899), pag. 409. — Zij maakten waarschijnlijk deel uit van een armband,

3) GROENEVELDT, n⁰. 1294—1406. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIX, n⁰. 1337*a*; XXVII, pag. LXIII, n⁰. 1371*a-b*, 1393*a*; XXVIII, pag. LXXVI, n⁰. 1294*a*, pag. LXXVII, n⁰. 1296*a*, 1299*a*, 1350*a*; XXIX, pag. LXXXII, n⁰. 1371*c*; XXX, pag. CLXX, n⁰. 1312*c*, 1347*a*, 1348*a*, 1399*a*; XXXI, pag. CCVII, n⁰. 1299*b*, 1347*b*, 1379*a*; XXXII, pag. XCII, n⁰. 1324*a*, 1326*a*, 1336*a*; XXXIII, pag. LV, n⁰. 1320*a*, pag. LVI, n⁰. 1320*b*, 1324*b*; XXXIV, pag. CVI, n⁰. 1323*a*, 1346*a*, 1352*a*; XXXV, pag. LXIII, n⁰. 1294*b*, 1306*a*, 1315*a*, 1320*c*, pag. LXIV, n⁰. 1320*d*, 1325*a-b*, 1328*a-b*, 1334*a*, 1375*a*; XXXVI, pag. XCVI, n⁰. 1328*c*, pag. XCVII, n⁰. 1370*a*; XXXVII, pag. CLII, n⁰. 1295*b-c*, 1298*a*, pag. CLIII, n⁰. 1306*b*, 1312*d*, 1315*b*, 1316*a*, 1317*a*, pag. CLIV, n⁰. 1327*a*, 1328*d*, 1334*b*, 1363*a-b*, 1377*a*, 1397*a*, pag. CLV, n⁰. 1398*a*, 1399*b*; XXXVIII, pag. CLXVII, n⁰. 1324*c*, 1329*a*, pag. CLXVIII, n⁰. 1364*a*, 1379*b*, 1397*b*; XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1297*b*; XL, pag. CCXX, n⁰. 1345*a*; XLI, pag. CII, n⁰. 1325*c*, 1379*c*, 1387*a*; XLII, pag. CXCIV, n⁰. 1328*a*, 1329*b*, 1331*a*, pag. CXCV, n⁰. 1341*b*, 1353*a*, 1354*a*, 1379*d*, 1386*a*; XLIII, pag. C, n⁰. 1325*d*; XLIV, pag. CXXVI, n⁰. 1359*a*, 1376*a*; XLV, pag. LXXVIII, n⁰. 1314*a*, pag. LXXIX, n⁰. 1325*e*.

4) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 410—412.

5) Dus als GROENEVELDT, n⁰. 1312*b*.

6) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1305—1310 (?).

7) Don. C. B. H. bar. VON ROSENBERG, 1872. — LEEMANS, n⁰. M, 413.

8) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1312 (?).

9) Don. Th. H. EISINGER, 1870. — LEEMANS, n⁰. M, 480 of 481.

10) Zie FRIEDERICH, *Verklaring van inscriptiën op gouden ringen van Java* (*T. I. T. L. Vk.* V), 482, ring V. — Hij beschouwt het als eene voorstelling van de heilige syllabe *oṁ*. — GROENEVELDT, n⁰. 1313—1320: gefigureerde voorstelling van *Çrî* (volgens dr. BRANDES).

11) Don. Ned. Ind. bestuur 1892, dus niet vermeld bij LEEMANS.

12) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1313—20. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, fig. V en pag. 482: *Oṁ*. — GROENEVELDT, pag. 286, n. 1 (van dr. BRANDES): *çrî*.

13) Don. Min. v. Koloniën 1871. — LEEMANS, n⁰. M, 480 of 481.

Vingerringen.

ingesneden rechte en kromme lijnen [1]). — Gevonden in het district *Lĕksana*, regentschap *Lĕdok*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. 2,6 × 2,5 cM.

1839—40 [2]). Idem, als voren, in het midden min (1839) of meer (1840) breed en daar versierd met ingekraste krullen en bogen om een putje (1840) of met twee ineengekrulde spiralen boven elkaar, aan weerskanten omgeven door vier dwarsruggen (1839). *Banjoemas*.

Dm. 2,1 × 2 en 2,3 × 2,2 cM.

3274 [3]). Idem, als voren, massief, met op den omtrek gegraveerde versiering, bestaande uit een staafje, aan vier kanten omgeven door een krul, misschien het woord *çrî* (?) [4]). *Dessa Nglorog*, district *Prapak*, afd. *Tĕmanggoeng*, residentie *Kĕdoe*.

Dm. 3 × 2,5 cM.

2674 [5]). Idem, als voren, doch veel dunner, aan den eenen kant breed uitloopend en daar met dezelfde ingegrifte versiering als n⁰. 3274. — Gevonden in de *dessa Bandjar*, district *Gembong*, regentschap *Karang Anjar*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. 2,1 × 2 cM.

1678/1 [6]). Idem, als voren, het achterste gedeelte smal en convex, naar voren toe verdikt en van voren recht, met eene ronde zegelplaat, waarin het letterteeken zeer gestileerd gegrift is. De zegelplaat omringd door een poortvormig ornament *en relief* en door twee gekartelde dwarsruggen begrensd. *Madjapahit*.

Dm. 1,9 × 2 cM.

2669 [7]). Als voren, van zeer dik gouddraad, het eene uiteinde eenigszins spiraalvormig voorbij en boven het andere voortloopend [8]). — Gevonden in de *dessa Bandjar*, district *Gembong*, regentschap *Karang-anjar*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. 2,7 × 2,2 cM.

2525 [9]). Idem, als voren, spiraalsgewijze gevormd, het grootste gedeelte van den omtrek schroefsgewijze bewerkt, de uiteinden plat en van buiten met ingegraveerde bloem- en bladversiering. *Madioen*.

Dm. 2,8 × 2,3 cM.

3463 [10]). Idem, als voren, beschadigd, het dikste gedeelte met zigzaginkepingen versierd. — *Dessa Gambilangoe*, district *Kaliwoengoe*, afd. *Kĕndal*, resid. *Sĕmarang*.

Dm. 3,2 cM.

3298 [11]). Idem, bestaande uit drie stukken dik gouddraad, omwoeld door twee dergelijke draden in den vorm van kronkelende slangen. — Gevonden in de afd. *Lamongan*, residentie *Soerabaja*.

Dm. 2 × 1,6 cM.

2519 [12]). Idem, als voren, doch met zeshoekige zegelplaat of schild, onversierd [13]).

Dm. schild 1,8 × 1,4, ring 2,2 cM.

---

1) Vgl. FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, n⁰. I, II, III en V.
2) Don. Min. v. Koloniën 1844. — LEEMANS, n⁰. M, n⁰. 482 en 484.
3) Don. Ned. Ind. bestuur 1896, dus niet vermeld bij LEEMANS.
4) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1313—1320.
5) Don. Min. v. Koloniën 1873. — LEEMANS, n⁰. M, 483.
6) Don. J. MULDER, 1908.
7) Don. Min. v. Koloniën 1873. — LEEMANS, n⁰. M, 487.
8) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1295*a*—1297 (?). — Not. Bat. Gen. XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1297*b*.
9) Don. Min. v. Koloniën 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 488.
10) Don. Ned. Ind. bestuur 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
11) Don. Ned. Ind. bestuur 1897, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) Don. Min. v. Koloniën 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 472.
13) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1325 (?).

Vingerringen.

2911 [1]). Idem, *gouden zegelring* met zeszijdig schild, waarin *en bas relief* een visch tusschen waterplanten [2]). — Gevonden in de *dessa Tĕgal Sari*, resid. *Bagĕlen*.

Dm. schild 1,8, ring 2,5 cM.

2578 [3]). Idem, *gouden zegelring* met zeszijdig schild, dat een figuur vertoont als n^{6}. I van FRIEDERICH [4]), die het verklaart als op de zonnevereering (*súryasewana*) betrekking hebbende. — Gevonden in het district *Kali alang*, regentschap *Lĕdok*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. schild, 1,5 × 1,2, ring 2,8 cM.

2762 [5]). Idem, als voren, met zeszijdig schild, omgeven door lijstwerk en versierd met dezelfde ingesneden figuren als voren: een putje, omgeven door krullen en kromme lijnen. — Opgegraven in *Kĕdiri*. Zie nevenstaande afbeelding.

2762 w. gr.

Dm. schild, 1,5 × 1,2, ring 2,8 cM.

3174 [6]). Idem, als voren, met zeszijdig schild, waarin dezelfde figuren gegraveerd zijn als bij 2578 en 2762 [7]). Goudswaarde *f* 39. — Opgegraven in de afdeeling *Kĕboemen*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. schild 1 × 0,9, ring 2 cM.

2624 [8]). Idem, als voren, met schild, van denzelfden vorm als 3174, waarvan echter de kleinste helft met een gedeelte van den ring ontbreekt en klaarblijkelijk met een scherp werktuig afgehakt is. In het met lijstwerk versierde schild zijn ongeveer dezelfde figuren gegraveerd als bij 2762, 2578 en 3174. — Gevonden in het district *Kaliwira*, regentschap *Lĕdok*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. schild, 1,4 × 1, ring 3 cM.

1838 [9]). Idem, als voren, doch het schild ellipsvormig, versierd met fraai opkomend werk: een gestileerd dier met voelhorens in het midden, aan weerskanten omgeven door gestileerde *nága's* of *makara's* (?). *Banjoemas*.

Dm. schild 3,7 × 1,7, ring 3 cM.

2758—59 [10]) en 3171 [11]). Idem, van goud, met ellipsvormig schild, waarin krulvormige of schelpvormige (3171) [12]) teekens of gefigureerde inscripties [13]) gegraveerd zijn, 2758 en 3171 massief, 2759 niet. — 2758 en 2759 gevonden in het district *Poerworĕdjo*, residentie *Bagĕlen*, 3171 in de afdeeling *Kĕboemen*, residentie *Bagĕlen*.

L. 3,1—3,6, br. 1,8—1,9, h. 1,6—2,8 cM.

3172 [14]). Idem, als voren, met langwerpig vierkant schild, aan weerskanten door een band vierstralige sterren begrensd en versierd met eene ingesneden afbeelding van een schenkkan met tuit en deksel. — Opgegraven in de afdeeling *Kĕboemen*, residentie *Bagĕlen*.

L. 3,3, br. 1,1, h. 2,5 cM.

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1883. — LEEMANS, n^{0}. M, n^{0}. 475.
2) Vgl. GROENEVELDT, n^{0}. 1354—1359. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pl. II, n^{0}. IV en pag. 483: de *gajamina* (olifantvisch).
3) Don. Min. v. Koloniën 1868. — LEEMANS, n^{0}. M, 473.
4) *T. I. T. L. Vk.* V, 482.
5) Don. Min. v. Koloniën 1880. — LEEMANS, n^{0}. M, 474.
6) Don. Min. v. Koloniën 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Zie FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, n^{0}. I.
8) Don. Min. v. Koloniën 1871. — LEEMANS, n^{0}. M, 476.
9) Don. Min. v. Koloniën 1844. — LEEMANS, n^{0}. M, 462.
10) Don. Min. v. Koloniën 1879. — LEEMANS, n^{0}. M, 463—464.
11) Don. Min. v. Roloniën 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) FRIEDERICH, l. c. fig. III.
13) Zie GROENEVELDT, n^{0}. 1345—1348.
14) Don. Min. v. Koloniën 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Vingerringen.

3276 [1]). Idem, als voren, met vierkant zegelvlak, waarop twee *swastika's* [2]); de stempel door twee dierenkoppen in hun bek vastgehouden.

L. 2,2, br. 2 cM.

1837 w. gr.

3167 w. gr.

1837 [3]). Idem, als voren; met ovale zegelplaat, waarin de voorstelling van een man, die eene vrouw staat te liefkoozen, *en bas relief*. — Wellicht een bruidsring. *Banjoemas*. Zie nevenstaande afbeelding.

Dm. 3,1 × 2, h. 1,8 cM.

3192 [4]). Idem, als voren, met ovaal schild, waarin een ingegraveerde symbolische figuur, waarschijnlijk een vogel of ander dier, tusschen twee halve manen [5]).

Br. 2,4, dm. schild 1,5 cM.

3167 [6]). Idem, als voren, met opkomende gedreven (?) figuren en ruitvormig schild [7]), versierd met eene vierbladige bloem *en relief*. Goudswaarde *f* 13,33[5]. — Zie bovenstaande afbeelding.

H. 2,7, dm. 2,6 cM.

3260 [8]). Idem, uit aaneensluitende korrels [9]) samengesteld; de zegelplaat vierbladig, in den vorm van een lotusbloem, met daarin gegraveerden lotus [10]). *Dessa Bĕnĕr Toendjoeng*, afd. *Kĕboemen*, resid. *Bagĕlen*.

Dm. 2,2 cM.

2340 [11]). Idem, met vierbladig schild, waarin figuren gegraveerd zijn, die wellicht een leeuwen- of monsterkop voorstellen (?). Naast het schild aan weerskanten eene groote verdikking en verder nog 2 kleinere verdikkingen, gescheiden door drie dwarsringen. — Gevonden in het district *Poerworĕdjo*, residentie *Banjoemas*.

Dm. 2,5 cM.

2765 [12]). Idem, met ronde plaat, waarin een visch, van links gezien, boven een waterplant (lotusbloem?), *en creux* [13]) uitgesneden is.

Dm. plaat 1,6, ring 2 cM.

2766 [14]). Idem, als 2765 en met dezelfde voorstelling in de plaat, doch in hoog opkomend werk [15]) en zonder strepen langs den rand. De ring verbogen.

Dm. plaat 1,8, ring 2,5 cM.

3258 [16]). Idem, met ronde zegelplaat, waarin de voorstelling van een visch boven een lotusbloem *en haut relief* [17]). District *Kandang Hauer*, afd. *Indramajoe*, resid. *Cheribon*.

Dm. 3 cM.

---

1) Aankoop 1896, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1349.
3) Don. Min. v. Koloniën 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 461.
4) Aankoop 1892, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) Vgl. FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, n⁰. I.
6) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1322—1323.
8) Don. Ned. Ind. bestuur, 1894, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1327—1329.
10) Vgl. FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, fig. I.
11) Don. Min. v. Koloniën 1863. — LEEMANS, n⁰. M, 478.
12) Don. Min. v. Koloniën. 1880. — LEEMANS, n⁰. M, 471.
13) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1354—1359. — FRIEDERICH, l. c. n⁰. IV. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CXCV, n⁰. 1354*a*.
14) Don. Min. v. Koloniën 1880. — LEEMANS, n⁰. M, 470.
15) Als GROENEVELDT, n⁰. 1353. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CXCV, n⁰. 1355*a*.
16) Don. Ned. Ind. bestuur 1894, dus niet vermeld bij LEEMANS.
17) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1353.

Vingerringen.

2707 [1]). Idem, met bolrond schild, waarin een krul, omgeven door een halve maan aan weerskanten en een dubbele halve maan van onderen [2]). Aan weerskanten van het schild eene verdikking met opkomende bladversiering; verder naar het midden met geledingen bewerkt. *Bagĕlen.*

Dm. schild 1,4 × 1,3, ring 2,2 × 2,5 cM.

2831 [3]). Idem, met rond schild, waarin concentrische kromme lijnen ingegrift zijn. — Gevonden in het district *Tjiawi*, afdeeling *Tasik Malaja*, residentie *Preanger Regentschappen.*

Dm. schild 2 × 1,8, ring 3 cM.

3242 [4]). Idem, als voren, met cirkelvormig vlak, versierd met een cartouche, dat aan weerkanten door een parelrand omgeven is. — Gevonden in de *dessa Pakisan*, afdeeling *Tĕmanggoeng*, residentie *Kĕdoe*,

Br. 2,5 cM.

2448 [5]). Idem, van verguld zilver; in het ronde schild zijn vijf karakters ingesneden, die waarschijnlijk geen letterschrift voorstellen: 2 hoefijzers en 3 bogen. — Gevonden te *Lĕdok.*

Dm. schild 1,4 × 1,5, dm. ring 2,3 cM.

1835 [6]). *Gouden zegelring* met rond schild, dat door fraaie opkomende bladversiering omgeven is [7]); op het schild, eenigszins afgesleten, een bloem- of arabeskversiersel *en bas relief. Banjoemas.* — Zie nevenstaande afbeelding.

1825. w. gr.

Dm. 2,8 × 2,6, h. 3 cM.

1636 [8]). Als voren, doch in het ronde schild zijn Kawi-karakters (?) ingesneden, volgens den sultan van *Soemĕnĕp* te lezen: *thâthâ* (Jav. ꦛꦤ꦳) = orde, verordening. Deze lezing wordt echter niet bevestigd door HOLLE's *Tabel van Oud- en N. Indische alphabetten*, noch door de opgaven van dr. BRANDES bij GROENEVELDT, o. c. pag. 282—292, noten [9]). — Gevonden in de residentie *Banjoemas.*

Dm. 2,8 × 2,6, h. 3 cM.

2236 [10]). Als voren, doch onversierd, met de ingesneden Kawi-karakters ꦯꦩ꧀ꦧꦛ꦳ = *sambat*, in spiegelschrift. — Gevonden bij de *dessa Tĕmanggoeng* aan den voet van den *Mĕrapi.*

Dm. schild 2,5, × 2, ring 2,5 cM.

2685 [11]). Als voren; het ronde schild, met tin of lood opgevuld, draagt de drie Oudjavaansche karakters ꦥꦿꦭꦶꦤ꦳ (*pralĭna*), d. i. „te niet gegaan, overleden" [12]).

Dm. schild 2 × 2,1, dm. ring 2,1 cM.

3165 [13]). *Gouden vingerring* met wit glazen (?) of bergkristallen bolronde kraal

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1875. — LEEMANS, n⁰. M, 479.
2) Vgl. FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, fig. VII en pag. 483: schijnt een stierekop te zijn.
3) Don. Min. v. Koloniën 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 477.
4) Don. Ned. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 469.
6) Don. Min. v. Koloniën 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 466.
7) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1336.
8) Don. Min. v. Koloniën 1844. — LEEMANS, n⁰. M, 465.
9) Misschien is de juiste lezing: *trara* of *trawá*. — Zie Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. 85 en 121.
10) Don. ADIPATI ARIO MANGKOE NĔGORO IV, 1859. — LEEMANS, n⁰. M, 467.
11) Aankoop MILLIES, 1874. — LEEMANS, n⁰. M, 468.
12) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1363 en pag. 290, noot 1 — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 11 en pag. 480, n⁰. 11 met pl. I, n⁰. 11.
13) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Vingerringen.

in het schild gevat [1]). Dit heeft vier uitsteeksels en vier insnijdingen. Aan weerskanten van het schild vier parelruggen. — Goudswaarde *f* 16,66[5].

Dm. 2,9 cM.

3166 [2]). Als voren, met witglazen (?) of bergkristallen bolronden steen [3]), als voren, doch zonder insnijdingen. Aan weerszijden van het schild vier parelruggen. — Goudswaarde *f* 16,66[5].

Dm. 3 cM.

3173 [4]). Als voren, met witglazen (?) bolronde kraal [5]) in het schild. Aan weerszijden van het schild 4 eenvoudige ruggen, gescheiden door verdikkingen. — Goudswaarde *f* 19. Opgegraven in de *dessa Sadang*, afdeeling *Kĕboemen*, resid. *Bagĕlen* (*Kĕdoe*).

Dm. 3,3 cM.

3033 [6]). Als voren, met bolronden kleurloozen steen in het schild. Aan weerszijden daarvan vier eenvoudige ruggen, gescheiden door verdikkingen. — Gevonden in het onderdistrict *Gampoeng*, afd. *Ponorogo*, res. *Madioen*.

Dm. 1,5 cM.

3241 [7]) Als voren, in het cirkelvormig schild een steen van kwarts. Aan weerszijden van het schild vier parelruggen. — Gevonden in de *dessa Pakisan*, afdeeling *Tĕmanggoeng*, residentie *Kĕdoe*. Zie nevenstaande afbeelding.

Dm. 3 cM.

3241 w. gr.

3367 [8]). Als voren, met gecloisonneerden kwartssteen. — Gevonden in het regentschap *Sleman*, residentie *Jogyakarta*.

Dm. 2,3 cM.

3342 [9]). Als voren, met gecloisonneerd schild, waarin een lichtblauw [10]) steentje gevat is. Afdeeling *Lĕdok*, voorm. residentie *Bagĕlen* (thans ingelijfd bij *Kĕdoe*).

Dm. 2,7 cM.

3429 [11]). Als voren, met ingevatte amethyst [12]). Het schild met vier uitsteeksels. Aan weerskanten daarvan vier parelruggen. — Uit de voormalige residentie *Bagĕlen* (thans ingelijfd bij *Kĕdoe*).

Dm. 2,8 cM.

1477/2 [13]). Als voren, dun, met amethyst, waarin een gezicht (?) uitgesneden is. — Gevonden bij het schoonmaken en uitdiepen van een oude put. *Magĕlang*, resid. *Kĕdoe*.

Dm. 2 cM.

2520 [14]). Als voren, doch met violetkleurigen kristallen steen in het schild. *Dessa Pĕrboto*, afdeeling *Lĕdok*, residentie *Bagĕlen* (*Kĕdoe*).

Dm. 2,3 × 2,2 cM.

---

1) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1397.
2) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1386—89 (?).
4) Don. Min. v. Koloniën 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1386—89 (?).
6) Don. Min. v. Koloniën 1886, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Don. Ned. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
10) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1392: turkis.
11) Don. Ned. Ind. bestuur 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1390 (?).
13) Don. H. T. VAN OS, 1905, niet vermeld bij LEEMANS.
14) Don. Min. v. Koloniën 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 485.

Vingerringen. — Oorsieraden.

3273 [1]). Als voren, met schild in den vorm van een lotuskussen, waarin een rood steentje is gevat. *Dessa Nglorog*, district *Prapak*, afd. *Tĕmanggoeng*, residentie *Kĕdoe*.
Dm. 2,2 cM.

3368 [2]). Als voren, met ovaal schild, waarin een steentje gevat geweest is, dat nu verdwenen is. — Gevonden in het regentschap *Sleman*, residentie *Jogyakarta*.
Dm. 1,8 cM.

2521 [3]). Als voren, met ovaal schild voor een steen, die echter ontbreekt [4]). *Dessa Pĕrboto*, afdeeling *Lĕdok*, residentie *Bagĕlen* (*Madioen*).
Dm. 2,6 × 2,2 cM.

3369 [5]). Als voren, met dunnen gekartelden rand en schijfvormige plaat met vijf cloisons, waaruit de steenen ontbreken. — Gevonden in het regentschap *Sleman*, residentie *Jogyakarta*.
Dm. 2,1 cM.

2265 [6]). Gesneden *steentje* (*cornalijn*) van een *vingerring* (?) of eenig ander sieraad, aan de eene zijde eenigszins hol, aan de andere zijde bol geslepen. Op de bolle zijde zijn de Kawi-karakters *dara* (?) [7]) ingesneden. Waarschijnlijk afkomstig van *Baros* (*Sumatra*).
Dm. 0,7 × 0,8 cM.

c. Oorversierselen en neusringen [8]).

1. Oorsieraden.

3146*a-b* [9]), 3244—3249 [10]), 1559/1 [11]) en 1657/1 [12]). *Gouden oorhangers*, zes paar, waarvan 3146*a-b*, 3244, 3245 en 1559/1 elk uit twee in elkander sluitende samengesteld [13]) zijn, aan de voorzijde met S-vormige versiering, die zich spiraalvormig om een knop windt; met slootjes, die bij 3246—3249 den vorm van een vierkant scharnier hebben. Alle met knopvormig ornament; bij 3249 ontbreekt een der knopjes. — 1559/1: *Bondowoso*, resid. *Bĕsoeki*. Zie nevenstaande afb. (3248).
H. 2,5 cM.

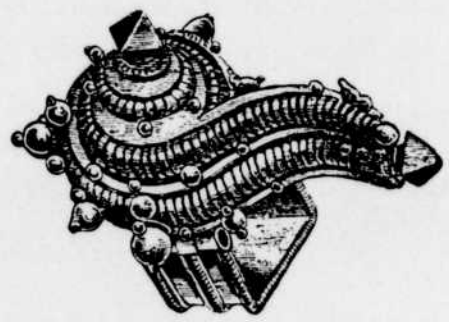

3248. De helft vergroot.

2531—2532 [14]). *Gouden oorringtjes*, een paar, met knoppen, waarin vroeger steentjes gezet zijn geweest [15]). — Gevonden in het district *Kĕboemen*, resid. *Bagĕlen* (*Madioen*).
Br. 1 cM.

---

1) Don. Ned. Ind. bestuur 1896, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Don. Min. v. Koloniën 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 486.
4) Als n⁰. 1403 en 1404 bij GROENEVELDT.
5) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
6) Don. E. NETSCHER, 1860. — LEEMANS, n⁰. M, 488*a* en pag. 31, 5*.
7) Zie GROENEVELDT (BRANDES), pag. 290, noot 1, n⁰. 1369.
8) GROENEVELDT, n⁰. 1407—1479. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXIX, n⁰. 1436*a*, pag. CXXX, n⁰. 1450*a*; XXVII, pag. LXIII, n⁰. 1458*a*; XXVIII, pag. LXXVII, n⁰. 1459*a-b*, 1469*a*; XXIX, pag. LXXXIII, n⁰. 1436*b*, 1437*b*, 1459*c-f*; XXXIII, pag. LVI, n⁰. 1450*b*; XXXIV, pag. CVI, n⁰. 1418*a*, pag. CVII, n⁰. 1418*b*, 1426*a*; XXXV, pag. LXIV, n⁰. 1420*a*, 1458*a*, pag. LXV, n⁰. 1469*b*; XXXVI, pag. XCVII, n⁰. 1437*c*, 1440*a*, 1443*a*, pag. XCVIII, n⁰. 1459*g-h*, 1463*a-b*, 1464*a*; XXXVII, pag. CLV, n⁰. 1424*a*, 1457*a*, 1467*a*, pag. CLVI, n⁰. 1468*a*, 1469*c*, 1476*a*, 1479*a*; XXXVIII, pag. CLXVIII, n⁰. 1437*d*, pag. CLXIX, n⁰. 1437*e*, 1459*i*, 1468*b*, pag. CXX, n⁰. 1468*c*; XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1459*k*; XL, pag. CCXX, n⁰. 1409*a*; XLII, pag. CXCV, n⁰. 1409*b*, 1416*a*, pag. CXCVI, n⁰. 1423*a*, 1434*a*, 1437*f*, 1442*a*, 1466*a*, pag. CXCVII, n⁰. 1466*b*, 1468*d*, 1469*d-f*; XLIV, pag. CXXVI, n⁰. 1443*b*, 1468*e*.
9) Don. Ned. Ind. Reg. 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
10) Aankoop 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
11) Don. Ned. Ind. Reg. 1907, niet vermeld bij LEEMANS.
12) Don. Ned. Ind. Reg. 1908, niet vermeld bij LEEMANS.
13) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1440—1447 (?). — Not. Bat. Gen. XLIV, pag. CXXVI, n⁰. 1443*b*.
14) Don. Min. v. Koloniën 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 435 *a-b*.
15) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1418 en 1420—21 (?).

Oorsieraden.

3272 [1]). *Gouden oorringetje*, met vier uitstekende punten, waarin oorspronkelijk een steentje was gevat [2]). *Dessa Nglorog*, district *Prapak*, afd. *Těmanggoeng*, residentie *Kědoe*.

H. 1 cM.

2533 [3]). Idem, vroeger met een, thans ontbrekend steentje; uit den knop rijst schuins een bloemstengel omhoog, welks bloem door een, thans verloren steentje gevormd werd [4]). — Gevonden in het district *Kěboemen*, resid. *Bagělen* (*Madioen*).

H. 1,5 cM.

2668. $^2/_1$ w. gr.

3194. w. gr.

2668 [5]). Idem, effen, versierd met een hurkenden vogel (eend) met uitgespreide vlerken [6]). — Gevonden in *Těgal*, *dessa Bogaren Kidoel*, distr. *Pangka*. Zie nevenstaande afbeelding.

L. 1,8 cM.

2763 *a-b* [7]). *Oorhangers* [8]), zeer groot, een paar, met eene voorstelling van twee monsterkoppen, een aan elk uiteinde van een gebogen gouden band. Een dier koppen aan elken ring is versierd met een licht paars steentje (gekleurd glas?). — Opgegraven in *Kědiri*.

H. 2, br. 1,8 en 1,3 cM.

3194 [9]). *Gouden oorring*, fraai bewerkt, in den vorm van een olifantskop [10]) met opgeheven snuit en duidelijke oogen, slagtanden en ooren. Aan den anderen kant, met den kop door een boog verbonden, eene bloemversiering. — Gevonden in de afd. *Malang*, resid. *Pasoeroean*. Zie bovenstaande afbeelding.

L. 3,5 cM.

3195 [11]). Idem, olifantskop met naar beneden gekrulden snuit [12]) en zonder slagtanden, met duidelijke oogen en gestileerde ooren. Aan den anderen kant, daarmede door een boog verbonden, eene bloemversiering *en relief*. — Gevonden in de afd. *Malang*, resid. *Pasoeroean*.

L. 2,2 cM.

3196—97 [13]) en 3505 [14]). Idem, een paar (3196) of een enkele (3197 en 3505), bevattende aan den eenen kant de voorstelling van een min (3196) of meer (3197 en 3505) gestileerden olifantskop, met naar beneden gekromden snuit, als 3195, doch 3196 met gestileerde en 3197 en 3505 zonder oogen; aan den anderen kant, daarmede door een boog verbonden, een bloemornament en een kuiltje, om steenen in te plaatsen. —

---

1) Don. Ned. Ind. bestuur 1896, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Vgl. GROENEVELDT, n^0. 1418, 1420—1422 (?).
3) Don. Min. v. Koloniën 1866. — LEEMANS, n^0. M, 439.
4) Vgl. GROENEVELDT, n^0. 1422 (?).
5) Don. Min. v. Koloniën 1873. — LEEMANS, n^0. M, 440.
6) Als GROENEVELDT, n^0. 1427.
7) Don. Min. v. Koloniën 1880. — LEEMANS, n^0. M, 442*a-b*.
8) Vgl. GROENEVELDT, n^0. 1436—1437 (?). — Not. Bat. Gen. XXXVIII, pag. CLXVIII, n^0. 1437*d*, pag. CLXIX, n^0. 1437*e*.
9) Don. Ned. Ind. bestuur 1892, dus niet vermeld bij LEEMANS.
10) Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXIII, n^0. 1436*b*.
11) Don. Ned. Ind. bestuur 1892, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) Not. Bat. Gen. XLII, pag. CXCV, n^0. 1437*f*.
13) Don. Ned. Ind. bestuur 1892, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Oorsieraden.

3196 en 3197 gevonden in de afd. *Malang*, resid. *Pasoeroean*, 3305 in het regentschap *Sleman*, resid. *Jogyakarta*.

L. 2,1 en 1,8 cM.

2676—77 [1]). *Oorhangers*, een paar, keurig bewerkt en uitmuntend bewaard, in den vorm van eene opengespleten hoekige noot of de uitgespreide vleugels van een kever, de buitenzijde met krulvormige figuren en bladversiersels bewerkt; binnenin een versierde haak. — Gevonden in de *dessa Bodjong*, regentsch. *Poerbolinggo*, resid. *Banjoemas*. Zie nevenstaande afbeelding (2676).

2676. w. gr.

3023. 1½ w. gr.

L. 3,6, br. 3,3 cM.

2526—27 [2]), 2609—2610 [3]), 3023 [4]) en 1483/1 [5]). *Gouden oorringen*, 2609 en 2610 sterk met zilver vermengd, samengesteld uit drie op elkander bevestigde, in grootte afnemende ringen, aan de buitenzijde met spiraalribbetjes [6]) en met eene doorgaande opening in den omtrek. — 2526 en 2527: gevonden in het regentschap *Kĕboemen*, resid. *Bagĕlen* (*Kĕdoe*), 2609 en 2610: gevonden in het regentschap *Bandjarnĕgara*, resid. *Banjoemas*; 3023 gevonden in de afd. *Lĕdok*, resid. *Bagĕlen* (*Kĕdoe*), 1483/1: *dessa Bintoro*, afd. *Djĕmbĕr*, resid. *Bĕsoeki*. Zie bovenstaande afbeelding (3023).

H. 1,8—3,5, dm. 1 × 1,5 tot 2 × 3,2 cM.

2528—2530 [7]), 2670—2671 [8]), 3236—3237 [9]) 3268—3271 [10]) en 3358 [11]). Idem, bestaande uit drie op en aan elkander verbonden effen ringen [12]), die gezamenlijk den vorm hebben van een afgeknotten kegel en met eene doorloopende opening in hunnen omtrek; 3236 en 3237 met een snoerrand tusschen ieder der drie ringen. — 2528 – 2530: regentsch. *Kĕboemen*, resid. *Bagĕlen*, 2670—2671: regentsch. *Karang anjar*, resid. *Bagĕlen* (*Kĕdoe*), 3236—3237 en 3268—3271: afd. *Tĕmanggoeng*, resid. *Kĕdoe*, 3358: regentsch. *Sleman*, resid. *Jogyakarta*.

H. 0,7—1,9, dm. 0,7 × 1,1 tot 1,8 × 2,1 cM.

3430—3431 [13]). Idem; twee, als voren, doch bestaande uit vier op elkaar bevestigde effen ringetjes [14]). — Voorm. resid. *Bagĕlen* (thans ingelijfd bij *Kĕdoe*).

H. 1 en 0,8, dm. 0,9 × 1,3 en 0,8 bij 1,1 cM.

3175 [15]). Idem, bestaande uit drie ringen boven elkaar, met eene opening in den omtrek, ieder rondom met opkomende krulvormige figuren versierd. Goudswaarde *f* 26. — Opgegraven in de afdeeling *Kĕboemen*, voorm. residentie *Bagĕlen* (nu *Kĕdoe*).

H. 2,4, dm. 2 × 1,6 cM.

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1873. — LEEMANS, n⁰. M, 433*a-b*.
2) Don. Min. v. Koloniën 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 452*a-b*.
3) Don. Min. v. Koloniën 1870. — LEEMANS, n⁰. M, 451*a-b*.
4) Aankoop Nov. 1885, niet vermeld bij LEEMANS.
5) Don. Ned. Ind. Regeering 1904, niet vermeld bij LEEMANS. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. 123 en 124.
6) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1470—1471 en 1473—1474.
7) Don. Min. v. Koloniën 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 454—456.
8) Don. Min. v. Koloniën 1873. — LEEMANS, n⁰. M, 453*a-b*.
9) Don. Ned. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
10) Don. Ned. Ind. bestuur 1896, dus niet vermeld bij LEEMANS.
11) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1475—1477.
13) Don. Ned. Ind. bestuur 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) GROENEVELDT, n⁰. 1478.
15) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Oorsieraden.

2504—2505 [1]). *Oorhangers*, klokvormig, een paar, van geslagen goud, met gedreven bloem- en bladversieringen, beide zeer beschadigd.
H. 2,3 cM.

3357 [2]). Idem, van goud, in den vorm van een effen ring met sleuf. — Gevonden in de afd. *Malang*, residentie *Pasoeroean*.
Dm. 1,7 cM.

2680 [3]). Idem, met een blauw doorzichtig steentje (saphier). — Gevonden in het reg. *Poerbolinggo*, resid. *Banjoemas*.
H. 1,4 cM.

3256—3257 [4]). Idem, vervaardigd uit een zeshoekigen draad, met eene opening aan den eenen kant. Afd. *Salatiga*, resid. *Samarang*.
Dm. 2,2 en 2 cM.

2678—2679 [5]). Idem, van sterk met zilver vermengd goud. Een paar, met langwerpig ruitvormige [6]) plaatjes. — Gevonden in het regentsch. *Poerbolinggo*, res. *Banjoemas*.
Br. 2 × 0,9 cM.

3503—3504 [7]). Idem, als voren, met zeshoekige plaatjes.
H. 1, br. 0,7—0,9 cM.

3312*a-b* [8]). Idem, van goud, een paar, hol; de eene ring (3312*a*) beschadigd. Het oppervlak versierd met gedreven Indische bladmotieven. — Gevonden te *Limpoeng*, afd. *Batang*, resid. *Pĕkalongan*.
Dm. 5,5 cM.

3255 [9]). Idem, zeer dik, rond, in den vorm van een ringvormig gebogen staaf, met breede uiteinden, die elkaar niet raken [10]), ruw bewerkt. Afd. *Djĕmbĕr*, resid. *Bĕsoeki*.
Dm. 4,5 cM.

2968—2969 [11]). Idem, als voren, de uiteinden elkaar niet rakende, doch naar elkaar toegebogen.
D. 1,3 cM.

2502—3 [12]). *Oor-* of *haar* (?) versierselen, een paar, van geslagen goud vervaardigd, met gedreven werk, in den vorm van een ring, met eene opening in den omtrek.
Geheele l. 18 cM., gew. 28,6 gr.

3359—60 [13]). Versiering van een *oorring* (?) of *neusringen* (?) van goud, met een ingevat amethistje, dat bij 3360 ontbreekt. — Gevonden in het regentschap *Sleman*, residentie *Jogyakarta*.
Dm. 0,6 cM.

2518 [14]). *Oorring*, onversierd, van massief goud, met eene kleine opening in den omtrek, vijfzijdig.
Dm. 2,1 × 2,3 cM.

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1865. — Leemans, n⁰. M, 434*a-b*.
2) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
3) Don. Min. v. Koloniën 1873. — Leemans, n⁰. M, 438.
4) Don. Ned. Ind. bestuur 1894, dus niet vermeld bij Leemans.
5) Don. Min. v. Koloniën 1873. — Leemans, n⁰. M, 436*a-b*.
6) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXIV, pag. CVI, n⁰. 1323*a* en 1346*a*.
7) Don. Min. v. Koloniën. — Leemans, n⁰. M, 437*a-b*.
8) Don. Ned. Ind. bestuur 1899, dus niet vermeld bij Leemans.
9) Don. Ned. Ind. bestuur 1894, dus niet vermeld bij Leemans.
10) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1449.
11) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. M, 409*g-h*.
12) Don. Min. v. Koloniën 1865. — Leemans, n⁰. M?
13) Don. Ned. Ind. bestuur 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
14) Don. Min. v. Koloniën 1865. — Leemans, n⁰. M, 447.

Oor-, neus- en borstsieraden.

2672—73 [1]). *Oorringen*, rond in doornede, 2673 naar de beide uiteinden tot aan de opening in den omtrek zeer breed uitloopende. — Gevonden in het regentsch. *Karang Anjar*. resid. *Bagĕlen*.

Dm. 1,4 × 1,5 en 1,5 × 1,7 cM.

2607 [2]). *Gouden oorring*, de eene helft open, de andere draaiende op eene pen. — Gevonden in het district *Karang Ampel*, regentsch. *Indramajoe*, resid. *Çheribon*.

Dm. 2,4 cM.

2516—17 [3]). *Gouden oorknoppen*, versierd met gedreven bladversierselen: vier (2516) of zes (2517) blaadjes, gedragen door een voetstukje met drie kraalbandjes.

Dm. 5,5—6 cM.

2. Neusringen.

3198 [4]), *Gouden neusringetjes*, vier stuks, cirkelvormige staafjes, waarom gouddraad is gevlochten [5]). — Gevonden in de afd. *Malang*, resid. *Pasoeroean*.

Dm. 1,2 cM.

3361 [6]). *Neusringetje*, van goud; geribd, met eene opening aan den eenen kant. — Gevonden in het regentschap *Sleman*, residentie *Jogyakarta*.

Dm. 1 cM.

2354 [7]) en 3313 [8]). *Gouden neusringen* [9]) met opstaande ribbetjes om den omtrek, die om en om van drie dwarsinsnijdingen voorzien zijn, 2354 van binnen effen. — 2354 gevonden in het gebergte *Tangkil*, afd. *Kĕboemen*, residentie *Bagĕlen*, 3313 in de afd. *Batang*, residentie *Pĕkalongan*.

Dm. 1,3 en 1 cM.

2534—2536 [10]), 3362—3364 en 3366 [11]). *Neusringetjes*, geheel effen, met eene opening in den omtrek. 2534—2536: regentsch. *Kĕboemen*, residentie *Bagĕlen*, 3362—3364 en 3366: regentschap. *Sleman*, residentie *Jogyakarta*.

Dm. 0,6—1,5 cM.

d. Diverse lichaamssieraden [12]).

2295—2298 [13]). Vier *schijven* van brons, eenigszins halvemaanvormig, *à jour* met bloem- en bladversiersels bewerkt. Het midden der eene zijde poortvormig uitgeschulpt. — Vermoedelijk behoorende tot een stel borstsieraden, zooals de *Dajaks* van *Z. O. Borneo* dragen, die ze *santagi* [14]) noemen.

Br. 11—12, h. 6 cM.

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1873. — Leemans, n⁰. M, 446 en 448.
2) Don. Min. v. Koloniën 1870. — Leemans, n⁰. M, 450.
3) Don. Min. v. Koloniën 1865. — Leemans, n⁰. M, 441*a-b*.
4) Don. Ned. Ind. Bestuur 1892, dus niet bij Leemans vermeld.
5) Zie Groeneveldt, n⁰. 1459. — Dergelijke ringen worden nog heden door *Hindoe*-vrouwen in een der neusvleugels gedragen.
6) Don. Ned. Ind. Reg. 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
7) Don. Min. v. Koloniën 1864. — Leemans, n⁰. M, 449.
8) Don. Ned. Ind. Reg. 1899, dus niet vermeld bij Leemans.
9) Zie Groeneveldt, n⁰. 1460—1463.
10) Don. Min. v. Koloniën 1866. — Leemans, n⁰. M, 443—445.
11) Don. Ned. Ind. Reg. 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
12) Groeneveldt, n⁰. 1480—1540*b*. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXX, n⁰. 1482*a-b*, 1484*a*, 1509*a*, 1540*c-d*; XXVIII, pag. LXXVII, n⁰. 1480*a*; XXIX, pag. LXXXIII, n⁰. 1484*b*, n⁰. 1513*a*; XXX, pag. CLXX, n⁰. 1498*a*, XXXII, pag. XCII, n⁰. 1484*c*; XXXV, pag. LXV, n⁰. 1484*d*, n⁰. 1510*a*; XXXVI, pag. XCVIII, n⁰. 1480*c*; XXXVII, pag. CLVI, n⁰. 1483*b*, pag. CLVII, n⁰. 1484*e*; XXXVIII, pag. CLXX, n⁰. 1527*a*; XL, pag. CCXXI, n⁰. 1484*f-g*; XLII, pag. CXCVII, n⁰. 1483*c*, pag. CXCVIII, n⁰. 1484*h-l*, n⁰. 1538*b-c*; XLIV, pag. CXXVI, n⁰. 1494*a*.
13) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. M, 414*a-d*.
14) Zie Cat. Borneo, deel I, pag. 40, n⁰. 781/49 e. v. — Hardeland, 509, s. v. — Perelaer, 100—101. — Schwaner, II, 42.

Hals- en borstsieraden.

2785 [1]). Gouden bladen van een *hals-* of *borstsnoer* [2]), vier palmetvormig, ieder aan den bovenkant voorzien van een kokertje of pijpje, om hen aan een snoer te rijgen. Twee rechts en twee links gebogen, van boven versierd met bloem- en bladpatroon *en relief* en met een parelrand. — Geschatte waarde *f* 40.

H. 6,8—7, br. 3,7—4 cM.

3162 [3]). Bladen van een *hals-* of *borstsnoer*, vier palmetvormige, als voren; twee rechts, een links omgebogen en een recht, als middenstuk. Gebroken en beschadigd. — Goudswaarde *f* 13,33 [5].

H. 2,5—4,5 cM.

2508—14 [4]). *Hals-* of *borstsnoer*, van goud, sterk met zilver vermengd, bestaande uit twee palmetvormige naar rechts gekeerde en vier dito naar links gekeerde platen; tusschen de twee en de vier palmetvormige een pyramidaalvormige plaat, alle met gedreven bladwerk en een hol pijpje langs den bovenrand.

H. 2,8—3, br. 2, middelstuk h. 3,8, br 2,2 cM.

3251 [5]). *Gouden halsketen* of *borstsnoer*, bestaande uit een middenstuk en zes linksche en zes rechtsche palmetten in afloopende grootte [6]). Het middenstuk, evenals de palmetten met opkomend drijfwerk versierd, bevatte oorspronkelijk vijf gecloisonneerde steentjes. De palmetten hebben den vorm van tijgernagels. Al de 13 stuks zijn aan het boveneinde van een hol buisje voorzien, om een koord door te rijgen. Drie dezer buisjes (n°. 3, 9, en 13) ontbreken en zijn door geelkoperen vervangen. — *Dessa Pakis Wetan*, district *Balak*, afd. *Magĕlang*, resid. *Kĕdoe*.

L. 5—3,5 cM.

2493 [7]). Stuk van een *borstsieraad*(?) van brons, met evenwijdige kromme lijnen versierd en met uitstekende krullen, *à jour* bewerkt.

H. 6,9 cM.

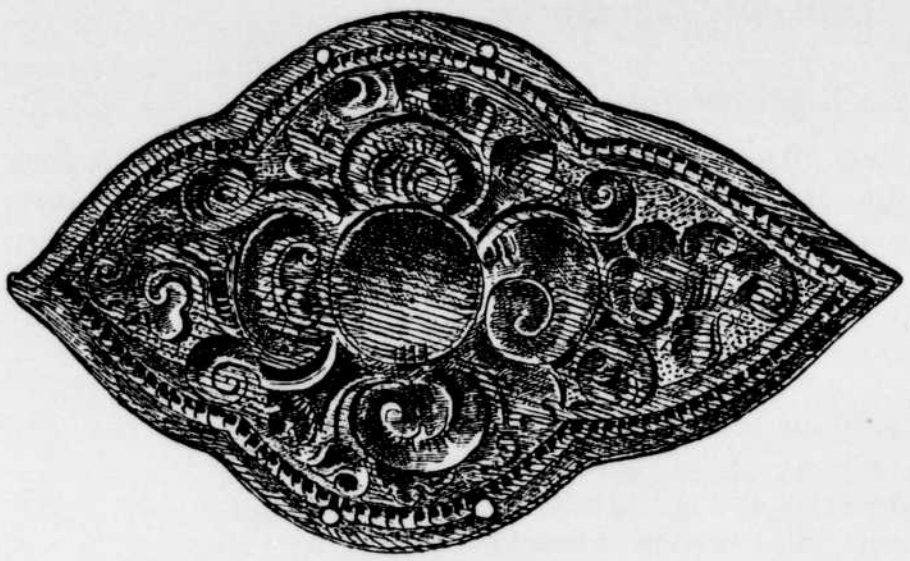

2784. 2/3 w. gr.

3238—40 [8]). *Gouden palmetten*, drie stuks, in den vorm van tijgertanden, met bladversiering *en relief*, ieder aan een dunnen hollen cylinder bevestigd, om een koord door te rijgen; als hals- of hoofdsieraad gebezigd. — Gevonden in de *dessa Pakisan*, afdeeling *Tĕmanggoeng*, residentie *Kĕdoe*.

H. 3 cM.

2784 [9]). Stuk van een *diadeem* of *borstversiersel*, vijf bladvormige gouden platen, met twee openingen aan elke zijde, om haar op, thans ontbrekende, bronzen plaatjes vast te hechten; van eene is een gedeelte verloren gegaan. Alle met gedreven

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1882. — Leemans, n°. M, 426*a-d*.

2) Groeneveldt, n°. 1484 en 1486. — Not. Bat. Gen. XIX, pag. 95, n°. 11; XXVI, pag. CXXX, n°. 1484*a*; XXIX, pag. LXXXIII, n°. 1484*b*; XXXII, pag. XCII, n°. 1484*c*; XXXV, pag. LXV, n°. 1484*d*; XXXVII, pag. CLVII, n°. 1484*e*; XL, pag. CCXXI, n°. 1484*f-g*; XLII, pag. CXCVIII, n°. 1484*h-l*.

3) Don. Ned. Ind. Reg. 1891, dus niet vermeld bij Leemans.

4) Don. Min. v. Koloniën 1865. — Leemans, n°. M, 429*a-g*.

5) Don. Ned. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij Leemans.

6) Vgl. Groeneveldt, n°. 1485.

7) Coll. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n°. M, 423.

8) Don. Ned. Ind. bestuur 1893, dus niet vermeld bij Leemans.

9) Don. Min. v. Koloniën 1882. — Leemans, n°. M, 430*a-e*.

Hoofd- en halssieraden.

bloem- en bladwerk versierd. — Geschatte waarde *f* 80 [1]). Zie afbeelding pag. 190.

H. 10,9—13, br. 6,8—7,3 cM.

2608 [2]). Stuk van een gouden *hoofdband* of *diadeem*, acht palmetvormige bladen, puntig uitloopende, vier rechts en vier links omgebogen; de buitenzijde met uitgeslagen bladwerk versierd; de bovenrand aan twee dubbele cylindertjes bevestigd, waardoor het snoer of koord liep, waarmede zij om het hoofd bevestigd werden. — Gevonden in de *dessa Dagan*, district *Singomĕrto*, regentschap *Bandjarnagara*, resid. *Banjoemas*.

H. 4, hr. 2,8 cM.

2829 [3]). *Hoofdband* of *diadeem* van goud, bestaande uit acht palmetvormige platen; vier aan vier in tegengestelde richting gekeerd en sierlijk met gedreven bloem- en bladpatroon versierd. Als middelstuk dient eene grootere pyramidaalvormige, insgelijks fraai gedreven plaat; alle aan de bovenzijde voorzien van een pijpje, waardoor het koord geregen werd, om het geheel om het hoofd te bevestigen. — Gevonden in het district *Tjiawi*, afdeeling *Tasik Malaja*, resid. *Preanger Regentschappen*. Zie bovenstaande afbeelding.

2829. ½w. gr.

2786. ⅔ w. gr.

H. 6,2—6,3, br. 5,1—5,2; middelplaat h. 8,3, br. 5,3 cM.

2786 [4]). *Gouden plaatjes* [5]) of *belegstukken*, vierhoekig, elf stuks, met gedreven bloem- en bladornament, rondom twee cirkels en met smallen, naar achter omgebogen rand; elk aan twee tegenover elkander liggende zijden van den rand met twee gaatjes, tot bevestiging, waarschijnlijk aan een lijfgordel. — Geschatte waarde *f* 90. Zie bovenstaande afbeelding.

L. 4,5—6, h. 4,5—5 cM.

2506 [6]). *Plaatje* of *belegstuk* van geslagen goud, vierhoekig, met het gedreven beeld van een kikvorsch [7]). Aan elk der vier hoeken een gaatje, om het aan een ander voorwerp, b. v. een hals- of borstsieraad te bevestigen.

H. 3, br. 3 cM.

2606 [8]). *Gouden halsketting* [9]), bestaande uit 134 ringvormige breede platte schalmen; aan het laatste schalmpje daarvan is een vierkant gouden plaatje verbonden en aan het uiteinde daarvan een met twee scharniertjes beweegbare ronde gesp met tong. Aan het andere uiteinde van de ketting hangt een insgelijks gouden versiersel in den vorm van een schelklepel of een oorhanger met een daaraan gesoldeerd plat ringetje. — Gevonden in het regentschap *Indramajoe*, residentie *Cheribon*.

L. 81 cM.

---

1) Zie Not. Bat. Gen. XIX, pag. 95, n⁰. 10.
2) Don. Min. v. Koloniën 1870. — LEEMANS, n⁰. M, 427 *a-h*.
3) Don. Min. v. Koloniën 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 428*a-i*.
4) Don. Min. v. Koloniën 1882. — LEEMANS, n⁰. M, 431*a-l*.
5) Zie Not. Bat. Gen. XIX, pag. 94, n⁰. 8.
6) Don. Min. v. Koloniën 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 432.
7) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1500 (?).
8) Don. Min. v. Koloniën 1870. — LEEMANS, n⁰. M, 457.
9) GROENEVELDT, n⁰. 1510—1515. — Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXIII, n⁰. 1513*a*.

Halssieraden, enz.

2675 [1]). *Halsketting*, von gouddraad vischgraatvormig gevlochten; aan elk der uiteinden een S-vormige haak tot sluiting [2]). — Gevonden in het regentschap *Poerbolinggo*, residentie *Banjoemas*.

L. 126 cM.

3193 [3]). *Gouden ketting*, van draad gevlochten; beide uiteinden met een vierkant kokertje, waarin aan den eenen kant een ringetje en aan den anderen kant een S-vormig haakje bevestigd is [4]). — Gevonden in de afdeeling *Malang*, resid. *Pasoeroean*.

L. 17 cM.

2507 [5]). Gedeelte [6]) van een *gouden halsketting*, als voren, doch bestaande uit twee rijen schakeltjes en zonder haken aan de uiteinden.

L. 47 cM.

2830 [7]). *Gouden halsketting*, van dik draad gevlochten; beide uiteinden met een peervormigen knop, met een dubbelen parelrand en eene stervormige insnijding, waarin een punt steekt; de eene knop heeft zijn punt verloren. — Gevonden in het district *Tjiawi*, afdeeling *Tasik Malaja*, residentie *Preanger Regentschappen*.

L. 70, br. 0,04 cM.

3315 [8]). *Gordelhaak* van ijzer, geïncrusteerd met goud, met langwerpig vierkant oog, om den gordel door te halen. De haak in den vorm van een zich oprichtende slang met vischstaart en vogelkop met scherpen snavel en diamanten oogen. Overigens met driehoeken versierd.

H. 7, br. 5 cM.

2787*a-c* [9]). *Versiersel* van goudblad, uit vijf geheele en een halve, aan den benedenrand uitgeschulpte afdeelingen bestaande. In drie stukken, een (*a*) van drie, een (*b*) van $1^1/_2$ en een (*c*) van eene afdeeling. — Misschien van een gordel of borstband. *Dessa Moetĕran*, afd. *Modjokĕrto*, resid. *Soerabaja*.

L. 37, br. 7 cM.

2783 [10]). *Bekleeding van een hoofddeksel* [11]) van dun gedreven goud, in den vorm van eene bijenkorfvormige muts; de oppervlakte met zeven rijen spiraalvormige verhevenheden, als de haarkrullen der *Buddha's*, naar boven kleiner wordend; de top bestaat uit een lotuskussen, waaruit de *wajra*, vier sikkelvormige punten, zooals op de handvatten van de bidschellen dikwijls voorkomen, te voorschijn komt. Aan den benedenrand drie kleine oogjes (een vierde ontbreekt), waarmede de bekleeding op het eigenlijke hoofddeksel bevestigd werd. — Geschatte waarde *f* 200. *Dessa Moetĕram*, afd. *Modjokĕrto*, resid. *Soerabaja*. Zie afbeelding pag. 193.

H. 15,5, dm. ± 14,1 cM.

2793 [12]). *Gouden versiersel* (?), bestaande uit twee, met den bodem tegen elkander bevestigde schoteltjes of breede ringen met wijde opening in het midden; aan den buitenrand van het eene vier oogjes, ter bevestiging aan eenig versiersel. — Geschatte

---

1) Don. Min. v. Koloniën 1873. — LEEMANS, n⁰. M, 458.
2) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1514.
3) Don. Ned. Ind. bestuur 1892, dus niet vermeld bij LEEMANS.
4) GROENEVELDT, n⁰. 1513. — Not. Bat. Gen. XXIX, pag. LXXXIII, n⁰. 1513*a*.
5) Don. Min. v. Koloniën 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 459.
6) GROENEVELDT, n⁰. 1512 (?).
7) Don. Min. v. Koloniën 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 460.
8) Aankoop 1899, dus niet vermeld bij LEEMANS. — In de afdeeling *Bali* zijn twee dergelijke gordelhaken (Serie 488/1, beschreven en afgebeeld in *I. A. f. E.* II, 169 met pl. XII, fig. 2 *a-b*, en 1389/3) voorhanden, die bij wedrennen gebruikt worden. Wellicht is deze ook uit *Bali* afkomstig.
9) Don. Min. v. Koloniën 1882. — LEEMANS, n⁰. M, 495*a-c*.
10) Don. Min. v. Koloniën 1882. — LEEMANS, n⁰. M, 496.
11) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1529—1536. — Not. Bat. Gen. XIX, pag. 92—93, *d*, n⁰. 1.
12) Don. Min. v. Koloniën 1882. — LEEMANS, n⁰. M, 492.

Sieraden.

waarde *f* 22,50. Gevonden in den omtrek der *dessa Moetĕran*, afd. *Modjokĕrto*, resid. *Soerabaja*.

Dm. 4,5, h. 2,3, dm. opening 2,3 cM.

c. Sieraden van onzekere of onbekende bestemming [1]).

2515 [2]). *Cylindertje* [3]), van geslagen goud, doorboord, met drie kraalbandjes, één in het midden en één aan elk uiteinde, waar ook twee bloemvormige knopjes met eene opening in het midden zich bevinden, zoodat door het geheel een staafje gestoken kan worden. Afdeeling *Lĕdok*, resid. *Bagĕlen*.

2783. Zie pag. 192. ± 3/5 w. gr.

L. 7,5 cM.

2788*a-b* [4]). *Versierselen* van goudblad, twee stuks, bestaande uit effen bladvormige plaatjes, met spitse punten [5]). *Dessa Močteran*, afd. *Modjokĕrto*, resid. *Soerabaja*.

L. 7, br. 3 cM.

2788*a* [6]). *Versiersel* van goudblad, bestaande uit een bol uitgeslagen knopje of belegseltje [7]). *Dessa Moetĕran*, afd. *Modjokĕrto*, resid. *Soerabaja*.

Dm. 2,5, h. 0,5 cM.

3259*a-b* [8]). *Gouden waardigheidsteeken*, misschien top van een *staatsiepajong* (?) [9]). met klei opgevuld, bestaande uit een zeskantigen staf, top (*b*) en ondereinde (*a*), beide met palmetten en bladmotief *en relief* versierd. Het middelste gedeelte van den staf ontbreekt; door den staf liep een ijzeren staafje. — Afdeeling *Indramajoe*, resid. *Cheribon*.

L. *a* 8,5, l. *b* 8 cM.

3024 [10]). *Versiersel* [11]), wellicht van het *borststuk* (?) of het *hoofdstel* (?) van een paardentuig (?), van dun goud, met klei opgevuld. Aan den voorkant versierd met fraai gedreven bloemwerk en een dier. Op de bovenzijde vijf steenen (robijnen),

---

1) Groeneveldt, n⁰. 1541—1558*a*. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LXI, n⁰. 1542*a*; XXVIII, pag. LXXIII, n⁰. 1554*a*; XXIX, pag. LXXXIII, n⁰. 1543*a*; XXX, pag. CLXX, n⁰. 1556*b*; XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1558*c*; XL, pag. CCXXI, n⁰. 1558*d*; XLII, pag. CXCVIII, n⁰. 1543*b*, pag. CXCIX, n⁰. 1545*a*, 1546*b-c*, 1556*c*; XILIV, pag. CXXVII, n⁰. 1546*d*.

2) Don. Min. v. Koloniën 1865. — Leemans, n⁰. M, 491.

3) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1546*a* (?).

4) Don. Min. v. Koloniën 1882. — Leemans, n⁰. M, 493*a-b*.

5) Zie Groeneveldt, n⁰. 1551.

6) Don. Min. v. Koloniën 1882. — Leemans, n⁰. M, 494.

7) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1552.

8) Don. Ned. Ind. bestuur 1894, dus niet vermeld bij Leemans.

9) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1555—1557 (?). — Timmerman (*Elsevier*, 11e jaarg. n⁰. 2) pag. 98, n⁰. 483: gouden handvat van een waaier.

10) Don. Min. v. Koloniën 1885. — Niet vermeld bij Leemans.

11) Zie Groeneveldt, n⁰. 1558*a*. — Not. Bat. Gen. XXIII, pag. 75; XL, pag. CCXXI, n⁰. 1558*d*.

waarvan thans nog slechts drie over zijn, een groote in het midden en twee kleine aan de uiteinden, in goud gezet. De bovenzijde met bloemversiering *en relief*. Aan elk uiteinde een oog tot bevestiging. *Dessa Soedjopoero*, district *Kalialang*, afd. *Lĕdok* (*Bagĕlen*).

L. 15,3, br. 5, d. 2,7 cM.

XXIII. *Gereedschappen en wapens* [1]).

2558 [2]). *Bijl* [3]), Ceremoniewapen (?) voor het omwerken van den grond, het doorsteken van boomwortels enz. van brons, met in doorsnede ellipsvormigen steel en breed uitloopend ondereinde (snede) met twee punten, waarvan een afgebroken is. Ook het gedeelte boven den steel is zeer breed. De snede is half cirkelvormig en de achterkant van den steel open met een uitsteeksel van achteren. — Zie nevenstaande afbeelding.

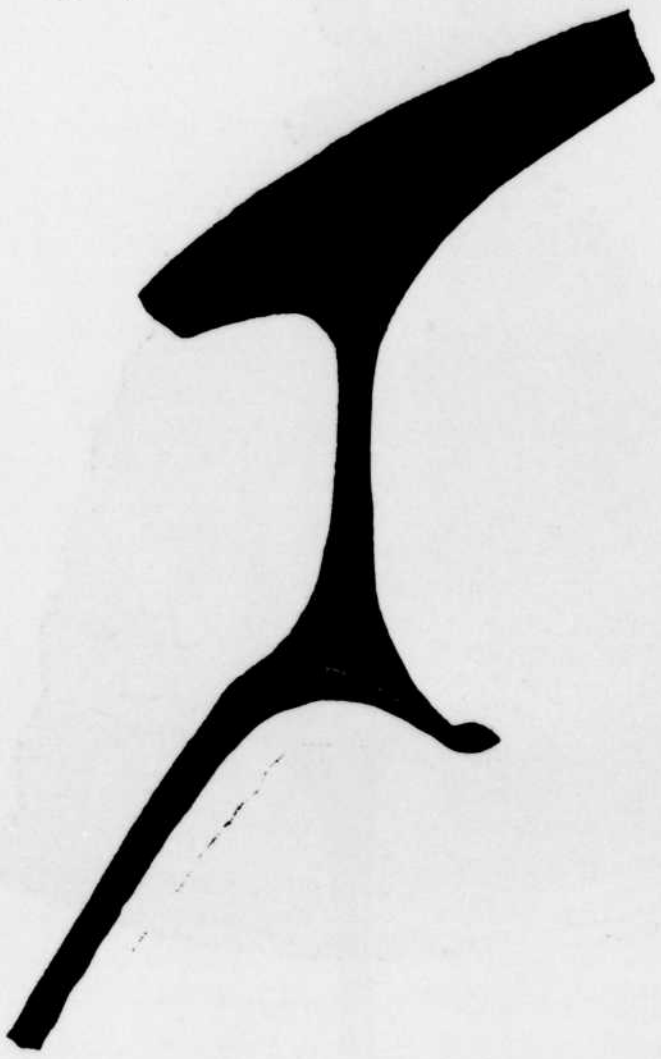

2558. ± 1/8 w. gr.

L. 68, l. snede 33,5 cM.

704/19 [4]). *Bronzen bijl*, als 2558, doch zonder steel en met lang lemmet.

L. 28, l. snede 49 cM.

1693/1 [5]). Als voren, met 704/19 overeenkomend wat den vorm betreft, doch grooter. De eene punt recht afgesneden, als voren, doch de andere, die bij 704/19 ook recht afgesneden is, hier naar onderen gekromd en puntig uitloopend. De snede convexer dan bij 704/19. Het ruiten- en strepenornament op den steel hier duidelijker dan bij 704/19. Tusschen de evenwijdige gebogen lijnen aan het boven- en ondereinde verticale strepen. Het oogje aan het boveneinde beter bewaard dan bij 704/19. — Gevonden nabij de *dessa Tjibogo Hilir*, district *Darangdan*, afd. *Krawang*, resid. *Batavia*.

L. lemmet 85, l. steel 37,8, br. 18 cM.

1693/2 [6]). *Fragment* van een gereedschap als 1403/2258, alleen de eene punt van het lemmet en het onderstuk van den steel

---

1) Groeneveldt, n°. 1559—1656*a*. — Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIV, n°. 1606*b*, 1647*c*; XXVIII, pag. LXXVII, n°. 1561*c-e*, pag. LXXVIII, n°. 1570*b-c*, 1574*c*; XXX, pag. CLXXI, n°. 1574*d-e*, 1583*a*, 1585*b*, 1592*a-d*, 1608*a-e*, 1627*a-d*, 1647*d-f*; XXXII, pag. XCII, n°. 1501*f-h*; XXXIII, pag. LVI, n°. 1551*i*, 1646*a*, 1647*g*; XXXV, pag. LXV, n°. 1561*c*, 1608*c*; XXXVI, pag. XCIX, n°. 1647*h*; XXXVII, pag. CLVII, n°. 1575*c*, 1582*e*, 1638*a*, pag. CLVIII, n°. 1639*a*; XXXVIII, pag. CLXX, n°. 1561*k*, 1587*a*, pag. CLXXI, n°. 1587*b*, 1609*a*, pag. CLXXII, n°. 1609*b*; XXXIX, pag. CCX, n°. 1565*b*; XL, pag. CCXXI, n°. 1605*a*, pag. CCXXII, n°. 1605*b*, 1622*a*; XLI, pag. CIII, n°. 1583*e-f*, 1609*g*, pag. CIV, n°. 1620*e-f*; XLII, pag. CC, n°. 1575*d*, 1587*c*, 1627*e-f*, pag. CCI, n°. 1627*g*, 1652*a*; XLIII, pag. C, n°. 1573*a*, 1583*g*, 1592*e*, 1608*d*, 1620*g-i*, pag. CI, n°. 1627*k*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 7.

2) Don. Kinder de Camarecq, 1866. — Leemans, n°. M, 504.

3) Zie Groeneveldt, n°. 1559—1570*a*. — Pleyte, *Buddhalegende*, 181, afb. bovenaan. — Schmeltz, *Stosswaffen aus China* (*I. A. f. E.* II, 230 met pl. XII, fig. 5). — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXVII, n°. 1561*c-e*, pag. LXXVIII, n°. 1570*b-c*; XXXII, pag. XCII, n°. 1561*f-h*; XXXIX, pag. CCX, n°. 1565*b*. — Lindenschmidt, *Alterthümer*, I, Heft 5, Taf. III, Fig. 1 und 2.

4) Aankoop 1889, niet vermeld bij Leemans. — Zie *I. A. f. E.* II, 230 met pl. XII, fig. 5. — Lindenschmidt, *Alterthümer*, I, Heft 5, pl. III, fig. 1 en 2.

5) Don. Ned. Ind. Reg. 1909, dus niet vermeld bij Leemans.

6) Don. Ned. Ind. Reg. 1909, dus niet vermeld bij Leemans.

Gereedschappen en wapens.
zijn bewaard gebleven. — Gevonden nabij de *dessa Tjibogo Hilir*, district *Darangdan*, afd. *Krawang*, resid. *Batavia*.

L. lemmet 28,8, l. steel 6, br. 2 cM.

2560 [1]). *Kapmes*, van ijzer; rechte rug met twee paren inkepingen onder de greep; de snede van voren sterk convex, van achteren concaaf en onder den doorn van een krulvormig en een tandvormig uitsteeksel voorzien. De steel driezijdig, van onderen om en om uit ijzeren en koperen plaatjes samengesteld, waarvan vier ijzeren ontbreken.

L. 32,5, br. lemmet 4,7, br. steel 2,6 cM.

3471 [2]). *Schijfjes* van lood, zestig, vierkant, dubbel gebogen, een in vier stukken. — Waarschijnlijk gediend hebbende als vischnetverzwaring [3]). *Pĕkalongan*.

L. 4, d. 2 cM.

3316 [4]). *Kris Madjapahit* [5]) geheel van ijzer, het lemmet golvend gedamasceerd, met acht bochten. De greep in den vorm van een gehurkten voorovergebogen man, met de handen op de knieen rustende. Op de borst een kruis. Met hoofddeksel (*koelock*). *Prambanan*.

L. 31, l. lemmet 24,5, br. 5,1 cM.

1239/15 [6]). Idem, als 3316; de bochten en de damasceering als daar. De mannefiguur aan de greep minder voorovergebogen, ruwer bewerkt en met meer gestileerde voeten en handen. Het hoofddeksel platter. Zonder kruis op de borst.

Geheele l. 35,3, l. lemmet 28,5, br. 4 cM.

3433 [7]) Idem, het lemmet vlammend, als voren, doch met tien bochten. Het boveneinde aan de eene zijde in den vorm van een *nâga*-kop, waarvan het geschubde lijf den middenrug van het lemmet vormt. De andere zijde van het boveneinde puntig uitloopend. De mannefiguur op de greep niet voorovergebogen met puntig vooruitstekende neus en rimpels naast den mond en in het voorhoofd, dus een ouden man voorstellende. Met plat kapsel. De armen en beenen minder gestileerd. Met lange, op den rug afhangende haarlokken. Om den hals eene ketting.

L. 42, l. lemmet 33, br. 8 cM.

924/63 [8]). Idem, het lemmet vlammend, evenals 3433, doch met twaalf bochten. Bovenaan aan den eenen kant een zittend viervoetig dier (*singha*?). De middelrug als voren, doch zonder schubben. De man op de greep met duidelijke vingers en teenen, twee uitstekende tepels en oorringen, die op de schouders afhangen, lange neus en uitpuilende oogen. Het haar als bij 3433. Als hoofdbedekking een kapje met knop. Zonder halsketting en zonder rimpels.

Geheele l. 42,6, l. lemmet 33,2, br. 7,5 cM.

1239/18 [9]). Idem, de damasceering van het lemmet als voren (3316), met drie bochten. Het boveneinde onversierd, zonder middenrug. De man op de greep voorovergebogen,

---

1) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 505.
2) Don. Ned. Ind. regeering 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXVIII, pag. CLXXI, n⁰. 1587*b*.
4) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) GROENEVELDT, n⁰. 1596—1606. — Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIV, n⁰. 1606*b*; XL, pag. CCXXI, n⁰. 1605*a*, CCXXII, n⁰. 1605*b*; XLIII, pag. C, n⁰. 1608*d*. — Deze krissen heeten het werk van den smid SOMBRO. De menschelijke figuur noemt men wel *Pak-Mĕlik*. Ze worden door de landbouwende bevolking nog aangewend als afweringsmiddel tegen ziekten in 't gewas. — Zie over *Pak-Mĕlik*: dr. H. H. JUYNBOLL, *Wajang kĕlitik oder karutjil* (*I. A. f. E.* XIII, 115, n⁰. 52). Hij komt voor in de bovengenoemde *wayang*-soort. — HEIN, *Indon. Schwertgr.* 353, fig. 91.
6) Coll. HELMKAMPF, 1902. — Niet vermeld bij LEEMANS.
7) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Aankoop 1893. — Niet vermeld bij LEEMANS.
9) Coll. HELMKAMPF, 1902. — Niet vermeld bij LEEMANS.

Krissen Madjapahit.

met groote ooren en lange platte neus, de oogen en de mond niet aangegeven; de handen en voeten gestileerd. Zonder hoofdbedekking. In moderne zwarthouten scheede.

Geheele l. 32,5, l. lemmet 26,5, br. 5 cM.

499/18. 2/5 w. gr.

499/18 [1]). Idem, het lemmet als bij 1239/18. De manne-figuur van de greep met puntige neus en met een kruis op de borst, evenals 3316. Op het hoofd een hoed met rand van voren. In een moderne geelbruinhouten verlakte scheede. — Zie nevenstaande afbeelding.

L. 30, l. lemmet 23,5, br. 4,9 cM.

704/18 [2]). Idem, als voren, doch met recht, in wolkpatroon fraai gedamasceerd lemmet. De pop, der greep beter bewerkt, rechtop zittende, met duidelijke oogen en mond en lange neus en armen. De handen met vier vingers en de voeten met vier teenen. De oorringen hangen op de schouders af, als bij 924/63. In een moderne gepolijste scheede met niervormig huis.

Geheele l. 30, l. lemmet 22, br. 4,5 cM.

1239/16—17 [3]) en 1403/2574 [4]). Idem, als voren, met recht, golvend gedamasceerd lemmet. Het beeld der greep met gestileerde handen en voeten en voorover gebogen, 2574 met een kruis op de borst, evenals 3316; 16 en 2574 met hoofddoek, 17 met muts. Het gelaat ruw bewerkt. 16 met geelbruinhouten scheede. — 2574 is afkomstig uit de familie van den in 1860 overleden *patih* van *Těmanggoeng* (resid. *Kědoe*) en was vroeger in bezit van een priesterfamilie.

L. 33, 35,5 en 29,5, l. lemmet 26, 27 en 22, br. 4,9, 4,5 en 5,5 cM.

499/17 [5]). Idem, als voren, doch het lemmet veel smaller, van boven aan weerszijden breeder en aan een kant puntig uitloopend. De hurkende man van de greep evenzoo gestileerd, zoodat alleen de neus duidelijk uitgedrukt is en met naar voren puntig toeloopend, van boven plat hoofddeksel. In een lichtgeel gevlamd houten scheede, het huis met een ineengekrulde spiraal aan weerskanten. — Zie afbeelding pag. 197.

L. 30,3, l. lemmet 22,7, br. 4,5, l. scheede 31, l. huis 10,5, br. 5,7 cM.

499/19 [6]). Idem, als voren, met recht lemmet. De manne-figuur op de greep met voorovergebogen ruw bewerkt hoofd. De handen en voeten gestileerd. Met lang afhangend hoofdhaar, dat bedekt is door een rond mutsje. Roodgeverfde scheede, van boven met bloem- en bladvormig snijwerk versierd en aan een kant verguld. — Zie afbeelding pag. 197.

L. 33,5, l. lemmet 26,5, br. 5 cM.

913/75 [7]). Idem, als voren, met recht lemmet, gedamasceerd in golvend patroon, de pop op de greep ruw bewerkt, met ronde gaten in de ooren en platte neus; de oogen

---

1) Aankoop 1885. — Niet vermeld bij LEEMANS.
2) Aankoop 1889. — Niet vermeld bij LEEMANS.
3) Coll. HELMKAMPF, 1902. — Niet vermeld bij LEEMANS.
4) Don. dr. J. G. WIENECKE, 1867. — LEEMANS, n°. M, 515.
5) Aankoop 1885. — Niet vermeld bij LEEMANS.
6) Aankoop 1885. — Niet vermeld bij LEEMANS.
7) Aankoop GRONEMAN, 1891. — Niet vermeld bij LEEMANS.

Krissen Madjapahit.

niet uitgedrukt, de handen en voeten gestileerd, als voren. In houten, rood verlakte scheede; het huis uit een afzonderlijk stuk vervaardigd, schuitvormig gefatsoeneerd, met een haakvormig verlengden bovenhoek; verguld. — Zie de benedenstaande afb.

Geheele l. 26,5, l. lemmet 20, br. 4,8, l. scheede 25,8, br. 5,8 cM.

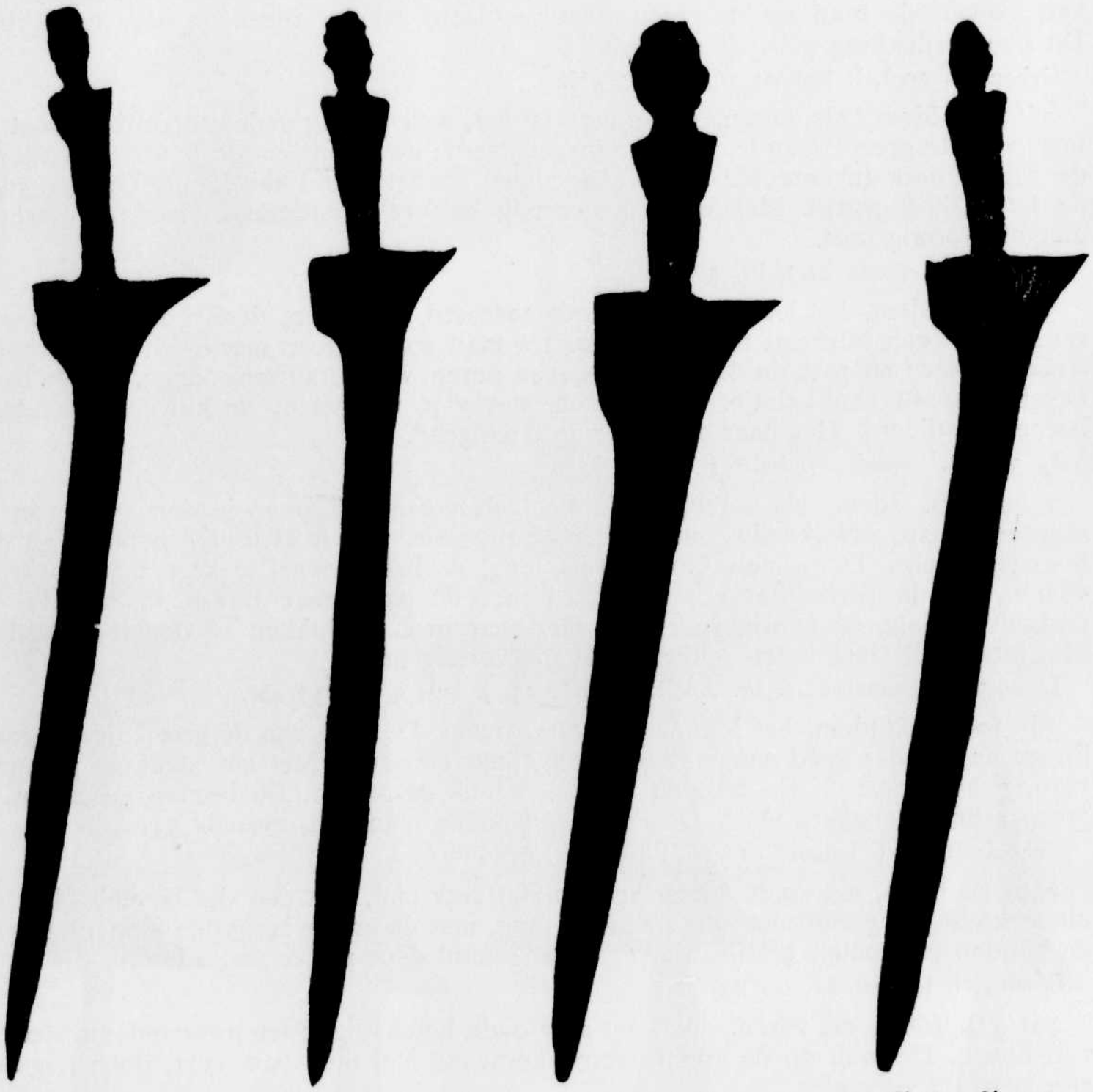

499/17. p.196. $^2/_5$ w. gr. 499/19. p. 196. $\pm$ $^2/_5$ w. gr. 913/75. $\pm$ $^1/_2$ w. gr. 1018/17. $\pm$ $^2/_5$ w gr.

1018/77 [1]), Idem, als voren, met recht, golfvormig gedamasceerd lemmet. De hurkende figuur van de greep met gestileerde handen en voeten en ruw bewerkt hoofd met duidelijke neus en lippen en met hoog plat hoofddeksel. Zonder scheede. — Zie bovenstaande afbeelding.

L. 33, l. lemmet 26, br. 5,2 cM.

1599/575 [2]). Idem, als voren, het lemmet zeer smal. De man van de greep houdt de beide handen op de knieën. De oogen niet aangeduid. Scheede van zwart gekleurd hout met niervormig huis.

L. 26, l. lemmet 19,6, br. 3,5, l. scheede 23, br. 3,1 cM.

---

1) Aankoop 1894. — Niet vermeld bij LEEMANS.
2) Aankoop VELTMAN, 1907. — Niet bij LEEMANS vermeld.

Krissen Madjapahit.

283/9 [1]). Idem, als voren, het lemmet aan een kant van boven scherp. De hurkende man van de greep met duidelijke oogen, neus, handen en beenen en met hoofddeksel, dat plat naar voren afhelt.

L. 30,5, l. lemmet 23,4, br. 4,9 cM.

1630/28 [2]). Idem, als voren, doch het lemmet korter, breeder en ouder, zonder punt van boven, de man op de greep meer gestileerd, zoodat alleen de neus duidelijk is. De hoofdbedekking plat. *Modjokĕrto.*

Geheele l. 20,6, l. lemmet 16,5, br. 3 cM.

2681 [3]). Idem, als voren, doch met langer, wolkvormig gedamasceerd lemmet. De man van de greep staande, de beenen gestileerd; de oogen en de lippen aangegeven; de armen door ingegroefde lijnen aangeduid; op het hoofd een kapje. Op den rug is de letter Z ingegrift. Met halvemaanvormig hals- of borstsieraad. Geelbruine scheede met niervormig huis.

L. 29,5, l. lemmet 21,5, br. 5 cM.

3314 [4]). Idem, het lemmet recht, gedamasceerd, als voren, doch bovenaan aan den eenen kant een hurkend monsterfiguur. De man op de greep met driehoekige vooruitstekende neus en met duidelijk aangegeven ooren, wenkbrauwen, oogen, snor en baard. Op het hoofd een kalotje. De handen met vier vingers op de knieën rustende, de beenen gestileerd. Het haar op den rug afhangend.

L. 35,5, l. lemmet 27, br. 6,4 cM.

1309/87 [5]). Idem, als voren, het lemmet als voren. De greep in den vorm van een staanden man, afwijkende van den gewonen vorm, met ruitvormige pupillen en driehoekigen neus. De armen onnatuurlijk lang, de beenen veel te kort, met gestileerde voeten. In de rechterhand een zwaard met de punt naar boven, in de linker een onduidelijk lang en puntig voorwerp. Het haar in lange lokken op den rug afvallend. Met kinbaard. Geelhouten scheede met niervormig huis.

L. 29,5, l. lemmet 21,5, br. 4,8, l. scheede 23, l. huis 9, br. 3,7 cM.

369/10040 [6]). Idem, het lemmet als voren recht. De man van de greep met duidelijke lippen en minder goed aangeduide oogen, neus en ooren. Met een afgeknot pyramidevormig hoofddeksel. De handen voor den buik gevouwen. De beenen gestileerd. De greep schuin gebogen. De baard duidt een ouden man aan, evenals 3314 en 87.

Geheele l. 28, l. lemmet 21, br. 4,8 cM.

2301 [7]). Idem, als voren, doch het lemmet zeer oud, aan een der bovenhoeken drie uitsteeksels. De greep met een staanden man, met de armen langs de zijden uitgestrekt; de handen en voeten gestileerd. Oogen en mond door putjes aangeduid.

L. 29,2, l. lemmet 21, br. 4,6 cM.

461/9 [8]). Idem, als voren, doch het zeer oude beschadigde lemmet zonder uitsteeksels von boven. De man op de greep overeenkomende met dien van 2301, doch nog meer gestileerd en zeer plat.

Geheele l. 27,5, l. lemmet 20,2, br. 4,5 cM.

1843 [9]). Idem, als voren, het rechte lemmet zeer oud en aan de eene zijde beschadigd.

---

1) Aankoop 1881. — Niet vermeld bij LEEMANS.
2) Aankoop 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 830.
3) Don. J. A. W. VAN OPHUYZEN, 1874. — LEEMANS, n⁰. M, 514.
4) Aankoop 1899, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Vgl. Not. Bat. Gen. XLI, pag. CIII, n⁰. 1606*g* (*tjoendrik*) (?).
5) Aankoop 1901. — Niet vermeld bij LEEMANS.
6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Niet vermeld bij LEEMANS.
7) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 512.
8) Aankoop 1884. — Niet vermeld bij LEEMANS.
9) Don. G. J. HEYLIGERS, 1845. — LEEMANS, n⁰. M, 513.

Krissen Madjapahit.

De staande man op de greep zeer gestileerd, met dwarsstrepen, die de oogen aanduiden, door een langsstreep aangeduide neus en spitse kin. Plat, gelijkende op 2301. — In den kuil van den grooten middelkoepel van den *Boro Boedoer* opgedolven.

L. 28,3, l. lemmet 20,2, br. 4,8.

952/3. ± 1/2 w. gr.

952/3. ± 2/3 w. gr.

952/2. 1/2 w. gr.

952/3 [1]). Idem, als voren, doch het rechte lemmet onbeschadigd en het breedst dicht bij de punt. Op het lemmet aan weerskanten drie *wayang*-poppen boven elkaar, met het hoofd naar de punt gewend. De man op de greep zoo gestileerd, dat alleen de door een driehoek aangeduide neus en de trapvormige hoofdbedekking te herkennen is. — Zie bovenstaande afbeeldingen.

Geheele l. 28, l. lemmet 19, br. 4 cM.

952/2 [2]). Idem, als voren, doch het rechte lemmet zeer smal. De greep geheel afwijkend van de vorige en gevormd door een staanden man met op zijde gewend gelaat,

---

1) Aankoop 1893. — Niet vermeld bij LEEMANS.
2) Aankoop 1893. — Niet vermeld bij LEEMANS.

Krissen, zwaarden en andere wapens.

zonder hoofddeksel. Ruw bewerkt. Met duidelijke armen en beenen, doch gestileerde handen en voeten. Om den hals eene dunne geelkoperen ketting. — Zie afb. pag. 199.

L. 25, l. lemmet 16, br. 1 cM.

2622 [1]). *Kris, Paçupati* genaamd, met recht, tweesnijdend, in wolkpatroon gedamasceerd lemmet met drie uitsteeksels aan weerskanten aan het boveneinde, geelkoperen, vaasvormigen steelring en beenen gevest in den vorm van een monsterachtig nederhurkend beeld, waarvan de palm der linkerhand rust op de linkerknie, de rechterhand om en voor de rechterknie, versierd met bovenarmbanden, halsketting en diadeem; het geheel op een, aan de bovenzijde doorzichtig bewerkten bol als voetstuk. — Van een inlandsch hoofd. *Malang.*

L. 33,8, l. lemmet 24,5, br. 3,8 cM.

3434 [2]). *Kris*, het lemmet tweesnijdend, zeer oud en beschadigd, met middelrug. Het heft van brons met eene eivormige verdikking aan het ondereinde. Het boveneinde in den vorm van een maansikkel. *Kĕndal.*

L. 39,5, l. lemmet 26, br. 2,4 cM.

2791 [3]). Gouden bekleeding (*pĕṇḍok*) van eene *krisscheede* [4]), geheel effen, met uitzondering van eene opkomende geopende lotusbloem aan de eene zijde van den convexen bovenrand. Daaronder eene gootvormige uitholling. — Geschatte waarde *f* 80.

L. 32,5, br. van boven 4,8, van onderen 2,5 cM.

3289 [5]). *Zwaard* (*golok* [6]), met recht, golfvormig gedamasceerd lemmet; de achterste helft van den rug dik en met twee bloedgroeven. De snede bovenaan in den vorm van een *nâga* met opengesperden bek, wiens lichaam de bloedgroeven scheidt [7]). De onderste helft van het lemmet tweesnijdend. Om den doorn een losse geelkoperen steelring met ingekraste lijnen. De greep van lichtbruin hout met vele ovale zwarte knoesten. Het ronde bovenvlak met bloemvormig snijwerk versierd. — Behoord hebbende tot de regalia van een der sultans van *Madoera*. Uit de 12e of 13e eeuw [8]).

L. 70, l. lemmet 56,5, br. 7 cM.

2559 [9]). *Steekwapen* (*Koeḍi wajang* [10]), met lemmet in den vorm van het hoofd en den hals van een *wajang*-pop; de benedenkaak, de hals en de borst scherp bijgeslepen, oog, neus en mond doorzichtig gewerkt, de wenkbrauwen van ingelegd geelkoper, het hoofdhaar door ingegroefde trekken aangeduid. De steelring en het lemmet van ijzer, de steel van zwart hout, puntig uitloopende, met eenige ringvormige verdikkingen, eenigszins in den vorm van den steel der *wajang*-poppen (Jav. *tjĕmpoerit*) *Galoeh.* — Zie afbeelding pag. 201.

L. 49,5, br. lemmet 11,5 cM.

---

1) Don. dr. J. G. Wienecke, 1870. — Leemans, n0. M, 516.
2) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij Leemans. — Zie Pleyte, *Buddhalegende*, 180, afb. n0. 1.
3) Don. Min. v. Koloniën 1882. — Leemans, n0. M, 517,
4) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXVIII, pag. CLXXI, n0. 1609*a*.
5) Aankoop 1897, dus niet vermeld bij Leemans.
6) Vgl. Groeneveldt, n0. 1612 (in vorm afwijkend).
7) Gids Tent. Bali, pag. 17, n0. 112. — Schmeltz, *Indonesische Prunkwaffen* (*I. A. f. E.* III), pl. X, fig. 3 en 4. — Nieuwenkamp, *Bali en Lombok*, 79: krislemmet.
8) 's Rijks Ethnogr. Mus. en het Mus. van Nat. Art. Mag. te Amsterdam bezitten een zwaard met een dergelijke greep, doch uit *Bali* afkomstig, volgens de opgave.
9) Don. Kinder de Camarecq, 1866. — Leemans, n0. M, 506.
10) Groeneveldt, n0. 1613—1629. — Hazeu, Iets over *koeḍi* en *tjoendrik* (*T. I. T. L. Vk.* XLVII) pag. 403 en fig. 5 der plaat. — Rouffaer, *Mededeelingen naar aanleiding van* „Over *Koedjang* en *badi*" van dr. C. Snouck Hurgronje en „Over *kaeḍi* en *tjoendrik* van dr. G. A. J. Hazeu in Tijdschrift, deel 47, afl. 5 (Not. Bat. Gen. XLIII, bijlage II). — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXXI, n0. 1627*a*; XLI, pag. CIV, n0. 1620*e-f*; XLII, pag. CC, n0. 1627*e-f*; XLIII, pag. C, n0. 1620*g*, 1627*h*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 7, fig. 2 en 4. — Snouck Hurgronje, *Toelichting bij eenige koeḍi's, kĕtopraks* (*korakans*) *en goloks uit Poerwokĕrto* (*Banjoemas*), Not. Bat. Gen. XLIII, bijl. III. — Van Kinsbergen, 38 (midden).

Koedi's.

2576 [1]). Idem (*Koedi djenggeran* [2]), in den vorm van borst, hals en kop van een vogel, met zilveren steelring, zwarthouten geringden steel en lichtbruinhouten scheede. — Geschenk van den *wědono* van *Gombong*.

L. 42,5, l. lemmet 27,5 cM.

3321 [3]). Idem (*Koedi djenggeran*), als voren, in den vorm van het voorste gedeelte, buik, hals en kop van een vogel, met gedraaid zwarthouten steel, witmetalen steelring en een dergelijken ring aan het einde. In een lederen scheede. — *Tjandi Kalasan*.

L. 53, l. lemmet 26,5 cM.

360/1471 [4]). Idem (*Koedi trantang djenggeran* [5]), als voren, het lemmet zeer geprononceerd vogelkopvormig,met spitsen snavel,kam met eene ronde opening en oog, door een rond geelkoperen plaatje gevormd. In de bocht tusschen den hals en den rug drie uitsteeksels. Lange ijzeren steelring, gedraaide zwarthouten steel met eene verdunning in het midden en voorzien van eenige paren uitgesneden lijnen. Het einde met een kegelvormige ijzeren bus.

L. 55, l. lemmet 26 cM.

37/506 [6]). Idem (*Koedi*) als voren, doch veel ruwer bewerkt en meer gestileerd. De punt van den snavel omgebogen. De kam slechts door eenige uitsteeksels aangeduid, zonder ronde opening. Het oog slechts aan één kant flauw aangeduid. Daar, waar de hals in den rug overgaat, twee lange en daartusschen een kort uitsteeksel. Witmetalen steelring en lange steel van gepolijst donkerbruin hout met vele ringen in het bovengedeelte en eikelvormig uitloopend.

L. 62, l. lemmet 28 cM.

1630/29 [7]). *Koedi*-lemmet van golfvormig gedamasceerd ijzer, zeer gestileerd. Onder den kam, die hier ontbreekt, vier ronde openingen. Aan den ruggekant twee uitsteeksels. De borst door een convex gedeelte aangeduid. Met afgeknot kegelvormigen doorn [8]). Zonder steel. *Modjokĕrto*.

L. 28,5, br. 4 cM.

3448 [9]). *Koedi*-lemmet [10]), als voren gedamasceerd en gevlamd. Dicht bij den doorn aan den eenen kant een rond uitsteeksel, gevolgd door drie tanden, aan den anderen kant vier ronde gaatjes, omgeven door tandvormige uitsteeksels. Door een ringvormigen rug van den cylindervormigen doorn gescheiden.

L. 31, br. 5 cM.

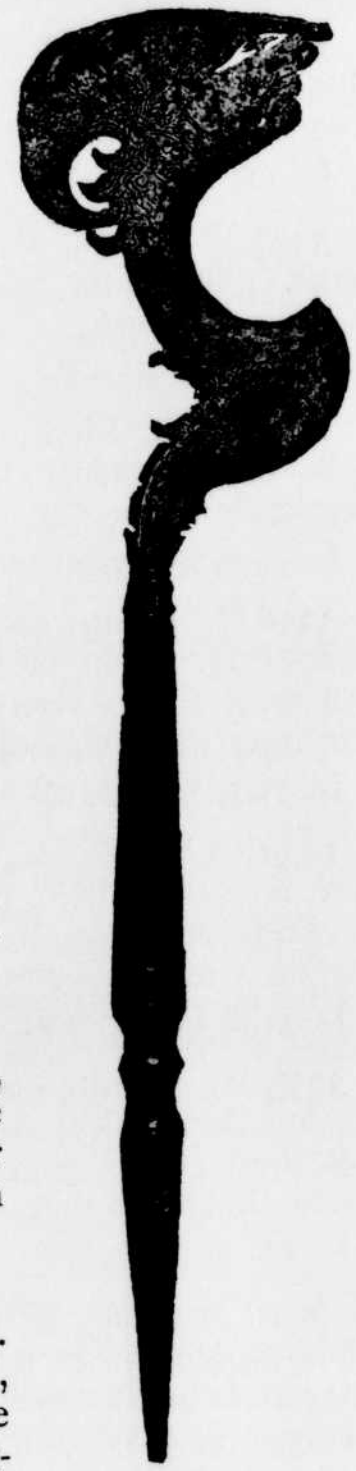

2559. Zie pag. 200.
± 1/4 w. gr.

1) Don. dr. J. C. Wieneke, 1868. — Leemans, n⁰. M, 507.

2) Hazeu, l. c. pag. 402. — Snouck Hurgronje, Iets over *koedjang* en *badi* (*T. I. T. L. Vk.* XLVII), pl. 1, fig. 1, 2 en 6. — Not. Bat. Gen. XLI, pag. CIV, n⁰. 1620*e-f*; XLII, pag. CC, n⁰. 1627*e-f* en pag. CCI, n⁰. 1627*g*.

3) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans. — Zie ook Snouck Hurgronje, Toelichting bij eenige *koedi's*, *ketopraks* (*korakans*) en *goloks* uit *Poerwokĕrto* (*Banjoemas*) in Not. Bat. Gen. XLIII, bijl. III, pag. IX—XII.

4) Afkomstig uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden. — Niet vermeld bij Leemans.

5) Hazeu, l. c. 402—403 en fig. 2. — Groeneveldt, n⁰. 1620. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 7, fig. 2. — Not. Bat. Gen. XLI, pag. CIV, n⁰. 1620*e-f*. — Raffles, pl. 13, fig. 17.

6) Oorspronkelijk tot de verzameling der Delftsche Akademie behoorende. — Niet vermeld bij Leemans.

7) Aankoop November 1907, dus niet bij Leemans vermeld. — Cat. Schulman, pag. 76. n⁰. 830.

8) Zie Meyer, *Alterthümer*, pl. 7, fig. 4.

9) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij Leemans.

10) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1620. — Hazeu, l. c. fig. 8.

Lanspunten.

2132 [1]). *Bronzen punt* van een *speer* [2]), bladvormig, het breedst op eenigen afstand van den steel, met dikken middelrug aan weerskanten. Zeer goed bewaard.

L. 18, br. 6,5 cM.

2575 [3]). Idem [4]), van ijzer, zeer oud, het breedst dicht bij den cylindervormigen doorn, die door een ring van het lemmet gescheiden is. — Opgedolven bij het maken van den weg van *Wonosobo* naar den *Diëng*.

L. 33, br. 3,4 cM.

3317 [5]). Idem, als 2575 [6]), rietbladvormig, het breedst op eenigen afstand van de punt, golfvormig gedamasceerd. Door een ring gescheiden van den cylindervormige doorn. *Magëlang*.

L. 43, br. 2,5 cM.

1630/26 [7]). Idem, als voren, doch zeer dik, achtkantig, uit een achtbladige bloemkelk te voorschijn komend, door een ojief met twee en een rug met eene insnijding gescheiden van den cylindervormigen doorn, die spiraalvormig uitloopt. *Modjokërto*.

L. 26,5, br. 0,9 cM.

3318 [8]). Idem, als voren, doch dun en golvend [9]) met vier bochten en met een middelrug. Dicht bij den steel het breedst en daar van 2 groepen van drie uitsteeksels aan weerszijden voorzien. Het lemmet is door een ojief en een kraag van den cylindervormigen doorn gescheiden. *Tjandi Kalasan*.

L. 50,5, br. 2,1 cM.

1630/27 [10]). Idem, als voren, doch smaller en dikker, in doorsnede ruitvormig, met vier bochten, dicht bij den steel het breedst en aan weerskanten van twee platte uitsteeksels voorzien, het bovenste met eene insnijding. Het lemmet door drie ringvormige ruggen van den cylindervormigen steel gescheiden. *Modjokërto*.

L. 31,8, br. 1,3 cM.

3275 [11]). Idem, gedamasceerd, als 3317, gebogen. De eene helft van den rug dicht bij den doorn dik. Aan den snedekant boven den doorn een duidelijk menschenhoofd met rond oog, voorgesteld door een gat, stompe neus en spitse kin. De cylindervormige doorn door een kelkvormige verdikking van de punt gescheiden. *Lombok*.

L. 23, br. 2,7 cM.

2621 [12]). Idem, vlamvormig [13]) (*koedi sangat*) met drie bochten, bovenaan met twee tandvormige uitsteeksels aan weerskanten, de doorn cylindervormig. — Gevonden bij het *Hindoe*bad*Singori* (lees *Singasari?*).

L. 37, br. 3 cM.

---

1) Don. A. J. KRAJENBRINK, 1858. — LEEMANS, n⁰. M, 511.

2) Verg. GROENEVELDT, n⁰. 1639—1647*b*. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXXI, n⁰. 1647*d-f*; XXXIII, pag. LVI, n⁰. 1646*a*, 1647*g*; XXXVII, pag. CLVIII, n⁰. 1639*a*.

3) Don. dr. J. G. WIENECKE, 1867. (Deze had het ontvangen van de familie van den *patih* van *Toemanggoeng*). — LEEMANS, n⁰. M, 518.

4) GROENEVELDT, n⁰. 1639—1647*b*. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXXI n⁰. 1647*d-f*; XXXIII, pag. LVI, n⁰. 1646*a* en 1647*g*; XXXVII, pag. CLVIII, n⁰. 1639*a* (?).

5) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.

6) Vgl. MEYER, *Alterthümer*, pl. 7, fig. 15.

7) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 830.

8) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.

9) Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIV, n⁰. 1647*c*.

10) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 830.

11) Aankoop 1896, dus niet vermeld bij LEEMANS.

12) Don. dr. J. G. WIENECKE, 1870. — LEEMANS, n⁰. 519.

13) Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIV, n⁰. 1647*c*.

Lanspunten. Kanonnen.

3319 [1]). Idem, kort, dicht bij den doorn het breedst, met flauwen middenrug, onder het puntige uiteinde met drie bochten, golfvormig gedamasceerd. Door twee ringvormige ruggen van den cylindervormigen doorn gescheiden. *Malang.*

L. 25,5, br. 6,8 cM.

3320 [2]). Idem [3]), zeer goed gedamasceerd in wolkpatroon, zonder middelrug. Het lemmet boven den doorn zeer breed en asymmetrisch, door een ojief en een kraagvormigen rug van den cylindervormigen doorn gescheiden. *Magĕlang.*

L. 43, br. 6,3 cM.

1630/30 [4]). Idem, als voren, doch golfvormig gedamasceerd, het lemmet dicht bij de punt niet recht, doch golvend, met eene insnijding aan den eenen kant en drie aan den anderen kant [5]), door een vaasvormigen ring gescheiden van den afgeknot kegelvormigen doorn. In eene scheede van gepolijst bruin hout met knopvormig ondereinde. *Modjokĕrto.*

L. 27,5, br. 5,8 cM.

1630/32 [6]). Idem, gedamasceerd als 1630/30, aan het einde gevlamd, boven den doorn aan weerskanten een groot vleugelvormig uitsteeksel met afgeronde hoeken. Met middelrug over het lemmet en de beide uitsteeksels. Door een ringvormigen rug en een kraag gescheiden van den cylindervormigen, spiraalvormig uitloopenden doorn. *Modjokĕrto.*

L. 31, br. uitsteeksels 10, daarboven 2,5 cM.

1630/31 [7]). Idem, bladvormig, het breedst onmiddellijk boven den steelring en daar convex, met duidelijken middellijn. Aan weerskanten daarvan zeer fraai gedamasceerd in den vorm van een slang met geopenden bek en geschubd lichaam, terwijl de staarten der beide slangen dicht bij de punt bijeenkomen. De steelring bestaat uit een ojief tusschen twee ringvormige ruggen. De cylindervormige doorn in schroefspiralen uitloopend. *Modjokĕrto.*

L. 43, br. 8,5 cM.

1630/33 [8]). Idem, tongvormig, het breedst op eenigen afstand van de punt, daaronder aan weerskanten flauw concaaf, in wolkpatroon gedamasceerd, zonder middelrug. De steelring bestaat uit twee gouden ringen en daartusschen een rond ijzeren gedeeltte, met een gouden bloem- en bladpatroon versierd. De doorn afgeknot kegelvormig. *Modjokĕrto.*

L. 29, br. 4,3 cM.

2563*a-d* [9]). *Bronzen achterlaadkanon* (*a*) met kamerladingstoestel (scheepsdraaibas?). De lading wordt in het kleine kanonnetje (*b*) gebracht, dat in de van boven opengelaten kamer (*d*) van het groote kanon (*a*) geplaatst en met een wig vastgezet wordt. Dit groote kanon ligt met een as even voor de laadkamer, in een ijzeren haak met twee beugels. Het achtergedeelte loopt in een langen ronden ijzeren steel (*c*) uit, die, al of niet met brons, hout of iets anders bekleed, waarschijnlijk diende, om het stuk te richten. In het midden op de hoogte van de as boven op den loop een vrij hoog bloemversiersel, wellicht tot vizier bestemd; het kleine kanon met de lading heeft een boogvormig hengsel; het zundgat als een vierbladerig bloempje. — Uit een

---

1) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Vgl. MEYER, *Alterthümer*, pl. 7, fig. 10.
4) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 831.
5) Zie MEYER, *Alterthümer*, pl. 7, fig. 9 en 11.
6) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 830.
7) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 830.
8) Aankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 76, n⁰. 831.
9) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1866. — LEEMANS, n⁰. M, 521*a-b*. — Cf. WORSAAE, *Nordiske Oldsager i del kong. Mus. i Kjöbenh.* 172, n⁰. 591.

Kanonnen. Vaatwerk.

tempelhuisje in de *dessa Tĕlaga* (*Cheribon*), waar het vereerd werd als een pand van veiligheid, daar het hun voorspoed beschermde, volgens het geloof der bewoners.

L. met stang 144, l. kanon (*a*): 92, l. ladingstoestel (*b*): 20,5 cM.

2564 [1]). *IJzeren haak* van het boven beschreven kanon (2563), met twee beugels, waarin de as van het kanon rustte; de twee beugels op een steel bevestigd, die puntig uitloopt. *Tĕlaga* (*Cheribon*).

L. 15 cM.

2447 [2]). *Bronzen kanonnetje*, zonder affuit en beugel, met ruitvormige verhooging om het zundgat. — Gevonden in de *Preanger Regentschappen*.

L. 14,7 cM.

2300 [3]) en 2561 [4]). Twee *handkanonnen*, met beugels boven bij het zundgat; die van 2300 in den vorm van een met den rug zich krommenden draak, terwijl die van 2561 half afgebroken is, met spiraalvormig opgerolde uiteinden. Het zundgat van 2300 in eene ronde, dat van 2561 in eene ruitvormige verhooging; met vijf ringvormige ruggen (2300) of over de geheele lengte met rondloopende ringen (2561) versierd. Aan de achterzijde van 2561 eene opening, die tot aan den achterwand van de laadkamer reikt en waarin wellicht een stok bevestigd was. 2561: *Tĕlaga* (*Cheribon*).

L. 44 en 35 cM.

XXIV. *Vaatwerk* [5]) *van brons en andere metalen.*

2880 [6]) *Pot* of *kom* (*dandang*), met recht opgaanden wand, naar boven en onder een weinig breeder uitloopende, met platten bodem [7]). Langs den bovenrand aan de buitenzijde twee ingegrifte evenwijdige lijnen.

H. 15,5, dm. 17,3 cM.

---

1) Don. Kinder de Camarecq, 1866. — Leemans, n⁰. M, 521*c*.
2) Don. Kinder de Camarecq, 1865. — Leemans, n⁰. M, 524.
3) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. M, 522.
4) Don. Kinder de Camarecq, 1866. — Leemans, n⁰. M, 523.
5) Groeneveldt, n⁰. 1657—1856. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LXI, n⁰. 1708*a-b*, 1819*c-d*; XXVI, pag. CXXX, n⁰. 1663*a-b*, pag. CXXXI, n⁰. 1705*a*, 1715*c*, 1745*a*, 1819*c-f*; XXVII, pag. LXIV, n⁰. 1668*a*; XXVIII, pag. LXXVIII, n⁰. 1663*c*, 1671*a-b*, 1741*a*, 1763*a*; XXIX, pag. LXXXIII, n⁰. 1666*a*, 1671*c-d*, pag. LXXXIV, n⁰. 1689*a*, 1690*a*, 1691*a*, 1696*f*, 1762*c*; XXX, pag. CLXXI, n⁰. 1666*b*, 1659*a*, 1677*a*, 1762*c*, pag. CLXXII, n⁰. 1819*g-i*, 1837*a-c*; XXXI, pag. CCVII, n⁰. 1668*b-e*, pag. CCVIII, n⁰. 1694*c*, 1696*g*, 1701*a*, 1734*a*, 1741*b-c*, 1756*a*, 1802*d-k*, 1837*d*, 1856*a*; XXXII, pag. XCII, n⁰. 1763*b*; XXXIII, pag. LVI, n⁰. 1695*a*, 1819*k-l*, pag. LVII, n⁰. 1819*m-p*, 1850*c-e*; XXXIV, pag. CVII, n⁰. 1715*d*, 1769*a*, 1808*a*, 1819*q-s*; XXXVI, pag. XCIX, n⁰. 1753*a*, 1837*e*, pag. C, n⁰. 1837*f*; XXXVII, pag. CLVIII, n⁰. 1662*a*, 1666*c*, 1667*a*, pag. CLIX, n⁰. 1668*b*, 1670*b*, 1677*b*, 1682*a*, 1684*a*, pag. CLX, n⁰. 1690*b*, 1691*b-c*, 1694*f-g*, pag. CLXI, n⁰. 1696*h*, 1707*a-b*, 1723*d*, pag. CLXII, n⁰. 1724*c*, 1734*b-c*, 1741*f*, 1747*a*, pag. CLXIII, n⁰. 1747*b*, 1752*a*, 1753*b*, pag. CLXIV, n⁰. 1755*a*, 1761*a*, 1762*g*, pag. CLXV, n⁰. 1762*h*, 1772*a*, 1777*a-b*, pag. CLXVI, n⁰. 1779*a-b*, 1799*a*, 1802*h-i*, pag. CLXVII, n⁰. 1807*a-d*, pag. CLXVIII, n⁰. 1819*t-w*, pag. CLXIX, n⁰. 1824*a*, 1836*a-b*, pag. CLXX, n⁰. 1836*c*, 1837*g*, 1839*a*, 1840*a*, 1850*c*, pag. CLXXI, n⁰. 1850*d-e*; XXXVIII, pag. CLXXII, n⁰. 1679*a-b*, 1686*a*, pag. CLXXIII, n⁰. 1686*b*. 1704*d-e*, 1724*d*, 1732*a*, pag. CLXXIV, n⁰. 1732*b-c*, 1734*d-e*, pag. CLXXV, n⁰. 1734*f-i*, pag. CLXXVI, n⁰. 1764*a-b*, 1777*c-d*, pag. CLXXVII, n⁰. 1794*a*, 1802*k-n*, pag. CLXXVIII, n⁰. 1802*o-q*; XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1779*c*, 1850*f*, pag. CCXl, n⁰. 1850*g*; XL, pag. CCXXII, n⁰. 1694*h*, 1709*a-b*, 1742*a*, pag. CCXXIII, n⁰. 1742*b*, 1756*b*, 1757*a*, 1760*a-b*, 1764*c*, pag. CCXXIV, n⁰. 1802*r-s*, 1803*a-d*, pag. CCXXV, n⁰. 1803*e-h*, pag. CCXXVI, n⁰. 1893*i*, 1803*k*, 1819*x*, 1837*h*; XLI, pag. CIV, n⁰. 1660*a*, 1696*i*, 1718*a*, pag. CV, n⁰. 1760*c-e*, 1763*d*, 1799*b*, 1836*d*, pag. CVI, n⁰. 1856*a*; XLII, pag. CCI, n⁰. 1660*b-e*, pag. CCII, n⁰. 1671*e-f*, 1649*i*, 1715*e*, pag. CCIII, n⁰. 1715*f-g*, 1723*e-f*, 1732*d-e*, pag. CCIV, n⁰. 1732*f*, 1734*h*, 1747*c*, 1754*b*, 1760*f-g* pag. CCV, n⁰. 1803*l*-m, 1818*a-b*, pag. CCVI, n⁰. 1818*c*, 1819*ij-z*, 1839*b*; XLIII, pag. CI, n⁰. 1818*d-f*; XLIV, pag. CXXXVII, n⁰. 1713*a*, 1715*h*, 1803*n*, pag. CXXVIII, n⁰. 1803*o*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 3, 14 en 15, pl. 6.
6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. 348*a*.
7) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1668 (?).

Vaatwerk.

3466 [1]). Als 2880 (*dandang*), doch hooger, naar boven breeder uitloopend en met naar buiten gebogen onversierden rand [2]). *Pĕkalongan.*

H. 19, dm. 18 cM.

3243 [3]). *Potje*, met platten ronden bodem en buikige wanden, van boven met drie ringvormige ruggen versierd en met recht opstaanden bovenrand. — Gevonden in een tempel.

Dm. 10, h. 7 cM.

2110 [4]) en 2741 [5]). Als voren, met platten bodem, doch van boven veel wijder uitloopend dan van onderen, onversierd, veel lager dan de vorige en bekervormig.

H. 16,7 en 11,6, dm. 26,7 en 19,8 cM.

2113 [6]) en 2275 [7]). Als voren, met recht opgaanden, een weinig binnenwaarts neigenden wand. Aan den buitenkant van 2275 dicht onder den bovenrand vier koperen oogjes [8]) op gelijke afstanden, bestemd tot het aanhechten van kettingen. De eene ketting is nog aan twee tegenover elkander staande oogjes vastgehecht, terwijl de andere verloren is gegaan. Beide beschadigd.

H. 11 en 10,5, dm. 19,5 en 15,5 cM.

1750 [9]). *Kom* of *bak*, groot en rond op vierkant voetstuk; het laatste op de vier zijden met versiersels in den vorm van met de toppen naar onderen gekeerde driehoeken; de kom zelf bewerkt in nabootsing van zigzagvormig vlechtwerk [10]). De wand beschadigd.

H. 20,9, dm. 34 cM.

1603/2 [11]). *Kom*, rond met opschuivend deksel, waarop een vijfbladige bloem *en relief* met een kelk, omgeven door 5 bladen. — Opgegraven te *Djĕnggolo*, *Sidoardjo*.

H. 15, dm. 27 cM.

1603/1 [12]). Als voren, doch op het deksel een tienbladige bloem *en relief* met een kelk, omgeven door 10 bladeren. Deze bloem is omgeven door 20 groote en daartusschen 20 kleine driehoekige bladeren. — Opgegraven te *Djĕnggala* (*Sidoardjo*).

H. 14,5, dm. 27 cM.

401/70 [13]). Als voren, doch zonder deksel, de bodem plat, de wanden zeer beschadigd, met een reliefband in het midden, op ronden voet. — Opgegraven te *Modjokĕrto*.

Dm. 23,9, h. 8,9 cM.

401/17 [14]). *Kom* of *bak*, met ronden bodem, de wanden beschadigd en buikig, met verticale ribben, de bovenrand recht opstaand. — Opgegraven te *Modjokĕrto*.

Dm. 19,5, h. 9,5 cM.

---

1) Don. Ned. Ind. Reg. 1902, dus niet bij LEEMANS vermeld.
2) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1657—1659 (?).
3) Aankoop 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
4) Aankoop 1858. — LEEMANS, n⁰. M, 347.
5) Don. Min. v. Koloniën 1877. — LEEMANS, n⁰. M, 348.
6) Aankoop 1858. — LEEMANS, n⁰. M, 349.
7) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 350.
8) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1724*a*. — Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CLXII, n⁰. 1724*c*.
9) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 351.
10) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1728.
11) Aankoop 1907, niet vermeld bij LEEMANS.
12) Aankoop 1907, niet vermeld bij LEEMANS.
13) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1884, zie N. St. Crt. v. 7 Aug. 1884, n⁰. 184. — Niet vermeld bij LEEMANS.
14) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1884, zie N. St. Crt. v. 7 Aug. 1884, n⁰. 184. — Niet vermeld bij LEEMANS.

Vaatwerk.

401/15—16 [1]). Als voren, met ronden, sterk beschadigden bodem, de beschadigde bovenrand naar buiten gebogen en met paren ingegrifte horizontale lijnen. Op twee plaatsen tegenover elkaar aan den rand een oogje, om er eene ketting door te halen. — Opgegraven te *Modjokĕrto*.

Dm. 27,5 en 31, h. 11 en 13 cM.

3468 [2]). Als voren, met bollen bodem, buikigen wand en naar binnen gebogen bovenrand. Daaronder aan een kant drie gaatjes, waar blijkbaar een oortje aan bevestigd is geweest. *Pĕkalongan*.

H. 5, dm. 7,8 cM.

3086 [3]). Als voren, zonder eenige versiering, dikbuikig, beschadigd, met platten bodem.

H. 6,2; dm. opening 8,2; buik 10,2 cM.

2742—45 [4]). Als voren, bckervormig, met bollen bodem, die bij 2743 zeer, bij 2744 en 2745 minder en bij 2742 niet beschadigd is. Vroeger op voetstukken bevestigd, die thans ontbreken [5]).

H. 8,8—9, dm. 12,8—13,5 cM.

2538 [6]) en 2746 [7]). Als voren [8]) (*tjĕmoeng*), voor eetwaren enz., diep, met platten bodem, zonder voet; 2746 met ingegraveerde versiering om den rand van buiten, bestaande uit schuine strepen tusschen evenwijdige horizontale lijnen; 2746 eenigszins beschadigd.

H. 7,5 en 5,5, dm. 21,5 en 16,5 cM.

3079 [9]). Als voren, bekervormig, op hoogen voet, met vier ingedreven en uitkomende parelranden: aan den bovenrand, op eenigen afstand daaronder, op het kraagvormig vooruitstekende deel, dat den voet van boven begrenst en op eenigen afstand daaronder.

H. 8,4, dm. opening 11,5, voet 6,5 cM.

3078 [10]). Als voren, met staanden rand, daaronder eene buikvormige verdikking en met ronden voet. Onversierd en eenigszins beschadigd.

H. 9,3, dm. opening 13,5, buik 13,5, voet 19,5 cM.

3076 [11]). Als voren, met breeden rand, omgeven door een parellijst [12]) en platten bodem.

H. 8, dm. opening 17, buik 13 cM.

3085 [13]). Als voren, langs het midden der buitenzijde met ingegroefde versiering, bestaande uit een reeks cirkels tusschen twee parelranden. Aan den bodem vier rlngvormige ruggen.

H. 6, dm. 10,5 cM.

2948 [14]). Als voren, rond, eenigszins bolvormig, slechts weinig beschadigd. Langs den rand aan de buitenzijde ingekraste krulvormige lijnen [15]). De rand naar binnen gebogen.

H. 8,5, dm. 21,4, opening 19,8 cM.

---

1) Don. Mr. J. W. van Lansberge, 1884, zie N. St. Crt. v. 7 Aug. 1884, n⁰. 184. — Niet vermeld bij Leemans..

2) Don. Ned. Ind. Reg. 1902, dus niet bij Leemans vermeld.

3) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

4) Don. Min. v. Koloniën 1877. — Leemans, n⁰. M, 343—346.

5) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1717—23*c*. — Not. Bat. Gen. XLI, pag. CIV, n⁰. 1718*a*.

6) Don. Min. v. Koloniën 1866. — Leemans, n⁰. M, 330.

7) Don. Min. v. Koloniën 1877. — Leemans, n⁰. M, 331.

8) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1706—8 (?).

9) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

10) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

11) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

12) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1724*a*.

13) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.

14) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. M, 336*a*.

15) Vgl. Meyer, *Alterihümer*, pl. 5, fig. 3.

Vaatwerk.

2895 [1]). Als voren, groot, schaalvormig, met platten bodem, zonder versiering. De rand naar buiten gebogen.

H. 7,7, dm. 25 cM.

3089 [2]). Als voren, met in drie ingekeepte bogen [3]) verdeelden rand.

H. 4,4, dm. 12,5 cM.

2894 [4]). *Kommetje* of *bakje* met platten bodem. De wand in drie afdeelingen verdeeld. De bodem beschadigd.

H. 4, dm. 13,2 cM.

2950 [5]). *Kommetje* of *bakje*, als voren, de rand door drie cirkelsegmenten gevormd; de buitenzijde met ingegroefde lijnversiering, in den vorm van een krul of schelp, omgeven door krullen en spiralen, in het midden van elk der drie bogen-

H. 3,5, dm. 12,8 cM.

3252 [6]). *Gouden kommetje*, als voren, doch de rand in vier deelen verdeeld, zoodat de kom den vorm van een geopende lotusbloem heeft, om den voet een parelrand [7]). Op den bodem gefigureerd de heilige syllabe *oṁ*. — Gevonden in de *dessa Sorogaten*, district *Kalialang*, afd. *Lĕdok*, resid. *Bagĕlen*.

H. 5,5, dm. 8 cM.

3020—21 [8]). *Gouden kommetjes* [9]) of *bekers*, met ronden vooruitstekenden voet; daarboven een parelrand, overigens onversierd. Geschat op *f* 240 en *f* 232.

H. 6,5 en 7,4, dm. opening 9,5 cM.

2411 [10]). *Zilveren beker* [11]) met rond voetje. De buitenzijde in zes deelen verdeeld: in elk daarvan boven den voet een ingeslagen bladversiersel. — Bij eene aardstorting in *Lĕdok* bij den *Diëng* gevonden.

H. 6, dm. 8 cM.

2115—17 [12]). *Kommen* van brons, van boven wijd uitloopend, zonder versiering, doch 2115 en 2117 met eene verdikking onder den rand en van daar af schuin naar den bodem afloopend; 2115 en 2116 een weinig beschadigd. De bodem plat.

H. 5,5 en 6, dm. 15,5, 15 en 16,2 cM.

2428 [13]) en 2452 [14]). Als voren, met bollen bodem, zonder voet, ondiep, met ingegrifte figuren om den rand, bestaande uit drie verticale strepen, links omgeven door een schuine lijn, tusschen evenwijdige horizontale lijnen. — Gevonden in *Kĕdoe*.

H. 4,5—5, dm. 13,5 cM.

3083 [15]). *Kom* of *schaal*, groot, ondiep, met platten bodem en naar binnen gebogen wand.

H. 8,5, dm. opening 24, buik 29 cM.

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 333*a*.
2) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Vgl. Not. Bat. Gen. XLII, pag. CCII, n⁰. 1715*e*; XLIV, pag. CXXVII, n⁰. 1715*h*.
4) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 333*c*.
5) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 333*d*.
6) Don. Ned. Ind. Reg. 1893, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Vgl. Not. Bat. Gen. XLII, pag. CCIII, n⁰. 1715*g*.
8) Don. Mtn. v. Koloniën, November 1885, niet vermeld bij LEEMANS.
9) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1715*a* (?). — Not. Bat. Gen. XXIII, 74—75 en 145.
10) Don. KINDER DE CAMAREBQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 346*a*.
11) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1712—1715 (?). — Not. Bat. Gen. XXXIV, pag. CVII, n⁰. 1715*d*; XLII, pag. CCII, n⁰. 1715*a*, pag. CCIII, n⁰. 1715*f*; XLIV, pag. CXXVII, n⁰. 1715*h*.
12) Aankoop 1858. — LEEMANS, n⁰. 332—334.
13) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 336.
14) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1865. — LEEMANS, n⁰. M, 335.
15) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niei vermeld bij LEEMANS.

Vaatwerk.

2549 [1]). *Bronzen schaal* of *kom* [2]), van binnen en van buiten overal met email cloisonné in verschillende kleuren bedekt, op groenen of blauwen grond: van buiten bloemversierselen en arabesken, van binnen ook rennende dieren, vogels enz. — Waarschijnlijk *Oud-Chineesch* werk, doch op *Java* opgegraven. *Galoeh.*

H. 6,6, dm. 25 cM.

2891 [3]). *Schoteltje* of *bakje*, met vijf ondiepe inkepingen op gelijke afstanden, in den rand. De bodem plat.

H. 2,9, dm. 11 cM.

2892 [4]). Als voren, doch de rand met slechts 2 ondiepe inkepingen, dicht bij elkaar.

H. 1,7, dm. 8 cM.

2889 [5]). *Schoteltje* met bollen bodem en omgebogen, opstaanden rand [6]). Aan den bodem een weinig geschonden. In den bodem en den rand zijn paren concentrische cirkels ingegrift.

H. 3,9, dm. 16 cM.

2890 [7]). *Schoteltje*, als voren, doch met smallen staanden rand, zeer geschonden.

H. 3, dm. 16,5 cM.

3092 [8]). *Schoteltje* of *schaaltje*, ondiep, onversierd, met platten bodem.

H. 2,5, dm. 14,5 cM.

2747—48 [9]). *Schalen* [10]) met bollen bodem; onversierd; 2747 met sporen van een voetstuk.

H. 4—4,4, dm. 16 en 14,5 cM.

1666 [11]), 2683 [12]) en 2951 [13]). Ovale *bakje* [14]), in den vorm van een cirkelsegment, eenigszins schuitvormig, 2951 aan den buitenkant met ingegroefde lijnversiering langs den rand: golflijnen tusschen evenwijdige rechte lijnen. Met bollen bodem. Voor offers gebruikt. — 1666 gevonden bij de *dessa Dojong* aan den voet van den *Mĕrapi.*

H. 4,5—5,6, dm. 18,3 × 7, 15,5 × 4,8 en 6,2 × 7,2 cM.

2281 [15]). *Bovenrand* van een dun geslagen *schaal* of *bak* [16]); zonder versiering.

Dm. 17,5 cM.

401/3 [17]). *Deksel*, met op het middenvlak eene vijfbladige bloem *en relief*, wier kelk omgeven is door vijf bladen; vgl. 1603/2. — Opgegraven te *Modjokĕrto.*

Dm. 25, h. 5 cM.

---

1) Don. A. W. Kinder de Camarecq, 1866. — Leemans, n⁰. M, 535.
2) In het South Kensington Museum te Londen bevindt zich een dergelijk voorwerp, doch veel grooter, dat blijkbaar een gong is (volgens inlichting van mejuffrouw M. Tonnet).
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. M, 329*d*.
4) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. M, 329*e*.
5) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. M, 329*b*.
6) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1771 en 1772 (?).
7) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — Leemans, n⁰. M, 329*c*.
8) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
9) Don. Min. v. Koloniën 1877. — Leemans, n⁰. M, 337—338.
10) Groeneveldt, n⁰. 1690—1705 (?).
11) Don. J. C. bar. Band, 1835. — Leemans, n⁰. M, 354.
12) Don. J. A. W. van Ophuysen, 1874. — Leemans, n⁰. M, 355.
13) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. M, 355*a*.
14) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1705*a-c*.
15) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. M, 341.
16) Als Groeneveldt, n⁰. 1729—1730 (?).
17) Don. Mr. J. W. van Lansberge, zie N. St. Crt. v. 7 Aug. 1884, n⁰. 184. — Niet vermeld bij Leemans.

Vaatwerk van brons.

2277—78 [1]). *Deksels* van *kommen*, koepelvormig, bovenop met een eikelvormigen knop, die bij 2277 beschadigd is. Onder dezen knop een ringvormige rug, omringd door een zesbladige gedreven bloem. De rand recht opstaand.
H. 12 en 11, dm. 18,5 cM.

1665 [2]). *Deksel* van een *kom*, met recht opstaanden rand, van boven bolvormig, beschadigd. — Gevonden aan den voet van den *Mĕrapi*.
H. 6,8, dm. 18,5 cM.

2887 [3]). *Voet* met een gedeelte van den bodem van een *schotel*, met ingegrifte blad- en bloemvormige figuren.
H. 3,2, dm. voet 17,5 cM.

2348 [4]). *Bovengedeelte* van een *vaas* of *kom*, met vele ringvormige ruggen en eene ronde opening aan een kant. Gevonden in *Trĕnggalek*, resid. *Kĕdiri*.
H. 3,2, dm. 11,5 cM.

401/19 [5]). *Schaaltje* of *bakje*, de binnenzijde van den platten bodem met aan den landbouw ontleende voorstellingen in gietwerk, overeenkomende met die op Oud-javaansche tempelmunten: Bovenaan een boom of palmtak, daaronder een achtspakig rad (*cakra*). In het midden links twee mannen en rechts twee vrouwen met lange armen, in *Wajang*-stijl, tegenover elkaar staande en gescheiden door een boom, waaronder de maansikkel, en waarnaast een zandlooper. Onderaan links een rijstschuur, dan een krans, een boomtak en een rund, tusschen twee mannen, beiden met schaamgordel en hoofddoek, de achterste met een zweep. Boven hen een bak met twee potten, een er van met een tuit (een *gĕndi*). De voornitstekende geciseleerde rand in den vorm van fragmenten van munten. — Opgegraven te *Modjokĕrto*. — Zie bovenstaande afbeelding.

401/19. ± 1/2 w. gr.

Dm. 18,8, h. 2,5 cM.

1603/3 [6]). *Bronzen schaal*, met vasten ronden voet [7]). In het midden daarvan een ringvormige ring met drie paarlbanden *en relief* en een paarlband op eenigen afstand daaronder. Het bovenste buikvormige gedeelte aan den buitenkant met bladvormige versieringen en een paarlband onder den rand. — Opgegraven te *Djĕnggala* (*Sidoardjo*).
H. 17,5, dm. van boven 28, dm. voet 20 cM.

---

1) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 357—358.
2) Don. J. C. bar. BAUD, 1835. — LEEMANS, n⁰. M, 356.
3) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 311*h*.
4) Don. A. F. H. VAN DE POEL, 1863. — LEEMANS, n⁰. M, 359.
5) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1884, zie Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n⁰. 184.
6) Aankoop 1907, niet vermeld bij LEEMANS.
7) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1731—1738 (?).

Vaatwerk van brons.

1752, 1753, 1755 en 1756 [1]). *Schalen* (1752 en 1753) met bollen bodem, die bij 1753 zeer, bij 1752 eenigszins beschadigd is. De rand van 1752 eenigszins buitenwaarts omgebogen. Op losse voetstukken (1755 en 1756) met ojief- en ringvormige verdikkingen, evenals de *eggytheka* der Grieksche vazen.

H. met voetstuk 11,6 en 10,7, dm. 13,5 en 13,4 cM.

3090—3091 [2]) en 1630/24 [3]). Als voren, met eene kegelvormige verhevenheid in het midden, van binnen en van buiten rondom met ingegroefde Arabische Koranspreuken [4]).— Uit *Hadramaut* geïmporteerd in *Indië*. Door de Mohammedanen wordt aan het eten of drinken uit een dergelijk schaaltje wonderdadige geneeskracht toegeschreven. 24: *Soerabaja*.

H. 5,2, 5 en 4, dm. opening 16,7, 15,8 en 14, voet 8, 7,7 en 7,2 cM.

3084 [5]). Als voren, met beschadigden bodem. Langs den rand aan de buitenzijde eene versiering, bestaande uit ingekraste arabesken [6]).

H. 4,5, dm. 13,6 cM.

3087—88 [7]). Als voren [8]), zeer beschadigd, 3087 met ingekraste lijnen langs de buitenzijde van den rand.

H. 4,4 en 4, dm. 11,9 en 13 cM.

3098—99 [9]). *Schaaltjes* of *schijfjes* met een gaatje in het midden van den bollen bodem.

Dm. 8,4, h. 1,8 cM.

401/5 [10]). *Waterketel* (*kĕṇḍi* [11]), met ronden voet, aan de bovenste helft van den buik een breede band bloem- en bladvormige ornamenten, boven een ringvormigen rug. De tuit door een staafje met een lusvormig uitsteeksel in het midden verbonden aan een der beide halfbolvormige hengsels. Het scharnier van het deksel is bewaard gebleven. *Modjokĕrto*.

Dm. van onderen 19, van boven 11,5, h. 14 cM.

2119 [12]), 2955 [13]) en 3349 [14]). *Waterscheppers* [15]), ondiepe ronde pannetjes met een plat sterkgebogen handvat, dat bovenaan plat en breed is en bij 3349 haakvormig uitloopt; de binnenvlakte onversierd, min (2955) of meer (2119) beschadigd; 2119 in de Vorstenlanden gevonden.

L. 23—24, dm. 10,5—12,5 cM.

401/18 [16]). Als voren, onversierd doch veel grooter, de steel van boven naar onderen geleidelijk dikker wordende en van boven met een grooten haak. *Modjokĕrto*.

L. 33, dm. 13,3 cM.

---

1) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 339, 339*a*, 340 en 340*a*.
2) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Ankoop November 1907, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Cat. SCHULMAN, pag. 75, n⁰. 826.
4) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1740*a*. — VAN LOON, *Hedend. Penningk.* II, 141.
5) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
6) Als GROENEVELDT, n⁰. 1696—1696*c*.
7) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
8) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXIII, pag. LVI, n⁰. 1695*a* (?).
9) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
10) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1884. — Zie Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n⁰. 184.
11) Vgl. GROENEVELDT, n⁰. 1746—1749. — Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CLXII, n⁰. 1747*a*, pag. CLXIII, n⁰. 1747*b*; XLII, pag. CCIV, n⁰. 1747*c*.
12) Aankoop 1858. — LEEMANS, n⁰. M, n⁰. 364.
13) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 364*b*.
14) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
15) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1757—1768. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXXI, n⁰. 1762*e*, XXXVII, pag. CLXIII, n⁰. 1752*a* en 1753*b*, pag. CLXIV, n⁰. 1755*a*, 1761*a*, 1762*g*, pag. CLXV, n⁰. 1762*h*; XL, pag. CCXXIII, n⁰. 1756*b*, 1757*a*, 1760*a-b*, 1764*c*; XLI, pag. CV, n⁰. 1760*c-e*, 1763*d*; XLII, pag. CCIV, n⁰. 1760*f-g*. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 5, fig. 14—15.
16) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, 1884. — Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n⁰. 184.

Vaatwerk van brons.

2954 [1]) en 3126 [2]). Als voren, doch met een vierbladige bloem die een *kĕṇḍi* omgeeft, op de binnenvlakte en de steel niet (2954) of weinig (3126) krulvormig uitloopend, bij 3126 met twee uitsteeksels aan het dikke gedeelte.

Dm. 12 en 10,7, l. 24,2 en 22,2 cM.

2417 [3]) en 2749 [4]). Als voren, doch het handvat bij 2749 krulvormig uitloopend; een *kĕṇḍi* of de syllabe *çrî*, omringd door een zesbladige bloem op de binnenvlakte [5]), terwijl ook de steel met lijnen en bloemwerk versierd is. — 2417 gevonden in *Kĕdoe*, 2749 in *Tĕgal*.

L. 22,5, dm. 10,5—11 cM.

2382 [6]) en 2739—2740 [7]). *Platte schotels* of *borden* voor offers, de binnenzijde van den bodem zonder versiering [8]). De rand van 2382 omgeslagen en daarna binnenwaarts gebogen; 2739 aan den rand geschonden, met ingekraste schelp in het midden der onderzijde; 2740 nog meer beschadigd en met deuken van den hamer op de keerzijde. — 2382 is gevonden in de *dessa Tjangkrop-Kidoel*, afd. *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*, 2739—2740 in *Tĕgal*.

H. 1,5—4, dm. 34—48 cM.

2934—2936 [9]). Als voren, de bodem onversierd. — Voor offers dienend.

H. 3—3,7, dm. 40,5—41,5 cM.

2940—41 [10]). Als voren, zonder versiering, 2940 zeer geschonden.

H. 1,5—3, dm. 37,4 en 37 cM.

2945—47 [11]). Als voren, de bodem onversierd. Het binnenvlak van 2947 met twee ingegrifte schijven tegenover elkaar.

H. 1,8—2,5, dm. 31,2—37,2 cM.

3014 [12]) en 3106 [13]). Als voren, groot, plat en rond, met (3014) of zonder (3106) omgebogen rand, de bodem onversierd.

H. 3,8 en 1,9, dm. 45,5 en 40 cM.

3465 [14]). Als voren, met ojiefvormigen rand, zonder versiering in het midden van den bodem. *Pĕkalongan*.

Dm. 36,5 cM.

1853 [15]). Als voren, met opstaanden rand; de bodem met ingegrifte versiering; een slanke bloemenvaas, met verschillende bloemversiersels [16]). — Zie afb. pag. 212.

H. 2,5, dm. 53,5 cM.

---

1) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 364*a*.
2) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 362.
4) Don. Min. v. Koloniën 1877. — LEEMANS, n⁰. M, 363.
5) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1758—1762*d*. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CCIV, n⁰. 1760*f-g*.
6) Don. Min. v. Koloniën 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 328.
7) Don. Min. v. Koloniën 1877. — LEEMANS, n⁰. M, 327 en 329.
8) GROENEVELDT, n⁰. 1775—1802*c*. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CCVIII, n⁰. 1802*d-h*; XXXVII, pag. CLXV, n⁰. 1777*a-b*, pag. CLXVI, n⁰. 1779*a-b*, 1799*a*, 1802*h-i*; XXXVIII, pag. CLXXVI, n⁰. 1777*c-d*, pag. CLXXVII, n⁰. 1794*a*, 1802*k-n*, pag. CLXXVIII, n⁰. 1802*o-q*; XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1779*c*; XL, pag. CCXXIV, n⁰. 1802*r-s*; XLI, pag. CV, n⁰. 1799*b*. — Mrs. BELNOS, *The daily prayers of the Brahmins*, plaat 14.
9) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 324*j-l*.
10) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 324*p-q*.
11) Aankoop 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 324*u-w*.
12) Don. Mr. A. J. DUYMAER VAN TWIST, 1884. — LEEMANS, n⁰. M, 326*a*.
13) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) Don. Ned. Ind. bestuur 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
15) Aankoop 1847. — LEEMANS, n⁰. M, 312.
16) Zie GROENEVELDT, n⁰. 1820—21. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 6, fig. 4.

Schotels of borden.

2108 [1]). Als voren, het in den bodem gegraveerde versiersel bestaat uit eene slanke vaas met bloemen, omgeven door een getanden rand.

H. 3,3, dm. 47 cM.

1853. Zie pag. 211. 1/9 w. gr.

3184 [2]). Als voren, met opstaanden, naar buiten gebogen rand. In het midden is een slanke onduidelijke vaas of schelp, omgeven door bloemen en bladeren en een getanden rand, ingekrast.

H. 3, dm. 41 cM.

1697/7 [3]). Als voren, doch met verschillend ornament: in het midden een dikbuikige bloemvaas, omgeven door een rij dierenfiguren [4]), o. a. vier viervoetige dieren, waarvan twee met uithangende omgekrulde tong en twee met in twee krullen uitloopende snuit, een vogel en drie gestileerde dieren, waarvan twee ook vogels schijnen voor te stellen; aan weerskanten omringd door een rij driehoeken. — Fraai exemplaar, waarschijnlijk uit de 14e eeuw.

Dm. 64 cM.

2925—26 [5]). Als voren, groot, ondiep, rond, met eenvoudigen opstaanden rand; op den bodem eene ingegroefde versiering, bestaande uit een schelp (*çangkha*) tusschen verschillend bloemwerk en omgeven door een rand van keperfiguren; de bodem van 2925 beschadigd.

H. 2 en 1,7, dm. 47 5 en 43,7 cM.

2888 [6]). Als voren, de rand schuins naar buiten gebogen en plat, in een staand randje eindigend. Het ornament bestaat uit bloem- en bladfiguren en een slangenmotief [7]) in concentrische cirkels.

H. 1,1, dm. 19 cM.

401/11—12 [8]). Als voren, het ornament bestaat uit bloemen, randen enz. van verschillende grootte en vorm. Beide zeer geschonden. De rand plat omgebogen. *Modjokĕrto.*

Dm. 43 en 39,5 cM.

2683 [9]). Als voren (*talam*), plat, met staanden rand. In het midden van den bodem een versiersel van krul- en bladwerk.

H. 1,5, dm. boven 49 cM.

---

1) Aankoop 1858. — LEEMANS, n0. M, 322.
2) Don. Ned. Ind. Reg. 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Aankoop SCHULMAN, April 1909. — Zie Cat. SCHULMAN, pag. 160, n0. 1848.
4) Vgl. GROENEVELDT, n0. 1853 en 1854.
5) Aankoop 1884. — LEEMANS, n0. 324 *a-b*.
6) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n0. M, 329 *a*.
7) GROENEVELDT, n0. 1822, 1824—1837. — Not. Bat. Gen. XXX, pag. CLXXII, n0. 1837 *a-c*; XXXI, pag. CCVIII, n0. 1837 *d*; XXXVI, pag. XCIX, n0. 1837 *e*, pag. C, n0. 1837 *f*; XXXVII, pag. CLXIX, n0. 1824 *a*, 1836 *a-b*, pag. CLXX, n0. 1836 *c*, 1837 *g*; XL, pag. CCXXVI, n0. 1837 *h*; XLI, pag. CV, n0. 1836 *d*.
8) Don. Mr. J. W. VAN LANSBERGE. Zie Ned. St. Crt. 7 Aug. 1884, n0. 184.
9) Don. J. A. W. VAN OPHUYZEN, 1874. — LEEMANS, n0. M, 313.

Schotels of borden.

1842 [1]). Als voren, groot, rond, met opstaanden en buitenwaarts omgeslagen rand. Op den bodem met ingegroefde bladvormige versiersels rondom een wijdbuikige bloemvaas [2])(misschien een gestileerde schelp?) omgeven door een getanden rand. — In 1843 bij den *Boro Boedoer* opgegraven. Zie nevenstaande afbeelding.

H. 3,5, dm. 48 cM.

1842. ± 1/9 w. gr.

2107 [3]). Als voren, groot, plat, met omgeslagen, vlak liggenden rand; op den bodem een wijdbuikige bloemvaas en andere figuren in een ronden lijst, omgeven door een getanden rand.

H. 4,2, dm. 48 cM.

2273 [4]). Als voren, ondiep, met ingesneden versieringen op den bodem: eene wijdbuikige bloemenvaas met verschillende bloemen en randen er omheen, besloten binnen een kring van stralen tusschen twee smalle randjes.

H. 1,2, dm. 48,5 cM.

2379—2381 [5]). Als voren, groot, plat, met omgeslagen, vlak liggenden (2379), binnenwaarts gebogen (2380) rand; in het midden eene wijdbuikige bloemvaas (2379 en 2381) of een schelp (2380), door een stralenkrans (2379 en 2380) of een getanden rand (2381) omgeven. Aan den rand (2379) en aan den bodem (2381) geschonden. — Gevonden in de *dessa Tjangkrop Kidoel*, afd. *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 3,5, 1,5 en 2,7, dm. 48, 47,3 en 38 cM.

2737—38 [6]). Als voren (*talam*), rond, met lagen, opstaanden en van boven buitenwaarts plat geslagen rand. Binnenin eene gegraveerde versiering: eene wijdbuikige bloemvaas met bloemen en getanden rand er omheen. De rand op sommige plaatsen geschonden. *Tĕgal*.

H. 4,3 en 3,5, dm. 50,5 en 44 cM.

2927—2932 [7]). Als voren, met schuins staanden en plat omgebogen rand. Op den bodem een wijdbuikige bloemvaas met verschillende bloemen en een getanden rand er omheen.

H. 3,9. 3,1, 3 en 2,5, dm. 51,5, 49,7, 48,2, 31,5 en 46,5 cM.

3015 [8]). Als voren, met platten rand; op den bodem een wijdbuikige vaas, omgeven door blad- en bloemversieringen en een getanden rand.

H. 2,5, dm. 32,3 cM.

---

1) Don. G. J. Heyligers, 1845. — Leemans, n°. M, 320.
2) Groeneveldt, n°. 1803—1819*b*. — Not. Bat. Gen. XXV, pag. LXI, n°. 1819*c-d*; XXVI, pag. CXXXI, n°. 1819*e-f*; XXX, pag. CLXXII, n°. 1819*g-i*; XXXIII, pag. LVI, n°. 1819*k-l*, pag. LVII, n°. 1819*m-p*; XXXIV, pag. CVII, n°. 1808*a*, 1819*q-s*; XXXVII, pag. CLXVII, n°. 1807*a-d*, pag. CLXVIII, n°. 1819*t-w*; XL, pag. CCXXIV, n°. 1830*a-d*, pag. CCXXV, n°. 1803*e-h*, pag. CCXXVI, n°. 1803*k*, 1819*x*; XLII, pag. CCV, n°. 1803*l-m*, 1818*a-b*, pag. CCVI, n°. 1818*c*, 1819*ij-z*; XLIII, pag. CI, n°. 1818*d-f*; XLIV, pag. CXXVII, n°. 1803*n*, pag. CXXVIII, n°. 1803*o*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. 6, fig. 1, 2, 3 en 5.
3) Aankoop 1858. — Leemans, n°. M, 319.
4) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n°. M, 313.
5) Don. Min. v. Koloniên 1864. — Leemans, M, 321, 315 en 324.
6) Don. Min. v. Koloniën 1877. — Leemans, n°. M, 318 en 323.
7) Aankoop 1884. — Leemans, n°. M, 324*c-h*.
8) Don. Mr. A. J. Duymaer van Twist, 1884. — Lefmans, n°. M, 326*b*.

Schotels of borden.

3016 [1]). Als voren, groot, plat, met schuins oploopenden rand. In den bodem een wijdbuikige vaas met daaruit oprijzende en rondom afdalende tak- en bladslingeringen; het geheel in een rand van keperlijnen. In den rand ontbreekt een klein stukje.

H. 1,9, dm. 28 cM.

3102. ± 1/8 w. gr.

3101—3104 [2]). Als voren, met schuins oploopenden, van boven plat omgebogen rand. Binnen op den bodem met ingesneden figuren: een wijdbuikige bloemvaas met bloem-, en bladwerk enz. versierd. — Zie nevenstaande afbeelding. (3102).

H. 3—3,5, dm. 41,1—52,5 cM.

3107 [3]). Als voren, met omgebogen, platten en opstaanden rand; in den bodem in opkomend werk een wijdbuikige vaas met verschillende bloemen en randen er omheen.

H. 3,1, dm. boven 40, id. bodem 32 cM.

3109 [4]). Als voren, met recht opstaanden rand. De bodem met een wijdbuikige bloemvaas met bloemen en een getanden rand daaromheen.

H. 1,9, dm. boven 35, id. bodem 33 cM.

3185—86 [5]). Als voren, met naar buiten gebogen schuinen rand. De bodem met een wijdbuikige vaas, omringd door bloemen en een getanden rand.

H. 5 en 1,8, dm. 54 en 41,5 cM.

2274 [6]) en 3105 [7]). Als voren, doch de versiering van den bodem bestaat uit een schelp (*çangkha* [8]) tusschen bladslingeringen, het geheel binnen een kring van bladvormige figuren tusschen twee smalle randjes.

H. 1,6—2, dm. 44,5—48 cM.

3355 [9]). Als voren, met een schelp (*çangkha*) in het midden van den bodem, omgeven door een getanden rand.

Dm. 45,2 cM.

2109 [10]). Als voren, met staanden rand; de bodem met een schelp tusschen bladwerk versierd. — Zie afbeelding pag. 215.

H. 1,5, dm. 42,3 cM.

---

1) Don. J. W. IJzerman, 1887, dus niet vermeld bij Leemans.
2) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
3) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
4) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
5) Don. Ned. Ind. bestuur, 1891, dus niet vermeld bij Leemans.
6) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. M, 316.
7) Don. Min. v. Kolonien 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
8) Dus als Groeneveldt, n⁰. 1838—1850*b*. — Not. Bat. Gen. XXXIII, pag. LVII, n⁰. 1850*c-e*; XXXVII, pag. CLXX, n⁰. 1839*a*, 1840*a*, 1850*c*, pag. CLXXI, n⁰. 1850*d-e*; XXXIX, pag. CCX, n⁰. 1850*f*, pag. CCXI, n⁰. 1850*g*; XLII, pag. CCVI, n⁰. 1839*b*.
9) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij Leemans.
10) Aankoop 1858. — Leemans, n⁰. M, 317.

Schotels of borden.

401/13—14 [1]). Als voren, doch met straalvormige versiering op den bodem. De rand van 13 schuin opstaand, van 14 ojiefvormig. *Modjokĕrto.*

Dm. 47—52 cM.

2933 en 2937—2938 [2]). Als voren, met eene straalvormige versiering op den bodem. De rand van 2933 zeer en het midden van 2937 eenigszins beschadigd.

H. 2,3, 3,5 en 2,5, dm. 38,8, 45,5 en 40,3 cM.

2942 [3]). Als voren, de bodem met straalvormige figuren; de rand een weinig beschadigd.

H. 2,5, dm. 38 cM.

2939 [4]). Als voren, doch met eenige ingegrifte concentrische cirkels [5]) in het midden.

H. 2,4, dm. 37,5 cM.

2933—44 [6]). Als voren, versierd met concentrische cirkels, en gesneden door een band met ruiten, door dubbele schuine lijnen gevormd.

H. 2,5 en 2,3, dm. 36,9—37,2 cM.

2109. Zie pag. 214. ± 1/8 w. gr.

401/68—69 [7]). Als voren, met bloem- en bladvormige versiersels en een vierstralige ster in het midden [8]). De rand plat omgebogen; 68 zeer beschadigd. *Modjokĕrto.*

Dm. 24 en 20,5 cM.

1603/4 [9]). Als voren (*talam*), de rand naar binnen plat omgebogen. Op den bodem een vierstralige ster, waarbinnen eene vierbladige bloem, omgeven door krullen en een gestileerd blad- en rankpatroon, door twee paren cirkels gescheiden. Opgegraven te *Singasari.*

Dm. 40,5 cM.

2537 [10]). Als voren (*talam*), groot, rond, met lagen, opstaanden en van boven binnenwaarts plat omgeslagen rand. Op den bodem een ruit, waarbinnen bladvormige figuren, omgeven door verschillende randen. Op ééne plaats onder aan den rand een weinig geschonden. *Pasoeroean.*

H. 1,8, dm. 41,5 cM.

3108 [11]). Als voren, met ojiefvormigen rand. De versiering van den bodem bestaat uit zigzagstrepen.

H. 2,2, dm. boven 37,5, bodem 33,3 cM.

3187—89 [12]). Als voren, fragmenten, 3187 met opstaanden, langs het midden ver-

---

1) Don. Mr. J. W. van Lansberge, 1884. — Zie Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n⁰. 184.
2) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. M, 324 *i* en *m-n*.
3) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. M, 324 *r*.
4) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. M, 324 *o*.
5) Not. Bat. Gen. XXXVII, pag. CLXV, n⁰. 1777 *a-b*; XXXVIII, pag. CLXXVI, n⁰. 1777 *c-d*, pag. CLXXVII, n⁰. 1794 *a*.
6) Aankoop 1884. — Leemans, n⁰. M, 324 *s-t*.
7) Don. Mr. J. W. van Lansberge, 1884. — Zie Ned. St. Crt. van 7 Aug. 1884, n⁰. 184.
8) Vgl. Not. Bat. Gen. XL, pag. CCXXVI, n⁰. 1837 *h* (?).
9) Aankoop 1907, dus uiet vermeld bij Leemans.
10) Don. Min. v. Koloniên 1866. — Leemans, n⁰. 326.
11) Don. Min. v. Koloniën 1890, dus niet vermeld bij Leemans.
12) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij Leemans.

Schotels of borden.

dikten en naar buiten gebogen rand, 3188 zonder rand, terwijl 3189 alleen uit een rand bestaat.

H. 3,5 en 2, dm. 40—45 cM.

2886 [1]). Gedeelte van een rond plat *bord* of *schotel* met lagen omgebogen rand; de onderzijde van den bodem met ingedrukte concentrische cirkels, die uit kleine streepjes bestaan, versierd.

H. 1,5, dm. thans 34, vroeger 38 cM.

2282 [2]). Gedeelten van den rand, bodem en wand van een groote, ondiepe *schaal*, met vlakken rand. De bodem van binnen met goed ingesneden bladornamenten versierd.

H. 4, dm. ± 31 cM.

1754 [3]). Gedeelte van den *rand* eener *schaal*, naar onderen nauwer toeloopende, onversierd.

Dm. 12 cM.

---

1) Overgenomen uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden in 1883. — LEEMANS, n⁰. M, 329*f*.
2) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 325.
3) Coll. BAGMAN, 1842—1843. — LEEMANS, n⁰. M, 342.

C. Aardewerk.

I. *Tĕmpajans* [1]).

2767 [2]). *Tĕmpajan* of *pot*, lichtbruin met donkerbruine vlekken, mat verglaasd, met nauwe opening en platten bodem, op eenigen afstand van de opening op gelijke afstanden met vijf horizontale ooren en eene tuit [3]). Twee der ooren gebroken, ook de tuit aan het uiteinde beschadigd. De ooren zijn onderling verbonden door een ingekrast ruitvormig ornament tusschen twee evenwijdige lijnen.
H. 42, dm. 35 cM.

2768 [4]) en 3428 [5]). *Tĕmpajans*, als 2767, doch met zes horizontale ooren [6]) en zonder tuit; twee ooren van 2768 zijn gebroken; 3428 is van onderen niet verglaasd. Beide zonder ornament. 3428: *Bagĕlen*.
H. 29—51,5, dm. 31—38 cM.

II. *Kruiken* (*gĕndi's* [7]).

2223 [8]). *Kruik* (*gĕndi*), van gebakken aarde, verglaasd, licht grijs. Met tuit aan den buik en hoogen nauwen hals, rondom met kringvormige ingroevingen versierd tot aan den rand, die breed uitsteekt. De oppervlakte met barstjes (porcelaine craquelée). — Bij offeranden in gebruik. *Poerworĕdjo*, res. *Bagĕlen*.
H. 19, dm. 15,5 cM.

III. *Potten* [9]).

2769—2771 [10]). Drie *potten*, als *tĕmpajans*, doch veel kleiner, met vier horizontale ooren [11]), waarvan bij 2769 twee gebroken zijn.
H. 14,2—19, dm. 13—18,5 cM.

---

1) Groeneveldt, pag. 334—336, I, n⁰. 1857—1878*a*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. XIII, fig. 5—8. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXIII, n⁰. 1858*a*; XXIX, pag. LXXXIV, n⁰. 1863*a-b*; XXXI, pag. CCIX, n⁰. 1871*c*; XXXIV, pag. CVIII, n⁰. 1863*c*; XXXVI, pag. C, n⁰. 1858*a*, 1866*a*, 1869*d*; XXXVII, pag. CLXXI, n⁰. 1863*d*; XXXVIII, pag. CLXXVIII, n⁰. 1863*e*, pag. CLXXIX, n⁰. 1863*f-i*, pag. CLXXX, n⁰. 1863*k-l*; XL, pag. CCXXVI, n⁰. 1870*a*; XLI, pag. CVI, n⁰. 1858*b*, 1870*b*; XLII, pag. CCVI, n⁰. 1863*m*; XLIII, pag. CI, n⁰. 1863*n*, pag. CII, n⁰. 1864*a*, 1865*a*, 1868*a*.
2) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G, 1.
3) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1865 en Not. Bat. Gen. XLIII, pag, CII, n⁰. 1865*a*.
4) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G, 2.
5) Don. Ned. Ind. Bestuur, 1901, dus niet bij Leemans vermeld.
6) Vgl. Not. Bat. Gen. XXXVIII, pag. CLXXIX, n⁰. 1863*h-i*, pag. CLXXX, n⁰. 1863*l*; XLII, pag. CCVI, n⁰. 1863*m*, XLIII, pag. CI, n⁰. 1863*n*.
7) Groeneveldt, pag. 336—337, II, n⁰. 1879—1888.— Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. C, n⁰. 1884*a-b*.
8) Don. G. van Beest Holle, 1859. — Leemans, n⁰. G, 16.
9) Groeneveldt, n⁰. 1889—1929. — Not. Bat. Gen. XXVI, pag. CXXXI, n⁰. 1925; XXVIII, pag. LXXVIII, n⁰. 1896*c*, 1897*a*, 1916*a*; XXIX, pag. LXXXIV, n⁰. 1897 *b-c*, 1909*a*, pag. LXXXV, n⁰. 1911*a*; XXX, pag. CLXXII, n⁰. 1896*d*, 1905*b*, 1909*b*, 1918*a-d*; XXXI, pag. CCIX, n⁰. 1894*a-b*, 1903*a-b*; XXXIV, pag. CVIII, n⁰. 1929*a*; XXXV, pag. LXV, n⁰. 1909*c*; XXXVI, pag. CI, n⁰. 1896*g*, 1919*a*, 1924*a*; XXXVII, pag. CLXXI, n⁰. 1919*b*; XXXVIII, pag. CLXXX, n⁰. 1898*a*, 1904*a*, pag. CLXXXI, n⁰. 1907*a*; XL, pag. CCXXVII, n⁰. 1898*b*, 1920*a*, 1928*a*; XLI, pag. CVI, n⁰. 1897*c*, pag. CVII, n⁰. 1897*d*, 1911*b*, 1920*b*; XLII, pag. CCVII, n⁰. 1893*a*, 1896*h*, 1897*e*, 1900*b*; XLIII, pag.CII, n⁰. 1896*i*, 1897*f-h*, pag.CIII, n⁰. 1897*i*, 1919*c*, 1924*b*; XLIV, pag.CXXVIII, n⁰. 1908*a*, 1909*d*.
10) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G. 3—5.
11) Dus als Groeneveldt, n⁰. 1889, 1893, 1896*a*, 1897, 1901, 1908. — Not. Bat. Gen. XLII, pag. CCVII, n⁰. 1893*a*, 1896*h*, 1897*e*; XLIII, pag. CII, n⁰. 1896*i*, 1897*f-g*.

Potten. Kommen.

2306 [1]). *Pot*, als voren, met platten voet, met groenachtige schakeeringen op geelbruinen grond, mat verglaasd; nauwe opening en klein tuitje [2]) een weinig onder de opening; op gelijke afstanden vier oortjes. De wand dikbuikiger.
H. 20, dm. 21 cM.

3469 [3]). *Pot*, als voren, geel verglaasd, met minder dikken buik, rechtopstaanden rand, met wijde opening en platten bodem. Op eenigen afstand van de opening op gelijkmatige afstanden oorspronkelijk van vier kleine oortjes voorzien, waarvan twee zijn afgebroken, terwijl door de twee overige een hengsel van rotan gedraaid, geregen is. *Pĕkalongan.*
H. 20, dm. 14,5 cM.

2494 [4]). *Potje* van *gebakken aarde* [5]), zeer hard, donker olijfkleurig, met dikken buik, nauwen korten hals en kleine opening.
H. 3,5, dm. 5,5 cM.

2495 [6]). *Voetstukje* van *gebakken aarde*, grof, donkerbruin. Van boven en onderen breed en rond, in het midden smal. — Voor een potje of kommetje of ander stuk huisraad.
H. 3,7, dm. 4,3 cM.

IV. *Kommen* [7]).

2773 [8]). *Kom* van porselein (porcelaine craquelée), met voet. Gebroken, doch weder gelijmd.
H. 9,8, dm. 24 cM.

2774 [9]). Als voren van groen-grijs porselein [10]) (porcelaine craquelée). Aan den binnenkant een ornament, bestaande uit een groep van drie cirkels op den bodem en twee onder den rand, die door dubbele boogvormige lijnen verbonden zijn. De rand naar buiten gebogen.
H. 9, dm. 23 cM.

2775 [11]). Als voren van wit porselein [12]), zonder versiering.
H. 4,5, dm. 14,5 cM.

2304 [13]). Als voren, met ringvormigen voet, van vuilwit gebakken aarde, mat verglaasd, van binnen met vijf ribben versierd en op den omtrek van den bovenrand uit een gelijk aantal boogsegmenten gevormd.
H. 6,5, dm. 20,3 cM.

2305 [14]). Als voren, doch zonder ribben van binnen en de rand volkomen cirkelvormig, niet geschulpt.
H. 5, dm. 15,3 cM.

---

1) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. G, 6.
2) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1907.
3) Don. Ned. Ind. Bestuur, 1902, dus niet bij Leemans vermeld.
4) Coll. dr. S. Müller, 1865. — Leemans, n⁰, G. 17.
5) Vgl. Groeneveldt, n⁰. 1924 en 1925 (?). — Not. Bat. Gen. XLIII, pag. CIII, n⁰. 1924 *b*.
6) Coll. dr. Sal. Müller, 1865. — Leemans, n⁰. G, 18.
7) Groeneveldt, pag. 343—345, VI, n⁰. 1962—1987. — Not. Bat. Gen. XXVII, pag. LXIV, n⁰. 1967*a*; XXIX, pag. LXXXV, n⁰. 1967*b*; XXXI, pag. CCIX, n⁰. 1964*a*, pag. CCX, n⁰. 1979*a-e*; XL, pag. CCXXVII, n⁰. 1966*a*; XLI, pag. CVII, n⁰. 1978*b*, 1979*f-g*, 1984*a*; XLIII, pag. CIII, n⁰. 1980*a*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. XIV.
8) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G, 9.
9) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G, 12.
10) Dus als Groeneveldt, n⁰. 1968, 1969 en 1970. — Vgl. ook A. B. Meyer, *Alterthümer*, pl. XIV, fig. 2.
11) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G, 13.
12) Dus als Groeneveldt, n⁰. 1964. — Not. Bat. Gen. XXXI, pag. CCIX, n⁰. 1964 *a*.
13) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. G, 10.
14) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. G, 11.

Kom. Schotels en borden.

913/54 [1]). *Grijsaarden kom*, verglaasd, op ringvormigen voet; de buitenzijde geornamenteerd met de bladeren eener lotusbloem [2]).

H. 7,3, dm. 17,8 cM.

V. *Schotels en borden* [3]).

2303 [4]). *Schotel* of *bak*, van gebakken aarde, rond, met platten bodem, zonder voet, lichtgeel, langs den boven- en den onderkant van den buitenwand paarsachtig-bruin gekleurd vóór het bakken; op gelijke afstanden langs den bovenrand van buiten vier uitsteeksels voor het vasthouden. Onder den bovenrand een gleuf.

H. 12, dm. 33 cM.

2777 [5]). *Schotel*, met naar buiten omslaanden platten rand. Van binnen met blauwe tak- en bladversiersels, de bodem met een donkerbruinen rand. In drie stukken gebroken, doch weder hersteld. — *Chineesch* werk.

H. 7,6, dm. 31,7 cM.

3470 [6]). *Schoteltje* van gebakken aarde, wit verglaasd, met bloemversiering in blauwe kleur aan den buitenkant en twee concentrische blauwe cirkels aan den binnenkant. *Pĕkalongan.*

H. 3,5, dm. 16,4 cM.

913/55 [7]). *Grijsaarden schoteltje*, ondiep, op voet; binnenzijde met flauw aangeduid wolkig en stervormig ornament.

H. 4,4, dm. 15,3 cM.

2772 [8]). *Schotel* of *schaal* van grijs gebakken porselein, met lagen voet; buiten en binnen over de geheele oppervlakte met ontelbare barstjes (porcelaine craquelée [9]); uit negen stukken hersteld. De rand van den voet aan de binnenzijde bruin.

H. 5,7, dm. 26 cM.

1405/1 [10]). *Schotel*, van grijs verglaasd aardewerk (porcelaine craquelée), ondiep, met uitgeschulpten rand. — Opgegraven op *Saleier*.

H. 4, dm. 23 cM.

1405/2 [11]). Als voren, van groen porselein (porcelaine craquelée), komvormig, op voet. — Opgegraven op *Saleier*.

H. 6, dm. 8 cM.

1406/1 [12]). Oud-Chineesche *Seladon-schotel*, groen, van binnen geribd. — Opgegraven te *Sidhoardjo*.

H. 6,5, dm. 33 cM.

---

1) Don. dr. J. Groneman, 1891, niet bij Leemans vermeld. — Zie Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n⁰. 172.

2) Vgl. Meyer, *Alterthümer*, pag. 11 en pl. XIV, fig. 2.

3) Groeneveldt, pag. 345—349, VII, n⁰. 1988—2019. — Not. Bat. Gen. XXVIII, pag. LXXIX, n⁰. 2003*a*; XXIX, pag. LXXXV, n⁰. 2013*a*, 2019*a*; XXX, pag. CLXXII, n⁰. 1994*a*; XXXII, pag. XCII, n⁰. 1990*a*; XXXVI, pag. CII, n⁰. 2004*a*, 2013*c*; XLI, pag. CVIII, n⁰. 1994*b*, 1999*a*; XLII, pag. CCVII, n⁰. 2013*d*, pag. CCVIII, n⁰. 2017*a* en 2019*b*; XLIII, pag. CIII, n⁰. 2013*e*, 2015*a*. — Meyer, *Alterthümer*, pl. XIV.

4) Don. D. F. Schaap, 1861. — Leemans, n⁰. G, 7.

5) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G, 15.

6) Don. Ned. Ind. Bestuur, 1902, dus niet bij Leemans vermeld.

7) Don. dr. J. Groneman, 1891, niet bij Leemans vermeld. — Zie Ned. St. Crt. van 25 Juli 1891, n⁰. 272.

8) Don. Mr. J. A. A. Leemans, 1882. — Leemans, n⁰. G, 8.

9) Vgl. Meyer, *Alterthümer*, pl. XIV, fig. 2.

10) Don. G. W. W. C. bar. van Hoëvell, 1903, dus niet bij Leemans vermeld. — Zie Ned. St. Crt. van 21/22 Aug. 1904, n⁰. 196.

11) Don. G. W. W. C. bar. van Hoëvell, 1903, dus niet bij Leemans vermeld. — Zie Ned. St. Crt. van 21/22 Aug. 1904, n⁰. 196. — Meyer, *Alterthümer*, pl. XIV, fig. 2.

12) Aankoop 1903, dus niet bij Leemans vermeld. — Zie Meyer, *Alterthümer*, pl. XIV, fig. 1.— Rapp. Comm. Oudh. Onderz. 1904, pag. 122, n⁰. 1.

Schotels.

2776 [1]). *Schotel* van wit porselein, met blauwe figuren versierd; in het midden een vogel, omringd door bloemen en bladeren. Langs den rand op zes plaatsen een bloem- en bladornament, afgewisseld door rechthoeken, die uit 20 *swastika's* bestaan. In vele stukken gebroken, doch weder gelijmd. Aan den rand ontbreekt een stukje. — *Chineesch* werk.

H. 9,8, dm. 46 cM.

1/3691 [2]). *Schotel*, van porcelaine craquelée, wit, met blauwe blad- en takmotieven aan den binnenkant, op voet. De rand beschadigd. — *Oud-chineesch* werk, opgegraven in *Kčdoe* of *Bagčlen*.

H. 7,5, dm. 34,5 cM.

---

1) Don. Mr. J. A. A. LEEMANS, 1882. — LEEMANS, n°. G, 14.
2) Coll. SIEBOLD, 1837, niet bij LEEMANS vermeld.

D. Munten [1]).

2577 [2]). Zes *zilveren* oud-javaansche *munten*, aan de holle zijde een vierbladerige bloem, op de bolle keerzijde een palmtak [3]). *Malang.*

Dm. 1,1 cM.

2302 [4]). Zesenzestig *zilveren munten*, op de holle zijde een vierbladerige bloemkelk (*relief en creux*), op de bolle zijde *en relief* een palmtakje (?) met zes bladeren.

Dm. 1—1,3 cM.

3177 [5]). Vijf *zilveren munten*, op de holle zijde eene bloem met vier bladeren, op de bolle zijde een palmtak. — Opgegraven in de *dessa Sadang*, afdeeling *Kĕboemen*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. 1,4 cM.

2434 [6]). Tien *zilveren munten*, aan de bolle zijde het beeld van eene vierbladerige bloem ingeslagen [7]).

Dm. 1,2—1,3 cM.

2524 [8]). Vierendertig *munten*, van met koper vermengd zilver, aan de bolle zijde òf een tak met uitstekende bladeren òf eenige andere onduidelijke figuren, op de holle zijde in een verdiept vierkant eene uitkomende vierbladerige bloem [9]). *Dessa Pĕrboto*, afdeeling *Lĕdok*, residentie *Bagĕlen*.

Dm. 1,3—1,4 cM.

2684 [10]). Tien *boengkal's*, van sterk met koper vermengd zilver. Vijf gaaf bewaard, de overige vijf verroest, sommige zeer sterk. Aan de eene zijde eene vierbladerige bloem, van boven gezien, in een ingedrukt vierkant, aan de andere zijde de figuren, afgebeeld bij NETSCHER en VAN DER CHIJS, plaat XIII, n°. 125 en 126 [11]). *Djambi.*

Dm. 1—1,2 cM.

3386—3387 [12]). *Zilveren muntjes*, hol ingestempeld met eene vierbladerige bloem, op de voorzijde en eene oud-javaansche *mâ* op de keerzijde [13]).

Dm. ± 1 cM.

---

1) Vgl. MEYER, *Alterthümer*, pl. IV, fig. 3. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XII, fig. 119—127. — MILLIES, pl. I, fig. 1—24. — CRAWFURD, pl. 6. — RAFFLES, pl. 87.
2) Don. J. G. WIENECKE, 1868. — LEEMANS, n°. 530.
3) NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XIII, fig. 125. — MILLIES, pl. I, fig. 6.
4) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n°. M, 530.
5) Don. Ned. Ind. bestuur 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
6) KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n°. M, 530.
7) NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XIII, fig. 125.
8) Don. Min. v. Koloniën 1865. — LEEMANS, n°. M, 530.
9) NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XIII, n°. 125. — MILLIES, pl. I, fig. 13—24.
10) Don. J. A. W. VAN OPHUYSEN, 1874. — LEEMANS, n°. 530.
11) Zie pag. 133 van den tekst: de oudjav. lettergreep *ma*. — MILLIES, pl. I, fig. 13—24.
12) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
13) MILLIES, pl. I, n°. 24.

Munten.

2237 [1]). *Zilveren muntje*, in de holle zijde is een onregelmatig figuur [2]) ingeslagen. *Dessa Toemanggoeng*, O. helling van den *Mĕrapi*.

Dm. 1,4 cM.

3183 [3]). Dertienhonderdvijftig *zilveren muntjes*, aan de eene zijde een ingeslagen vierbladerige bloem [4]), aan de andere zijde een monogram. De meesten onherkenbaar. — Gevonden in de *dessa Biting*, residentie *Madioen*.

Dm. 1,1 cM.

3385 [5]). *Zilveren munt*, schotelvormig, de helft afgehakt. Aan de binnenzijde eene vierbladerige bloem, op de keerzijde een pot met drie bloemen [6]).

Dm. 3,7 cM.

2455 [7]). *Bronzen* oud-javaansche *tempelmunt* [8]), met vierkante opening in het midden, met laat-Indische voorstellingen, waaronder ook Buddhistische en Maleisch-Polynesische, aan beide zijden. Aan de eene zijde bovenaan de *cakra* [9]), links een *wajang*-pop, met scherpen neus, waarboven de halve maan, rechts een rijstschuur, waarboven een zandlooper, onderaan een vaas, een bak (rijstblok) en twee driehoekige vaten [10]). De andere zijde vertoont een boom, waaronder twee personen tegenover elkaar staan. Daaronder een bak (rijstblok) met een stamper, dien een der beide personen in de hand houdt en nog eenige figuren o. a. een *Pĕndapa* en eenig vaatwerk.

Dm. 3,8 cM.

3437 [11]). Als voren. Aan de eene zijde links een staand persoon, rechts een huis (rijstschuur). Bovenaan links de maanschijf, in het midden de *cakra* en rechts de zandlooper. Onderaan een rijstblok en eenig vaatwerk. Aan de andere zijde een man en eene vrouw, tegenover elkaar onder een boom staande. Onderaan een rijstblok, een huisje (rijstschuur) en eenig vaatwerk [12]).

Dm. 3,8 cM.

3388 [13]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de beide zijden een man en eene vrouw onder een pisangboom; bij de vrouw een rijstblok, een waterkruik en eenig huisraad. Rechts van den man een zandlooper [14]).

Dm. 4,2 cM.

3389 [15]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de eene zijde links een staande man, bovenaan een rad (*cakra*), rechts een huisje (rijstschuur), onderaan eenig vaatwerk en rechts een rijstblok. Op de andere zijde een man en eene vrouw, die tegenover elkaar onder een *pisang*-boom staan, evenals bij n^0. 3388 [16]).

Dm. 4,1 cM.

---

1) Don. *Pangeran Adipati Ario Mangkoe Nĕgoro* IV, 1859. — Bij LEEMANS vergeten.
2) Vgl. MILLIES, pl. I, fig. 13—16.
3) Don. Ned. Ind. bestuur, 1891, dus niet vermeld bij LEEMANS.
4) CRAWFURD, *Indian Archipelago*, I, pl. 6, fig. 3: Ancient Javanese silver coin.
5) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
6) MILLIES, pl. I, n^0. 10. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XIII, n^0. 123.
7) Don. Prins HENDRIK der Nederlanden, 1865. — LEEMANS, n^0. M, 531.
8) Zie RAFFLES, pl. 87: *Ancient coins with their supposed dates*, 1258 (fig. 6) en 1246 (fig. 8). — Vgl. CRAWFURD, pl. naast pag. 253, fig. 5: *Alloy of copper and iron.* — MILLIES, 23—37, pl. II, fig. 30. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, n^0. 140.
9) Zie MILLIES, pag. 11, 26—27.
10) MILLIES, pl. VII, fig. 55.
11) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) MILLIES, pl. II, fig. 30. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, fig. 140.
13) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) MILLIES, 27 en pl. III, fig. 34. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, n^0. 141 (onderaan).
15) Ankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
16) MILLIES, pl II, fig. 27. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, n^0. 141.

Tempelmunten.

3436 [1]). *Bronzen tempelmunt*, als voren, aan de voorzijde een man en eene vrouw, die tegenover elkaar onder een boom stoan. Voor den man een zandlooper. Onderaan links een huisje (rijstschuur), dan een *gĕndi* en rechts een rijstblok. Aan de keerzijde links een persoon, bovenaan een rad (*cakra*), rechts een rijstschuur, onderaan eenig vaatwerk en een rijstblok [2]).

Dm. 3,8 cM.

3390 [3]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde ongeveer dezelfde voorstelling, als die van 2455, doch zonder halvemaan boven de *wajang*-pop en zonder zandlooper boven het huis, dus meer overeenkomende met de afbeelding bij CRAWFURD [4]). Op de keerzijde een man en eene vrouw onder een *pisang* staande, tegenover elkaar, een rijstblok, een rijstschuur en een driehoekige vaas [5]).

Dm. 4,3 cM.

3392 [6]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde links een man, bovenaan het rad (*cakra*), rechts een huis en onderaan links vaatwerk en rechts een rijstblok [7]). Op de keerzijde een man en eene vrouw, die tegenover elkaar onder een *pisang* staan. Van onderen links een huisje (rijstschuur) en rechts een rijstblok.

Dm. 4 cM.

3391 [8]). Als voren, met een vierkant gat in het midden, omgeven door vier kleine ronde gaatjes. Op de voorzijde rechts een persoon, bovenaan het rad (*cakra*), links daarvan de zandlooper, daaronder een vierkant, dat in 16 kleine vierkantjes verdeeld is. Onderaan eenig vaatwerk en rechts een haan. Op de keerzijde een man en eene vrouw, die onder een *pisang*-boom bij een rijstblok tegenover elkaar staan [9]).

Dm. 4,4 cM.

3435 [10]). Als voren, met vierkant gat in het midden. Aan de voorzijde twee personen, onder een boom staande. Onder de opening een langwerpig vierkante bak met een vaas met deksel in het midden en daaronder een driehoek. Aan de keerzijde rechts een persoon, staande bij verschillende voorwerpen, die op den landbouw betrekking hebben, o. a. bovenaan een rad (*cakra*), daarnaast links een zandlooper, daaronder een vierkant, dat in 16 gelijke deelen verdeeld is door drie verticale lijnen, die drie horizontale lijnen rechthoekig kruisen. Onderaan een langwerpig vierkante bak, een kruik, een driehoek, een vaas met deksel en een vogel [11]).

Dm. 4 cM.

3393 [12]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde links een staande man, bovenaan een *cakra*, rechts een zandlooper en een vaas. Onderaan een haan, een bak met pot, een rijstschuur en de halvemaan, verder eenig vaatwerk. Op de keerzijde een man en eene vrouw, tegenover elkaar staande onder een *pisang*-

---

1) Aankoop 1002, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) MILLIES, pl. II, fig. 27. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, fig. 141. — CRAWFURD, l. c. fig. 5.
3) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
4) O. c. pag. 253, fig. 5.
5) MILLIES, pl. II, fig. 28. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, n^{0}. 142.
6) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Zie CRAWFURD, o. c. pl. naast pag. 253, fig. 5: *Ancient Javanese coin, an alloy of copper and iron.* — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, n^{0}. 142.
8) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, n^{0}. 143. — MILLIES, pl. II, n^{0}. 26.
10) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
11) MILLIES, pl. II, n^{0}, 26. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XV, n^{0}. 143.
12) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.

boom, beiden met bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Onderaan een bak met pot, een rijstschuur en eenig vaatwerk [1]).

Dm. 4,3 cM.

3394 [2]). *Bronzen tempelmunt* met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde links een staande man, rechts eene staande vrouw, boven beiden de maansikkel en tusschen beiden een *gĕndi*. Onderaan links een haan, in het midden een huisje en rechts een rijstblok. Op de keerzijde een man en eene vrouw onder een *pisang*-boom. Onder hen op den voorgrond een man tusschen twee kruiken, waarvan een met een tuit (een *gĕndi* [3]).

Dm. 4 cM.

3440 [4]). Als voren, doch aan weerszijden met dezelfde voorstelling, als n⁰. 3394 aan de voorzijde heeft: twee personen, tegenover elkaar staande, ieder met de halve maan boven zich en tusschen hen, boven de vierkante opening, een pot. Onderaan links een vogel, in het midden een huis en rechts een bak [5]).

Dm. 3,7 cM.

3395 [6]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde links een persoon, bovenaan eenig vaatwerk, rechts een huisje (rijstschuur), onderaan links een haan en rechts een rijstblok [7]). Op de keerzijde een man en eene vrouw, tegenover elkaar staande onder een *pisang*-boom met eenig vaatwerk en een man op den voorgrond [8]).

Dm. 3,9 cM.

3438 [9]). Als voren, doch aan beide kanten twee personen, die tegenover elkaar onder een boom staan. Onderaan een derde persoon, omringd door vaatwerk [10]).

Dm. 3,8 cM.

3396 [11]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde links een staande vrouw; boven haar de maansikkel en onder haar een haan, verder eenig huisraad, o. a. een waterkruik (*gĕndi*), een rijstblok enz., rechts een huis. Op de keerzijde een man en eene vrouw, onder een *pisang*-boom staande; op den grond tusschen hen eenig vaatwerk: een *gĕndi*, een ruitvormige en een driehoekige vaas [12]).

Dm. 4 cM.

3439 [13]). Als voren, als voren, doch geschonden. Op de voorzijde twee personen, die tegenover elkaar onder een boom staan. Voor den persoon links een zandlooper. Onderaan een huisje (rijstschuur), een *gĕndi* en een bak met pot. Op de keerzijde bovenaan een stier, links een persoon met een zweep in de hand, onderaan een haan, de rechterzijde geschonden [14]).

Dm. 3,8 cM.

---

1) MILLIES, pl. III, fig. 31. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVI, fig. 144.
2) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) MILLIES, pl. V, fig. 45. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVI, n⁰. 146. — MEYER, *Alterthümer*, pl. 4, flg. 1.
4) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) Zie NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVI, n⁰. 146 bovenaan. — MILLIES, pl. V, n⁰. 45 beneden.
6) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) MILLIES, pl. VI, fig. 50 onderaan. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVI, fig. 147 boven.
8) MILLIES, pl. V, fig. 45 bovenaan. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVI, fig. 146 onderaan.
9) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS. 10) Zie MILLIES, pl. III, fig. 35.
11) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVI, n⁰. 147. — MILLIES, pl. VI, n⁰. 50. — RAFFLES, l. c. pl. 87, fig. 4 (munt van 862).
13) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) MILLIES, pl. V, flg. 43. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVII, fig. 149. — Volgens RAFFLES, o. c. pl. 87, flg. 9 dateert deze munt van 1258.

Tempelmunten.

3397 [1]). *Bronzen tempelmunt* met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde rechts een man, staande met een zweep in de hand, tusschen eenige dieren, waaronder een hond rechts onderaan, die een hert (links onderaan) vervolgt in struikgewas. Bovenaan links een vogel en een stier [2]). Op de keerzijde een man en eene vrouw, die tegenover elkaar staan. Bovenaan een *cakra*, onderaan links een haan, in het midden een huisje (rijstschuur), verder een bak met pot en eenig vaatwerk. Beide personen met polsringen. Boven den man de maansikkel [3]).

Dm. 4,5 cM.

3442 [4]). Als voren, aan de voorzijde een man en eene vrouw, tegenover elkaar staande onder een boom, waarboven een krans. Voor den man een zandlooper. Onderaan een huisje (rijstschuur), een bak en eenig vaatwerk. Aan de achterzijde bovenaan een rund, links een staande man met een zweep, rechts vijf ringen boven elkaar en onderaan twee *cakra's*, die een vaas omgeven. Boven het rund een palmtak [5]).

Dm. 4,4 cM.

3398 [6]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde bovenaan twee om elkaar gekronkelde slangen, onderaan een olifant en links en rechts een gestileerd dier. Op de keerzijde een man en eene vrouw, staande onder een *pisang*-boom. Onderaan rechts een gestileerde haan en verder een *gĕndi* en ander vaatwerk [7]).

Dm. 4,8 cM.

3399 [8]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde bovenaan twee om elkaar gekronkelde slangen, onderaan een stier en aan de zijden nog twee gestileerde dieren [9]). Op de keerzijde een man en eene vrouw, tegenover elkaar staande onder een *pisang*-boom. Onderaan eenig vaatwerk, o. a. een *gĕndi*, en een gestileerde haan [10]).

Dm. 4,5 cM.

3407 [11]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde twee personen, de eene zeer dik, tegenover elkander staande. Bovenaan een bloem, onderaan een tafeltje met een kruik of vrucht. Op de keerzijde een olifant [12]).

Dm. 5,3 cM.

3441 [13]). Als voren, aan de eene zijde twee personen, tegenover elkaar onder een boom staande. Onderaan een rijstblok, een huis (rijstschuur) en vaatwerk. Aan de andere zijde een man en eene vrouw, tegenover elkaar onder een boom staande. Boven de vierkante opening een kruik. Onderaan een buikige pot en eenig ander vaatwerk [14]).

Dm. 3,8 cM.

3400 [15]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde een man, staande; boven hem de maansikkel en bovenaan de zon, voorgesteld door eene

---

1) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
2) RAFFLES, pl. 87, fig. 3 (munt van 1245).
3) MILLIES, pl. VII, fig. 57. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVII, n^{0}. 151.
4) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) Zie MILLIES, pl. X, fig. 75. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVII, fig. 152.
6) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) MILLIES, pl. IX, fig. 72. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVII, fig. 153.
8) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) RAFFLES, pl. 87, fig. 15 (munt van 1568).
10) MILLIES, pl. IX, n^{0}. 70. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XVIII, n^{0}. 155.
11) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
12) Vgl. NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XIX, fig. 165 bovenaan. — MILLIES, pl. XIII, fig. 105 bovenaan.
13) Aankoop 1902, dus niet vermeld bij LEEMANS.
14) MILLIES, pl. V, fig. 48.
15) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.

Munten.

zesbladerige bloem. De man links, rechts een huisje (?), daaronder een rijstblok en eenig vaatwerk. Op de keerzijde een man en eene vrouw, onder een *pisang*-boom tegenover elkaar staande. Verde de halve maan boven het vierkant gat en onderaan eenig vaatwerk en een tafel [1]).

Dm. 4,7 cM.

3401—3402 [2]). *Bronzen tempelmunten*, met een vierkant gat in het midden Aan weerszijden een man en eene vrouw, tegenover elkaar onder een *pisang*-boom staande. Onderaan links een rijstschuur en rechts een bak, de laatste met een vaas met deksel er op [3]).

Dm. 4,1 cM.

3406 [4]). *Bronzen munt*, met een rond gat in het midden. Op de voorzijde bovenaan eene zon tusschen twee maansikkels. Links en rechts twee personen, die tegenover elkaar staan. Onderaan eenig huisraad, o. a. een tafel. Op de keerzijde bovenaan een halve maan. Links en rechts twee dikke *wayang*-poppen, die tegenover elkaar staan. Onderaan eenig huisraad (vaatwerk) en een slang.

Dm. 6,7 cM.

3405 [5]). Als voren, met een rond gat in het midden. Op de voorzijde bovenaan een tak, links een dikke en rechts een magere *wayang*-pop. Onderaan een *sirih*-bak en ander huisraad. Op de keerzijde in Javaansche karakters het opschrift: ꦱꦶꦩꦸꦤ (zegevierende held). Onderaan een *sirih*-stel. Om het ronde gat aan beide zijden eene achtbladerige bloem.

Dm. 7 cM.

3403 [6]). *Bronzen schijf*, op de voorzijde een man met een zweep, die een koe voortdrijft. De man heeft alleen een schaamgordel en een hoofddoek als kleeding. Achter hem een boom of palmtak. Voor hem, boven de koe, een onleesbaar Oud-javaansch opschrift van gefigureerde letters (?). Op de keerzijde een man en eene vrouw, die tegenover elkaar staan, beide met bovenarmbanden en polsringen versierd, onder een *pisang*-boom, waaraan een krans hangt. Tusschen hen links een rad (*cakra*) en rechts een zandlooper. Onder hen eenig huisraad, een rijstschuur, een rijstblok met stamper en vaatwerk. Zonder gat in het midden [7]).

Dm. 8,9 cM.

3409 [8]). *Bronzen munt*, met een rond gat in het midden. Op de voorzijde twee personen, tegenover elkander staande bij eenig huisraad, o. a. een tafel. Op de keerzijde eene achtstralige zon, omgeven door de Mohammedaansche geloofsbelijdenis: لا اله الا الله ومحمد رسول الله (er is geen god dan Allah en Mohammed is de gezant Gods [9]).

Dm. 4,3 cM.

---

1) Deze munt is niet afgebeeld bij CRAWFURD, MILLIES, RAFFLES, NETSCHER en VAN DER CHIJS.
2) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) Zie RAFFLES, pl. 87, fig. 8 (munt van 1246). — MILLIES, pl. III, fig. 34.
4) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS, ook niet bij MILLIES, NETSCHER en VAN DER CHIJS of RAFFLES afgebeeld.
5) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS, ook niet bij MILLIES, NETSCHER en VAN DER CHIJS of RAFFLES afgebeeld.
6) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
7) Vgl. NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XXVIII, n^{0}. 258.
8) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
9) Vgl. CRAWFURD, o. c. pl. naast pag. 253, fig. 7: *Javanese coin after the conversion to Mahomedanism*. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, pl. XIX, fig. 163, onderaan. — MILLIES, pl. XII, fig. 96, onderaan.

Munten.

3410 [1]). *Bronzen munt*, met een rond gat in het midden. Op de voorzijde twee krokodillen, met de koppen naar elkaar toegekeerd. Op de keerzijde de Mohammedaansche geloofsbelijdenis (*sjahâdat*), evenals bij n^{0}. 3409.

Dm. 6,7 cM.

3404 [2]). Als voren, met een vierkant gat in het midden. Op de voorzijde rechts een man en de Mohammedaansche geloofsbelijdenis. Op de keerzijde twee viervoetige wilde dieren en een Arabisch opschrift, dat onleesbaar is, daar hier alle letters door elkaar staan.

Dm. 7,8 cM.

3408 [3]). Als voren, met een rond gat in het midden. Op de voorzijde links een magere en rechts een dikke man, die een olifant voor zich uit drijft. Op de keerzijde in het midden een achtstralige zon, omgeven door de Mohammedaansche geloofsbelijdenis (*sjahâdat*).

Dm. 7,2 cM.

2435—36 [4]). Twee *bronzen munten*, in het midden eene zeskantige opening. Aan de eene zijde een omschrift in Arabisch karakter: *Pangeran Ratoe ing Bantĕn* [5]). Uit de 17^{e} eeuw van onze jaartelling. *Bantam.*

Dm. 1,6 cM.

2764 *a-z* [6]). Drie en zestig *koperen Chineesche munten*, met eene vierkante opening in het midden; met meestal zeer uitgesleten Chineesche en Mandschoekarakters:

a-e. Vijf munten van de jaren *Khai youen* (A. D. 713—742), geslagen door keizer KIOUEN-TSOUNG der *Tang*-dynastie.

f. Munt der jaren *Soung-toung* (A. D. 960), geslagen door keizer THAI-TSOU, van de *Soung*-dynastie.

g. Munt, geslagen in de jaren *Hien-ping* (A. D. 998—1004) door keizer TSCHEN-TSOUNG, der *Soung*-dynastie.

h-i. Twee munten der jaren *Lang-fou* (A. D. 1008—1017), van keizer TCHEN-TSOUNG der *Soung*-dynastie.

j. Munt, geslagen in de jaren *Tianchi* (A. D. 1017—1022), van keizer TSCHEN-TSOUNG der *Soung*-dynastie.

k. Munt der jaren *Ming-tao* (A. D. 1032—1034), van keizer SIN-TSOUNG der *Soung*-dynastie.

l-m. Twee munten, geslagen in A. D. 1038 door keizer SIN-TSOUN der *Soung*-dynastie. ZELDZAAM! *l*, de meest beschadigde, met gaatjes, is in oud schrift, de andere (*m*) in nieuw schrift gestempeld.

n. Munt, geslagen in de jaren *Tschi-ping* (A. D. 1064—1068) door keizer YING-TSOUNG-dynastie.

o. Munt der jaren *Sli-ning* (A. D. 1068—1078) van keizer CHIN-TSOUNG, der *Soung*-dynastie.

p. Munt, geslagen in A. D. 1078 door keizer CHIN-TSOUNG van de *Soung*-dynastie.

q. Munt van de jaren *Shao-shing* (1094—1098) van keizer TCHEH-TSOUNG der *Soung*-dynastie.

---

1) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS, ook niet bij MILLIES, NETSCHER en VAN DER CHIJS of RAFFLES afgebeeld.

2) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS, ook niet bij MILLIES, NETSCHER en VAN DER CHIJS of RAFFLES afgebeeld.

3) Aankoop 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS, ook niet bij MILLIES, NETSCHER en VAN DER CHIJS of RAFFLES afgebeeld.

4) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n^{0}. M, 533.

5) Zie NETSCHER en VAN DER CHIJS, pag. 149—150 en pl. XXI, n^{0}. 171. — MILLIES, pl. XIV, fig. 113. — CRAWFURD, 281.

6) Don. Min. v. Koloniën 1880. — LEEMANS, n^{0}. M, 532.

Chineesche munten.

r. Munt van de jaren *Youen-fou* (A. D. 1098—1101), geslagen door keizer TCHEH-TSOUNG der *Soung*-dynastie.

s. Munt van de jaren *Ta-koan* (1107—1111), geslagen door keizer HOEÏ-TSOUNG der *Soung*-dynastie.

t. Munt van de jaren *Tching-ho* (1111—1118), geslagen door keizer HOEÏ-TSOUNG der *Soung*-dynastie.

u. Munt van de jaren 1335—1341, geslagen door keizer SHUN-TI der *Youen*-dynastie.

v. Munt van de jaren *Houng-wou* (A. D. 1368—1399), geslagen door keizer THAI-TSOU der *Ming*-dynastie.

w-x. Twee munten van de jaren *Young-loh* (A. D. 1403—1425), geslagen door keizer SGHING-TSOU der *Ming*-dynastie [1]).

ij. Vier munten, die deels wegens de onduidelijkheid van stempel, deels wegens gebrek aan volledige muntenlijsten niet bepaald konden worden.

z. Drie en dertig munten, die te veel geleden hebben en te onduidelijk zijn geworden, om eene ontcijfering te gedoogen. Het is intusschen, daar al de munten bij elkaar gevonden zijn, waarschijnlijk dat alle tot hetzelfde tijdperk der *Soung*- en *Ming*-dynastie behooren. — Opgegraven in de residentie *Kědiri*.

Dm. 2,4—2,6 cM.

---

1) De nadere omschrijving dezer munten is te danken aan wijlen den hoogleeraar Dr. G. SCHLEGEL.

E. Inscripties [1]) en afgietsels daarvan.

I. *Op steen.*

1620 [2]). Groote, naar boven eenigszins smaller toeloopende *steen*, aan beide bovenhoeken schuins bijgewerkt. Op de voorzijde binnen eene, door eene dubbele ingegroefde lijn gevormde lijst, een zeer diep uitgebeitelde tekst in *Kawi*-taal en karakters, bevattende voorschriften, die met het Çiwaïsme in verband staan, waarschijnlijk gericht tot bezoekers van eene heilige badplaats (*tîrtha* [3]). Aan elken der vier binnenhoeken van de lijst een cirkel, onderaan in het midden een *lingga*. Het achtregelig opschrift dateert van 1371 der Javaansche of 1449 der Christelijke jaartelling. Gevonden tegen eene hoogte op het Oostelijke gedeelte van den berg *Mĕrbaboe*, bij de *desa Adoman*, distrikt *Salatiga*.

H. 96, br. 90 en 81, d. 29 cM.

II. *Op brons* [4]).

2120 [5]). *Bronzen plaat*, aan een kant beschreven met 27 regels *Kawi*-tekst. Doordat de plaat aan den linkerkant beschadigd is, ontbreekt aan elken regel het begin, misschien wel de helft of een derde gedeelte der geheele breedte. Hierdoor is het jaartal verloren gegaan en de samenhang verbroken. De laatste regel vertoont nog geen slot, zoodat er minstens nog een plaat bij behoord heeft. De naam van den vorst is geschonden: *Mahârâja rakai hino, çrî dakṣottama bâhubajra prati... ketuwijaya.* Men vindt hier vele namen van ambachtslieden en gebrekkigen. — Gevonden in de Vorstenlanden.

L. 29,9, br. 39 cM.

401/22 [6]). *Inscriptie* op *koper*, bestaande uit 14 platen, gemerkt 1—6, 8—12 en 14, zoodat 7 en 13 ontbreken. Deze platen zijn het origineel van de door HOLLE in 1879 in facsimile en transcriptie uitgegeven inscriptie [7]), die door Prof. KERN met vertaling, transcriptie en toelichtingen is uitgegeven [8]). Een transcriptie ervan met Lat. letter, door dr. H. N. VAN DER TUUK vervaardigd, naar het origineel tijdens een

---

1) GROENEVELDT, pag. 351—391. — RAFFLES, pl. 81—86. — COHEN STUART, *Kawi-oorkonden*. — FRIEDERICH, *Inscriptiën van Java en Sumatra* (Verh. Bat. Gen. XXVI). — KERN, *Over een oudjav. oorkonde van Çâka* 782 (Versl. en Med. Kon. Akad. v. Wetensch. 2e reeks, X, pag. 77—115). — HOLLE, *De koperen plaatjes van Kĕbantĕnan* (*T. I. T. L. Vk* XVIII, 367 e. v.).

2) In 1827 overgezonden door den commissaris generaal DU BUS DE GHISIGNIES. — LEEMANS, n0. 135.

3) Zie Verh. Bat. Gen. X, 120, 129 e. v. — COHEN STUART, *T. I. T. L. Vk.* XVIII, 89, e. v. — *Bijdr. T. L. Vk.* 3e reeks, VII, 275 e. v. — COHEN STUART, *Kawi-oorkonden*, XXVII, pag. 36. — HOLLE, in *T. I. T. L. Vk.* XVII, 187—189.

4) GROENEVELDT, pag. 392. — KERN, l. c. — COHEN STUART, o. c. — HOLLE, l. c.

5) Aankoop 1858. — LEEMANS, n0. M, 525. — COHEN STUART, *Kawi-oorkonden*, Inleiding, pag. XI—XII en pag. 27—29, n0. XVII.

6) Don. J. J. W. VAN LANSBERGE, 1884. — Zie Ned. St. Crt. v. 1884, n0. 184. — Niet vermeld bij LEEMANS.

7) *Kawi-oorkonden* (Verh. Bat. Gen. XXXIX).

8) Versl. Med. Kon. Akad. v. Wetensch. afd. Letterk. 2e reeks, deel X, pag. 77—115.

Inscripties op brons.
verblijf te *Soerabaja*, bevindt zich in de Leidsche Universiteitsbibliotheek [1]). De inscriptie draagt twee jaartallen, nl. 782 *Çáka* en 1295 *Çáka* = 860 en 1373 A. D. — In een bronzen doos met deksel, waarop het jaartal 1352 *Çáka* = 1430 A. D. staat. *Modjokĕrto.*

L. 38,7, br. 12 cM.

2299 [2]). *Bronzen plaat* met 12 regels Oudjavaansch schrift. Links ontbreken de beide hoeken (dus ook het jaartal), rechts de bovenhoek. Op regel 6 staat het jaartal *Çáka* 841 (?). In dat jaar is deze koperen schenkingsbrief (*támrapraçasti*, regel 7) vertoond (*pinintonakan*) aan den rijksbestierder (*rakryán mapatih*) *i hino pu Ketuwijaya.*

L. 32, br. 12,5 cM.

2433 [3]). Als voren, met *Kawi*-tekst, aan beide zijden 5 regels. Zeer fraai en duidelijk. Het is slechts een fragment, gemerkt n⁰. 3, van een stel. Aan het slot vindt men namen van ambachtslieden en van gebrekkigen. *Madjapahit.*

L. 30, br. 7,5 cM.

2092—93 [4]). Als voren, met *Kawi*-tekst, aan beide kanten beschreven met 6 regels. Deze plaat begint met eene aanroeping aan alle *Buddha's*: *Namo'stu Sarwwabuddhâya.* De inhoud is een schenkingsoorkonde van land, met recht van overgang op de erven, aan een *paṇḍita*, door den vorst *Mpu Siṇḍok Çrî Içâna Wijaya Dharmottunggadewa*, uit het jaar *Çáka* 861 = 939 van onze tijdrekening. — Gevonden in 1815 in de *dessa Bettro*, district *Djĕnggala* I, residentie *Soerabaja.*

L. 43, br. 8 cM.

360/5392 [5]). Als voren, aan beide kanten beschreven, de voorzijde met 8 en de keerzijde met 9 regels. Rechts is de eene hoek afgebroken en bij den anderen een gat met een spijker ingeslagen. De naam van den vorst kan niet worden gelezen. De rechten, in de oorkonde vermeld, kwamen ten bate van een klooster (*wihára*) te *Kalirungan.* De plaat heeft, vooral door oxydatie, zeer geleden. Deze oorkonde was tot 1898 onbekend gebleven. Zij is in een geheel eigenaardigen stijl geschreven en gedateerd *Çáka* 905 (of 805?) in Midden-javaansch schrift. — Gevonden te *Rhambonin* (?) in het district *Mataram.* (*Jogyakarta*).

L. thans 25,25 (oorspronkelijk 28 à 29), br. 8,25 cM.

3338 [6]). Als voren, aan beide kanten beschreven, ieder met 8 regels Oudjavaansch schrift. Op zijde gemerkt 10. Zonder jaartal. Niet uitgegeven. In deze oorkonde is telkens sprake van eene schenking van kleederen: *wineh wḍihan* op regel 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

L. 32,4, br. 12,3 cM.

3339 [7]). Als voren, aan beide zijden beschreven, resp. met 7 en met 8 regels Oudjavaansch schrift. Aan den linkerkant afgebroken, waardoor ook het jaartal verloren

---

1) Dr. H. H. JUYNBOLL, *Supplement op den Cat. der Jav. en Mad. hss.* I, pag. 110, cod. CC en de Verbeteringen en bijvoegsels, pag. XI.
2) Don. D. F. SCHAAP, 1861. — LEEMANS, n⁰. M, 526. — COHEN STUART, *Kawi-oorkonden*, Inleiding, pag. XIII, n⁰. XX en pag. 30—31, n⁰. XX (tekst).
3) Don. KINDER DE CAMARECQ, 1864. — LEEMANS, n⁰. M, 527. — COHEN STUART, *Kawi-oorkonden*, Inleiding, pag. XIII, n⁰. XXI en pag. 31—32, n⁰. XXI (tekst).
4) Aankoop 1855. — LEEMANS, n⁰. M, 528—529. — COHEN STUART, *Kawi-oorkonden*, Inleiding, pag. XIII, n⁰. XXII en pag. 32—33, n⁰. XXII (tekst).
5) Uit het Kon. Kab. v. Zeldzaamheden. — Niet vermeld bij LEEMANS. Zie BRANDES in Not. Bat. Gen. XXXVI, pag. 90.
6) Aankoop BAUD 1900, niet vermeld bij LEEMANS. — Zie Cat. SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 61, n⁰. 707 met afbeelding.
7) Aankoop BAUD 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 61, n⁰. 708.

Inscripties.

is gegaan. Het slot sluit: *Ri tlas likita* (nadat geschreven is). Niet uitgegeven. Regel 6 begint met: *Ri tlasnyan mangkana mantuk ta sira kabeh mulih ryyumah nira* = daarna keerden zij allen naar hun huis terug.

L. 19,7, br. 12,5 cM.

3340 [1]). *Bronzen plaat*, slechts aan eene zijde beschreven met 7 regels, veel onduidelijker schrift dan dat van 3338 en 3339, zoogenaamd *Batoe*-schrift. Het jaartal is 932. Er wordt in vermeld, dat de vorst van *Galoeh* eene ovatie heeft ontvangen. Niet uitgegeven. Het begin luidt: *Swasti çâka warṣâtîta* 932.

L. 26,2, br. 11,7 cM.

III. *Op papier.*

2975 [2]). Afdruk van een *Sanskṛt*-inscriptie op een steen van 25 regels, vermeldende, dat in het jaar 654 *Çâka* = 732 A. D. *Sṛñjaya*, de zoon van *Sannâha* en koning van het geheele, in goudmijnen rijke *Java*, op een berg bij een aan *Çiwa* gewijd heiligdom, een *linggam* heeft doen oprichten.

H. 110, br. 78 cM.

IV. *Afgietsels van gedenksteenen met Kawi-opschriften* [3]).

2977 [4]). *Gedenksteen* met *Kawi*-opschriften op de twee breede, de twee zij- en de twee dekvlakken, een *praçâsti* uit *Çâka* 956 (A. D. 1034) van *Airlangga* aan de *karâmân i* (overheid van) *Baroe*, die aan *Çrî Mahârâja* trouw zijn gebleven op een hachelijk oogenblik in den oorlog met den vorst van *Mahasin. Simpang.*

H. 157, br. 73,5—97,5, d. 34 cM.

2978 [5]). Als voren, met *Kawi*-opschriften op vijf vlakken, een *praçâsti* van *Çâka* 943 (A. D. 1021), waarbij de *dessa Cane* tot een *sîma râma swatantra* (onafhankelijk grensgebied) verheven wordt door *Airlangga. Soerabaja* (?).

H. 123, br. 83, d. 32 cM.

2979 [6]). *Gedenksteen* of plaat, met Oostelijk *Kawi*-opschrift op het voorvlak. Het is slechts de achterzijde van een zeer grooten steen en bevat eene schenkingsoorkonde over in vrijdom geschonken gronden. Denkelijk van vóór *Çâka* 850 (A. D. 928). *Soerabaja.*

H. 43, br. 95,5 cM.

2980 [7]). Als voren, met *Kawi*-opschrift op de voorzijde, een grafsteen van *Çâka* 1125 (A. D. 1203). De *sĕngkala* luidt: *dhana pakṣa rûpa janma. Modjokĕrto.*

H. 42,5, br. 80,5 cM.

---

1) Aankoop BAUD 1900, niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. SCHULMAN, 13—14 Febr. 1900, pag. 60, n⁰. 701.

2) KERN, *Sanskrit-inscriptie van Java*, *B. T. L. Vk.* 4e volgr. X, 123—138. — Versl. Med. Kon. Akad. v. Wetensch. afd. Letterk. 3e reeks, I, 264—265.

3) Deze afgietsels zijn vervaardigd op afdruksels in papier van elk der opschriften, die door het bestuur van het Batav. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen aan het Rijks Museum van Oudheden overgemaakt waren. De vorm der gedenksteenen is, voor zoover daarvoor gegevens aan de afdruksels ontleend konden worden, zoo nauwkeurig mogelijk overeenkomstig met de origineelen weergegeven. Zie Not. Bat. Gen. XIV, pag. III—VII.

4) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 13. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 378, n⁰. 16.

5) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 14. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 381, n⁰. 25. — *T. I. T. L. Vk.* XII, 585.

6) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 15. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 379, n⁰. 21.

7) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 16. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 377, n⁰. 13 en pag. 327, noot, waar dit opschrift getranscribeerd en vertaald is.

Afgietsels van inscripties.

2981 [1]). Opschrift op een steenen *paal*, pyramidaalvormig, gekroond met een bloemknop, van licht bruin-geel poreus basalt. Op twee der opstaande zijden resp. met 10 en 9 regels Oudjavaansche schrift van *Midden-Java* beschreven. Het is een tempelinventaris, beginnende met: *Namaç Çiwâya dewadrawya* (hulde aan *Çiwa*, eigendom van den god). Het behoort tot de oudere inscripties van *Midden-Java*.

H. 53, br. 32,5 cM.

2982 [2]). Benedenstuk van een *gedenksteen* of *plaat*, met *Kawi*-opschrift op het voorvlak. Dit bevat namen van getuigen met hunne titels en de hun geschonken getuigengiften, in 17 regels zeer klein Oudjavaansch schrift van *Midden Java*. De afkomst is onbekend.

H. 39, br. 55,5 cM.

2983 [3]). *Gedenksteen* met *Kawi*-opschriften op de voor-, achter- en zijvlakken, in Oudjavaansch schrift van *Midden-Java*. Het bevat eene oorkonde, waarbij de *banua ni Taji gunung* tot *sîma* (grens) verheven wordt door *rakryan i Sigaḍiri*, omdat daar vroeger *Çrî Sañjaya* gelegerd was geweest. De steen schijnt oorspronkelijk op een *sawah* opgesteld te zijn. Er wordt verhaald, welke kosten er gemaakt zijn voor het feest, wie getandakt heeft, welke getuigengiften geschonken zijn enz. De bergnaam *Ḍihyang* (*Dieng*) komt er in voor. Het jaartal is *Çrî Sañjaya-warṣa* 694.

H. 96,5, br. 49,5, d. 9 cM.

2984 [4]). *Kawi-opschrift* op een *beeld*, waarschijnlijk van jongere dagteekening. De ontcijfering ervan is dr. BRANDES niet gelukt. *Pĕnampikan.* (*Kĕdiri*).

H. 60,5, br. 30,5 cM.

2985 [5]). *Lingga* of *plaat* met *Kawi*-opschrift op het achtkante en het ronde gedeelte. Op elke der acht vlakke zijden eene legende, waarin slechts de naam van de genoemde godheid verschillend is. De namen dezer goden zijn: *Indra*, *Brahmâ*, *Çiwa*, *Wiṣṇu*, *Âkâça* (het luchtruim), *Bâyu* (de wind), *Tejo* (de lichtglans) en *Waiçrawaṇa* (*Kuwera*). Bovenop staat o. a. *kita hyang Brahmâ* (gij god *Brahmâ*) enz.

H. 12,3, br. 42,7 cM.

2986 [6]). *Gedenksteen* met *Kawi*-opschrift van *Midden-Java* op het voorvlak, bevattende eene oorkonde, waarbij de *desa Tulang air ratu* tot *sîma* (grens) verklaard wordt. Van *Çâka* 773 = A. D. 851. De afkomst is onbekend. De steen is van boven rond bijgewerkt.

H. 97, br. 53,7 cM.

2987 [7]). *Gedenksteen* of *plaat*, als voren, met *Kawi*-opschrift op het voorvlak, eene schenkingsoorkonde van *Çâka* 806 (A. D. 884), door *Çrî Kahulunnan* uitgereikt, waarbij een *wanua* tot *sîma* (grens) verheven wordt. Het bevat, behalve de namen der getuigen, de vermelding van het hun geschonkene en een kort beëedigingsformulier. De afkomst is onbekend, het schrift van *Midden-Java*.

H. 82,5, br. 45 cM.

---

1) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 17. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 375—376, n⁰. 11.
2) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 18. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 384, n⁰. 34.
3) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 19. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 373—374, n⁰. 6.
4) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 20. — GROENEVELDT, pag. 102, n⁰. 295 en noot 1 (van dr. BRANDES).
5) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 21. — GROENEVELDT, pag. 113, n⁰. 344 en noot 1 (van dr. BRANDES). — Zie *T. I. T. L. Vk.* X, pag. 450.
6) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 22. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 374, n⁰. 7.
7) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 23. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 387—388, n⁰. 39.

Afgietsels van inscripties.

2988 [1]). *Gedenksteen*, als voren, met *Kawi*-opschrift op het voorvlak: *pang-arĕp ira buyut jĕng*, van *Çâka* 1348 (A. D. 1426). Hij is afkomstig uit een *tjaṇḍi* in de *dessa Botjok* (*Ngantang, Malang, Pasoeroewan*). Het is een steen uit een der stijlen van de tempelpoort. Overgang naar het *Soekoe*-schrift.

H. 7,5, br. 25,3 cM.

2989 [2]). Als voren, met *Kawi*-opschrift van *Midden Java* op het voor- en achtervlak, een *praçâsti*, waarin iemand een *sawah* in vrijdom erlangt, van 783 *Çâka* (= A. D. 861). Vóór het huis van den regent van *Kĕṇḍal*. Van boven pajongvormig.

H. 67, br. 40, d. 7,5 cM.

2990 [3]). Als voren, met *Kawi*-opschrift op het voorvlak, van 731 *Çâka* (= 809 A. D.), zooals staat op het achtervlak, dat afgebeeld is bij VAN KINSBERGEN, n⁰. 146. De voorzijde is zoo beschadigd, dat het opschrift onleesbaar geworden is. *Diëng* (res. *Bagĕlen*).

H. 20,5, br. 57 cM.

2991 [4]). Als voren, met *Kawi*-opschriften op de voor-, achter- en beide zijvlakken. De hierheen gezonden afdruk was door een onbevoegde bedorven, die de letters zwart wilde maken, om ze te lezen. — Op het erf van den regent van *Poerworĕdjo*, resid. *Bagĕlen*.

H. 83, br. 57 en 56, d. 17 cM.

2992 [5]). *Gedenksteen* of *plaat* met *Kawi*-opschrift op het voorvlak. Zonder jaartal. Het schrift komt overeen met dat van n⁰. 11 in den Cat. GROENEVELDT-BRANDES. *Dessa Gondo soeli* (resid. *Kĕdoe*).

H. 44,5, br. 112,5 cM.

2993 [6]). Als voren, met *Kawi*-opschrift op het voorvlak, van *Çâka* 709 (= A. D. 787). In de *dessa Dewak karadjan*, afd. *Tĕmanggoeng*, regentsch. *Magĕlang*, resid. *Kĕdoe*; volgens mededeeling afkomstig van de *dessa Gondo soeli*.

H. 49,5, br. 20 cM.

2994 [7]). Als voren, met *Kawi*-opschrift op het voorvlak, van *Çâka* 719 = A. D. 797, vermoedelijk Buddhistisch, want er wordt een *jinâlaya* genoemd, zeer zeker een ander dan die op het bekend *Mañjuçrî*-beeld, dat van veel lateren tijd dagteekent. Het heeft een geheel uitgemaakt met n⁰. 27 en 34 van den Cat. GROENEVELDT-BRANDES. Het opschrift is half in het *Sanskṛt*, half in het *Oudjavaansch*. Het jaartal is het laagste reeds bekende, voorkomende op steenen, beschreven met Oudjavaansch schrift. Op dit fragment wordt de koningsnaam *Arya Samarottungga* gevonden, doch het verband is onduidelijk. Desniettemin is het belangrijk, omdat dit het oudste voorbeeld is van het gebruik van den term *Uttunggadewa* voor vorsten van *Java*. *Dessa Karang Tĕngah*, afd. *Tĕmanggoeng*, resid. *Kĕdoe*.

H. 45 en 25, br. 47 cM.

2995 [8]). Als voren, met *Sanskṛt*-opschrift op het voorvlak, van *Çâka* 704 (?) = A. D. 782. Het is een *praçâsti* in Oud-*Nâgarî*-schrift van een vorst uit de *Çailendra-*

---

1) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 24. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 390, n⁰. 47.
2) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 25. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 379, n⁰. 20.
3) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 26. — VAN KINSBERGEN, n⁰, 145. — Not. Bat. Gen. II, 265.
4) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 27.
5) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 28.
6) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 29.
7) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 30.
8) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 31. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 389, n⁰. 44.

Afgietsels van inscripties.

dynastie [1]). De tempel, waarbij deze steen heeft behoord, schijnt *Tjaṇḍi Loemboeng* te *Parambanan* te zijn; daar er gesproken wordt van beelden van den *Buddha*, *Dharma* en *Sanggha*. Ook het begin is Buddhistisch: *Namo ratnatrayáya* (hulde aan de drie kleinooden). — Bij den rijksbestuurder (*Adipati*) te *Jogyakarta*; afkomstig uit de *dessa Kloerak*, benoorden *Tjaṇḍi Loro-Djonggrang* te *Parambanan*.

H 38,6, br. 69 cM.

2996 [2]). Gedeelte van een *gedenksteen* of *plaat* met *Kawi*-opschrift op het voorvlak, in boogvorm. Op het land *Parambanan*, resid. *Jogyakarta*.

H. 95, br. 167,5 en 74,5 cM.

2997 [3]). Als voren, met *Kawi*-opschrift op het voorvlak, van *Çáka* 1126 = A. D. 1204, doch taal en spelling beletten te gelooven, dat het opschrift werkelijk van dien tijd in dezen vorm kan dagteekenen; op de rugzijde leest men: *tinulad* (gecopieerd) en *ḍrwya haji* (koningsgoed). — Bij de controleurswoning te *Poerwodadi*, resid. *Madioen*: afkomstig van de *dessa Tadji*, berg *Lawoe*.

H. 55, br. 55 en 66 cM.

2998 [4]). *Gedenksteen* met *Kawi*-opschriften op de voor-, de achter- en de twee zijvlakken, van *Çáka* 1026 = A. D. 1104. Hierin eene Oudjavaansche strophe ter eere van *Çrî Çástraprabhu*, den uitvaardiger van dezen *praçásti* ten bate van den *atitih Marjaya*. Vooraan staat: *Oṁ swasthâ dirghâyur astu!* — Op het erf van den regent van *Madioen*; afkomstig van de *dessa Siraketing*, afd. *Ponorogo*, res. *Madioen*.

H. 90 en 83, br. 44,6 en 55, d. 22,5 en 24,5 cM.

2999 [5]). *Kawi*-opschrift op de achterzijde van een *beeld*, onleesbaar, in twee regels. — Bij het residentiehuis te *Kĕdiri*.

H. 12,6, br. 34,2 cM.

3000 [6]). *Gedenksteen*, met *Kawi*-opschriften op de voor-, de achter- en de beide zijvlakken, bevattende een *praçásti* van *Jayabhaya* van *Çáka* 1068 (= A. D. 1146). — *Dessa Goerit*, distr. *Wlingi*, afd. *Blitar*, resid. *Kĕdiri*.

H. 120, br. 96 en 74, d. 23,5 cM.

3001 [7]). Als voren, met *Kawi*-opschriften op de voor-, achter- en de twee zijvlakken, van *Çáka* 1062 (= A. D. 1140), een *praçásti* van den vorst *Bâmeçwara*. *Dessa Plambangan*, distr. *Wlingi*, afd. *Blitar*, resid. *Kĕdiri*.

H. 191, br. 122 en 98,5, d. 21 cM.

3002 [8]). Als voren, met *Kawi*-opschriften op de voor-, achter- en de beide zijvlakken, van *Çáka* 1093 (= A. D. 1171). *Desa Modjosari*, distr. *Djambean* (*Kĕdiri*).

H. 131 en 125, br. 85 en 77, d. 28 cM.

3003 [9]). Als voren, met *Kawi*-opschriften op de voor-, achter- en beide zijvlakken, een giftbrief van *Mpu Siṇḍok Çrî Içâna Wikrama* [10]). Het jaartal is onleesbaar. Op dezen steen vindt men: *mdang i bhûmi mataram*, hetgeen anders in *Siṇḍok's pra-*

---

1) Deze vorst heeft aanleiding gegeven tot het *Nâgarî*-opschrift van *Kalasan* van *Çâka* 700 = A. D. 778 (*T. I. T. L. Vk.* XXXI, pag. 240 e. v.).
2) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 32.
3) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 33. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 383, n⁰. 31.
4) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 34. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 384, n⁰. 33.
5) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 35.
6) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 36.
7) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 37.
8) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 38.
9) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 39.
10) Zie Not. Bat. Gen. XXIV, 144—146 en XXV, 66—68.

Afgietsels van inscripties.

çâsti's niet voorkomt. Mogelijk is dit dus de oudste van zijne ons bekende giftbrieven. — Bij het residentiehuis te *Kĕdiri*.

H. 151,5, br. 95,5, d. 9 cM.

3004 [1]). *Gedenksteen*, met *Kawi*-opschriften op de voor-, achter- en beide zijvlakken. — *Dessa Pinggir Sari*, afd. *Blitar*. Afkomstig uit de *dessa Pikatan*, distr. *Sringat*, resid. *Kĕdiri*.

H. 115, br. 68 en 57, d. 20 cM.

3005 [2]). Als voren, met *Kawi*-opschriften op de voor-, achter- en beide zijvlakken, van *Çâka* 1103 = A. D. 1181, van een vorst, die *Çrî Candra* heet. — In het bosch *Goerit*, distr. *Lodoyo*, regentsch. *Blitar*, resid. *Kĕdiri*.

H. 133 en 114,5, br. 65,5, d. 44 cM.

2751 [3]). *Kawi-opschrift* op twee zijden van een, eenigszins rond bijgewerkt *blok* steen, gedagteekend 1269 *Çâka* (= 1347 A. D.) van den Buddhistischen vorst *Âdityawarman* [4]). *Batoe Bĕragong*, in *Mĕnangkabau. Sumatra's Westkust.*

H. 54, l. 186 cM.

2750 [5]). Als voren, op de voorzijde van een *gedenksteen*, door *Âdityawarman* vervaardigd in 1278 *Çâka* (= 1356 A. D.). *Pagĕr Roejong, Mĕnangkabau.*

H. 140, br. 124 cM.

---

1) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 40.

2) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1884. — LEEMANS, n⁰. A, 41.

3) Don. Min. v. Kol. 1877. — LEEMANS, n⁰. A, 42. — KERN, *Het opschrift van Batoe beragong op nieuw onderzocht* (*Bijdr. T. L. Vk.* 4e volgr. I, pag. 159—164). — Not. Bat. Gen. XVIII, pag. 106—109. — FRIEDERICH, Verh. Bat. Gen. XXVI: *Over Inscriptiën van Java en Sumatra.*

4) Dezelfde vorst liet in *Çâka* 1265 (= 1343 A. D.) in het rijk eener Javaansche vorstin een Buddhistischen tempel bouwen en wijdde het beeld van *Mañjuçrî* (zie beneden).

5) Don. Min. v. Kol. 1877. — LEEMANS, n⁰. A, 43. — FRIEDERICH, *Over Inscriptiën van Java en Sumatra.* (Verh. Bat. Gen. XXVI).

F. Afgietsels van tempels, beelden, basreliefs en zegelringen.

I. *Tempels.*

2566 [1]). Model van een *tempel* te *Pari*, waarvan eene afbeelding in olieverf aanwezig is in 's Rijks Ethnogr. Museum. Zie de beschrijving van deze *Tjaṇḍi Pari* in VERBEEK, *Oudheden van Java*, pag. 247 en de daar aangehaalde geschriften van HAGEMAN [2]) en BUDDINGH [3]). Residentie *Soerabaja*, afdeeling *Sidoardjo*.

H. 64,5 cM.

II. *Beelden.*

3426 [4]). *Harihara* of *Çiwa* en *Wiṣṇu* in één persoon vereenigd, staande, met vier armen; in de opgeheven achterste rechterhand de waterkruik, die op de punt van den wijsvinger rust, in de voorste rechterhand het bidsnoer voor de borst, in de opgeheven achterste linkerhand de lotus, terwijl de voorste linkerhand op de knots rust. Rijke versiering: drie dubbele polsringen, versierde dubbele bovenarmbanden, dubbele halsketting, oorhangers, rijk versierd hoofddeksel en *bĕbĕd*. Aan weerskanten van hem eene staande vrouw, waarschijnlijk *Dewî* en *Çrî*, beiden met de handen op elkaar voor het lichaam.

H. 212, br. 100 cM.

3427 [5]). *Çrî*, de gemalin van *Wiṣṇu*, beschreven bij GROENEVELDT (n^0. 256*a*).

H. 203, br. 100 cM.

3018 [6]). *Çiwa* als *Kála* in zijn bloeddorstig karakter; in eene nis met versierden rand, naar boven in een punt uitloopende. In de ooren groote ringen met rozet er in, aan weerskanten op het haar achter de ooren eveneens een rozet. Zware afhangende haarlokken en uit den half geopenden mond uitstekende tanden, Het kleedje tusschen de beenen opgetrokken, waardoor het linkerbeen bijna geheel ontbloot is, terwijl het eenigszins opgelicht en de knie vooruitgebracht is. Het hoofd een weinig rechts gewend. De linkerhand steunt op de knots, aan het einde van een puntig versiersel voorzien; de rechterhand houdt het korte zwaard aan de rechterheup. — Afkomst van het origineel *Wonosobo* (*Diëng*?).

H. 122 cM.

---

1) Don. Mr. L. A. J. W. SLOET VAN DE BEELE, 1867. — LEEMANS, n^0. A, 1.
2) *T. I. T. L. Vk.* II, pag. 394—402. — Tijdschr. v. Ned. Indië, 1859, II, pag. 151.
3) *Neerlandsch Oost-Indië*, I, pag. 353.
4) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 276, n^0. 193. — VON SAHER, *Versierende Kunsten*, pl. VIII. — Het origineel bevindt zich in het Museum van het Bat. Gen. v. K. en Wetenschappen. (GROENEVELDT, n^0. 256).
5) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. Tent. Parijs, 1900, n^0. 194. — Het origineel bevindt zich in het Mus. van het Bat. Gen. v. K. en W. te *Batavia*. (GROENEVELDT, n^0. 256*a*).
6) Don. Bat. Gen. v. K. en W. 1889, dus niet bij LEEMANS vermeld. — Het origineel is beschreven doot GROENEVELDT, pag. 33, n^0. 77 en door FRIEDERICH, 122 en afgebeeld in Verh. Bat. Gen. XXI (1847), deel I, pl. 13, II.

Afgietsels van beelden.

2567 [1]). *Dewî* [2]), staande op een lotuskussen, met vier armen; in de opgeheven achterste linkerhand de drietand (*triçûla*), in de neerhangende voorste linkerhand de waterkruik met bloemvormige versiering op het deksel en *nâga*-vormige tuit, in de voor de borst gebrachte voorste rechterhand het bidsnoer, terwijl de achterste rechterhand opgeheven is en een lotusbloem omvat, die uit een langen stengel voortspruit. Met glorie en zeer rijke sieraden en aan weerskanten lang afhangende lokken. De hoofdbedekking zeer hoog, met diadeem en driehoekige en ruitvormige sieraden met eikelvormigen knop, oorhangers, halssieraad, dubbele versierde bovenarmbanden, pols- en enkelringen, driehoekig voetsieraad en lange *sarong* met een patroon van vierbladige bloemen. Met ruggeplaat en los vierkant voetstuk. Alle vier de handen hebben ringen aan duim en kleinen vinger.

H. 51,5 cM.

2568 [3]). *Gaṇeça*, staande [4]) op een halfrond kussen, omgeven door eene menigte menschenschedels [5]), met vier armen, in de achterste rechterhand de olifantshaak, in de achterste linkerhand, die evenals de rechter opgeheven is, het bidsnoer [6]) en in ieder der voorste handen een bakje of schedel. In het bakje in zijn linkerhand steekt hij zijn snuit. Hoog oploopend hoofddeksel, als dat van *Dewî*, doch versierd met de halvemaan en twee schedels. Op iederen schouder een schedel. Versierde bovenarmbanden en eenvoudige polsringen en buikband. Slang als *upawîta*. Op het ruggestuk de zon en de maanschijf. Op een los voetstuk.

H. 42 cM.

3425 [7]). Buste van *Candra*, den maangod. Het beeld bevindt zich in den tempel, aan den *Nandi* gewijd, te *Prambanan*.

H. 47, br. 30 cM.

3191 [8]). De *Bodhisatwa Mañjuçrî*. Bovenaan en op den rug een *Sanskṛt*-opschrift, dat uitgegeven is in het Zeitschr. d. deutschen morgenländischen Gesellschaft, Jahrg. XVIII, 494 [9]). Vervaardigd in het jaar 1265 *Çáka* = 1343 n. Chr. Zittende op een lotuskussen, met achterstuk en glorie. Zeer rijke versiering, lang afhangende, uit vijf rijen kralen bestaande *upawîta*. In de rechterhand een opgeheven recht zwaard, dat achter het hoofd loopt; de linkerhand gesloten voor het middel, met eene vierkante opening, waarin vermoedelijk een lontarhandschrift is geweest. Aan weerskanten rijzen tegen het achterstuk lotusplanten op, terwijl ook de hoofdfiguur daartegen viermaal *en haut relief* herhaald is.

H. 109 cM.

3423 [10]). *Bodhisatwa*, voorzien van een nimbus en gezeten op een lotuskussen; met halvemaan en lichtschijf. — Waarschijnlijk afkomstig van *Plaosan*.

H. 144, br. 78 cM.

---

1) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1867. — Leemans, n°. A, 2: *Lakṣmî*.
2) Zie boven n°. 1685, 2753, 2797 en 2798 en Groeneveldt, pag. 42 e. v.
3) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1867. — Leemans, n°. A, 3.
4) Dus als boven n°. 1759 en als n°. 199 bij Groeneveldt.
5) Dus als boven n°. 1681. — Zie Raffles, pl. 58. — Reuvens, n°. 1, pl. IV en V.
6) Dus als n°. 164 bij Groeneveldt.
7) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Tent. Parijs, 1900, n°. 180. — Gids Amst. Tent. 1901, pag. 8, n°. 13.
8) Aankoop 1892, dus niet bij Leemans vermeld. — Groeneveldt, pag. 87—89, n°. 246. — Grünwedel, *B. A.* 146, afb. — *B. K.* afb. n°. 100 en pag. 173—177. — Het origineel bevindt zich te *Berlijn*. — *Tjandi Singasari*, pag. 99—116.
9) Zie ook Kern, Not. Bat. Gen. 6 Juli 1880, IV, *a*. — Dr. H. H. Juynboll, Suppl. Cat. Jav. en Mad. hss. I, pag. 107—108. — *Tjandi Singasari*, 101.
10) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Tent. Parijs, 1900, n°. 171.

Afgietsels van beelden.

3424 [1]). *Târâ*, met over elkaar geslagen beenen zittende, met de beide handen tusschen de borsten samengevoegd. Met boogvormig achterstuk met versierden rand en op ovaal lotuskussen. Versierde hooge hoofdbedekking met diadeem, halsketting, oorhangers, vrouwen-*upawîta* en bovenarmbanden, eenvoudige polsringen. — Vermoedelijk afkomstig van *Tjaṇḍi Plaosan* en nu in den tuin der residentiewoning te *Jogyakarta*.

H. 140, br. 82 cM.

790/2 [2]). *Godin*, in staande houding, met de linkerhand rustende op een knots, met drie versierde randen, terwijl de rechterhand op de rechterheup rust. Hooge versierde hoofdbedekking met diadeem, oorhangers, borstsieraad, *upawîta*, gordel met twee afhangende slippen, *sarong* tot aan de voeten en dubbele versierde bovenarmbanden en polsringen.

2569—70 [3]). Twee zittende *râkṣasa's* of *tempelwachters* [4]), op het rechterbeen knielende, het linker opgetrokken; in de linker (2569) of de rechter (2570) hand een knots met ringvormige ruggen en bloemkelkvormig uiteinde, bij 2570 met bloemkransen versierd. De kleeding en sieraden bij beiden hetzelfde: diadeem en oorhangers met menschenschedels, slang als *upawîta* en aan de halsketting, bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Ronde uitpuilende oogen en geopende mond met tanden en slagtanden.

H. 32 cM.

2571—72 [5]). *Twee bedelmonniken* (*bhikṣu* [6]), met over elkaar geslagen beenen zittende, zoodat de voetzolen geheel zichtbaar zijn, de linkerhand in den schoot, de rechter op de rechterknie afhangend (*bhûmisparçamudrâ* [7]). Alleen met den mantel bekleed, zonder sieraden.

H. 22,5 cM.

2573 [8]) en 2620 [9]). Twee knielende *stieren* of *Nandi's* [10]), Çiwa's *wâhana* (rijdier). Zeer rijk versierd dekkleed met puntigen (2573) of platten lotus (2620). Met oploopenden (2573) of platten (2620) bult. De schel aan den hals bij 2573 duidelijker dan bij 2620. Over het geheel is 2573 beter afgewerkt en rijker versierd dan 2620. Rijk versierde halsband en kopbedekking.

H. 18,5 en 15,5 cM.

III. *Reliefs van den Boro-Boedoer* [11]).

3411 [12]). De nederdaling van den *Buddha* in den schoot zijner moeder: *Máyá* ziet in haar droom een witten olifant in haar afdalen.

L. 271, h. 83 cM.

---

1) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Tent. Parijs, 1900, pag. 273, n°. 172.— von Saher, *Versierende Kunsten*, pl. I.
2) Aankoop 1890. — Niet bij Leemans vermeld.
3) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1867. — Leemans, n°. A, 4 en 5.
4) Zie boven pag. 27, n°. 1900 e. v. — Groeneveldt, pag. 67—71.
5) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1867. — Leemans, n°. A, 6—7.
6) Zie Kern, *Histoire du Bouddhisme dans l'Inde*, II, 5.
7) Grünwedel, *B. A.* 172.
8) Don. Mr. L. A. J. W. Sloet van de Beele, 1867. — Leemans, n°. A, 8.
9) Don. Dr. G. F. Wienecke, 1870. — Leemans, n°. A, 9.
10) Zie boven n°. 1682 e. v. — Groeneveldt, n°. 321—327.
11) Zie Gids Tent. Amst. 1901, pag. 13—35.
12) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij Leemans. — Cat. Tent. Parijs, 1900, pag. 270, n°. 148. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 15, 2e relief. — Pleyte, *Buddhalegende*, pag. 26—27, fig. 13: Mâyâ's Traum. — Leemans, *Boro-Boedoer*, pl. XXVIII, n°. 25.

Afgietsels van reliefs.

3412 [1]). Onderhoud tusschen koning *Çuddhodana* en koningin *Máyá* in het *Açoka*-boschje.
L. 270, h. 83 cM.

3413 [2]). Koningin *Máyá* begeeft zich naar den lusthof *Lumbinî*, om daar hare bevalling af te wachten.
L. 198, h. 80 cM.

3414 [3]). *Çuddhodana*, op zijn schoot de *Bodhisatwa*, verder *Gautamî* en anderen.
L. 246, h. 78 cM.

3421 [4]). *Siddhârtha* behaalt de overwinning bij het boogschieten.
L. 272, h. 82 cM.

3416 [5]). *Siddhârtha* ontmoet een grijsaard.
L. 251, h. 83 cM.

3417 [6]). *Siddhârtha* ontmoet een zieke.
L. 200, h. 83 cM.

3418 [7]). *Siddhârtha* ontmoet een doode.
L. 238, h. 85 cM.

3419 [8]). *Siddhârtha* ontmoet een bedelmonnik (*bhikṣu*).
L. 246, h. 82 cM.

3420 [9]). *Siddhârtha* snijdt zijne haren af met zijn zwaard.
L. 250, h. 82 cM.

3415 [10]). Aanval van *Mâra*, den Booze, op den *Bodhisatwa*.
L. 192, h. 82 cM.

---

1) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 120, pl. XXXI, n⁰. 31. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 30, fig. 16: *Çuddhodana* begiebt sich nach dem *Açoka*-gebüsch. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 15—16; 3e relief: Koningin Mâyâ verhaalt haren droom. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 270, n⁰. 149.

2) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 127, pl. XLII, n⁰. 53. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 43, fig. 27. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 16, 4e relief. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 270, n⁰. 150: La reine *Mâyâ* se rend au jardin *Loumbinî* pour y attendre son accouchement.

3) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 270, n⁰. 144. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 129, pl. XLV, n⁰. 59. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 49, fig. 30: *Gautamî* als Pflegemutter des *Bodhisatwa's* angestellt.

4) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 137, pl. LXIV, n⁰. 97. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 18, 6e relief: *Siddhârtha's* wedstrijd. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 272, n⁰. 154. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 77, fig. 49.

5) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 145, pl. LXXI, n⁰. 111. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 85, fig. 56: Erscheinung eines alten Mannes. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 19, 7e relief. — Cat. Tent. Parijs, 1900, pag. 272. n⁰. 156.

6) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — LEEMANS, *Bore-Boedoer*, pag. 145, pl. LXXII, n⁰. 113. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 20, 8e relief. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 272, n⁰. 155. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 86, fig. 57.

7) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 87, fig. 58. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 272, n⁰. 157. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 20, 9e relief. — LEEMANS, *Boro Boedoer*, pag. 145, pl. LXXIII, n⁰. 115.

8) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 145, pl. LXXIV, n⁰. 117. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 20—21, 10e relief. — Cat. Tent. Parijs, 1900, pag. 272, n⁰. 158. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 88, fig. 59.

9) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Cat. Tent. Parijs, 1900, pag. 272, n⁰. 160. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 23, 14e relief. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 100, fig. 67. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 150, pl. LXXXII, n⁰. 133.

10) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 27—31, 19e relief. — Cat. Tent. Parijs, 1900, pag. 270, n⁰. 151. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 176—177, pl. CIX, n⁰. 187. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 135, fig. 94: *Mârâ's* Angriff.

Afgietsels van reliefs, tempelgereedschap en werktuigen. Afdrukken van zegelringen.

3422 [1]). Verzoeking van *Buddha* door de dochters van *Mâra*, den Booze.
L. 263, br. 81 cM.

3019 [2]). *Plaat* met de bovengedeelten van drie *beelden en haut relief*, twee met de gewone Çiwaïetische kleeding, versierselen en hoofdbedekking; het hoofd van het derde beeld onbedekt, met lang, naar achteren afhangend hoofdhaar; in de hand schijnt het een onduidelijk voorwerp in de hoogte te houden. *Kĕdiri.*
H. 25 cM.

IV. *Afgietsels van tempelgereedschap en werktuigen.*

2604 [3]). *Tempelschel*, de klok om het midden met parelband en slingers, aan de boven- en benedenzijde insgelijks met banden en bladvormige figuren versierd. Op de klok een lotuskussen, waaruit de rijk met lijstwerk versierde steel verrijst, insgelijks in een lotuskelk eindigende, waarop een speerpuntvormig topstuk, aan de vier hoeken door vier sikkelvormige voorwerpen (bliksemschichten of *wajra's*) omringd [4]).
H. 19, dm. 7,5 cM.

2221—22 [5]). *Twee werktuigen* voor het omwerken van den grond, het doorsteken van boomwortels, enz. [6]). — Gevonden bij *Ganalgesheim*, vermoedelijk medegedracht door een Oost-Indisch soldaat.

V. *Afdrukhen van zegelringen.*

1848 [7]). Zeven in gips en een in lak. Een paar in liefkoozende houding. Afdruk van n⁰. 1837 (zie boven). *Banjoemas.*

2263—64 [8]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring met een monsterhoofd (stierenkop?).

1849 [9]). Afdrukken in gips en lak van den gouden zegelring 1835 (zie boven), met eenigszins afgesleten bloem- of arabesk-versiersel.

2262 [10]). Afdruk in inkt van een ring, met een op het water drijvenden lotus.

2258 [11]). Afdrukken in gips en lak van een ring met de figuren, vermeld onder n⁰. I bij FRIEDERICH [12]), en verklaard als betrekking te hebben op den zonnedienst (*sûryasewana*).

---

1) Aankoop 1901, dus niet vermeld bij LEEMANS. — Gids Tent. Amst. 1901, pag. 32, 20e relief. — Cat. Tent. Parijs 1900, pag. 269, n⁰. 141. — PLEYTE, *Buddhalegende*, pag. 136, fig. 95. — LEEMANS, *Boro-Boedoer*, pag. 177, pl. CX, n⁰. 189.
2) Don. Batav. Gen. v. K. en W. 1889, dus niet bij LEEMANS vermeld.
3) Don. Prof. dr. J. HOFFMAN, 1869. — LEEMANS, n⁰. A, 10.
4) Zie boven n⁰. 2442. — GROENEVELDT, n⁰. 912—915.
5) Don. Röm. Germ. Central Museum te Mainz, 1859. — LEEMANS, n⁰. A, 11—12.
6) Zie boven n⁰. 704/19 en 1693/1. — GROENEVELDT, n⁰. 1559—1570*a*. — PLEYTE, *Buddhalegende*, 181, afb. n⁰. 2. — SCHMELTZ, *Stosswaffen aus China*, *I. A. f. E.* II, 230 met pl. XII, fig. V.
7) LEEMANS, n⁰. A, 1.
8) Don. E. NETSCHER en I. A. VAN DER CHIJS, 1860. — LEEMANS, n⁰. A, 2. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 483, n⁰. VII.
9) LEEMANS, n⁰. A, 3.
10) Don. E. NETSCHER en I. A. VAN DER CHIJS, 1860. — LEEMANS, n⁰. A, 4 (?). — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 482—483 en fig. VI.
11) LEEMANS, n⁰. A, 5.
12) FRIEDERICH, l. c. pag. 482, n⁰. I en II.

Afdrukken van zegelringen.

2259 en 2618 [1]). Afdrukken in gips en lak van de ingesneden versiering in een vingerring, gelijkende op n⁰. II bij FRIEDERICH (*T. I. T. L. Vk.* V), dat hij als op den zonnedienst (*súryasewana*) betrekking hebbende verklaart (l. c. pag. 482).

3308 [2]). Afdrukken in lak en gips van een gouden ring, met de voorstelling van een zonnewagen, met vier springende rossen bespannen. Op den wagen drie goddelijke personen. — Het origineel aanwezig in het Kon. Munt- en Penningkabinet in den Haag.

Dm. 2,5 cM.

2260 [3]). Afdrukken in lak en gips van een zegelring met de figuur, afgebeeld bij FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, onder n⁰. III (*çrí*?).

3254 [4]). Afdruk in rood lak van een vingerring met zeskantige zegelplaat, waarop een lotusbloem afgebeeld is.

Dm. 2 cM.

2261 [5]), 2613 [6]) en 2663 [7])—2664 [8]). Afdrukken van ringen in gips en lak, met den olifantsvisch (*gajamîna* [9]) boven een open lotusbloem (?),

2662 [10]). Een afdruk in lak en twee in gips van den knop van een zegelring, waarin twee visschen boven elkander, de eene van rechts, de andere van links gezien, uitgediept zijn.

2665 [11]). Twee afdrukken in gips en een in lak van een ring met een harpoen (?) tusschen de letters S en C (van lateren tijd).

2666 [12]). Twee afdrukken in gips en een in lak, van een cornalijn-steentje van een zegelring, voorstellende een insekt.

1852 [13]). Drie afdrukken in gips en een in lak van een ring met het opschrift: ꦥꦒꦫ (*pagara*?).

1851 [14]), 2246 [15]), 2454 [16]) en 3253 [17]). Afdrukken in gips, lak en in zwart was van een ring met het opschrift: *Çrî tka* (het geluk komt) (1851, 2454 en 3253) of *Çrî tĕká* (het geluk zal komen) (2246 [18]).

1850, 2238, 2242, 2631 en 2976 [19]). Afdrukken in gips en lak van een ring met het opschrift: *Çrî hana* (het geluk is er [20]).

1847 [21]). Twee afdrukken in gips en een in lak van den ring n⁰. 1836 met opschrift *thátha* (verordening). *Banjoemas.*

---

1) LEEMANS, n⁰. A, 7?
2) Don. dr. C. L. REUVENS, 1899, dus niet vermeld bij LEEMANS.
3) LEEMANS, n⁰. A, 6.
4) Vervaardigd in 1894, dus niet vermeld bij LEEMANS.
5) LEEMANS, n⁰. A, 8 of 9 (?).
6) LEEMANS, n⁰. A, 10.
7) LEEMANS, n⁰. A, 11: de visch van links gezien.
8) LEEMANS, n⁰. A, 12: de visch van rechts gezien.
9) Zie FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 483, n⁰. IV.
10) LEEMANS, n⁰. A, 14.
11) LEEMANS, n⁰. A, 15.
12) LEEMANS, n⁰. A, 16.
13) LEEMANS, n⁰. A, 17: *pagura!*
14) LEEMANS, n⁰. A, 18.
15) LEEMANS, n⁰. A, 29.
16) LEEMANS, n⁰. A, 45.
17) Vervaardigd in 1894, dus niet vermeld bij LEEMANS.
18) Zie FRIEDERICH in *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 7. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 290, noot 1.
19) LEEMANS, n⁰. A. 19, 21, 25, 47 en 51.
20) FRIEDERICH in *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 2. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 290, noot 1. — Not. Bat. Gen. XXXVI, 105—106, 121.
21) LEEMANS, n⁰. A, 20. — Zie boven pag. 183.

Afdrukken van zegelringen.

2236 en 2240 [1]). Een afdruk in lak (2236) en 3 in gips (2240) van den ring 2236 met het opschrift: *Sambat.*

2239 [2]). Twee afdrukken in gips en een in lak van een ring met het opschrift (in *Nâgarî*-karakters): कन्यका (*kanyakâ* = meisje, maagd). — Gevonden op den *Diëng.*

2241 [3]). Twee afdrukken in gips en twee in lak, van een gouden ring met het opschrift: ꦯꦫꦠ꧀ (*sarat* = de geheele wereld).

2243 [4]). Een afdruk in lak en twee in gips van een ring met het opschrift: ꦥꦿꦤꦛ (*pranata* = eerbiedig voorover gebogen [5]), *Banjoemas.*

2244 [6]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring met het opschrift: ꦯྲཱིꦪ (*çriyâ* = door het geluk [7]).

2245 [8]). Afdrukken, als voren, in lak en grijs; opschrift: ꦢྷ꧀ིꦤ꧀ꦢ (*ḍiṇḍa* [9]).

2247 [10]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring met het opschrift: ꦥꦸꦗꦤ (*poejana* = vereering).

2248 [11]), 2632 [12]) en 2686 [13]). Afdrukken in lak en in gips van een ring met het opschrift: ꦯྲཱིꦭꦧ (*çrîlabha* = het verkrijgen van geluk).

2249 [14]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring met het opschrift: ꦏꦗꦼꦛ꧀ (*kajèt* = verschrikt). *Toeloeng Agĕng* (*Blitar*).

2250 [15]), 2685 [16]) en 3341 [17]). Afdrukken in gips, in lak en was van ringen met het opschrift: ꦥྲ꧀ཱིꦭꦶꦤ (*pralina* = verdwenen, overleden).

2251 [18]). Twee afdrukken in gips en een in lak, van een ring met het opschrift: ꦯꦩꦤ (*Çamana* = gemoedsrust) of ꦯꦩꦤ꧀ (*saman*?) [19]).

2252 [20]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring met het opschrift: ꦪ (*ya*).

---

1) LEEMANS, n⁰. A, 22: *Gambo!* — Zie boven pag. 183.
2) LEEMANS, n⁰. A, 23.
3) LEEMANS, n⁰. A, 24. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk*, V, pag. 472, n⁰. 1.
4) LEEMANS, n⁰. A, 26.
5) Zie FRIEDERICH in *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 3.
6) LEEMANS, n⁰. A, 27. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 5.
7) Not. Bat. Gen. XXXVI, 106, n⁰. 9.
8) LEEMANS, n⁰. 28: *dĕnda*, boete. — FRIEDERICH in *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 481, n⁰. 6: *dinna*, dag.
9) Not. Bat. Gen. XXXVI, 121, n⁰. 10.
10) LEEMANS, n⁰. A, 30. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 8.
11) LEEMANS, n⁰. A, 31: *Çri hana!* — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 9. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 290, noot 1: n⁰. 1368. — Not. Bat. Gen. XXXVI, 106, n⁰. 7, 121, n⁰. 6.
12) LEEMANS, n⁰. A, 48: *Çri-ya!*
13) LEEMANS, n⁰. A, 49: *Çri-ya!*
14) LEEMANS, n⁰. A, 32. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 10.
15) LEEMANS, n⁰. A, 33. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 11. — GROENEVELDT (BRANDES), pag. 290, noot 1, n⁰. 1363. — Not. Bat. Gen. XXXVI, 106, n⁰. 8, 16
16) LEEMANS, n⁰. A, 50. — Zie boven pag. 183.
17) Vervaardigd in 1900, dus niet vermeld bij LEEMANS.
18) LEEMANS, n⁰. A, 34. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, 478, n⁰. 14.
19) Not. Bat. Gen. XXXVI, 106, n⁰. 11.
20) LEEMANS, n⁰. A, 35. — FRIEDERICH, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 15.

Afdrukken van zegelringen.

2253 [1]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring met het opschrift: ꦤ꦳ (*na*).

2254 [2]). Twee afdrukken in gips en twee in lak van een ring met het opschrift: ꦯꦫꦟ꦳ (*saraṇa* = *çaraṇa*, hulpmiddel, weermiddel, amulet [3]).

2255 [4]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring met het opschrift ꦧ꦳ꦫꦠꦶ (*bratí* = boeteling).

2256 [5]). Een afdruk in lak en twee in gips, van een ring, met een zeer onduidelijk opschrift: ꦱ꦳ꦕꦶꦒꦗꦠ꦳ (*çrigajata*?).

2257 [6]). Een afdruk in lak en twee in gips van het steentje 2265 (zie boven pag. 185) met de beide *Kawi*-karakters *dara* (?). *Baros* (*Sumatra*).

2267 [7]). Twee afdrukken in gips, een in lak en een in was, van een ring met het opschrift: ꦱ꦳ꦕꦶꦒꦫ꦳ of ꦱ꦳ꦕꦶꦠꦫ꦳ (*çrigara* of *çritara*?).

2612 [8]). Twee afdrukken in gips en een in lak van een ring met het opschrift: ꦱ꦳ꦿꦶꦮꦤ꦳ (*Çríwana*).

2266 [9]), Een afdruk in lak en twee in gips van een ring met het opschrift: ꦯꦩ꦳ꦟ꦳ (*sammâna* = eerbiedbewijzing).

2616 [10]), Een afdruk in lak en twee in gips, van het schild van een gouden vingerring met het ingesneden *Kawi*-opschrift ꦯꦂꦮꦗꦠꦶ (*sarwajati*).

2757 [11]). Afdrukken in gips en lak van een ring met het opschrift *matara* (?).

1609/1 [12]). *Afgietsel* in gips van een *tempelmunt* met de gewone voorstelling: een man en eene vrouw, die tegenover elkaar onder een boom staan. Op den voorgrond een persoon, omgeven door huisraad (*gendi's* enz. [13]).

Dm.

---

1) Leemans, n⁰. A, 36. — Friederich, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 16.
2) Leemans, n⁰. A, 37. — Friederich, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 17.
3) Not. Bat. Gen. XXXVI, 120—121.
4) Leemans, n⁰. A, 38. — Friederich, *T. I. T. L. Vk.* V, pag. 472, n⁰. 18.
5) Leemans, n⁰. A, 39.
6) Leemans, n⁰. A, 40. — Groeneveldt (Brandes), pag. 290, noot 1, n⁰. 1369.
7) Don. Mr. F. Th. Pahud, 1861. — Leemans, n⁰. M, 41.
8) Don. N. C. H. F. Arriens, 1870. — Leemans, n⁰. A, 42.
9) Don. van Olden, 1860. — Leemans, n⁰. A. 44. — Friederich, *T. I. T. L. Vk.* V, n⁰. 12.
10) Don. Mr. T. L. W. de Kock, 1870. — Leemans, n⁰. A, 46.
11) Leemans, n⁰. A, 52.
12) Serie 1609, don. Mej. M. Tonnet, Juli 1907, dus niet bij Leemans vermeld.
13) Millies, n⁰. 35. — Netscher en van der Chijs, n⁰. 146.

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN.

Blz. 1 ad 1582: Zie Tjandi Singasari, pag. 42 met plaat 54. In noot 4 op pag. 1 leze men in plaats van: „Overgezonden door REINWARDT in 1819": „Medegenomen door REINWARDT in 1822".

Blz. 7 ad 1624: Zie Tjandi Singasari, pag. 32 en 42 met plaat 46—48 en 57. Op pag. 7 leze men in plaats van: „*Çiwa* als *Nandîçwara*": „*Nandîçwara.*" *Nandîçwara* is „een der trouwe trawanten van dien oppergod" (O. c. pag. 32). Bij de volgende nummers (2229 en 3154) leze men in plaats van: „*Çiwa* als *Nandêçwara*": *Çiwa* als *Mahâdewa*. Het bijschrift bij de afbeelding moet luiden: „1624 *Nandîçwara.*"

Ad 1686 leze men *Çiwa* in plaats van *Ciwa*. In noot 2 leze men in plaats van „ENGELHARDT": „ENGELHARD" en in plaats van „*Batavia*": „*Buitenzorg.*"

Blz. 12 ad 1628: Lees in plaats van 1628: 1623. Bij te voegen: Tjandi Singasari, pag. 31 en pl. 49—51.

Blz. 13 ad 1680: Zie Tjandi Singasari, pag. 42—43 en 95—96 met plaat 52.

Blz. 15 ad 1622: Zie Tjandi Singasari, pag. 26, noot 1, pag. 28—29, pag. 43 en pl. 43—45 en 56.

Blz. 19 ad 1588 en 90: Te schrappen: Zie plaat V, fig. 1.

Blz. 20: In plaats van „1762" te lezen: „1761."

Blz. 22 ad 1759: In plaats van „plaat VI, fig. 2" te lezen: „plaat V, fig. 2."

Blz. 25 ad 1681: Zie Tjandi Singasari, pag. 28 en 43 met plaat 40—42 en 55. In noot 7 leze men in plaats van: „REUVENS, n⁰. 1": „REUVENS, n⁰. 2."

Ad blz. 27:

1697/1 [1]). *Bronzen beeld*, voorstellende den apenvorst *Hanumân* [2]), staande op een rond lotuskussen, dat op een vierkant voetstuk rust. De versiering is de gewone Çiwaïetische: kroon met diadeem, halsketting, *upawîta*, versierde bovenarmbanden en pols- en enkelringen; de slippen van den buikgordel naar voren over de beenen afhangend. De beide handen op de heupen rustend. In menschelijke gedaante, doch met apengezicht, dikke neus en naar boven gekrulde langen staart, die het achterhoofdsieraad aanraakt. — Fraai stuk.

H. 18 cM.

1697/2 [3]). Als voren, doch voorstellende een monster, met menschelijk lichaam, dat beneden den hals met uitzondering van de handen en voeten geheel met schubben bedekt is, met het gelaat van een beer en met een langen, dikken, omhoog gekrulden staart, die eikelvormig uitloopt. De versiering van het hoofd, den hals en de armen en het lotuskussen en voetstuk als bij n⁰. 1, doch om het voorhoofd een diadeem met driehoekige punten, de halsketting dikker en de polsringen onversierd. Zonder *upawîta* en enkelringen, doch met borstband en buikgordel, waarvan de slippen naar voren afhangen. De tong afgesneden.

H. 16,5 cM.

---

1) Aankoop SCHULMAN, April 1909. -- Cat. SCHULMAN, pag. 157, n⁰. 1808.

2) Vgl. Not. Bat. Gen. XXV, pag. L, n⁰. 209*b*, pag. LI, n⁰. 209*c*; XXVII, bijl. XI, n⁰. 209*c 1* (afwijkend en van steen).

3) Aankoop SCHULMAN, April 1909. — Cat. SCHULMAN, pag. 157, n⁰. 1809.

1697/3 [1]). Als voren, voorstellende eene godin (?), die met over elkaar geslagen beenen op een ovaal lotuskussen zit; met vier armen, waarvan de voorste rechterarm ontbreekt. De beide achterhanden tegen het hoofd omhoog geheven en ieder een afgehouwen hand vasthoudend, wier vingertoppen tegen elkaar gebracht zijn. De voorste linkerhand de rechterknie aanrakend. De versiering bestaat uit een knopvormig uitloopende kroon, diadeem, oorhangers, halsketting, *upawîta*, versierde bovenarmbanden, eenvoudige polsringen en buikgordel.

H. 10 cM.

Blz. 33 ad 1587: Zie Tjandi Singasari, pag. 33, bijl. II, sub 1819, 1823 en 187, bijl. III, sub *c* en pl. 76—78.

Blz. 36 ad 1589: Bij te voegen: Zie plaat V, fig. 1.

Blz. 39 ad 1682: Zie Tjandi Singasari, pag. 43 met plaat 53 en 65.

Blz. 94 ad 1760: In plaats van: „plaat XIV" te lezen: „plaat XV."

Blz. 95, ad 2840: In plaats van: *Awalokiteçwaca*, te lezen: *Awalokiteçwara.*

Blz. 103, ad 2461: In plaats van: „onderwerpen" te lezen: „voorwerpen".

Blz. 104: In plaats van: „1869" te lezen: „1879."

Blz. 135, ad 1743 en 3071: In plaats van: „vogels" te lezen: „vleugels".

Blz. 143, ad 3329: In plaats van: „hek" te lezen: „bek".

Ad blz. 145:

1565/16 [2]). Fragmenten van een *bidschel*, bestaande uit de greep met driepuntigen *wajra* [3]), omgeven door een bladornament, het bovenste gedeelte van het lotuskussen, de klepel en vijf min of meer groote stukken van den wand, waaraan het guirlandenornament en het lotuskussen nog zichtbaar is.

H. 15 cM.

Ad blz. 151:

1697/4 [4]). *Tempelklok*, van brons, de vorm overeenkomende met dien van n⁰. 2341 e. v. [5]), doch het uiteinde van het handvat als dat van de bidschel 938 in Batavia [6]) en eenigszins overeenkomende met n⁰. 2371 van onze verzameling [7]): een slangenkop met opengesperden bek, waaruit een achtzijdig uitsteeksel [8]) naar boven gekruld is. Het ondereinde der klok met twee verdikkingen en verscheidene horizontale ringvormige ruggen; aan het boveneinde twee rijen lotusbladeren met omgebogen punten. De steel komt te voorschijn uit een lotuskelk en is met een vooruitstekenden parelrand en verscheidene onversierde kraagvormige ringen versierd. — Schoon en zeer zeldzaam exemplaar.

H. 35, dm. 14 cM.

Ad blz. 153:

1697/6 [9]). *Bol*, van brons, in den vorm van een veeklok [10]), doch zonder insnijding van onderen. De bovenzijde langzamerhand smaller wordend en versierd met drie rijen lotusbladeren met omgebogen punten. In het midden is aan een ring in eene ronde opening eene ketting bevestigd, die uitloopt in een haak, welke de vorm heeft van een geschubde gekronkelde slang.

H. 14, dm. 13,5 cM.

Ad blz. 165:

1565/15. *Spiegel*, met eene kegelvormige verhevenheid in het midden, dus gelijkende op n⁰. 2412 [11]), 2413 [12]) en 3097 [11]).

Dm. 12 cM.

Blz. 163: In plaats van: „2445" te lezen: „2425."

---

1) Aankoop SCHULMAN, April 1909. — Cat. SCHULMAN, pag. 159, n⁰. 1824.
2) Don. ED. JACOBSON, Oktober 1906, dus niet bij LEEMANS vermeld.
3) Vgl. boven pag. 145, n⁰. 2343.
4) Aankoop SCHULMAN, April 1909. — Cat. SCHULMAN, pag. 159, n⁰. 1827,
5) Zie boven pag. 151, XX, *a*.
6) GROENEVELDT, n⁰. 938.
7) Zie boven pag. 150.
8) Een tweede slang (?).
9) Aankoop SCHULMAN, April 1909. — Cat. SCHULMAN, pag. 159, n⁰. 1835.
10) Vgl. n⁰. 3331, afgebeeld boven pag. 153.
11) Zie boven pag. 166.
12) Zie boven pag. 165.

Ad blz. 165:

1403/3500 [1]) en 1585/14 [2]). *Spiegels*, als n⁰. 2276 [3]), 2416 [4]) en 2899 [4]), zonder verhevenheid in het midden en zonder greep. In het midden der keerzijde drie en aan den rand een paar concentrische cirkels.

Dm. 11,5 en 10,4 cM.

Ad blz. 166:

1697/5 [5]). *Spiegel*, van brons, met opstaanden rand. In den eenen kant zijn vier paren concentrische cirkels ingegrift [6]). Gebarsten. Het handvat van boven concaaf, van onderen T-vormig, aan den eenen kant de inleggaten voor gefigureerde Oudjavaansche letterteekens [7]).

Dm. spiegel 19,5, h. handvat 10, br. 9,5 cM.

Ad blz. 168 en 181: In plaats van: *Poerworĕdjo*, res. *Bagĕlen*, te lezen: res. *Banjoemas*.
Blz. 174: In plaats van: „2093" te lezen: „2903."

Ad blz. 175:

1565/11—12. Arm- en polsring, ronde bronze staaf, waarvan de dikke uiteinden langs en naar elkaar toe gebogen zijn.

Dm. 4,2—7 cM.

Ad blz. 176:

1714/3. *Gouden ketting*, met dezelfde sluiting als n⁰. 3144. — Gevonden bij de *dessa Tangsil koelon*, distr. *Bondowoso*, resid. *Bĕsoeki*.

Dm 10 cM.

Ad blz. 181:

1203/2 [8]). *Gouden zegelring*, met zeszijdig schild, evenals n⁰. 2578, 2762 en 3174 [9]), met dezelfde figuren als die drie ringen, doch kleiner en dunner. — Gevonden in de afdeeling *Poerbolinggo*, res. *Banjoemas*.

Dm. schild 0,7 × 0,9, ring 2 cM.

Blz. 183: In plaats van: „1636" te lezen: „1836."

Ad blz. 184:

1203/1 [10]). *Gouden vingerring*, van voren verdikt, met ingesneden kromme lijnen en palmet. Aan weerskanten van het midden vier verdikkingen, gescheiden door parelbanden [11]). — Gevonden in de *dessa Selaganggeng*, district *Kĕrtanĕgara*, afdeeling *Poerbolinggo*, res. *Banjoemas*.

Dm. 2,3 × 2,3 cM.

Ad blz. 184:

1203/6—7. *Steenen* van wit glas (?) of bergkristal, doorschijnend, voor vingerringen als n⁰. 3166, 3173 en 3033 [12]); n⁰. 7 klein en bol, n⁰. 6 grooter en platter dan n⁰. 7. — Gevonden in de *dessa Selaganggeng*, district *Kĕrtanĕgara*, afdeeling *Poerbolinggo*, res. *Banjoemas*.

Dm. 1,5 × 1,9 en 1,1 × 1,3 cM.

Ad blz. 185:

1714/1—2. *Gouden oorhangers*, een paar, evenals n⁰. 3248. — Gevonden bij de *dessa Tangsil koelon*, distr. *Bondowoso*, resid. *Bĕsoeki*.

H. 2 cM.

---

1) Bij Leemans en ook in den inventaris niet vermeld.
2) Don. Ed. Jacobson, Oct. 1906, dus niet bij Leemans vermeld.
3) Zie boven pag. 165.
4) Zie boven pag. 166.
5) Aankoop Schulman, April 1909. — Cat. Schulman, pag. 159, n⁰. 138.
6) Als n⁰. 2897—99 (zie boven pag. 166).
7) Als n⁰. 1657 en 1747 (zie boven pag. 166).
8) Don. Ned. Ind. Regeering, Dec. 1898, niet bij Leemans vermeld.
9) Zie boven pag. 181 met afbeelding van n⁰. 2762.
10) Don. Ned. Ind. Reg. 1898, niet bij Leemans vermeld.
11) Vgl. boven n⁰. 3241 (pag. 184).
12) Vgl. boven pag. 184.

Ad blz. 187:

1203/4. *Gouden oorring*, bestaande uit drie op en aan elkander verbonden effen ringen, die door een snoerrand gescheiden zijn, evenals n⁰. 3236 en 3237 [1]), waarmede deze ring volkomen overeenstemt, doch deze is van veel onzuiverder goud. — Gevonden in de *dessa Selaganggeng*, district *Kĕrtanĕgara*, afdeeling *Poerbolinggo*, res. *Banjoemas*.
H. 1,5, dm. 1,1 × 1,5 cM.

Ad blz. 189:

1203/5. *Gouden neusring*, geheel effen, met eene opening in den omtrek, overeenkomende met n⁰. 2534—2536, 3362—3364 en 3366 [2]), doch van minder zuiver goud. — Gevonden in de *dessa Selaganggeng*, distr. *Kĕrtanĕgara*, afd. *Poerbolinggo*, res. *Banjoemas*.
Dm. 0,9 cM.

Ad blz. 196—197:

1654/9 [3]). *Kris Madjapahit*, de rug van het lemmet convex. Boven aan de snede een ruw aangeduide kop met oog *à jour*. De greep in den vorm van een hurkenden voorovergebogen man met op de knieën rustende handen. De scheede van zwart hout. — Afkomstig uit de *tjaṇḍi Mĕndoet*.
Geheele l. 24,5, l. lemmet 18,8, br. 2,6 cM.

Blz. 212: In plaats van: „2683" te lezen: „2682."
Blz. 215: In plaats van: „2933—44" te lezen: „2943—44."
Ad blz. 217 en 233: In plaats van: *Poerworĕdjo*, res. *Bagĕlen*, te lezen: res. *Banjoemas*.

---

1) Zie boven pag. 187.
2) Zie boven pag 189.
3) Aankoop April 1908, niet bij LEEMANS vermeld.

REGISTER VAN PERSONEN, PLAATSEN, VOORWERPEN EN INLANDSCHE NAMEN.

A.

Aanzienlijken, 110, 118, 124, 128.
Aap, 172.
Abhayamudrâ, 85, 86, 87, 88, 97, 103.
Âdi Buddha, 33.
Âdityawarman, 235.
Adoman (Salatiga), 229.
Ai (Banda-eil.), 60.
Airâwaṇa, 167.
Âkâça (het luchtruim), 232.
Akṣamâlâ (bidsnoer), 1, 2, 20, 70.
Akṣobhya, 32, 34, 38, 80—82, 83, 92, 104.
Altaartjes, 136.
Amitâbha, 32—33, 34, 38, 84—85, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105.
Amoghapâça, 36, 95, 102.
Amoghasiddha, 85—86.
Ananta, 63.
Angkuça (haak), 107, 108.
Aquarius, 137.
Arddhanârî, 14.
Aries (ram), 137.
Armbanden, 177—178, 246.
Armbanden (boven-), 1, 177.
Arya Samarottungga, 233.
Asceet, 169.
Asura (daemon), 16, 17, 18, 19, 70.
Atitih Marjaya, 234.
Awalokiteçwara, 94—102, 129.
Awalokiteçwara (hoofd van), 37.
Awatâra (afdaling, verschijning), 3, 4, 65.

B.

Bagĕlen, 54, 62, 67, 83, 91, 96, 113, 134, 147, 152, 154, 155, 156, 164, 169, 176, 183, 184, 187, 217, 220.
Bâhubandha (bovenarmbanden), 1.
Bajra, 145.
Bak, 172, 205—207, 208, 209, 219.
Bak (bovenrand van een), 208.
Bakje (van een lamp), 161.
Bali, 27, 145, 173.
Bâmeçwara, 234.
Bandjar (Bagĕlen), 180.
Bandjar nĕgara (Banjoemas), 111, 187.
Banjoemas, 133, 180, 181, 182, 183, 240, 241, 242.
Banjoewangi, 41.
Bantam, 227.
Baros (Sumatra), 185, 243.
Batang (Pĕkalongan), 189.
Batavia, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54.
Batoe (Malang), 39.
Batoe Bĕragong (Sumatra's Westkust), 235.
Batoe gĕlap (dondersteen), 45.
Batoe goentoer (dondersteen), 59.
Batoe kilat (dondersteen), 45, 56.
Bâyu (de Wind), 232.
Bĕbĕd, 4, 6, 7, 12, 27, 28, 29, 30, 37, 44, 61, 63, 66, 67, 68, 92, 114, 120, 121, 124, 236.
Bedelmonniken, 238, 239.
Beeld, 244.
Beeld (hurkend), 43.
Beeld (mannen-), 36, 44.
Beelden (groep van twee staande), 37.
Beitel, 55, 60.
Beitel (wigvormige), 55—56.
Bekers, 207.
Bekers (voor offerwater), 137.
Bekers (zodiak-), 137—139.
Bekkens, 157.
Bekleeding (van een hoofddeksel), 192.
Bekleeding (van eene krisscheede), 200.
Belegstukken, 191.
Bellen, 155—157.

Bendi, 128.
Bĕnĕr Toendjoeng (Bagĕlen), 182.
Bĕsoeki, 19, 36.
Bettro (Soerabaja), 230.
Beugel (van een lamp), 165.
Beugel (gedeelte van den [van een lamp]), 165.
Bhairawa, 12, 13, 25.
Bhairawî, 19.
Bhaiṣajyaguru, 4, 33.
Bhaṭâra Guru, 9.
Bhikṣu (bedelmonniken), 238, 239.
Bhṛkuṭî, 36.
Bhûmisparçamudrâ, 32, 34, 36, 80, 81, 82, 83, 90, 105, 238.
Biji goentoer (donderpit), 59, 60.
Bidsnoer, 1, 2, 20.
Bintoro (Bĕsoeki), 187.
Biting (Madioen), 222.
Bladen (van een hals- of borstsnoer), 190.
Bliksemtanden, 45.
Bodhiçakti, 4, 15, 36, 115.
Bodhisatwa's, 3, 34—36, 90, 92—104, 117, 168, 169, 237, 239.
Bodhisatwa Mañjuçrî, 237.
Bodjong (Banjoemas), 187.
Boek, 1.
Boengkal's, 221.
Boengoer (Kĕdiri), 175.
Boeteling, 243.
Bogaren Kidoel (Tĕgal), 186.
Bol, 245.
Bonang's, 158.
Bondowoso (Bĕsoeki), 185.
Boog, 1.
Borden, 211—216.
Bord (gedeelte van een), 216.
Borneo, 56—59.
Boro Boedoer, 37, 38, 42, 151, 199, 213.
Borstsnoer, 190.
Borststuk, 193.
Botjok, 233.
Brahmâ, 1—3, 20, 21, 61, 135, 148, 232.
Bratî (boeteling), 243.
Bringin (Poerworĕdjo), 86.
Buddha's, 3, 34, 42, 90, 169, 192, 230, 234, 238, 240.
Buffel, 15.
Buitenzorg, 46, 48, 50, 52, 54, 55,
Bijl, 51, 55, 59, 60, 108, 194.
Bijl (benedenhelft van een), 59.
Bijlen (disselvormige), 52—53.
Bijlen (gutsvormige), 53—54, 60.
Bijlen (punt-), 54, 56.
Bijlen (wigvormige), 45—51, 60.

C.

Cakra (werpschijf, zonnerad), 3, 4, 16, 17, 18, 19, 21, 62, 63, 64, 70, 72, 94, 108, 142, 209, 222, 223, 225, 226.
Cakracakra, 14.
Cakrawartin, 14.
Çakti's, 4, 15, 19, 33—34, 36, 65, 70, 104—108.
Çâkyamuni, 85, 87—90.
Çamana (gemoedsrust), 242.
Câmara (vliegenwaaier), 1, 2, 20, 42.
Cancer (krab), 137, 138.
Candra, 237.
Candrahâsa, 65.
Çangkha (krijgsschelp, krijgstrompet), 3, 4, 16, 17, 18, 19, 21, 36, 62, 63, 64, 70, 95, 96, 212, 214.
Capricornus, 137.
Çaraṇa, 243.
Çaraṇamudrâ, 103.
Cârwî, 76.
Celebes, 60.
Ceram, 60, 178.
Ceram (Groot), 178.
Çeṣa, 63.
Chalcedoon (stuk), 178.
Cheribon, 46, 51, 53, 55, 165, 178.
Çiwa, 3, 5—14, 15, 19, 20, 21, 35, 39, 61, 66—69, 70, 72, 73, 143, 231, 232.
Çiwa Tṛṇawindu, 9.
Cornalijn, 185.
Çrî, 4—5, 40, 180, 211, 236, 241.
Çrî Candra, 235.
Çrî Çâstraprabhu, 234.
Çrigajata, 243.
Çrigara, 243.
Çrî hana, 241.
Çrîlabha, 242.
Çrîtara, 243.
Çri tĕkâ, 241.
Çri tka, 241.
Çrîwana, 243.
Çriyâ, 242.
Çuddhodana, 239.
Çyâmâtârâ, 107, 115.
Cylindertje, 193.

D.

Daemon, 15.
Dagan (Banjoemas), 191.
Dagoba, 147, 152, 153.
Dajaks, 189.
Ḍâkiṇî, 90.

Dandang, 204—205.
Dara, 185, 243.
Deksel, 208.
Deksel (van een keteltrom), 158.
Deksel (van kommen), 209.
Dewak karadjan (Kĕdoe), 233.
Dewî, 4, 14—19, 69—70, 129, 236, 237.
Dharma, 234.
Dharmacakra, 32, 90.
Dharmacakramudrâ, 34, 77, 78, 79, 80, 89, 90, 92, 105.
Dharmapâla, 92, 94.
Dhyânamudrâ, 33, 34, 84, 85, 105, 107.
Dhyânibodhisatwa, 92.
Dhyânibuddha, 31—33, 35, 77, 80, 83, 84, 85, 95.
Dhyânibuddha Wairocana, 169.
Diadeem, 191.
Diadeem (stuk van een), 190, 191.
Diëng, 15, 111, 130, 131, 145, 147, 150, 165, 202, 242.
Diëng (Bagĕlen), 233.
Diëng (Pĕkalongan), 167, 170, 174.
Dienaar, 128.
Dier (monster-), 40, 132.
Dier (rij-), 2, 38, 62, 67, 238.
Ḍihyang (Diëng), 232.
Ḍiṇḍa, 242.
Dioriet (stukken), 59.
Djambi, 221.
Djapara, 152, 173.
Djĕmbĕr (Bĕsoeki), 138, 188.
Djĕnggala (Sidoardjo), 205, 209.
Doesoen Sĕblat (Sĕblat), 56.
Dojong, 208.
Doozen, 174—175.
Donderpit, 59.
Dondersteenen, 45, 59.
Draagboom, 121, 139.
Drenthe, 51.
Drietand, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 21, 36, 67, 108, 143, 145, 237.
Drievoeten, 142.
Ḍṛwya haji (koningsgoed), 234.
Durgâ, 14, 15—19, 70, 132.

E.

Egytheka, 210.
Ekadanta (met één slagtand), 71.

F.

Facsimilé (van een puntbijl), 55.
Fragmenten, 41, 194.
Fragmenten (van urnen), 41.

G.

Gadâ (knots), 3, 108.
Gadâ (bovengedeelte van een), 144.
Gajamîna (olifantsvisch), 241.
Galoeh (Tjeribon), 134, 140, 164, 174, 178, 200, 208.
Gambang gangsa, 158.
Gambang kaju, 119.
Gambilangoe (Sĕmarang), 180.
Gamĕlan, 158.
Gampoeng (Madioen), 184.
Ganalgesheim, 240.
Gaṇapati, 21.
Gandharwa (Hemelsche zangeres), 135.
Gaṇeça, 21—26, 71, 150, 237.
Garuḍa, 61, 63, 135, 150.
Gautamî, 239.
Gebouw (gedeelte van een tempel-), 43.
Gedenksteen, 231—235.
Gedenksteen (benedenrand van een), 232.
Gedenksteen (gedeelte van een), 234.
Gemini (tweelingen), 137.
Gĕndèr, 158.
Gĕndi's, 112, 209, 217, 223, 224, 225, 243.
Gewicht, 172.
Ghaṇṭâ (tempelschel), 86.
Ghaṇṭapâṇi, 86.
Gigi goentoer (bliksemtanden), 45, 56.
Goden, 108—109, 119.
Godenbeeld, 27.
Godheid, 45.
Godin, 27, 238.
Goerit (Kĕdiri), 234, 135.
Golok, 200.
Gondanglĕgi (Pasoeroean), 157.
Gondo soeli (Kĕdoe), 233.
Gongs, 157—158.
Goochelaar, 112.
Goot (uiteinde van een), 43.
Gordelhaak, 192.
Grauwacke, 56.
Grens, 232.
Guru, 9—12, 68, 73.

H.

Haak, 107, 108, 204.
Haan, 135.
Halssnoer, 190.
Haṁsa (zwaan), 1, 3.
Hand (rechter-), 38.
Handen (één linker en twee rechter-), 38.
Handen (van een beeldje), 38.

Handhouding, 31, 32.
Handvat, 175.
Handvatten (spiegel-), 167—171.
Hanumân (aap), 172, 244.
Harihara, 4, 236.
Hâritî, 170.
Hecht, 175.
Heiligen, 108—109.
Hindoebad Singori, 202.
Hindoe-drieëenheid, 1, 3, 5.
Hindoestân, 1, 3, 12.
Hiraṇyakaçipu, 65.
Hiraṇyâkṣa, 64.
Hond, 133.
Honden (zittende), 39.
Hoofd (van een beeld), 42.
Hoofd (van Awalokiteçwara of Padmapâṇi), 37.
Hoofden (van Buddha-beelden), 37.
Hoofdband, 191.
Hoofdband (stuk van een), 191.
Hoofdstel, 193.
Houweel, 121.

I.

Ichneumon, 76, 170.
Indra, 167, 232.
Indramayoe (Cheribon), 5, 191, 193.
Inscriptie (op koper), 229.
Inscriptie (op steen), 229.
Inscripties (op brons), 229.
Inscripties (op papier), 231.

J.

Jaṭâ (haartooi), 68.
Java, 45—55.
Java (Midden-), 134, 159, 162, 164, 165, 232, 233.
Java (Oost-), 135, 159, 161, 162.
Javaan, 44, 113, 120—121.
Jayabhaya, 234.
Jinâlaya, 233.
Jogjakarta, 65, 76, 94, 129, 140, 151, 157, 174.

K.

Kajèt (verschrikt), 242.
Kâla, 12—13, 19, 68, 236.
Kâlî, 69.
Kalialang (Bagĕlen), 177, 181.
Kalima, 119.
Kaliwira (Bagĕlen), 181.
Kâma, 72, 135.
Kampoeng Gadjah (Bandoeng), 55.
Kandang Hauer (Cheribon), 182.
Kanon (achterlaad-), 203.
Kanonnen (hand-), 204.
Kanonnetje, 204.
Kanyakâ, 242.
Karang Ampel (Cheribon), 189.
Karang Anjar (Bagĕlen), 187, 189.
Karang Tĕngah (Kĕdoe), 233.
Karta Nĕgara (Banjoemas), 63.
Kârtikeya, 72.
Kasiha (sjerp), 29, 30.
Kawi-opschrift (op een beeld), 232, 234.
Kawi-opschrift (op een blok steen), 235.
Kawi-opschrift (op een gedenksteen), 235.
Kawwalu, 119.
Kĕboemen (Bagĕlen), 181, 185, 186, 187, 189.
Kĕdiri, 41, 150, 164, 181, 186, 228, 234, 235, 240.
Kĕdoe, 66, 76, 113, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 137, 141, 148, 152, 154, 163, 165, 166, 172, 207, 211, 220.
Kĕloet (Kĕdiri), 30.
Kĕmpoel's, 158.
Kĕndal, 200.
Kĕṇḍi (waterketel), 210, 211.
Keten (hals-), 190.
Ketting (hals-), 191, 192.
Ketting (gedeelte van eene hals-), 192.
Kettingen, 173—174, 192, 246.
Kettingen (van hangklokken), 152.
Kettinghaken, 174.
Khaḍga (zwaard), 108.
Kikvorsch, 40.
Kind, 121.
Kinnarî, 162, 163.
Kleed (onder-), 91.
Klepel (van een dierklok), 155.
Kloerak (Parambanan), 234.
Klok (tempel-), 245.
Klok (bovengedeelte van een hang-), 153.
Klokjes (van een muziekinstrument), 158.
Klokken (hang-), 151—153.
Klokken (vee-), 154—155.
Klooster, 230.
Kloppers, 173.
Knaap, 115.
Knots, 3, 108, 144.
Knots (bovengedeelte van een), 144.
Koeḍi, 201.
Koeḍi djenggeran, 201.
Koeḍi-lemmet, 201.
Koeḍi sangat, 202.
Koeḍi trantang djenggeran, 201.
Koeḍi wajang, 200.

Koeloek, 195.
Kom (bovengedeelte van een), 209.
Kommen, 204—208, 218—219.
Kommen (voor offerwater), 140—141.
Kop (nâga-), 43.
Kop (van een singha), 43.
Krab, 137, 138.
Kragan (Rĕmbang), 158.
Kralen, 179.
Kris, 122, 126, 127, 200.
Kris Paçupati, 200.
Krissen (Madjapahit-), 195—199, 246.
Krokodil, 133.
Kṛṣṇa, 3, 4, 63.
Kruik, 217.
Kruik (water-), 1.
Kuṇḍi (waterkruik), 1.
Kurukullâ, 107.
Kuwera, 73—76, 170, 232.

L.

Laki-laki, 59.
Lakṣmî, 4—5, 14, 63, 65—66.
Lali Sĕndjaga (Salatiga), 175.
Lamp (staande), 164.
Lamp (bovengedeelte eener processie-), 164.
Lampen, 159—165.
Lampje (ceremonie-), 164.
Lamongan (Soerabaja), 180.
Lans (bovengedeelte van een ceremonie-), 144.
Lava (stukken), 55, 56.
Lĕdok (Bagĕlen), 113, 132, 179, 183, 184, 187, 193, 207.
Leeuwen, 43, 63, 115, 129—131, 137.
Leeuwentroon, 89.
Lĕksana (Bagĕlen), 180.
Leo 137.
Letti, 178.
Libra, 137.
Lichtglans, 232.
Lichtschijf, 115.
Limpoeng (Pĕkalongan), 188.
Limulus moluccanus, 137.
Linggam, 231.
Lingga's, 21, 40, 42, 229, 232.
Locanâ, 4, 34, 104.
Lombok, 202.
Lont, 128.
Lotuskussen, 1, 89.
Lotustroon, 169.
Luchtruim, 232.
Lumbinî, 239.

M.

Mâ, 221.
Madioen, 12, 180.
Madjapahit, 180, 230.
Magĕlang (Kĕdoe), 184, 202, 203.
Mahâdewa, 5—9, 14, 66—68.
Mahâdewî, 14.
Mahâkâla, 12, 70.
Mahâkâlî, 19, 70, 129.
Mahâyogî, 9—12.
Mahiṣa (buffel), 15, 18.
Mahiṣâsura (daemon), 15, 70.
Maitreya, 90—91.
Makara's, 43, 63, 67, 71, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 105, 115, 137, 139, 142, 181.
Malang (Pasoeroean), 34, 36, 53, 161, 176, 186, 187, 188, 189, 192, 200, 203, 221.
Mamakoer, 178.
Man (krijgs-), 111—112.
Mannen, 112—113, 114—115, 116, 118, 119, 121—124, 125—127, 129.
Mañjuçrî, 35—36, 129.
Mantel, 87, 90.
Mantra's, 3.
Mânuṣibuddha's, 90.
Mâra, 239, 240.
Maritjan (Kĕdiri), 41.
Matara, 243.
Matrijs, 115.
Matrijs (van een bidschel), 151.
Matsya, 3.
Matsyâwatâra, 64.
Mâyâ, 238, 239.
Meisje, 44.
Menado, 60.
Mĕrbaboe, 229.
Mes (kap-), 195.
Mesje, 172, 173.
Messias, 90.
Modjokĕrto, 41, 140, 141, 142, 153, 154, 163, 164, 173, 198, 201, 202, 203, 205, 206, 208, 209, 210, 212, 215, 230, 231.
Modjosari (Kĕdiri), 234.
Moetĕran (Soerabaja), 177, 178, 192, 193.
Moko-Moko (Bengkoelen), 56.
Molukken, 59, 60.
Monster, 134.
Mudrâ (handhouding), 31, 32, 35.
Munt (afgietsel van een tempel-), 243.
Munten, 221—222, 226—228.
Munten (tempel-), 222—226.
Muziekinstrumenten (modellen van), 158.

N.

Na, 243.
Nâga's (slangen), 22, 29, 30, 36, 139, 143, 162, 181, 200.
Nakula (ichneumon), 76, 170.
Nandi (stier), 8, 39, 67, 133, 152, 154, 237, 238.
Nandîçwara, 7.
Narasiṁha, 3.
Narasinghâwatâra, 65.
Nglorog (Kĕdoe), 180, 185, 186.

O.

Oelakan (Krawang), 53
Oeloe Limau Manis (Padang), 55.
Oengaran (Sĕmarang), 11, 22, 26.
Olifant, 132.
Olifant (knielende), 38.
Olifant (staande), 39.
Olifantsvisch, 241.
Onggopaten (Bagĕlen), 177.
Oogje (van een dierklok), 155.
Oorhangers, 185, 186, 187, 188, 246.
Oorknoppen, 189.

P.

Paal (opschrift op een), 232.
Paardenbit, 173.
Pâça (strik), 70, 108.
Padjarakan (Probolinggo), 43.
Padmapâṇi, 35, 94—102.
Padmapâṇi (hoofd van), 37.
Padmâsana (lotuskussen), 1, 89, 169.
Pagara, 241.
Pagĕr Roejong (Mĕnangkabau), 235.
Pajoeng, 73, 75, 77, 78, 79, 83, 84, 90, 98, 100, 104, 105, 106, 111, 125, 126, 127, 128, 129, 140.
Pajoeng (staatsie-), 193.
Pakisan (Kĕdoe), 183, 184, 190.
Pakis Wetan (Kĕdoe), 190.
Palen, 40.
Palmetten, 190.
Pandakan (Pasoeroean), 157.
Pâṇḍarâ, 34, 105.
Paṇḍita, 230.
Pangkalan (Sĕmarang), 46, 47, 52.
Papegaaien, 135.
Paraçu (bijl), 108.
Parambanan (Jogjakarta), 234.
Paridhâna (onderkleed), 91.
Pariwîta (boog), 1.
Pârwatî, 4, 9, 14—15, 21, 69, 72.
Pasoeroean, 30, 141, 157, 160, 162, 166, 215.
Patjoel (houweel), 121.
Pĕkalongan, 195, 205, 206, 211, 218, 219.
Pĕnampikan (Kĕdiri), 232.
Pĕṇḍapa (Pĕṇḍopo), (wachthuisje), 42, 124, 125, 222.
Peṇḍok, 200.
Pĕrampoewan, 60.
Pĕrboto (Bagĕlen), 184, 185, 221.
Personen, 118.
Personen (groep van), 118, 119, 127—128.
Persoon (bovenlijf van een), 116.
Pikatan (Kĕdiri), 235.
Pikoelan (draagboom), 121, 139.
Pinintonakan, 230.
Pisang, 71.
Pisces, 137.
Plaat, 229, 230—231, 232, 233.
Plaat (gedeelte van een), 234.
Plaat (benedenstuk van een), 232.
Plaat (met bovengedeelte van beelden), 240.
Plaatjes, 191.
Plaatjes (vierkante), 136, 137.
Plambangan (Kĕdiri), 234.
Plaosan, 237.
Poedjana (vereering), 242.
Poerbolinggo (Banjoemas), 188, 192, 246.
Poerworĕdjo (Banjoemas), 147, 168, 181, 182, 217, 233.
Pot (benedengedeelte van een), 172.
Potten, 171, 204—205, 217—218.
Potsenmaker, 112.
Praçâsti, 231, 233, 234.
Prajñâpâramitâ, 4, 33—34, 95, 96, 97, 98, 102, 105.
Prakṛti, 14, 15.
Pralina, 242.
Prambanan, 195, 237.
Pranata, 242.
Preanger Regentschappen, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 134, 135, 162, 173, 204.
Priester, 109, 110, 116, 118.
Priester (bovenlijf van een), 116.
Pṛthiwî, 15.

R.

Râkṣasa (monster), 27—31, 42, 76, 134, 238.
Râma, 3, 65.
Ratnapâṇi, 32.
Ratnasambhawa, 32, 83—84.
Râwaṇa, 65.
Relief (brokstuk van een bas-), 42.

Relief (gedeelte van een bas-), 42.
Reliefs, 238—240.
Rhambonin (Jogjakarta), 230.
Ringen (arm-), 175, 176, 178.
Ringen (been-), 176.
Ringen (enkel-), 176, 177.
Ringen (neus-), 189, 246.
Ringen (oor-), 185, 186, 187, 188, 189, 246.
Ringen (pols-), 175, 176, 177, 178.
Ringen (vinger-), 179—185, 246.
Ringen (zegel-), 181, 183, 246.
Ringen (afdrukken van zegel-), 240—243.
Rinkelaar, 143.
Ruggestuk, 115.
Rukmiṇî, 4.

S.

Sadang (Bagĕlen), 177, 184, 221.
Sagittarius, 137.
Salatiga (Sĕmarang), 188.
Saleier, 219.
Saman, 242.
Samantabhadra, 31, 92, 132, 167.
Sambat, 183, 242.
Sammâna (eerbiedsbewijzing), 243.
San-kô, 145.
Sanggha, 234.
Santagi, 189.
Saparoea (Honimoa), 60.
Saraṇa, 243.
Saraswatî, 61—62, 129.
Sarat, 242.
Sarong, 5, 16, 18, 27, 37, 61, 65, 66, 80, 104, 105, 106, 107, 161, 167, 237, 238.
Sarwajati, 243.
Satyabhâmâ, 4, 63.
Sawah's, 40, 232, 233.
Schalen, 207—208, 209—210, 219.
Schaal (bovenrand van een), 208.
Schaal (gedeelte van den rand eener), 216.
Schaal (gedeelte van den rand, bodem en wand van een), 216.
Schel (bid-), 145, 146—150.
Schel (fragmenten van een bid-), 245.
Schel (onderstuk van een bid-), 151.
Schel (rad van een steel van een bid-), 149.
Schel (steel van een bid-), 145, 149, 150.
Schel (tempel-), 240.
Schelp (krijgs-), 3, 16, 17, 18, 19, 21, 62, 64, 96, 212, 214.
Schildpadden, 133, 136.
Schorpioen, 137.
Schotel (gedeelte van een), 216.
Schotels, 210, 211—216, 219—220.
Schuur (model van een rijst-), 40.
Schijven, 189, 195, 210, 226.
Scorpio (Schorpioen) 137.
Selaganggeng (Banjoemas), 246.
Semarang, 36, 46, 47, 48, 50, 53, 71, 103, 115, 151, 178,
Sĕmbah, 128.
Siam, 85.
Siddhârtha, 239.
Sidoardjo (Soerabaja), 219, 236.
Sidorĕdjo (Kĕdoe), 155, 175.
Sieraad (stuk van een borst-), 190.
Sîma (grens), 232.
Simpang, 231.
Singasari (Pasoeroean), 2, 7, 13, 14, 16, 25, 39, 202, 215.
Singha (leeuw), 40, 63, 69, 90, 115, 129, 130—131, 139, 150, 151, 164, 165, 195.
Singhakop, 43, 132.
Singhâsana (leeuwentroon), 89.
Siraketing (Madioen), 234.
Siva Trinawindoe, 9.
Sjahâdat, 227.
Sjerp, 29.
Skanda, 72.
Slagtand, 71.
Slang (bril-), 136.
Slang (bovengedeelte van een bril-), 136.
Slangen, 132, 136, 162.
Slangenlichaam, 132.
Sleman (Jogjakarta), 184, 185, 187, 188.
Slendang, 6.
Soeba (Krawang), 49.
Soedjopoero (Bagĕlen), 194.
Soekaboemi, 49.
Soekapoera (Preanger Regentschappen), 75.
Soepit Oerang (berg Smeroe), 40.
Soerabaja, 135, 210, 231.
Soerakarta, 75, 84.
Soldaat, 112.
Solo, 124.
Sorogaten (Bagĕlen), 207.
Speerpunten, 202—203.
Spiegels, 165, 166, 245—246.
Spuier, 43.
Staf (priester-), 142.
Staf (bovengedeelte van een priester-), 142, 143.
Steel, 175.
Steen, 56, 229.
Steen (bak-), 41.
Steen (gebakken), 41.
Steen (slijp-), 55.
Steen (vuur-), 58.

Steen (stuk ijzer-), 58, 59.
Steenen (voor vingerringen), 185, 246.
Stieren, 39, 67, 133—134, 137, 152, 238.
Strik (vang-), 70, 108.
Sumanasântaka, 9.
Sumatra 55—56.
Sûryasewana (zonnevereering), 181, 240, 241.
Swastika, 182, 220.

T.

Tadji (Lawoe), 234.
Talam, 212, 213, 215.
Tali-api (lont), 128.
Tâmrapraçâsti, 230.
Tangkil (Bagĕlen), 189.
Tangsilkoelon (Bĕsoeki), 246.
Tapa (asceet), 169.
Târâ's 4, 33—34, 104—108, 115, 129, 238.
Taurus (stier), 137.
Tĕgal, 211, 213.
Tĕgal Sari (Bagĕlen), 181.
Tĕgal Waroe (Krawang), 46.
Tejo (lichtglans), 232.
Tĕlaga (Cheribon), 204.
Tĕlĕmpik, 161.
Tĕloek Djambi (Krawang), 53.
Tĕmanggoeng (Kĕdoe), 183, 187.
Tĕmpajans, 217.
Tempel (model van een), 236.
Tempelschel, 240.
Tempelwachter (bovenlijf van een), 116.
Tempelwachters, 27—31, 76, 116, 238.
Tĕnggĕr-gebergte, 139.
Tenimber-eilanden, 179.
Thâthâ (verordening), 183, 241.
Timor, 59.
Tinulad, 234.
Tîrtha, 229.
Tjandi Bimo (Banjoewangi), 41.
Tjandi Djago, 42.
Tjandi Kalasan, 201, 202.
Tjandi Mĕndoet, 246.
Tjandi Pari, 236.
Tjandi Plaosan, 238.
Tjangkrop-Kidoel (Bagĕlen), 211, 213.
Tjatjaban Kidoel (Bagĕlen), 179.
Tjawat, 26.
Tjĕmoeng, 206.
Tjĕmpoerit, 200.
Tjiawi (Preanger Regentschappen), 183, 191,192.
Tjiboer (Batavia), 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54.
Tjibogo Hilir (Batavia), 194, 195.
Tjigobang (Cheribon), 50, 55.
Tji-kertek (Buitenzorg), 51.
Tjilaksana (Krawang), 52.
Tjoembree (Kĕdiri), 82, 88.
Toeloeng Agĕng (Blitar), 242.
Toemĕnggoeng, 222.
Togog, 137.
Tongtongs, 153.
Tooi (haar-), 42.
Topstuk, 42.
Trĕnggalek (Kĕdiri), 145, 146, 151, 172, 209.
Triçûla (drietand), 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 21, 36, 67, 108, 143, 144, 145, 150, 237.
Trimûrti (Hindoe-drieëenheid), 1, 3, 5, 20—21, 61.
Trompet (krijgs-), 3.
Tweelingen, 137.
Tijger, 131, 132.

U.

Umâ, 4, 9, 14—15.
Upawîta, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 117, 123, 125, 126, 127, 128, 170, 237, 238, 244, 245.
Uraeus (brilslang), 136.
Urṇṇâ, 31, 34, 37, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 96, 99, 103, 104, 105, 108.
Uṣṇîsa, 31, 37, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 87, 88, 90, 105.
Uttarîya (mantel), 87, 90.
Uttunggadewa, 233.

V.

Vaanhouder, 144.
Vaas (benedengedeelte van een), 172.
Vaas (bovengedeelte van een), 209.
Vaas (opening en gedeelte van den rand van een), 172.
Vazen, 171—172.
Vazen (wierook-), 141.
Verordening, 183, 241.
Verschijningen, 3.
Versiering (van een oor- of neusring), 188.
Versiersel (stuk van een borst-), 190.
Versierselen, 192, 193.
Versierselen (haar-), 188.
Versierselen (oor-), 188.

Virgo, 137.
Vliegenwaaier, 1, 2, 20, 42.
Voet (van een schotel), 209.
Voet (onderstuk), 175.
Voetstuk, 115.
Voetstukje (voor potje of kommetje), 218.
Vorst (bovenlijf van een), 116.
Vorsten, 109—110, 116—118, 124.
Vorstenlanden, 210, 229.
Vorstin (bovenhelft eener), 111.
Vrouw, 110—111, 119.
Vrouw (Javaansche), 120.
Vrouw (bovenlijf eener), 111, 116.

W.

Waal (Nijmegen), 119.
Waardigheidsteeken, 193.
Wachthuisje, 124.
Wagir (Pasoeroean), 176.
Wâhana, 2, 38, 62, 67, 238.
Waiçrawaṇa, 73, 75, 232.
Waiheroe, 59.
Wairocana, 31, 77—80, 129.
Wajra, 68, 78, 79, 86, 92, 93, 94, 104, 106, 108, 142, 143, 147, 148, 152, 168, 169, 192, 240, 245.
Wajradhâtwîçwarî, 80, 104.
Wajrapâṇi, 32, 92—94, 168.
Wajrasatwa, 86.
Wanwa, 232.
Wapen (steek-), 200—201.
Waradâmudrâ, 32, 67, 76, 83, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107.
Warâha, 3.
Warâhâwatâra, 64.
Waroe Dojong, 153, 161.
Waterketel, 210.
Waterscheppers, 210—211.
Wayang, 9.
Weda (boek), 1.
Werktuigen, 240.
Werpschijf, 3, 4, 16, 17, 18, 19, 21, 62, 63, 72.
Wet, 90.
Wiçwapâṇi, 103.
Wig, 51.
Wihâra (klooster), 230.
Wind, 232.
Wineh wḍihan, 230.
Wiṣṇu, 3—4, 20, 21, 61, 62—65, 95, 135, 136, 232, 236.
Witarkamudrâ, 101, 102, 104, 113.
Wlingi (Blitar), 6, 7, 8.
Woekir, 112.
Wolf, 133.
Wonosobo (Kĕdoe), 177, 202, 236.

Y.

Ya, 242.
Yakṣî, 76.
Yama, 26.
Yoni, 5, 10.

Z

Zangeres (hemelsche), 135.
Zonnedienst, 240, 241.
Zonnerad, 3, 142, 209, 222, 223, 226.
Zonnevereering, 181.
Zwaan, 1, 135.
Zwaard, 108, 200.
Zwijn, 133.

NUMMERREGISTER.

[De **vet** gedrukte nummers zijn die der serieën].

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1		**401**		**905**		**1239**		**1403**	
3691	220	16	206	28	12	16	196	1601	26
16		17	205	**913**		17	196	1602	26
708	178	18	210	44	154	18	195	1603	27
37		19	209	54	219	**1309**		1604	30
506	201	20	154	55	219	87	198	1605	38
283		21	130	75	196	**1354**		1606	9
9	198	22	229	**924**		28	11	1607	37
300		68	215	63	195	**1401**		1608	37
1710	178	69	215	**952**		1	51	1609	38
360		70	205	2	199	2	51	1610	38
407	164	**461**		3	199	3	51	1611	38
1471	201	9	198	**983**		**1403**		1612	6
5392	230	**499**		1	27	1582	1	1613	8
10040	198	17	196	**1018**		1583	9	1614	40
370		18	196	77	197	1584	13	1615	33
3967	139	19	196	**1050**		1585	12	1616	25
401		**508**		10	51	1586	36	1617	8
1	41	6	31	11	51	1587	33	1618	8
2	173	7	31	12	51	1588	19	1619	139
3	208	**704**		13	60	1589	36	1620	229
4	164	18	196	**1203**		1590	19	1621	22
5	210	19	194	1	246	1591	19	1622	15
7	140	**790**		2	246	1592	15	1623	12
8	142	2	238	4	246	1593	23	1624	7
9	142	**876**		5	246	1594	23	1625	11
10	141	9	139	6	246	1595	4	1626	26
11	212	**891**		7	246	1596	3	1627	106
12	212	2	56	**1239**		1597	32	1628	103
13	215	3	56	1	26	1598	32	1629	77
14	215			15	195	1600	41	1630	85
15	206							1631	89

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1403**		**1403**		**1403**	
1632	70	1692	138	1744	136	1805	113	1854	170
1634	131	1693	24	1745	168	1806	119	1855	167
1635	134	1696	72	1746	169	1807	111	1856	152
1636	132	1697	105	1747	171	1808	119	1857	19
1637	112	1698	93	1748	171	1810	132	1858	3
1638	109	1699	99	1749	171	1811	135	1859	4
1639	117	1700	100	1750	205	1812	130	1860	20
1640	118	1701	100	1751	138	1813	131	1861	29
1641	117	1702	100	1752	210	1814	130	1862	41
1642	116	1703	104	1753	210	1815	130	1864	32
1643	116	1704	104	1754	216	1816	133	1865	30
1644	116	1705	109	1755	210	1817	134	1866	39
1645	159	1706	109	1756	210	1818	135	1867	62
1646	161	1707	81	1757	175	1819	133	1868	91
1647	137	1709	80	1759	21	1820	147	1869	99
1648	149	1711	77	1760	94	1821	146	1870	65
1649	149	1712	78	1761	20	1822	149	1871	96
1650	150	1713	82	1762	2	1823	167	1872	67
1651 *a-e*	172	1714	101	1763	14	1824	168	1873	97
1652	152	1715	90	1764	5	1825	169	1874	102
1653	167	1716	90	1765	5	1826	162	1875	70
1654	170	1717	82	1766	5	1827	158	1876	71
1655*a*	167	1718	82	1767	8	1828	158	1877	115
1655*b*	170	1719	85	1768	4	1829	158	1878	81
1656	170	1720	85	1769	16	1831	12	1879	104
1657	171	1722	119	1770	23	1832	26	1880	112
1658	170	1723	110	1771	25	1833	169	1881	117
1662	153	1724	112	1772	28	1834	168	1882	110
1663	153	1725	68	1773	97	1835	183	1883	118
1664	153	1726	109	1774	97	1836	183	1884	120
1665	209	1727	111	1775	92	1837	182	1885	121
1666	208	1728	111	1776	98	1838	181	1886	121
1667	161	1729	112	1777	74	1839	180	1887	120
1670	75	1730	117	1778	74	1840	180	1888	131
1671	148	1731	117	1779	66	1841	96	1889	130
1680	13	1732	110	1780	106	1842	213	1890	133
1681	25	1733	118	1781	108	1843	198	1891	143
1682	39	1734	113	1782	102	1844	23	1892	143
1683	109	1735	108	1783	68	1845	44	1893	143
1684	32	1736	119	1784	110	1846	174	1894	20
1685	14	1737	129	1788	71	1847	241	1895	2
1686	7	1738	134	1790	81	1848	240	1896	17
1687	18	1739	134	1799	112	1849	240	1897	19
1688	23	1740	133	1800	109	1850	241	1898	18
1689	23	1741	132	1801	118	1851	241	1899	16
1690	37	1742	132	1802	110	1852	241	1900	27
1691	137	1743	135	1803	109	1853	211	1901	22

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1403**		**1403**		**1403**	
1902	31	1950	49	1999	49	2048	48	2108	212
1903	33	1951	48	2000	47	2049	52	2109	214
1904	31	1952	46	2001	55	2050	54	2110	205
1905	31	1953	46	2002	56	2051	151	2111	138
1906	37	1954	49	2003	56	2052	128	2112	137
1907	42	1955	46	2004	56	2053	54	2113	205
1908	42	1956	49	2005	56	2054	53	2114	157
1909	93	1957	48	2006	56	2055	46	2115	207
1910	54	1958	46	2007	56	2056	2	2116	207
1911	54	1959	46	2008	56	2057	9	2117	207
1912	51	1960	46	2009	56	2058	33	2218	140
1913	51	1961	53	2010	56	2059	31	2119	210
1914	46	1962	48	2011	58	2061	34	2120	229
1915	51	1963	51	2012	59	2062	6	2121	47
1916	46	1965	49	2013	58	2063	10	2122	49
1917	52	1966	48	2015	53	2064	5	2123	53
1918	46	1967	49	2016	49	2065	17	2124	46
1919	51	1968	49	2017	52	2066	17	2125	46
1920	46	1969	49	2018	49	2067	30	2126	46
1921	52	1970	48	2019	49	2068	30	2127	51
1922	46	1971	50	2020	47	2069	44	2128	52
1923	51	1972	29	2022	47	2070	39	2129	53
1924	46	1973	28	2023	47	2071	37	2130	50
1925	49	1974	35	2024	47	2072	37	2131	55
1926	49	1976	43	2025	47	2073	41	2132	202
1927	49	1977	42	2026	47	2074	45	2134	55
1928	47	1978	53	2027	50	2075	54	2135	55
1929	49	1979	46	2028	47	2076	50	2136	122
1930	52	1980	48	2029	47	2077	45	2137	122
1931	50	1981	48	2030	47	2078	48	2138	122
1932	52	1982	47	2031	47	2079	53	2139	113
1933	52	1983	50	2032	54	2080	48	2141	122
1934	46	1984	53	2033	50	2092	230	2142	122
1935	46	1985	53	2034	48	2093	230	2143	122
1936	49	1986	46	2035	46	2094	116	2144	122
1937	49	1987	52	2036	48	2095	116	2145	122
1938	49	1988	52	2037	48	2096	113	2146	122
1939	50	1989	48	2038	48	2097	116	2147	123
1940	50	1990	48	2039	48	2098	161	2148	123
1941	47	1991	49	2040	48	2099	162	2149	123
1942	49	1992	53	2041	52	2100	161	2150	123
1943	46	1993	48	2042	48	2101	134	2151	123
1944	49	1994	50	2043	50	2102	156	2152	123
1945	49	1995	49	2044	48	2104	152	2153	123
1946	50	1996	45	2045	48	2105	155	2154	123
1947	49	1997	45	2046	48	2106	172	2155	123
1949	49	1998	50	2047	54	2107	213	2156	123

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1403**		**1403**		**1403**	
2157	123	2204	127	2253	243	2300	204	2351	173
2158	123	2205	127	2254	243	2301	198	2352	173
2159	123	2206	127	2255	243	2302	221	2353	173
2160	124	2207	127	2256	243	2303	219	2354	189
2161	124	2208	127	2257	243	2304	218	2355	155
2162	124	2209	128	2258	240	2305	218	2356	155
2163	124	2210	128	2259	241	2306	218	2357	169
2164	124	2211	128	2260	241	2311	54	2358	65
2165	124	2212	128	2261	241	2312	53	2359	107
2166	124	2213	128	2262	240	2313	51	2360	88
2167	124	2214	128	2263	240	2314	46	2361	85
2168	124	2215	128	2264	240	2315	47	2362	83
2169	124	2216	128	2265	185	2316	47	2363	117
2170	124	2217	128	2266	243	2317	47	2364	73
2171	79	2218	129	2267	243	2318	47	2365	100
2172	124	2219	129	2268	68	2319	51	2366	112
2173	124	2220	129	2269	113	2320	47	2367	111
2174	124	2221	240	2270	134	2321	47	2368	168
2175	124	2222	240	2271	136	2322	47	2369	167
2176	125	2223	217	2272	115	2323	47	2370	138
2177	126	2224	103	2273	213	2324	47	2371	150
2178	125	2225	86	2274	214	2325	46	2372	157
2179	125	2226	147	2275	205	2326	47	2373	173
2180	125	2227	146	2276	165	2327	46	2374	152
2181	125	2228	168	2277	209	2328	46	2375	148
2182	125	2229	7	2278	209	2329	47	2376	154
2183	126	2230	16	2279	157	2330	47	2377	172
2184	126	2231	129	2280	157	2331	51	2378	141
2185	126	2232	129	2281	208	2332	47	2379	213
2186	126	2235	5	2282	216	2333	51	2380	213
2187	126	2236	183	2283	155	2334	50	2381	213
2188	126	2237	222	2284	146	2335	47	2382	211
2189	126	2238	241	2285	158	2336	49	2383	66
2190	125	2239	242	2286	158	2337	48	2384	96
2191	125	2240	242	2287	176	2338	47	2385	67
2192	125	2241	242	2288	177	2339	47	2386	102
2193	126	2242	241	2289	176	2340	182	2387	83
2194	126	2243	242	2290	176	2341	151	2388	84
2195	125	2244	242	2291	176	2342	145	2389	91
2196	125	2245	242	2292	176	2343	145	2390	75
2197	126	2246	241	2293	176	2344	146	2391	75
2198	126	2247	242	2294	165	2345	150	2392	63
21 9	126	2248	242	2295	189	2346	172	2393	111
2200	126	2249	242	2296	189	2347*a-b*	164	2394	113
2201	126	2250	242	2297	189	2348	209	2395	131
2202	127	2251	242	2298	189	2349	173	2396	130
2203	127	2252	242	2299	230	2350	173	2397	134

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1403**		**1403**		**1403**	
2398	134	2446	132	2494	218	2545	28	2597	133
2399	133	2447	204	2495	218	2546	28	2598	133
2400	135	2448	183	2496	54	2547	140	2599	152
2401	135	2449	179	2497	53	2548	137	2600	167
2402	151	2450	179	2498	47	2549	208	2601	149
2403	149	2451	179	2499	55	2550	164	2603	54
2404	149	2452	207	2502	188	2551	155	2604	240
2405	147	2454	241	2503	188	2552	157	2605*a-d*	174
2406	146	2455	222	2504	188	2553	134	2606	191
2407	145	2456	95	2505	188	2554	174	2607	189
2408	147	2457	98	2506	191	2555	174	2608	191
2409*a-b*	147	2458	66	2507	192	2556	174	2609	187
2410	142	2459	68	2508	190	2557	121	2610	187
2411	207	2460	96	2509	190	2558	194	2611	165
2412	166	2461	103	2510	190	2559	200	2612	243
2413	165	2462	108	2511	190	2560	195	2613	241
2414	165	2463	89	2512	190	2561	204	2614	79
2415	165	2464	89	2513	190	2563*a-d*	203	2615*a*	137
2416	166	2465	89	2514	190	2564	204	2616	243
2417	211	2466	73	2515	193	2565	178	2617	179
2418	165	2467	105	2516	189	2566	236	2618	241
2419	165	2468	101	2517	189	2567	237	2619	39
2420	165	2469	100	2518	188	2568	237	2620	238
2421	154	2470	98	2519	180	2569	238	2621	202
2422	155	2471	107	2520	184	2570	238	2622	200
2423	156	2472	121	2521	185	2571	238	2623	179
2424	156	2473	121	2524	221	2572	238	2624	181
2425	163	2474	110	2525	180	2573	238	2625	48
2426	162	2475	118	2526	187	2575	202	2626	50
2427	137	2476	118	2527	187	2576	201	2627	52
2428	207	2477	112	2528	187	2577	221	2628	48
2429	132	2478	114	2529	187	2578	181	2629	55
2430	173	2479	111	2530	187	2579	53	2630	55
2431*a-b*	176	2480	114	2531	185	2580	61	2631	241
2432	172	2481	121	2532	185	2581	67	2632	242
2433	230	2482	121	2533	186	2582	74	2633	48
2434	221	2483	115	2534	189	2584	73	2634	47
2435	227	2484	149	2535	189	2585	74	2635	47
2436	227	2485	131	2536	189	2586	84	2636	46
2437	124	2486	131	2537	215	2587	89	2637	47
2438	124	2487	131	2538	206	2589	89	2638	47
2440	96	2488	133	2539	161	2591	114	2639	48
2441	88	2489	175	2540	157	2592	114	2640	47
2442	148	2490	167	2541	157	2593	114	2641	47
2443	142	2491	168	2542	157	2594	119	2642	47
2444	138	2492	169	2543	10	2595	132	2643	53
2445	111	2493	190	2544	3	2596	130	2644	50

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1403**		**1403**		**1403**	
2645	47	2692	154	2770	217	2817	29	2865	115
2646	47	2693	59	2771	217	2818	28	2866	121
2647	47	2694	60	2772	219	2820	37	2867	131
2648	50	2695	60	2773	218	2821	45	2868	131
2649	178	2696	59	2774	218	2822	39	2869	135
2650	121	2697	59	2775	218	2823	39	2870	135
2651	175	2698	59	2776	220	2824	39	2871	162
2652	179	2699	59	2777	219	2825	39	2872	162
2653	146	2700	59	2778	60	2826	40	2873	162
2654	178	2701	59	2779	60	2827	43	2874	165
2655	178	2702	59	2780	77	2828	43	2875	164
2656	36	2703	59	2781	77	2829	191	2876	152
2657	8	2704	59	2782	77	2830	192	2877	147
2658	26	2705	59	2783	192	2831	183	2878	141
2659	40	2706	59	2784	190	2832	9	2879	157
2660	40	2707	183	2785	190	2833	42	2880	204
2661	40	2737	213	2786	191	2834	38	2881	138
2662	241	2738	213	2787*a-c*	192	2835	61	2882	138
2663	241	2739	211	2788*a-b*	193	2836	62	2883	138
2664	241	2740	211	2789	177	2837	63	2884	138
2665	241	2741	205	2790	178	2838	96	2885	158
2666	241	2742	206	2791	200	2839	67	2886	216
2667	8	2743	206	2792	166	2840	95	2887	209
2668	186	2744	206	2793	192	2841	68	2888	212
2669	180	2745	206	2794	2	2842	69	2889	208
2670	187	2746	206	2795	2	2843	72	2890	208
2671	187	2747	208	2796	6	2844	89	2891	208
2672	189	2748	208	2797	15	2845	90	2892	208
2673	189	2749	211	2798	15	2846	80	2893	141
2674	180	2750	235	2799	35	2847	78	2894	207
2675	192	2751	235	2800	35	2848	79	2895	207
2676	187	2752	119	2801	35	2849	79	2897	166
2677	187	2753	15	2802	24	2850	79	2898	166
2678	188	2754	51	2803	24	2851	81	2899	166
2679	188	2755	51	2804	25	2852	82	2900	176
2680	188	2757	243	2805	24	2853	92	2901	173
2681	198	2758	181	2806	24	2854	82	2902	141
2682	212	2759	181	2807	24	2855	85	2903	174
2683	208	2760	30	2808	17	2856	82	2904	173
2684	221	2762	181	2809	17	2857	94	2905	173
2685	183	2763*a-b*	186	2810	18	2858	86	2911	181
2686	242	2764 *a-z*	227	2811	11	2859	99	2913	33
2687	87	2765	182	2812	11	2860	100	2914	10
2688	87	2766	182	2813	11	2861	101	2915	10
2689	87	2767	217	2814	28	2862	80	2924	37
2690	87	2768	217	2815	29	2863	91	2925	212
2691	88	2769	217	2816	29	2864	104		

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1403**		**1403**		**1403**	
2926	212	2973	114	3021	207	3070	134	3117	153
2927	213	2975	231	3022	177	3071	135	3118	155
2928	213	2976	241	3023	187	3072	171	3119	155
2929	213	2977	231	3024	193	3073	171	3120	154
2930	213	2978	231	3025	105	3074	171	3121	148
2931	213	2979	231	3026	107	3075	141	3122	148
2932	213	2980	231	3027	106	3076	206	3123	146
2933	215	2981	232	3028	116	3077	140	3124	150
2934	211	2982	232	3029	118	3078	206	3125	145
2935	211	2983	232	3030	114	3079	206	3126	211
2936	211	2984	232	3031	77	3080	138	3127	157
2937	215	2985	232	3032	77	3081	138	3128	156
2938	215	2986	232	3033	184	3082	138	3129	156
2939	215	2987	232	3034	107	3083	207	3130	168
2940	211	2988	233	3035	84	3084	210	3131	169
2941	211	2989	233	3036	84	3085	206	3132*a-b*	177
2942	215	2990	233	3037	84	3086	206	3133	176
2943	215	2991	233	3038	85	3087	210	3134	176
2944	215	2992	233	3039	97	3088	210	3135	176
2945	211	2993	233	3040	81	3089	207	3136	176
2946	211	2994	233	3041	83	3090	210	3137	176
2947	211	2995	233	3042	103	3091	210	3140	25
2948	206	2996	234	3043	78	3092	208	3141	44
2949	172	2997	234	3044	78	3093	166	3143	176
2950	207	2998	234	3045	78	3094	166	3144	176
2951	208	2999	234	3046	78	3095	166	3145	176
2952	138	3000	234	3047	79	3096	166	3146*a-b*	185
2953	139	3001	234	3048	101	3097	166	3147	8
2954	211	3002	234	3049	104	3098	210	3148	18
2955	210	3003	234	3050	75	3099	210	3149	18
2956	156	3004	235	3052	107	3100	172	3150	25
2957	154	3005	235	3053	74	3101	214	3151	6
2958	154	3006	92	3054	102	3102	214	3152	6
2959	150	3007	106	3055	102	3103	214	3153	36
2960	170	3008	132	3056	106	3104	214	3154	7
2961	170	3009	133	3057	99	3105	214	3155	37
2962	170	3010	133	3058	99	3106	211	3157	34
2963	176	3011	153	3059	101	3107	214	3158	33
2964	176	3012	157	3060	90	3108	215	3159	34
2965	176	3013	138	3061	91	3109	214	3160	29
2966	176	3014	211	3062	122	3110	174	3161	40
2967	176	3015	213	3063	122	3111	174	3162	190
2968	188	3016	214	3064	114	3112	174	3163	177
2969	188	3017	43	3065	74	3113	174	3164	177
2970	173	3018	236	3066	115	3114	174	3165	183
2971	97	3019	240	3067	115	3115	153	3166	184
2972	91	3020	207	3069	115	3116	153	3167	182

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1403**		**1403**		**1403**	
3168	87	3218	136	3266	174	3319	203	3369	185
3169	177	3219	136	3268	187	3320	203	3385	222
3170	177	3220	136	3269	187	3321	201	3386	221
3171	181	3221	136	3270	187	3322	63	3387	221
3172	181	3222	136	3271	187	3323	67	3388	222
3173	184	3223	137	3272	186	3324	93	3389	222
3174	181	3224	137	3273	185	3325	98	3390	223
3175	187	3225	137	3274	180	3326	88	3391	223
3177	221	3226	137	3275	202	3327	114	3392	223
3180	158	3227	137	3276	182	3328	163	3393	223
3181	176	3228	158	3277	78	3329	143	3394	224
3182	176	3229	158	3278	88	3330	139	3395	224
3183	222	3230	158	3279	162	3331	154	3396	224
3184	212	3231	158	3280	69	3332	144	3397	225
3185	214	3232	158	3281	72	3333	144	3398	225
3186	214	3233	158	3282	169	3334	144	3399	225
3187	215	3234	158	3283	168	3335	144	3400	225
3188	215	3235	158	3284	2	3336	142	3401	226
3189	215	3236	187	3285	43	3337	175	3402	226
3190	40	3237	187	3286	9	3338	230	3403	226
3191	237	3238	190	3287	38	3339	230	3404	227
3192	182	3239	190	3288	27	3340	231	3405	226
3193	192	3240	190	3289	200	3341	242	3406	226
3194	186	3241	184	3290	60	3342	184	3407	225
3195	186	3242	183	3291	60	3343	81	3408	227
3196	186	3243	205	3292	60	3344	81	3409	226
3197	186	3244	185	3293	60	3346	140	3410	227
3198	189	3245	185	3294	60	3347	150	3411	238
3199	179	3246	185	3295	60	3347*a*	150	3412	239
3200	136	3247	185	3296	60	3348	141	3413	239
3201	136	3248	185	3297	175	3349	210	3414	239
3202	136	3249	185	3298	180	3350	169	3415	239
3203	136	3250	177	3299	179	3351	168	3416	239
3204	136	3251	190	3300	179	3352	167	3417	239
3205	136	3252	207	3301	179	3354	153	3418	239
3206	136	3253	241	3302	179	3355	214	3419	239
3207	136	3254	241	3303	179	3357	188	3420	239
3208	136	3255	188	3305	43	3358	187	3421	239
3209	136	3256	188	3307	171	3359	188	3422	240
3210	136	3257	188	3308	241	3360	188	3423	237
3211	136	3258	182	3312*a-b*	188	3361	189	3424	238
3212	136	3259*a-b*	193	3313	189	3362	189	3425	237
3213	136	3260	182	3314	198	3363	189	3426	236
3214	136	3261	42	3315	192	3364	189	3427	236
3215	136	3262	42	3316	195	3366	189	3428	217
3216	136	3264	42	3317	202	3367	184	3429	184
3217	136	3265	42	3318	202	3368	185	3430	187

Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.	Nummer	Bladz.
1403		**1403**		**1483**		**1609**		**1630**	
3431	187	3468	206	1	187	1	243	38	166
3432	176	3469	218	**1559**		**1630**		39	151
3433	195	3470	219	1	185	4	215	40	115
3434	200	3471	195	**1565**		5	94	41	157
3435	223	3499	43	15	245	6	76	42	151
3436	223	3500	245	16	245	7	62	**1652**	
3437	222	3503	188	**1583**		8	64	1	63
3438	224	3504	188	1	177	9	64	2	86
3439	224	3505	186	2	177	10	70	3	65
3440	224	**1405**		**1584**		11	65	**1654**	
3441	225	1	219	1	55	12	76	9	246
3442	225	2	219	**1585**		13	76	**1657**	
3443	11	**1406**		14	245	14	103	1	185
3444	10	1	219	**1599**		15	148	**1666**	
3446	19	**1449**		575	197	16	153	1	178
3447	35	1	41	**1600**		17	140	2	178
3448	201	2	41	1	55	18	108	3	178
3449	155	3	41	2	55	19	163	**1678**	
3450*a-b*	155	4	41	3	51	20	163	1	180
3451	175	5	41	4	51	21	163	**1693**	
3452	175	6	41	5	53	22	163	1	194
3453	175	**1451**		6	46	23	174	2	194
3454	175	1	178	7	55	24	210	**1697**	
3455	175	**1463**		8	178	26	202	1	244
3456	175	1	88	9	178	27	202	2	244
3457	175	2	88	10	178	28	198	3	244
3458	175	3	88	11	178	29	201	4	245
3459	175	4	88	12	178	30	203	5	246
3460	175	5	82	13	178	31	203	6	245
3461	175	**1472**		**1603**		32	203	7	212
3462	175	1	176	1	205	33	203	**1714**	
3463	180	**1477**		2	205	34	159	1	246
3464	139	1	51	3	209	35	86	2	246
3465	211	2	184	4	215	36	108	3	246
3466	205					37	139		

Fig. 1 ($^{1403}/_{1582}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{1858}$)

Fig. 1 ($^{1403}/_{1859}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{3151}$)

Fig. 1 ($^{1408}/_{1625}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{1623}$)

Fig. 1 ($^{1403}/_{1680}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{1622}$)

Fig. 1 ($^{1403}/_{1589}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{1759}$)

Fig. 1 ($^{1403}/_{1621}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{1869}$)

Fig. 1 ($^{1403}/_{3158}$)

Fig 2 ($^{1403}/_{1682}$)

Fig. 1 ($^{1630}/_{8}$)

Fig. 2 ($^{1630}/_{9}$)

Fig. 1 ($^{1630}/_{11}$)

Fig. 2 ($^{1652}/_{3}$)

PLATE X

Fig. 1 ($^{1403}/_{2855}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{1876}$)

Fig. 1 ($^{1630}/_{0}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{2862}$)

Fig. 1 ($^{1630}/_{95}$)

Fig. 2 ($^{1403}/_{2844}$)

Fig. 1 ($^{1630}/_{5}$)

Fig. 2 ($^{1630}/_{14}$)

Fig. 1 ($^{1630}/_{18}$)

Fig. 2 ($^{1630}/_{36}$)

Fig. 1 ($^{1403}/_{1760}$)

Fig 2 ($^{1403}/_{1760}$)